

M

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

~~IV. 12. 3~~

Adhuc 2
Annotis 4
Argumentis 4

Capitula 3
Coniung. def. 12

Daretes. M. 6. de bello Troiano.

lat. per Cornel. Nepot.

Pindarus thebanus. Epitome

Iliados Homerici

71-3-A-32

appar. Herc. 12

Pam. is

6
Hercules facta 33.

2. *L. hirtia* descripta is ⁿ *Huphian* celebrans fcs. 30
Laomedonni cydes capi:
hirtia 21, 22,
Legnis p? Pri. 20 *Eng.* p fcs.
29.
Laus bene. 32.

Oratio Nostri S. Antez Querele Pchis ii Huncali, i
notis 34

pugna Hunc. ca. 2. 16

Zweite defen. 23

ILLVSTRISSIMO

PRINCIPI AC DOMINO D. CA
ROLO Marchioni Badēſiet Hochbur
genſi, Landgrauio Suſenburgenſi, D.
in Rôtelen & Badenwiler, &c. Prin-
cipi ac domino ſuo clementiſſimo

ALBANVS TORINVS

S. P. D.

PTIME mihi de rebus hu
manis mereri comprimis ui
dentur, qui bonos quoſq; au
tores à ſitu & obliuionis ca
ligine uinditant, cādideq; ac
fideliter ad poſteritatē trāſ-
mittere ſtudent, Carole Prin

ceps illuſtriſſime. Caterū optimos ferē eſſe autores
ſemper exiſtimaui, qui eſſent omnium uetuſtiſſimi.
Indulſiſſe etenim mihi ingenio ſuo Pindarus credi-
tur, quum cecinit:

Λείσοι μὲν ὕδασι. ὁ δὲ
χρυσός, αἰδομένοισιν ὦν
ἀπὸ δακρυπέων.
κτῆ, μεγαλόφρονος ἔφοχα πλούτου.

† a

Hoc

EPISTOLA

Hoc est, Optima est aqua, sed aurū, ut ignis lucidius noctu nicans, fastuosis opibus eximie præcualet. Ipse multo melius sentire censeo, qui de libris rectius dici asserunt, quàm de aureis: ueteres esse omnium probissimos, e quibus Sapientia, qua nihil homini ab immortalibus dijs dari præstātius, excepta pietate, potuit, tanquam ex fontibus hauritur, ciuitates moderantur, religionesq; persistunt, teterrimus ille mortaliū hostis Inscitia abigitur. Certè seculo hoc nostro, ueluti in literatorum bello intestino, grassatur populariter contagiosus & incurabilis scribendi pruritus, & indies ingrauescit uis ægrimonie. Quare, ut sunt *מגלות ומלחמות*, nugacissimorum & perniciosorum uoluminum uberrimus est prouentus, adeo ut nūquam uerius fuerit sapientis Hebræorum illud:

עשרת ספרים חרבה אין קץ

Hoc est, Faciendi plures libros nullus est finis. Vnde tot inutiles libelli, tot ridicule uersificationes, tot criminationes pariter & recriminationes, cum tanta chartarū iactura cottidie prodeunt. Malim ego plerosq; maiorem in ueteribus, quos piaculum est perire, codicibus castigandis & edendis operam impendere, q̄ per omne genus autorum, sæpe citra iudiciū, circūuolitare, plerosq; ceu canis ē Nilo degustare, et ex retextis aliorū sertis nouas subinde corollas cōcinnare: ut fileā interim frangulos nescio quorū codi-

culos. Cōsuluerim proinde Typographis, ut sumptus
in ijs potius facerent, qui aurū & argentū, non stipu-
las, disciplinis & optimis artibus superstruxisse ui-
dētur, ē quibus licet præter loquendi rationem, etiā
rerum sciētiā delibare, mores item ac uitā emen-
dare, qui sunt à nobis sanè comprimis legēdi & ad-
seruandi. Hoc nobis cōsiliū fuit in DARETE hoc
Phrygio, uate & Historico omnium antiquissimo,
in lucem edendo, tot seculis ab omnibus frē deſide-
rato: quo nemo facile mihi neq; uestustiore, neq; ue-
riorem proferet ullum, utpote qui rebus ipsis ad Tro-
iam gestis præſens præſentibus adſuerit, & historiā
oculis, non auribus solum uſurpatam perſecutus sit:
quem ante, nescio qui uel Poëtæ, uel Historici extite-
rint. Oculis porro, iuxta prouerbium, quis nescit ma-
iorem eſſe fidem habendam, quā auribus? Rectē igitur
Flaccus inquit:

Nec retinent patulæ commiſſa fidelius aures,

Quā quæ sunt oculis ſubiecta.

Eoq; historia, quæ eſt rerum geſtarum deſcriptio,
ἱστορία ἰσος, quod eſt, à uidendo, nomen obtinet.

Et paucis admodum probantur hſtoriarum ſcripto-
res Mythici. Noſter Mæonide Græco, Latioq; Ma-
roni, eruditifſimo hoc opere, lucis nōnihil ſuppedita-
bit, alioſq; Poëtæ & Hſtoricos aliquot illuſtrabit,
héroicorum faciſnorum cōmmemoratione ad uirtu-

EPISTOLA

tes inuitabit, uitam sententijs, quibus abundat, philosophicis emendabit. De quo (ut semel dicam) quid in totum sentiam, non habeo necesse nunc ferre sententiam, nisi quòd de autore minus quàm de interprete ambigam. Sunt quæ Britannum hunc fuisse arguunt. Cæterum summi & excellentissimi ingenij uirum et poetã nò adeò infelicẽ fuisse, opus uniuersum facile testabitur. Fidei profectò nomine, quæ in historia unicè requiritur, imprimis uenit cõmẽdãdus. Veritati quippe p̃ssim seruire uidetur, quoniã sententias auctoris, quẽ trãsferendũ instituit, oēs pari omnino ordine scitissimè exp̃ssit: citra tamẽ fastidium. Breuitatẽ uerò ne in eo quidẽ autore uspiã desideres: nusq̃ enim (quod ineptiores Poëtæ factitare consueuerũt) lōgius euagatur à proposito, nec oculos à scopo suo deflectit uspiã. Neq; interim tamẽ nullam lectoribus iucunditatẽ adfert: ita enim ingeniosus est et factus, ad discutiendũ tẽdiũ, ut nemo magis. Vbiq; lectio amœna citra lassitudinẽ. Quis enim (quæso) in epiphonematibus, paronomasijs, hypotyposibus, cæterisq; huiusmodi colorib. felicior? Ingenio aut̃ haud stupido fuisse fatebitur, q̃squis accuratiusculẽ et paulo enucleatius (ut cætera prætereã) triũ dearũ cõtentionẽ perlegerit: quã tãta cũ gratia tractat, ut addubitari iure possit, oratoris ne munus an Poëtæ dexterius præstitcrit, aut sanè utriusq; pulchrè absoluerit.

uerit. Characteris seu *λίαν* praestantia, ut minimè aspera, ita grauis, pressa, & bellicosa. Vt enim semper de heroibus, principibus, uictoribus, & dijs interdum carmen heroicū pangit: sic nihil nisi bellicū personat, grauib; uerbis, antiquis crebrisq; sententijs refertus. Neq; eas tamen ubicūq; assuere ceu unū & alterum pannum qui latè splendeat, ut ait Horatius, assolet, sed ubiq; in loco ac tēpore, ubi praetermittere, flagitiū penè uideri poterat. Quod autē priscis & insolētiorib; quibusdā uerbis gaudet, pauloq; audacior uidetur, & qui boniq; pectora cādidiora cōsulēt. Rarius enim id facit, idq; semper ferè cū gratia. Nulla uspiā in toto hoc autore est obscœnitas, nulla impictas, nil turpe, nil foedū, nihil planè quod nō à pietissimo queat Theologo ambabus ulnis amplecti. Cupiā Grāmaticos, qui tenellos adulescentiū animos cū literis tū moribus instituēdos suscipiūt, nō lasciuā carmina & uanæ gētiliū superstitionis plena, obscœnis & ad impictatē prouocātibus uerbis, haud sine magna plurimorū pnicie, in lubrico adulescētiæ cōstitutis interpretari: sed ijs potius rudia adhuc ingenia imbuerē, quæ altius impressa, ad uirtutē flagratius amplexādā incitāt. Quæ, etsi religionis inchoamentū nō sint, à pietate tamē neminē seuocāt. Cuius sanè clāssis Dares hic est Phrygius, multorū uotis expetitus, quē prodigiosē deprauatū, squallore obsitū,

& conspurcatum, uix multis tandem sudoribus &
 cura è tenebris eruiamus. Fuit autem ad hoc unicum
 nobis & mendosissimum exemplar: uetustatis, &
 eius maxima ex parte uitio qui id descripserat, què
 parum admodum, ne dicam nil, intellexisse autumo,
 adeò erant omnia characteribus insolentibus confu-
 sa, absq; ullis punctis aut distinctionibus, & pluri-
 bus hinc inde lacunis. Quid, quòd subinde Hemisti-
 chia & metra tantū non integra sæpe erant erasa?
 forsā à nebulone quodam, qui dolo malo illitas mem-
 branis notæ expunxit, ubi solis fuit coniecturis et di-
 uinationibus agendū, quarum difficiliores asterisco
 notauimus. Quòd si lector nosset quàm improbis la-
 boribus, quātisq; uigilijs constiterit mihi hæc qua-
 liscunq; & castigatio & restitutio, fateretur se mi-
 hi nonnihil debere. Neq; enim quia nunc bonam par-
 tem citra offensionem legit, idcirco exemplar pla-
 num erat: imò nihil erat non corruptum, ubiq; hæ-
 rendum, ubiq; ariolandum. Hunc tam insignem Poë-
 tam & Historicum meis non æstimandis sudoribus
 syncerum, meos item in eo cruendo, castigando,
 & illustrando (omnem enim uam ferè, aliena
 culpa, æstimationis dignitatem amiserat) labores
 exauulatos, ob dignitatem autoris & excellentiam,
 tibi potissimum elegantioribus studijs consecrato
 inscribere uolui, Marchio splendidissime, ut equo
 sponte

sponte ad studia iam felicissimè cœpta, egregias uirtutes, & præclara Heroum, ducumq; c'arissimorum gesta currenti, adderem calcar, quò curras alacrius, in ea nempe ætate, qua non continget felicior ad imbibenda literarum ac pietatis elementa. Vnde talis nimirum euades, ut olim non solum tuæ celsitudini quæq; grauissima scriptorum opera, quæ te & seculum fortasse tuum illustrent, nuncupari debeant: sed ipse etiam facinora principe digna, uirtute, & industria, animiq; magnitudine designes, quæ glorias immortales & perennem famæ diuturnitatē merentur, & ueram deniq; homini laudem comparant. Ad didimus autem DARETI propter argumenti affinitatem, Pindari Thebani eruditissimum poemā, quouates ille pulcherrima et absolutissima Epitome uniuersæ Iliados Homericæ summam complexus est. Adieciimus item Homeri poetarum omnium principis Iliadæ, hoc est, de rebus ad Troiam gestis descriptionem, quatenus à doctissimo Nicolao Valla elegantissime Latino carmine, entheo furore tonante, reddita est. Quod opus à Theodoro Gaza uiro Græcæ & Latine linguae peritissimo ad cælum usq; clatum est, quòd non imago tantum quædam Homeri esset, sed ipse Homerus Latino eloquio res Troianas referrè uideretur, eadem copia, grauitate, suauitate, & elegantia, qua Græcè retulerat. Viuet certè Ho-

EPISTOLA

*merus studio Nicolai omnibus seculis, nec Nicolaus
 unquam extingui poterit Homero, quem interpreta-
 tus est, extante. Accessit & Obsopœi, quorundam
 librorum Iliados minimè indocta traductio: omnia
 multo accuratius & emendatius typis quàm hacten-
 us excusa. Quibus singulis cum DARETE nostro
 diligenter cōparatis, euidenter patebit inter Historicū
 & Poētā disidiū. Collibuit aut nobis DARETEM
 istiusmodi affeculis comitatum ē tenebris in lucē pro-
 dire, & T. C. dedicatum iri, pluribus præter supe-
 riora illa nominibus, præcipuè tamen quò studiū &
 animum adeò meum non ingratum tibi amplissimæ
 spei adulescentulo comprimis illustri, & florentissi-
 mo principi parenti tuo testarer. Ingrati quippe ani-
 mi atq; impudentis esset, uestræ Celsitudinis merito-
 rum erga me obliuisci. Nec sinunt id cottidiana,
 quibus obruor, munera, præter solēne quo fruor sti-
 pendium. Nequeā igitur uestro unq̃ desiderio nō tan-
 gi, quoties tātus simul cōmoditatū acruus in mentē
 uenit: speciatim uerò, quoties succurrit illustrissimi,
 multoq; oīm principū benignissimi patris tui mirum
 quoddā erga nos studiū, propēsissimus nō modò fa-
 uor, uerū benignitas etiā haudquaq̃ (ut dixi) uulga-
 ris, quodq; de Albano optimè nō semit solū, sed etiā
 loquitur. id quod partim ipsius ad me literis, partim
 multorū prædicatione exploratissimū habeo. Gestio
 itaq;*

itaq; hac dedicatione, animi mei et maximæ dilectio-
nis meæ erga C. V. testimoniū et symbolū qualecūq;
proferre. Cupio itidē tibi ansam ministrari literarum
nūq̄ relinquēdarū, quarū quātus sit in rebus mortaliū
usus, habes domi exēplū clarissimū, genitorē, cui quā-
tum usui sint ad Christianam pietatē literæ, uel cæco
perspicuum. Quid enim est uspiam in sacris biblijs,
quid in cæteris hagiographis, quod nō mēte & me-
moriam melius q̄ superciliosus quispiā Theologus te-
neat, & omni uita exprimat? Cuius rei uberē fructū
fert, clemētiā illā insignē, et animi trāquillitatē in o-
mnibus quæ mortalib. cōtingere assolēt: animū nēpe
in aduersis rebus inuictum, insuperabilē, nullis fortu-
næ procellis subditū, soli q; subiectū Deo: unde heros
ille breuiter cœu murus ahæneus, tāta animi cōstātia,
tamq; inuicto tenore sæuientē fortunā perfert, et blā-
dientē regit & magistrat. Sustines profectō maximā
expectationē, ut serenissimo patri, cuius ampliissima
spes in te sita est, respōdeas. Quā rem pulcherrimē
adiuuabit C. T. præceptor Iacobus Ciglerius, uir nō
solū linguarū scientia præstās, & in omni disciplina-
rum genere exercitatisimus, sed & morū uitæq; inte-
gritate nulli secūdus, qui tibi à crepūdijs statim in au-
la paterna nō solū bonas literas, cādidos mores, sed in
Deū ac homines pietatē magno studio instillauit. Plu-
rimū qppe refert, sic, an nō sic, à teneris aſueſcamus.

Do-

EPIST. NVNCVPATORIA.

Dominus IESVS tucatur istud adulescentiæ lubricum q̄b omnibus inquinamentis purum, ne uel cadas aut titubes, aut turbine ullo uitiorum iacteris, ne uel illecibiles deliciæ transuersum trudent à cultura literarum, sine quibus omnis cultus habetur incultus, et uita uix (ut Ennij utar uerbo) uitalis. Idē, diuina sua benignitate, corpus & animum, sancta q̄; consilia splendidissimi herois, tui parētis, magis magis q̄; prospera uelit esse, & istam ætatem tuam semper ad meliora prouehere, precor. Vale felix, unicum Germanæ decus adulescentiæ, Marchio comprimis illustris Carole, & munus hoc nostrum qualecunq; æqui boni q̄; consule. Basileæ, sexto Idus Mart. An. M. D. XLI.

IN SINGVLOS DARETIS
Phrygij libros Argumenta, per Al
banum Torinum cōgesta.

Argumentum libri primi.

Primus continet expeditionem Argonautarum
in Colchidem ad rapiendum uellus aureum. Mox Ia
sone cum rapto uellere reuerso, Basilicum conuiuiū:
Inde, primum excidium Troiæ sub rege Læmedōte.
Post hæc sequitur Troianæ urbis pulchra descriptio.

Argumentum libri secundi.

In secundo, legatio mittitur à Priamo ad proce
res Græcorum pro repetenda Hesione sorore. Dein
de iudicium Paridis de pulchritudine trium dearum.

Argumentum libri tertij.

In tertio, continetur uaticinia de futura euer
sione Troiæ, profectio Paridis ad rapiendam Helenā
in ultionem Hesiones, quam Hercules captiuam ē
Troia prius abduxerat, abnegatæ. Item conspiratio
Græcorum ad bellum Troianis inferendum. Castor
inde & Pollux dira tempestate submerguntur.

Argumentum libri quarti.

In quarto, descriptio principum Troianorū atq;
Græcorum primò, deinde oracula de expugnatione
Troie, cōflictus præterea Græcorū cū Barbaris, po
stremò Teuthrātis interitus & sepultura cōtinetur.

Ar-

Argumentum libri quinti.

Libro quinto, comprehenditur exordiū belli sub Agamemnone & Priamo gesti, interfectio item Protesilai, Patrocli, Merionis, monomachiaq; Paridis et Menelai. Hinc sequitur Hectoris interitus.

Argumentum libri sexti.

In sexto, describuntur aliquot praelia ac cedes du cum quorundam, uidelicet Deiphobi, Sarpedonis, Palamedis, Troili, Memnonis, Achillis, Paridis, &c. expugnatio Troiæ, Priami regis interfectio, Hecubæ lamentatio, reditus Græcorum in patriam.

C. CRISPO SALLUSTIO PRIN
cipi Historico Cornelius Nepos S.

VVM multa Athenis curio
se agerē, inueni historiam
Daretis Phrygij ipsius ma-
nu scriptā, ut titulus indi-
cat, qui de Græcis & Troianis memo-
rię cōmendauit. Quā ego summo amo-
re cōplexus, cōtinuò trāstuli. Cui nihil
adijciendū uel diminuendū rei formi-
dādę causa putauī, alioquin meam esse
posset dubitari. Optimū ergo duxi ita
ut fuit uerē & simpliciter perscripta, sic
eā ad uerbū in latinitatē trāsuerterē, ut
legentes cognoscere possint quomodo
res gestę essent, quas Dares Phrygius
memorię cōmēdauit, qui per id tēpus
uixit et militauit, quo Græci Troianos
oppugnarēt. Minimē Homero creden-
dū, qui post multos annos natus est: de
quō Athenis iudiciū fuit, cū pro insano
Homerus haberetur, qui deos cū homi-
nib. belligerassē descripserit. Sed hactē-
nus ista, Nūc ad pollicitū reuertamur.

HYPOTHESIS LIBRI PRIMI
Daretis Phrygij.

Protinus in Colchos primus liber expedit arma
Argonautarum, rapiunt qui uelleris aurum.
Et parat Aesonidi redeuntē prandia lauta.
Excidium Troiæ sub Laomedonte uidebis,
Inde statum & formam graphicè depingier urbis.

DARETIS

PHRYGII POETARVM ET
Hystoricorum omnium primi, de Bel
lo Troiano liber primus, Latio iure à

CORNELIO NEPOTE

carmine festiuo do-
natus,

LIADVM lachrymas, *Proposito*
cōcessaq; Pergama fatis,
Prælia bina ducū, bis ada
Etam cladibus urbem.

In cineres, querimur: fle-
musq; q; Herculis ira,

Hesiones raptus, Helenæ fuga fregerit arcem,
Impulerit Phrygios, Danaas exciuerit urbes.

¶ Vt

Georgij Rugerij Cr

*† iressuinauq
cu A p m p b e
u*

Eporatone

A d h u t a n o

A t t e n t i o

Vt quid ab antiquo uatum proscripta tumultu
Veri sacra fides longum syluescis in æuum?
An quia spreta lates? mundoq; infensa pridri
Nos etiam noscenda fugis? mecū inclyta, mecū
Exorere, & uultum ruga leuiore resumens
Phœbeam dignare tubam, sterilisq; uetustas
Erubeat, dum culta uenis, dum libera frontem
Exeris. en aureis blandas, en pectus amicum
Mulces, uulgarem leuius passura cæchinnum.
Si nostris nil dulce nouum, nil utile uisum
Quod teneri pariunt anni, si secula tantum
Aurea Saturni memorant, & nulla recentis
Gratia uirtutis: aude tamen ardua, pubes.
Mento canescant alij, nos mente: capillo,
Nos animo: facie, nos pectore. Tempora certè
Virtutem non prima negant, non ultima donāt.
Quūq; duplex ætas uarios contendat in usus,
Hæc uiget, illa iacet: hæc pullulat, illa fatiscit.
Mira quidem dictu, sed uera (aduertite) pandā.
Nam uati Phrygio Martem certissimus index
Explicuit præsens oculus, quem fabula nescit.
Hunc ubi combiberit audax spes ardua mentis,

Quos

DE BELLO TROIA. LIB. I. 3

Quos superos in uota uocē: mens * cōscia ueri *amula*
 Proscripsit longē ludentem ficta poetam.

Quin te Cecropij mentita licentia pagi *Cecrops p. antheni*
 Et lædant figmenta pater, quo præside floret *ausum uero unde*
 * Tantia, & in priscas respirat libera leges. *Cecropias.*

Felices quos nō trahit ambitus. ardua nactus *Pontia*
 Non in se descendit honos, non cæca potestas *insula in sinu*
 Quid possit fortuna uidet: non perfida sentit *letano riuo*
 Prosperitas, fleuisse humilem, qui ridet in altis *Palmaria*

Parcite sacrilega superos incescere præda,
 Parcite. uenales quisquis uenatur honores,
 Vnde ruat tabulata struit. Premit ultio noxas *Et Val. max.*
 Tūc grauior, cū tarda uenit: tūc plena timoris.

Quum terrore caret: blanda nil sæuius ira,
 Quum floret miseri felix iniuria uoti.

At tu dissi nilis longē, cui fronte serena,
 Sanguinis egregij lucrum, pacemq; litata
 Emptā anima pater ille pius, summūq; cacumē
 In curam uenisse uelit, cui cederet ipse
 Prorsus, uel proprias lætus sociaret habenas.
 Hactenus hæc, tuq; (oro) tuo da maxime uati *Inas. cin.*
 Ire iter inceptum, Troiamq; aperire iacentem.

Te sacrae assument acies, diuinaq; bella.

Tunc dignum maiore tuba, tunc pectore toto

Nitar, & immensum mecū spargere per orbē.

Luserat omnis aequa quondam solertia curae,

Ignotas molita rates, auriq; cupido

Audendi transgressa modū, trans aequora misit

Qui caperet thalamos, spoliaret tēpla metallis.

Siccine mortalis finem metitur hiatus?

Egestae sic Ditis opes, quas ambitus audax,

Quas praedo pallēs Stygijs extorquet ab antris

Sufficiūt: cui iam satis est q; regna, quod urbes,

Ipsaq; quod pateant rapiendis tartara gazis?

Itur in ignotos fluctus, ultroq; procellis

Insultare iuuat, & soli uiuere fato.

Aesonides primus undas assumpsit in usus,

Phrixeam rapturus ouem: cui laudis alumnus

Alcides socias indulsit in ardua vires.

His Peleus, Thelamōq; duces, his cætera pubes

Emathiae, casus pelagi coniurat in omnes.

Pars inuita ratem, pars famae prona petendae,

Pars mundum uisura nouum, gentesq; remotas.

Ergo sequi docilis quas nōdum nouerat undas,

The-

Phrygijs Argonautarū
ad Colchos
profectio.
Alcides socias indulsit in ardua vires.
atque Peleus autem
Thelamōq; duces
his cætera pubes

Emathiae, casus pelagi coniurat in omnes.
Pars inuita ratem, pars famae prona petendae,
Pars mundum uisura nouum, gentesq; remotas.
Ergo sequi docilis quas nōdum nouerat undas,

DE BELLO. TROIA. LIB. I. 5

Thetyos in gremium migrat. præcepta Dianæ
Pinus, & è ramis remos habet: inq; profundum
Ornatu contenta rudi, plus robore, cultu
Fisa minus, paucis exul peregrinat in armis.
Nondum sæua deos ponto obiectare natantes
Religio, non fluxa sinu tumuere * secundo
Carbasa: delicias dat fastiditior usus,
Exornatq; suum nouitas operosa periculum.
Prima in opem pinus cultū, quo stabat in Hemo,
Detulit in fures. autor ratis Argus, & Argo
Nauis erat, sed uterq; rudis: nil illa superbe,
Non auro superos læsit, non rupibus aurum.

Thetyos Heri
Peloi Thessalia
regis uxor &
in a' pochj. bog
Sententia Thetya
nig.

recurrere

Hæm? m?n? &
ratis in gremio
236. n? domicil
p?m? D.

Stat dubius nouus hospes aqua, reditūq; fu-
Ludētis pelagi miratur, & æquora uisu (gāq;
Metitur, patri æq; pium consultat amorem,
Virtuti nutu facili cessurus, & undis.
Sed rapit aura ratē. quonā, quò naufraga tēdis?
Quò populos in fata trahis? te ne angue uel ar-
Patrandum fastidit opus? scio tædia tollis, (mis
Delitias lethi quæris. nunc utere saxo

* Terra potens, atq; iniectæ Symplegadis ictu.

Symplegas di
plegia mare
cecidisse mina
plegia
culi.

Nulla prius * cōsumpta refer. ferat ipsa cruētū

Quod peperit fatum, primâq; superbiat ira.

Fata obstat, hominū prædatrix Atropos arcet.

Plus superi q̄ fata queunt. trabs Theßsala diuos
Præsentes quos fecit habet. contēptus in antris

Hippotades, in aquis Triton, in carcere Corus,

Hac rate præcepta summos senuisset in annos.

Quippe deū genitore metu mens cæca creauit

Ditem umbris, cælo superos, & numina pōto.

Vix pelagi sensere minas, iamq; Aeole clamant,

Aeole, tuq; dato mulces qui cærulea sceptro

Vndarum Neptune potens, date numen ituris.

Si reduces, meritis nomen sacrabitur aris.

uocari Mox ierant in uota dei, gaudentq; uocati.

Hic faciles proclinat aquas, hic euocat antro

Qui uela imprægnet Zephyrū, qui purget aba

Nube diē. cursu tandē producta sereno (Eta

Labitur in portus Phrygios ratis. im pba pubes

Emicat, & uetita certant tellure potiri.

Fama nocens subitum Sygea in regna tumultū

Spargit, & insidias populo regi; minatur,

Dardana si coëant peregrina ad littora classes.

Plebs excita furit, nec abest qui Laomedontem

In

DE BELLO TROIA. LIB. I. 7.

Intentet Danaïs, ultro ni littore cedant.

O superis inuisa manus, sic pignora cœli

Crescentesq; deos in syrtes cogis? an unam

Extimeas gens tātā ratē? sed cæca quid horres?

Huc hospes, non hostis adest, cui mōstra potēti

Debentur frangēda manu. reuerere tonātem,

Vel saltē cognosce hominē. Si pēdimus æquū,

Si rerum iustis metimur partibus usum,

Omne homini cōmune solum. sed iura perosus

Publica sacrilegis naturam barbarus ausis

Contrahit, & proprios Phrygiam phariscat in *pharisco*

O Asiæ pollētis opes, o Pergama nulli *(usus.*

Tranquillo cessura deo. nil dura sororum

Licia, nil superi peccant, gens incola fatum

Ipsa facit, cœlo Phrygius parcente meretur

Exilium, gladios, incendia. Pellitur Argo,

Armatumq; Iouem medijs exorat in undis,

Ac Danaï flagrant animis poscentibus arma

Quò rapit ira sequi, gladioq; ultore pudendam

Excusare fugam. contra, prudentia turbæ

Rara comes, raro Phrygiam cū milite pendit.

Excipit ancipites docti tuba Nestoris aureis,

DARETIS PHRYGII

Suspensosq; regit, irataq; pectora mulcet.

Nestor socijs

O qui magnanimo domuistis remige fluctus,

Qui freta, qui uentos primi libastis, & astra

Iratum didicistis iter non nota sequuti,

Discite dura pati. sola est quæ conterit hostem,

Virtutesq; regit Patientia: sola triumphis

Militat innocuis, & honestæ consulit iræ.

Est tēpus quādo, locus est ubi. lædimur omnes,

Lædimur immeriti, patimurq; indigna priores,

Vt caussa meliore frui superisq; secundis

Marte dato liceat. non hic iniuria nobis,

Sed Danaï facta est: ueniet qui probra suorū

Ense pio redimat. Sic fatur, & accipit omnes

Delinita Thetys, gremiumq; exponit iuris.

Iam fluctus emensa uagos, in Phasidis undas

Declinat Pegasæa ratis: pelagoq; relicto,

Pauperiore sinu, sed liberiore potita,

Multa prius metuenda tulit, dum littore in alto

Discordes agerent undarum prælia motus.

Improbis audaci suspendit gurgite pontum

Phasis, & obnitens castigat in arua ruentem,

Cessuram miseratus humum. furit ille, feroxq;

Pa

Phasis celeberr.
flumen Ph. 6.
cap. 4. H. anige-
rum Phasis quæ
libet magnis na-
uibus.

Potandas incestat aquas, bilemque refundit
 In uada blanda suam, dedignaturque teneri.
 Ipsa etiam clausisque notis, caeloque sereno,
 Continuas hyemes portus angustia uoluit.
 Nec spacio laxum languet mare, crescit arena
 Consumptura rates, tellusque occulta uadosas
 In cumulū suspendit aquas, mentita profundū.
 Fluctuat ambiguus Tiphys, prope littora spe-
 Suspectā formidat humū, discitque timere (etat:
 Quo tutum sperabat iter, timor elicit artem
 Cōsultura uadū medias minor alnus in undas
 Pellitur, & conto metitur iudice pontum.
 Littoris insidiæ postquam patuere, coacto
 Inter utrunque solum decurrens limite puppis
 Arua petita premit, fractasque offendit arenas.

Quid memorem Aesonidæ duras incubere le-
 Oëtæ imperio? quid semina iacta? quid hostes (ges
 Terrigenas, Martisque boues, sæuique draconis
 Excubias? ignis uirtuti cedit & ensis.

Eripiturque emptum summo discrimine uellus.
 Neptunum sensisse putes, fugientibus æquor
 Alius intumuit, fractique in littore fluctus

Intonuere simul. Procul ò procul ite prophani,
Nō licet in sanctum cum praeda tendere pontū.
Has notus haud passus caussas instare timoris,

Præripuit uoces, nec iter concessit in aures.

Nauigat auricomos spoliatis uellere Colchis

Prædo potēs, culpē ne ratē quæ prima p undas

Ad facinus molita uias, atq; Atropon auxit?

An caussa potiore probem? sine remigis usu

Non nosset Memphis Romā, nō Indus Hiberū,

Nō Scythia Cécropidē, nō nostra Britānia Gal

Primus ab excubijs mōtes proreta pelasgos (lū.

Anticipat saluere iubens: at cætera pubes

Remorum assurgit studio, uictrixq; carina

Thessalicis reddit quos in freta duxerat aruis.

Quis uarios memoret plausus, quis gaudia uul-

Si parcus meminisse uelim, uel nolle fateri, (gi?

Vel seriem non nosse putent: si prodigus, auris

Fastidita neget faciles ad singula nutus.

Pelea miratur reducem Larissa, Pylonq;

Nestor habet, Telamone suo Salamina supbit,

Leda Cerauneis & fratribus Orithyia *

Hysmarijs, laudatq; suum Calydonia mater

Oeni

Oeniden, nōdū tantū soror, Orphea Thraces,
Archades Admetū, Talaūq; & Thesea & Idā
Anthæumq; urbes uaria, sua mœnia quenaq;

At Pelopōnesum cum præda diuite Iason
Occupat, in signi lasciuit regia cultu,
Victoriq; suo gratas plebs obuia uoces
Elicit, & uero dispensant gaudia uultu.

Solus inexplicita Pelias sub fronte serena
Inuidia ægrescit, sese causatur, in omnes
Vota deos consumpta gemit, Martemq; laceßit
Qui gratis domitos tulerit deferuere tauros.

Eluctata diu rapidis & impulsibus ira
In uerbum singultat atrox, quæstusq; superbos.

Singultib.

O superi, quò thura meant? ò fata, quis error
Imperat? ò hominum casus, paucos ne reseruat

Querela Pe-
lix de re ditu
Iasonis

Vt multos fortuna premat? iam sentio, traxi
Inuito meâ regna deo. cape maxime tandem

Quorum fastidit usus regnare negantem,

Quæ longo emisti uoto: tumeasq; relictis,

Non raptis tenui certè non sponte deorum.

Hisq; uelim regnis emptum uicisse tonantem.

Me mage (si qua fides) uotorum offensa laceßit.

Quam

q. Quam sceptri iactura mei. uolui * ne sub Arctō
 Proscripsisse uirum? regnat. fregisse? superbit.
 Extinxisse? uiget. titulos minuisse? triumphat.

Ergo deos dico ingratos. da thura tonanti:

Quum dederis, sperata neget, donisq; retentis
 Rideat elusum. melius fortuna pianda est,

Quæ pacē, quæ fulmen habet, quæ prima tyrā
 Imperium partita tribus cōcessit, abegit. (nis
 Mutato lusit cælo, rursusq; iubebit

Quos fecit reges mecum migrare sub umbras,
 Et loue proscripto Saturni leniat iras.

Sic fatur, diroq; animam depascitur æstu.

Has tamen has cordis rugas, hæc prælia mētis
 Frontis oliua domat, faciesq; dolosa sophistam
 Mendicat uultū, & blandos peregrinat in usus.

Conuiuium.

Gaudia prima ducum, solenni mēsa tumultu
 Excipit. At cæli prædo terræq; mariisq;
 Ambitus acceptas uenatur regibus escas.

* Iuno lyram uolucrū languescere sentit, alūnos
 Aequoris emungi Thetys dolet: aspera Phæbe
 Indignata sui numerum rarefcere ciuis,

Excubat, ultoremq; humeris accōmodat arcū;

Ve-

Don. emungi i
 ungendo. senes
 & spoliare fran
 de exhorquato.

Venantes uenata uiros, prædamq; petentes
 In prædam petit, & lucos uigilantiùs ambit.
 Ergo thoros conuiuia premit, donumq; dearum
 Interpres blandus hilarat deus, humida siccis
 Mirè concilians. comptos discreta clientes

Cura agit, hi cererè cumulāt, hi fercula mutāt.

Illi hilares iterant calices. at rege superbo

Emeritum libante merum mensalibus hærent.

Summissiq; haustum Bacchi regalis adorant.

Hæc mensæ genialis opes, hæc oia curæ

Dapsilis, hoc grati certatum dulce laboris

In columi uirtus delibat sobria gustu.

Non ignaua graui peperere obliuia menti

Deliciæ, non in somnos elanguit ira

Amphitrioniadæ. Troiam bis terq; resumens

Se uultu reserat, animumq; his asperat ægrum.

Ergo Iouem meritis cunali Marte parentem

Cælestes docui mecum uagire dracones,

Præueniq; minas? pudet heu. uir, uictor, adultus

Barbaricis cessi, non uiso milite, iussus.

Ergo minis frāgendus eram? proh fata pudēda,

Proh crimen superum. fato * lunonior omni

Ne nior

Herculis g...
 nota 2

q; imma-

Nescio quis famæ meritum scidit: arma tenebā
 Nec deerant hostes: nunc, & prisca reuolu's
 Priuignum mirare tuum, Iouis inclyta coniūx.

Vicisti, fateor, fugi, uictoria summa

Alciden fugisse fuit, rursus ne seuerum

Dignere artificem nostris Eurystea pœnis?

Si Lernam edomui, si Cerberus ore trifauci

In scopulos Dodona tuos aconita refudit:

Si grauis Anthæus, gratam suspensus arenam

Dedidicit mirante Rhea: si cætera mundi

Monstra triumphali potui consumere dextra,

In Phrygios dicam ne uiros? humana; bella

Depotuisse pudet, sed cur clarè acta reuoluo?

Degereri grauius accedit gloria facto.

Quin potius seris gladius quid conferatauis

Mōstrorum domitor reminiscere, Pergama pœ-

Pendāt, & meritis periuros perde ruinis. (nas

Sic Phæbo liquidoq; Ioui ducture triumphum,

Sic tibi, sic Danaïs, docilesq; instare Pelasgos,

Non fugisse sciant, qui quum potuere minari,

Et potuere pati. Tacitis sic quæstibus iram

Exachens, summos animum prociudit in ausus.

Haud

Haud secus exilium gratæ dequestus arenæ
 Armenti princeps lunatum robur in ornos
 Asperat obiectas, & se præmensus in hostem
 Ocia dura gerit, & prælia pulchra figurat,
 Fröte furens, pulsasq; pudet nō frangere sylvas
 Inde thoro meliore redit, ueteremq; repulsam
 Excusans, uictor regnat, lauroq; superbit.

Vix primos bellimotus liberauerat heros,
 Et iam fama loquax rapiens ex aëre potentum
 Quod serat in uulgus, pavidās quod spargat in
 Prælia mota canit. illā ne nocētis auerni (urbes
 Progeniem, cæli ne rear: quæ murmura rerum
 Occulta extenebrat, redditq; latentia luci.
 Immò quis è supera contendat pace creatam
 Turbatricē hominū? quæ sancta silentia regū
 In mundi perfert aures, & plebis in ora
 Dissipat, arcanum curæ furata silentis.

Apparatus
 Herculis ad
 bellum.

Fama.

Haud mora, non iussi lituis, non ære uocati
 Conspirant ad bella uiri, sed & arma tumultu
 Plebs rapit, & uibrans quos non bene nouerat
 Ingenue irasci discit, multūq; minatur, (enses
 Sed factura parum. terit hic in frena iugales.

Non

Non longū mansurus eques, rapta ille superbit
 Casside & impatiens captos decrescere uisus.
 Hi iūras riguisse stupent, hi pondere uicti
 In clypeos nutant, pars barbara regna lacebit
 Litigijs audax & citra praelia fortis,
 Obiecto secura freto. gemit anxia matrum
 Turba, nec infauis solatia mœsta querelis
 Ire negāt lachrymæ, lachrymis certatur, & o-
 Excessisse putat flendi parcissima luctū. (mnem
 Hæc inter medios enses timet, illa Charybdim
 Incurrit, pietas nunquam secura quiescit.
 Mens ò prona uirūm, non hæc suspiria uirtus
 Infracta admittit, non dant complexibus artus,
 Oscula non iterant, ne uel sic bella morentur.
 Vix memores dixisse uale, mulcetur alumnus
 Fatorum Alcides, & spe meliore superbis
 Assidet inceptis, fremitu naualia feruent,
 Aegæosq; sinus ter quino remige frangit
 Lecta cohors, totidēq; mouet, per cæcula pinus.
 At notus incumbens humeris, puppiq; sequaci
 Ducit inoffensam Simountis in hostia classē.
 Puppibus emigrat primus Thelamone secūdo

Bellū Hercu-
 lis & Troia-
 norum.

La

DE BELLO TROIA. LIB. I. 17

Larissa pollentis honos, cui cœrula nup sit *Telam in heligi*
 Nereis, amplexus non aspernata minores,
 Mortalemq; thorum, quo principe gloria spirat
 Myrmidonum, quem tota suis obnoxia fati
 Dorica castra canūt. danais hic debet Achille, *tonant*
Aiacem Thelamon, æquale in prælia fulmen. *Pergama*
 Diuidit ergo acies æqui libraminis instar
 Alcides, pars in Phrygios armata penates
 Iam dictos sortita duces, pars cura relictæ
 Classis disponit cum Nestore, parsq; sequuta
 Amphitrioniaden, socijs partitur utrisq;
 Excubias hinc inde suas. sic agmine trino
 Consultitur bello, patriumq; armauerat orbem
 Principis edictum Phrygij. ruit omnis in arma *Præter ceteros*
 Barbaries: flammisq; rates consumere fissus, *aut gentes*
 Et Danaos sparsurus aquis, ad littora Martem
 Dux migrare iubet. paretur, & ocyus omnes
 Fluctibus insiliunt. solitæ nil tale timere
 Nereides uisa arma stupet, horrentq; tumultu *Nereid. nymphæ*
 Hi telis instant, alij face: pectora telum, *maris.*
 Fax puppes iniecta petit, cunabula Maiores
 Cypridis infestat armis, & Lemnius igne.

Tunc primū bellis rubuit mare. sanguinis illas
 Murex hausit opes, quas nōdū oblitus in annos
 Præsentes meminit, regūq; expendit in usum.
 Scyllæos noua præda canes ad funera mæsti
 Gurgitis inuitat, cœunt larrantibus undis
 Monstra sinus Siculi, dehinc hausto nectare di
 In freta sparguntur similem uenantia potū. (ro
 At fremitu accepto Nereus excussus ab antris,
 Mutatis horrescit aquis: fontiq; relapsus.
 Nascentem explorat lunam, uisoq; meatu
 Quem genitrix natura dedit, securior exit.

Immo agite, immisso bellum consumite pōto,
 Dii si qui undarum: raptæq; Athlante repulso
 Euoluantur aquæ. fatis iniuria prima
 Excusanda fuit, an & hos impune furores
 Ferre iuuat? misero completus sanguine pontus
 Spumat et incēsum fumat mare, scylla charybdē
 Excitat, & nostris pinguescūt mōstra ruinis.
 Si neutros superesse ratum, si iudice pœna
 Elicitis pœnas, Phrygios periuria mergent,
 Exēplū sceleris Danaos quæ iam mora segnes.
 Pronius in facinus tardis ultoribus itur.

Ardua iam trepidis murorum septa cateruis
 Iliacæ traxere manus. stat Dardana pubes
 Pro iugulis armata suis: nec enim inuida regni
 Ambitio ludit pugnas, sed & ira, minæq;
 Et non extorti per uulnera cruda furores
 Bella cient, hinc inde odijs flammata superbis.
 Primus in aduersos uibrata cuspide muros
 Torquet equū Peleus, fractaq; acceditur hasta.
 Hac (ait) hospitij aditus, & inhospita tecta
 Pulsanti reseranda manu. nos urbe fruamur,
 Portu alij, dixit. cunctiq; instare Pelasgi
 Ceu belli tunc caussa recens, nec tēpore longo
 Ira minor, minus accēdant in prælia mentes
 Iussa, tubæ, promissa, preces: asperrima cernas
 Bella geri. non præcipites telluris hiatus,
 Non undas timuere uiri: sibi quisq; uideri
 Dux alijs, milesq; sibi. pars cratibus instat
 Continuas molita uias, uallemq; profundam
 Molibus iniectis uincunt: pars aspera cliui
 Impatiens hæsisse subit: iam copia muri,
 Iam silices laxare licet. sed desuper urgent
 Dardanidæ, incussasq; trabes & saxeæ uoluunt
 Fragmina: pars iaculis audax, pars aspera flāmis

immergit Flagrātes inuergit aquas. septū arbore Dymus
 Affectabat iter, fixoq; in mœnia uultu
 Hæserat: hunc latices decaluauere profusi,
 Flumineiq; imbres, nudum spoliatur utroq;
 Crine caput, penetratq; fluēs in uiscera uuln?
 At testudineo Telamon defensus amictu
 Occultum furatur iter, silicumq; tenorem
 Aere domat, iamq; in præceps pendente ruina
 Cedit, & effracta tandem prior urbe potitur.

Telamon

Interea flammis populari uela parantem
 Percellit uox dira ducem: Cui strenue ductor
 Dardanidūm, cui bella geris? ciues ne perosus
 Monstri pari pacem pelagi sancire laboras?
 An pauidis pfugisq; instas? et ne qua superstes
 Sit fuga, consumis classes? propioribus ausis
 Intendēre manus hostes, huc lūmina flecte,
 Atq; urbem miserare tuam. uix credulus hæret
 Laomedon, cernitq; tamē iam Pergama rumpi,
 Stare hostes, nutare Phryges: rapit ocyus agmē
 Attonitum, belliq; rudis non colligit alas,
 Sed sparsis properat signis. quē præpete gaudēs
 Excipit occurſu Tirynthius: hisq; ait, olim

Quum

Quū premerent portus optataq; littora fessi,
 Exilem telluris opem tenuemq; negasti
 Sæue moram, spreta pacis cū fronde Minerva
 Sume uices, redijt hostis, qui uenerat hospes.
 Sic fatur, strictoq; ducem transuerberat ense:
 Thoracisq; moras, clypeiq; umbramina raptim Laomedon
cædes.
 Dissipat, atq; animam tot defensoribus usam
 Elicit, & Stygios iubet irrupisse penates.
 Fit fuga Dardanidū mactato principe. at hostis
 Ciuiles prædatur opes, pars cædibus iras
 Innumeris explere sitit. uox regia tandem
 Castigat rapidos Danao grassante tumultus.
 Parcite uictores Danai, compescite dextras,
 Labe pari peccat, pariter crudelis uterq;
 Qui cunctis parcit, & nulli. nobilis ira est
 Citra iram punire reos. iam copia regni,
 Vrbs cecidit, cessit hostis. cæsoq; tyranno
 Ut miseris faciles Graiorum exempla secuti
 Esse Phryges discāt, damus ultro rura colono,
 Castra uiris, pontum nautis, & ciuibus urbem.
 At pereat dira si quis de stirpe superstes,
 Hanc quoniam delere iuuat. Sic fatur, & ecce
Am.

Γαμ. filij
acc.

Amphit⁹, Hysiphil⁹, Volcontus, & inclyta uul
Hesione, sæuis uincti post terga catenis (tu
Tradūtur ducib⁹. hi dira in funera rapti, (etor,
Hæc Telamō tibi præda datur, quòd Pergama uī
Quòd prior effractis facilem das hostib. urbē.

Ulicet, Argolici præda Hesioneq; potiti
Incumbunt pelago, laurumq; insigne triumphī
Puppib. exponūt, penetrantq; ad sidera plausu.

Priam

His aberat Priamus, aliam seruatus in iram
Fatorum, casusq; alios: cui Marte secundo
Eoos populata Phryges uictoria læta
Fauerat, & reduci comites plausere triumphī.
Dura hominū Lachesis, sors perfida, luditur an
Imperiū, Priam⁹ natales ampliat agros, (ceps
Troia ruit: sceptrōq; nouus dū quæritur orbis,
Sceptri nutat honos. faustos in regna meatūs
Fata dabant reduci: sed dira, sed aspera donis
Inuidit fortuna suis, quæ quum ardua donet,
Gustatos grauiore fauos ulciscitur ira.
Iamq; urbis trepido conspectum pectore ductor
Hauferat, occurrit luctus, uisumq; salutat
E muris manūū plausus lachrymabilis, horror

Ag

Aggreditur, turbatq; ducem, totamq; pererrat
 Infelix planctus aciem, stant undiq; ciues,
 Solanturq; suam Priamo spirante ruinam.
 Ille autem licet interno complura dolore
 Corda gemât, vultu lachrymas castigat adul-
 Ut saltem speret ducis ad solatia uulgus. (tas,
Nā summe miser est, cui nec sperare relictū est.

Nec mora, diffusam spacijs maioribus urbē Troix deseti-
prio.
 Integrat, ac potior constructio barbara Græcā
 Excludit Nemesin, medicati uulnera muri
 Respirant meliore manu, contemptaq; moles.
 In seuum patuisse aditum: & quā saxa recedūt,
 Continuant ualuæ duplices. hæc cardine laxo
 Alternos pandit aditus, hæc robur acernum
 Pectine ferrato tacitos suspendit in usus.
 amq; arces cecidisse iuuat, iā machina maior:
 Et lucro iactura fuit, muralia primas
 Propulsura manus, pinnarum culmine denso
 Conspicuos tollunt apices, nec mœniamunit
 Rarior excubias turris factura secundas.
 Celsior in superas contendens uertice nubes
 lios, æquaret gemini discrimina mundi,

Si spacio contenta suo, minus improba cælo
Parceret, atq; alium iam nō præsumeret orbem.

*Phlegma ad Phleg-
re, q. m. m. m.
adonem et uallij
in an. hunc e. m.
i qua. G. i. m. m.
u. d. i. s. t. i. c. t.
G. i. m. m.*

Si Phlegmam conferre uelis, si uirginis arces
Assyriæ, feret hæc potius discrimina linguae,
Tela Iouis. nulli spaciosior æthere tractus

Cōtigit, aut tantum patiens indulsit Olympus.
Pente pares totam turres sparguntur in urbem,
Cyclosum fassæ studium, ciuisq; superbus
Celsa petens, fastidit humum: surgentia passim
Exhalant piceas incensa pyralia flammæ.

Ingenti Vcalegon consumēs aëra tecto
Arduus alta petit, Anthenor mœnibus æquis
Certat: at incōstās, nec maior, nec minor, ægris
Anchises parcit pedibus, gressumq; perosus
E speculis uidet urbis opes, plaususq; uiarum.

Haud procul incūbens urbi mediantib⁹ aruis
Idæus consurgit apex, uetus incola montis

Arbores.

Sylua uiret, uernat abies procera, cupressus
Flebilis, interpretes laurus, uaga pinus, oliua
Concilians, cornus uenatrix, fraxinus audax,
Stat comitis patiens ulmus, nunq; senescens
Cantatrix buxus: paulo proclinius aruum

Ebria

Ebria uitis habet, & dedignata latere

* Canicolam pascit Phœbum, uicinus aristas 2 Canocola *

Prægnantes fœcundat ager, nec plura Phalern ^{Palom gen c}

Vina bibit, non tot pascit Campaniamesses.

Proxima rura rigans, alio peregrinat ab orbe

Visurus Troiam Simois, longoq; meatu

Emeruisse uelit, ut per tot regna, tot urbes,

Exeat æquoreas tandem Troianus in undas.

Dumq; indefesso miratur Pergama uisu

Lapsurum suspendit iter, fluuiumq; moratur

Tardior, & totam complecti destinat urbem.

Suspensis infensus aquis uiolentior instat

Nereus, atq; amnem cogens procul ire minorẽ

Proximus accedit urbi. contendere credas

Quis propior: sic alternis concurrunt undis,

Sic crebras iterant uoces, sic iurgia miscent.

Vndiq; siderei maiestas conflua mundi

Iliacum dignata solum, iuga, mœnia, pontum

Vestit, & astrifero dat respiramina collo.

Idæos Cybele colles colit, ipsa superbis

Regnatura iugis, reliquos tibi Delia saltus

Donat, & Idæis pensant uenatibus orbem.

26 DE BELLO TROIA. LIB. I.

Pampineum, te Bacche nemus, te spicea cingit.
Sylua Ceres, Neptunus aquas, naualia Phœb⁹,
Arces Pallas habet, & habetur Pallade fatum.
Est sacer urbe locus media, modicūq; laborat
In cumulū Pygmæus apex, quē surgere plenē,
Quem planē residere neges. hic celsa superbi
Fulgurat ara Iouis, nō sceptro & fulmine nudi,
Non qualē Tyrius, nō qualem prædicat Ind⁹.

DARETIS PHRYGII LIBRI
PRIMI FINIS.

HYPOTHESIS LIBRI SE-
cundi Daretis Phrygij.

Mittitur à Priamo legatio sancta Secundo
Ad proceres Danaūm, repetant qui pace sororē
Hesionam, magna ui nuper ab Hercule raptam.
Iudicium Paridis sequitur, quo iudice disces,
An Venus, an Iuno, uicir ne decore Minerva.

27
DARETIS PHRY

GII POETARVM ET

Historicorum omnium primi, de Bel

o Troiano liber Secundus, Latio iure a

CORNELIO NEPOTE

carmine festiuo do-

natus.

AM floret Priamus populo-
so pignore felix,

Felix coniugio, felix natalibus

* armis,

armis

Si superi, si fata sinant, si stare

beatis

Permissum. uidet Aleeto quas fregerat arces

Fortuna meliore frui: uidet, ardet, & hydris

ascens circumq; genas & tempora crebris,

Mé ne, inquit, reginam Herebi, mūdiq; potentē,

Atq; utinam cœli, regnum mortale laceffet

Aeternum? pudet heu. lasciuit terra superstes

Post Danaos quibus usa fui, nostris ne triūphis

Cono

Contendit, uinctiq; negat. ruat ocyus ergo
 A cunis concessa mihi. Sic quæsta, quietem
 Inuidet exiguam Priamo, raptumq; sororis,
 Seruileq; colū, & lachrymas obiecit inultas.

O hominū superūq; pater. si numina curas,
 Cur hominē plectis? miser æne q; incola terræ
 Despicitur? certè lachrymis noctiq; dedisti
 Proscriptas à luce animas. pater optime tandem
 Flectere, redde polo reduces, uel funera saltem
 Exilij tutare tui. quur impia scuit

Alecto in miseros? cur Pergama dia fatigat
 Tot superis confissa suis? tolle inclyta, tolle

na in uera Virgo moras, nec passa premi quas incolis arces
 Gorgone præteta Stygias perstringe Medusas.

sibi En aras, en thura * tibi communia poscunt
 Nutrices scelerum Furia: noctisq; tyrannos
 Exorare iubent, cælum inter mœnia clausum,

32 Conciues habuisse deos. hem linquet inultum.
 Tisiphone: regi q; suo cultore negato (fundis

Quam dedit inuidiam Phrygius luet. Ecce pro-
 Curarū furij, uigiliq; impulsæ dolore (scit

Mens Priamū in diuersa trahit, nec Marte repo-
 He-

Hesionen, nunc bella timet: sententia tandem
fortior, inniti precibus, tentare Pelasgos.

Blandicijs, uoce hac legatum Anthenora demū
instruit, & paruo claudit mandata libello.

Hactenus inuicti gens imperiosa Pelasgi,
libertas Asiæ nullis concussa uigebat.

Casibus: inuidit solitum fortuna fauorem,
et rerum decreuit apex. uerū Hercule uinci
turpe minus, tantoq; leues autore ruinae.

Nunc quia conciliat humiles fauor, exuo regē,
in miseris descendo preces. sic India Bacchū,
sic Cyrū Cræsus, Thamirī sic Cyre rogabas.

ut si Parca prior quā cœperat ire mœaret,
ipse orādus eram, geminūq; impensus in usum,
aut pacem regerem iudex, aut prælia princeps.

Proh superi, quæ dira orbem deludit Erynnis?
exieram miles, tractabam prælia ductor,

Victor eram: sed quid eoo blanda triumpho,
in mœstos læto reditus fortuna parabas?

Læccine post tantos mihi debita pōpa labores?
sic metui tibi Troia dari, quæ læta parabas.

Quū redij? sæua illa dies semperq; gemenda,

Qua

Priami episto
la ad Græcos

et uolunt
et uolunt
et uolunt

Quareduci primū patriæ mcestissima clades
 Visa audita simul. melius quem fecimus hostis,
 Aut cui factus eram, uitā hanc tot tristia passam
 Rupisset gladio. sceptro ne & culmine regni
 Dulce frui? sic sic fratrum patrisq; perempti,
 Sic raptæ memor Hesionēs? miserescite magnū
 Myrmidonū proceres. cæsum lagere parentē,
 Exhaustam uidisse domum lapsosq; penates,
 Sit satis: Hesionen lachrymis solatia tantis
 Reddite. parua quidē posco, sed muneris instar
 Maioris, uitæ pariter, pariterq; saluti
 Exanimem dabitis. Sic postq̃ questus, & ipsi,
 Et cui charta datur, tepidus fluit humor in ora.

Anthenor Zephyris blādū spondētib. æquor
 Haurit iter: rapiensq; ducis mandata, per undas
 Magnesi j fines, Sparten præteruolat altam,
 Fatidicamq; Pylon, paucis ubi tracta diebus
 Ociā dequestus cedit: non Pelea magnum,
 Tyndaridas geminos, Pyliam flexere senectā
 Verba ducis. læti tandem Telamonis ad urbem
 Fleatit iter. Lachesisq; fugam uestigat in omnes.
 Regia celsa nitet, complutaq; murice multo

Hesionēs &
 Telamonis
 nuptiæ.

Huph. & Pur

DE BELLO TROIA. LIB. II. 31

Purpura Sydonios dispergit in atria luxus,
 Solennem confessa diem, qua iungit herilem
 luno thorum. læto cuncti connubia plausu
 Concelebrant, populoq; suo certamina prima
 Ventripotens ponit genius. cœnare decorum,
 Et mensas uariare iuuat: nec pocula desunt
 Fœcundam factura sitim. repetisse uoluptas,
 Et uires conferre libet, ciuilitèr ipsi
 Indulgent procures cyathis, bibuliq; clientes
 Heus Hymenæe sonant, & in aurea pocula fusi
 Inuitant sese pateris. plebs mixta Britanni
 Certatura siti, longiq; potentior haustus
 Plebeios gaudet calices & sobria uina
 Regali mutasse mero, redimitq; uoluptas
 Rara moras, nec cessat hiās, dum pectore uicto
 Lingua fluat, crescant lychni, uestigia nutent.
 Cætera multiplici lasciuit curia plausu,
 Pars syrtis, pars grata lyris, pars ore canoro
 Natiuas ostentat opes, contentaq; neruis
 Arteriæ non artis opem, non carmina nerui
 Ad uocis mendicat opus: se quælibet ornat
 Musa libens, quæ uoce placet, quæ dote supbit.

H. aph. Cæc. Nō

Non tamen indulgent studijs cōmunib. omnes.
 Aetatum parium similis concordia narrat.

Cum sene canicies, ludit cum pube iuuetus,

*choraulas qui mo-
 uantur ad choros.* At moduli alternat libamina prima choraulas.
 Præuius, & dociles hoc explicat ore choreas:

Plaudite conciuēs, Salaminae ditis alumni

Plaudite: uictori nubit Priameia nostro

Hesione. clamant unā feliciter omnes,

Congeminātq; iterum feliciter Ille canoros

Concilians in plectra modos, his exit in aures:

Herculis laus Quid gentis Danae proauos, quid prisca stu-

Prælia? miremur poti⁹ quē protulit ætas (pem⁹

Qua fruimur, rerū patrē, mundiꝫ patronum

Amphitroniaden, axis quem laudat uterq;,

Cuius opem sæuos debellatura Gigantes

Astra petunt, geminoꝫ armari fulmine poscūt.

Hunc non Iuno ferox, non accusator iniquus,

Non labor exhaust. redolent cunabula primū

Vix ortæ uirtutis opus. Nemeæus adultos

Expauit terror humeros. Erymanthus abactō

Respirauit apro. uictricis uictima clauæ

Absoluit Creten taurus. dux flebat Hiberus

H. u. l. c. D.

14. Damnatis quas Caccus opes abscöderat antris.
 Nō angues Lernæ reduces, nō Cerberus ingēs,
 Non Lapithæ domuere uirum. uigilata draconi
 Poma tulit. pestem Libycam librauit in auras,
 Edocuitq; hostem nocituris artibus astra,

Qui quōdā geometer erat, Achelous in armis,

Nessus in effugio nimis effugisse queruntur.

Othrisios mactauit equos, reuocauit ab armis

Hippolyten, domuitq; fero Strymthalidas arch.

Nec solum tibi se tellus, sed sidera debent.

Vector eras, & uector eris. da maxime felix

Auspiciū, lætum tribuas nubentibus omen,

Et pro fit cecinisse tibi. si iusseris, ibunt

Monstra procul, ridebit Hymē, uinoq; fauebit.

Iam tua sic Hebe pariat Saturnia cælo,

Et nostro noua nupta duci. Plaudentia rursus

Tecta sonant, festoq; fauet plebs læta tumultu.

Sola tamen *duro turbat conuiuia* uultu

Hesione, spernit plausus, oditq; fauentes,

Nil titulis permota suis, non dote superba,

Non cultus mirata nouos, sibi capta uideri, (mē.

Mæsta queri, & quotiens sibi plaudit regia, no

Myth. cal. c. Re

*Achelous o cornu fuit
 in. Hercules & Nessus
 uera certabat. Oid.
 Nessus cantum &
 Hercules sagitta
 fessas Oid. 9. m.
 Othrys mons Thess.
 lic Lapitharum sedes
 Strabo 9. d. Stry-
 phalus lacus in Ar-
 chadia iuxta Strym-
 phalum opp. i. lacus
 Strymthalidas nunc
 Areadia dicitur, non
 Harpie et dicitur.*

*tristi * lu.*

ctu

Reginæ captiua pauet, nec libera fidit,
Sed iussa in thalamos timidè uentura coactos.

Exhilarāt

Cumq; alijs modulentur aues, quæ cōiuga fata

*Expirant meliore lyra, sibi credula fingit

Expirant meliore lyra, sibi credula fingit

Noctiuagas ululasse striges, bubone sinistro

Tecta premi, Stygioq; satas Acheronte sorores

Funestas gessisse faces. heu cæca futuri,

Quam sæuum patris paritura nepotibus hostē.

Quinetiam oblatos calices, oblata recusat

Cymbia: nunc tacito perfundit pocula luctu,

Cymbia: nunc tacito perfundit pocula luctu,

Et lachrymas bibit ipsa suas, segniq; morantes

Crescentesq; cibos gustu ieiuna fatigat.

Tristior interea Phrygius delabitur hospes.

In portus Salamina tuos, ramoq; uerendus

Palladio, celsas subit arces. cætera nosse

Curia cunctatur, conciuem sola Phrygemq;

Agnoscit noua nupta uirum, pudibūdaq; uultū

Flectit, & orantem miratur talibus illum:

Antenor's
oratio.

Inclyta sceptrigeri proles Iouis, & min⁹ uno

In natum perducte gradu, reuerende Pelasgis

Iustitia, belloq; potens, tibi supplicat omnis

Cū duce Troia suo Telamon. miserescite cines,

Tuq;

Tuq; prior: non tot terraq; mariq; labores
 Incassum fluxisse sinas, post aspera multa
 Huc tandem huc ueni. cerno quā quærere iuss^o
 Hesionen, cerno: non hæc commercia certè
 Iuno probat: uictore suo captiua fruetur,
 Flēs hilari, famulās domino, uel barbara græco.
 Redde magis. tot uestra nurus Europa supbas,
 Tot celebres habet illa faces: melioribus ortam
 Quære aliam fatis: hæc edita sidere diro
 In raptus damnata fuit, facilisq; uel omni
 Præda uenit, semperq; suis rapiēda minatur.
 Nouerat Argolicas Alcides, nouerat alter
 Cum Polluce error, nouit cū Nestore Peleus,
 Quum leuis ascensu facili tibi præda daretur
 Hesione, meq; haud fines trussisset in istos
 Infelix Priamus, si quid de gente superstes
 Cognata, patriæ pensaret damna ruinae,
 Hanc tibi, non superis, animam debere fatetur
 Quam sibi seruata gaudet, * sibi, sed Telamoni non
 Dic potius subicit Telamon, inuitaq; flentis
 Oscula prædatur, & in hos ait ire lacertos
 Merui gladio. Sic interfatur, & illud

Dircaum memorat, Teneo longumq; tenebo.

Pulsus ab it Phrygi^a, relegēsq; quod hauserat
In patrios delat⁹ agros, iter explicat oē (æquor
Cicibus, Hesionēs thalamos, & nulla Pelasgos
Iura sequi, bellumq; hortatur. At æger iniqua
Suspicionē Paris, Ne credite, ludimur (inquit)
Dardanidæ, miror hilarem. sibi commodus uni
Non sperata refert, non quod cōmune decorū,
Molitus speciale bonum. malē publica curat
Qui sua pluris habet: gelidoq; haud utitur ense
Saucia proximitas. mihi classē ac uela parate,
Ibo, ibo. non me pavidus quas obijcit Hector
Terruerint Syrtes, nō arma aduersa uel hostes,
Non aditus in regna graues: mihi numē ab alto
Indulget, dictatq; uias, spemq; addit ituro.
Mira quidem, sed uera (duces aduertite) pandā.

*Adhuc non pater in
a filia quam opto
necesse est (et) pater
appellat legem.*

Desertura uirum flebat Pallantias ortum
Processisse diem, sed iam maturior ætus
Soluerat algētes lachrymas. me dulce trahebat
Certamen nemorum, populari lustra, fugaces
Indagare feras, faciliq; instare molosso.
Ocyus exciti qui casse, uel ore, uel aure,

Frau-

Fraude, sono, sensu, ludentes praelia casse
 Fallunt, ore cient, uestigant aure, simulq;
 Inuadunt saltus. me nutu numinis error
 Deuius in spacium seductius, in nemus altum
 Egit, uenariq; dedit secreta dearum.
 Idæi regina sinus dignissima Phœbo
 Laurus inoffenso frondosum uertice crinem
 Explicat, & nemoris proscrip̃ta plebe minoris
 Sola uiret, nulliq; suas communicat umbras.
 Cætera Cyrrheam ueneratur sylua iuuentam
 Celsum submittens apicem, longeq; reducta
 Maiorem temerè poscentes aëra frondes
 Castigat, metuitq; sacris occurrere ramis.
 Huc deus aut casus, certè gratissimus error,
 Pertulit ereptum socijs. hac lætus in umbra
 Mirabar laurum uiuacis lege iuuentæ
 Nil Ioue mutato passam. mirabar & Eurum
 Murmure adulantem folijs, & frondibus aurã
 Secretum spirare suum, quum languida sensim
 Oculi somnus inuitans ocia, blandum
 Etoris elusit studium, curasq; fefellit.
 Sic caput herboso proiectum cespite fultus,

Certamen de-
arum de præiu-
dicio formæ.

Delicias hausî superûm: nec friuola suctus
In plebem lussisse sopor, sed somnia regum
Dignatus subiit. magni mox nupta tonantis,
Et Venus, & Pallas, sese languentibus ultro
Ingessere oculis: quarum quæ maxima, fando
Vix bene maturam uisa est soluisse quietem.

Oratio Iuno-
nis.

Venimus in saltus Phrygios ò Dardane, ueni
Magni nupta Iouis, uenit Mauortia Pallas,
Venit blanda Venus. gratare, en noster alûnus
Quod dare Parca neget, timeat pmittere uotû.
Sidereæ libram formæ dedit ipsa tonantis
Vnica, quæ trini dispenso fœdera regni,
Cui parent undæ Neptuni, tartara Ditis,
Astra Iouis. non si laudor censore caduco,
Indignor, non grata minus reditura tonanti
Si nostro dubius hæsit mortalis in ore.

Quod longû est mirâtis erit. neu fortè putetur
Mendax, quem debet famulatrix fama fauorẽ,
Quod rarum superis, nudos en aspice uultus:
Talis in amplexus uenio Iouis. ergo quis ausus
Pallada Gorgoneam bellatricemq; Medusam
His conferre genis? nõ sic pudor exulat omnis,

Ut populi terror, uulgi fuga, baiula lethi.
 Quòd terret, placuisse uelit. uis dira doceri,
 Diua tamen dictura fui. non hic opus ense,
 Angues tolle tuos, armatos exue uultus,
 Da facilem uisu faciem, frontem exere, cedat
 Cassis, & inclusum sine respirare cerasten:
 Detege quod galea horrendū, quod parma pu-
 Occulit, atq; aude præconia uera mereri. (dēdū
 Hic ne nitor calybis, hic aurum hostile, decoris
 Extorquebit opem? nescis sæuissima, nescis.
 In calybe horror inest, in casside fulgurat aurū,
 In capulo crudescit ebur. sic docta minaces
 Delicias adfert, & uult placuisse Minerva.
 Tu ne louem mentita patrem? qua pellice nostra
 In luctus audente suos? Sed matre carere
 Creditur. ò superūm pudor, hæc ne animosa su-
 Solius meminisse uiri? diciq; uirago (perbit
 Emeruit? certè superos inuisa fatigat,
 Mortales consumit. At est Mauortia, dicunt.
 Ergo mares uorat. At Pallas. sit: sed quia pallet,
 Vel quia Pallanti iugulū scidit: hinc color, inde
 Dextra nocens nomen alterno iure meretur.

Tuq; sed ò facinus, tu'ne, inq; prodiga sexus
 Fœmina plus q̃ iura sinant, & mollior æquo,
 Tu'ne ergo Ven⁹ ausa uenis in præmia formæ?
 An nescis cui iura petis cōmunia? sed quis
 Credet? tot Iuno similes habet. unica quondam
 Et nullis æquanda fui. quum provida mundum
 Digereret natura suum, sine coniuge coniunx
 Stabat, & in florem uultu crescente seuerum
 Stabat adhuc, cū sic mater Natura, quid hæres
 Cœli hæres? qđ poscis habes. hæc sanguine iū-
 lūctior amplexu: soror est, cōiūx erit, una (cta,
 È numero selecta tibi, una, sed unica, cuius
 Nec similē memoret tellus, nec sidera norint.
 Absq; pari parit illa tibi. sic fata negantem
 In fratris cupidi dedit oscula. conscius ille
 Optati sceptrum tribuit commune sorori.
 Ergo eat, & uultus nostros Erycina lacessat.
 Nuptum iui selecta Ioui: sed fallitur, isset
 Diua Paphi potius: quoniā ortus nacta serenos
 Concreuit spumante freto, cæsisq; pudendis.
 Hæc patrem factura Iouem, tibi bellice Maior,
 Et populo pareret: hac anceps ætheris hæres

Aurea degeneri uiolaret regna metallo.
 Quiq; nec indicio Phœbi, nec uindice textu
 Securam potuit noctemq; fidemq; mereri
 Lemnius, ultum iret alieni probra pudoris
 Lemnius, & proprios non suspiraret amores.
 Ut Phrygium sileam, quis uulgatissima nescit
 Furta deæ? sed blāda, sed alma, sed aurea, nec tū
 Blanda dolos, alit alma malū, petit aurea donū.
 Olim (nam memini) certandi sola potestas
 Cū Ioue nostra fuit. ubi tūc Venus? illa ne uenit
 Tertia? ubi Pallas? an quarta ut iussa ueniret?
 Tiresia certè steterat sub iudice Iuno.
 Sed taceo. tu Phryx potior, tu discere mereri
 Iunonē, quæ sceptrā ferat, quæ cōmodet aurū.
 Tot mundus miratur opes, tot regna cometæ
 Dispēsant: quæ sceptrā uelis, quas elige terras.
 Quidquid agas, quacunq; fluat sententia, nosti
 Iunonem placuisse Ioui. * Iunonie iudex iustissime
 Censorem ne sperne Iouem. Sic alta profando;
 Regina multum meminit, uultumq; superbum
 Vocibus ingessit, contempta fronte precantis.
 Prodit in aspectum Pallas, fandi q; secundas
Na

Nacta uices, propriæ fidens & cōscia caussæ
Irriguo sacras haurit de pectore uoces. (tonātis

Oratio Palla-
dis.

Magna parēs superū, nec enim nego: magna
Nupta, nec iūideo: meritū Phryx iclyte nostrū
Si quod erat, carpit. testor freta, testor olympū.
Testor humum, non armatas in prælia linguæ
Credideram uenisse deas: hac parte loquacem
Erubeo sexum, minus hic quā fœmina possum.
Martem alium didici. uictoria fœda, ubi uictus
Plus laudis uictore feret. nostrisq; triumphis
Hic haud notus honos. sed quo regina decoro
Effatu tendit? dea sit cedo, immò dearum
Maxima: non dextræ sortiri sceptrā potentis,
Partiri ue Iouem certatim uenimus: illa,
Ulla habeat quæ se ostentat, nos gloria saltem,
Quū titulis opus est, ornat minor. & q̃a cogor
In laudes ire, haud omni sine dote Minerva,
Si gena, si generis autor, si deniq; mores
Quæredī, ī curis regnat pudor, à Ioue sanguis,
Censori facies oculo patet. hæccine forma,
Hoc genus, hic mentis cultus? si coniuga diuæ
Gaudia, nuptarum dotes, & pignora iactant:

Vir-

Virginitas me sola iuuat, nil passa pudēdum,
 Non læsura thoros, non deprensura maritos.
 Macte Paris, mea bella uiri, mea pensa puellæ,
 Et mea laurigeri meditantur carmina uates:
 Sic populis utrisq; fruor, sic grata per omnes.
 Sed qđ ego hæc? qđ ad hæc subnectere plura la
 Morib. indignū, fateor, studijsq; pudicis, (borē?
 Ostentare suum: propriæ nam uenditor artis.
 Detitulat titulos quos ingerit. at quia præsens
 Viribus & uitijs armatur cauſa, Mineruam
 Accipe plus tacitè meritam, q̃ uoce sequutam.

Quū uetus efflueret in regnū mobile mūd^o,
 Terrarumq; notas ultrix detergeret unda,
 Emerſit cum ſole fides. mox cætera dudum
 Nacta fugam uirtus terris offeſa prophanis,
 Iam mundo meliore redit, prudentia nunq̃
 Velox, indulgens pietas, patientia uictrix,
 Strenua ſimplicitas, hilaris pudor, ardor agendi
 Sobrius, & nullo nutans conſtantia caſu,
 Non uaga pax aderat, rerum concordia cuſtos,
 Iuſtitie rectiq; tenor, ſine indice ſtabant
 Viſuræ populos & Deucalionæ ſorores,

Poscebantq; ducem: nec enim secura meandi
 Copia, nec prorsus furijs in tartara pulsas
 Cessauere metus. tandem genitura Mineruam
 Contremuit frons celsa Iouis, totusq; rotatu
 Intonuit maiore polus, nec gravior unquam
 Lux superis. hoc patre fluens, hoc edita partu
 Diuum pandit iter, diras & monstra relegat
 Virtutum custos, uirtutū præuia Pallas. (nis,
 Hæc illa est quæ Iuno notat, quæ Dardane cer-
 Marte Minerva potēs, hæc cui⁹ dextra minacē
 Exhaust Phlegram. uidi, dicam ne? sed omnes
 Nouimus, Enceladi cōsumpsit flāma cyclopes.
 Cētimanus pharetras centū, Niobesq; sagittas
 Spreuit, anhelanti iam maior Marte Typhoeus
 Cælum poscebat. ubi tunc Mauortia Iuno
 Iuisset numero saltem, propiorq; stetisset
 Pro sceptris armata suis? iam penè supernos
 Persephone thalamos, Ditem cōplexa tenebat:
 Quum tandē exiliens trepidis Saturnia stratis,
 Exclamat Pallas, Pallas, proh fata, moraris?
 Pellimur. accessi, sensit ualuisse Medusam
 Gorgoneamq; deā, sensit quod fulgurat aurum
Plus

Plus splendore potēs, cū cælū, sceptrā, penates
 Reddidimus trepidæ. sit nunc ingrata, sit hostis:
 Nostrū est quod regnat, nostrū quod cū Ioue so
 Securo fruitur. at curā imbellis Olympi (mino.
 Quū subiij, tunc diua fui, tunc dicta uirago.
 Vos superi testor, quantis sudauerit ausis
 Hoc caput, hoc pectus nostrū (ac ostēdit utrūq;
 Cælum suspiciēs) pudor hic, hic cassidis horror
 Et parmæ quā Iuno notat. genuit ne cerasias
 Iuppiter? aduertat cuius conuitia tractat
 Diua memor, parcatq; suis. parit illa potentem
 Vulcanū, pariatq; uelim. non quod pede molli
 Militat inuideo, nectit ue quod arte catenas.
 Sic fatur, Veneremq; obliquo figit ocello,
 Atq; iterat. Res ò uatum dignissima risu,
 En generat uoces, euoluit nomina, nugas
 Pieridū, & nostras dignatur noscere frondes.
 Sed malè uel didicit, meminit uel mollius æquo:
 Vera uoce fluit à Polleo, Pallas, & alti
 Splendorem meriti uix gloria nominis æquat.
 Macte Paris, quid enim numerādis impba ueris
 Effluo, & in titulos suspiro prodiga? læsi

For-

Fortè deos, exempla sequor, ueniãq; coactus
 Error habet, nosti lunonem indigna locutã.
 Sed taceo, prompsi (fateor doleoq;) superba,
 Vera tamen, sed molle decus formãq; triũphũ
 Non hac mente peto, uiles ut soluat in usus
 Vulgaresq; iocos. hac fronte, hoc oris honore
 Venatrix hominũ uernet Venus. ò fuga morũ,
 Dijs utinã librãda forem. Nunc Cypri in oēs
 Bella ciet, uictrixq; placet, mundũq; superbit
 Imperijs cefsisse suis. heu rara securis
 Aurẽa, rarus amor morum, quippe ardua frãgit
 Virus dulce, piæ syrtes, amentia supplex,
 Molle malũ, morbus hilaris. sic uendicat orbẽ
 Exitium uenale Venus, sic exit in omnes
 Teligerum complexa suum: exẽplumq; datura,
 Vulcano Martiq; parit. moderantior olim
 Mortali contenta iugo non astra coëgit
 In numen laqueũq; suũ, non fulmine blando
 Fulminis autorem fregit, non Cynthius ignes
 Maiores miratus erat, non cura tridentis
 In medijs feruebat aquis, sed nomine uero
 Bacchus liber erat. pudet, Aegæonis alumna,

Se.

и метит

Sera uultrix superos uexat, cœlumq; reposcit
 Cum patrio proiecta gelu; cumq; exule mentu
 Erubeo ulteriora loqui. me strenua certè
 Omnipotēsq; Venus tentabat flectere, cessit,
 Senti etenim, mecūq; utinam deprenderet orbis
 Quàm fallax & blanda uenit. nil hoste polito
 Sæuius. omnifico uultu mentita fauorem
 Amplexum in luctus soluit, defcenderat urbes,
 Arces frangit, & in subitū rapit omnia Martē.
 Quū uentū in cædes, cedit: quū prælia feruēt,
 Frigescit: tunc arma iuuant, tūc Pallas in usu,
 Et Venus in probris. cōmercia turpia, molles
 Exacuit, duros emasculat, & rapit orbem
 In prædam cui præda uenit. sic mutuus error
 Inuenit alterni solatia digna pudoris.
 Nō cogo in certos numerosum Prothea uultū,
 Non Venerem semper uariā moresq; pererro
 Implicitos, satis est aliquo si cognita casu
 Non trahat incautū prorsus. sed uoce monētis,
 Exemplum cui mūdus erit, quis dicategere?
 Maxime Priamidū, nostra est si gloria qcquid
 Mars audet, qđ Clio docet, qđ certat Arachne
 Si

Si tibi mixta manus & partitura Mineruam,
 Si tutoris egent arces, & in arce triumphat
 Palladium, formæ titulum si uirgo meretur,
 Annue, & Iliacum iudex ne despice fatum.
 Desierat, uultuq; animum uocēq; sequuto
 In girum flectens aciem, sedet. emicat axe
 Idalio prouecta Venus, tandemq; profatur.
 Mœsta parū, sed blanda oculis, & frōte serena.

Oratio Vene-
 ris.

Heu quib⁹ exiliū populis positura relinquer,
 Libera Saturni proles? cui grata uel æqua,
 Si superis inuisa uagor, si transfuga cœli
 Fata sequor? uos ò spirat quibus orbe secundo
 Indefessa fides, quos non liuescere certum est,
 Si pia, si facilis, si nulli dura Dione,
 Pēdite quis causā casus premat, unde tumult⁹,
 Vnde minæ, cū prima meos lux extulit ortus,
 Foui hominem, duros tenerè solata labores,
 Et casus miserata graues: sic publica grati
 Tempia mihi struxere uiri, sic thura merebar.
 Hinc iræ, hinc odij causæ. miserescite saltem
 Vos quibus exul agor, cœli rea deprecor orbē
 colui, uestram populi defendite ciuem.

Flos

Flos iuuenū, spes nostra Paris, nō uēxo locutas,
 Non incuso deas: quis enim uel carperē possit,
 Vel sacros æquare modos? at si qua fatendi
 Libertas ueri, nosti puer inclyte, nosti
 Quæ rerum series, steterit quo cardine causâ,
 Quam bene rem sermo digesserit. indice uultu,
 Eloquio frontis, oculo censore secunda
 Lis erat. unde igitur armata licentia fandi
 Infremuit, si dura minus reuerensq; pudoris,
 Et loue progenita, & uirgo Tritonia credi
 Posset? At emeruit Musarum maxima dici,
 Nō nego, fingit enim, nulliq; hac parte secūda
 Falsigraphos cōmenta docet, docet auribus uti
 Mollibus, & cæcos per friuola ducere sensus.
 Cumq; per ambages nugis pomposa uenustis
 Phillidas, Hysiphilas, & prælia nostra retra
 Lucratur sacrâ uenalis fabula laurū. (Etet,
 At si militiam fingendi fœda facultas
 Hanc habitura fuit, saltem discrimen habendū
 In quam, quid, quare. nec enim sinata cerebro
 Nostri plena louis, gelidæ nil improba fando
 Virginis elidit titulum doctissima uirgo.

Illa uirūm titulos raptis mendicet ab armis,
 Sit sese contenta Venus: tumidè illa minetur,
 Nos humiles facilesq; pati: rorantia tabo
 Signa ferat uictrix, nostri sine cæde triumphī,
 An quia naturæ non oblectata, fatigor?
 Anchisæ si blanda fui, sexum ne refelli?
 Si peperī, cui facta nocens? meus astra Cupido,
 Aeneas Phrygiam uester colit. hæccine culpa?
 Hoc Venus exitū superis molitur & orbi?
 His homines, his dono deos. ergo innuba Pallas
 Sic meritæ mores Veneris notet. illa ne grata,
 Grata uiris, quos martē uorat? placāda puellis,
 Quarum fastidit sexum? dijs digna serenis,
 Quos residos timidosq; uocat? sic exit in oēs,
 Sic telis placitura suis, sic omnibus æqua.
 At uirgo est: negat Aglauros, negat anguis opto
 At taceo. At facie pollet: consulta reclamatione
 Vnda, tumorq; genæ. gladijs at strenua sumptis:
 Nō propriū quod fingat habet. mentita potestas
 Læta breui, probrosa diu: post pauca serena,
 Spuria perpetuo sordescit gloria luctu.
 Quondam certa fides, bella imperiosa deorum

Non una confecta manu, laurusq; per omnes
 Dicta dari. at uictrix Perseæ Gorgonis umbra
 Extorsit titulos, palmamq; imbellis Olympi.
 Sic de se meminit Pallas, sic credere oportet.
 Crede Paris, res digna fide, tradendaq; fastis.
 Pl^o Ioue, pl^o Phœbo potuit, pl^o fœmina Marte,
 Marte utinãq; meo: nec enim tibi Iuno nepotes
 Inuideo, si digna tamẽ: nec turpe Minervam
 Ut socium numerare genus. tot fr̃eta Dione
 Vindicibus potuit saltem, si fata tulissent,
 Serpentum non esse parens, miseriq; per urbem
 Exulis explicito raperet uestigia giro.
 Hermione Martis, uidi uidi ipsa nephandẽ
 Cæsum quem peperit populũ. Sic fata, madetẽ
 Inclinat uultum, rursusq; accensa profatur:

De fatis nil læsa quæror, metuenda deorum
 Inuidia est. blando Semele conceperat astro,
 Plena deo, paritura deum, denusq; tumebat
 Mensis, quũ Iuno uultum mentita seuerum
 Accedit, persuadet, abit: quid credula, simplex,
 Inscia, iurato premitur Ioue? sic tua longis
 Cadme fides perfecta uis, sic annuus error

Emeruit, cū rapta soror, uiduamq; parares
Iunonem sancire Ioui, te luctibus ecce
Munerat, inq; tuos flammis armatur alumnos.
Gaudeat, en quali deitas rugosa triumpho
Molitur titulos, tremula dum militat hasta
Altricis mentita fidem: nam cætera nullus
Confinxisse labor, faciles ad tempora cani,
Ad faciem rugæ ueniunt, fallenda senectus,
Non fingenda fuit. ò si ad certamina formæ
Illa potens Beroe staret socianda Dionæ,
Incuteret celebrem simulatrix simia risum.
Stulte qd Europē genero Ioue quæris Agenor?
Illa rapi meruit, raptorem excusat egestas,
Et thalami potioris amor. sibi maxima debet,
Quod totiens uidua est cōiūx Iouis: alite fausto
Nupsisset stabiliq; thoro, si prima tulissent
Fœdera plus formæ, linguæ min⁹ improba, tur
Garrula, legitimi mores incestat amātis. (pis,
At soror est coniunxq; Iouis: bene cessit, in uno
Cōiugis offensam redimit soror. ardua regnat:
At patris in solio: fruiturq; iugalibus astris,
Stirpis non thalami merito. fuit aureus olim

Ulle

Ille senex, quo nata feror, fuit unicus hæres:
 Nec dum sortilegam mundus nutabat in urnā,
 Cū pia Saturni proles, æquanda Mineruæ,
 Vel saltem non exul erat. regnoq; tyrannis
 Concedente tribus, triplicem processit in orbē
 Cōmunis regina Venus. quod cū Ioue Iuno,
 Cū Ioue, cū Tritone fuit, cū Dite Dione.
 Non mea sideribus famulis contenta potestas,
 Tartara solatur, mulcet freta: uos pia ponti
 Turba dei, uestre scelus excusate sororis,
 Si scelus hinc traxisse gen⁹: tuq; optima uindex
 Imperiosa Thetys cœlum Iunone fugata
 Posce tuum, raptasq; faces. iam pellice pulsa,
 Iam non sollicito uenies paritura tonanti.
 Fatis nulla fides, precium Saturnia formæ
 Perdet opes, perdet. non hunc emptura decorē
 Venisset, si pulchra domi. malè Dardane mores
 Consuluit dare prōpta tuos. nō flectitur auro,
 Qui titulū paritatis habet. uictricibus olim
 Armentis impensa fides, librantis habentæ
 Non uendit nutum, ueteris nō imemor æqui.
 Illa ne blande Paris uultu uictore fruatur,

Cui gemit Hesiōne, sanguis cui fluxit auitus,
 Alcide quæ tela sui liberauit in arces
 Bellica uirgo tuas? ubi tunc quæ prælia iactas?
 Fatum ubi? plus actum est rapto Phryge, pocula
 Eripuit, thalamūq; deæ. sic molliter ultus (natæ
 Aspera miscet adhuc superis dotatus Olympo
 Flos Asiæ, ueneranda deūm regumq; propago.
 Non meus instabilis labor est, aut gloria uersus
 Texere, non trepidas pensis urgere puellas.
 Non mecum Phœbus, mecū certauit Arachne:
 Hos Pallas tibi pacta pedes, hæc stamina nectat
 Plurima. dij (fateor) faciles & summa pacisci
 Et dare: sed qd opes, quid regna, qd arma potēti
 Adjiciunt? cuius sceptrum pars amplior orbis,
 Cuius opes Phrygiæ, cuius gēs Dardana uires.
 At si solanda est thalami regalis egestas,
 Si uires, si sceptrum nihil sine coniugis usu,
 Mun⁹ habe Veneris, mun⁹ quo Sparta supbit,
 Munus quod dici Iuno uelit, esse Minerua.
 Quid moror? internam propius rimare Dionē.
 Res agitur tractanda palam: iam pectora nuda
 Pandimus. hac facie Phœbo duce metior astra,
Hoc

Hoc uultu produco diem. formose merenti
 Gratare, & similem iudex ne despice uultum.
 Sic effata, genas rapto depromit amictu,
 Nuda humeros, exerta sinus, totoq; diescit
 Ore. pudet diuas Veneri cessisse triumphum.
 Cōsulite ultores Phrygi, Ven^o excitat ægros.
 Hac cōstant mihi uisa fide: uel somnia certè
 Pondus habent, hic fata sequor. parete Dionæ,
 Quæ ciui lachrymas, risus quæ terminet hosti.

LIBRI SECVNDI FINIS.

PERIOCHA LIBRI
Tertij.

Tertius extremum Troiæ diuinat, & inde
 Adraptus Helenæ Paridem transmittit ad Argos,
 Qui prius Hesionen captiuam reddere nollent.
 Agmina Græcorum conspirant illico ad arma,
 Et duo nymbofo merguntur in æquore fratres
 Tyndaridæ, tumido extendunt in gurgite palmas.

Nacta uices, propriæ fidens & cōscia caussæ
 Irriguo sacras haurit de pectore uoces. (tonātis

Oratio Palla-
 tis.

Magna parēs superū, nec enim nego: magna
 Nupta, nec iūideo: meritū Phryx iclyte nostrū
 Si quod erat, carpit. testor freta, testor olympū,
 Testor humum, non armatas in prælia linguæ
 Credideram uenisse deas: hac parte loquacem
 Erubeo sexum, minus hic quā scēmina possum.
 Martem alium didici. uictoria fœda, ubi uictus
 Plus laudis uictore feret. nostrisq; triumphis
 Hic haud notus honos. sed quo regina decoro
 Effatu tendit? dea sit cedo, immò dearum
 Maxima: non dextræ sortiri sceptrā potentis,
 Partiri ue louem certatim uenimus: illa,
 Ulla habeat quæ se ostentat, nos gloria saltem,
 Quū titulis opus est, ornat minor. & qā cogor
 In laudes ire, haud omni sine dote Minerua,
 Si gena, si generis autor, si deniq; mores
 Quæredī, ī curis regnat pudor, à loue sanguis,
 Censori facies oculo patet. hæccine forma,
 Hoc genus, hic mentis cultus? si coniuga diuæ
 Gaudia, nuptarum dotes, & pignora iactant:

Vir-

Virginitas me sola iuuat, nil passa pudendum,
 Non læsura thoros, non deprensura maritos.
 Macte Paris, mea bella uiri, mea pensa puellæ,
 Et mea laurigeri meditantur carmina uates:
 Sic populis utrisq; fruor, sic grata per omnes.
 Sed qđ ego hæc? qđ ad hæc subnectere plura la
 Morib. indignū, fateor, studijsq; pudicis, (borē?
 Ostentare suum: propriæ nam uenditor artis.
 Detitulat titulos quos ingerit. at quia præsens
 Viribus & uitijs armatur cauſa, Minervam
 Accipe plus tacitè meritam, q̃ uoce sequutam.

Quū uetus efflueret in regnū mobile mūd⁹,
 Terrarumq; notas ūlrix detergeret unda,
 Emerſit cum ſole fides. mox cætera dudum
 Nacta fugam uirtus terris offeſa prophanis,
 Iam mundo meliore redit, prudentia nunq̃
 Velox, indulgens pietas, patientia uictrix,
 Strenua ſimplicitas, hilaris pudor, ardor agendi
 Sobrius, & nullo nutans conſtantia caſu,
 Non uaga pax aderat, rerum concordia cuſtos,
 Iuſtitie rectiq; tenor, ſine indice ſtabant
 Viſuræ populos & Deucalionia ſorores,

Poscebantq; ducem: nec enim secura meandi
 Copia, nec prorsus furijs in tartara pulsus
 Cessauere metus. tandem genitura Mineruam
 Contremuit frons celsa Iouis, totusq; rotatu
 Intonuit maiore polus, nec gravior unquam
 Lux superis. hoc patre fluens, hoc edita partu
 Diuum pandit iter, diras & monstra relegat
 Virtutum custos, uirtutū præuia Pallas. (nis,
 Hæc illa est quã Iuno notat, quã Dardane cer-
 Marte Minerva potēs, hæc cui⁹ dextra minacē
 Exhaust Phlegram. uidi, dicam ne? sed omnes
 Nouimus, Enceladi cōsumpsit flāma cyclopes.
 Cētimanus pharetras centū, Niobesq; sagittas
 Spreuit, anhelanti iam maior Marte Typhoeus
 Cælum poscebat. ubi tunc Mauortia Iuno
 Iuisset numero saltem, propiorq; stetisset
 Pro sceptris armata suis? iam penē supernos
 Persephone thalamos, Ditem cōplexa tenebat:
 Quum tandē exiliens trepidis Saturnia stratis,
 Exclamat Pallas, Pallas, proh fata, moraris?
 Pellimur. accessi, sensit ualuisse Medusam
 Gorgoneamq; deā, sensit quod fulgurat aurum
Plus

Plus splendore potēs, cū cœlū, sceptrā, penates
 Reddidimus trepidæ. sit nunc ingrata, sit hostis:
 Nostrū est quod regnat, nostrū quod cū Ioue so
 Securo fruitur. at curā imbellis Olympi (mino
 Quū subij, tunc diua fui, tunc dicta uirago.
 Vos superi testor, quantis sudauerit ausis
 Hoc caput, hoc pectus nostrū (ac ostēdit utrūq;
 Cœlum suspiciēs) pudor hic, hic cassidis horror
 Et parmæ quā Iuno notat. genuit ne cerasias
 Iuppiter? aduertat cuius conuitia tractat
 Diua memor, parcatq; suis. parit illa potentem
 Vulcanū, pariatq; uelim. non quod pede molli
 Militat inuideo, ne ctit ue quod arte catenas.
 Sic fatur, Veneremq; obliquo figit ocello,
 Atq; iterat. Res ò uatum dignissima risu,
 En generat uoces, euoluit nomina, nugas
 Pieridū, & nostras dignatur noscere frondes.
 Sed malè uel didicit, meminit uel mollius æquo:
 Vera uoce fluit à Polleo, Pallas, & alti
 Splendorem meriti uix gloria nominis æquat.
 Maecte Paris, quid enim numerādis impba ueris
 Effluo, & in titulos suspiro prodiga? læsi

For-

Fortè deos, exempla sequor, ueniãq; coactus
 Error habet, nosti lunonem indigna locutã.
 Sed taceo, prompsi (fateor doleoq;) superba,
 Vera tamen, sed molle decus formãq; triũphũ
 Non hac mente peto, uiles ut soluat in usus
 Vulgaresq; iocos. hac fronte, hoc oris honore
 Venatrix hominũ uernet Venus. ò fuga morũ,
 Dijs utinã librãda forem. Nunc Cypris in oēs
 Bella ciet, uictrixq; placet, mundũq; superbit
 Imperijs cecisise suis. heu rara securis
 Aurẽa, rarus amor morum, quippe ardua frãgit
 Virus dulce, piã syrtis, amentia supplex,
 Molle malũ, morbus hilaris. sic uendicat orbẽ
 Exitium uenale Venus, sic exit in omnes
 Teligerum complexa suum: exẽplumq; datura,
 Vulcano Martiq; parit. moderantior olim
 Mortali contenta iugo non astra coëgit
 Innumen laqueũq; suũ, non fulmine blando
 Fulminis autorem fregit, non Cynthius ignes
 Maiores miratus erat, non cura tridentis
 In medijs feruebat aquis, sed nomine uero
 Bacchus liber erat. pudet, Aegæonis alumna,

Se.

n u m e r u m

Sera uultrix superos uexat, cœlumq; reposcit
 Cum patrio proiecta gelu, cumq; exule mentu
 Erubeo ulteriora loqui. me strenua certè
 Omnipotēsq; Venus tentabat flectere, cessit,
 Senti etenim, mecūq; utinam deprenderet orbis
 Quàm fallax & blanda uenit. nil hoste polito
 Sæuius. omnifido uultu mentita fauorem
 Amplexum in luctus soluit, descenderat urbes,
 Arces frangit, & in subitū rapit omnia Martē.
 Quū uentū in cædes, cedit: quū prælia feruēt,
 Frigescit: tunc arma iuuant, tūc Pallas in usu,
 Et Venus in probris. cōmerciatur pia, molles
 Exacuit, duros emasculat, & rapit orbem
 In prædam cui præda uenit. sic mutuus error
 Inuenit alterni solatia digna pudoris.
 Nō cogo in certos numerosum Prothea uult⁹,
 Non Venerem semper uariā moresq; pererro
 Implicitos, satis est aliquo si cognita casu
 Non trahat incautū prorsus. sed uoce monētis,
 Exemplum cui mūdus erit, quis dicat egere?
 Maxime Priamidū, nostra est si gloria qcquid
 Mars audet, qđ Clio docet, qđ certat Arachne
 Si

Si tibi mixta manus & partitura Mineruam,
 Si tutoris egent arces, & in arce triumphat
 Palladium, formæ titulum si uirgo meretur,
 Annue, & Iliacum iudex ne despice fatum.
 Desierat, uultuq; animum uocēq; sequuto
 In girum flectens aciem, sedet. emicat axe
 Idalio prouecta Venus, tandemq; profatur.
 Mœsta parū, sed blanda oculis, & frōte serena.

Oratio Vene-
 ris.

Heu quibꝰ exiliū populis positura relinquitur,
 Libera Saturni proles? cui grata uel æqua,
 Si superis inuisa uagor, si transfuga cœli
 Fata sequor? uos o spirat quibus orbe secundo
 Indefessa fides, quos non liuescere certum est,
 Si pia, si facilis, si nulli dura Dione,
 Pēdite quis causā casus premat, unde tumultꝰ,
 Vnde minæ, cū prima meos lux extulit ortus,
 Foui hominem, duros tenerē solata labores,
 Et casus miserata graues: sic publica grati
 Templam mihi struxere uiri, sic thura merebar.
 Hinc iræ, hinc odij causæ. miserescite saltem
 Vos quibus exul agor, cœli rea deprecor orbē
 Quem colui, uestram populi defendite ciuem.

Flos

Flos iuuenū, spes nostra Paris, nō uexo locutas,
 Non incuso deas: quis enim uel carperē possit,
 Vel sacros æquare modos? at si qua fatendi
 Libertas ueri, nosti puer inclyte, nosti
 Quæ rerum series, steterit quo cardine causâ,
 Quam bene rem sermo digesserit. indice uultu,
 Eloquio frontis, oculo censore secunda
 Lis erat. unde igitur armata licentia fandi
 Infremuit, si dura minus reuerensq; pudoris,
 Et Ioue progenita, & uirgo Tritonia credi
 Posset? At emernit Musarum maxima dici,
 Nō nego, fingit enim, nulliq; hac parte secūda
 Falsigraphos cōmenta docet, docet auribus uti
 Mollibus, & cæcos per friuola ducere sensus.
 Cumq; per ambages nugis pomposa uenustis
 Phyllidas, Hysiphilas, & prælia nostra retra
 Lucratur sacrâ uenalis fabula laurū. (Etet,
 At si militiam fingendi fœda facultas
 Hanc habitura fuit, saltem discrimen habendū
 In quam, quid, quare. nec enim sinata cerebro
 Nostri plena Iouis, gelidæ nil improba fando
 Virginis elidit titulum doctissima uirgo.

illa uirūm titulos raptis mendicet ab armis,
Sit sese contenta Venus: tumidè illa minetur,
Nos humiles facilesq; pati: rorantia tabo
Signa ferat uictrix, nostri sine cæde triumphī,
An quia naturæ non obluctata, fatigor?
Anchisæ si blanda fui, sexum ne refelli?
Si peperī, cui facta nocens? meus astra Cupido,
Aeneas Phrygiam uester colit. hæccine culpa?
Hoc Venus exitū superis molitur & orbi?
His homines, his dono deos. ergo innuba Pallas
Sic meritæ mores Veneris notet. illa ne grata,
Grata uiris, quos marte uorat? placēda puellis,
Quarum fastidit sexum? dijs digna serenis,
Quos residos timidosq; uocat? sic exit in oēs,
Sic telis placitura suis, sic omnibus æqua.
At uirgo est: negat Aglauros, negat anguis opt
At taceo. At facie pollet: consulta re clamat
Vnda, tumorq; genæ. gladijs at strenua sumptis:
Nō propriū quod fingat habet. mentita potestas
Lata breui, probrosa diu: post pauca serena,
Spuria perpetuo sordescit gloria luctu.
Quondam certa fides, bella imperiosa deorum

Non

Non una confecta manu, laurusq; per omnes
 Dicta dari. at uictrix Perseæ Gorgonis umbra
 Extorsit titulos, palmamq; imbellis Olympi.
 Sic de se meminit Pallas, sic credere oportet.
 Crede Paris, res digna fide, tradendaq; fastis.
 Pl^o Ioue, pl^o Phœbo potuit, pl^o fœmina Marte,
 Marte utinãq; meo: nec enim tibi Iuno nepotes
 Inuideo, si digna tamẽ: nec turpe Mineruam
 Vt socium numerare genus. tot freta Dione
 Vindicibus potuit saltem, si fata tulissent,
 Serpentum non esse parens, miseriq; per urbem
 Exulis explicito raperet uestigia giro.
 Hermione Martis, uidi uidi ipsa nephandẽ
 Cæsum quem peperit populũ. Sic fata, madetẽ
 Inclinat uultum, rursusq; accensa profatur:

De fatis nil læsa quæror, metuenda deorum
 Inuidia est. blando Semele conceperat astro,
 Plena deo, paritura deum, densusq; tumebat
 Mensis, quũ Iuno uultum mentita seuerum
 Accedit, persuadet, abit: quid credula, simplex,
 Inscia, iurato premitur Ioue? sic tua longis
 Cadme fides perfecta uijs, sic annuus error

Emeruit, cū rapta soror, uiduamq; parares
Iunonem sancire Ioui, relictibus ecce
Munerat, inq; tuos flammis armatur alumnos.
Gaudeat, en quali deitas rugosa triumpho
Molitur titulos, tremula dum militat hasta
Altricis mentita fidem: nam cetera nullus
Confinxisse labor, faciles ad tempora cani,
Ad faciem rugæ ueniunt, fallenda senectus,
Non fingenda fuit. ò si ad certamina formæ
Illa potens Beroe staret socianda Dionæ,
Incuteret celebrem simulatrix simia risum.
Stulte qd Europē genero Ioue quæris Agenor?
Illa rapi meruit, raptorem excusat egestas,
Et thalami potioris amor. sibi maxima debet,
Quod totiens uidua est cōiūx Iouis: alite fausto
Nup sisset stabiliq; thoro, si prima tulissent
Fœdera plus formæ, linguæ min⁹ improba, tur
Garrula, legitimi mores incestat amātis. (pis,
At soror est coniunxq; Iouis: bene cessit, in uno
Cōiugis offensam redimit soror. ardua regnat:
At patris in folio: fruiturq; iugalibus astris,
Stirpis non thalami merito. fuit aureus olim

Ule

Ille senex; quo nata feror, fuit unicus hæres:
 Nec dum sortilegam mundus nutabat in urnã,
 Cũ pia Saturni proles, æquanda Mineruæ,
 Vel saltem non exul erat. regnoq; tyrannis
 Concedente tribus, triplicem processit in orbẽ
 Cõmunis regina Venus. quod cũ Ioue Iuno,
 Cũ Ioue, cũ Tritone fuit, cũ Dite Dione.
 Non mea sideribus famulis contenta potestas,
 Tartara solatur, mulcet freta: uos pia ponti
 Turba dei, uestræ scelus excusate sororis,
 Si scelus hinc traxisse gen^o: tuq; optima uindex
 Imperiosa Thetys cœlum Iunone fugata
 Posce tuum, raptasq; faces. iam pellice pulsa,
 Iam non sollicito uenies paritura tonanti.
 Fatis nulla fides, precium Saturnia formæ
 Perdet opes, perdet. non hunc emptura decorẽ
 Venisset, si pulchra domi. malè Dardane mores
 Consuluit dare prõpta tuos. nõ flectitur auro,
 Qui titulũ paritatis habet. uictricibus olim
 Armentis impensa fides, librantis habenæ
 Non uendit nutum, ueteris nõ imemor æqui.
 Illa ne blande Paris uultu uictore fruetur,

Cui gemit Hefione, sanguis cui fluxit auitus,
Alcide quæ tela sui liberauit in arces
Bellica uirgo tuas? ubi tunc quæ prælia iactas?
Fatum ubi? plus actum est rapto Phryge, pocula
Eripuit, thalamūq; deæ. sic molliter ultus (natæ
Aspera miscet adhuc superis dotatus Olympo
Flos Asiæ, ueneranda deūm regumq; propago.
Non meus instabilis labor est, aut gloria uersus
Texere, non trepidas pensis urgere puellas.
Non mecum Phœbus, mecū certauit Arachne:
Hos Pallas tibi pacta pedes, hæc stamina nectat
Plurima. dij (fateor) faciles & summa pacisci
Et dare: sed qd opes, quid regna, qd arma potēti
Adijciunt? cuius sceptrum pars amplior orbis,
Cuius opes Phrygiæ, cuius gēs Dardana uires.
At si solanda est thalami regalis egestas,
Si uires, si sceptrum nihil sine coniugis usu,
Mun⁹ habe Veneris, mun⁹ quo Sparta supbit,
Munus quod dici Iuno uelit, esse Minerua.
Quid moror? internam propius rimare Dionē.
Res agitur tractanda palam: iam pectora nudæ
Pandimus. hac facie Phœbo duce metior astra,
Hoc

Hoc uultu produco diem. formose merenti
 Gratare, & similem iudex ne despice uultum.
 Sic effata, genas rapto depromit amictu,
 Nuda humeros, exerta sinus, totoq; diescit
 Ore. pudet diuas Veneri cessisse triumphum.
 Cōsulite ultores Phrygij, Ven^o excitat ægros.
 Hac cōstant mihi uisa fide: uel somnia certè
 Pondus habent, hic fata sequor. parete Dionæ,
 Quæ cini lachrymas, risus quæ terminet hosti.

LIBRI SECUNDI FINIS.

PERIOCHA LIBRI
Tertij.

*Tertius extremum Troiæ diuinat, & inde
 Adraptus Helenæ Paridem transmittit ad Argos,
 Qui prius Hesionen captiuam reddere nollent.
 Agmina Græcorum conspirant illico ad arma,
 Et duo nymbofo merguntur in æquore fratres
 Tyndaridæ, tumido extendunt in gurgite palmas.*

DARETIS PHRY

GII POETARVM ET
Historicorum omnium primi, de Bel
lo Troiano liber Tertius, Latio iure à

CORNELIO NEPOTE

carmine festiuo do-
natus.

OLVVNTVR uario con-
sulta silentia plausu:

Idalium Pæana canunt, plebs,
aula, senatus.

Hic fatis uouet, ille deis, una o-
mnibus una

Voce aîoq; frequens plaudit Venus, altus ubiq;
Sanguis obit, sacris ultro cessantia cedunt
Arua, coronato luget spoliata marito
Inachis, & raptos gemebunda reposcit alūnos.
Illustres superis epulas molita potestas,
Sacrificis bibulos lictoribus instruit ignes,
Totaq; thuricremis Panchaia spirat in aris

Ve-

Venales emptura deos. at pauper acerra
 Principe digna deo, nostro placitura tonanti,
 Mente litat pura, notis exorat honestis.
 Celsior explicitas rapturus in ardua flammæ,
 Regius extruitur comestis floribus ignis,
 Perstringitq; aciem. procul his expirat ab aris
 Hostia dira cruor, Veneri quod dulce propinat
 Ductor, Aristæos latices, Melibœa fluentia,
 Icarios haustus, fracti phœnicis odores.
 Fronde comas nexæ, sanctorumq; astare parenti
 Iliades iussæ, spumantia lacte serenis
 Cymbia deuoluunt flammis. rex ipse ministras
 Idaliæ delibat auem, sic ante precatus:

Diua potes hominum, diuū imperiosa uoluptas,
 Vera deum soboles, nostri Tritonis alumna
 Alma Venus, seu te cōuiam Thetyos urna
 Poscit, seu nectar superum, seu fortè papauer
 Elisium, flecte hæc teneros ad dona iugales,
 Hos dignare fauos: nec enim macitante securi
 Grata minus pia sacra tibi. si digna litamus,
 Exorata ueni, partemq; haustura recumbe.
 Celsa licet caleant centeno thure Cithæra,

Idalium modulos nectat nemus, ardua Cypri.
 In flores crescant uarios: incensa Cithæra,
 Idalias uolucres, Cypri thyma, Pergama uicēt.
 His mentis, his (si qua tamen) ueneranda Dione
 Adde fidem uisis, sponsi memor adde fauorem,
 Solatam solare domum. non improbus oro,
 Ut tuus Inachias prædo prædetur alumnas:
 Hesiōne contentus eat, Tritonia certē
 Non neget, hosq; uelit melior Saturnia raptus.
 Olim Asiæ (sed quid uulgata ac flēda reuoluo?)
 Claruit imperium, formidandusq; Pelasgis
 Phryx erat: inuersa est uet⁹ alea. respice Diua,
 Aeneadas miserare tuos. Sic fatus in ignes
 Hyblæas inclinat opes, ieiunaq; spirans
 Nidōr odorifero solatur sidera fumo.
 Iam uotis sacrisq; modus, iam fessa reclinat
 Flāma apices: alios Helenus prorūpit in æstus,
 Bacchantēq; deū flagranti pectore nactus,
 Vocales tripodum furias augustat in usus,
 Orsus ita: Heu Phrygi, gēs nō præmessa futuri,
 Quō noster spoliator abit? quæ nam illa carina,
 Quæ Troiā mensura uenit? iam littora tangit.
Ite

Vaticinium
 Heleni.

Ite duces contrà sic interrupta profatus,
 Plus dubios urit, pleno tamen arguit ore
 Deiphobum, cui summa fides & sola medendi
 Copia, iussa sequi Veneris, raptum ire Lacænas,
 Autores sperare deos. Quæ nã ista nephanda
 Spes? inquit. superum ne fides, cœliq; potestas
 Incestum dispensat iter? prædantibus adsit?
 Macte Paris sceleris, alios molite ministros,
 Et somnũ tibi finge nouũ. non fallere norunt
 Qui falli nequeũt. orantem haud sustinet ultra
 Troilus, utq; animo præceps, belliq; sititor,
 Et gladio consultor erat: Timidissime fratrum
 Vade (ait) ò tenebris antri damnate loquacis:
 Vade, inq; & quotiens uisum tibi fallere plebẽ,
 Finge deum: nobis alius iam constat Apollo.
 Ibit Alexander. non si Cumana senectus
 Aut aries Libycus, aut Chaonis obstrepat ales,
 Iussum flectet iter: ibit, miseramq; reducet
 (Quod nolles tamen) Hesione. cõclamat herile
 Præceps ad nutum plebes, excire tumultus
 Quos nequeat sopire potens, nec mēsa futurũ,
 Audet, cũ præsens metuat nihil. omnibus arma
Ar-

Arma animis, mentiq; frequens illabitur Argo,
 Laomedonq; iacens, & inultæ dedecus urbis.
 Cōclamantq; iterū: Quo nā usq; ò libera pubes
 Dardanio cognata Ioui, patiemur inultum
 Tot iugulos rubuisse senum? tot colla parentū
 Argea nutasse manu? non impia sanxit
 Atropos, hoc etiam nostris incumbere fatis
 Ultorem non posse dari. si numinis iram
 Troia merens sensit, pœnā quoq; iudice Phæbo
 Diræ Mycenææ debent conuiuia mensæ.
 Ite duces, Ven^o hæc, hæc certior augur Apollo
 Bellā iubet, fratrumq; exhausta funditus urbe
 Poscit inoffensos Phrygio ductore meatus.
 Vnde metus, metus unde uiri? cōcessit in ignes
 Indutus Nessum Tirynthius, ecce timoris
 Causa prior cessit. spirat par Hercules Hector,
 Ecce animos gēs nostra dabit. si prima Pelasgis
 Laureæ, fas Phrygibus palmā sperare secundā,
 Et nostros rediisse deos. uos inclyta saltem
 Pignora, cæsum iugulos lugete parentum.
 Vos quibus uberior lachrymas iniuria nequit,
 Vos pietas armata uocat. Sic uoce precantur,

Intendūtq; manus: aëgras quū Panthus in aures Vaticinium
 Priscos fatorum monitus serit, & quod ab ipsis Panthi,
 Extorsit genitor adytis Euphorbius index,
 In medium pandit proles: Lapsura sub * armis Argis
 Pergama, si phrygias Helene cōscēdat in urbes.
 His iam facta fides ducibus, uulgiq; tumultus
 Flectitur. ò quanto priscis noua mollius urgent.
 Plus superi constant Pantho memorāte futura,
 Quā dicēte Heleno. Priami tamē aëgra lacescit
 Cōcilia Hesione, superos premit: audit et audes
 Dux falli: fatisq; fauet, quum fata recuset.
 Atq; ita, dic (inquit) alio dic ordine fata
 Antenor, memora iam facta. necesse peractum
 Constat: uenturū, mutabile transit. habemus
 Iam cunctis grauiora minis, perfusa cruore
 Pergama, nuptarū lachrymas, plāctusq; parēt
 Tu quoq; uisa refer Phrygiæ repetitor alūna,
 Atq; ita quæ passus, obiter tot cladibus adde.
 His saltem cedat bacchantis fabula fani,
 Et moneat potiora fides. prius esse negabit
 Vnda fluens, ignis urens, spirabilis aër,
 Quā diētet facienda furor. sic fatur. At ille,
Er.

Ergo (ait) ò ciues, rerum testanda priorum
Historia: an lapsa est nōdū uetus? indice questu.
Nō opus est, ubi regna dolos et bella loquūtur.
Vidimus emeritis fœcundam ciuibus urbem,
Atq; alium regnare ducem: nondū llios Argis
Cesserat. has ne uices uelox obliuio transit
Inmemor, & longi præcidit tædia luctus
Impatiens languere diu? quin inclyta pubes,
Si iuuat inuiso mentes absolvere questu,
Armata decurru diu. fortuna sequenda est,
Dū præclarū aliquid dolor indecoct⁹ anhelat.
Nil grande & longū: segnē timor obruit iram.
fana Hæretis, quia *fata uetant. hæc scilicet angit
Cura deos, æui tacitos uexare recessus,
Et rerum librare uices. stant fata tenore
Fixa suo. certam miseris si parca ruinam
Indixit Phrygibus, moriendum Marte: triūphū
Si pepigit, meritum minuit uictoria segnis.
O falli facilis, si phas depromere uerum,
Deprendi insidias superūm. Lernæus Apollo
Nostras uexat aues: & quæ metuenda minatur,
Dardanidis timet ipse suis. Sic ficta loquutus

Accinctos ad bella Phryges praeuerrere tētat.
 Vos contra cunctis potiora euenta futuris
 Pendite. donatos Tirynthius induit ignes,
 Aeacidae senuere duo, nulliq; timendus
 Aut puer aut uirgo quē fata minatur Achilles.
 Ipse uiri, uidi ipse uiros & moenia, uidi
 Vrbes. sed gelidos nil excitat. ite potentes,
 Et iugulos aptate iugo, spretoq; triumpho
 Reddite fatidicis uictores ensibus enses.
 His uirtus accensa uiris, procul omnis abacta
 Religio, cedit Helenus, uittasq; minaces
 Abijcit, & lachrymis incusat fata sequutis.
 Dux cæpti legitur pastor Paris, aduena quodā
 Regni, nunc regis hæres: nec proficit urbi
 Fatalem damnare facem, quum læderet ardens
 Prægnantem somnus Cisseida. pullulat altè
 Flāma uetus, reuehuntq; fidem præsagia plena.
 It fati imperio Danaūm rapturus alumnam
 Dardanus, & blandè debellaturus Achiuos
 Præuelat fraudes. cæsas non induit alnos;
 Pinnarum suspecta strues. numerosa uagatur
 Tranquillo classis cultu; regalis oliuam

Paris ad
 rapiendam
 Helenam
 profectio.

Præ-

Prætendit pinus, tandemq; erepta furori
 Semimaris galli, non aduersante Cybele,
 Miratur similes bacchari ad littora uoces.
 Hanc decor insignit, qualem progressior usus
 Post longum lucratur opus, tabulata superbis
 Præradiant inscripta notis, uestitur herili
 Prora Tyro, puppisq; Tago, nitor erigit Indus
 Antemnâ, spargitq; in trāstra cupressus odorē
 Vela regens: certant uenti quis lintea tendat.
 Purpureos discincta sinus at lene fluentes
 Arceſſit Zephyros puppi præscripta Dione.

Instabat iam dicta dies, qua classis in altis
 Propulsum poscebat aquas, cū lecta iuuentus
 Priamiden sortita ducem per littora ferri
 Discursu rapido, qualisq; abeuntibus ardor,
 Certatim fremere, & varios miscere tumultus.
 Haud mora, succictos nabathæos agmine ducēs
 Hector in arma Phryges, comites per cœrula
 Ire iubet, certātq; rates stipare secuti (fratri
 Pæonidæ duce Deiphobo. quin ipse Diones
 Spes Anchisiades cum Polydamante secundo
 lungit opes. iamq; effractas rapiebat arenas

In pelagus classis, humerosq; manusq; secuta,
 Cū tandē exclamans adytis Cassandra relictis
 Fata aperit, turbatq; Phryges. at sæua morātes
 Impellit Lachesis pinus, uncosq; tenaces
 Rumpit, & intento percellit flamine uela.
 Vltimus in socias fatalis prædo carinas
 Prouehitur. multum Priamo frustra q; rogatus
 Ne quicq; temerè: uictori supplicet hosti,
 Hesiōne contentus eat. sin reddere raptam
 Velle negent, bellum intentet. sic format iturū,
 Vēturossq; Phryges accepto interprete spōdet.
 Vix in conspectu Paridi patuere Cythæra,
 Cū patrias permensus aquas, ad Nestora casu
 Atrides molitus iter, Simountide pinu
 Aspecta, secum uoluit cur, quò, unde: stupentq;
 Alternis reges figentes lumina uelis.
 En qua fata fide rerum discrimina nectant.
 Hostis adest, Menelaus abest, geminosq; Lacones
 Hermione sibi nacta duces Agamēnonis urbē
 Visum ierat, matrem cupidè uisura secundam.
 Plebs quoq; Iunoni celebrē confluxerat Argos
 Ludificum ductura diem, pontusq; uacabat

Et tellus exuta uiris. sic omnia casus
Expedijt uentura potens, uictrixq; Dione.

Prodit in abruptum prætentis insula saxi
Myrtigeræ sacrata deæ, pars una recessu
Abditore latens refugos falcatur in artus
Deprensos furata sinus. huc littore blando
Freta Phrygû pubes, puppes agit. ipse ppinquas
Sanguine sacrisco Latoidos irrigat aras
Princeps, & larga cumulat promissa securi.
Ergo Cytheriacas præceps it fama per urbes
Priamidē uenisse Parim, plebs undiq; portus
Decursu complet: ac pollens ore Lacæna
Ignotois uisura uiros ad littora gressus
Dirigit, ac cliuēq; freto desertur Helæam.
Postq̃ Helenes Paridi patuit præsentia, clas
Deserit: ac formæ fidens, & cōscius oris, (sem
Huc illuc gressum librans, qua Tyndaris ibat,
Indefessa uagis incessibus ocia texit,
Certantesq; offert uultus, incendia nutrit
Mutua, captatumq; breui lucratur amorem.
Quippe nec ad cursum præceps, nec segnior
Librato gestu formā iuuat, act⁹ in armos, (æquo

In caput erectus, tenero delibat arenam,
 Incessu, figitq; oculo mirante Lacænam.
 Oblitosq; gradus sistit: suspectus haberi
 Mox metuens, trās fert celeres ad cætera uisus,
 Ceu stupeat quicquid spectat. moderātius illa
 Obliquos uultus & non ridentia plenè
 Ora gerit, totasq; uelit cum pectore nudo
 Ostentare genas: sed castigato adultos
 Cōprimit excessus animi pudor, ægraq; mixt?
 Pulsat corda metus, sentit Paris, ardet et audet:
 Promissorq; ingens, facilis præsagia prædæ
 Ducit amor, dū signa iuuant, dū nutus oberrat
 Interpres, cordisq; uagi præsentior index
 Leno oculus taciti garrit præludia uoti.

Ut uerò explicitas peregrini Tyndaris auri
 Blanditias hausit, complutaq; murice uela
 Conspectit, quid agat hæret, præbere rogatas
 Præopta manus cogitq; uolens: ac turba præcædi
 Stipatrix, iuueni fas inuidet. inclyte prædo
 Ne pperâ, dabit illa manus, man⁹ aurea uincet:
 Plus opibus, min⁹ ore potes. Cicerone secūdo
 Nō opus est, ubi fantur opes. quin ipsa rapinis

Blanditur fortuna tuis, urbs, aura, Lacæna
 Nuda, fauens, facilis, cœptū iuuat, urbis Helææ
 Nomen, in hanc pelagus undis declinibus actū
 Proxima littoreis delambit tectā procellis,
 Et medias impingit aquas. clauditq; profundo.
 Hic Latonigenis cognatas struxerat aras
 Prisca fides. iubet hic noctē regina propinquā
 Excubijs hilarare sacris, templū ipsa superbum
 Prima petit, solitoq; deos implorat honore.
 Res cupido perlata Phrygi, temeraria sancit
 Consilia, indulgetq; aditus in uota secundos
 Pollicito maiore Venus: rapere haud mora nu-
 Victor, & ibelles populari destinat aras. (ptam
 Tantaq; præcipitem pulsat lasciuia mentem,
 Vix noctem expectat, suspensio uestpere credēs
 Zelotypum Titana suis liuere secundis.

Helenæ ra-
 ptus.

Fregerat Hesperias radijs languētibus undas
 Phœbus, & astrorum medio poscebat in alto
 Nauta diem: tellus, aër, mare, celsa remenso
 Consopita deo, strepitu defuncta silebant
 Vndiq; & in teneros nutabant ocia somnos.

At Paris obsequio noctis præsentius audet

Un-

Impatiens differre, deos Veneremq; secutus.
 Primus ad imbelles thyasos, & debile uulgus
 Armatum maturat iter, ludentia turbat (cra,
 Phana ferox, nō hospes Hymen, nō cōiuga sa
 Hospitij non obstat honos, non ultor iniqui
 Asperior tutela deus. temerè omnia præceps
 Aspernata Venus, nil respectura decorum,
 In facinus uotumq; ruit. rapit ergo Lacænam
 Tendentemq; manus, & lata fronte uocantem
 Dardanus: aut rapitur potius. gratare trophæis
 Prædo tuis, agnosce deos. post aspera multa
 Excidium luctatus abis, reuehisq; parenti
 Quas nollet peperisse faces. heu perdit nescis
 Quas tecum clades, quantos fugiente tumultus
 Classe refers. tuq; Herculeæ corruptior unda,
 Bellerophontæo flagrantior igne, sereno
 Certamini, thalamos linquis Ledaæ iugales:
 Et spreto totiens iterum quærenda marito,
 Nunq̃ rapta fugis. nunc o Lilybæa uorago,
 Latratus Syculi, Libycus tenor, & quod i omni
 Sæuit triste mari, mixtis huc confluat undis,
 Has infestet aquas, primosq; ultrice procella

Amplexus mediū soluat mare multa nocentes
Mutat, si uetitis uelox occurrerit ausis.

Postq̄ exēpta quies, & mœsto pulsa fragore
Inscia turbatas hausere silentia uoces,
Aure prius mēsi fremitus, ubi & unde tumult⁹
Armati cognata petunt oracula ciues.

Hic tritas stridere lyras, hic pocula cernūt
Effuso calcata deo, funalia lucem
Ponere, & effracto lachrymari lampada uitro.
Mirati qua clade noua iocunda sileret

uoces Relligio, quæ caussa pios inopina tumultus
Flexerit, aduertunt alias ad littora lites

Et toto sonuisse mari: Quò perfide leno
Hospiti⁹ temerator abis? sic digna rependis
Regales prædate thoros? his nobile uulgus
Excitū, arma fremit, raptaq; supersute turba
Inuadunt Phrygios. illi nec pandere uela
Moliriq; fugam cessant, nec iūgere bello
Dignantur dextras: contenta paupere pugna
Sola tamen tumidos pertentat gloria, captis
Iniectare manus, propriū quū quisq; trophæum
Ostentare paret, aut ciue aut uirgine rapta.

Ecce

Ecce redit Paphiæ meritis uirgulta coronæ
 Victrices uinctura comas, Tenedoq; potitus
 Iam minus audentem solatur prædo Lacænam
 Iam tandē patriæ memorem, sed ignarus adulter
 Pollicitis fluxis mœchæ sancire fauorem
 Et fictos lenire metus, ebur aggerat Indum,
 Thura Sabæa, Midæ fluuios, & uellera Serū,
 Ac mundi maioris opes, quodq; educat aër
 Iocundum, pontus clarum, uel fertile tellus.
 Hæc faciles emêre thoros, domuere rebelles
 Amplexus, pepigere fidem. nō iā oscula reddit,
 Non reddenda negat Helene, sed pectore toto
 Incumbens, gremium soluit, premit ore, latentē
 Furatur Venerem: iamq; expirante Dione,
 Conscia secretos testatur purpura rores.
 Proh scelus, an tantis potuisti pessima uotis
 Indulxisse moras? expectabatq; uoluptas
 Emptorem? o teneri miranda potentia sexus,
 Præcipitem in lucrum suspendit fœmina luxū,
 Nec nisi conducto dignatur gaudia risu.

Res hilarat uulgata Phryges, Priamoq; sere
 Clarefcunt uultus, rugas rarefcere sentit (m

Infelix animi morbus, dolor improba paulum
 Cedit hyems mentis, uoto dux angere sperat
 Reddēdā Hesionen, Helenā si reddat Achivis.

Nondū Sygæas portu digressus arenas
 Dardanus attigerat, meritos mentita triūphos
 turba Obuia * pompa subit, pars curru uecta superbo
 Aërium suspendit iter, pars cætera casum
 Haud metuens, gressu uestigia paupere rexit
 Obsequio cōtenta pedum: & quæ cura nouorū,
 Inachiam uisura nurū plebs currit anhela
 Contēptrix operæ nutricis, & immemor artis,
 Nec lucri meminit, prædā dū spectat amcenā.
 At cui sublimes humeros proceraq; colla
 Inuidit natura breuis, uel desuper altis
 Incumbit tectis, uel recto calce fatigat
 Articulos, humilesq; gradus suspendit in altum.
 Hoc populo dederat uulgati fama decoris
 Certamen mirandi Helenam. subit illa pudicē
 Ora gerens, oculis nusquam uaga, uoce fauenti
 Spectantum pudibunda parū, mixtoq; nitore
 Sidereas * neutrata genas. At regia uates
 Ut uenisse Parim certo Cassandra relatu

Audit, & adductam monstrū fatale Lacenam,
 Ad tripodas questura fugit, ramosq; loquaces.
 Ore premit, poscensq; deum non irrita lōgum
 Fatis plena reedit: claret interprete uultu
 Extorti uindicta dei, furiosa potestas
 Umbelles uexat artus, ceruice rotata, (ignē,
 Crine umbrante humeros, oculis spargētibus
 Et *facula prodente fidē, nūc liuida uirum, facie
 Nunc flammata facē superat, nūc pallida buxū.
 Tali se medijs procerum tot millibus infert.
 Ore ferens, tremulosq; gradus uix ebria figit,
 Atq; ita Tyndaridem cernens, Tū ne illa iuueca
 Quæ saltus ingressa novos, præsepe paternum
 Incesta liquisse fuga taurumq; iugalem
 Diceris, & nostros petis importuna penates?
 Ite uiri, deus ire iubet, pontoq; uel igne
 Maternas abolete faces, ne dura sequatur
 Quam cecini clades. sic paucis quæsta quiescit.
 Expediuntq; deum suspiria longa relictum.
 His hilares hærent animi, totusq; fauentū
 Sopitur strepitus. fauissent agmina uatis
 Imperio, motas reuerentia principis iras

Vaticinium
 Castandræ.

Obruit, indignisq; datur Cassandra catenis.
 Rex Helenam lenit, inopinaq; probra gementis.
 Solatur blandus: suspiria uatis, anhelas
 Excusat furias, celeresq; ad iurgia uoces,
 Et uitio capitis solitos sæuire tumultus.
 Nec mora, lasciuit solenni regia cultu
 Imperijs ornata ducis, tædasq; pudendas
 Tollit adulter Hymen. melius caligo profunda
 Pollutum mersisset opus. quid nomine sacro
 Incestum phalerare iuuat? prætendit operta
 Bracteolam caries, agnum lupus, ulcera byssu.
 Sed famam fraus nulla latet. non una duorum
 Esse potest: nam prima fidē dum fœdera seruāt,
 Alterius non uxor erit, sed præda cubilis.

Apparatus
 Græcorum
 ad bellum.

Interea Graiū præceps perlabitur orbem
 Luctus, & Europæ dotatas nomine terras
 Armato rumore quatit. læduntur in uno
 Vnā omnes, seu quòd populos iniuria regum
 Acrius incendit, seu regnis prælia Liur
 Inducit, seu quisq; suas præsumit in iras
 Quod fieri sibi triste potest. quod flere peractū
 Quodq; pati potuere, gemūt. hinc omnibus idē;
 Idem

Idem animus, similes scelerum præcidere motus,
 Et thalamos sancire metu. ruit ocyus ergo,
 Non iussa expectat populus, belli ardor inertis
 Nascitur, augetur forti. sic prælia uulgus
 Præcipit. at uiduos it solatura penates
 Clara ducum series, Maleæ quos erigit umbo,
 Quos Larissa fouet, quos græcia cætera nutrit.
 Enumerem? facilesq; fide dictante meatus
 Victrices Danaûm certo sequar ordine uires?
 Quæ loca, q reges, pelagus quod quisq; fatiget.
 Classibus? ac celebres hac noui parte camænas
 Fraudari titulis, auresq; offendere molles.
 Pauca tamen studio non ægrescente fauentum,
 Succinctè dixisse uelim, numeri; sigillo
 Iuratas signasse rates. fert bella bis una
 Bis centum & decies centû, quas undiq; raptas
 Ceeropi uocat unda sinus, & Apollinis æquor,
 Huc acies, huc arma meant. hinc bellica classis
 Ordiri disponit iter, sic culmen herile
 Imperij iussit, statuit consulta potestas. (nes
 Ast ubi gesta Phrygû geminos uulgata Laco-
 Coccusere, fremût ambo, dolor excitat ambos,

Ut Castor
 & Pollux
 tempestate
 submergi sint.

Am

Ambos iraquatit. non sic orbata leones
 Lustra indignati lugent, non fulminis ales
 Sic gemit elinguis inopina silentia nidi.
 Haud mora, cōscendūt classem, Lesbōq; relictā
 Dum præceps animus, & nil decoctius audet
 Ira recens, nullos expectatura sequentes
 Haurit iter fluidū pietas memor. alta tenebat
 Castor, et Iliacas iamiam poscebat arenas
 Excidium latura ratis, nox obuiat atra
 Defensura Phryges, armatiq; aëris ira
 Instrepat, & geminis expugnat uela procellis.
 O pietas, qua nulla deū præsentior ambit
 Virtus: o mitis fraterni candor amoris.
 Sola hæc in geminos cessit discordia fratres,
 Discordes habuisse metus: hic illius, ille
 Huius fata timet: quotiensq; illabitur æquor,
 Inuergitq; latus puppis subitura profundum.
 Aequoris occursum certatim uertice pronō
 Anticipare parant: & sic proclamat uterq;
 In me dira Thetys, in me sæuissime Triton
 Has intende minas, tantos molire tumultus,
 Hūc serues, huic parce precor: tādē acri⁹ actō
 Incumbente Noto, nil iam sperante carina,

Ledæi iuuenes nexis per colla lacertis;
Nata simul simili deponunt corpora fato.

Desine Cecropij funesta licentia pagi
Incestos generare deos: non fabula cælum,
Sed uirtus non ficta dabit. quos cæcus ab alto
Mersit in ima furor, in summos erigis axes,
Et similes Iouis esse iubes: quos ignis in auras,
In scopulos sparsit fluctus, mentiris adeptos
Sidera, gentilisq; preces delûdis acerræ.
Tyndaridis quos hausit hyës, dans Antica cælû
Fabula, Castoreos casus Pollucis in ortum
Fingit, & alterni redimit dispen dia fati.
Ac neutrum testata deum, feralis utriq;
Atropos iniecit laqueû, quo fortibus ægros,
Quo fontes placidis, inopes quo regib. æquat.
Sola tamen fatis Ledæum Lesbos amorem
Cõcessisse negat, captosq; secuta Lacones (ûdis,
Quos nec apud Phrygios, medijs nec repperit
Credidit esse deos: steriliq; reuersa fauore,
Dijs urbes auxit, thure aras, marmore templa.
Sic Britonum ridenda fides & credulus error
Arturum expectat, expectabitq; perenne.

TERTII LIBRI FINIS.

HYPOTHESIS LIBRI
Quarti.

*Argolicos Phrygiosq; duces locat ordine Quartus.
Dira canunt iri destructum oracula Troiam.
Barbarica cum gente manus mox Græcia pugnae
Conserit, & Teuthras expirat uulnere tactus,
Mandat ad Elisios campos quem pompa celebris.*

DARETIS PHRY

GII POETARVM ET

Historicorum omnium primi, de Bel
lo Troiano liber Quartus, Latio iure à

CORNELIO NEPOTE

carmine festiuo do-

natus.

OSTQVAM Mygdonias
bellatrix famā per urbes
Armorū uulgauit opus, con-
cussa minaci

Barbaries motu, trepidis cōiū

rat in arma

Viribus, & totos Priamo Mars excitat ortus.

Primus opes Phrygibus Zelia tradēte sequaces

Cōmodat Amphion, socium cui Pādarus arcū,

Cōsortem Adrastrus gladiū rapit. hospes iturū

Instruit Amphimachū Colophonia. ducit alūnā

In bellum Lyciā socio Sarpedone Glaucus.

Marticolæ Thraces Xāthippū, Mēnona Mauri,

Pæonidæ Phorcū, sequitur Zizonia Remion.

Ephe-

Ephemus & Capesus, & quorū nomina lōgū
 Aequato sermone sequi, stipare cohortes
 Certant, & sese numero uel robore uincunt.
 Dat Ganges Arabem, Syriū largitur Orontes,
 Dat Scythicos Tanais: geminōq; obnoxiamūdo
 Ripa duplex, bellis populum partitur utrumq;
 Naēta ducē geminū, migratq; in praelia quicqd
 Prima dies, orbis oriens, cunabula Phœbi,
 Gentis alunt, quicquid Asiæ dispendia, quicqd
 Herm^o aquis, Taurusq; iugis includit, & omnis
 Iliacos legio tendit munire penates.
 Hos inter fremitus, certantumq; ardua regum
 Robora, pugnaces iactantius armat alumnos
 Troia potens: nulloq; locum sperante priorem,
 Indigenæ uires cognataq; celsius arma
 Consurgūt. toto sed Troilus agmine princeps,
 Fulmineusq; Hector, par bellis impetus, æqua
 Vulgi tempestas titulis præcellere certant,
 Et dubia alterno contendit fama fauore.
 Cætera fraterni Martis numerosa potestas,
 Ductu quemq; suo discretis fulminat ausis.
 Ut quot Priamidas, tot iurent Hectoras esse:

Quot

Quot Troes, tot Marte pares tibi Troile dicāt.

Nūc utinā, quo quisq; animo, quo fulserit ore

Quis mēbris inscript⁹ honos, q̄s pectora mot⁹

Extulerit, meminisse queam, uultusq; perēptos

Suscitet eloquij uirtus, oculisq; sepulti

Pectoribus uiuant scripto praecone tyranni.

Sic olim positos populis mirantibus offert

Elinguis pictura uiros, sic culta profatur

Charta duces: oculis hæc blādior, auribus illa.

Celsa duci Priamo latè surgentibus armis

Effulsit roseum ceruix caput, ardua scribingunt

Membra uirū, blandoq; genas terrore minaces

Regius ornat honos: placidæ uox nūcia mentis

Nil tumidū, nil triste sonat, propiorq; precāti

Mollibus imperijs famulantes instruit aures.

Hector magnanimū librato culmine pectus

Erigit, intorto candet coma crispa capillo,

Succinctum complexa caput: blandeq; recisos

Furatur uox * blanda sonos, perniciæ membra,

Mens placida in ciues, faciem lanugo serenam

Induit, ac uisus acies obliqua cadentes

In geminas spargit partes, semperq; supina

f

Occ-

Priami descri
ptio.

Hectoris

blefa

Occiduo stabilem contristat lumine uultum.

uultuq; Ore pares, patremq; genis & matrēq; secuti
Deiphobus
& Helenus. Priamidæ gemini studio certante Mineruam

Partiti, colit hic artes, hic arma fatigat:

Deiphobū Mauors, Helenū demulcet Apollo.

Troilus. Troilus in spaciū surgentes explicat artus,
 Mente Gygas, ætate puer, nulliq; secundus
 Audendo uirtutis opus, mixtoq; uigore
 Grator illustres insignit gloria uultus.

Paris. Imperij cupidus, habiles prolatus in armos,
 Sidere a uernat acie Paris, ore serenus,
 Eloquio lenis, pede præceps, strenuus armis,
 Vertice flauescens, frontemq; auctura superbā
 Præferat tonsura genas, in summa recurrēs
 Tempora: ne uē uagans formæ furetur honorē
 Cæsaries, utranq; comam sua detinet auris.

Aeneas. Crine minax, uultu placid⁹, sermone seren⁹,
 Affatu facilis, oculo nigrante uenustus,
 Consilijsq; pius, stabiles libratur in artus
 Aeneas, fusis humeris, & lumine grandis.

Antenor. Antenor tenui productus corpore, sura
 Succincta, motu facili, quo nemo suorum

Insidias uel nosse prior, uel neētere maior.

Regius incendit Hecubā decor, ardua pingit Hecuba,

Gloria, nec partu species effceta frequenti

Marcida uectoris uteri dispendia sentit.

Mens uictrix nil molle monet, nil debile dīctat,

Sonti difficilis, at miti blanda rigorem

Exuit, afflictis clemens, & ciuibus æqua. (nāt

Forma, mod^o, pietas, sensus, pudor, aucti^o or Andromache

Andromachen erectā humeris, uisūq; serenā.

Non mēbris egressa modū, nō cæca futuri, Cassandra,

Fulta gena tereti, suspecto crine cruorem

Mentitur, flagratq; acie Cassandra micanti.

Iliadū populo uictore Polyxena uultu

Præradiat, soliūq; decus speciale meretur Polyxena,

Lactea membrorum series, ridentis ocelli

Blandiciæ, pede fulta breui, procera uenustas

Poplitis, erecto librans uestigia gressu.

Articulos non æquat ebur, non lilia colli

Ardua, non rutilum pauonis fimbria crinem.

Ipsa humilis, simplex, facilis, nil turget herile,

Nil uarium fingens, nunq̃ frustrata petentes.

Marti^o ornat honos Agamēnona, fusa uigore Agamemnon

Celsaq; mēbra fouēt, uultu præcone potestas
 Enitet, & regem species armata profatur.
 Mixta uirū phalerant cirrho candente, decora
 Virtus, nobilitas diues, facundia prudens.

Menelaus. Grator æquato Menelaū forma uenustat
 Fulta statu, uirusq; comæ geniale rubentis
 Mens domat: ipse actu mentitos iudice crines
 Arguit, acceptus noto, gratusq; merenti.

Achilles. Audax, magnific⁹, hilaris, pi⁹ æquat Achilles
 Vultu Phœbū, animo Gradiū, Pelea mēbris:
 In pectus laterū laxatur culmē, in arctos (mos
 Crispatur cirrhos coma myrthea, crinis in ar-
 Deprimitur, poplesq; gradus cōsurgit in altos.

Patroclus. Aëtōrides acie grādi, uernansq; decoris
 Artubus, eloquio leni, cui cura iuuare
 Muneribus, constare sibi, disponere cunctis.

Ajax Oileus Vox teneris discincta iocis, mēs ardua, fusi
 Artus, Locrensis titulos Aiācis opimant.

Ajax Telamonius. Aiācē Telamone satū coma pulla uenustat
 In torquem collecta leuē, modulata serenē (lis.
 Lingua sonis, mēs fraudis hebes, sed strenua bel

Vlysses. Ore hilaris, modiceq; humiles collect⁹ iarmos

Dux

Dux Ithacus, prudens consultū pēdere, gnarus
Obliquare dolos, doctus captare loquendo.

Voce ferox, aīo præceps, feruēte cerebro, Diomedes.
Audentiq; ira, ualidos quadratur in artus
Tydides, plenisq; meretur Tydea factis,
Sic animo, sic ore fero, sic fulminat armis.

Nestora magnificat morū prudētia, custos Nestor.
Consilij librata fides, & sobria dandi
Gloria: porrectoq; humeris, senioq; nitenti
Nasi grata minus breuitas incurua sedentis.

Phyllacides uernante gena, candēte capillo, Prothecilaus.
Alite mobilior, Scythica torrentior aura,
Ardua nulla timens, animū nō uiribus æquās,
Nil graue, nil durū censet, nil linquit inausum.

Ore uirū fassus, indignariq; minaces Pyrrhus.
Suspendens ceruice genas, liuore superbo
Obliquat socios Pyrrhus, scribuntq; ferocem
Ardua membra, teres oculus, proiectior aluus,
Texendis uox ægra sonis, teneroq; laborans
Eloquio lingua blesos frustratur hiatus.

Naupliaden tenui progressum corpore, lenē, Palamedes.
Magnanimū, prudēs animi moderatur honestas.

- Polydarius.** Arduus in fastū, pingues demēsus in artus,
Crispanti uestit humeros Polydarius umbra.
- Machaon.** Cæsaries ceu ruffa iacens, patiētia supplex,
Vis temerē ausa nihil, pietas Machaona pingūt.
- Merion.** Impia præcipitē natura Meriona mergit
Inuidiæ cinctum stimulis, curæq; tenacis
Defessum excubijs, teretes cumulatur in art⁹
Carnea massa tumens, animiq; ebullit Erinnys,
In caput, in corpus reliquū. liuescit inuistum
Sāguineis pect⁹ maculis, gena disputat hydri,
Indicio peiore uirens: & mētis anhelas,
- Incusant** * Accusant furias flammati incendia crinis.
- Briseis.** In mediū librata statum Briseis heriles
Promit in affectū uultus, nodatur in æquos
Planicies crinita sinus sinus, umbræq; minoris
Delicias oculus iunctos suspendit in artus:
Diuitijs formæ certant insignia morum,
Sobria simplicitas, comis pudor, arida nunq̃
Poscenti pietas, & fandi gratia lenis. (ambos
- Custor & Pol
lux.** Tyndaridis geminis geminū nihil, unicus
Oris honos ambit, similis flauescit utriq;
Crinis, par hilares augescit risus in orbes:
Æquus

Aequus mēbra modus, cōcordes pectora motus
 Conciliant, spirantq; unū gena, lumina, mores.
 Sola pares uarijs præsument nomina formas
 Distinxisse notis, at uictor uindice uultu
 Eludit dubios error, uocumq; repugnans
 Disiduo, alterno confundit nomine nomen.

Incluta cognatos æquat Spartana Lacones
 Vultu, crine, genis: sociæ cunabula stirpis
 Par oris testatur honos, at plenius haurit
 Sidereum Ledæ Iouem, totosq; per artus
 Lactea materni spirant mendacia cygni.
 Natiuum frons fundit ebur, caput exerit aurū
 Aequatis crinale comis, gena candida byssum
 Aequat, dextra niuē, dens lilia, colla ligustrū.
 Auris inexplēto crispata uolumine, uisus
 Excubitor, nasusq; uagi uenator odoris,
 Poscunt alternum titulo certante triumphum.
 Productum modicè mentum candescit, & alta
 Lenius ut pressis insidant basia labris,
 Parcius in roseum consurgunt ora tumorem.
 Fūdit apex humeros, pressū tegit ubera pectus,
 Illa succingit leuitas, tractusq; lacertos:

Helena.

Pes brevis incessu terram libante supino
 Lascium suspendit iter, crurūq; decora
 Mobilitas compto libramine ponderat artus.
 Sola supercilijs labes interflua raris,
 Audaci macula tenues discriminat artus.
 At nimis insignes latebras secretius ornat,
 Vitalesq; colit thalamos, & digerit urbem
 Interior natura suam. cor principe motu
 Libratum disponit opus, modulamina linguae
 Limat pulmo loquax, modico dispensat hiatu
 Splen risum, facili fel castigatius ira
 Vritur, ac teneri scintillat mollius æquo
 Præritus iecoris, meritæq; insignia famæ
 Mergens, natiui titulos incestat amoris.
 Hoc monstrum nō ales edax, non labile saxū,
 Non axis torquens, nō mendax uicerit unda.
 Cū bene fracta tepet, moriturq; sepulta libido,
 Respirant plenis incendia pristina fibris.
 Sic Helenen totam pars unica mergit, & ipsum
 Excitat in cladem regnis certatibus orbem.
 Iam Pandionios collato robore portus
 Argiuae tenuere rates, spaciūq; negabat

Ter.

Terra uiris, uelis aër, & puppibus æquor,
 Quū tandem licitos poscebant bella meatus,
 Et iussas libare uias, ac Delphica missum
 Fata explorabant, refugasq; euoluere Parcas
 Actoride socio Phæbum prælibat Achilles.
 Mira fides, quos præcipites in prælia traxit
 Impetus, atq; omnis nocuit mora, spōte quietis
 Pigrescunt uotis, placideq; oracula poscunt.
 Aegra dolor differt suspiria, gloria palmam,
 Ira minas, hærent suspensis agmina bellis.
 Expectat antri ueniam Mars ipse loquacis.
 O uarijs delusa modis gens credula curæ
 Gētilis. risu, an lachrymis, an flente cachinno
 Aegypti potentia querar? Memphitica sulcos
 Relligio uestit, in cortice marcet, in hortis
 Crescit, nunc terra serpens, nūc aëra sulcās.
 Plus errant responsa tamen, plus spiritus ille
 Quem misera poscūt aīæ, quē nomine pulchro
 Præsumūt cēsere deū. At non mugit in antro,
 Quē suus autorē mundus sonat. ista priorum
 Noxia simplicitas in nostros defluit annos,
 Incestatq; fidem. nā cen Balearicus augur

Gentiles distinguit aues, uel uoce, uel alis,
 Vel gestu uario uenturis omina ducens,
 Ridentem sic odit anus præsaga soporem,
 Sic oris uacui casum timet: augure plausu
 Pieriæ uolucris, aut indice nunci it aure,
 Hospitibus numerum discessuris'ue recessum.
 Multa quidem captata diu fortuna secuta
 Expedit, insidiansq; hosti malè credula fallit
 Pectora, ut in fatuum declinēt proriùs usum.
 At melius, ne labe leui mens casta labaret,
 Augurium nescisse fuit, ueterumq; sepulti
 Cessassent ritus: quorum decreta secuti
 Graiugeniæ summis oracula Delphica uotis
 Implorant. prior Aeacides liëtoribus aras

Imbuit, &
 donis

* Ambit, & has donis tandē solennibus emptas
 Inachidis uoces pandit uenalis Apollo.

Oraculum
 Phœbi de ui-
 ctoria habenda.

Vincitis ultores Danaï, graue Marte biluſtri
 Hæret opus, decimum sequitur uictoria bellū.

Calchas.

Talibus Aeacides fatis excitus, in omnes
 Secretum tripodum socios partitur: & ecce
 Testorides Calchas medijs cōgressus in antris,
 Concordesq; deos & consona fata reuoluit.

Hic

Hic patriæ & proprijs scitatū oracula regnis
 Venerat, hosq; adytis monitus effudit eisdem
 Numen idem: Non ò superis gratissime uates
 Vana petis, dabitur patrijs clementior aër
 Sulcis, ieiuni populator Syrius anni
 Occidet, & plenis pinguescent messibus agri.
 Tolle moras, te bella uocāt, pete Cecropis ur
 Vltrices dispone acies: tibi bellica cædet (bē,
 Turba manu, Mopsus oculis et pectore Nestor.
 Sera quidem, sæuisq; uirum mercanda ruinis
 Inachidas lustro ditabit palma secundo.
 Ergo hilares socias iungunt in fœdera dextras
 Aeacides Calchasq; pares. quippe altus utriq;
 Gētis honos, regni æqu⁹ apex: at maior Achilli
 Spirat amor belli, Calchas tranquillior extis
 Euoluisse deos & cœli nosse meatus.
 Treis unit iurata fides, consortia prima
 Tertius auget amor, nec iam partitus amicum
 Inuidet Actorides, sed pontum lenior haurit latior
 Et reducem torquet socio Calchante carinam.
 Vt tripodū uulgata fides p̄ castra, per urbem,
 Per puppes, certo iam claruit indice, cunctos
 Bel-

Bella iuuant, cunctis iā pulchrū uincere, tardū
 Marte frui: munit eques armis, nauta ceruchis,
 Ciuis mēsse rates. pauci quos debile pectus,
 Mens plebeia, iacens animus, nescire triūphos
 lussit, & abiecti mersit caligine fati,
 Aut acies metuunt, aut lētē uincere dānant
 Longa decennalis mensi dispendia belli,
 Quū casus cedāt uarij, cū praelia nulli,
 Sanguine cū multo paucorū gloria uincat.
 Hos tamen hos etiam regum reuerētia flectit,
 Et passura pares consors uicinia motus.

Ergo animos hebetes mēdax audacia frōtis
 Dissimulat, clamorq; minax despumat in ausus.
 Haud mora, corripunt classes, his pēdula pādīt
 Dextra sinus, ceruix alios defixa fatigat
 In fluctus laturarates, hi robore textas
 Aedificāt in trāstra uias, mordacis habenæ
 Nexibus indulgent alij, laxantq; carinas:
 Quū subito egressos inopino turbine turbat
 Nīborū pincerna Notus: noxq; imbrib. haustis
 Ebria tela, uiros, puppes, humētibus umbris
 Inuoluit, cogitq; ipsos dubitare magistros.

Er.

Errat cæca freti classis, solitosq; procella
 Egressus obiecta negat, fluitantia pinum
 Percellunt mediam repetito uerbere uela.

Primus ut à prora surgentes cõspicit imbres
 Testorides, frustra q; duces contendere, diuos
 Præsago iubet ore sequi nolentibus austris
 Cedere, & armatos ordiri ex Aulide cursus.
 Parent Aeolios nutus uatemq; secuti.

Graingena, & flexis repentes Aulida * uelis proris
 Montiuagæ Phæbes pacem implorantib. aris
 Conciliant, largog; exorant thure meatum.

Ulicet irato bibulae Tamanthidos arcu
 Cæruleum * mirante iubar, uentoq; sereno, mutante
 In risum redeunte polo, deterfa meretur

Luno Iouem, atq; hilari solatur flentia uultu
 Nubila, proscriptoq; Noto, leniq; susurro
 Dante uias, maiora petit suspiria classis.

Ergo deum nutu libratis flatidus usa
 Euboicas numerosa ratis descendit in undas.

Consumptura fretū, totū sub puppibus æquor
 Ire stupet, certat perplexis nauita remis

Quis prior, & iunctis confligūt ictibus æra.
Sic

Sic geminas miratus Athos Xersei^{us} umbras
 Ignotum uelis textit mare, sic tua syluæ
 Voce potēs Orpheu modulātia plectra secutæ
 Bistonios longis clausere amplexibus agros.

Dum medijs spaciuntur aquis, securaq; fandi
 Ocia sopitus pelagi non inuidet æstus,
 Iasonium relegens Philoctetes præuius æquor,
 Has, inq̃t, passi Syrtes, his hæsimus undis,
 Hos Cyanes tulimus scopulos, Phrixæa secuti,
 Vellera, Lemniacis dom^o hæc, Tracensib^o illa,
 Hæc Paros, hæc Naxos. sic cūcta rogātib^o he-
 Explicat, agnoscens ueteris uestigia cursus)ros
 Aesoniasq; uias: sic quæ subeunda, magistrat:
 Quæ uitanda, docet: quū tandē hostilis arenæ
 Allapsi gremio, sæuis clangoribus urunt
 Aëra, & iratis impingunt littora contis.

Protinus effuso per castra, per arma tumultu,
 Littoreas populantur opes, & proxima ponto
 Mcenia Dardani^j titulo malè tuta tyranni.
 Tandem comestis spolijs & diuite præda,
 Consumunt inopes flamma uictrice penates,
 Ac claſſes repetunt: & quas fecere fauillas

Ullabi

Ilabi medijs gaudent per cœrula uelis.

Prima tulit Tenedos grauiores militis iras,
Non solas de quæsta faces, non rapta metalli
Pondera, sed prorsus gladij consumpta furore
Expirasse gemit, iugulum puer ensibus affert
Imberbem, tremulūq; senex, & tyro comantē.
Hic ducibus strepitu sedet expectare sepulto
Iliaci responsa ducis. Calydonius heros
Decreto procerum socio legatus Vlyse
Deligitur, qui dicta ferat, qui pace sequestra
Res Danaūm, Spartæ spoliū, raptamq; reposcat.

Interea Aeaciden stimulantibus excitat ausis
Impatiens languere animus, furor intima pulsat
Marti, & residem mens arguit effera dextrā.
Consorti studio similis præconia famæ
Telephus affectans, it iuncto robore Mæsos
Prædaturus agros. uenientia bella Caycus
Horret, & in uoces cantu stridente remissas
Plangit alūnus olor: peregrinū Naiades hostē
Non ausæ uidisse timent, tutasq; sub undis
Venantur lachrymas. pecudum lasciuiā cessat,
Iā studiosa min⁹ & floris, & amnis, & umbræ.

Quip.

Quippe ferox urbes, fluuios, & pabula turbat
 Aeacides: rapitur quicquid uel dulce, uel usu
 Egregium, uel Marte iuuās, uel pace decorū.
 Cultores iuga quæstæ boues, fugiente colono
 Decisum mirantur opus, mirantur abactum
 Septa gregē: quacunq; uagū fert impet⁹ hostē,
 Castra, casæ, sulci, syluæ testantur Achillem.

At Teuthras postq̃ bella increbrescere sentit,
 Ciuiles miseratus opes, & numina ruris
 In prædam cessisse nouam, parat arma, cohortes
 Excitat, & totis occurrit uiribus hosti.
 Aeacides oblata nouæ præconia palmæ
 Lætatus, uarijs intentas raptibus alas
 Colligit, hostilēq; addens in uerba cachinnū,
 Sistite, ait, defensor adest. nec plura, feroxq;
 Fertur in obiectum nimbis torrentior hostem,
 Ense metens medios, prostratāq; impete primo
 Calcat equo uictore aciem. res plena stupore,
 Turba fugit, solusq; fugat. sic igne trifulco
 Tota pauet percussa domus, pars ætheris iram
 Sentit, at in cunctos spargit sua fulmina terror.
 Haud aliter diræ furijs exterrita dextræ

Barbaries, dat terga uiro. fugientia primus
 Indice deprendit curru uestigia regis
 Aeacides, quippe æris apex radiantis inertes
 Accusat latebras. ò noxia gloria rerum:
 Tuta inopes fatis adimit fuga, notus in auro
 Dux timet, & uitæ discrimina ditia gestans,
 Cū uellet latuisse, perit. iam sæua cruores
 Hasta alias hausura fluit, primusq; tepebat
 Mucro, cum parma repetitum Telephus ictum
 Depulit obiecta, dextramq; elusit inanem.
 Missilis innocui mixta pudor asperat ira
 Aeaciden, frendit, atq; ignescentia torquens
 Lumina, Tu ne meos (ait) ausus fallere nifus,
 Et steriles quassare minas? sic fatus, in ipsum
 Vibrasset iaculum, timido cū Telephus ore,
 Heu parce, exclamat: pcul hæc fortissime gētis
 Myrmidonū, auertāt superi probra. tu ne bis ul
 Percuties hostē? q̄squis uel sensit Achillē, (lū
 Sufficiat cecidisse semel: tua fulmina passus,
 Alterius non mortis eget. cur torua minaris?
 Non tegimus, meruitq; tamen. scis ipse tumult⁹
 Et Diomedæi furias gregis. atra nefandi

Septa ducis, longis hominum satiata ruinis,
 Herculea cecidere manu: stratoq; tyranno.
 Tutior in patriam reducẽ Teuthranta regreßo
 Post crebras acies & equorũ bella recepit.
 Ipse triumphanti satus Hercule, Mœsa subisse
 Regna, ducisq; hospes blandos coluisse penates
 Gratulor, ac memini gratus: sed dicere longum
 Quæ mecũ gessit, patris memor. hinc mihi la
 Erigere, & gladios tutari cura timẽtem, (psum
 Et tardum uenisse pudet. quin Martia magnum
 Si manus Aeaciden ut non sensura fatiget
 Mēbra trahit, faciliq; animo noua suadet Erinyes
 Ultra uelle nihil, nil citra posse, ferendum est,
 Cedim⁹, hosq; art⁹ gelidos, hæc reddim⁹ exta
 Ultrici calcanda rotæ. sic fatus, in altum
 Sublato clypeo, pauidẽ tamen, ultima questum
 Fata ducem monstrat, friget cruor, oraq; pallẽt
 Eluctante anima, tandẽ miseratur Achilles,
 Agnoscitq; manum. sic multa fera furorem
 Temperat, & pœnis tandem satiata supremis
 Illaudata feros differt clementia motus.

At Teuthras ubi dura ægris insidere fibris
 Alti⁹,

credimus

Altius, & certam minitanti uulnera mortem
 Sentit, Habe Mæfos, inquit, te Telephe noster
 Poscit honos, q̄s enim ppior, q̄s dignior hæres?
 Me tuus Alcides Thracensi urgente tyranno
 Edomitis absoluit equis, sceptriq̄ quietem
 Sanxit, & armatos in pacem reddidit annos.
 His meritis tibi regna damus, quæ perfida fati
 Ira negat prædata mihi. te lenius astrum
 In senium serosq̄ dies & summa reſeruet
 Tēpora, regno hilarē. uix hæc, & frigida feſſis
 Atropos inſerpit labris, turbata rigescunt.
 Lumina, he bent ſenſus, uiuoq̄; exuta calore
 Membra gelu lethale ſubit: mens libera tandem
 Euolat, & ſocios redit inſpectura Triones.

Telephus ut uacuos ſpiranti ſanguine uultu
 Conſpicit, effuſo miſeranda in uulnera fletu
 Funus herile ſtruit. quicquid uel mulcet odore,
 Vel uirtute ligat neruos, artusq̄; fluentes
 Continet, aggeritur buſto. cōpeſcit hiantem
 Dextra premēs iētū, fluxū domat arcta cruorē
 Faſcia, & obſtruſos fruſtra negat ire meatus.

Regia conſpicuis moles inſcripta figuris,

Deſcriptio tu
 muli Teuthida
 tis.

Exceptura ducem, senis effulta columnis
 Tollitur, electro uernat basis, arduus auro
 Ardet apex, radioq; stylus candescit eburno.
 His excepta silex artus clausura uerendos
 Iaspide uestitur. gemmæ quas littoris Indi
 Diues arena gerit, aurū quod parturit Hermus,
 In uarias uiuunt species, ditiq; decorum
 Materiæ contendit opus, quod nobile ductor,
 Quod clarum gessit, ars explicat, ardua pādit
 Moles, & totum reserat sculptura tyrannum.

Prima ducis facies nascenti uagit in ære
 Sidonijs uariata togis, cunalis in altum
 Surgit honos, trepidæ circū nutrixq; parēsq;
 Alterno teneros demulcent ubere fletus.

Proxima lasciuis inhians discursibus ætas
 Nunc labente pila, nunc se uolente fatigat
 Buxo, nunc arcu credas curuata coire
 Cornua, & excussam neruo stridēre sagittam.

Tertia magnanimi loquitur primordia regis
 Accingens pictura uirum, regale uerendas
 Accendit diadema comas, sublime sedentem
 Fulcit ebur, sceptroq; manus radiante superbit.

Ipsē

Ipse noua uultum pictus lanugine, regni
 Maturum dispensat opus, belloq; togaq;
 Alternus, rerum uario poscente meatu,
 Cōmodat aut fremitus armis, aut ocia paci.

In serum perducta senem pars ultima canos
 Colligit, & raris sulcantur tempora rugis
 Progressos testata dies: procul exitus æui,
 Mors longè, & Lachesi stamen uitale ministrat
 Nondum fessa soror. at fato maior Erinnys
 Præcipitat festina ducem. tres ære propinquo
 Hærent, irata Pelides fronte, precanti
 Telephus, exanimi Teuthras. pallere uideres
 Ora, genas, aurumq; mori, cruor altus in auras
 Exilit, & minio rorant tabulata fluenti.

Hæc super exiguo breuiter collecta sigillo
 Fata uiri, q̄s regis honos, q̄s funeris autor, (pto:
 Quod fatū, quæ caussa, patētq; hoc singula scri
 Dux Teuthras Mæsis, dec⁹ aruis, pass⁹ Achillē
 Ense necem sensit, sceptri defensor auiti.

Postq̄ busta ducis nigro deplanxit honore
 Fida manus, mæstaq; ululatum uoce quieuit
 Supremo iam fine uale, redeuntia ducit

Agmina Pelides, urbes inuitus amicas
 Telephus & socios recturus linquitur agros:
 Ipse quidem plus pace acies, minus oia bellis
 Poscat, & armatae malit discrimina uitae,
 Spe palmae. at populi dilecto principe nudi
 Mœrentes uicere preces, ut regis iniret
 Excubias, molemq; datam: monet ipse futuri
 Promidus Aeacides cultis insidere regnis,
 In sulcos laxare solum, producere fruges,
 Et missa socias solari messe cohortes.
 Sic paribus uincet titulis, cū ad praelia donet
 Ille dies, ipsiq; manus. hæc fatus Achilles
 Ad Danaos maturat iter, sed uenerat antè
 Dux Ithacus bellum referens, pacēq; negatam
 Nunciat, ægrescunt indignanturq; Pelasgi,
 Bella petunt, hæsisse dolent, & frondib; hostes
 Palladijs tentasse pudet, iam libera maior
 Laxat frena furor, stimulat Bellona uolentes,
 Mars cogit dubios, lugens per castra furentis
 Interpret animi clamor tonat, arma capeffunt,
 Arma fremunt, augent lituiq; tubæq; tumultū,
 Et responsuris inuitant uocibus Echo.

Iſſet in Iliacos claſſis Pelopeia portus
 Non expectata uenia ducis: at nocituras
 Nox neſcit uicina moras, humilemq; ſoporat.
 Decrepi⁹ Titana dies, & anhela ſub undas
 Admittunt radios Athlantia littora feſſos.

LIBRI QVARTI FINIS.

 HYPOTHESIS LIBRI
 Quinti.

Prælia ſub Priamo, ſub rege Agamemnone Quintus
 Conuocat, & primò cadit audax Protheſilaus,
 Patrocluſq; armis mendax, & Merion acer.
 Tum Paris aggreditur Spartæ cum rege duellum,
 Et latus Hectoreum Pelides perforat hafta.

DARETIS PHRY
GII POETARVM ET
Historicorum omnium primi, de Bel
lo Troiano liber Quintus, Latio iure à
CORNELIO NEPOTE
carmine festiuo do-
natus.

RDVA iam medium pulsans
Latonia cœlum
Noctiuagos librabat equos, so
mnôq; profundo
Exarmata quies facilem sponde
bat ituris

Portum, suadebatq; dolos dux ipse Pelasgis,
Nocturnum disponit iter. non uerbere pontus
Erigitur, non uoce sonat, iussosq; silere
Sulcat inoffensos tacito sub remige fluctus
Incessum furata ratis. sic cæde suorum
Exigua, innocuum lucrari fortè triumphum
Graiuigenis fortuna dabas: at Martia Naupli
Proles erubuit fraudes, & furta negauit.

Vltimus hic Danaūm ter denā classe secutus
 Signa ducū, longaq; exustus febre, moratas
 Inachidis excusat opes, seq; obice morbi
 Tentum, q̄ primū licuit uenisse fatetur.
 Hanc ipsa ad uocem facies facit, aspera passo
 Coniurat pallor, & uultu teste merentur
 Verba fidem: at sospes animus, nulloq; dolore
 Fractior, imbelles artus, nervosq; negantes
 Exigit, & Martem manifestū suadet Achiuis.
 Ocyus audentem uirtus animatur in iram,
 Iamq; dolis uicisse negant. sua quaelibet angit
 Gloria, qui iaculis longē, qui cōminus ense,
 Qui pede, qui curru fidit, ut classe mereri
 Promptior, agnosci petit, expectatq; uidentem
 Percussura manus, & si quid nobile possit,
 In tenebris sepelire pudet. sic Martia pubes
 Mutatis hæret animis, longiq; saporis
 Impatiens noctem uigiles expendit in usus,
 In somnum non fracta leuem, seseq; uicissim
 Excitat: hi tenfos librant in bella lacertos,
 Intenduntq; gradus, pugiles pars plurima uult
 Exertat, partem uestis furatur athena

In summos perducta pedes, ac deniq; iussi
 Armantur pariter galea caput, ægide pectus,
 Ense lat⁹, pharetris humeros, et stipite dextras.
 His instructa fremit in lucem turba, morantem
 Vix passura diem. noctis dispendia damnant,
 Et uenerem Tithone tuā, cū præuia Phœbi.
 Amplexu gelido & sterili tardetur amore.
 Vota uirū ualuisse putes, intensior orbem
 Spiritus astriferum torquet, semperq; negatis
 Elidens modulis stupidas nouus impet⁹ aures
 Phœbeum maturat iter. sensere Pelasgi,
 Sensit & ipse ducū princeps Argæus Atrides
 Aduentare diem. mox nectens ordine puppes,
 In medijs alnosq; breues & uela minora
 Claudat aquis: at turrigeras pelagiq; potētes
 Et bellare auidas primos disponit in ictus.
 Cumq; metu prædone animi perculsa labarēt
 Agmina, & horrorem præsens instātia Martis
 Incuteret, dux orsa mouet, quis integrat iras,
 Spem sancit, firmat animos, & roborat ausus.
 Vltiores Danai, non nectere uerba necesse
 Et longas cumulare preces: sese excitat ultro

Agamemno-
 nis oratio.

Vir

Virtus. at quisquis pauid⁹, timor obstruit aures,
 Et precib. mēs tarda negat. quin aspera rerum
 Nil longū meminisse foret, sibi publica bellum
 Causa daret: patimur cūcti, nec sola maritos.
 Vrit hyems. taceo ueniales hospitis ausus,
 Et castum prædonis opus, nec numina læsa
 Conqueror: at solus in nostras sufficit iras
 Laomedontea pacis rigor. hæccine regum
 Et pietas, & clara fides? ò barbaræ uere
 Sæuitiæ, exemploq; carens, & cognita nulli
 Asperitas. quis nam nudæ clausisset arenæ
 Hospitiū miseris, quos obuia Scylla, secuta
 Tellus, & socio fregit Thetys hospita fluctu?
 At Peleus Telamonq; illic, genit⁹q; tonante
 Amphitryoniades, & quos habuisse superstes
 Græcia gaudet auos: min⁹ haud tamē ausa ppha
 Barbaries, spreuitq; deos, generosq; deorū. (na
 Dij melius, nec se lenta Tirynthius ira
 Et superos ultus, paucis in bella secutis
 Accessit, uicit, redijt: bellum Hercule nullo
 Nūc erit, & nullū sensit prior hostis Achillē.
 Quòd si gentiles animos cognoscere certum
 Cer-

Certantesq; ausus, dignetur nemo priorem,
 Erubeat sibi quisq; parem. quare inclyta pubes
 Tende per imbellem gladijs ultoribus hostem,
 Tēde agē iuro deos, facilē sine Marte triūphū,
 Ignauumq; queror: quid uirtus alta, quid arma
 Bellica? terga dabūt omnes, & pectora null^o.
 Periurum ne uiri pœnas soluisse tyrannum
 Sufficiat: cecidit non exorabilis hostis,
 Infestus superest hospes: uiolentior ille,
 Hic peior. gladios igitur nec tela recondat
 Debita, terrarum quisquis cōmercia, q̄squis
 Integrare thoros * castasq; impune sorores
 Lungere securus curat. quid plura? uoluntas
 Omnis in effectum causas habet. ite uolētes,
 Itē dūces, arces nullæ, nulla arma morentur:
 Et quos ter quina fregit Tirynthius alno,
 Innumera calcate manu. sic fatur, & ortum
 Nox aperit proscripta diem, periuraq; labi
 Pergama uisuros uigiles properantior axes
 Sol rapit, ipsi etiam lentas causantur habenas
 Quadrijugi, uoluiq; rogant intensius orbem.
 Mira fides, ortus uelox, & uespera nulla,

castosq; im
 pune sopo
 res

Luciferiq; sui Solis rota præuenit ignes.

Vtq; hilaris grato lux omine firmet Achiuos,
Non oriens Titana rubor, non pallor Eous
Inficit: at puro, qualiq; in luce superbit,
Cū sine nube dies & se contractior umbra
Colligit in conum, tali pater ore serenos
Orditur cursus. miratur Achæa iuuentus,
Duxq; iterū: Superis ne manus & tela negem
Inachidæ: uocat ecce deus, Sol lætus anhelis
Instat equis, Neptunus aquas ac peruia mollis
Cœrula. credo equidem, uires à gentibus istis,
Laomedonteo poscunt ex hoste triumphum.
Sed moror, exclamant Danai, totoq; resultat
Vox animosa freto. non sic in sibilat Auster
Frondebis hybernis, non tanto uerna fragore
Flumina præcipitāt mōtes, nō flumina cautes.

Senserat Iliacæ custos Tritonidis Astur
Aduentare rates, celeriq; incerta per urbem
Discursu rapiens uestigia, nunciat arma,
Arma iterat. Quo nā usq; uiri torpebitis? inq;
Ecce hostes, uidi ratibus tectū mare, iamq;
Litt^a habēt. querulas tollit plebs credula uoces.

Ac

Ac pueri lachrymis matres & uoce secuti
 Cōtendunt, gemitusq; æquāt, ac uītq; tumultū.
 Hec̃tor ut Europam totis adnare carinis
 Audiit, extimuit paulum: mox mente reducta
 Colligit in uires animum, seseq; quod ardens
 Ausa fugam uirtus, peregrino pulsa timore
 Cesserit, incusat: rapit ilicet arma, nec agmen
 Expectat, solusq; effracto cardine, solus
 Euolat: exiliunt pariter, longe q; secuti
 Stipantur Phrygij, sæuos diffibulat urbem
 Murus in egressus. aut uix iter unda meantum
 Expedit angustum. tot millibus arua secundis
 Troilus anticipat spacijs, hos tertius acer
 Aequat Alexander, reliquos fert impetus idem,
 Sed minor aut pedibus uirt⁹, aut currib. ardor.

Exordium
 conflictus.

Prim⁹ ut Argolicos tonsis certantib⁹ Hec̃tor
 Densius allabi cernit, Quo nā impet⁹ inquit.
 Sistite Tantalidæ, medijs concurrimus undis,
 Tutores habet unda suos. Sic fatus, anhelos
 In fluctus admittit equos, propiusq; minantem
 Phillacidæ puppim torta transuerberat hasta,
 Affigitq; Lycum clauo, paucisq; cachinnum

Aspe.

Asperat, I pelago tutus, non te æquor & Eur.
 Excutient, stabili pinum moderabere dextra,
 Phasiacas dum quæris opes. turbantur Achiui,
 Intendunt animos Phrygi, ferit astra tumultus
 Dissonus: ast Echo dedignans barbara Græcū,
 Frangit in expletas iterato murmure uoces.

Ocyus Hysiphides uacuas rectoris habenas
 Intuitus, subit ipse, & toto robore pinum
 Præcipitat: uolat illa, & sese infrangit arenis.
 Iratæ similis, ac sicco naufraga portu
 Explicat Hemonidas. mox cū periurā teneret
 Littora, & inuisas primus calcaret arenas,
 Prothesilaus, ait, Iter hac, hac ibimus (inquit).
 O socij, non tota Phrygum quā poscimus Idæ,
 Cōmunes partimur agros. hæc fatus, in enses
 Irruit, & qua acies instat densissima, durum
 Extorquet uiolentus iter: treis littoris Indi,
 Quinq. Arabes, septē Nabathææ gētis alūnos
 Consumit uictrice manu. dabat obuia Phorbas
 Pectora, & intenta ueniebat turbidus hasta.
 At ferus Hysiphides præciso stipite ferrum
 Decutit, ac maculis raptis & casside fracta,
 Pecto.

Pectore diuiduo perducit in ilia telum.

Stabat in occurſu pelagi Chaldaeus Orōtes,
 Dumq; rates inhibere parat ſuſpēſus in iētū,
 Fallit arena pedes, & inanes excipit auſus (bes
 Præcipitē mersura Thetys. premit Inachapū
 Deſuper, ille pauens in gyros brachia ſpargit,
 In medijs ſe librat aquis, nunc exerit ultro,
 Nunc caput immergit pelago, uarioq; timore
 Aut longos hauſtus aut tela premētia uitat.
 Tandē dum fluctus grauior rimatur opacos,
 Incidit in puppes, frontēq; infigitur uncis.
 Acrius incūbunt Phrygi, contrā ira furentes
 Et pudor Argolicos armat, nūc littora perdūt,
 Nūc dubiā lucrātur humū, bibit unda cruorē
 Alternū: at Phrygio Græcus ſociare ſuperbit.

Protheſilai
 exdes.

Emicat immodic⁹ animi, metuensq; priorem
 Solus in extremū iā iam proruperat agmen
 Turbid⁹ Hyſiphides: populū uaga turba ſecutū,
 Nō unam ſæuire manū creditq; pauetq;
 Ceu Mars ipſe premat. acies præuect⁹ utraq;
 Liquerat, ardebatq; arces calcare, relictī
 Contēptor belli. ſed anhelos feruidus Hector

Ob-

Obijcitur: Quo'nā usq; hic termin⁹, inqt, et en
 Nudat atrox, conūq; nihil tutante pyropo (sem
 In pectus confedit ebur: mox in tonat orsis,
 Quisquis es, i felix, reliquisq; sup̄ior umbris
 Hectorea mactate manu. ruit unicus ille
 Laodomia tuus, fidæq; oblitus amantis
 Non timidas in bella preces, non mollia iussa
 Pertulerat: primos teneri respectus amoris
 Cessit ad armorum fremitus. at nescia fati
 Hemonis absentem suspirat mcesta maritum,
 Et non sensuros uultus premit, oscula figens
 Cerea, difficilesq; deos in uota fatigat
 Nequicq; iacet ille quidem, lapsusq; iugales
 Impedit, & curru non agnoscente fatiscit.

Hūc ubi præcipitē uolui uidere Pelasgi,
 Pennificat formido gradus, stimulatq; uolucres
 Ire pedes: cunctis iter est ad littora longum,
 Et tardum repetisse rates. At fulminis instar
 Profilit Aeacides, & formidabile frendens,
 Proh pudor Inachidæ, uixdū præsensim⁹ ho
 Et iā terga dam⁹, inqt: syluæq; trabalis (stes,
 Robur, in obliquas quæ carbasa porrigit auras,
 h Cor.

Corripit, atq; iterat, Nūc ò nūc nemo sequatur,
 Solus eam, uincā solus. fugit ilicet omnis
 Turba Phrygū: nō arua modò, nō littora nudāt,
 Sed quicquid pōtū Phrygiasq; interiacet arces,
 Accessu uacuo Danaïs patet. ultimus Hector
 Tanq̃ instans cedit, indignatusq; moranti
 Arua legit gressu. cogit moderantius ipse
 Aeacides flectitq; gradū, & q̃a neuter in armis
 Dissimilem sperat, hærent, audētq; pauentq;
 Alternòq; truces obliquant lumine uultus.

Illicet in patulos acies diffunditur agros
 Argolica, & quo castra situ, quo milite tuta,
 Qui teneāt portus, belli moderator Atrides
 Digerit. ille iterum raptis ad clāssica turmis
 Orditur pugnas, iamq; æmula prodit in arua
 Bellatura cohors: contrā (sic impetus urget)
 Nō defensuri pperāt Phryges, atq; ope sp̃reta
 Quā turres muriq; dabant, sese hostibus ultro
 Dardanidūm pubes æquat, bellumq; laceßit
 Ipsa prior, nulli iam responsura uocanti.
 Ut sibi distitijs acies uicina propinquis
 Et campo propiore stetit, nō ignibus Aethna

Ruptis, non geminis Isthmos lacerata procellis,
 Nō sic Hippotades antris fremit. oībus ausus
 Auget, & accendit irā fragor: improba nullum
 Frustratur belli uirtus. auriga iugales,
 Seq; pedes stimulat. iam dextras undiq; miscēt,
 Et quærit sibi quisq; parem: sæpe impare pugna
 Aut uni plures, aut pluribus obuiat unus.

Aspera iam cūctis calet ira, bipēnibus enses
 Cōtendunt, hastæ iaculis, glandesq; sagittis.

Patrocli ex-
des.

Ecce Menecides Chironis cura secunda,
 Alter amor, simulēq; animis indutus Achillē,
 Profilit in medios. stabant tres pectore iūcto,
 Aptabātq; manus in uulnera. præuenit ausus
 Impactis Patroclus equis, umbone Diarcem,
 Hysiphilum curru proturbans, Hyphitō ense.
 Hector in obliquas reuocato lumine turmas,
 Indignās cecidisse Phryges, ruit impiger hastā
 Fulmineam quatiens, iuuenemq; * *
 Vectori collidit equo, consuta regenti
 Membra refert sonipes. at festinantior in stat
 Priamides, prensōq; iugo uiolentus in auras
 Cōtorquet plenum galea caput. ipsa supremis

Merionis cæ
des.

Vox nondum defuncta sonis, exile susurrat,
 Vltor ubi Aeacide? tandē super agmina lōgē
 Labitur in Dorylam cassis, reliquoq; potit⁹
 Corpore Priamides, spolijs auroq; superb⁹
 Iffet: at audentē contrā ire Meriona præcep
 Persequitur. tūq; & uita spoliabere & armis,
 Quisquis es, exclamat: cūq; post uulnera multa
 Incubuiſſet ouās raptur⁹ opima, Meneſtes
 Aduolat, & socias animo indignāte ruinas
 Hectoreū ferit ense femur. fremit inſci⁹ ille,
 Nec dolor ī ſenſum uires habet: ac iuga ſpectās
 Crurū tincta notis, dubi⁹ tamē unde, ſuus ne
 Fluxerit, an cædis Danaæ cruor, emicat axe
 Inſenſus, poſcitq; faces, atq; hoſte repulſo
 Igne rates populante premit. ſubit obui⁹ Ajax
 Iam tandē erumpēs, & apertis Hectora cāpis
 Irato mucrone petit. trux ridet Erinnys,
 Cognatū lucrata nephas: at cōcita cæcos
 Errores aperit pietas, nec paſſa furentes
 Cōmunes declarat auos. illi arma facesq;
 Sponte relicturi, galeas ad mutua laxant
 Oſcula, mutatisq; petunt tentoria parmis.

In-

Interea stragis sociæ cōcessa sepulchris
 Pax erat. Aeacides cæsum lugere sodalem,
 Hemonij Hysiphidē, te Creta paterna Meriō,
 Quisq; suos. iamq; in geminos pcesserat annos
 Fœdus: at in tāta populus quā sanxit uterq;
 Pace, alia Inachios turbat discordia reges,
 Et regni dubiū culmē quatit. altera semper
 Iura premens Liur, & nil insigne cupido
 In socios cessisse ferēs, coguntq; premuntq;
 Naupliadam. ille queri, cæcis q; nutet habenis
 Imperium, quòd non tantis inscitia curis
 Plistinia accedat, quòd bellis segnior usus,
 Quodq; alio miles egeat duce. singula texens
 Obliquat propriū meriti decus, arma, paratus,
 Excubias, cōsulta, fidē: sic anxius ambit
 Imperiū, cæcus nimīū, cui sola iubendi
 Gloria, & innumeræ ueniāt cū p̄cipe pestes.
 Dissensu uario certat fauor, his noua semper
 Grata magis, ueterisq; iugi fastigia tolli
 Clamāt: ast alijs notos mutasse molestum,
 Et longum didicisse nouos. sententia nondum
 Certa ducum, redeunt enses, & pace sepulta

Arma iterum rapiunt: coniectis undiq; signis
 Collidit Bellona uiros. hinc Troilus audax,
 Fulmineusq; Hector, & formidādus in armis
 Aeneas: proles contrā suspecta tonanti
 Aeacides, gemini Atridae, Calydonis alūnus,
 Certātes acūūt iras. sic auster in Arcton
 Irruit, in Zephyros Eur^o, sic Aeolus armat
 Hybernas acies, Aethnaeaq; fulmina uincit.
 Hector continuò treis fundit Marte, Boëten
 Saxis, Archilochū gladio, Prothenora telo.
 Indignata ducū uirtus coit omnis in unum,
 Vnū oēs contisq; premunt, gladijsq; laceffunt,
 Et quicquid cupidis Mars usu, Mulciber arte
 Ingeffit fatis, cumulant, tor toris Iberi
 Lactus, insidias Parthi, libramina Daci.
 Ille, uelut Siculis insurgens umbo procellis,
 Instātesq; premit, atq; iras ridet inanes.

Pugna Pari-
 dis & Mene-
 lai.

Parte alia Paridē Phrygios in bella uocātem
 Infestat Menelaus agens, paucisq; profatus
 Increpat: Agnoscis ne hospes? reminiscere tādē
 Spartanos coluisse lares: ad mutua ueni (tecū
 Hospitia, heus agē redde uices, duc Pergama

Si

Si qua domi rapiēda tibi. quo nā usq; moraris?
 Iūge manus. nū terga paras? Ille arte Cydonum
 Fretus, Icirea delibat cuspide frontem
 Principis: atq; addit, I nunc, accedo petitis:
 Sic Helenā uisure, ueni. crudescit in iram
 Plistinides. nō sic frendūt rapta ubera tigres
 Hyrcanæ, Scythiciq; sues, Mauriq; leones.

Astiterat socias Ajax Locrēsis in iras,
 Hortaturq; ducem. Iouis igne citatius ambo
 Obiectam rumpūt turbam, mediosq; per enses spargunt
 Accelerant. prior alipedes Menelaus ituros
 Anticipat, prensisq; iubis, Simul ibimus, inqt,
 Sed iam Troia procul. dixitq; & stare negātes
 Infrenos impingit equos. pallere uideres
 Priamiden, cū iā celeres moderatus habenas
 Hector adest, parmāq; comes Cythereius heros
 Obijcit, ereptumq; hosti Troiāq; reductum
 Restituit thalamis, & bellis mollibus aptat.

Maecte Paris, sic terga paras? sic prælia linqs
 Atq; hostes ignaue tuos? at Martius Hector
 Fraternas acies & bella uicaria tractans,
 Vulnerat, interimit, fugat, indefessaq; mutat

Spicula, ubiq; potens & ad omnes integer ictus.
 Labitur Horcomenes iaculo, sude Schedi, ense
 Helpenor, Dorius coto, Polyxenus arcu,
 socium His addens * saxo Palamenē, Opistriphon axe
 Protritum, septem mortes manus explicat una.
 Hausisset Phimachus Phegiæ latus, at ferienti
 Successisse timens, uictor dat terga. fugacem
 Aeneas oculis, & arundinis arte secutus
 Traiicit, & fixæ (Moriere) immurmurat auri.
 Haud minus Aeacides dextra stomachatē Sileū
 Hippolytumq; metit, fatis Eufenius hisdem
 Asteriusq; ruunt, teq; o Xanthippe metenti
 Tydides socium letho dedit. atq; ita cedes
 Alternant hinc inde pares, & funera librant.

Rarior Argolicas ferro populante cateruas
 Agmina laxabat miles, sociosq; superstes
 Quærebat iam turba suos: cū tempore raptō
 Imperiale tonans, acies Agamemno labātes
 Increpat, hortatur, iubet, instruit, atq; obit oēs
 Oebalio sublimis equo, citiusq; futuras
 Spōdet opes: nec enim Mœsas armare cohortes
 Telephus, et plenas Danaïs dare differet alnos.

Haud

Haud mora, præcipitẽ faciles repetisse tamultũ
 Lẽtibus indulgẽt omnes: iam quærere longum
 Quæ feriant, tardũq; dari: manº oĩs in hostem
 Fulminat, & nulli furit irrita. gaudia Martis
 Horrida, deliciasq; truces, efferuere passim
 Aspiceres. fluit huic in uultus pulchra genarũ
 Rapta dies, mento hic linguaq; & nare recisa
 Informes aperit rictus, his auris adempta,
 His manº, his nutat humerº, pars uiscera lapsa
 Labitur, ac manibus nitens sese eripit hosti.
 Hinc capitũ largus stagnat cruor, inde relictĩ
 In cumulũ surgunt trunci, currusq; retardant.
 Ipse nec hybernis niuib; nec grãdine uerna,
 Nec riguo pastus Symois Thaumãtidos arcu
 Maiores miratur aquas, & sanguine rapto
 Dissimilis redit in pelagus: ueniẽtia Triton
 Funera, & expallẽs horret Thetys, oĩa lustrat,
 Omnibus incũbit, centenaq; millia uoluit,
 Et non inuentũ totiens lucratur Achillem.

Presserat occiduũ Phœbº iubar, astra uicissim
 Aẽre deterso, lucẽq; stupentibus umbris
 Sidereum pepigere diẽ: consulta uocati

Argolidæ tenuere duces, iamq; ibat Vlysses
 Tydide sociante gradus, Priamoq; ferebat
 Vota ducū, uulgiq; preces. uidet Inacha longè
 Arma Dolon, creditq; dolos: mox acer ab ipsis
 Desilit excubijs, & Quò pperabitis? inquit.
 State uiri contrà. pacem ne huc fertis an arma?
 Illi Palladia legatos arbore pandunt,
 Exorantq; aditus: iam regis copia, iam res
 Edita, iā redeūt, treis suspēduntur in annos
 Dextris bella datis. at fœdera Martius Hector
 Incusat, pacisq; moras, fractisq; nouandas
 Inachidis tanto coniectat tempore uires.
 Incutiunt alias cunctis belli oia curas,
 Hi muris, illi castris, utriq; sepulchris
 Inuigilant. uix flore solū laxauerat æstas
 Tertia, desueti rabida in discrimina campi
 Profiliūt hinc inde duces. rotat efferus ense
 Hector, & ingētes animos fortuna ministrat
 Supremos speculata dies, obitusq; decoros
 Factis illustrat insignibus. Antiphus antè,
 Pòst Philibus clausere uirum: libratur utriq;
 Fraxinus, & mediū suspēdunt Hectora. at ille

Obliquam reuocans hastā, sic excipit ambos,
 Lugeat ut prim⁹ oculos, cerebrumq; secundus.
 Euphorbū premit Aeacides, dūq; ille recedēs
 Hastile incussum dextra obnitēte retardat,
 In turbā offendit, sociūq; Lycaona præcep
 Obruit: insequitur uictor, prolapsaq; transit
 Pectora, consortes mittens ad tartara manes.

Troilus Ideā rapiēs per prælia clauam,
 Myrmidonas septem solo cōsumit in ictu,
 Atq; alios septem, si septem fortè fuissent,
 Proturbasset agens, ipsumq; ardebat Achillem
 Ferre manus contra: sed tot centena cadentum
 Millia, tam uarios gemitus, tam dissona fata
 Indoluit Phœbus, celeresq; immersit habenas
 Mœstior, & subitis conterruit agmina bellis.

Nox erat, & lōgo defessum Marte iacebat
 Andromache cōplexa uirū, cumq; aspera belli
 Quæsisset, gens utra prior, quæ nomina regū,
 Qui uultus, quid Dardanidæ, qd gesserit ipse
 Egregium, passus ne metus, sopita marito
 Incubāt, & primi nebula cessante soporis
 In uetās matura quies purgata figuras

Di.

Dira monet. Stabat thalamis iūctissima laurus,
 Secretos amplexa lares: inimica securis
 Hanc à stirpe metit, rorantes sanguine rami
 In stratū geniale cadunt. plura ingerit horrēs
 Monstra sopor: iacet interdū sine cōiuge, toto
 Fusa thoro, nudos rursus uidet oris hiatus
 Sanguineos fœdare sinus. Tandē ægra soporē
 Rumpit, & horrēdis iterat clamorib⁹, Hector,
 Hector ubi? timidaq; manu scrutata cubile,
 Ingeminat Meus hic? ne meus? lenire pauores
 Ille, & adhuc segnes paulatim demere somnos
 Cœperat. illa fidem uisis nunc credula donat,
 Nūc negat, amissumq; putās cōplexa maritū,
 Omnia certa timet, & nil tamē ausa fateri
 Armatum prohibere parat: muliebribus ille
 Nil monitis motus, timidi præsagia sexus
 Spernit, & impatiēs bellantibus acer abesse
 Poscit equos. tūc uerò amēs, tūc anxia uocem
 Tollit, & occursum oēs rogat, exit & intrat
 Incerta, ac paruū matris lamenta stupentem
 Astyanacta trahēs, calcādum in limine patri
 Obijcit, induerat galeam, curruq; sedebat

Cel

Celsior: andromache priamo prænūcia clamat,
 Heu morimur, succurre pater. uix p̄cipe iuss⁹
 Tandē hæret patiturq; moras, moderāte cater.
 Mēnone. sed nusq̄ Phrygia sub casside uiso (uas
 Hectore, mens Danaïs maior, fiducia maior,
 Maior in arma manus, maiorq; licētia campi
 Audaces proferre gradus: iam Pergama iuxta
 Effugiunt Phryges, exclamāt matresq; senesq;
 Quis pulchrū uel triste fuit de mœnib. arma
 Cōspicere, & miseris quatiūt ululatibus urbē.
 Hector ī Andromachē oculorū fulmīa torquēs
 Ergo iterū prohibebis? ait: stimulisq; iugales
 Præcipitat. non sic Ossæa per ardua Mauors
 Armigero terrore ruit, mucrone Gelonos
 Fractur⁹, uel falce Getas, uel cuspide Thraces.
 Illum ubi fraxineū rapientē in prælia telum
 Agnouere duces, dant illico terga, retroq;
 Suadet iter custos animæ timor: at fer⁹ Hector
 Anticipat celeri fugientia pectora cursu,
 In terga irasci spernens, teloq; trabali
 Hydomea petit, cui strage Leōtius æqua
 Cōcidit, at Stelenus fugiens, atq; Hyfid⁹ instās,
Spi

Spiranti certam referunt in uulnere mortem.

Vltimus Hectoreū Polybetes senserat ensem
 Altius impressum iugulo, non defuit augens
 Supremā fortuna manū, trāsegerat armos
 Armāq; et in geminos discreto corpore trūcos
 Solus inoffensus clypeus restabat, & illum
 Dum uictor mutare parat, læuamq; superbus
 Argolica Iunone onerat, fremit acrius illa
 Marte suo, facibusq; Iouis: sic pronus in iram
 Sexus, sic priscus suadet dolor. excitat ergo
 Aeaciden. non ille quidem certamine, tanto
 Tentasset conferre uiro, sed Iuno negantem
 Sollicitat, stimulat Pallas, pariterq; precantes
 Præbēt hæc animos, hæc iras, utraq; uires.

Postq̃ peruentū propius, fissusq; dearum
 Robore, fulmineum præceps nudauerat ensem
 Aeacides, trepidi coëunt hinc inde manipuli,
 Ipsaq; sponte hærent retro data prælia regum
 In campi maioris opus: mox sæuus utrinq;
 Clamor, utrinq; metus. cupiunt uidisse furētes,
 Et uidisse timent: facibus conflagere iactis (lẽ,
 Fulmina bina putes. prior occupat Hector Achil

Fra

Fraxineamq; trabem uibrat: uolat illa, femurq;
 Heus humili nimis acta manu, nimis iuidacæptis
 Lethiferis, hostile ferit. pudor aggerat iram,
 Frustratæq; manus. at stricto dedecus hastæ
 Purgasset gladio, quum uulneris acrior ira
 Aeacides ensem librat, diuumq; suaq;
 Proturbat uirtute uirum: uix Martia tandem
 Indignante anima, gelidos mens deserit artus.
 Extemplo turbata Phrygum laxatur inertī
 Turba fuga: trepidis uiolentior instat Achilles,
 Ac dextra maiore furit. mactantur in ipsis
 Millia bellantum portis. Tithonius heros
 Obliquum pectus & respectantia terga
 Obijcit Aeacidae. læditq; ac læditur ipse,
 Seraq; uix ten ebris dirimit nex bella secutis.

Hectoris
 cædet.

Heu heu quàm tenui nutant mortalia filo,
 Nil homini fixum. Fortunæ munera blandæ,
 Insidias non dona reor: semperq; timebis
 Sirenum turbæ simileis, sub sole sereno
 Nubem, sub risu lachrymas, sub melle uenenū.
 Si tibi res, fallit casus: si forma, senectus:
 Si uires, morbus: si nomen grande, litura

Po-

Postera: & in nullis fati constantia donis.
 Ipse etiam has inter tenui uirtute procellas
 Fretus homo, aut læguet moriēs, aut mortu⁹ aret.
 Horū si neutrum, certè mortalis, & imos
 Fraudatura dies medios metit Atropos annos.
 Occidit heu spes una Phrygū, Mauorti⁹ Hector
 Occidit, æternos cui si natura dedisset
 Artus, ipse suos iaculandos Iuppiter ignes
 Ocia tracturus ultro mandasset. at illum
 Imperijs sensere suis obsistere Parcæ,
 Sensere, & uiridis crescentia fila iuuentæ
 Collata rapuere manu, tutore perempto
 Facturæ Phrygiam licito maiore ruinam.

LIBRI QVINTI FINIS.

HYPOTHESIS LIB. VI.

Anxia Sextus habet dubio certamina Marte,
 Cædunturq; duces, Sarpedon, Deiphobusq;
 Troilus & sequitur Palameden, Mennona Achilles,
 Et Paris. urbs capitur, Priamus rex mittitur ūbris.
 Fletq; Hecuba, ac Danaūm reditū cōplectitur idem.

DARETIS PHRY

GII POETARVM ET

Historicorum omnium primi, de Bel
lo Troiano liber Sextus, Latio iure à

CORNELIO NEPOTE

carmine festiuo do-

natus.

EGNIOR explicitis mœ-

rentia signa cateruis

Troia mouet, rorant clypei, cri-

stæq; grauantur

Luctibus, angustum crebris sin-

gultibus aurum

Rumpitur, arma nocēt, toto nihil agmine lætū,

Dulce nihil: signa ipsa minus pugnancia uento

Mentitas laxant animas, morituraq; tardis

Flatibus inclinant faciles lāguere Dracones.

At sonipes, animi non argumenta superbi

Iratas iterat uoces, non puluere capto

Multiplicat suspensa leui uestigia gyro.

Non fremit incertū, sed tota immergitur aruis

i Vn

Vngula, submittitq; equitē, aurigamq; perosus
 Avertit collo uenientia frena reflexo.
 Stridentē litui gemitum, stridentia reddunt
 Iussa tubæ, nulliq; sonāt non triste tumultus.
 Talis in aduersas trahitur duce Mēnone turmas
 Mæsta Phrygū pubes, poscūt remeare, negātq;
 Venturusq; Hector semper post terga uidetur.
 Qualiter Hyblæi mellita pericula reges
 Si signis iniere datis, labente tyranno
 Alterutro, uiduos dant agmina stridula questus,
 Et subitū uix nacta ducē mctuentia uibrant
 Spicula, & imbelli remeāt in prælia rostro.
 Iāq; Argiua phalāx, lætis iactatior armis
 Prodierat, tollitq; animos, celerēq; triumphum
 Hectore deiecto sperat, dux digerit arma
 Naupliades uoti compos, curasq; timendas
 Induit, & duro fruitur miserādus honore.
 Atrides regis insignia ponit, & ultro
 Exiit imperium: nec enim uenisse fatetur
 Iure ducis, fieriq; satis, si principe quouis (Ætrix,
 Freta cohors, redeat post diruta Pergama ui-
 Nil refert, quis, ubi, quādo, sed qualiter, & qd

Factum: durabunt actus, & transiet autor.
 His addit, se iure frui potiore Mycenis,
 Et stabilem regnare domi: nec signa priora
 Sic ambire cupit, ut fesso pectore malit
 Et uigiles Lunas, & duros ducere Soles.
 Martius Aeacides mutatas solus habenas
 Arguit, at rapto Palamedes Marte superbus
 Vincere contendit titulis, regemq; mereri.
 Ergo iterū coeunt acies, properatur utrinq;
 Et medius decrescit ager, rapit agmina iuncta
 Sarpedō Lyciosq; enses, & turbine primo
 Hostib⁹ inuehitur: qualis uexilla Gigantum
 Cētiman⁹ Briare⁹ Phlegraeo in uertice tollēs,
 Imbelles risit Iouis ignes, tela Dianæ, (gues.
 Martis equos, Phœbi pharetras, & Palladis an
 Haud minor insurgēs heros Ioue patre supbus,
 Iunonē Argolicā cōgressaq; signa deorum
 Spernit atrox: quacūq; uagos raptatur ī hostes,
 Millia multa manu proturbat, millia multa
 Axe superiecto, fulmen sœuire paternum
 Credas, & tonitr⁹ curru stridente minores.
 Occidit infelix Gobius, nec lætior illo

Triptolemus, suetusq; feras incessere telis
 Mœnalius Cormas, quartus tot funera Perse
 Vltus obit. læuos misso Sarpedonis armos
 Transierat iaculo, sed uix tamen ille coactus
 Tandem uertit iter, uultuq; in terga reiecto
 Ad cunctos hæret gressus, semperq; redire
 Ardet, non posse indignans, pulsataq; uetantes.
 At iam caligat acies, sparsaq; cruore
 Deficiunt quamuis uicturo uulnere uires.

Interea Mœsas properat laturus aristas
 Demophoon, Garamas, & te Thesida uolētē
 Tertia cura uocat. Danaas hebetauerat iras
 Belligeræ messis uiniq; audacis egestas.
 Et uires depasta fames. pax arma soporat
 Inq; annum iurata fides: utriq; cohorti
 Vtraq; castra patent, fas ciui Graia uidere
 Carbasa, fas hosti Phrygios lustrare penates.
 Dum sic alternos aditus, alterna pererrant
 Mœnia, natarum sacra comitante caterua
 Hectoreos manes Tymbrææ in limine portæ
 Placat uterq; parēs: cinis annu⁹, umbra laborās
 Solantes epulas lamentaq; festa reposcit

Et tumuli lugubre decus. stant crine soluto
 Iliades, hæc quæsta uirum, natū altera, fratrē
 Multæ, nūc pariter lugent, nūc singula plāgūt.
 Cūq; alijs in pallorem candore sepulto
 Febricitent uultus, sola ore Polyxena floret
 Sosspite, & in faciē nil audent nubila mentis.
 Hanc uidet, hāc optat, & acuto Cypridis arcu
 Saucius Aeacides subitos suspirat amores.
 Vtq; usu maiore Venus producta, tenellos
 Spondæo stabilit animos pede: sic noua uoti
 Cauſa, pares stimulos similesq; immobilis ignes
 Haurit, & i thalamos periturū emollit Achillē.
 Ergo nec armorū meminit, nec prælia curat,
 Lamq; redire uelit patriosq; reducere cætus,
 Et totam turbare aciem, si regia detur
 Virgo sibi, consorsq; thori, preciumq; recessus.
 Instruit his Phryga Sergestū, cui proxima in oē
 Arcanum regale fides, pacemq; futuram
 Afferit, & totum cogendum in fœdera Martē,
 Si redūces sua Myrmidones præcepta sequātur.
 Audierat Priamus, remeat Sergestus Achilli.
 Pacta placent, sed bella nocent, faciliq; repulsa

Crescit amor. lex hæc: Virgo, si publica cesset
 Arma, uiro patrias nuptū tradetur in oras. (strā
 Haud mora, cōmunes redit⁹ monet, et graue fru
 Discrimē passos queritur, nec iudicat æquū
 Vnius in thalamū & muliebria prælia tātōs
 Cōiurasse duces, Spartanāq; damna medendo
 Et populum & reges lōgis cōsumere bellis.
 Grata quies uulgo, Martisq; remissius ardens
 Dignatur consulta furor; sibi crastina quisq;
 Vela parat, sed mox accepto tempore, partæ
 Maturāt cum messe rates, quas donat Achivis
 Teleph⁹, infensusq; tamē q; signa sequantur
 Altera ductoresq; nouos, Agamēnone pulso.
 Vixdū contigerāt portus, mutata tumultu
 Agmina crude scūt alio, gladiosq; reposcunt.
 Torserat astruagū pacta in uestigia Phœbū
 Annua mobilitas bis senos passa labores,
 Et iam mixtæ acies: sol⁹ nō prodit in arma
 Aeacides, solus non militat, obice belli
 Vota hæere dolens. alios in prælia cogit
 Naupliades, faustūq; suis comitatibus omen
 Impete Deiphobū primo petit, utraq; iacto

Deiphobi
 ex dca,

Tēpora trāsadigit iaculo, funusq; secundum
 Dat Phrygio lugere duci. rotat obuia tela
 Sarpedon, quātāq; cruor uirtute relictus
 Sufficit in uulnus, uires expendit in ictus
 Prodigus instādi, nec iuncta potentia fati
 Prorsus abest, clypeū trāsfit, læuūq; cruētat
 Obliquo mucrone latus. felicior ensis
 Naupliadæ, casuq; manū meliore secutus
 Iratis flendū superis Sarpedona fundit.
 His hilaris, multoq; alijs iactātior, Ecce
 Ecce, iterat, quantos dextra uictrice negātes
 Ense palām sterno. qd plus testabitur ausum
 Phlegra Iouē? Libyc? Alcidē? Thesea Minos?
 Talis erat Danaū princeps. uix ista, nec ista
 Fas plenīs iactasse sonis, uenit ecce sagitta
 In iugulū stridēs. Paris hāc excussit in auras
 Assyrijs melior, æquaturusq; Gelonos.
 Dux ruit, & tenues iactatrix gloria fructus
 Cum luctu lucrata perit: cunctiq; iacentem
 Mixtis confodiunt hastis. at rege perempto
 Nō se turba regit: cæso duce tota sequentum
 Debilis ægrescit uirtus, arma ipsa uidentur

Sarpedonis
cædes.

Palamedis
cædes.

Posse minus. sic si ruptis moderator habenis
 Deciderit, turbantur equi, leuiores stupentes
 Imperia, & subita iam libertate potiti,
 Ceu timeant, incerta uago uestigia cursu
 Præcipitât. lege hac fugiūt, hoc ordine fusi
 Graiugenæ: iam castra procul, iam littora lōgē,
 Seq̃, terunt uicibus, & qui prior, esse supremus
 Atq; hosti propior metuit: mox pectore nudo
 Terga tegunt, armâtq; fugā: sed nulla tueri
 Tela queunt, classes nullæ, munimina nulla:
 Incendunt, sternūt, perimūt, face carbasa, cōtis
 Arces, ense uiros. strages uulgatur, Achilles
 Dissimulat: sed tot te das, tot tela secundus
 Sustinet Aeacides, & defensore laborat
 Iam fessus clypeo. tandem miseratur anhelum
 Altius attollens pontum Thetys, & uenienti
 Occurrit Phæbo, radios mersura morantes.

Postera uix umbras lux soluerat, undiq; i iras
 Surgunt, armatoq; acclinia tela cubili
 Corripiunt. pars in clypeos ceruice recepta,
 Nō madidū mucronis ebur, non cassidis umbrā
 Soluerat, ast ipsis audax sopor incidit armis.

It tuba præceprix Phrygijs, it tibia Graijs,
 Et litis litui testes. at prompta uocantes,
 Anticipat uirtus modulos, crudescit utrinq;
 Pugna ferox: instāt, cedūt, minitātur, et horrēt.
 Alternāsq; uices fortuna ferensq; triumphos
 Exiguasq; fugas populis permutat utrisq;.
 Urget eques pedites, ille inclinatur in ictum
 Arduus, hi tollunt humiles in uulnera dextras.
 Ibat Abas, cumq; aurigā turbare Melampum
 Sublato mucrone parat, sensisse putares
 Cornipedes, suspēsa truces in pectora surgūt,
 Implicitūq; terūt pedib⁹, stratisq; relinquunt.
 Latior euētu, fissusq; Melampus equorum
 Auxilio, per & arma uirū, perq; ora superbo
 Feruidus axe uelat, calcandaq; corpora quærēs
 Nō uacuā dignatur humū. tandē Anxuris hastā
 Dictai ruit incuruus, proprijsq; fatiscit
 Interceptus equis: clamātemq; ore supino
 Parcite, nil miserans surdi rota præterit axis.

Anceps pugna ducū, palmæq; incerta fluebāt
 Bella diu, donec medios prorūpit in hostes
 Troilus, horrificisq; comes uictoria signis.

Qualis Pellæus, qualis Calydonius exul
 Fulmineas habuere manus. prior ille, secutus
 Alter: at hic superat utroq; potentior ambos,
 Utq; oēs claudā titulos breuis, Hectore maior.
 Mirati cedunt Danaï, grauiore procella
 Corda pauent, securā prius: pluresq; renasci
 Hectoras attoniti cēsant, sic Troilus ardens
 Fraternas renouat cædes: insignia dextræ
 Victricis sensisse dolor, spectasse uoluptas.
 Eminus Alcestē Nisæum, cōminus Idam,
 Hūnc iaculis, hūc ense metit, tātoq; sub hoste
 Nulli turpe mori. pars tanq̃ occūbere certet,
 Inflictis gaudet iaculis, & morte superbit.

Exierāt Ithac⁹, Tydides, Nestor, Achillem
 Flectere: is in tantis unus te Troile dignus.
 Sed steriles rediere preces, stat linquere fixum
 Bella duci, ualidaq; ipsos ratione rogantes
 Arguit: ac bellū pēdit, quòd causa pudori,
 Cōgressus dānis, & cōmoda nulla triūphis.
 Facta fides dūcibus, hortātur fœdus, at obstat
 Cui thalami ppior spirat dolor, obstat Erīnys,
 Obstat Parca tenax, fatoq; potentior omni

Bel

Bella refert Danais scrutat⁹ numina Calchas.
 Haud mora, profiliūt ductore Agamēnone læti
 Oebalidæ. cōtrā non segnius æquor anhelis
 Priamides transmittit equis, uectore superbus
 Magnanimo sulcos suspēdit in aëre currus,
 Et rarò defigit agros, ut tardior anguis
 Triptolemi, Veneris ales, Panthera Lyæi.
 Puluere crescit ager, putriq; in nube sepultam
 Prætexit caligo diem; nec ciuibus hostes
 Internosse datum, donec reuocante serenum
 Cuspide sanguineos campus cōsedit in imbres.

Strauerat Alcidas Teucrū Leocōta, traba
 Emin⁹ intorquēs hastā, missāq; secutus (lem
 Extrahere ardebat, ut teli laude madentis
 Aut fomidandus Phrygijs, aut gratus Achiuis
 Iret ouans. at glandiflua præuentus habena
 Occidit, & iuncto solatur funere Teucrum.
 Trāsigit Eurypylum iaculabilis hasta Menalcæ
 Occiduas ingressa comas, læuūq; per orbem
 Exit, & excussum defert in cuspide lumen.
 Lernæa Lycidā trāsigit arūdine Glaucus,
 Quā ceruix cōnexa humeris: iugulo illa patēti
 Insi

Insidians, galeæ clypeiq; interuenit oras
 Herculeis imbuta uadis: dupliciq; fatigat
 Morte aiam, furit hinc uirus, cruor inde secut⁹
 Missile, & inciso tandem de stamine certant.
 Tersilochū Cromius, Xerses Creteona, Nisus
 Fundit Alym: iacet hic iaculo, iacet ille bipēni,
 Tertiū intento districtus palpitāt arcu.
 Rethēa Rhesus agit, Lybidā pturbat Acōteus,
 Stemonā sternit Ion, Tessandrū uulnerat Arg⁹,
 Mactat Achōta Phol⁹, Pholō Ebal⁹, Ebalō A-
 Actora Thyodamas, & Thyodamāta Lyctor,
 Eminet asperior dextra maiore lacesēs (cæ⁹.
 Troilus Argolicos, & quāq; Antenoris ense,
 Aeneæ iaculum, prædonis tela tremiscant,
 Hic tamē hic uincit, & lautos obruit omnes,
 Omniaq; in proprios lucratur facta triūphos.
 Miratur Bellona uirum, stimulatq; furentem
 Parcius, & docile gaudet uicisse magistrum.
 Ipse alias discit iras maioraq; Mauors
 Prælia, & exemplum diuus mortale secutus,
 ausus. Dum Scythicis instat, uisos reminiscitur act⁹.
 Ibat fulmineo Phrygios mucrone fatigans

Feruid⁹ Vmbraſides, hinc nudo Troilus enſe
 Diſputat, & mortē, menti quā cella ſecunda,
 Attonito concludit atrox: fruſtra ille laborat
 Soluere, cū nequeat fatale neceſſe refelli.
 Mox premit Aſcalaphū, ruit ille ī terga, nec ha
 Expectat, fallitq; manū, ſed fraxinus iētū (ſtam
 Sicca redire negans reperit, ſigitq; iugalem
 Implicitū domino: trahitur retinentibus ille
 Scanſilibus, potoq; perit in ſanguine merſus.
 Contētus cecidiſſe uirū, premit agmina uictor
 Cætera Priamides, & terna tricuspide claua
 Funera cōtinuat. ſoſſos gemit Aſtilus armos,
 Pectus Irys, uacuāq; excuſſis ilibus aluum
 Antiphates; ſed ſæua licet, tamen inguine nūq;
 Inferius graſſata manus, tumidusq; ſuperbit
 Poplitibus cæſis humilem infamare triūphum.
 Iam magis ardentē tenues cōſumere pugnas
 In populum tædet, uulgari tela cruore
 Immenſus uiolare pudor, nec paupere fraudat
 Plebē anima. furit in iugulos regūq; ducumq;
 Acrior, & quā acies ſtipat gēmata cohortes,
 Irruit, Attidasq; ambos, ſed diſpare telo

Sauciat, hūc iaculis, illū sude: tertius ensem
 Vulnificū passus plāgit Calydonis alūnus.
 Hos quoq; fudisset, sic nunq̄ debilis ira,
 Sic præsens semp uirtus: at turbā profundo
 Interiecta grauē frustratur uulnere dextrā.
 Ipsa etiā ceu nulla deis, sic rara tyrannis
 Atropos, inq; aīas inopes audacia maior.
 Nutabāt Danaī, iāq; his spes nulla triūphi,
 Nulla fugæ: fati fraudes, cōmenta deorum,
 Et falsum Galchāta dolēt, reditusq; susurrant,
 Si nulli post terga metus. mox Nestor & ipse
 Peliden Agamēno rogāt: negat ille, suosq;
 Myrmidonas in bella tamē concedit agendos.
 Hos ubi conspexit rapido p̄dire tumultu (bes?
 Troil^o, Huc tēdamus, ait, quæ nā hęc noua pu-
 Quis nou^o hic puluis? an et hos huc destinat Ar-
 Nūc primū, et totas p̄perat cōsumere ui (gos
 At superi meli^o, deerāt quos p̄dere posse (res?
 Et Stygio mandare Ioui, gladiusq; timebat
 Ocia. faxo igitur post fulmina Dardana discāt
 Vtilius latuisse domi. Sic fatus Hypartum
 Ductorem cunei, quā flāmens umbo coruscat,
 Ro-

Robore fraxineo figit, teloq; moranti
 Præcipitem perturbat equo: celer ille receptis
 Gressibus, abiectaq; hasta, clypeoq; relicto,
 Acrius instantem fugit hostē: in castra recedēs
 Argolica, illic ante ipsum mactatus Achillem
 Concidit, & fuso tentoria sanguine signat.
 Frēdit atrox, quātumq; ingēs dabat ira, lacertū
 Erigit Aeacides, ac toto robore nisus
 Iam responsuros parat ictus. uenerat antē
 Lancea Priamidæ, læuosq; inuaserat armos
 Hostis: at innocuum fallit Tritonia telum.
 Sentit, & aduersos incusat Palladis astus
 Troilus. at iaculo melior fortuna secundo:
 Lædit enim libatq; humeros, & morte petita
 Inuenit indignans uulnus sine funere cuspis.
 Tertia maiorem cornus potura cruorem,
 Rapta manu. uenit ecce abies, & stridula cer-
 Molitur iactus. celsos præsagus in armos (tos
 Erigitur sonipes: dubium, defendere tentet,
 An timeat, gaudetq; tamen perculsus herilem
 Anticipare necem. flexo tunc poplite fuscum
 Inuitus proculcat herum, fatumq; ruentis

Hen

Hec iuuat. ille quidē nolit, sed dū grauis urget,
 Occupat Aeacides, & iam surgentia ferro
 Colla metit: lōgeq; licet decurrere iussa

Troilides Cæsa uiri ceruix, truncus manet, ipsaq; nondū
 Exarmata manus bellū factura mouetur. (uos?

Quos casus, quæ fata querar? quos Troile di
 Troile, cuius opē gemit Ilios orba sepultam:
 Troile, cui meritæ spirant præconia famæ:
 Troile, quem solū dignatur laudibus Argos,
 Mactē iaces: q̄q; antē Phrygi spes publica uitæ,
 Vix unum obsessæ tutorē Memnona mortis
 Stratus habes. funus lacerū spoliare parabat
 Aeacides, prohibet Memnon, miseræq; parēti
 Pignoris egregij lugendos destinat artus:
 Ipse alijs lachrymas, sibi bella: alijsq; tumultus
 Femineos, sibi tela mouet, raptaq; superbum
 Cuspide uictorē uindex premit: inguina telo,
 Pectora libarat gladio. respexit Achilles,
 Atq; indignatus furialibus intonat orsis:
 Et te fata uocant, Stygia prior hospes in alno
Memnonis Expectat, Stygias pariter transnabitis undas.
ides Dixit, & Eo iam dudum uiscera regi

Fraxineo perfossa stylo. niger emicat alte
 Sanguis, & exutos mulcet styx frigida manes.
 Fit fuga Persarū fuso duce. sæuior instat
 Myrmidonū princeps, sic mēs acceptaq; suadet
 Vulnera: iam trepidos lōgum quæsisse tyrānos,
 In uulgi iugulū uiolēs furit, impetus iram
 Mutat, & ultricē cogit plebescere dextram.
 Ergo fugat pauidos, audētes fundit, inertes
 Proculcat, redimitq; breui longa ocia bello.

Viderat Iliacos fremere in certamina cāpos
 Iuppiter, & quanq̃ tardari puluere uisus,
 Armatamē cernit Vulcania, sæuit in hostes
 Sæuire Aeaciden, gaudet cū talia spectet
 Nupturā pepulisse Thetim: pallore minori
 Phlegræos mōtes, Phlegræaq; bella timeret.
 Ipsa uirū strages numerat, natoq; superbit
 Immemor heu fati, mater: sic gloria uincit,
 Charaq; suspendit mirantē prælia fluctus.
 Quippe uidere iuuat, & fas sperare triūphū,
 Cū manus una fuget, fugiatq; exercitus omnis.
 Haud aliter, cū canet ager, cū messis adulta,
 Cedunt æstiuo fugientia iugera uento.

Ultimus effracti tardatus uulnere currus
 Cardine iam clauso socios poscebat Iolas
 Ingressum, periere preces, en Pelias hasta
 Transactū affigit foribus, portæq; maritat.
 Tandē, castra licet lōgē, pauciq; sequantur,
 Vrbs iuxtā, cedit uix exorante Miuerua.

Craftina luctificos mœsto Thernone iugales
 Vix aurora mouet: nunq̃ tam prodiga roris,
 Tam largē satiauit agros, stupet ebria tellus
 Hos imbres non passa prius, sic ubere fletu
 Natū quæsta parēs. huic adgemit axis uterq;
 Lux pallens, laceræ nubes, & saucia cœli
 Forma, nec Idalio spirat decor integer astro.
 Titonū superesse piget, poscensq; sepulchrum
 Odit uicturam per secula longa cicadam.

Legerat in tumulos Nabathææ mœsis odores
 Ambitiosa parēs, natoq; suprema parabat
 Funera: mox uolucrum famulātibus astitit alis
 Exequias factura phalanx, auis unica phœnix,
 Et Progne non una uenit, cauat Ardea rostro
 Marmoreū fossore solum, Luscinia planat,
 Psittacus inscribit apices, Philomena precatur,
 Plan

Plangit Olor, Turtur tinnit. Iunonius ales
 Lustrales sparsurus aquas, pperabat: at omni
 Dura Phrygi, reuocat motas Saturnia pēnas.

Fortè Ioui referēs Telchinū tela, redibat
 Rex auuū: ac uiso cūctatur funere, fulmen
 Deponens, aliasq; facēs incensaq; thura
 Corripit, & sacris solatur odoribus aras.
 Iam flāma sopita fames, iam plena soluto
 Vrna uiro, redeūt uolucres, mulcētq; parentē,
 Annua Memnonio pactæ solennia busto.

Parte alia natis flendos instaurat honores
 Infelix Hecuba, heu quantos enixa dolores.
 Iam tumulos numerare licet, iam tertia plāgit
 Funera: sic Niobæ geminis orbata pharetris,
 Quē peperit populū fleuit, nec parcior ira
 Iunonis: grauis huic Saturnia, Delius illi.
 Aruerant lachrymæ, deploratusq; sepulchri
 Iam tacitus, iā siccus honos. at solus in altis
 Maternus crescit curas dolor, excitat ægrum
 Anxietas animū, fraudesq; in uota ministras
 Vltor habet gemitus. Stabāt radiātia Phœbo
 Tempia suburbano, nomenq; auctura tegebat

Infidie in A-
chillē cōpa-
ratæ.

Lanugo Thymbræa deū, circumq; supraq;
Vmrabat dominas folijs ornantibus aras.
Huc Hecuba in facinus audax, inuitat Achillē,
Coniugij factura fidē. uenit ille, sed arma,
Sed comites nulli, solum sibi Nestore natum
Iungit, uix gladio cingi memor: omnia linquit,
Dum miser optatos properat uisurus amores.
Quin uetat insidias credi fraudesq; timeri
Ipse locus templiq; fides. at matris, adulter
Dardanus imperio, post læsa cubilia sæuum
Nil reputās, pacēq; deūm delubraq; turbans,
Occulit armatas post ipsa altaria turmas.
Vix fallunt animi præsagia, uenerat heros
Martius, inq; ipso trepidus ter limine gressus,
Fixit, ter redijt, atq; alternante pauore
Erectæ sedere comæ: ter præscia fati
Effigies lachrymata dei, stupet ipse tumorē,
Ter timuisse negat. ruit ecce inuisa iuuetus
Voce minax, dextraq; ferox, mediūq; coronāt
Armata statione uirū. prior occupat acer
Priamides, Ne flecte gradū. sponsæ ne petitæ
Amplex⁹ habiturus abis? uenit ecce, sed illam

Or

Ornatu studiosa parens, iussisq; moratur
 Mollibꝰ, & trepidā primæ docet oscula noctis.
 Dixerat, & gladiū uibrās, & uulnera præceps
 Prima petēs, Nunc nūc addit, nūc si qua iacētū
 Gratia, si quis amor lapsis, hoc sanguine, ciues,
 Expectant Phrygiū suprema piacula manes.
 Ille qd? unde animi? uel quò fuga? turpe precari,
 Et ueniæ spes nulla: tamen mox ueste lacertum
 Multiplici munit, ac rapta cuspide, quantum
 Nuda potest uirtus & uis obfessa, repugnat,
 Et populum manus una metit, nec segnior ira
 Antilochi premit, instat, agit, laudisq; supremæ
 Ambitus, & præceps dat desperatio uires.
 Sic quercus geminas certat pagana bipennis
 Centena truncare manu, uix uulnere multo
 Exhaustæ tandē nutant, lapsasq; sequuntur
 Immensæ pariter nemorumq; uirūq; ruinæ.
 Haud secus heroes perstāt, nec uincere pronū
 Teucris, mille licet mortes hinc inde fatigent,
 Nec iam uulneribꝰ pateat locus, improba donec
 Ipsa uirū uirtus fractos consumpserat enses.
 Mox Phryges incūbūt propiꝰ, prolapsaq; nōdū

Achillis &
 Antilochi
 mors.

Congestis clypeis casura cadauera, fisci
 Quos nequeūt armis, armorū pōdere uincunt.
 Vidit, & ultorem Phœbus curuauerat arcum,
 Tela dabat Pallas, uetuit pater igne, sagittis
 Obuius intentis, & pacem fulmine sanxit.
 Gaudet Alexāder, faueāt ceu numina factis
 Et placeat fraus olla deis: auibusq; ferisq;
 Proh scelus, extorres artus & funera nuda
 Proiecisset atrox. melior ni iusta moneret
 Frater, & infandas Helenus cōpesceret iras.

Heu quas lugēdi facies, quos undiq; uultus
 Cōmunis Danaū dolor induit, inde querelæ,
 Hinc lachrymæ, cū bina ducū ceruice redirēt
 Funera, mortaliq; rogo duo numina belli
 Relligio permissa daret: nec separe luctu
 Myrmidones Pylījue dolēt, certamine pulchro
 Fletur, & æquātī iamīā latet agmine Nestor.
 Sic si destituat superūm pater, orba querātur
 Sidera, & ignoto contendāt funera fletu.

Vincēdi iam nulla fides: nec fata, nec ipsi
 Spem præstant superi. perstāt tamē ire, deosq;
 Consultare libet, redeant ne, an prælia firmēt.

Sed

Sed redeant potius, nec enim fiducia bellis
 Aeacide fuso. Calchas it, quærit, & audit,
 Audit Achillea uincendum prole Pelasgis.
 Pyrrhus erat quæ fata dabāt, hūc Scyri⁹ hospes ^{Pyrrhus,}
 Seruat, scæminei quondam nutritor Achillis.
 Nec mora, decreto procerū, Menelaus ituras
 Disponit classes. nouiq; & dicere pronum
 Quas remo lassauit aquas, quos legerit olim
 Portus, quæ freta, quas urbes, Calydonia uirt⁹
 Dulichijs adiuta dolis: cū puppe propinqua
 Te Delos, te celsa Samos, te Bacchica Naxos
 Raderet. at re sidem rursus Bellona fatigat,
 Armato modulanda stylo. produxerat ardens
 Mygdonios in bella Paris, iāq; agmine toto
 Maximus innumeris fratres æquare triūphis
 Destinat, augescunt animi, maiorq; uidetur
 Ipse sibi. laxat arcus, & tela superbit
 Spargere morte alia, maioribus utitur armis:
 Nūc gladij pugiles, lōgo nunc fraxinus ictu
 Fulminat, hi propius audēt, hic eminus urget.
 Hac nō arte citat cōtum Scytha, gesa Sycāber,
 Pila Ligur, iaculū Medus, Persesq; sarissas.

Ense Thoanta, Lamū telo, sude Dorcea fundit.
 Ora Thoas plāgit, Lam^oiguina, pectora Dorce^o
 Hūc Pylos, hūc Pleuron, illū misere Celenæ.

Parte furens alia cognatos impiger hostes
 Turbabat Telamone satus, septena coruscās
 Terga boū. hasta uiro quercus iaculabilis uni,
 Vnā passamanum, nō ferrea suta superbum
 Velauere latus, siue has bellare proterua
 Non tulit ira moras, seu lato pectoris orbe
 Se totum latuisse ratus. sic sæuit inermis,
 Sic premit armatos: maturat fata cadentum
 Terror, & ignauis mors est uidisse furem.
 Hūc Paris intuit^o paulū hæret an ense sequatur,
 An iaculo: tandē Cortinia tela resumens,
 Hic quia certa manus, & nunq̃ surda uolenti,
 Corython uiduat arcu, pharetrāq̃, sagittis,
 Arcum læua premit, intēdit dextera neruum,
 Vtrāq̃ suspendit telum, insidensq̃, sagittæ
 Ductor in angustum uisus coit. ibat arundo
 Hinc pēnis pectus tangens, hinc cuspide læuā.
 Iamq̃, emensa fugā lateri insidiata sinistro,
 Ipsa morte madet, sed iuncti frigora lethi

Aiacis Tela-
 monij cædes.

Ira ardens nescit, donec fuso hoste furentis
 Vltrix tempestas animi satiata quiescit.

Interitus Pa-
 ridis,

Sic dextros in uota deos, alternaq; fata
 Felices habuere manus, felicior illa

Quæ cædis scelerūq; faces, belliq; tyrannum
 Abstulit, et mœchos dedit ire in tartara manes.

Vade nocēs, quò noxa trahit: te sexta meretur
 Tenariæ spelunca domus, si quart^o amores

Tractus habet, quintusq; uiros. at adultera uitāt
 Funera, & incesto congressos Marte tyrānos.

Te plaga sulphureas Titanū amplexa catenas
 Demerso clausura sinu, nox ultima, et ima (res,

Poscit humus: tibi Styx odiū, Phlegethōq; uapo
 Cocytus lachrymas, Acherō lamēta ppinat.

Te portu procul ire Charon, & limine cogat
 Cerberus: at tādē cū iam trāsmissus abibis,

Occurrant Herebi pestes, mors omnis in unū
 Acceleret iurata caput: tibi Tantalus undas,

Ixion radios, saxum remeabile reddat
 Sisyph^o, ac Tityus uolucres: hæc gaudia sumas,

Dum mare sorbet aquas, imbres dū nūciat Iris.
 Postq̃ Helenē trepidas exurēs nūcius aures

k 5 Percu

Perculit, ingenti longum suspenſa dolore
 Vox pariter lachrymæq; hæret, fuginuaq; fallit
 Mens, ſubitâ mentita necē, uix rore medenti
 Frigidus in ſenſum remeat dolor. ilicet ori
 Et laceris irata comis, circumſpicit enſes,
 Et cauſſas iam mortis habet, taciteq; uolutat
 Cuius furetur gladiū, quem tela precetur
 Ipſa ſua moritura manu. ſenſere furentem
 Iliades, nimiumq; auſos lenire dolores
 Aggreſſæ uicibus: dux blādior ipſe furenti,
 Quod ſpretis nunq̃ Phrygijs optaſſet Achiuos.
 Finis erat lachrymis, pariterq; exhausta latebat
 In noctem progreſſa dies. at feruidus ira
 Tydides, quāuis fractos & in ipſa fugatos,
 Mœnia turbat Adis hoſtes, clauſosq; laceſſit
 Nocturna ſtatione Phryges. nō teſſera ſortem
 Elicit excubijs, ultro uigilantibus inſtant
 Ignibus, & nullo pulſantur pectora uento.

Vix emenſa dies, redit armis impetus, urbem
 Inuadunt, tormēta rotāt, dat uinea uireis,
 Et ſilices baliſta uomens, teſtudo uiatrix
 Subdola, foſſoremq; aries ſuſpenſus in ictum.

At

At Phryges istātes prohibēt, nūc grādine saxi,
 Nūc ferri nimbo, nunc sparsæ fulmine massæ.
 Nulla tamen pauidis nudo fiducia Marte
 Cāpestres iterare manus, seq̃ urbe tūentur,
 Virgineas donec Priamo peltata bipennes
 Pēthesilea mouet, hæc integrat arma, cohortes Penthesilea.
 Firmat, bellatrixq̃ uiris dat scēmina uires.
 Pāduntur portæ, refugosq̃ in castra Pelasgos.
 Pellit agens, iugulis gladios, incendia uelis
 Destināt. excutiens Tytides unus utrunq̃,
 Clarius in nullis expressit Tydea bellis.
 Ecce Neoptolemus dena subit hostia pinu
 Aegæas permensus aquas. quis prælia fatis
 Fortunā miscere neget? dant fata pelasgis (uas.
 Pyrrhū, dat Scythicas Phrygijs fortuna cater
 Prodierāt in bella pares, stetit inde Pelasgūm.
 In cuneos collecta acies, hinc uirgine mixta
 Troia frequēs, utrinq̃ dei. sua quisq̃ coruscat.
 Numina, Palladiæ pacē mentitur oliuæ
 Cecropidūm clypeus, gentili Marte minatur.
 Bistonidū cassis: Mars undiq̃, & undiq̃. Iuno
 Plurima, fraxineo nunc uerberat aëra peplo,
Nunc

Nūc sedet in parmis, capitū nūc surgit in arces.
 At Phryx Idæa Cybele, Idaliaq; superbit
 Cypride, fulminei Tyrias pars alitis alas
 Incestat Ganimede suo. sic ire decorum
 Certantes, sic dulce uiris conflagere diuos.

Eminet horrificas rapiēs post terga secures
 Virginei regina chori, nō prouida cultus
 Cura trahit, nō forma iuuat, frōs aspera, uestis
 Discolor, insertumq; armis irascitur aurum.
 Si risum, si uerba notes, si lumina pendas,
 Nil leue, nil fractū, latet omni foemina facto.

Obuius ultrices accēdit in arma cohortes,
 Myrmidonasq; suos curru præuectus anhelō
 Pyrrh^o, nō ducibus miles, nō ultor Atridis,
 Sed sibi bella gerit, meritosq; offensus in hostes
 Arma patris, patris ultor habet, sed tāta recu
 Pōdera crescētes humeri, maioraq; cassis (sant
 Colla petit, breuiorq; man^o uix colligit hastā.

Prima Mycenæū dextra flagrāte Menetum
 Penthesilea petit. dabat hic conuitia cūctis
 Ore leo, sed corde lep^o, frendēsq; stupebat,
 Cū pauidæ & nullis usq; Pelopeides armis,

Fæmineas audire tubas. at frigore nescit
 Natiuo geminũ crudescere uulgus, & axem
 Sarmaticũ generare animis gentilibus iram.
 Tũc sic increpitãs, Pudeat Mars inclyte, dixit:
 En tua signa gerit, & nostra effœminat arma
 Staminibus uix apta manus. nũc stabitis hercle
 Periuræ turres. calathos & pensa puellæ
 Plena rotant, spargũtq; colos: hoc milite Troia,
 His fidit telis. at non patiemur Achiui:
 Et si turpe uiris timidas calcare puellas,
 Ibo tamen contrã. sic ille, at uirgo loquacem
 Tarda sequi sexum, uelox ad prælia, solo
 Respondet iaculo. fatum miserabile, lapsum
 Hasta solo figit. pendent uestigia, præceps
 Ire laborat equus, cuspis uetat, atq; ita carptim
 Infelix diro lacerant certamine corpus.
 Haud minus Adrastũ Pyrrhº premit, ille deorũ
 Proles, mortali uitã sed reddidit hosti.
 Mox alias utrinq; manº, dextrasq; minores
 Accendunt exempla ducũ. quis singula pãdat?
 Si fluctus Siculos, Libycæ si mæssis aristas,
 Hyblæas si secter apes, tot uulnera, tantas

Hand

Haud tamē expediā cædes. nunq̃ antè Machaō,
Pluribus, aut tātis eguit Polydarius herbis.

Iamq̃ humiles populata man⁹ cōcurrere binos
Molitur fortuna duces, nec longa moratī
Arma parant, parētq̃. alacres. audentibus olim
Accessum nunc turba dabat. nunc largior usus
Cāporū numer⁹q̃. minor. prior impba Pyrrhū
Penthesilea premit, Mars hūc, hāc implet Enyo
Ad sexū non tarda suum. Tritonia neutri,
Neutri luno fauet, Pyrrhū nec uincere malint.
In spaciū iam crescit ager, porrectus uterq̃
Contus, uterq̃. ensis, admissos calce fatigant
Cornipedes, primas perdit sed fraxinus iras,
Pars clypeis immēsa sedet, pars spargitur aruis.
Partē dextra tenet, mox certior ense p̃pinquo
Crudescit ferri rabies. prima erigit ictum
Virgo, sed raptis obliquo uulnere cristis
In clypeum descēdit ebur, medioq̃. retentum
Vix perfert umbone moras: dumq̃. elicit ensē
Altius impressum, læuā mucrone papillam
Transadigit Pyrrhus. sic imperiosa uirago
Degladiata ruit. tāta est reuerentia sexus,

Penthesilea
cædes.

Si-

Sidonias in crura togas, sinuosq; texta
 Colligit, & multum fatis irata fatiscit.
 Fit fuga Dardanidū, turbātur Amazones, æger
 Ad sexum facilis redijt timor: undiq; terror
 Palantumq; metus, discors ignavia pugnat
 Præceptura fugam: nulli succurrere lapsis
 Fratribus, aut notos mens respexisse uocātes.
 Pars iā nacta urbē, Danao pars præda sequenti
 Linquitur: at pauci cū certa pericula cernāt,
 In portus redeunt, & fata decora merentur.

Venerat extremi reuoluto stamine pensi
 Fatorum promissa dies, decimusq; rotabat
 Speratum Titana labor. præsagia mille,
 Mille mali micuere minæ, metuenda cometæ
 Sanguineis cecinere comis, ac Phœbus uterq;
 Nūc duplex, nūc nullus erat: nō crebrior unq;
 Ira Iouis, non plura nouis portenta figuris
 Visa prius, silicum lachrymis, sudore deorum,
 Latrantum gemitu, partuq; in monstra soluto
 Venturi iam clara fides. accendit Achivos
 Testorides, panditq; deos: illi undiq; muris
 Insultant, quā terra patet: pars necere classes
 De-

Destinat, & cunctos urbis tentare recessus.

At Phrygij reditus Ledaos pace pacisci,

Et tandem longis hortantur fœdera bellis.

Suadet idem Antenor, suadet facundior illo

Polydamas, suadet leni mitissimus ore

Dux Anchisiades. reges cecidisse querūtur

Et raras superesse manus: nec sola gemiscit

Ilios aut Phrygij fines, at quicquid Idassem

Gēmiferū, Scythiciq; interiacet æquoris algas,

Belli damna dolet. nec par fortuna Pelasgis.

Pugnat Achilleides, consultat Nestor, Vlyses

Fallit, & Atridas ultrix exasperat ira.

Haud tulit Amphimac⁹, pacē negat, arma repo

Edicit laxare fores, Phrygibusq; triūphū (scit,

Destinat, aut pulchro uicturā funere famam:

Ipse æquaturus fratres, uerū Hectorē maior,

Si cedat puer, & pugiles uir surgat in annos.

Quin Priamo licet in seniū deiectior ætas,

Algentesq; negent onerari casside cani,

In sene nō marcet princeps, in principe uernat

Miles, & imbelles audent certamina rugæ.

At ducis offendunt ausus, coguntq; timere,

Mobilitas suspecta Phrygū, bellū autor agendū
 Iusserat Antenor, nunc suadet fœdera: Sparten
 Aeneas populatum ierat, nunc reddere prædam
 Censet, & hostilē cupiat meruisse fauorem.
 Ergo dolis cessare dolos, & tollere fraudem.
 Fraude parat, formatq; artes hoc ordine ductor.
 Fingere sacra uouet, festæq; ad fœdera mēsæ
 Inuitare duces, dumq; unā pocula tractant,
 Irruat Amphimachus, armatis acer inermes
 Occupet insidijs: sic tuti libera Martis
 Copia, & hærebit nullis uictoria caussis.
 Interea questiq; diu, bellumq; perosi
 In fœdus coiere Phryges. iuratur in usum
 Perfidie periura fides, Antenore dirum
 Parturiente nefas. huius consulta secuti
 Vcalegon, atq; Amphimadas, nec iustior ipso
 Polydamate Dolon, patriæq; in dāna ruētis
 Impius, & tātis Aeneas cōsonus ausis.

Proditio
 Troiz.

Nuncius Argolicis prodēdas indicat arces
 Polydamas, pacēq; in pactū fraudis habendā
 Iuratis poscit, tacitumq; in mœnia furto
 Poscit iter Danais. Nestor timet, hæret Vlyßes,
 Fur-

Furta negat Pyrrhus: illos incerta morantur
 Pollicita, & falli metuunt: hic uincere certus,
 Nocturnis refugit bellis foedasse triumphum.
 Res turbat suspecta duces, Phrygioq; retento
 Traditur Inachio legati cura Sinoni.

addenda. Promissis * addenda fides. petit ille penates
 Iliacos, dubiosq; Anchisa teste timores
 Soluit, & acceptas iurante Antenore uoces.
 Ergo fidē ducibus testati numina pangunt
 Inachidæ, lætiq; iubent, sua, seq; suosq;
 In nullos nutare metus: dona in super addūt,
 Et firmāt promissa datis. nec Pergama tantū,
 Innumeras Asiæ spōdent cū ciuibus urbes. (bē
 His hilaris Phryx certus abit, qđq; hostis in ur-
 Captet iter, quando ueniat, quæ signa mouēdi
 Militis, & cauto dispēsāt singula nutu.

Porta latens, tacitosq; dolis furata meatus
 Inscriptum Pegasi tollit caput: hac iter Argis,
 Huc iussi uenere duces. Sol merferat axem,
 Venturis hoc tempus erat: fax igne sereno
 Visa uiris, hæc signa dabat. sic milite iuncto
 Securi dubijq; meant. Phryx indice flamma

Pandit iter, laxatq; fores. ò dira nocentum
 Consilia, ò cunctis incognita crimina fastis.
 Florebant Asiæ fines, florebat opimis
 Troia suis, & rege potens, & milite tuta.
 Nec superos, nec fata timens. uictoria Graiũ
 Mentito Calchante breui cessisset. at hostis
 Indigena, & (quo nil grauius) priuata nocēdi
 Copia Testoriden uatē facit. inuidet ipse,
 Ipse urbē ciuis aperit. non cardo susurrat,
 Non clypei, nō tela sonāt, scit turba silere.
 Omnia clām, clarūq; nihil. prior urbe potitus
 Impatiens scēire dolis & uincere furto,
 Exclamat Pyrrhus, Nūc obuia tela parate,
 Itē Phrygēs cōtrā. quonā usq; ī somnia torpor?
 Nil tuti superest, postes laxamus, & ecce
 Irruimus Danaī. si quos concurrere mecum
 Ira trahit, non egregium damnabitur umbris
 Martis opus, facient ignes spectacula uestri.
 Fatur, & incendit rapta face Pergama primus,
 Ipse sibi patuisse uolens. pars cætera ferro
 Certatim, flammaq; furit: populator oberrat.
 Ignis, & in medios gladij uenere sopores.

Nox fera, nox uerè, nox noxia, turbida, tristis,
 Insidiosa, ferox, Tragicis ululāda cothurnis,
 Aut Satyra rodēda graui, tu sola triumphas,
 Tātorum nifus steriles lucrata dierum.

Si mihi Carpathias linguis æquare figuras
 Detur, & innumero crescāt mihi pectora Phœ
 Nō tamē expediā cædes, incēdia, luctus, (bo,
 Quos Phrygijs nox una parit. pars ignib. enses
 Pars gladijs uitāt ignes, casuq; gemendo
 Incurrit fatum, fati fuga: sola timetur, (sis
 Quæ prior in sensum mors germinat: utraq; pas
 Funera, fas multis geminos conferre dolores.

Dira mali facies, æuoq; ignota priori.
 Hinc somnus uigil, inde odium: nulloq; rebelles
 Obiectāte manus, ferienti copia dextræ
 Delegisse necem, iugulum ne, an pectus, an ora
 Occupet, aut cunctos in uulnera cōputet art?
 At quibus in mēsas noctis productior usus,
 Aut uerbis uigilata quies, uulgāte tumultu
 Vrbe frui Danaos, aut uisis ignibus, arma
 Defensura parāt, sed flāmis undiq; septi
 Præreptum mirātur iter, frustra q; parātes

Incenſos exire lares, aſperrima queſti
Funera, cōſumptis pariter moriūtur in armis.

Expedia cædes? & ſingula fata reuoluā?
Sed tenebris latuere manus, ſed nocte perēpti,
Sed premit umbratā nocturna inſcitia Muſam,
Fugerat amplexus aras & templa tonantis
Infelix Priamus, nec enim fiducia dextræ:
Ceſſerat ira metu. magno tamen arduus ore,
Nō prece, nō lachrymis, nō uultu ſupplīce regē
Dedecorat. cui Pyrꝛh⁹ atrox, reddis ne pelaſgis
Spartanas, reddis ne nūꝝ? an prælia mauis?
Et nōdū bellare times? cur ſtringis eburnos
Dijs inuiſe deos? læſiſti numina ſponte,
Cogor in exēplū: cecidit pater hoſtia Phœbo,
Tuq; Ioui. dixit, indignatusq; iacentis
Cæde frui, trepidū preſiſ a uertice canis
Erigit in uulnus, gladiumq; in uiſcera condit
Nō longū cunctata manus. leuiſ ire ſub umbras
Vita hebes: ipſe tamen membrorū pōdere ferrū
Permiſſus cecidiſſe iuuat, tādēmq; dierum
Plenus obit, felix ſenio, lætusq; iuuenta,
Si ſtabili fortuna fide, ſi fixa maneret.

Priami cædes

Post Zephyros plaudit hyēs, post gaudia lu
Vnde nihil melius q̄ nil habuisse secundū. (Et

Postq̄ Hecubæ iam certa mali uulgata recētis
Fama, rapit gressus, & nil cunctata per enses
Audet iter, lacerisq; comis & pectore cæso
It quærēs & quæsta uirū. Quis nā, inqt, Achiui
Lugendos miserè secat artus? reddet? an illum
Prædā auibus, prædāq; feris sparsistis, adēptū
Quærendūq; mihi? cedunt turbata furenti
Agmina, dantq; uiam. regi illa instrata reperto,
Heu me, ingeminat, lōgo pōst tempore muta:
Heu iterat repetitq; meus. sic sæpe diuq;
In uoces dissuta breues, uix deniq; questus
Continuos nectit, & sic exorsa, profatur.

Lamentatio
Hecubæ.

Quos gemit, quæ digna satis lamēta repēdes
In lachrymas simulat dolor? nō arguo luctus,
Defecere genæ, fletuq; exhausta profundo
Lumina caligant, acies hebet, insita dudum
Plaga, sed elingues siluere huc usq; dolores.
O cœlum, o superi, quibus irritata peperci
Fœmineis nil ausa modis, quo crimine tantis

In pœnas dānata malis? si digna necari,
 Cur uixi? heu, miseris longo nil tristius æuo.
 Nū thalamos, part' ne querar? sc̃uissima nupsī,
 Infelix peperī. potuit ditione serena
 Iste frui, mecum Parcæ nupsere nocentes,
 Et pariter stetit ira deū. quin pignore multo
 In partus fœcunda fui, fatoq; sinistro
 Et cōiunx & mater erā: nūc orba creatis,
 Nuda uiro, gemino didici cōtendere planctu,
 Claudendis lassata genis, & funere multo.
 At te chare Hector, te tuta superstite dudū
 Troile Troia fuit: nec enim pars impia nostri
 Fax uteri memorādus erit. sic fatur, & ignes
 Quos Phaëtōteæ nequeāt æquare fauillæ, (dit,
 Quosq; neget tibi Roma Nero, miratur, et ad
 Has ne faces peperī? peperī ne, & fulmīa cessāt?
 Hæc uteri fœtura mei, nec soluit hiatum
 Terra uorax? peste hac timui, parcūtq; minaces
 Deucalionis aquæ? uos o, quos impia læsi,
 Vos potius quibus hæc peperī lamēta, nocētem
 Certatim laniate Phryges. sed senior ira:
 Tunc tēpus, cū somnus erat. tuq; inclyte cōiūx,

Tu thalami tumuliq; comes, tecūibo sub ūbras.
 Me miseram deerit ne hostis? ubi bella furentū?
 Pyrrhus ubi? date tela uiri, date tela, seniles
 Sufficiant in fata manus. discam ne uereri
 Argolicas captiua nurus? sic fatur, & omnes
 In luctum Danaos pietas extorta resoluit.

Et iam rorificas noctis nudauerat umbras
 Sed nondum deterfa dies. ultro ipse latebat
 Phœbus, & euersis, quæ struxit mœnib⁹, hostē
 Ingemuiffe putes. præda omnis ī arce Mineruæ
 Congeritur, noctisq; lucrum: Troiæq; iacentis
 Metiri iam fata licet, tot ditia spectes
 Arma, deos, cultus, gēmas, ebur, æra, nec unq;
 Pluribus intumuit uictrix fortuna trophæis.

Postquā iusta ducum suffecit copia, uulgo
 Spesq; auidas tribuēs uicit manus, undiq; lætos
 Conclamant reditus: tandēq; sed exule bello,
 In sese natura redit. dat tempora uates,
 Dat lucē qua uela parent, suntq; ocia Graijs
 Interea, lustrare uago fumantia gressu
 Pergama. pars odijs nondū furijsq; peractis,
 Rheteos spoliat colles, latūra cupressum

Funeribus, laurum sacris, & puppibus alnum.

Iā uotis tumulisq; modus, classisq; nouata
Aequoreū sulcabat iter: rotat obui⁹ ecce cūbres.
Auster aquas, geminasq; hyemes & flamina &
Tēpestas inopina mouet. monet augur ituros
Nōdum placatis iterare piacula diuis.

Iussa duces obeūt, memoriq; Polyxena Pyrrho
Non inuenta subit: frendit, Phrygiosq; laceſsit
Efferus. hāc thalamis, Hecuba tradēte, paternis.
Dux Anchisiades absōderat. ò scelus ingēs,
Redditur inuisis infelix praeda Pelasgis.

At, licet haud æquas, seruata uirgine pœnas,
Exul agi iussus Aeneas pendit, & usus
Puppe bis undena, quas prædo duxerat alnos
Dardanus, exilij comites habet. urbe potitur
Antenor, regniq; decus rex lectus adauget,
Astrictus socijs in fœdera lata Gabinis.

Hunc tamen extorto cupiens euertere sceptro,
Menalias mendicat opes, Dircaea pererrat
Oppida, digressis audax bellare Pelasgis
Aeneas: sed cassa noui molimina belli
Questus, in Hadriacas exul delabitur undas.

Hic

Hic urbi Corcyra nouæ, quã struxerat ipse,
Nomen, & exiguo regnat contentus agello,
Romanis olim permissus mœnibus autor.

At regina gemēs, & nunq̃ credita Teucris,
Cernusiu Cassandra petit, comitemq; secutus
Andromachen Helenus. sic Ilios unica damno
Vbere regna, urbes populis & gentibus implet.

Iamq; Phoronæi post diruta Pergama reges
Aegæum tenuere fretum, spolijsq; superbi
Iliacis, nulla cursus turbante procella,
Concordes secuere uias, quũ carcere fracto
Effreni fremuere Noti, cœliq; tumultus
Dispulit aut pelago puppes, aut fluctibꝰ hausit.
At uaga Locrorũ classis, dum turbine fertur,
In scopulos proiecta perit: quin fulmine quassa
Regia, qua uectus Ajax, ratis ipse profundis
Corporis obsequio frustra libratur in undis.

Mox ubi uictores audit remeare Pelasgos
Ajax Naupliades, titulos Palamede perempto
Fraternos obijisse dolens, liuore maligno
Saucius, Argolicas ad bella nephanda puellas
Prouocat, & sceleris causas molitus iniqui,

Hen

Heu miseræ qd sacra (inquit) qd uota tot annis
 Deplorata iuuant, seruataq; iura maritis
 Et nunq̃ temerata fides? rediere, sed ecce,
 Fama nur⁹ Phrygias simul aduētare, premetq;
 Barbara seruitio thalamos captiua priores.
 Immo agē, Lēniadum memores audete Pelasgæ
 Par factum causis paribus. trepidatis inertes:
 Imperat indignis pellex regina puellis.
 Vix hæc, & subitos uulgauit fama tumultus
 Argolicos uenisse duces. ò rara deorum
 In finem producta fides. sis tempore longo
 Faustus, sis quouis maior, quid stulte superbis?
 Vltima felices ætas facit. en habet Argos
 Nil bellis quæstus, nil æquore passus Atrides:
 Victore iugulum coniunx secat, audet adulter
 Insidjs mactare ducem. tristisq; reuerso
 Egale Diomede suo, non oscula, risus,
 Blanditias, sed bella mouet, similesq; tumultus
 Molitæ Argolides aliæ, uel fraude maritos
 Excipiunt, uel Marte negant uenientibus urbes.
 Ergo ubi Graiugena pulsi civilibus armis
 Cessere exilijs, & deuenere Corinthum,

Sin-

Singula collatis ultum conuitia bellis
 Ire parant. prohibet Nestor, pacēq; suorum
 Consultu potiore petit: prece flectere ciues,
 Nō armis tentare monet, ne publica damna
 Et regno pariat lis intestina ruinam.
 Sic damnis bellum nullis ciuile soporat
 Maestas dignata preces, & Marte sepulto
 Fœmineas non passa tubas, pietasq; fidesq;
 In dominos antiqua redit, sua cuilibet ultro
 Regna patet, patriaq; Samon delatus Vlysses
 Syrenū modulos, Siculū mare, Monycha passus
 Hospitia, Antiphatis mēsas, & pocula Circes,
 Dulichios tandem fines tenet, inq; pudicas
 Penelopes post multa redit cōnubia tedas.
 At fati præsaga quies horrendaq; uisa,
 Telegoni gladios cognataq; tela minantur.
 Sic Circes despector obit, sic uictima nati:
 Sed senio ualidus, Asiæ sed uictor opimæ.

Postq̃ Tyndaridē patrias remeasse Mycenæ
 Claruit, occurrit densis Europa cateruis
 Plistiniā mirata nurum, flagrantq; uidere
 Euerforem Asiæ uultum. quin ipsa superbit

Accendisse duces, lacerasse in praelia mūdum,
Infamem famæ titulū lucrata pudendæ.

Haecenus Iliacæ questus lamenta ruinæ
Confusa explicui ueteris compendia ueri.

Viue liber, liberq; uige: sed si qua nocebunt,
Disce libens liuore nihil sublimius esse.

Cū tibi mordaces obliquent læua cachinnos
Murmura, cū cupiāt linguis lacerare pphanis,
Sis utinam inuidia dignus, quæ summa laceßit,
Quā pascit præsens, extremaq; terminat ætas.

DARETIS PHRYGII DE BEL
LO TROIANO LIBRI SEXTI
Et ultimi finis.

PERIOCHASEX

LIBRORVM DARETIS

Phrygij per CORNELIVM

Nepotem interpretem.

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Pelias
Aeson
Lason

ELIAS rex in Pelopō
neso Aesonem fratrem hā
buit. Aesonis filius erat La
son, uirtute præstans, &
qui sub ipsius regno erāt
omnes eos hospites habe-

bat, & ab his ualidissimè amabatur. Pelias autē
rex ut uidit Lasonem acceptū esse omni populo,
ueritus est ne sibi iniurias faceret, & se regno
eijceret. Dicit Lasoni Colchis pellē inauratā a-
rietis esse, dignā ei⁹ uirtute ut eā inde auferret,
omnia se ei daturū pollicetur. Lason ubi audiuīt,

et illis aurea.

NE

ut erat animo fortissimus, & q̃a loca omnia nos-
 se uolebat, atq; clariore se existimabat futurũ, si
 pellem inauratam Colchis abstulisset, dicit Pe-
 lia regi se uelle eò ire, si uires socij q; non dees-
 sent. Pelias rex Argũ architectũ uocari iussit, *Argus archite.*
 & ei imperat ut nauem ædificaret q̃pulcherri-
 mam ad uoluntatem Iasonis. Per totam Græciã
 rumor cucurrit nauem ædificari, in qua Col-
 chos eat Iason pellem auream petiturus. Amici 4
 & hospites ad Iasonem uenerunt, & pollicen-
 tur se unã ituros. Iason illis gratias egit, & ro-
 gauit ut parati essent. Quum tempus superuenis-
 set, Iason literas ad eos mittit, qui erant polliciti
 sese unã ituros, & illico cõuenerũt ad nauẽ, cui *Argo nautis*
 nomẽ erat Argo. Pelias rex q̃b^o op^o fuerat navi
 imponi iussit, & hortat^o est Iasonẽ, & qui cũ eo
 ibãt, animo forti ad perficiẽdũ irẽt quæ conati es-
 sent. Ea res claritatẽ græcis et ipsis factura uide-
 batur. demonstrare eos q̃ cũ Iasone pfecti sunt, nõ
 uidetur nostrũ esse. Sed q̃ uolũt eos cognoscere,
 Argonautas legãt. Iason ut ad Phrygiã uenit, na- *Iason chol. nauis.*
 uẽ admonuit ad portũ Simoëtis. deinde oĩs exerci-
 tus de navi ad terrã descēdit. Laomedõti regi nũ-
 ciatũ est, mirandã nauim in portũ Simoentis in-
 tras-

trasse, & in ea multos iuuenes de Græcia adue-
ctos esse. Vbi audiuit Laomedon rex, commotus
est, & considerauit commune periculum esse si
consuescerent Græci ad sua littora nauibus ad-
uentare. Mittit itaq; ad portū, qui dicāt ut Græ-
ci de finibus eius discedant: sin edicto suo nō au-
dientes essent, sese armis eos eiecturum de suis
finibus. Iason & qui cum eo erant, grauiter tule-
runt crudelitatem Laomedontis sic se ab eo tra-
ctari, quum nulla ab eis iniuria facta esset: simul
timebant multitudinem Barbarorum, si contra
imperium conarentur permanere, ne opprime-
rentur. quum ipsi non essent parati ad prælian-
dum, nauim conscenderunt. A terra discessere,
Colchos profecti sunt, pellem abstulere, domū
reuerſi sunt. Hercules grauiter tulit à rege Lao-
medonte contumeliose se tractatum, & eos qui
unā profecti erāt Colchos cum Iasone. statim
Spartam ad Castorem & Pollucem uenit. Agit
cum his ut suas iniurias defendant, ne Laomedō
impunē ferat, quod illos à terra & portu prohi-
bisset. Multos adiutores fuisse futuros, si se ac-
commodassent. Castor & Pollux omnia promi-
serunt se facturos quæ Hercules uellet. Ab his

Laomed. edict.

Herculis aux.
in Laomed.Castor
Pollux

Salaminam profectus ad Telamonem venit, ro- *Telamon*
 gatq; eum ut secum ad Troiā eat, & ut suas suo-
 rumq; iniurias defendat. Telamon promisit se
 in omnibus rebus paratum esse quæ Hercules
 uellet facere. Inde Pythiam profectus est ad *Peleus*.
 Peleum, rogatq; eum ut secum eat ad Troiam,
 pollicitusq; est ei Peleus se iturum. Inde ad Ne- *Nestor*
 storem profectus est, rogatq; eum Nestor quid
 ueniret. Hercules dicit, quòd dolore commotus
 sit uelle exercitum ducere in Phrygiam. Nestor
 Herculem collaudauit, operamq; suam pollici-
 tus est. Hercules ubi omnium uoluntates intelle- *telam Hercules in Laomed.*
 xit, naues XV. parauit, milites elegit. Vbi tem-
 pus datum est proficiscendi, literas ad eos quos
 rogauerat misit, ut cum suis omnibus uenirent.
 Quum ergo omnes unanimiter conuenissent,
 in Phrygiam profecti sunt, & ad Sigæum no-
 ctu accesserunt. Inde Hercules, Telamon, &
 Peleus exercitum eduxerunt. Et nauibus qui
 præsidio essent, Castorem, Pollucem, & Nesto- *Laomedon*
 rem reliquerunt. Laomedonti regi nunciatū est
 classem Græcorum ad Sigæum accessisse, &
 ipse statim cum equestri copia ad mare uenit, cœ-
 m pitq;

pitq; præliari. Hercules ad Ilium ierat, & imprudentes qui erant in oppido, urgere cœpit. Quod ubi Laomedoti nunciatum est, urgeri ab hostibus Ilium, illico reuertitur, & in itinere obuius Græcis factus, ab Hercule occiditur. Telamon primus oppidum Ilium introijt. Cui Hercules uirtutis causa Hesionam Laomedontis regis filiã dono dedit. Cæteri uerò filij qui cum Laomedonte erant, occiduntur. Priamus in Phrygia erat, ubi eum Laomedon pater eius exercitui præfecerat. Hercules & qui cum eo uenerant, prædam magnam fecerunt, & ad naues deportant. Inde domum proficisci decreuerunt. Telamon Hesionam secum conuexit. Hoc ubi Priamo nūciatum est, patrem occisum, ciues ereptos, prædam euectam, Hesionam sororem dono datam, graũter tulit Phrygiam tam contumeliose tractatam esse à Græijs. Ilium petit cum uxore Hecuba, & liberis Hectore, Alexandro, Deiphobo, Heleno, Troilo, Andromacha, Cassandra, Polyxena. Nam erāt ei etiam alij filij ex concubinis nati, quos nemo ex regio genere dixit esse, nisi eos qui essent ex legitimis uxoribus. Priam

ut

Iliu

Laomedon a
Hercule occ.

Hesione

Priamus

Priamus Iliu

Priami filij.

ut Ilium uenit, ampliora mœnia extruxit, & ci- *mœnia Ilij*
 uitatem munitissimam reddidit. Et multitudinem
 militum ibi esse fecit, ne per ignorantiam oppri-
 meretur, ita ut Laomedon pater eius oppressus
 est. Regiam quoq; edificauit, & ibi Iouis aram *Regi*
 statuamq; consecrauit, tunc quando Ilio portas
 fecit. quarum nomina sunt hæc, Antenoride, *Portæ Nord.*
 Dardanie, Iliæ, Scææ, Catumbria, Troiana. Et
 postquã Ilium stabilitum uidit, tempus expecta-
 uit. Ut uisum est ei iniurias patris ulcisci, Ante-
 norem uocari iubet, dicitq; ei se uelle legatum
 Græciam mittere, ut conqueratur graues sibi
 iniurias ab his qui cum exercitu uenerant, fa-
 ctas. Idem in Laomedotis patris nece, & in ab-
 ductione sororis Hesione, regniq; prædatione
 pertulisse: quæ omnia æquo se animo passurum,
 si tamen Hesione ei reddatur. Antenor, ut Pria- *Antenor Priami*
 mus imperauit, nauim conscendit, & profe- *legatus ad Grec.*
 ctus uenit Magnesium ad Peleum. Quẽ Peleus
 hospitio recepit triduo, die quarto interrogat
 eũ ad quid uenerit. Antenor dicit quæ à Priamo
 mandata erant, ut Graios postularet, ut Hesio-
 na tantũ redderetur. Hæc ubi Peleus audiuit, gra- *Peleus*

uiter tulit, eò quòd ad eum pertinere uidebatur:
iubet eum de finibus suis discedere. Antenor ni-
hil moratus nauim ascendit, sed in Boëtiā iter fe-
cit. Salaminam aduectus est ad Telamonem, ro-
gare cœpit eum ut Priamo sororem redderët, di-
cens non esse dignum in seruitute habere regis
filiam. Cui Telamon respondit, nihil à se Pria-
mo factum: quod uirtutis causa donatum sit, se
nemini daturum. ob hoc Antenorem de insula
discedere iubet. Tunc nauim conscendit, & in
Achaiam peruenit. Inde ad Castorem & Pol-
lucem delatus, cœpit ab eis postulare ut Priamo
satisfacerent, & Hesionam sororem redderent.
Castor & Pollux negauerunt iniuriam ab eis
Priamo factam esse, & Laomedontem eos prio-
rem læsisse. Antenorem discedere iubent. Inde
Pylum ad Nestorem uenit, dixitq; ei qua de cau-
sa ueniret. Qui ut audiuit, cœpit Antenore ob-
iurgare cur auderet in Græciam uenire, quum
à Phrygibus prius Græci læsi essent. Vbi Ante-
nor audiuit nil se impetrasse, & contumeliose
Priamum tractari, nauim conscendit, domum re-
uertitur. Priamo regi demonstrat quomodo ab

uno.

Telamon

Castor
& Pollux

Nestor.

Antenor de
miu. reuertit.

unoquoq; illorum tractatus sit, simulq; hortatus est regem ut eos bello prosequatur. Continuo Priamus filios uocari iubet, & omnes amicos suos, Antenorem, Anchisen, Aenean, Vcalegöta, Lamum, Lampotem, Panthum, & omnes filios qui ex concubinis nati erant. Qui ut conuenerunt, dixit se Antenorem legatum in Græciam misisse, ut hi qui patrem suum necauerunt, in hoc sibi satisfacerent, Hesionam remittendo: illos autem contumeliose tractasse Antenorem, & nihil ab eis impetrasse. Verum quoniam suam uoluntatem facere noluiisset, uideri sibi exercitum in Græciam mitti, qui pœnas reciperet ab eis, ne Barbaros Græci haberent in risu.

Hortatusq; est Priamus liberos suos, ut huius rei principes forent, maximè Hectorem, erat enim maior natu. qui cœpit se dicere uoluntatē patris executurum, & Laomedontis aui sui necem, & quas cunq; iniurias Græci Troianis fecissent uindicaturum, ne id impunitum Graijs foret. Sed uereri quòd non perficere possent quod conarentur, multos adiutores Græciæ futuros, Europam bellicosos homines habere.

*Priam? Troi:
not dicitur.*

Hæctor

Europa.

Tu thalami tumuliq; comes, tecūibo sub ūbras.
 Me miseram deerit ne hostis? ubi bella furentū?
 Pyrrhus ubi? date tela uiri, date tela, seniles
 Sufficiant in fata manus. discam ne uereri
 Argolicas captiua nurus? sic fatur, & omnes
 In luctum Danaos pietas extorta resoluit.

Et iam rorificas noctis nudauerat umbras
 Sed nondum deteresa dies. ultro ipse latebat
 Phœbus, & euerfis, quæ struxit mœnib⁹, hostē
 Ingemuissē putes. præda omnis ī arce Mineruæ
 Congeritur, noctisq; lucrum: Troiæq; iacentis
 Metiri iam fata licet, tot ditia spectes
 Arma, deos, cultus, gēmas, ebur, æra, nec unq;
 Pluribus intumuit uictrix fortuna trophæis.

Postquā iusta ducum suffecit copia, uulgo
 Spesq; auidas tribuēs uicit manus, undiq; lætos
 Conclamant reditus: tandēq; sed exule bello,
 In sese natura redit. dat tempora uates,
 Dat lucē qua uela parent, suntq; ocia Graijs
 Interea, lustrare uago fumantia gressu
 Pergama. pars odijs nondū furijsq; peractis,
 Rheteos spoliat colles, latūra cupressum

Funeribus, laurum sacris, & puppibus alnum.

Iã uotis tumulisq; modus, classisq; nouata
Aequoreũ sulcabat iter: rotat obui⁹ ecce (ĩbres
Auster aquas, geminasq; hyemes & flamina &
Tẽpestas inopina mouet. monet augur ituros
Nõdum placatis iterare piacula diuis.

Iussa duces obeũt, memoriq; Polyxena Pyrrho
Non inuenta subit: frendit, Phrygiosq; laceffit
Efferus. hãc thalamis, Hecuba tradẽte, paternis
Dux Anchisiades abscõderat. ò scelus ingẽs,
Redditur inuisis infelix præda Pelasgis.

At, licet haud æquas, seruata uirgine pœnas,
Exul agi iussus Aeneas pendit, & usus
Puppe bis undena, quas prædo duxerat alnos
Dardanus, exilij comites habet. urbe potitur
Antenor, regniq; decus rex lectus adauget,
Astrictus socijs in fœdera læta Gabinis.

Hunc tamen extorto cupiens euertere sceptro,
Menalias mendicat opes, Dircaea pererrat
Oppida, digressis audax bellare Pelasgis
Aeneas: sed cassa noui molimina belli
Questus, in Hadriacas exul delabitur undas.

Hic

Hic urbi Corcyra nouæ, quã struxerat ipse,
Nomen, & exiguo regnat contentus agello,
Romanis olim permissus mœnibus autor.

At regina gemēs, & nunq̃ credita Teucris,
Cernusiu Cassandra petit, comitemq; secutus
Andromachen Helenus. sic Ilios unica damno
Vbere regna, urbes populis & gentibus implet.

Iamq; Phoronæi post diruta Pergama reges
Aegæum tenuere fretum, spolijsq; superbi
Iliacis, nulla cursus turbante procella,
Concordes secuere uias, quũ carcere fracto
Effreni fremuere Noti, cœliq; tumultus
Dispulit aut pelago puppes, aut fluctib⁹ hausit.
Atuaga Locrorũ classis, dum turbine fertur,
In scopulos proiecta perit: quin fulmine quassa
Regia, qua uectus Ajax, ratis. ipse profundis
Corporis obsequio frustra libratur in undis.

Mox ubi uictores audit remeare Pelasgos
Ajax Naupliades, titulos Palamede perempto
Fraternos obiisse dolens, liuore maligno
Saucius, Argolicas ad bella nephanda puellas
Proxocat, & sceleris causas molitus iniqui,

Hen

Heu misera qd sacra (inquit) qd uota tot annis
 Deplorata iuuant, seruataq; iura maritis
 Et nunq̃ temerata fides? rediere, sed ecce,
 Fama nur⁹ Phrygias simul aduētare, premetq;
 Barbarā seruitio thalamos captiua priores.
 Immo agē, Lēniadum memores audete Pelasgæ
 Par factum causis paribus. trepidatis inertes:
 Imperat indignis pellex regina puellis.
 Vix hæc, & subitos uulgauit fama tumultus
 Argolicos uenisse duces. ò rara deorum
 In finem producta fides. sis tempore longo
 Faustus, sis quouis maior, quid stulte superbis?
 Vltima felices ætas facit. en habet Argos
 Nil bellis quæstus, nil æquore passus Atrides:
 Victore iugulum coniunx secat, audet adulter
 In sidijs mactare ducem. tristisq; reuerso
 Egale Diomede suo, non oscula, risus,
 Blanditias, sed bella mouet, similesq; tumultus.
 Molitæ Argolides aliæ, uel fraude maritos
 Excipiunt, uel marte negant uenientibus urbes.
 Ergoubi Graiugenæ pulsi ciuilibus armis
 Cessere exilijs, & deuenere Corinthum,

Sin-

Singula collatis ultum conuitia bellis
 Ire parant. prohibet Nestor, pacēq; suorum
 Consultu potiore petit: prece flectere ciues,
 Nō armis tentare monet, ne publica damna
 Et regno pariat lis intestina ruinam.
 Sic damnis bellum nullis ciuile soporat
 Maestas dignata preces, & Marte sepulto
 Fœmineas non passa tubas, pietasq; fidesq;
 In dominos antiqua redit, sua cuilibet ultro
 Regna patēt, patriāq; Samon delatus Vlysses
 Syrenū modulos, Siculū mare, Monycha pass⁹
 Hospitia, Antiphatis mēsas, & pocula Circes,
 Dulichios tandem fines tenet, inq; pudicas
 Penelopes post multa redit cōnubiatedas.
 At fati præfaga quies horrendaq; uisa,
 Telegoni gladios cognataq; tela minantur.
 Sic Circes despector obit, sic uictima nati:
 Sed senio ualidus, Asiæ sed uictor opimæ.

Postq̃ Tyndaridē patrias remeasse Mycenas
 Claruit, occurrit densis Europa cateruis
 Plistiniā mirata nurum, flagrantq; uidere
 Euerforem Asiæ uultum. quin ipsa superbit

Accendisse duces, lacerasse in prælia mūdum,
Infamem famæ titulū lucrata pudendæ.

Haëtenus Iliacæ questus lamenta ruinæ
Confusa explicui ueteris compendia ueri.

Viue liber, liberq; uige: sed si qua nocebunt,
Disce libens liuore nihil sublimius esse.

Cū tibi mordaces obliquent læua cachinnos
Murmura, cū cupiāt linguis lacerare pphanis,
Sis utinam inuidia dignus, quæ summa lacescit,
Quā pascit præsens, extremaq; terminat ætas.

DARETIS PHRYGII DE BEL
LO TROIANO LIBRI SEXTI
Et ultimi finis.

ut erat animo fortissimus, & q̃a loca omnia nos-
 se uolebat, atq; clariore se existimabat futurũ, si
 pellem inauratam Colchis abstulisset, dicit Pe-
 lia regi se uelle eò ire, si uires socij q; non dees-
 sent. Pelias rex Argũ architectũ uocari iussit, *Argus Architectus*
 & ei imperat ut nauem ædificaret q̃pulcherri-
 mam ad uoluntatem Iasonis. Per totam Græciã
 rumor cucurrit nauem ædificari, in qua Col-
 chos eat Iason pellem auream petiturus. Amici 4
 & hospites ad Iasonem uenerunt, & pollicen-
 tur se unã ituros. Iason illis gratias egit, & ro-
 gauit ut parati essent. Quum tempus superuenis-
 set, Iason literas ad eos mittit, qui erant polliciti
 sese unã ituros, & illico cõuenerũt ad nauẽ, cui *Argo nauis*
 nomẽ erat Argo. Pelias rex q̃b⁹ op⁹ fuerat nani
 imponi iussit, & hortat⁹ est Iasonẽ, & qui cũ eo
 ibãt, animo forti ad perficiẽdũ irẽt quã conati es-
 sent. Ea res claritatẽ græcis et ipsis factura uide-
 batur. demonstrare eos q cũ Iasone pfecti sunt, nõ
 uidetur nostrũ esse. Sed q uolũt eos cognoscere,
 Argonautas legãt. Iason ut ad Phrygiã uenit, na- *Iason Chol. nauis*
 uẽ admouit ad portũ Simoẽtis. deinde oĩs exerci-
 tus de nauì ad terrã descẽdit. Laomedoti regi nũ-
 ciatũ est, mirandã nauim in portũ Simoentis in-
 tras-

trasse, & in ea multos iuuenes de Græcia adue-
ctos esse. Vbi audiuit Laomedon rex, commotus
est, & considerauit commune periculum esse si
consuescerent Græci ad sua littora nauibus ad-
uentare. Mittit itaq; ad portū, qui dicāt ut Græ-
ci de finibus eius discedant: sin edicto suo nō au-
dientes essent, sese armis eos eiecturum de suis
finibus. Iason & qui cum eo erant, grauiter tulerunt
crudelitatem Laomedontis sic se ab eo tra-
ctari, quum nulla ab eis iniuria facta esset: simul
timebant multitudinem Barbarorum, si contra
imperium conarentur permanere, ne opprime-
rentur. quum ipsi non essent parati ad prælian-
dum, nauim conscenderunt. A terra discessere,
Colchos profecti sunt, pellem abstulere, domū
reuerſi sunt. Hercules grauiter tulit à rege Lao-
medonte contumeliose se tractatum, & eos qui
unā profecti erāt Colchos cum Iasone. statim
Spartam ad Castorem & Pollucem uenit. Agit
cum his ut suas iniurias defendant, ne Laomedō
impunē ferat, quod illos à terra & portu probi-
buiſſet. Multos adiutores fuisse futuros, si se ac-
commodassent. Castor & Pollux omnia promi-
serunt se facturos quæ Hercules uellet. Ab his

Laomed. edict.

Hercules ad
Laomed.Castor
Pollux

Salaminam profectus ad Telamonem uenit, ro- Telamon
 gatq; eum ut secum ad Troiā eat, & ut suas suo-
 rumq; iniurias defendat. Telamon promisit se
 in omnibus rebus paratum esse quæ Hercules
 uellet facere. Inde Pythiam profectus est ad Peleus.
 Peleum, rogatq; eum ut secum eat ad Troiam,
 pollicitusq; est ei Peleus se iturum. Inde ad Ne- Nestor
 storem profectus est, rogatq; eum Nestor quid
 ueniret. Hercules dicit, quòd dolore commotus
 sit uelle exercitum ducere in Phrygiam. Nestor
 Herculem collaudauit, operamq; suam pollici-
 tus est. Hercules ubi omnium uoluntates intelle- Hercules
in Laomed.
 xit, naues XV. parauit, milites elegit. Vbi tem-
 pus datum est proficiscendi, literas ad eos quos
 rogauerat misit, ut cum suis omnibus uenirent.
 Quum ergo omnes unanimiter conuenissent,
 in Phrygiam profecti sunt, & ad Sigæum no-
 ctu accesserunt. Inde Hercules, Telamon, &
 Peleus exercitum eduxerunt. Et nauibus qui
 præsidio essent, Castorem, Pollucem, & Nesto- Laomedon
 rem reliquerunt. Laomedonti regi nunciatū est
 classem Græcorum ad Sigæum accessisse, &
 ipse statim cum equestri copia ad mare uenit, cœ-
 m pitq;

pitq; praeliari. Hercules ad Ilium ierat, & imprudentes qui erant in oppido, urgere cœpit. Quod ubi Laomedōti nunciatum est, urgeri ab hostibus Ilium, illico reuertitur, & in itinere obuius Græcis factus, ab Hercule occiditur. Telamon primus oppidum Ilium introijt. Cui Hercules uirtutis causa Hesionam Laomedontis regis filiã dono dedit. Cæteri uerò filij qui cum Laomedōte erant, occiduntur. Priamus in Phrygia erat, ubi cum Laomedon pater eius exercitui præfecerat. Hercules & qui cum eo uenerant, prædam magnam fecerunt, & ad naues deportant. Inde domum proficisci decreuerunt. Telamon Hesionam secum conuexit. Hoc ubi Priamo nūciatum est, patrem occisum, ciues ereptos, prædam euectam, Hesionam sororem dono datam, grauitè tulit Phrygiam tam contumeliose tractatam esse à Græijs. Ilium petit cum uxore Hecuba, & liberis Hectore, Alexandro, Deiphobo, Heleno, Troilo, Andromacha, Cassandra, Polyxena. Nam erāt ei etiam alij filij ex concubinis nati, quos nemo ex regio genere dixit esse, nisi eos qui essent ex legitimis uxoribus. Priam.

ut

Ilium

Laomedon ab
Hercule occ.

Hesione

Priamus

Priamus Ilium

Priami filij.

ut Ilium uenit, ampliora moenia extruxit, & ci- *maxi Ili*
uitatem munitissimam reddidit. Et multitudinem
militum ibi esse fecit, ne per ignorantiam oppri-
meretur, ita ut Laomedon pater eius oppressus
est. Regiam quoq; edificauit, & ibi Iouis aram, *Regi*
statuamq; consecrauit, tunc quando Ilio portas
fecit, quarum nomina sunt hæc, Antenoride, *Portæ Ili*
Dardanie, Iliæ, Scææ, Catumbria, Troiana. Et
postquã Ilium stabilitum uidit, tempus expecta-
uit. Vt uisum est ei iniurias patris ulcisci, Ante-
norem uocari iubet, dicitq; ei se uelle legatum
Græciam mittere, ut conqueratur graues sibi
iniurias ab his qui cum exercitu uenerant, fa-
ctas. Idem in Laomedontis patris nece, & in ab-
ductione sororis Hesionæ, regniq; prædatione
pertulisse: quæ omnia æquo se animo passurum,
si tamen Hesionæ ei reddatur. Antenor, ut Pria- *Antenor Priami*
mus imperauit, nauim conscendit, & profe- *legat ad Priam.*
ctus uenit Magnesiam ad Peleum. Quẽ Peleus
hospitio recepit triduo, die quarto interrogat
eũ ad quid uenerit. Antenor dicit quæ à Priamo
mandata erant, ut Graios postularet, ut Hesio-
na tantũ redderetur. Hæc ubi Peleus audiuit, gra- *Peleus*

uiter tulit, eò quòd ad eum pertinere uidebatur:
iubet eum de finibus suis discedere. Antenor ni-
hil moratus nauim ascendit, sed in Boëtiā iter fe-
cit. Salaminam aduectus est ad Telamonem, ro-
gare cœpit eum ut Priamo sororem redderet, di-
cens non esse dignum in seruitute habere regis
filiam. Cui Telamon respondit, nihil à se Pria-
mo factum: quod uirtutis causa donatum sit, se
nemini daturum. ob hoc Antenorem de insula
discedere iubet. Tunc nauim conscendit, & in
Achaiam peruenit. Inde ad Castorem & Pol-
lucem delatus, cœpit ab eis postulare ut Priamo
satisfacerent, & Hesionam sororem redderent.
Castor & Pollux negauerunt iniuriam ab eis
Priamo factam esse, & Laomedontem eos prio-
rem læsisse. Antenorem discedere iubent. Inde
Pylum ad Nestorem uenit, dixitq; ei qua de cau-
sa ueniret. Qui ut audiuit, cœpit Antenorē ob-
iurgare cur auderet in Græciam uenire, quū
à Phrygibus prius Græci læsi essent. Vbi Ante-
nor audiuit nil se impetrasse, & contumeliose
Priamum tractari, nauim conscendit, domum re-
uertitur. Priamo regi demonstrat quomodo ab

uno.

Telamon

Castor
& Pollux

Nestor.

Antenor de
uini uenerat.

unoquoq; illorum tractatus sit, simulq; hortatus est regem ut eos bello prosequatur. Continuo Priamus filios uocari iubet, & omnes amicos suos, Antenorem, Anchisen, Aenean, Vcalegōta, Lamum, Lampotem, Panthum, & omnes filios qui ex concubinis nati erant. Qui ut conuenerunt, dixit se Antenorem legatum in Græciam misisse, ut hi qui patrem suum necauerent, in hoc sibi satisfacerent, Hesionam remittendo: illos autem contumeliose tractasse Antenorem, & nihil ab eis impetrasse. Verum quoniam suam uoluntatem facere noluisset, uideri sibi exercitum in Græciam mitti, qui pœnas reciperet ab eis, ne Barbaros Græci haberent in risu.

Hortatusq; est Priamus liberos suos, ut huius rei principes forent, maximè Hectorem, erat enim maior natu. qui cœpit se dicere uoluntatē patris executurum, & Laomedontis aui sui necem, & quas cunq; iniurias Græci Troianis fecissent uindicaturum, ne id impunitum Graijs foret. Sed uereri quòd non perficere possent, quod conarentur, multos adiutores Græciæ futuros, Europam bellicosos homines habere.

*Priam? Troia
not dicitur.*

Hector

Europa.

*Alexander**Ida diu Paridis**Deiphobus**Helenus**Troilus*

Asiam semper in desidia uitam exercuisse, & ob
 id classem non habere. Alexander coepit cohor
 tari ut classis prae pararetur, & in Graeciam mit
 teretur. se rei principem futurum, si pater uel
 let: in deorum benignitate se confidere, uictis
 hostibus laude adepta, de Graecia domum redi
 turum esse. Nam sibi in Ida sylua, quum uenatu
 abisset, in somnis Mercurium adduxisse Iuno
 nem, Venerem, & Mineruam, ut inter eas de
 specie iudicaret. Et tunc sibi Venerem pollici
 tam esse, si suam faciem speciosam iudicaret, da
 turam se ei uxorem qua in Graecia speciosissi
 ma uideretur. Vnde sperare deberet Priamus,
 Venerem adiutricem Alexandro futuram. Deip
 hobus placere sibi dixit Alexandri consilium,
 & sperare Graecos Hesionam reddituros & sa
 tisfacturos, si ut dispositum esset, classis in Grae
 ciam mitteretur. Helenus uaticinari coepit Gra
 ios uenturos Ilium, euersuros, parentes & fra
 tres hostili manu interituros, si Alexander sibi
 uxore de Graecia adduxisset. Troilus minimus
 natu, non minus fortis quam Hector, bellum ge
 ri suadebat, & non debere terreri uerbis Hele
 ni.

ni. quod omnibus placuit, classem cōparari, &
 in Græciā proficisci. Priamus Alexandrum & ^{Alor. et}
 Deiphobū in Pæoniā misit, ut milites eligerent, ^{Deiph. in Pæon.}
 & populū ad concionē uenire iuberent. Cōmo
 nefacit filios ut maiores natu minoribus impera
 rent. Mōstrauit quas iniurias Græci Troianis fe
 cissent, ob hoc Antenorē legatum in Græciam
 misisse, ut sibi Hesionam sororem redderent, &
 satis Troianis facerent. Antenorē contumelio
 se ab eis tractatum, nec quicq̃ ab his impetrare
 potuisse, ob hoc placere sibi Alexandrū mitticū
 classe in Græciam, qui aui sui mortem & Tro
 ianorum iniurias ulciscatur. Antenorem dicere
 iussit, quomodo in Græcia tractatus esset. Ante
 nor hortatus est Troianos ne horrescerent ad
 debellandā Græciam, fortes & alacriores suos
 fecit. Paucis demonstrauit quæ in ipsa Græcia
 gesserat. Priamus dixit, si cui displiceret bellū
 geri, suam uoluntatem ediceret. Tunc Panthus ^{Panth2.}
 Priamo & propinquis prodit ea quæ à patre
 suo Euforbio audierat, dicens, Si Alexander
 uxorem de Græcia adduxisset, Troianis extre
 mum exitium futurum. Sed pulchrius essei

Populus
in ocio uitam degere, quàm in tumultu libertatē
amittere, & periculum inire. Populus Panthi
autoritatem contempsit. Regem dicere iussere
quid fieri uellet. Priamus dixit naues esse præ-
parandas, ut eatur in Græciam. Utensilia quo-
que populo non deesse ad eam rem faciendam,
iussitq; ut ire parati essent. Populus conclamauit
per se moram non esse quo minus regis præce-
ptis pareatur. Priamus illis magnas gratias egit,
cōcionemq; dimisit. At mox in Idam syluā misit
qui materiem succiderent, naues ædificarent.

Ida
H. cedr. in sup.
Cassandra.
Hectorem in superiorem Phrygiā misit, ut ex-
ercitum pararet, & ita profectus est. Cassan-
dra postquam audiuit patris consilium, dicere
cœpit quæ Troianis futura essent, si Priam⁹ per-
seueraſset classem in Græciam mittere. Interea
tempus superuenit, naues ædificatæ sunt. Mili-
tes superuenerunt quos Alexander & Deipho-
bus in Pæonia elegerant. At ubi uisum est pos-
se nauigare, Priamus exercitum suū alloquitur.
q. 22. or. 22. p. 22.
Alexandrum exercitui imperatorem præfecit,
mittit cum eo Deiphobum, Aenean, Polidaman-
tem. Imperatq; Alexandro ut primum Spartam

accedat, Castorem & Pollucem conueniat, & ab his petat ut Hesiona soror reddatur, & satis Troianis fiat. Quod si negassent, continuo ad se nuncium mitteret, ut exercitum possit in Græciam mittere. Post hæc Alexander in Græciā nauigauit, adducto secum duce eo qui cum Antenore iam prius nauigauerat non multos ante dies quibus Alexander in Græciam nauigauit. Et antequam in insulam Citheream accederet, Menelaus ad Nestorem in Pylum profisciscens, Alexandro in itinere occurrit, & mirabatur regiam classẽ quò tenderet. Vtriq; occurrentes aspexere se inuicem, inscijs quò quisq; iret. Castor & Pollux ad Clitemnestram ierant, secũ Hermionam neptem suam Helenæ filiam adducẽtes. Argis Iunonis dies festus erat his diebus quibus Alexander in insulam Citheream uenit, ubi ad fanum Veneris & Dianæ sacrificauit. At hi qui in insula erant, mirabantur classẽ regiam, & interrogabant ab illis qui cum Alexandro uenerant, qui essent, uel ad quid uenissent. Respondere à Priamo rege Alexandrum legatum missum ad Castorem & Pollucẽ, ut eos

*Menelaus Alex.
occurrit in ip.*

*Castor et Pollux
ad Clitem. ie.*

Hermione.

Argis Iun. di. fa.

Helena.

conueniret. Helena uerò Menelai uxor, quum Alexander in insula esset Citherea, uoluit eum uidere. Qua de causa processit ad oppidū quod est Helena, peruenitq; ad mare ubi Diana & Apollinis fanum est, ubi rem diuinam Helena facere disposuerat. Quod ubi Alexandro nunciatum est, Helenam ad mare uenisse, conscius formæ suæ, in conspectum eius ambulare cœpit, cupiens eam uidere. Helenæ nunciatum est Alexandrum Priami regis filium ad Helenam oppidum, ubi ipsa erat, uenisse, quem etiam illa uidere cupiebat. Et quum se utriq; respexissent, ambo forma sui incensi, tempus dedere ut gratias inuicem referrent. Alexander imperat ut omnes sint in nauibus parati. Nocte classē soluūt, de fano Helenam eripiunt, secum ducunt, & cū ea aliquas mulieres rapiunt. Dum oppidani uidissent Helenam raptam, diu pugnauere cū Alexandro, nec Helenam eripere ualuerunt. Quos Alexander fretus multitudine sociorum superauit, fanum expoliauit, homines secum inde quamplurimos captiuos duxit, naui imposuit, & statim classē soluit, domum reuerti disposuit.

fuit. In portum Tenedon peruenit, ubi Helenam
 mœstam alloquūo mitigauit, patriq; rei gestæ nū-
 cium misit. Menelao postquam in Pylo nuncia-
 tum est, cum Nestore Spartam profectus est,
 ad Agamemnonem fratrem misit Argos, rogās
 ut ad se ueniat. Interea Alexander ad patrē suū
 cum magna præda peruenit, & rei gestæ ordi-
 nem refert. Priamus gauisus est, sperans Græ-
 cos ob hanc causam recuperationis Helenæ, so-
 rorem Hesionam reddituros, & ea quæ à Tro-
 ianis inde abstulere. Helenam mœstam consola-
 tus est, eamq; Alexandro uxorem dedit. Ut
 aspexit Cassandra Helenam, uaticinari cœpit,
 memorans ea quæ antè prædixerat. Quam
 Priamus abstrahi, & includi iussit. Aga-
 memnon postquam Spartam uenit, fratrem con-
 solatus est, & placuit ut per totam Græciam
 conquesturi mitterentur ad conuocandos Græ-
 cos, & Troianis bellum indicerent. Con-
 uenire autem hi, Achilles cum Patroclo,
 Tlepolemus & Diomedes. Postquam Spar-
 tam accessere, decreuere iniurias Troiano-
 rum persequi cum exercitu. Agamemnonem Im-
 pera-

Tenedon

Menelaus

Alexander

Helenam uxor. dedit. Priamus

Cassandra includit

Græci qui conueniunt

Agamemnonem Imperatorem

peratorem & ducem præficiunt. Tunc legatos mittunt per totam Græciam, ut armati ad Atheniensem portum cum nauibus uenirent, ut inde pariter ad Troiam profisciscantur ad defendendas suas iniurias. Castor & Pollux iere, postquã audierunt Helenam sororem suam raptam, nauim ascendere, & secuti sunt. Quum in littore Lesbio nauim soluerent, maxima tēpestare correpti, nunquam eos comparuisse creditum est, postea dictum est eos immortales factos. Itaque Lesbios nauibus eos usque ad Troiam quæsitum esse, neque horum uestigia inuenta renunciaſſe.

Dares Phrygius qui hanc historiam scripsit, ait se militasse usque dum Troia capta esset, hoc se uidisse quum induciæ essent, pariter prælio interfuisse: à Dardanis autem dixit se audiſſe, cū interrogaretur qua facie & natura fuissent Castor & Pollux. Fuere autem alter alteri similis, capillo flauo, oculis magnis, facie pura, bene figurati, corpore deducto. Helenam similem illis, formosam, animo simplici, blandā, cruribus optimis, notam inter duo supercilia habentem, ore pusillo. Priamum Troianorum regē uul-

tu pulchro, magnum, uoce suauī, aquilino cor-
pore. Hec̄torē blesum, candidum, crispū, stra- *H. D. n. s.*
bum, pernicipis membris, uultu uenerabili, bar-
batum, decentem, bellicosum, animo magnum,
ciuibus clementem, dignum & amorī aptum.

Deiphobum & Helenum similes patri, dissimi- *Deiphob.*
 les natura: Deiphobum fortem, Helenum cle- *Helen.*
 mentem, doctum uatem. Troilum magnum, *Troil. fac.*
 fortissimum, pulcherrimum, etate ualentē, for-
 tem, cupidum uirtutis. Alexandrum candidū, *Alex. m. d. n. s.*
 longum, fortem, oculis pulcherrimis, capillo fla-
 uo & molli, ore uenusto, uoce suauī, uelocem,
 cupidum imperij. Aenean rufum, quadratū, *Aeneas fac.*
 facundum, affabilem, fortem in consilio, piū,
 uenustum, oculis hilaribus & nigris. Antea *Antea m. n. s. fac.*
norem longum, gracilem, uelocibus membris,
uersutum, cautum. Hecubam magnam, aquili- *Hecub. fac.*
no corpore, pulchram, mente uirili, iustam, piā.

Andromacham oculis clavis, candidam, lon- *Andromach. fac.*
 gam, formosam, modestam, sapientem, pudicam,
 blandam. Cassandram candidam, mediocri *Cassandra*
statura, ore rotundo, rufam, oculis micantibus,
futurorum præsiciam. Polyxenam candidam, at *Polyxena.*
 tam,

eam, formosam, collo longo, oculis uenustis, capillis flauis & longis, compositam, membris dignis, digitis prolixis, cruribus rectis, pedibus optimis, quæ forma sua omnes superaret, animo simplici, largam, dapfilem. Agamemnonem al

Crucor. de sonph

Agamemnis

bo corpore, magnum, membris ualentibus, facundum, prudentem, nobilem, diuitem. Mene-

Menelaus

Achillis

nelaum mediocri statura, rufum, formosum, acceptum, gratum. Achillem pectorosum, ore uenusto, membris ualentibus, magna ui brachio-

Patroclus

rum, bene crispatum, clementem, in armis acerrimum, uultu hilari, largum, dapfilem, capillo mirteo. Patroclum pulchro corpore, oculis

Aiac. Oileus

caesis, uiribus magnis, uerecundum, rectum, prudentem, dapfilem. Aiacem Oileum, quadra-

Aiac. Telamonius

tum, ualentibus membris, aquilino corpore, iocundum, fortem, sagacem. Aiacem Telamoniū ualen-

Ulysses

tem, uoce clara, capillis nigris, coma crispa, simplici animo, in hostem atrocem. Vlysssem fir-

Diomedes

rum, dolosum, ore hilari, statura media, eloquentem, sapientem. Diomedem fortem, quadra-

tum, corpore honesto, uultu austero, in bello acerrimum, clamorosum, cerebro calidum, impati-

tem,

tem, audacem. Nestorem magnum, naso longo, longū, latū, candidū, consiliarium, prudentem. Protesilaū corpore candido, uultu honesto, uelocem, confidentem, temerarium. Neoptolemum magnū, uirosum, stomachosum, blesum, uultu bonum, aduncum, oculis rotundis, superciliosum. Palamedem gracilem, lōgum, sapientē, animo magno, blandū. Podalirium crassum, ualentem, superbum, tristē. Machao- nem magnū, fortem, certū, prudentem, patientem, misericordem. Merionem rufum, medio-
cri statura, corpore iocundo, uitiosum, pertinacem, crudelem, impatientem. Briseidem formosam, nec alta statura, candidam, capillo flauo & molli, supercilijs iunctis, oculis uenustis, corpore æquali, blandam, uerecundam, animo simplici, & piam. Sic igitur classe, ornata Græci Athenas peruenierunt, Agamemnon ex Mycenis cum nauibus numero centum. Menelaus ex Sparta nauibus numero sexaginta. Archelaus & Protenor ex Boëtia nauibus numero quinquaginta. Ascalafus & Lalmenus ex Orcomeno, nauibus numero tri-

triginta. Epistrofus & Schedius ex Phocide
nauib. numero quadraginta. Ajax Telamo
nius ex Salamina adduxit secum Teucrum fra
trem, Bublationem, Amphimachum, Dorium,
Thesiū, Polisenū nauibus numero quadragin
ta. Nestor ex Pylo nauib. numero LXXX.
Thoas ex Aetholia nauibus numero LX. A
jax Oile^{us} ex Locris nauib. numero XXXVII.
Anthippus, Phidippus, Thoas ex Alcedone na
uib. numero XXX. Idomeneus & Meriones
ex Creta nauibus numero LXXX. Vlysses
ex Itacha nauibus numero XL. Emeleus ex
Pirgis nauibus numero X. Protesilaus &
Protarchus ex Philaca, nauibus numero XL.
Podalirius & Machaon Aesculapij filij, Ecetrici
nauibus numero XLII. Achilles cum Patro
clo & Myrmidonibus ex Pythia, nauibus nu
mero L. Tlepolemus ex Rhodo nauibus nume
ro IX. Eurypylus ex Orcomeno, nauibus nu
mero LX. Xantippus & Amphimachus ex
Clide, nauibus numero XII. Polibætes &
Leontius ex Larissa, nauibus numero XL. Dio
medes, Eurypylus, Steneleus ex Argis, nauibus

numero LXXX. Philoctetes ex Melibœa
 nauibus numero VII. Cuneus ex Cyp̄o na-
 uibus numero XXI. Protheus ex Magnesia na-
 uibus numero XL. Agapenor ex Arcadia nau-
 bus numero XL. Mnestheus ex Athenis nau-
 bus numero L. Creneus ex Pilo, nauibus nume-
 ro uiginti duabus. Hi fuere duces Græcorum
numero sexaginta nouem, qui adduxere naues
numero MCXL. Postquam Athenas uene-
 re, Agamemnon duces in consilium uocat, col-
 laudat, hortatur ut quāprimū iniurias suas de-
 fendāt. Rogat si cui quid placeat, suadetq; ut an-
 tequam proficiscerentur, Delphos ad Apollinē
 consulendum de tota re mittat. cui omnes assen-
 tiuntur. Huic rei Achilles præficitur, & cū Pa-
 troclo proficiscitur. Priamus ut audiuit quia ho-
 stes parati sunt, misit per totam Phrygiam qui si-
 nitimos adducant exercitus, domiq; milites com-
 parat, qui magno animo se defendāt. Cū Achil-
 les Delphos uenisset, ad oraculum pergit, & ex
 adyto respondetur Græcos uicturos, decimoq;
 anno Troiam capturos. Achilles res diuinas si-
 cut imperatum est, fecit. Et eo tempore uenerat

Græcorum oraculum

oraculi responsio
 Græcorum.

Calchas

Calchas à Testore natus, & diuina dona pro
frugibus à suo populo missus Apollini porta-
bat. Simulq; consulit de regno rebusq; suis.

Achilles
Calchas.

Huic ex adyto respondetur, ut cum Argiuorum
classe militum contra Troianos profisciscatur,
eosq; sua intelligentia iuuat, ne uel inde prius
discedant quam Troia capta sit. Postquam in
fanum uentum est, inter se Achilles & Cal-
chas responsa contulere: gaudentesq; hospi-
tio, amicitiam confirmant, Athenas unà profi-
ciscientes perueniunt. Et Achilles eadem in con-
cilio refert. Argiui gaudent, Calchantem secū
recipiunt, classem soluunt, quā eas tempestates
ibi retinerent. Calchas ex augurio respondit
» ut hinc reuertantur, & in Aulidem profisciscan-
tur. Profecti perueniunt, Agamemnon Dia-
nam placat, dicit q; socijs suis ut classem soluāt,
ad Troiam iter faciant. Utuntur duce Philo-
cteta, qui cum Argonautis ad Troiam fuerat.

Achilles

Philoctetes

» Deinde applicant classem ad oppidum quod sub
imperio Priami regis erat, & id expugnant,
prædaq; facta profisciscuntur. Post ueniunt Te-
nedō, ibi omnes occidunt. Agamemnon præda
di-

Penelope

diuidit, concilium uocauit. Inde legatos ad Priamum mittit, si uelit Helenam reddere, & prædam quam Alexander fecit restituere. Legati eliguntur Diomedes & Vlysses, ad Priamum ueniunt. Dum legati mandato parent, mittuntur Achilles & Telephus ad prædandam Mysiam. Ad Teuthrantem regem ueniunt, prædamiq; faciunt. Teuthras cum exercitu suo superuenit, quem Achilles fugato exercitu uulnerat, quē iacentē Telephus clypeo protexit, ne ab Achille interficeretur. Eo tempore Telephus adhuc puer erat à patre Hercule progenitus, à Teuthrante rege hospitio susceptus est. Diomedes regem ferunt eo tempore uexatum cum equis potentibus & feris ab Hercule interfectum, Teuthratiq; regnū tradidisse totū, ob hoc eius filiū Telephū ei suppetias uenisse. Quod quum Teuthras intelligeret, tūc se eodē uulnere mortem effugere nō posse, regnum suū & Mysiam uiuus Telepho tradidit, & eum regem ordinauit. Mortuum Telephus magnificē sepeliuit. Achilles ut nouum regnū conseruet suadet, & plus iusto exercitum adiuturum, si com meatus

2 legati ad Priamum.

Mysia

Teuthras.

Telephus

Diomedes occ.

Teuthras rex migra

frumēto quotannis ex eo regno aduehat, quā
 si ad Troiam dimicaturus accedat. Itaq; Teleph⁹
 remanet. Achilles cum magno prædæ commer-
 cio ad exercitum Tenedon reuertitur. Agame-
 mnoni & socijs rem gestam narrat, illi collau-
 dant industriam eius. Interea legati missi ad Pri-
 amum ueniunt, mandataq; Agamēnonis referūt,
 postulantes ut Helena & præda reddatur, sa-
 tisq; regi fiat, ut pacificè discedāt. Priamus in-
 iurias Argonautarum commemorat, patris inte-
 ritum, Troiæ expugnationem, & Hesione so-
 roris seruitutem. Deniq; Antenorem legatum, q̄
 contumeliose ab eis tractatus sit. Pacem re-
 pudiat, bellum indicit, Græcorum legatos de si-
 nibus repelli iubet. Legati in castra Tenedon re-
 uertuntur, renunciantes responsum, res consul-
 to geritur. Aderāt uerò ad auxilium Priami ad-
 uersus ductores duces Græcorum hi cum exer-
 citibus suis, quorum nomina & prouincias in se-
 nuandas esse duximus. E' Celia, Pandarus, Am-
 phidarastus. De Colophoniam à suis Carijs.
 Amphimachus, Mnesteus. De Lycia Sarpe-
 don, Glaucus. De Larissa Hippotogus & Cu-
 pe.

Priami rest. Legati

et nomina eorum.

pesus. De Cironia Remus. De Thracia Pi-
 rus & Alcamus. De Pæonia Paractemesus, Te-
 ropeus. De Phrygia Ascanius, Xantippus, Por-
 tius. De Fliconea Eufemius. De Boëtia Sa-
 nias, Asimaus, & Foricus. De Buctino Epistro-
 polis, & Boccius. De Palaconia Philleminus.
 De Aethiopia Pirses, & Memnon. De Thra-
 cia Heseus & Archilochus. De Agrestia Adra-
 sthus & Amphius. De Auzonio Epistrophus.
 His ductoribus & exercitibus qui cuncta parā-
 da pararent, præfecit Priamus principem & du-
 ctorem Hectorem. Deinde Deiphobum, Ale-
 xandrum, Troilum, Aenean, Memnonem. Dū
 Agamemnon consulit de tota re, & ex Corno
 aduenit Nauplij filius Palamedes cum nauibus. *Palamedes*
 XXX. Ille se excusauit morbo affectum Athe-
 nas uenire non potuisse, qui uenerit quum pri-
 mum potuerit. illi gratias agunt, rogātq; eum in
 consilio esse. Deinde quum Argiuis non con-
 staret exeūdi ad Troiam, clām noctu an inter-
 diu facerent, Palamedes sic iam detractionem
 reddit, in lucem, in Troiam excessionem fieri o-
 portare, & manum hostium deduci. Itaq; omnes

ei assentiunt, consultè Agamemnonem exerci-
tui præficiunt. Legatos ad Mysiam ceterosq; lo-
cos mittunt, ut exercitui commeatus supportan-
dos curent, Hesiodum, Demorantem & Aniu.
Deinde exercitum ad concionem uocat, collau-
dat, imperat, hortatur, monet diligenter, ut di-
cto audientes essent. Signo dato, naues soluunt,
tota classis ad latitudinem accedit ad Troiam,
Littora Troiani fortiter defendunt. Protesilaus
in terram excursionem facit, fugat, cædit. Cui
Hector obuiam uenit, & eum interfecit, cæte-
ros proturbat: unde Hector recedebat, ibi Tro-
iani fugabantur. Postquam magna cædes utrin-
que facta est, aduenit Achilles, totum exercitū
in fugam conuertit, redigitq; omnes in Troiam.
Nox prælium dirimit. Agamemnon exercitum
totum in terram ducit, castra facit. Postero die
Hector exercitum ex urbe educit & instruit.
Agamemnon contrà acri clamore occurrit, præ-
lium acre atq; iracundum geritur: nam fortissi-
mus quisq; in primis cadit. Hector Patroclū oc-
cidit, & spoliatum ex acie accepit, Merionemq;
persequitur & occidit. Quem quum similiter

spo

Pugna inter Græcos.

Protesilai mors.

Achilles.

Patrocli mors.

Merionis mors.

spoliare uellet, Mnestheus superuenit, & He- *Mnestheus*
 ctorem in femore uulnerauit. Qui saucius mul-
 ta millia occidit, & festinauisset Argiuos in fu-
 gam uertere, nisi obuius illi Ajax Telamonius *Aiax Telamonius*
 superuenisset. Aduersus quem quum congre-
 deretur, cognouit eum esse de sanguine suo:
 erat enim de Hesione sorore Priami natus. Hoc
 pacto Hector à nauibus ignem reuocari iussit,
 & utrique se inuicem remunerauere, & ami-
 ci discessere. Postera die Græci inducias *Induicias*
 petunt. Agamemnon Protefilaum magnifico fu-
 nere effert, ceterosq; sepeliendos curat. Achil-
 les Patroclum plangit, Argiui suos. Achilles Pa-
 troclo ludos funebres facit. Dum induciæ sunt,
 Palamedes non cessat seditionem facere, & in- *Palamedes sed.
facit. 205*
 dignum aiebat Agamemnonem regem esse qui
 exercitui imperaret. Ipse coram exercitu multa
 sua ostendit studia, excursionem facit, castrorū
 munitionem, signi dationem, uigiliarum circui-
 tionem, librarum pōderumq; dimensionē, exer-
 citusq; instructionem. Hæc cū à se orta essent,
 nō æquū esse, ut quum à paucis imperium datum
 Agamemnoni esset, cum omnibus qui postea

uenissent, imperare, quum præsertim omnes si-
gnum uirtutis expectassent in ducibus suis. Dū
iii Achii de imperio inter se uicissim certant, præ-
liū post bienniū repetitū est. Agamēnon, Achil-
les, Diomedes, Menelaus exercitum educunt.

Contrā Hector, Troilus, Aeneas occurrunt.

Fit magna cades, ex utraq; parte fortissimi ca-

*in oëtes
A. Achil. Protēn.*

dunt. Hector Boëtem, Archilochum, Proteno-

rem occidit, nox prælium dirimit. Agamemnon

duces omnes in concilium uocat, suadet, hor-

tatur ut omnes in aciem prodeant, & maximē

Hectorem persequantur, qui de his aliquos for-

tissimos duces occidit. Mane autē factō Hector,

Aeneas, Alexāder exercitum educunt. Omnes

iiii duces Argiuorum prodeunt. Fit magna cades.

Multa millia ex utroq; exercitu mittuntur Or-

Menelaus uictus.

co. Menelaus & Ajax Alexandrum persequun-

tur. Quos respiciens Alexander, sagitta Mene-

lai femur transfigit. Ille dolore commotus, pa-

riter cū Aiace Locro nō cessauit eum persequi.

Quos ut uidit Hector instātes fratrem suū per-

sequi, suppetias laturus uenit cū Aenea. Quem

Aeneas clypeo protexit, & de prælio ad ciuita-

tem

tem abduxit. Nox prælium dirimit. Achilles cū
 Diomede postera die exercitum eduxit. Contra
 Hæctor & Aeneas aciem dirigunt. Fit ma-
 gna cædes. Hæctor Orcomeneum, Oramenem,
 Palamonem, Epistrophum, Schedium, Delpeno-
 rem, Doriū, Polyxenum duces occidit: Aeneas
 Amphimachum, & Nerium: Achilles Euphe-
 nium, Hippotem, Asterium: Diomedes Xantip-
 pum, Mestem. Agamemnon ut uidit duces for-
 tissimos cecidisse, pugnam reuocauit. Troiani læ-
 ti in castra reuertuntur. Agamemnon sollicitus
 duces in consilium uocauit, hortatur ut fortiter
 pugnarent, neq; desisterent, quoniā maior pars
 ex suis exuperata sit, sperare se exercitū ex My-
 sia quotidie superuenturum. Postera die Aga-
 memnon totum exercitum, & omnes duces in
 pugnam prodire coëgit. Contra Troiani duce
 Hæctore aciem direxerunt. Fit magna cædes,
 acriter ex utraq; parte pugnatur, multa millia
 hinc & inde cadūt: nec differebatur pugna, ita
ut cōtinuis octuaginta diebus animose pugnātū
fit. Agamemnō ut uidit multa millia quotidie oc-
 cidi, nec sufficere mortuos sepelire, misit lega-

tos ad Priamum, ut inducias ad triennium peterent. Vlysses & Diomedes legati ad Priamū ueniunt, inducias sicut imperatum est postulāt, ut suos funerarent, uulneratos curarent, naues reficerent, exercitum cōpararent, cōmeatum conueherent. Vlysses & Diomedes noctu ad Priamum legati uadūt, occurrit illis ex Troianis Dolon. Qui quum interrogaret quid ita armati ad oppidum uenissent, dixere se ab Agamemnone legatos ad Priamū missos. Quos ut Priamus audiuit uenisse, & desiderium suum exposuisse, in consilium omnes duces conuocat. Quibus refert legatos uenisse ab Agamēnone, ut inducias ad triennium peterēt. Hēctori suspectū uidetur quòd tam longum tempus postulassent. Priamus dicere imperat quid cuiq; uideatur, omnibus placitum est inducias ad trienniū dare. Interim Troiani mœnia renouant, suos saucios curant, & mortuos cum ingenti honore sepeliunt. Tempus pugnae post triennium superuenit. Hēctor & Troilus exercitum educunt. Agamemnon, Menelaus, Diomedes etiam ipsi exercitum educūt. Fit magna cædes. Hēctor in prima acie Phidip-

dippum, & Xantippum duces interficit. Achilles Lyconiū, Euforbiū occidit. Et cætera ex plebe multa milia ex utraq; parte cadūt, acriter pugnatur diebus continuis triginta. Priamus ut uidit multos de suo exercitu cecidisse, mittit legatos ad Agamemnonem ut inducias peterent mē. ^{Induciar. 3} sibus sex. Et ex cōsiliū sententia Agamēnon cōcedit inducias. Vt autem prælii tempus aduenit, viii. acriter per duodecim dies pugnatur. Multi duces fortissimi hinc & inde cadunt, plures uulnerantur, plurimi in ipsa curatione moriuntur. Agamemnon mittit ad Priamum legatos & tri- ^{Induciar. 4} ginta dierū inducias postulauit, ut funerare mortuos suos possit. Priamus consultè fecit, annuitq;. At ubi tēpus pugnae superuenit, Andromacha uxor Hectoris in somnis uidit Hectorē non debere eo die in pugna procedere, & cū ad eum uisum referret, hæc muliebria uerba abijcit: Andromacha mæsta misit ad Priamum ut illum prohibeat ne ea die pugnaret. Priamus Alexandrum, Helenum, Troilum, & Aenean in pugnam misit. Hector ut ista audiuit, multum increpans Andromacham, arma ut proferret

ret poposcit, nec retinere se ullo modo potuit.
 Dum plāctu fœmineo oppidum cōcitāt, ad Priamum in regiā cucurrit, refert ea quæ in somnis uiderat, uelle Hectorem ueloci saltu in pugnam ire. Proiectaq; ad genua, astante filio suo Astyanacte, eum reuocare mandat. Priamus in pugnam omnes prodire iussit, Hectorem retinuit. Agamemnon, Achilles, Diomedes, Ajax, Locrus, ut uidere Hectorem in pugna non esse, acriter pugnauerunt, multosq; duces ex Troianorum numero occidere. Hector ut audiuit tumultū, Troianosq; in bello nimis laborare, prosiliit in pugnam. Statimq; Idumeū obtruncauit, Hiphilum sauciauit, Leontheum occidit, Stenelei iaculo femur figit. Achilles ut respexit multos duces ei⁹ dextera cecidisse, animum in eum dirigebat, ut illi obuius fieret. Considerabat enim Achilles nisi Hectorem occideret, plures de Græcorum numero eius dextera perituros. Prælium interea acre colliditur. Hector Polibætē ducem fortissimum occidit, dumq; eum spoliare cœpit, Achilles superuenit. Fit pugna maior, & clamor ab oppido & à toto exercitu surgit. Hector

Etor Achillis femur sauciavit. Achilles dolore *Hectoris mors.*
 accepto magis eum persequi cœpit, nec destitit
 nisi occideret. Quo interempto Troianos in fu-
 gam uertit, & maxima cæde eos usq; ad portas
 sequitur. Cui tamen Memnon restitit, & inter
 se acriter pugnaverunt, læsi utriq; discessere.
 Nox prælium dirimit. Achilles saucius de bel-
 loredit. Noctu Troiani Hectorem lamentaban-
 tur. Postera die Mēnon Troianos educit cō-
 tra Græcorum exercitum. Agamemnon exerci-
 tum consuluit, suadetq; inducias duorum men-
 sum postulare, ut suos unusquisq; sepelire pos-
 sit. Legati ad Priamum proficiscuntur, desiderii
 prosequuti sunt, duorum mensum inducias ac-
 ciipiunt. Priamus Hectorem suorum more ante
 portas sepeliuit, ludosq; funebres facit. Dū in-
 duciæ sunt Palamedes iterum nō cessat de impe-
 rio conqueri. Itaq; Agamemnon seditionem ex-
 citat, & dixit se de ea re libenter laturū, ut quē
 uellēt, imperaret. Postero die populū ad con-
 cionem uocat, negat se unquam cupidum impe-
 rij fuisse, animo æquo se accipere si cui uellent
 dare, sufficere sibi excidium Troiæ. Se tamen

My

*Inducias. 5**Palamed. sed. f. 199.*

Mycenis regnum habere, iubet dicere, si cui
 quid placeat. Palamedes prodijt, suum inge-
 nium ostendit. Itaque Argiui imperium ei liben-
 ter tradunt. Palamedes Argiuis gratias agit,
 imperium accipit, administrat. Achilles uitu-
 perat imperij commutationem, induciæ exeunt.
 Palamedes ornatus exercitum instruit, horta-
 tur. Contrà idem fecit Deiphobus, pugnatur
 acriter à Troianis. Sarpedon Lycius cum suis
 impressionem in Argiuos facit, cedit, proster-
 nit. Obuius ei fit Tlepolemus Rhodius, sed in-
 stando pugnandoq; male uulneratus cadit. Se-
 cundo Perses Admestæ filius prælium restituit,
 diuq; cum Sarpedone comminus pugnando oc-
 ciditur. Sarpedon quoque uulneratus de prælio
 recedit. Itaq; per aliquot dies prælia fiunt. Ex
 utraq; parte multi ductores occiduntur, sed plu-
 res à Priamo. Troiani legatos mittunt, inducias
 petunt, mortuos utrosque sepeliunt, saucios
 curant, fide data ultro citroque in oppidum
 & castra Argiuum commeant. Palamedes Aga-
 memnonem, & Demophoontem, Athaman-
 tem ad Theſidas mittit. Quos legatos Agame-
 mno-

aliam ad hunc
 locum.

et la polemy

1. m. d. u. m. 6

noni præfecerat, ut commeatus compararent,
 & frumentum de Mysia à Telepho acceptum
 supportent. Hi subueniunt seditioni, Palame-
 dis prodicionem narrant. Palamedes molestè
 fert. Agamemnon ait molestè non ferre, sua vo-
 luntate esse factum. Naues onerandas curant.
 Palamedes castra munit, turribus circumdat.

QuærunT Troiani quare exercitum exerceant,
 cur murum urbis diligenter instaurent, fossam
 & uallum addant, cæteraq; diligenter compa-
 rent. Postquam autem anni dies uenit quo
 Hector sepultus est, Priamus & Hecuba, Po-
 lyxena, cæteri que Troiani ad Hectoris sepul-
 chrum profecti sunt. Quibus obuius fit Achil-
 les, Polyxenā cōtēplatur, figit animū, amare eā
 uehemētissimè cœpit. Tūc ardore cōpulsus odio-
 sam in amore uitam consumit, & ferebat ægre
 ademptum imperiū Agamemnoni, sibiq; Pala-
 medem præpositū cogentē. Igitur Phrygio fide-
 lissimo seruo mandata dat ad Hecubā, & ab ea
 sibi uxorē Polyxenā poscit: si dederit, se cū suis
 Myrmidonibus domū rediturum. Quod quum
 ipse fecerit, cæteros idem facturos. Seruus pro-
 fici-

Achilles Polyxenā
 amore accendit.

Achilles ad Hecubā
 ut Polyxenā uxore
 daret, mittit.

fificitur ad Hecubam, conuenit, mandata dixit. Hecuba respondit uelle, hoc pacto, si Priamo uiro suo placeat, dum ipsa cum Priamo agat. Seruum reuerti iubet. Agamemnon cum magno comitatu ad castra reuertitur. Hecuba cū Priamo de conditione Achillis loquitur. Priamus respōdit fieri non posse, non quod eū indignum uel asinitate extremum aestimet, sed si ei dederit, & ipse discesserit, cæteros Graios nō discessuros, & iniquum esse filiam suam hosti coniungere. Quapropter si id fieri uellet, pax perpetua fiat, exercitus discedat, fœderum iura sanciantur. Si id factum sit, sibi illum libenter filiam daturum. Itaq; Achilles ut constitutum erat, seruum ad Hecubam mittit, ut sciat quid cum Priamo egerit. Hecuba Priamo narrat omnia mandata. Seruus hæc Achilli refert. Achilles in uulgo queritur, in unius mulieris Helenæ causa totam Græciâ Europamq; uastatam esse, tanto tempore tot milia hominū periisse, libertatem mancipatā esse, unde oportere fieri pacem, & exercitum reducere. Annus circumactus est. Palamedes exercitum ducit, & instruit Deiphobus contra Achil-

Priamus de ad. Ach.

Achilles querela.

Achilles iratus in prælium non prodit. Palamedes occasione ductus impressionem in Deiphobum facit, eumq; obtruncat, præliū acriter insurgit, ab utrisq; multa millia hominum cadūt. Palamedes in prima acie uersatur, hortaturq; prælium ut fortiter gerant. Contra eum Sarpedon currit, eumq; Palamedes interfecit. Eo facto lætus in acie uersatur. Cui glorianti Alexander Paris sagitta collum transfigit. Phryges animaduertunt, tela coniiciunt, atq; ita Palamedes occiditur. Rege occiso Argiui cedunt cuncti, impressionem faciunt, in castra confugiunt. Troiani persequuntur, castra oppugnant, naues incendunt. Achilli nunciatum est, dissimulat. Ajax Telamonius fortiter defendit, nox prælium dirimit. Argiui in castris Palamedis scientiam, æquitatem, clementiam, bonitatem lamentabantur. Troiani Sarpedonem & Deiphobum miserabiliter deflent. Nestor qui maior natu erat, nocte ductores in concilium uocat, suadet, hortatur ut imperatorem eligant, & si eis uidetur, eundem Agamemnonem minimam discordia fieri posse. Item commemorat dum

fue

Achilles pug. 266

xi.

Deiphobi mors.

Sarpedonis mors

Palamedes occi.

Sunt et naues in a-

dunt?

Achilles diss.

fuerat imperator, quòd res prosperè gesta sunt, satis felicem fuisse exercitum, si cui quid aliud uideatur, dicere suadet. Omnes assentiunt, Agamemnonem summum imperatorem præficiūt.

Agamemnonis imp. su.
211 Postero die Troiani alacres in aciē prodeūt, Agamemnon contrā exercitum educit, prælio commissio uterq; exercitus inter se fugantur.

212 Postquam maior pars diei trāsijt, in primis prodijt Troilus, cædit, deuastat, Argiuos in castra fugat. Postera die exercitum Troiani educunt

213 contra Agamēnonem. Fit magna cædes, uterq; exercitus inter se pugnant, prælium acriter surgit. Multos duces Arginorum Troilus interfecit. Pugnatur continuis diebus septem. Agame-

Inducias 7.
Legati ad Achil.
 non inducias petit in duos menses. Palamedē magnifico funere effert, cæterosq; duces ac milites sepeliendos curat. Interea Agamemnon dū induciæ fiunt, mittit ad Achillem Vlysssem, Ne-

storem, & Diomedem, ut rogent eum in bellū prodire. Achilles autem mœstus, qui iam destinauerat in bellum non prodire, ob id quod promiserat Hecubæ, aut certè minus pugnaturum, quoniā Polyxenā intētissimè amabat, coepit me-

lè eos accipere qui ad eum uenerant, dicit se de
 bere perpetuam pacem exposulare, pugnā ne-
 gat. Agamemnoni renunciatur quod ab Achil-
 le actum sit, illum pertinaciter negare. Agame-
 mnon omnes duces in consilium uocat, exerci-
 tum quid fieri debeat consulit, imperat dicere
 quid cuiq; uideatur. Menelaus hortatur fratrem
 suum ut exercitum in pugnam produceret, nec
 debere terreri si Achilles se excusauerit, sed ta-
 men persuasum ei ut in bellum prodeat, nec ue-
 reri si noluerit. Commemorare cœpit Troia-
 nos non habere alium uirum fortem sicut He-
 ctor fuit. Diomedes & Vlysses dicere cœpe-
 runt, Troilum non minus q̄ Hectorem uirum } *Troilus*
 fortissimum esse. Diomedi & Vlyssi Menelaus }
 resistens, bellum geri suadebat. Calchas ex au } *Calchas*
 gurio respondit debere pugnare, quòd superio-
 res Troianis fient. Tempus pugnae superuenit.
 Agamēnon, Menelaus, Diomedes, Ajax, exer-
 citū ducūt cōtra Troianos, fit magna cades, pu-
 gnatur acriter, uterq; exercitus inter se sauiūt. *1111*
 Troilus Menelaū sauciat, multos interficit, cæ-
 teros paulatim persequitur, nox praeliū dirimit. *menelaus mul.*

CV. Postera autem die Troilus cum Alexandro
 exercitum educit. Contra omnes Argiui pro-
 deunt, acriter pugnatur. Troilus Diomedem
 sauciat, in Agamemnonem impressionem facit
 & ipsum sauciat, Argiuos cædit. Per aliquot
 dies pugnatur acriter, multa millia hominum
 ex utraq; parte trucidantur. Agamemnon ut ui-
 dit maiorem partem exercitus se quotidie amit-
 tere, neq; sufficere posse, petit inducias per sex
 menses. Priamus concilium cogit, indicat Argi-
 uorum desideria. Troiani renuunt debere dari
 tam longo tempore inducias, sed potius impres-
 sionem fieri, naues incendi. Priamus quid cuiq;
 uideatur dicere imperat. Omnibus placitū est
 debere fieri quod Argiui postulāt. Priamus in-
 ducias dedit. Agamemnon honorificè suos sepe-
 liendos curat, Diomedem, Menelaum saucia-
 tos curat. Troiani suos æquè sepeliūt. Dum in-
 duciæ sunt, ex consilij sententia Agamemnon
 ad Achillem proficiscitur, ut eum ad pugnam
 persuaderet. Achilles tristis rogare cœpit se
 non proditurum, sed pacem peti oportere. Con-
 queri cœpit quod Agamemnoni nihil negare
 posset.

Inducias 8.

Agamemnon Ach.

possit, tamen quum tempus pugnae superuenisset, se milites suos missurum, ipsum excusatum habere. Agamemnon ei gratias condignas egit. Tempus pugnae superuenit. Troiani exercitum suum educunt. Contra Argiui prodeunt. Achilles primò Myrmidones instruit, ad Agamemnonem paratos mittit, fit pugna maior, acerrimè xvi. saevitur. Troilus enim in prima acie Argiuos cecidit: Myrmidones uerò fugat, impressionem usque ad castra Argiuorum facit. Multos hinc inde occidit, plurimos acriter sauciat. Aiax Telamonius obsistit. Troiani uictores in oppidum reuertuntur. Postera die Agamemnon exercitū educit, omnes ducēs & Myrmidones prodeunt. Contra uerò Troilus in aciem latus exiit. Prælio commisso uterq; exercitus inter se dimicat, acriter pugnatur, multa millia hominum ex utraque parte cadunt. Troilus Myrmidones persequitur, sternit, fugat. Agamemnon ut uidit ex suis partibus multos occisos, inducias in dies triginta petit, ut suos funerare Induciae p. possit. Priamus inducias dedit, suosq; sepeliendos curat. Tempus pugnae superuenit. Troiani

exercitum educunt. Contra Agamemnon om-
 nes duces in pugnam coëgit, prælio commissio-
 fit magna cædes, acriter pugnatur. Postquam
 primū tempus diei transijt, prodit in primo Troi-
 lus, cædit, prosternit. Argiui fugam cum clamo-
 re fecerunt. Achilles ut animaduertit Troilum
 iracundè scire, & Argiuis insultare, simulq;
 sine intermissione Myrmidones prosternere,
 procedit in bellū. Quem Troilus continuo ex-
 cepit & sauciat. Achilles de prælio saucius re-
 dit, pugnatur continuis diebus sex. Die septimo
 dum uterq; exercitus prælio facto inter se fu-
 gantur, Achilles, qui aliquibus diebus uexatus
 in pugnam nō prodierat, Myrmidones instruit.
 Hortatur, alloquitur ut fortiter impressionem
 in Troilum faciant. Postquam pars diei transijt,
 prodijt Troilus ex equo lætus. Argiui maximū
 clamorem faciunt, Myrmidones superuenere,
 impressionem in Troilum faciunt, de quorum
 numero multi à Troilo occiduntur. Dum acri-
 ter pugnatur, equus Troili uulneratus corruit,
 Troilum implicitum excutit. Tum citò Achil-
 les adueniens eum occidit, & de ipso prælio
 eum

Achilles saucius

Troili equus

eum trahere cœpit, quod Achilles interuentu
 Memnonis complere non potuit. Adueniens enim Memnon, & Troili corpus eripuit, & Achilles de prælio saucius redit. Memnō insequi eum cœpit cū multis. Quem Achilles ut respexit, substitit, curato uulnere, & aliquandiu præliatus Memnonem multis plagis occidit, & ipse uulneratus ab eo ex prælio recessit. Postquam ductor Persarum occisus est, reliqui in oppidum confugere, prælium nox dirimit. Clausis portis postera die à Priamo legati ad Agamemnonē missi sunt, qui dierum uiginti inducias peterent, quod Agamemnon concessit. Priamus igitur Troilum Memnonemq; magnifico funere effert, cæterosq; milites utriq; sepeliendos curant. Hecuba moesta quod duo filij eius fortissimi Hector & Troilus ab Achille interfecti essent, consilium muliebre temerarium iniit ad ulciscendum dolorem. Alexandrum filium accersit, hortatur ut se & suos fratres uindicaret, insidias Achilliceretur, & eum nec opinantem occidat, quoniā ad se miserit, et rogauerit ut sibi Polyxenam daret.

*insidias Achilli
parant. In fanum
Apollinis Phrygi*

daret in matrimonium, se ad eum missuram Priami uerbis, ut pacem fœdusq; inter se confirmarent. Constituunt in fano Apollinis Thymbraei quod est ante portam, eò Achilli uenienti, collocuturoq; insidias collocari, sibi satis uisum esse si eum occiderit. Quod tentaturum se Alexander promisit. Noctu eliguntur de exercitu fortissimi, & in fanum Apollinis collocantur, signum accipiunt. Hecuba ad Achillem, sicuti condixerat, nuncium mittit. Achilles lætus Polyxenam amans, postera die ad fanum se constituit uenturum. Interea Achilles consequenti die cum Antilocho filio Nestoris ad constitutum uenit, simulq; fanum Apollinis ingrediebatur. Vndiq; insidias fieri Paris hortatur, tela coniiciunt. Achilles cum Antilocho brachio sinistro chlamyde inuoluto, enses exere-
re. Exinde Achilles multos occidit. Alexander Antilochum interemit, ipsumq; Achillem multis plagis confodit. Ita animam ex insidijs nequicquam fortiter faciens, amisit, quem Alexander feris et uolucris proijci iubet. Hæc ne faciat, Helenus rogat, & suis tradi. Quorū cor-

*Antilochi et
Achillis mors.*

H. oleng

po-

Pora accepta Argiui in castra tulere. Agamemnō
 eos occisos magnifico funere effert, Achilliq;
 sepulchrum ut fieri liceret, à Priamo inducias } *Inducias & i.*
 petit, ibiq; ludos funebres facit. Deinde cōcilio
 prouocat, Argiuos alloquitur, ut ea quæ Achil- } *219*
 lis essent, Aiaci propinquo eius cōmendarent.
 Tunc sic Ajax ait, cū filius Neoptolemus ei su- } *Neoptolemy.*
 persit, neminē æquius habere q̃ eum, oportere
 ad pugnam accersiri, eiq; uniuersa quæ patris
 erant restitui. Concilio inde placuit, ut detur
 negocium Menelao. qui Scyrum proficiscitur
 ad Lycomedem auum eius. Imperat ut nepotem } *Lycomedes*
 suum mittat. Quod Lycomedes Argiuis liben-
 ter cōcessit. Postq̃ induciæ transactæ sunt, Aga-
 memnon exercitum eduxit, instruit, hortatur.
 Cōtrā Troiani ex urbe prodeunt, prælium cō- } *220*
 mittitur. In prima acie Ajax nudus uersatur, cla-
 more magno orto. Multi ex utraq; parte cadunt.
 Alexander arcum tetendit, multos interficit,
 Aiakis latus nudum transfixit. Ajax sauciū
 Alexandrum persequitur, nec desistit nisi eum } *Alexandri mors*
 occideret. Ajax fessus uulnere in castra refer- } *Aiaki mors.*
 tur. Sagitta exempta moritur. Alexandri cor-

pus ad urbē portatur. Diomedes uirili animo in-
 pressionē in hostes facit. Phryges fessi ad portas
 cōfugiunt, quos Diomedes usq; in urbem perse-
 quitur. Agamēnon exercitum circa oppidū du-
 xit, & tota nocte circa murū sedit, alterna uice
 uigilias agit. Postera die Priamus Alexandrum
 magnifico funere effert, quē magno ululatu He-
 lena prosecuta est, quoniā ab eo honorificē tra-
 ctata sit. Quā Priamus & Hecuba ut filiā aspe-
 xere, & diligenter curauere, quod nunq̃ Tro-
 iam despexisset, nec Argiuos desiderasset. Po-
 stera die Agamēnon exercitum cōcepit ante por-
 tas instruere, & Dardanos ad prælium prouo-
 care. Priamus contrā iussit urbē munire, & in-
 terim subsistere usq; dū Pēthesilea cū Amazo-
 nibus superueniret. Penthesilea postea superue-
 nit, exercitum contra Agamemnonē eduxit, fit
 & prælium ingens per aliquot dies, diu pugnatur.
 Argiui fugātur in castra, opprimūtur. Cui uix
 Diomedes obstitit, alioquin naues incendisset
 Argiuorū, & uniuersum prælium deuastasset.
 Prælio dirempto, Agamēnon in castris sese con-
 tinuit. Pēthesilea uerò quotidie prodit, deuastat

Argiuos in bellū prouocans. Agamēnon ex cō
 silio castra muniuit, & in bellum non prodiiit
 usq; dū Menelaus ueniret. Menelaus à Scyro ue
 nit, arma Achillis Neoptolemo filio eius tra- *Athena Achilij*
 dit. Quæ cū accepisset, in Argiuorū castris ue- *217*
 hementer circa patris tumulū lamentatus est.
 Penthesilea ex more praeliū instruxit, & usq;
 Argiuorū castra processit. Neoptolemus Myr-
 midonū princeps, contrā aciē duxit. Agamē-
 non exercitū instruit, pariter cōcurrunt. Neo- *218*
 ptolemus stragem fecit. Occurrit Penthesilea,
 et fortiter in praelio uersatur. Vtriq; per aliquot
dies acriter pugnaverunt, multos utriq; occi-
derunt. Penthesilea Neoptolemum sauciat. Il-
 le dolore accepto, Amazonum ductricem Pen- *Penthesilea mori.*
 thesileam obtruncat. Eo facto totum exercitum
 Troianorum in urbem fugere fecit. Statim Ar-
 giui cum omni exercitu murum circundant, ita
 ut foras Troiani exire non possent. Hoc
 postquam Troiani uidere, Antenor, Polyda-
 mas, Aeneas ad Priamum ueniunt. Agunt cū eo
 & consilium quærunt, ut deliberent quid de *Troianorum*
 fortunis futurum sit. Priamus consiliū cōuocat, *consilium*
 quid

quid postularent iubet eos dicere, & quid desiderent. Antenor memorat principes defensoresq; Troiæ, cæterosq; natos eius cum aduenis ductoribus interfectos, Argiuorū principes remanere fortissimos, Agamēnonē, Menelaū, Neoptoleum nō minus fortissimū quā pater eius fuit, Diomedem, Aiace m Locrum, cæterosq; cōplures summæ prudentiæ, Nestorem, Vlyssē. Contrā Troianos clausos & obsessos, & penē contritos. Suadet potius esse ut Helena his reddatur, & ea quæ Alexāder cū socijs attulerat, & pax fiat. Postquā multis uerbis de pacē concilianda satis fecerunt, surgit Amphimachus filius Priami adolescens fortissimus, malis uerbis Antenorem adortus est, eosq; qui consenserāt, improperare eis facta eorū, suadere potius educendum exercitum, & irruptionē in castra faciendam usq; dum uincant, aut uicti pro patria occumbant. Postquam finem fecit, exurgit Aeneas, lenibus mitibusq; uerbis Amphimacho repugnat, ab Argiuis pacem petendam magnopere persuadet. Postquam dicendi finis factus est, Priamus magno animo surrexit, ingerit multa

ma-

mala Antenori & Aeneæ, eos belli appetēdi du-
ctores fuisse ut legati in Græciā mitterētur, cū
ipse quoq; Antenor legatus redierit, & renun-
ciauerit se contumēliose tractatum esse, & ipse
bellum suaserit. Deinde Aenean qui cum Alex-
andro Helenam, & prædam de Argiuis nō mo-
dicam extraxit, quapropter certum sibi esse pa-
cem nō fieri. Statimq; imperauit ut hi omnes pa-
rati essent, ut quū signū daret, portis irruptio-
nem facerent, aut uincere moriue sibi certum
esse. Hæc postquam locutus est, conciliū dimi-
sit. Amphimachum secū duxit, dixitq; ei, uereri
se ab his qui pacem suadebant ne oppidum pro-
dant, eosq; habere multos de plebe qui unā sen-
tirent, opus esse eos interfici. Quod si hoc factū
fuerit, se esse patriam defensurum, Argiuosq; su-
peraturum. Simulq; rogat ut sibi fidelis & au-
diens, paratusq; cum armatura esset, ut sine su-
spicione fieri possit. Simulq; suaserit Amphima-
chus ad cœnam eos uocari, diuināq; rem factu-
rum, & ita insidijs circumuenturū. Amphima-
chus ita se facturum promisit, & ab eo disces-
sit. Eodem die conueniunt Antenor, Poly-
dam &

Concilium
dimissum.

Primum concilium
de mact. An. c. 11.

Antenori consilium
de p. d. p. 11.

damas, Vcalegon, Amphidamas, Dolon, dicunt
 se mirari regis pertinaciã, quum patriam & co-
 mites perire malit quàm pacem facere. Ante-
 nor ait se inuenisse quod sibi & illis in commu-
 ne prospiciat, si sibi fides seruaretur. Omnes fi-
 dem obstringunt. Antenor ut uidit se obstrictũ,
 mittit ad Aenean, dicens patriam esse proden-
 dam, & sibi suisq; cauendum esse, ad Agamem-
 nonem de his rebus aliquem esse mittendum,
 qui id sine suspitione curet maturandum esse.
 Animaduertisse Priamum iratum, quia ei pacem
 suaferit, de cõsilio surrexisse, & uereri ne quid
 noui cõsiliij ineat. Itaq; omnes promittũt, statimq;
 Polydamantem, qui ex his minimè inuidiosus
 erat, ad Agamemnonem clàm mittunt. Polyda-
 mas in castra Argiuorum peruenit, Agamemno-
 nẽ conuenit, dixitq; ea quæ suis placerẽt. Aga-
 memnon clàm nocte omnes in concilium con-
 uocat, & refert ea quæ audiuit, quid cuiq; uide-
 atur dicere iubet. Inde omnibus placitum est, ut
 fides proditoribus seruaretur. Vlysses & Ne-
 stor uereri se dixere hãc rem subire. Neoptole-
 mus hos refutat, inter se certant: placitũ est si-
 gnũ

*Polydamas ad
 Agamemnonem mittit*

gnum à Polydamante exigì. Et idipsum per Si- Simon
 nonem ad Aenean, & Anchisen, & Antenorē
 mittit. Sinō ad Troiā proficiscitur. Et quia non-
 dum clauēs portæ Amphimachus custodibus
 tradiderat, signo dato Sinon uocem Aeneæ &
 Antenoris audiendo confirmatus, Agamēnoni
 renunciat. Tunc placitum est omnibus fidē da-
 ri, fœdere firmari, iureiurando stringi, eo pacto
 ut si oppidū proxima nocte tradidissent, Ante-
 nori, Aeneæ, Vcalegoni, Polydamanti, Doloni,
necnon liberis, coniugibus, propinquis, amicis,
suisq; omnib⁹ fides seruaretur, & sua causa om-
nia sibi liceat habere. Pacto confirmato, iure-
 iurando adstricto, suadet Polydamas noctu ex- Scæa
 ercitus ad portam Scæam adducant, ubi extrin-
 secus caput equi sculptū est, ibi præsidia habe-
 re, noctu Antenorē & Anchisen exercitui Ar-
 giuorum portam reseraturos, eisq; lumen prola-
 tuos. Id signum eruptionis fore dicunt, qui ibi
 præsto forent qui ad regē eos ducant. Postq̃ pa-
 cta data sunt, Polydamas in oppidum rediit, rē
 peractā denūciat, dicit Antenori & Aeneæ, cæ-
 terisq; quibus placitū erat, ut suos omnes addu-
 cāt,

cant, & noctu Scæam portam aperiant, lumen
 ostendant, exercitum inducant. Antenor, &
 Aeneas noctu ad portam præsto fuere, Neopto-
 leum susceperūt, exercitui portam reseraue-
 re, lumen ostendēre, fugam præsidio sibi suisq;
 omnibus præuidere. Neoptolemus præsidium
 dat. Antenor eum in regiā duxit, ubi Troianis
 positum præsidium erat. Priamum persequitur,
 quem ante aram Iouis Hercei obtruncat. Hec-
 ba dū fugit cū Polyxena, Aeneas occurrit. Poly-
 xena ei se tradidit, quā Aeneas ad patrē Anchi-
 sen abscondit. Andōmacha & Cassandra in
 ædem Mineruæ se ecculant, tota nocte non
 cessant Argiui deuastare, prædamq; facere. Post
 quā dies illuxit, Agamemnon omnes duces in
 arcem conuocat, dijs gratias egit, exercitum
 collaudat, omnemq; prædam iubet in medio re-
 ponendam, quam omni exercitui æquē partitus
 est: simulq; exercitum consulit an placeat Ante-
 nori & Aeneæ, qui patriam prodiderint, fidem
 seruari. Exercitus omnis conclamat placere
 sibi; conuocatis que omnibus uniuersa quæ e-
 rant reddiderunt. Antenor rogat Agamem-

Antenor
 Aeneas

Priami mors.

Polyxena

Andromacha
 Cassandra

nonem ut sibi loqui liceret. Agamemnon dicere iubet. Mox ut loqui cœpit, primò omnibus Graecis iuuenibus gratias egit, simulq; commemorat

Helenium & Cassandram pacem semper patri suasisse, Achillemq; suasu Heleni sepulturæ cōditum fuisse. Agamemnon ex consilij sententia Heleno & Cassandræ libertatem reddidit. He-

lenus Agamemnonem pro Hecuba & Andromacha deprecatur, commemoratq; semper ab his esse dilectum. etiam his ex consilij sententia

libertas concessa est. Interea prædam omni exercitui diuisit, dijs gratias egit, hostias immolauit, & quinto die statuit iter pergere. Vt autem

dies profectiois aduenit, tempestates magnæ exortæ sunt, & per aliquot dies remāsere. Calchas respondit inferis satisfactum nō esse. Neopolemo in mentem uenit, Polyxenā, cuius cau-

sa pater eius perierat, in regia non esse inuentā. Agamemnō poscit, conqueritur, exercitum accusat, Antenorem accersiri iubet, imperat ut diligenter eam inquireret, inuentamq; ad se adduceret. Mox Antenor ueniens ad Aenean, &

Polyxenam ab eo absconsam suscipiens, ad Agamemnonem

memnonem eam duxit. Agamemnon Polyxe-
 nam Neoptolemo dedit, quam accipiens ad tu-
 mulum patris iugulauit. Tunc Agamemnon ira-
 tus Aeneæ, quod Polyxenam absconderat, cum
 omnibus suis à patria protinus discedere iubet.
 Aeneas cum suis proficiscitur. Antenori terrā
 tradidit. Agamemnon profectus est de urbe, ui-
 ctoria sibi cōcessa. Helena post aliquot dies mor-
 ta magis quàm antè, domum reportatur cū suo
 Menelao. Helenus cum Cassandra soro-
re, & Andromacha Hectoris fra-
tris uxore, & Hecuba ma-
tre Cherronesum
petit.

DARETIS PHRYGII DE EXCI-
 DIO TROIAE FINIS.

EPITOME AC SVM
MA VNIVERSAE ILIA
dos HOMERI, PINDA
RO Thebano autore.

RAM pande mihi Peli-
dæ diua superbi,
Tristia qui miseris iniecit
funera Graijs,
Atq; animas fortes heroũ
tradidit orco,

Latrantumq; dedit rostris uolucrũq; trahẽdos
Illorum exangues inhumatis ossibus artus.

Conficiebat enim summi sententia regis,

P 2

Ex

Ex quo contulerant discordi pectore pugnas
 Sceptringer Atrides, & bello clarus Achilles.
 Quis Deus hos fato tristi contendere iussit?
 Latonæ & magni proles Iouis. iste Pelasgum
 Infestam regis pestem in præcordia misit,
 Implicuitq; graui Danaorum corpora morbo.
 Nam quondã Chryses solenni tempora uitæ
 Implicitus, raptæ fleuit solatia natæ,
 Inuisosq; dies inuisaq; tempora noctis
 Egit, & assiduis impleuit questibus auras.
 Postq; nulla dies animum mœrore leuauit,
 Nullaq; lenibant patrios solatia fletus,
 Castra petit Danaum, genib'q; affusus Atridæ
 Per superos regniq; decus miserabilis orat
 Vt sibi causa suæ reddatur nata salutis:
 Dona simul profert, uincuntur fletibus eius
 Myrmidones, reddiq; patri Chryseida cēsent.
 Sed negat Atrides, Chrysenq; excedere castris
 Despecta pietate iubet. ferus ossibus imis
 Hæsit amor, spreuitq; preces dānosa libido.
 Contemptus repetit Phœbeia templa sacerdos,
 Squallidaq; infestis mœrēs secat unguibus ora,
 Dila

Dilaceratq; comas, annosaq; tempora plangit.
Mox ubi depositi gemitus, lachrymaeq; quierūt,
Vatidicis sacras compellat uocibus aras:
Quid coluisse mihi tua numina Delphice pdest,
Aut castam uitam multos duxisse per annos?
Quid ue iuuat sacros posuisse altaribus ignes,
Si tuus externo iam spernor ab hoste sacerdos?
En hæc defectæ redduntur dona senectæ.
Si gratus tibi sum, sim te sub iudice tutus.
Aut si quã ut luerẽ sub acerbo crimine poenã
Inscius admisi, cur ò tua dextera cessat?
Posce sacros arcus, in me tua dirige tela:
Autor mortis eris certè Deus. ecce merentem
Fige patrem: cur nata luit peccata parentis,
Atq; hostis duri patitur miseranda cubile?
Dixerat, ille sui uatis prece motus, acerbis
Luctibus infestat Danaos, pestẽq; per omnes
Inmittit populos. uulgus ruit undiq; Graiũ,
Vixq; rogis superest tellus, uix ignibus æther,
Deerat ager tumulis, iam noctis sidera non æ
Transierant, decimusq; dies patefecerat orbẽ:
Tunc Danaũ procures in cætũ clarus Achilles

Conuocat, & causas hortatur pestis iniquæ
 Edere Testoridē. tūc Calchas numina diuū
 Consulit, & causas pariter finemq; malorum
 Inuenit, effariq; uerens, ope tutus Achillis
 Hæc ait: Infesti placemus numina Phœbi,
 Reddamusq; pio castam Chryseida patri,
 Si uolumus Danaï portus intrare salutis.
 Dixerat, exarsit subito uolentia regis.
 Testoridem dictis primū cōpellat amaris,
 Mendacēq; uocat, magnūq; incusat Achillem,
 Inq; uicem ducis inuicti conuitia suffert.
 Cōfremuere omnes. tandē clamore represso
 Cogitur inuitos æger dimittere amores,
 Intactamq; pio reddit Chryseida patri,
 simul Multaq; dona * super: quā cūctis notus Vlysses
 Impositam puppi patrias deuexit ad arces,
 Atq; iterū ad classes Danaū sua uela retorfit.
 Protinus infesti placantur numina Phœbi,
 Et propè consumptæ uires redduntur Achiuis.
 Non tamen Atridæ Chryseidis excidit ardor:
 Mœret, & amissos deceptus luget amores.
 Mox rapta magnū Briseide priuat Achillem,

Solaturq; suos alienis ignibus ignes.

At ferus Aeacides nudato protinus ense
Tendit in Atriden, & ni sibi reddat honestæ
Munera militiæ, letum crudele minatur.

Nec minus ille parat contrà defendere sese,
Et nisi casta manu Pallas tenuisset Achillem,
Turpem cæcus amor famam liquisset in æuū
Gentibus Argolicis. cōtempta uoce minisq;

Inuocat æquoreæ Pelides numina matris,
Ne se plus Thetis contrà patiat in ultum.

At Thetis audita nati prece, deserit undas,
Castrâq; Myrmidonū præteruolat, inde p auras
Emicat æthereas, & in aurea sidera fertur.

Tunc genibus regis sparsis affusa capillis,
Pro nato ueni genitrix en ad tua supplex
Numina, summe parēs: ulciscere meq; meūq;
Corpus ab Atride. quòd si permittitur illi,
Vt flammâ impune mei uiolaret Achillis:

Turpiter occiderit superata libidine uirtus.
Iuppiter huic *dixit, tristes depone querelas
Magni diua maris, mecum labor iste manebit.

Tu solare tui mœrentia pectora nati.

contrà

Dixit, & illa leuis cœli delapsa per auras
 Littus adit patrium gratasq; sororibus undas.
 Offensa est luno, Tantūq; (ait) optime cōiunx
 Dorida nata ualet, tantū debetur Achilli,
 Vt mihi, quæ cōiunx dicor tua, quæq; sororis
 Dulce fero nomen, dilectos fundere Achiuos,
 Et Troum renouare uelis in prælia uires?
 Hæc ita dona refers nobis? sic diligor à te?
 Talibus incusat dictis irata Tonantem,
 Inq; uicem summi patitur conuitia regis.
 Tandem interposito lis omnipotēte resedit,
 Conciliūq; simul genitor dimittit ab aula.
 Interea sol immenso descendit olympo,
 Et dapibus largis curant sua corpora diui,
 Inde petunt thalamos iucūdaq; dona quietis.
 Nox erat, & toto fulgebant sidera cœlo,
 Humanūq; genus requies diuumq; tenebat,
 Tūc pater omnipotēs somnū uocat, ac ita fatur:
 Vade agē per tennes auras lenissime diuum,
 Argoliciq; ducis celeri pete castra uolatu,
 Dūq; tuo premitur sopitus pondere dulci,
 Hæc illi mandata refer, cū crastina primum

Ex.

Extulerit Titana dies, noctemq; fugarit,
Cogat in arma viros, incautūq; occupet hostē.
Nec mora, somnus abit, leuibusq; per aëra pēnis
Deuolat in thalamos Agamēnonis: ille sopore
Corpus inundatū leni prostratus habebat.
Ad quem sic loquitur curarū operūq; leuator:
Rex Danaū Atrida uigila, & mādata Tonātis.
Quæ tibi missa simul delapsus ab æthere porto,
Accipe: cū primū Titan emerferit undis,
Fortibus arma iube socios aptare lacertis,
Et petere Iliacos instructo milite campos.
Dixit, & has repetit p quas descēderat auras.
Interea lucem terris dedit ignea lampas,
Conuocat attonitus iussis Pelopeius heros
In cætum procures, remq; omnib⁹ ordine pādit.
Cuncti promittūt socias in prælia uires,
Hortāturq; ducē: quorum rex fortia dictis
Pectora collaudat, grates agit omnibus æquas.
Hic tū Thersites (quo nō deformior alter
Venerat ad Troiā, linguaq; proteruior alter)
Bella gerēda negat, patrias hortatur ad oras
Vertere iter: quē consilijs illustris Vlysses

Correptum dictis sceptro percussit eburno.
 Tunc uerò ardescit conceptis litibus ira,
 Vix telis caruere manus, ad sidera clamor
 Tollitur, & cunctos pugnandi corripit ardor.
 Tandem solertis prudentia Nestoris æuo
 Compressam miti sedauit pectore turbam,
 Admonuitq; duces dictis, responsa recordans
 Temporis illius, quo uisus in Aulide serpens
 Cōsumpsit uolucrū bis quatuor arbore fœtus,
 Atq; ipsam ualido pignantē pectore contrā
 Addidit extremo natorum funere matrem.
 Inquit deinde senex, maneo, remaneteq; Achiui,
 In decimo labor est quē Calchas dixerat anno,
 Quo caderet Danaūm uictricibus Ilion armis.
 Assensere omnes, laudatur Nestoris ætas,
 Conciliūq; simul dimittitur, arma parari
 Dux iubet atq; animos aptari et pectora pugna.
 Postera lux tacitas ut primū depulit umbras,
 Et nitidus Titan radijs patefecerat orbem,
 Protinus armari socios iubet acer Atrides,
 Et petere Iliacos instructo milite campos.
 Vos mihi nūc Musæ (qd enī nō ordine nostis?)
No-

Nomina clara ducū clarosq; referte parētes,
 Et dulces patrias, nā sunt hęc munera uestra:
 Dicamus quot quisq; rates ad Pergama duxit,
 Et cœptū peragamus opus, sitq; autor Apollo,
 Aspiretq; libēs operi per singula nostro.
 Peneleus princeps, bello Laërtius acer,
 Arcesilaus atrox, Clonius dux, atq; Protenor
 Boētes decies quinas duxere carinas,
 Et tumidos ualido pulsarunt remige fluctus.
 Inde Mycenæis Agamemnon finibus ortus,
 Quem sibi delegit bellatrix Græcia regem,
 Centum egit plenas armato milite puppes.
 Et bis tricenis Menelai nauibus ardor
 Insequitur, totidemq; ferox Agapenor's ira.
 Quos iuxta fidus solerti pectore Nestor,
 Consilioq; potens, gemina cum prole suorum
 It cum ter denis munitus in arma carinis.
 Ascadius uirtute potēs & Epistrophus ingēs,
 Gloria Myrmidonū, sæui duo robora belli,
 Grandiater denis pulsarunt æquora proris.
 At bis uigenas Polybetes atq; Leontes
 Instruxere rates ornatas milite forti.

Eurypylus Stelenusq; ferox, & fortis in armis
 Tidides, ualido pulsarunt remige pontum,
 Bisq; quadragenas onerarunt milite puppes.
 Ascalaphusq; potens, & Telamus acer, uterq;
 Ter denas ualido complerunt milite naues.
 At bis uigenas equitum fortissimus Ajax
 Instruxit puppes, totidemq; Abantore natus,
 Quos iuxta Graiū ductor comitatur Achilles,
 Cū quinquaginta materna per æquora uectus.
 Theſſalici iuuenes Pedippus & Antipus ibant
 Altaq; ter denis fulcarunt æquora proris.
 Et tribus assumptis ratib⁹ secut æquora Teucer,
 Triptolemusq; nouē, Rhodius quos uirib⁹ acer
 Emenelus sequitur minus una naue profect⁹,
 Quam duxit Telamone satus Salamini⁹ Ajax.
 Ascropus, & magno Thestoride nat⁹, & una
 Eubocca, ac magnis Helpenor finibus ortus,
 Dulichiusq; Meges, animisq; insignis & armis,
 Et clara de gente Thoas Andremonē natus,
 Hi quadragenas omnes duxere carinas.
 Et bis sex Ithacinaues solertia duxit:
 Quā sequitur totidē ratibus Telamoni⁹ Ajax

Egre.

Egregia uirtute potens, simul ordine Phineus
 Ire bis undenis tentabat in arma carinis.
 Idomeneus & Meriones, Cretæus uterq;
 Bis quadragenis muniti nauibus ibant,
 Et totidē puppes clara de gente Menetes
 Duxit Athenæus, quos uiribus ambit Achilles.
 Amphimachusq; ferox, Alpinus & Elide nati,
 Et clari uirtute Polixeus atq; Diares.
 Hi bis uigenas onerarunt milite naues.
 Protefilaus agit totidem fortisq; Podartes
 Instructas puppes, quas duxit Oileus Ajax.
 At septem Vetonte satus tulit arma carinis,
 Quē sequitur iuxta Podalirius atq; Machaon,
 Altaq; ter denis sulcarunt æquora proris.
 His ducibus Graiæ Troiana ad littora puppes
 Bis septem uenere minus, q̄ mille ducentæ:
 Iamq; citò appulerant classes cāposq; tenebant,
 Tunc pater ad Priamū misit Saturnius Irim,
 Quæ doceat fortes uenisse ad bella Pelasgos.
 Nec mora, continuo iussu capit arma parētis
 Priamides Hector, totāq; in prælia pubem
 Festinare iubet, portisq; agit agmē apertis.

Cui fulgens auro cassis iuuenile tegebat
 Omni parte caput, munibat pectora thorax,
 Et læuā clypeus, dextram decorauerat hasta,
 Ornabatq; latus mucro, simul alta nitentes
 Crura tegūt ocreæ, quales decet Hectoris esse.
 Hunc sequitur forma melior, nō fortis in armis,
 Belli causa Paris, patriæ funesta ruina,
 Deiphobusq; Helenusq; simul, fortisq; Poletes,
 Et sacer Aeneas Veneris certissima proles.
 Archiloch⁹q; Athamasq; ferox Antenore nati.
 Necnon & proles generosa Lycaonis ibat
 Pandarus, & magnæ uirtutis Glauc⁹ in armis,
 Amphionq; Adrastus, & Austi⁹ atq; Phialtes.
 Ibat & Amphimach⁹ Mari⁹q; insignis uterq;
 Magnanimiq; duces Rhodi⁹ & Epistroph⁹ ingēs
 Euphoriusq; ferox, clarusq; ætate Pyragmes,
 Cū quibus Enesteus ac Amphius, & bon⁹ armis
 Ipothus atq; Othamas uenere, Pigerius unā
 Ixioneq; sati, Crontusq; & Emonius, ambo
 Florentes ætate uiri, quos fortis & ingens
 Ascanius sequitur, simul & Iouis inclyta ples
 Sarpedon, claraq; satus tellure Choræbus.

His

His se defendit ducibus Neptunia Troia,
 Vicissentq; dolo Danaū, nisi fata uetassent.
 Iamq; duæ stabant acies fulgētibus armis,
 Cum Paris exitiū Troiæ & funesta ruina,
 Armatū aduerso Menelaum ex agmine uidit,
 Seq; uelut uiso perterritus angue recepit
 Ad socios amens. quē postq̃ turpiter Hector
 Confusum terrore uidet, Proh dedec⁹, inquit,
 Aeternum patriæ, generisq; infamia nostri,
 Terga refers? at non dubitabas hospitis olim
 Expugnare toros, cuius nunc defugis arma
 Vimq; times. ubi nunc uires, ubi cognita nobis
 Ludorū quondam uario certamine uis est?
 Hic animos ostende tuos, nil adiuuat arma
 Nobilitas formæ, duro Mars milite gaudet.
 Dum iaceas in amore tuo, nos bella geremus
 Scilicet, ut nostrū fundamus in hoste cruorem.
 Aequius aduersis tecū concurrat in armis
 Impiger Atrides. spectet Danaūq; Phrygumq;
 Depositis telis populus, uos fœdere iuncto
 Aduersas conferte manus, decernite ferro,
 Vestrū nunc Helenā sumat quis rectius ipsam.
 Dixit,

Dixit. quæ contrà paucis Priameius heros,
 Quid nimis indignis (inquit) me uocib⁹ urges,
 O patriæ germane decus? nam nec mihi cōiūx
 Prona q[;] luxuria est, fungor uirtutis amore,
 Nec uires dextrāq[;] uiri tentare recuso,
 Dummodo uictorē coniūx cū pace sequatur.
 Dicta refert Hector, placuit sentētia Graijs.
 Protinus accitur Priamus, sacrisq[;] peractis
 Fœdera iunguntur: post hæc discedit uterq[;]
 Depositis telis populus, cāpusq[;] patefcit.
 Interea toto discedit ab agmine Troum
 Pulcher Alexāder clypeoq[;] insignis & hasta,
 Quæ contra paribus fulgēs Menelaus in armis
 Constatit, & tecū mihi sunt certamina, dixit,
 Nec longū nostra lætabere coniuge, quæ te
 Mox rapuit regē, tantūmodo Iuppiter aſsit.
 Dixit, & aduersum se concitat acer in hostē.
 Ille uirum forti ueniētem reppulit ictu,
 Seq[;] gradu celeri recipit, longēq[;] frementē
 Hastam deinde iacit, quam deuittauit Atrides.
 Inq[;] uicem misſo fixiſſet pēctora telo
 Prædonis Phrygi, niſi uāſtum ferrea corpus
Te.

Texisset lorica uiri septem plice tergo.
Insequitur iuxta clamor, tum aduersus uterq;
Cōstitit, & galea galeā terit, & pede plantam
Cōiungit, stridet mucro mucrone corusco,
Corpus collectum tegitur fulgentibus armis.
Non aliter fortes nitida pro coniuge tauri
Bella gerunt, uastisq; replent mugitib⁹ auras.
Atq; diu rigido captabant corpora telo,
Tūc memor Atrides raptæ sibi cōiugis, instat,
Dardaniūq; premit iuuenē mox ense rigenti,
Cedentēq; retrò dum desuper appetit hostem,
Splendidus extremas galeæ percussit ad oras.
Desiluit mucro: gemuerūt agmina Graiūm.
Tūc uerò ardescit, quāuis manus ense carebat,
Et iuuenē arrepta prosternit casside uictor,
Ad socios traheretq; nisi caligine cæca
Texisset Citherea uirum, subiectaq; mento
Fortia rupisset laxatis uincula nodis,
Ultimus ille dies Paridi foret. abstrahit auro
Fulgentem galeam secum Menelaus, & ardens
In medios mittit procures, rursumq; recurrit,
Et magnam ualidis cōtor sit uiribus hastam

In cladē Phrygijsua quē Venus eripit hosti,
 Et secū in thalamos defert testudine structos.
 Ipsa dehinc Helenā muris accersit ab altis,
 Dardanioq; suos Paridi deducit amores.

Quē tali postq̄ conspexit uoce locuta est:
 Venisti mea flamma Paris, superatus ab armis
 Coniugis antiqui. uidi puduitq; uidere,
 Arreptū cum te traheret uiolentus Atrides,
 Iliacoq; tuos fœdaret puluere crines:

Nostrāq; (me miserā) timui ne Doricus ensis
 Oscula discuteret, totus mihi mēte relicta
 Fugerat ore color, sanguisq; reliquerat artus.
 Quis te cū sœuo cōtendere iussit Atrida?

An uaga fama tuas nondū peruenit ad aures
 De uirtute uiri? moneo ne rursus iniquæ
 Illius tua fata uelis committere dextræ.

Dixerat, & largis perfudit fletibus ora.
 Tristis Alexander, nō me superauit Atrides
 O' meus ardor, ait, sed castæ Palladis ira.
 Mox illum nostris succūbere turpiter armis
 Aspicias, aderitq; meo Citherea labori.

Post hæc amplexu per mutua corpora iuncto
 In.

Incumbit membris Cygneidos, illa soluto
 Accepit flammæ gremio Troiæq; suasq;
 Interea toto Menelaus in agmine Troum
 Quærit Alexadrū, uictorq; huc fertur et illuc.
 Quem frater socias acuens in bella cateruas
 Adiuuat, & forti populos Phryges increpat ore,
 Et seruare iubet leges, Helenamq; reposcit.
 Cūq; inter sese procures certamē haberēt,
 Cōciliū omnipotēs habuit regnator olympi.
 Fœdraq; intento turbauit Pandarus arcu
 Te Menelae petēs, lateriq; uolatile telum
 Incidit, & tunicā ferro squāmīsq; rigentem
 Desecat. excedit bello gemebūdu Atrides,
 Castraq; tuta petit. quē doctus ab arte paterna
 Pæonijs curat iuuenis Podalirius herbis,
 Atq; iterū in cædes horrēdaq; prælia mittit.
 Armauit fortes Agamēnonis ira Pelasgos,
 Et dolor in pugnā cunctos cōmunis agebat.
 Bellū ingens oritur, multūq; utrinq; cruoris
 Funditur, & totis sternuntur corpora campis,
 Inq; uicem Troum; cadūt Danaūq; cateruæ,
 Nec reges datur ulla uiris, sonat ūdiq; Mauors,

Telorūq; uolant ex cunctis partibus imbres.
 Occidit Antilochus rigido demersus in umbras
 Ense Calestiadis, optataq; lumina linquit.
 Inde manu forti Graiorū terga prementem
 Occupat Amphione satū Telamonius Ajax,
 Et prædurato transfixit corpora telo.
 Purpureā uomit ille animā cū sanguine mixtā,
 Ora rigat moriens, tūc maximus Antiph^o hastā
 Viribus aduersis conatus corpore toto
 Torquet in Aiace, telūq; errauit ab hoste,
 Inq; hostem cadit. ictus in inguine Leucon
 Concidit infelix prostratus uulnere forti,
 Et carpit uirides moribūdus dētibus herbas.
 Impiger Atrides casu cōmotus amici,
 Demophoonta petit, teloq; aduersa trabali
 Tēpora transfixit, uaginaq; horridus ensē
 Eripit ille suis moriens resupinus in armis
 Occidit, & terrā moribūdus uertice pulsat.
 Post hæc Aegæum saxi deiecerat ictu
 Impiger Vmbraſides, dederatq; silētib^o umbris:
 Tuncq; auidus prædæ iuuenē spoliare parabat,
 Desuper hasta uenit dextra uibrata Thoantis,
 Perq;

Perq; uiri scapulas animosq; pectora transit.
 In uultus ruit ille suos, calidumq; cruorem
 Ore uomit, stratusq; super sua palpitat arma.
 Sanguine Dardanij manabat undiq; campi,
 Manabant amnes passim, pugnabat ubiq;
 Immixtis ardens amborū exercitus armis,
 Et modò Troianis uirtus, modò crescit Achilis,
 Lætāq; per uarios petitur uictoria casus.

Hic postq; Danaūm lōgē cedētia uidit
 Agmina Tidides, tumidūq; increscere Martē,
 In medias acies quā plurimus eminet hostis
 Irruit, aduersas prosternit cæde phalāges,
 Huc illuc uolat ense ferox, hastāq; coruscat.
 Bellica Pallas adest, flagrātiaq; ignibus arma
 Adiuvat, atq; animos iuueni uiresq; ministrat.
 Ille boū ueluti uiso grege sæua leæna
 Quā stimulat ieiuna fames, ruit agmina cōtra
 Et prostrata necat uesano corpora dente)
 Sic ruit in medios hostes Calydonius heros,
 Virginis armigeræ monitis & numine tutus.
 Cōuersi dant terga Phryges, fugiētibus ille
 Instat, & extinctos morientū calcat acervos.

Dūq; furit sternitq; uiros, uidet ecce Thoātis
 Aduerso stātes furibundus in agmine natos,
 Aegæū Idæūq; simul, quē cuspide præcep
 Occupat antè graui, sed uulnera depulit umbo,
 Vibratūq; solo ferrū stetit. haud mora, totis
 Ingentem torquet Tydides uiribus hastam,
 Trās foditq; uiri pectus: pars cuspidis antè
 Eminent, & prodit scapulis pars altera fossis.
 Hūc ubi fundentē calidū de pectore flumen,
 Versantēq; oculos, animāq; per ora uomentem
 Conspectit frater, stricto celer aduolat ense,
 Germaniq; cupit fatorum existere uindex.
 Sed neq; uim sæui nec fortia sustinet arma
 Tydidæ, contraq; tamen defendere tentat.
 Vt uolucris, decerpta sui cū corpora nati
 Accipitrē laniare uidet, nec tēdere contrā,
 Auxilium nec ferre suo ualet anxia nato,
 Quodq; potest leuib⁹ plāgit sua pectora pēnis:
 Sic hostē Idæus germani cæde superbum
 Spectat atrox, miseroq; neq; succurrere fratri:
 Et nisi cessisset, dextra cecidisset eadem. (des,
 Nec minus in Teucros armis furit acer Atri-

Insequiturq; acies, & ferro uulnera miscet.
Obuius huic fatis ductus occurrit iniquis
Infelix Rhodius, quem uasto cuspideis ictu
Sternit, & ingenti scapulas trāsuerberat hasta.
Hinc petit Idomeū de aduersa parte ruentem
Merione satum, cuius post funera latus
Astropio genitū Stygias dimittit ad umbras.
Merionis puerum uibrata percutit hasta,
Pergellūq; necat. uastisq; horrēdus in armis
Eurypylus gladio uenientē Herpedona fundit,
Et pariter iuuenē uita spoliavit & armis.
Parte alia uolitat sinuoso Pandarus arcu,
Tydidēq; oculis aduersa per agmina quærit:
Quē postquidit sternentem corpora Troum,
Horrida direxit contento spicula cornu,
Et summas humeri distrinxit acumine partes,
Tunc uerò ardescit iuuenis Calydonius ira,
In medias acies animosi more leonis
Fertur, et Ascroneū magnūq; Alpenora fundit,
Cōminus hūc gladio, iaculo ferit emin⁹ illū.
Inde premit Polydona Abāthaq; cuspide forti,
Et notū bello Xāthum, uastūq; Thoantum.

Post hos infestus Croniūq; & Scemona telo
 Perturbat celeri, pariterq; ad tartara mittit.
 Tu quoq; Tididæ prostratus Pādare dextra
 Occidis infelix accepto uulnere tristi:
 Dexterâ quâ naris fronti coniungitur imæ,
 Dissipat, & cerebrū galeæ cū parte reuulsum,
 Ossaq; confossa spargit Tidideus ensis.
 Iamq; manus Aeneas & Calydonius heros
 Contulerant iactis inter se cōminus hastis,
 Vndiq; rimabant inimico pectora ferro,
 Et modò cedebant retro, modò deinde coibāt.
 Postq; utriq; diu steterant, nec uulnera magnus
 Quâ daret infesto Tidides ense uidebat,
 Saxū ingens medio quod fortè iacebat ī agro,
 Bissenī quod uix iuuenes tellure leuabant,
 Sustulit, & magno conamine misit in hostē.
 Ille ruit prostratus humo cū fortibus armis,
 Quē Venus æthereas genitrix delapsa pauras
 Accipit, & nigra corpus caligine condit.
 Non tulit Oenides animo, nebulasq; p ipsas
 Fertur, & in Venerē flagrantibus irruit armis:
 Et neq; quē demens ferro petat inspicit antē,
Cœle.

Cœlestēq; manum mortali uulnerat ense.
 Icta petit cœlum terris Citherea relictis,
 Atq; ibi sidereo queritur sua uulnera Marti.
 Dardaniū Aenean seruat Troianus Apollo,
 Accēditq; animos, iterūq; ad bella reduxit.
 Vndiq; cōsurgunt acies, & puluere cœlum
 Conditur, horrēdisq; sonat clamoribus æther.
 Hic alius rapido deiectus in æquora curru
 Cōteritur, pedibusq; simul calcatur equorū.
 Atq; alius uolucris traiectus corpora telo,
 Quadrupedis tergo pronus ruit. illius ense
 Deiectū longè caput à ceruice cucurrit.
 Hic iacet exanimis fuso super arma cerebro.
 Sanguine manat humus, cāpi sudore madescūt.
 Emicat interea Veneris pulcherrima proles,
 Densa q; Graiorū premit agmina, nuda q; latè
 Terga metit gladio, funesta q; prælia miscet.
 Nec cessat spes una Phrygū fortissimus Hector
 Sternere cæde uiros atq; agmina uertere Graiū.
 Ut lupus in cāpis pecudes cū cernit apertis,
 Nō ductor gregis ipse comes, nō horrida terret
 Turba canū, premit esuriens, & negligit oēs;

In mediosq; greges auid⁹ ruit: haud sec⁹ Hector
 Inuadit Danaos & territat ense corusco.
 Deficiūt Graiorū acies, Phryges acrius instāt,
 Attolluntq; animos: geminat uictoria uires.
 Vt uidit socios infesto cedere Marti
 Rex Danaū, sublimis equo uolat agmina circū.
 Hortaturq; duces, animosq; in praelia firmat.
 Mox ipse in medios audax se proripit hostes,
 Oppositasq; acies stricto diuerberat ense.
 Vt Libycus cū fortē leo procul agmina uidit
 Læta boū passim uirides errare per herbas,
 Attollit ceruice iubas, sitiensq; cruoris
 In mediā erecto contendit pectore turbam:
 Sic ferus Atrides aduersos fertur in hostes,
 Infestasq; Phrygū perturbat cuspide turmas.
 Virtus clara ducis uires accendit Achiuūm,
 Et spes exacuit languentia militis arma.
 Fūnduntur Teucris, Danai lætantur ouantes.
 Tandē hic Aeneam immisso contēdere currū
 Cōspicit Atrides, strictoq; occurrere ferro
 Apparat, & iaculū quātū furor ipse mouebat,
 Viribus intorquet, quod depulit error ab illo
Pe.

Pectus in aurigæ, stomachoq; infigitur alto.
 Ille ruens ictu media inter lora rotasq;
 Voluitur, & uitâ calido cū sanguine fundit.
 Ingemit Aeneas, curruq; animosus ab alto
 Desilit, & ualido Cretheona cōminus ictu
 Tersilochūq; ferit. quorū post funera uictor
 Paphlagonū ductor Menelai concidit armis,
 Antilochūq; Mison. post hos Iouis inclyta plex
 Sarpedon bello funesto prælia miscet.
 Quē contra infelix nō æquis dimicat armis
 Triptolem^o magno sat^o Hercule, sed neq; uires
 Hunc seruare patris, nec tot potuere labores,
 Quin caderet, tenuēq; daret de corpore uitā.
 Saucius egreditur medio certamine belli
 Sarpedon. fraudisq; subit commentor Vlysses,
 Et septē iuuenū pulcherrima corpora fundit.
 Hinc pugnat patriæ culmē Mauortius Hector,
 Illinc Tydides, sternuntur utrinq; uirorum
 Corpora per cāpos, & sanguine prata rigātur.
 Pugnat bellipotens casta cū Pallade Mauors,
 Ingentēq; mouet clypeū, quem sancta uirago
 Egit, & extrema percussum cuspide cædit,
At,

Attonitumq; simul cœlū petere ipsa cœgit.
 Hic ille æthereo quæritur sua uulnera regi
 Saucius, & magni genitoris iurgia suffert.
 Interea magnis Atamātem uiribus Ajax
 Interimit, magnūq; petit Menelaus Adrastum,
 Et trahit ad classes manibus post terga reuictis,
 Ex hinc deducit lætos ex hoste triumphos.
 Incumbunt Danai, cedit Troiana iuuentus,
 Tergaq; nuda tegit. sensit Mauortius Hector
 Pro Danaïs pugnare deos, ualidasq; suorum.
 Virginis armigera subduci numine uires.
 Continuoq; petit muros, Hecubāq; uocari
 Imperat, & diuæ placari numina suadet.
 Protinus armatas innuptæ Palladis arces
 Iliades subeunt, festisq; altaria fertis
 Exornant, cædūtq; sacras ex more bidentes.
 Dūq; preces Hecube supplex ad tēpla Mineruæ
 Pro charis natis genitrix & coniuge fundit,
 Interea Glaucus stricto cōtendere ferro
 Cum Diomede parat, nomēq; genusq; rogāti
 Quis sit & unde foret, magnis cū uirib; hastā
 Mittere tentabat, tētanti Aetholius heros,

Quo

Quò ruis? exclamat, quæ te scelerate furentem
Mens agit imparib⁹ mecum cōcurrere telis? (trā
Hospitis arma uides, Veneris quæ uulnere dex-
Perculit, & summo repulit certamine Martē.
Pone truces animos, infestaq; tela coërce.
Post hæc inter se posito certamine pugnae
Cōmutant clypeos inimicaq; prælia relinquunt.

Colloquium petit interea fidiſſima coniunx
Hectoris Andromache, paruūq; ad pectora natū
Aſt ynaëta tenet, cuius dum maximus heros
Oſcula parua petit, ſubitò perterritus infans
Conuertit timidos materna ad pectora uultus.
Terribilemq; fugit galeam, criſtamq; micantem.
Vtq; caput iuuenis poſito detexerat ære,
Protinus infantem geminis amplectitur ulnis,
Attollēsq; manus, precor ò pater optime, dixit,
Vt meus hic pro quo tua numina natus adoro,
Virtutes patrias primis imitetur ab annis.
Hæc ait, & portis acies petit acer apertis,
Vnà deïde Paris. poſtq; in certamina uentū eſt,
Protinus in mediū procedit maximus Hector,
Graiorumq; duces inuictis prouocat armis.

Nec

Nec mora, continuò fraudis cōmentor Vlyſſes,
 Et ſerus Idomeneus, & notus gente paterna
 Meriones, Graiūq; ſimul dux acer Atrides,
 Aiacesq; duo clari, ſpecioſus in armis
 Eurypylus, magnūq; Thoas Andromene natus,
 Quiq; manū Veneris uiolauit uulnere triſti,
 Procedūt: aberat nam Troū terror Achilles,
 Et dulci cithara diuūm lenibat amores.
 Sortes miſerūt quis eorum in bella ualeret.
 Ergo ubi deiectis auratam regis Atridæ
 Sortibus in galeā, magnus proceſſerat Ajax,
 Concurrunt armis Ajax crudelis & Hector.
 Principio iactis cōmittunt prælia telis,
 Mox rigidos ſtringunt enſes, & fortibus armis
 Decertant, partesq; oculis rimātur apertis.
 Et modò terga petunt, duros modò fortib⁹ ictus
 Depellunt clypeis. ingens ad ſidera clamor
 Tollitur, & uastiſ impletur uocibus æther.
 Non ſic ſetigeri exacuunt feruoribus iras,
 Peſtoribusq; petunt uastiſ, modò dētibus uncis
 Alternos uibrāt gladios, & uulnera miſcent,
 Fortia terga premūt, ſpumātq; per ora uiciſſim.

Fumigeræ nubes cœcretaq; fulgura & ignes
 Iactâtur, magnoq; implêtur murmure syluæ:
 Talis Priamides simul Ajax fortis in armis.
 Tandē animis armisq; furens Telamoni⁹ Ajax
 Insignē bello petit Hectora, quaq; patebat
 Nuda uiri ceruix, fulgentē dirigit ensem.
 Ille iētum celeri præuidit callidus astu,
 Tergaq; submittit, ferrūq; umbone repellit.
 Sed leuis extremas clypei dilabitur oras
 Ensis, & exiguo cervicem uulnere libat.
 Acrius aduersum rursus consurgit in hostē
 Priamides, nec iam ferro Telamone creatum,
 Sed magno saxi iactu petit. at ferus Ajax
 Ingentem clypeo septēplici reppulit iētum.
 Et iuuenē saxo percussū sternit eodem.
 Quē leuat exēptum Graijs inimicus Apollo,
 Integratq; animū. iam rursus ad arma coibant,
 Stringebāt iterum gladios, cū fessus in undas
 Cœperat igniferos Titan immergere currus,
 Noxq; subire polum: iuxta mittuntur utrosq;
 Qui dirimant à cæde uiros, nec segnius illi
 Deponūt animos. tunc bello maximus Hector,

Que

Quæ te terra uirum? qui te genuere parentes?
 Viribus es proles generosa atq; inclyta, dixit.
 At contrà refferre parat Telamonijs Ajax,
 Hefiona de matre uides Telamone creatum,
 Nobilis illa domus fama, & generosa propago.
 Hector & Hefionæ nomen casusq; recordans,
 Absistamus ait, sanguis communis utriq; est,
 Aiace mîq; prior aurato munerat ense.
 Inq; uicem, quo se bellator cinxerat Ajax
 Accepit balthæum uario celamine sculptum.
 Post hoc extemplo Troum Danaumq; cateruæ
 Discedunt, cælumq; tegit nox atra tenebris.
 Implentur dapibus largis Bacchiq; liquore,
 Atq; auide placido tradunt sua corpora somno.
 Postera cum primum stellas aurora fugarat,
 In cœtū uenere Phryges, tūc maximus Hector
 Cum socijs memorans hesternæ funera noctis
 Suadet ut inuictis Helene reddatur Achivis,
 Prædaq; quæ duos Menelai mulceat ignes.
 Idq; placet cunctis. cum sæuo missus Atridæ
 Pertulit Idæus Troum mandata, neq; ille
 Aut animum precibus, nec dictis porrigit aures.

Vltro etiam castris Idæum excedere iussit.
 Paruit hic monitis, iterūq; ad castra reuersus
 Troiæ, contemptū duro se narrat ab hoste.
 Interea Danaï confusi cæde suorum
 Ingentes struxere pyras, collectaq; passim
 Fortia tradiderant sociorū corpora flāmis.
 Tūc remouēt fossas, & uallum robore cingūt.

Vt nitidum Titan radijs patefecerat orbem,
 Cōuocat in cœtū superos pater, & monet oēs
 Ne cōtra sua fata uelint cōtendere diui.
 Ipse per æthereas cœli delabitur auras,
 Umbrosisq; simul cōcedit mōtibus Idæ:
 Inde acies uidet Iliacas, dextraq; potenti
 Sustinet auratas æquato pondere lances,
 Fataq; dura Phrygū, casusq; expēdit Achiuū,
 Et Graiū clades grauib; præpōderat armis.
 Interea Danaos ingenti concitus ira
 Priamides agit, & totis supereminet armis,
 Vnū quippe decus Phrygiæ turbātur Achiui,
 Doricaq; ingēti complētur castra tumultu.
 Hortatur socios muris inclusus Atrides,
 Lāguētesq; animos iuuenū in certamina firmat:

Princeps Tydides ardentibus emicat armis,
 Per mediosq; hostes immani turbine fertur.
 Hic illi occurrit fatis Aegæus iniquis
 Telū immane manu quatitēs, quē maxim⁹ heros
 Occupat, & duro mediū trāsuerberat ense.
 Hinc Phrygias acies uastis protectus in armis
 Teucer agit, spargitq; leues in terga sagittas,
 Corisiona ferum letali uulnere fundit.
 Mox alias acies petit, aurigamq; superbi
 Hectoris obtruncat. quē saxo Troius heros
 Occupat, excussoq; incautū proterit arcu.
 Ast illum fidi rapiunt de cæde sodales,
 Prostratūq; leuāt. ruit undiq; turbid⁹ Hector,
 Aduersasq; acies infesta cuspide terret.
 Sed rursus Danaï turbati cæde suorum
 Cōcurrunt, iterūq; leues in castra cateruæ
 Cōfugiunt, portasq; obiecto robore firmant.
 At Phryges obsidunt inclusos aggere Graios,
 Excubijsq; premūt muros, flāmisq; coruscant.
 Cætera per campos sternit sua corpora pubes,
 Indulgentq; mero, curas animosq; resoluunt.
 Astoniti Danaūm procures discrimine tanto
Nec

Nec dapib⁹ releuāt animos, nec corpora curāt,
 Sed miseri sua fata gemūt. mox hoste repulso
 Legatos mittunt, dextramq; hortātur Achillis,
 Vt ferat auxilium miseris. Theteius heros
 Nec Danaū capit aure preces, nec munera regis
 Vlla referre cupit. nō illum redditus ignis,
 Aut intacta suo Bryseis corpore mouit,
 Irrita legati referunt responsa Pelasgis,
 Et dapibus curant animos, leniq; sopore
 Alterius noctis tardè labentibus astris.
 Restabatq; super tacitæ pars altera noctis
 Tunc Danaū iussu castris Aetholius heros
 Egredditur, sociumq; sibi delegit Vlysssem
 Qui secum tacito sublustri noctis in umbra
 Scrutetur studio quæ sit fiducia Troum.
 Quid'ue agitēt, quātas'ue parēt ī prælia uires.
 Dūq; iter horrendū loca per mōtana uagantes
 Carpebāt, uenit ecce Dolon, quē Troica pubes
 Miserat, ut Danaū solerti pectore uires
 Aspiceret, sensusq; ducū plebisq; referret.
 Quē procul ut uidit socius Diomedis Vlysses,
 Abdiderant occultantes sua corpora furtim

In densos frutices, ut spe percussus inani
 Troianus iuuenis cursu præcederet illos,
 Ne facile oppressus gressum in sua castra refer
 Post ubi trāsierat fidēs aīoq; manuq; (ret.
 Profiluere uiri, iuuenēq; euadere cursu
 Conantē capiunt, ferroq; manuq; minatur.
 Ille timore pauens, uitam cōcedite, dixit,
 Hoc unum satis est. quod si perstatis in ira,
 Quāta ex morte mea capietis præmia laudis?
 At si cur ueniā tacitis exquiritis umbris,
 Maxima Troia mihi currū promisit Achillis,
 Si uestras cepisset opes. hæc dona secutus,
 In dubios casus, coram quos cernitis ipsi,
 Infelix cecidi. nunc uos per numina diuūm,
 Per mare, per Ditis fluctus obtestor opaci,
 Ne rapere hanc animā crudeli cæde uelitis.
 Hæc pro concessa referetis dona salute,
 Cōcilium Priami regis, remq; ordine gentis
 Expediā Phrygiæ. postq; quid Troia pararet
 Cognouere uiri, fauces mucrone recluso
 Detrudunt iuueni. post hæc tentoria Rhæsi
 Intran, atq; ipsum somno uinoq; sepultum

Obtruncāt, spoliātq; uiros, fusosq; per herbam
 Exanimāt socios. tunc tristi cæde peracta
 Præda humeros onerant, multo cādore nitētes
 Rhæsi uentigenas secum adduxere iugales.
 Thraces equos rapiūt, quos nec præcedere uen
 Nec posset uolucris cursu superare sagitta. (t^o,
 Inde iterum Argolicas primæ sub tēpore lucis
 Ad classes redeunt, quos Nestoris accipit ætas
 Ac recipit portis. postq; sua castra tenebant,
 Facta duci referunt: laudat Pelopeius heros,
 Fessaq; iucundæ tradunt sua membra quieti.

Lux exorta uiros in pristina bella remisit,
 Instaurantq; animos recreato milite pugna
 Dardaniū Danaūq; duces, uolat undiq; nubes
 Telorū, & ferro ferrū sonat. undiq; mixtis
 Inter se strident mucronibus, instat utrinq;
 Densa acies, mixtusq; fluit cū sanguine sudor.
 Tandem feruēti Danaūm rex concitus ira
 Antiphonē ingenti prostratū uulnere fundit,
 Tessandrūq; simul, fratresq; ad bella ruentem
 Hippolytū, post hos gladio petit Amphimodōta.
 U fratris dextram gladio ferit, ille dolore

Acrior accepto, fugientem Anthenore natum
 Persequitur, traxitq; ferox cū uulnere pœnas.
 Hector tunc pugnae subit acri concitus ira
 Priamides, mox percussos agit undiq; Graios
 Nec Paris hostiles cessat prosternere turmas,
 Eurypyliq; femur contento uulnerat arcu.
 Incumbunt Troes, fugiunt in castra Pelasgi
 Viribus exhaustis, & uastis undiq; firmant
 Obicibus muros, saxo Mauortius Hector
 Perfringit portas, ferrataq; robora laxat.
 Irrumpunt aditus Phryges, atq; in limine primo
 Restantes sternunt Graios, ualloq; cateruas
 Disturbant, alij scalas in mœnia ponunt,
 Et iaciunt ignes, geminat uictoria uires.
 De muris pugnant Danaï, turresq; per altas
 Saxa uolant, subeunt facta testudine Troes,
 Ascenduntq; aditus, & totis uiribus instant.
 Turbati fugiunt omnes in castra Pelasgi
 Et scandunt puppes, in stat Troiana iuuentus
 Telaq; crebra iacit, resonat clamoribus æther.
 Neptunus uires Danaïs animumq; ministrat,
 Pugna ingens oritur, furit istinc hostis et illinc,
 Dextraq;

Dextraq; Idumenei cedit Asius. Hector atrocē
 Amphimachū obtrūcat, necnō incūbit in armis
 Anchisæ gener Achatius, quem fuderat ense
 Magnanimus ductor Rhodius, tunc feruidus ira
 Deiphobus ferit Ascalaphū mergitq; sub undas.
 Hector ubiq; ferus uiolento pectore sæuit,
 Quem saxo ingenti percussū maximus Aiax
 Depulit, & toto prostratum corpore fudit.
 Concurrit Troiana manus, iuuenēq; uomentem
 Sanguineos fluctus, Xanthi lauere fluentis.
 Inde iterū ad pugnam redeunt, fit maxima cædes
 Amborum, & manat tellus infecta cruore.
 Polydamas ualido Protenora percutit ictu,
 Amphiloichūq; Antenoriden Telamonius Aiax,
 Bethæūq; Athamas, Promachū quoq; sternit atro
 Penelei dextra, inde cedit Priameia pubes. (cē
 Acrius insurgunt Troes ad Achaica bella,
 Instaurantq; manus, cedit Pelopeia uirtus
 Pulsa metu, uallumq; & muros aggere septos
 Transiliunt, alij fossas uoluuntur in ipsas.
 Aduolat interea Danaū metus impiger Hector,
 Confugiunt iterū ad classes Agamemnonis alæ,

Atq; inde aduersis propellunt uiribus hostē.
 Fit pugna ante rates. scuit Mauortius Hector,
 Et poscit flāmas, totāq; incēdere classē
 Apparat. huic ualidis obsistit uiribus Aiax
 Stans celsa in puppi, clypeoq; incēdia sēua
 Sustinet, & solus defendit mille carinas.
 Hinc iaciunt Danaī robustæ cuspidis hastas,
 Illinc ardentes tēdas Phryges undiq; iactant.
 Per uastos sudor pugnantū defluit artus.

Nō ualet ulterius cladē spectare suorū
 Patroclus, subitoq; armis munitus Achillis
 Aduolat, & falsa conuertit imagine Troas.
 Qui modò turbabāt Danaos animoq; fremebāt,
 Nūc trepidi fugiunt. fugiētibus imminet ille,
 Perturbat uelox acies, uastūq; per agmen
 Fertur, & ingēti Sarpedona uulnere fundit.
 Et nunc hos gladio, nunc illos proterit arcu,
 Præliaq; horrēdi sub imagine uersat Achillis.
 Quē postq; socias miscētē cæde cateruas,
 Turbantemq; acies respexit feruidus Hector,
 Tollit atrox animos, uastisq; immanis in armis
 Occurrit contrā, magnosq; hūc increpat ore:

Huc

Huc agè nūc cōuerte grad⁹ fortissime Achilles,
 Iam nosces ultrix quid Troiæ dextera possit,
 Et quātum in bello possit fortissimus Hector.
 Nā licet ipse suis Maiores te protegat armis,
 Inuito tamē hæc perimet te dextera Marte.
 Ille silet, spernitq; minas animosaq; dicta,
 Vt quē mentitur uerus credatur Achilles.
 Tunc prior intorquet collectis uiribus hastā
 Priamides, quā prolapsam celeri excipit ictu
 Patroclus, redditq; uices & mutua dona.
 Obijcit & saxū multo cū pōdere missum,
 Quod clypeo excussū uiridi tellure resedit.
 Tūc rigidos stringūt enses, & cōminus arma
 Inter se miscent, donec Troianus Apollo
 Mentitos uultus simulati pandit Achillis,
 Denudatq; uirum. quē bello maximus Hector
 Pugnatē falsis postq̄ depren dit in armis
 Irruit, & iuuenem nudato pectore ferro
 Traijcit, & uictor Vulcania detrahit arma.
 Vendicat extincti corpus Telamonius Ajax,
 Oppositoq; tegit clypeo. Priameia pubes
 Letitia exultat, Danaï dum funera mcerent.

Interea iuuenis tristi cum pube suorum
 Testorides in castra gerit miserabile corpus.
 Tunc ut Pelidæ rumor diuerberat aures,
 Palluit infelix iuuenis, calor ossa reliquit,
 Tristia membra simul materno nectit amictu
 Deflens Aeacides tristi de cæde sodalis,
 Vnguibus ora secat, cōptos in puluere crines
 Deformat, scindit firmas de pectore uestes,
 Et super extincti prostratus mēbra sodalis
 Crudeles fundit questus, atq; oscula figit.
 Mox ubi depulsi gemitus lachrymæq; quierūt,
 Tristis ait, iam iamq; meo cruciabere ferro,
 Non impune mei lætabere cæde sodalis
 Hector ait, magnoq; meo uiolente labore
 Persolues pœnas, atq; istis uictor in armis
 In quibus exultas, fuso moriere cruore.
 Post hoc accensus furijs decurrit ad æquor,
 Fortiaq; arma Thetim supplex rogat. illarelictis
 Fluctibus auxiliū Vulcani protinus orat.
 Excitat Aethnæos calidis fornacibus ignes
 Mulciber, & ualidis fuluū domat ignib. aurū.
 Mox effecta ferens diuinis artibus arma

Euolat ad Thetidem. quæ postq̃ magn⁹ Achilles
Induit, in clypeū uultus conuertit atroces.

Illic ignipotens mundi cælauerat axem,
Sideraq̃, et liquidas redimitas undiq̃ Nymphas.

Fecerat & mira liquidas Nereidas arte,
Oceanū, terras, & cinctum Nerea circum,
Annorūq̃ uices, diuersaq̃ tempora noctis,
Quattuor & mūdi partes, quātū Arcton ab Au

Et quātū occasus roseo distaret ab ortu, (stro,
Lucifer unde suis, unde Hesperus, unus uterq̃
Exoriatur equis, quantū uel in orbe mearet
Luna caua, & nitida lustraret lampade terras.

Addideratq̃ freto suo numina, Nerea magnū,
Oceanūq̃ senem, & uertentē Prothea semper,

nec eūdē

Tritonesq̃ feros, & amātem Dorida fluctus.
Terra gerit syluas, horrendaq̃ mōstra ferarū,
Fluminaq̃, & montes, cūq̃ altis oppida muris,
In quibus exercent leges animosaq̃ iura

Certantes populi. sedet illic æquus utriq̃
Iudex, & litem discernit fronte serena.

Parte alia castæ resonant Pæana puellæ, (sat,
Dātq̃ choros molles, hæc dextra tympana pul-

Ulla

Illa lyrae graciles extenso pollice chordas
 Percurrit, septēq; modis modulatur auenis.
 Carmina cōponunt mundi resonātia motum,
 Rura colunt alij, sulcant graua arua iuueni,
 Maturasq; metit robustus messor aristas,
 Et gaudet pressis immundus uinitor uuis.
 Tōdent prata greges, pendēt in rupe capellæ,
 Hic intermedius stabat Mars aureus armis,
 Atropos hunc circūstabat, reliquæq; sorores
 Sanguineis mœstæ Cloto Lachesisq; capillis.

Talibus ornatus donis Thetydeius heros,
 In medias acies immani turbine fertur.
 Cui uires præbet casta cū Pallade Iuno,
 Dātq; aīos iuueni. uidet hūc Citherei⁹ heros,
 Occurritq; uiro, sed nō cum uiribus æquis,
 Aeacidæ nec cōpar erat, tamen ira coēgit
 Conferre inuictis iuuenē cum uiribus arma.
 Quē nisi seruasset magnarū rector aquarum,
 Ut profugus lætis Troiā repararet in armis,
 Augustūq; genus claris submitteret astris,
 Non claræ gentis nobis mansisset origo.
 Inde agit Aeacides infesta cuspide Teucros,

In-

Ingentemq; manū prosternit cæde uirorum
 Sanguinis Hectorei sitiens. at Dardana pubes.
 Confugit ad Xāthi rapidos perterrita fluctus,
 Auxiliumq; petit diuini fluminis. ille
 Instat, & in medijs pugnatur gurgitis undis.
 Ira dabat uires, tinguntur sanguine ripæ,
 Sparsaq; per totos uoluūtur corpora fluctus.
 At Venus & Phrygiæ gētis tutator Apollo,
 Cogūt in Danaos Xanthi consurgere fluctus,
 Ut fera terribili miscentē prælia dextra
 Obruat Aeacidē, qui protinus undiq; totis
 Impediatur aquis. sed uasto gurgite præcep
 Voluitur, atq; uirū terrentibus impedit undis,
 Prætenditq; gradus. ille omni corpore sæuas
 Cōtra pugnat aquas, aduersaq; flumina rūpit,
 Et modò disiectis humeris, modò pectore uasto
 Propellit fluctus, quē longè prouida Iuno
 Admonuit rapidæ quo cederet ictibus undæ,
 Sanctaq; pugnarūt inter se numina diuūm.
 Rursus agit Phrygias ingenti cæde cateruas
 Horridus Aeacides, bellig; ardore resumpto
 Funereas acies horrendaq; prælia miscet.

Nō

Non illum uis ulla tenet, non sæua fatigant
Pectora pugnando, uires successus adauget.
Perculsi dubitant trepida formidine Troes,
Atq; inter muros exhausta penè salute
Confugiunt, portasq; obiecto robore firmant.
Vnus tota salus in quo Troiana manebat,
Hector adest, quē nō duri timor undiq; Martis,
Nec patriæ tenuere preces, quin obuius iret
Et contra magnum contendere uellet Achillē.
Ante oculos subitò uisa est Tritonia Pallas.
Quem procul ut uidit tectū cœlestibus armis,
Pertimuit, clausisq; fugit sua mœnia circum
Infelix portis. sequitur Thetydei heros
In somnis ueluti cum pectora terruit ira.
Hic rursus super insequitur, fugere ille uidetur,
Festinantq; ambo : gressum labor ille moratur,
Alternis poterant insistere cœpta periclis,
Nec requies aderat, furor undiq; concitat iras.
Spectant de muris miseri sua fata parentes,
Pallētemq; uident supremo tempore natum,
Quem iam summa dies suprema luce premebat.
Huic subitò ante oculos similis Tritonia fratri

Occur-

Occurrens iuuenem simulato decipit ore:
 Nam nunc Deiphobi tutum se credidit armis.
 Trāstulit ad Danaos iterum sua numina Pallas.
 Concurrunt iactis inter se comminus hastis
 Inuiēti iuuenes, hic uastis intonat armis,
 Ille hostē ualidū nequicquam umbone repellit,
 Alternisq; ferox mutat congressibus ictus.
 Sudor agit riuos, ensem terit horridus ensis,
 Collatusq; hæret pede pes, & dextera dextræ.
 Interea ualidam Thetydeius extulit hastam,
 Inq; uirum magnis emissam uiribus egit.
 Quam pōst elapsam uitauit callidus Hector.
 Exclamant Danai. contrā Priameius heros
 Vibratum iaculum Vulcania torquet in arma.
 Nec successus adest, nā duro inflectitur auro:
 Dissiluit mucro, gemuerunt agmina Troum.
 Concurrunt iterum collatis fortiter armis,
 Inq; uicem strictos commutant cōminus enses.
 Nec sufferre ualet ultra sortemq; supremam
 Horruit instantem defectis uiribus Hector.
 Dumq; retrocedit fraternaq; fessus in armis
 Respicit auxilia, & nullam uidet esse salutem.

Sen-

Sensit adesse dolos. quid agat? quæ numina sup-
 Inuocet? in toto læguescūt corpore uires (plex
 Auxiliūq; negant, retinet uix dextera ferrū,
 Nox oculos inimica tegit, nec subuenit ullum
 Defenso auxilium, pugnat moriturus, & altos
 Corde premit gemitus. in stat Nereius heros,
 Turbatūq; procul premit undiq;: tūc iacit hastā,
 Et medias rigida transfixit cuspide fauces.
 Exultant Danai, Troes sua funera deflent.
 Tunc sic amissis infelix uiribus Hector,
 En concede meos miseris genitoribus artus,
 Quos pater infelix multo mercabitur auro:
 Dona feres uictor. Priami nunc filius oro,
 Te Priamus dux ille ducū, quem Græcia solū
 Pertimuit. si nec precibus, nec munere uictus,
 Nec lachrymis miseri, nec clara gēte moueris;
 Adflīcti miserere patris, moueat tua Peleus
 Pectora, pro Priamo: pro nostro pignore, Pyr-
 Talia Priamides. cōtra quē dur⁹ Achilles, (rh⁹.
 Quid mea supplicib⁹ tētas inflectere dictis
 Pectora? quē possem discerptū more ferarum,
 Si sineret natura, meis absumere malis.

Te

Te uerò tristesq; feræ, cunctæq; uolucres
 Diripient, auidiq; canes tua uiscera pascēt.
 Hæc ex te capient Patrocli gaudia manes,
 Si capiūt umbræ. dū talia magnus Achilles
 Ore truci iactat, uitam miserabilis Hector
 Reddidit. hūc animo nōdum satiatus Achilles
 Alligat ad currū, pedibusq; exāguia membra
 Ter circū muros uictor trahit, altius ipsos
 Fert domini successus equos. tūc maxim⁹ heros
 Detulit ad Danaos fœdatum puluere corpus.
 Latantur Danaï, plāgunt sua funera Troes,
 Et pariter captos deflent cū funere muros.
 Interea uictor defletum corpus amici
 Funerat Aeacidas, pōpasq; ad funera ducit.
 Ter circa tumulū miseros rapit Hectoris art⁹,
 Et uarios cineri ludorū indicit honores.
 Tydides Tirisum cursu, pedibusq; ferocē
 Merionem superat, luctando uincitur Ajax,
 Cuius decepit uires Laërtius astu.
 Cæstibus aduersis cūctos superauit Ephæbus,
 Et disco fortis Polibætes depulit omnes,
 Merionesq; arch. tandē certamine misso

In sua castra redit turbis comitatus Achilles.
 Flēt miseri amissū Phryges Hēctora, totaq; moe-
 Troia sonat plāctu, fūdit miserāda querelas (sto
 Infelix Hecube, sēuisq; arat unguibus ora,
 Andromacheq; suas scindit de pectore uestes
 Heu tanto spoliato uiro. ruit omnis in uno
 Hēctore causa Phrygū, cecidit defecta senectus
 Adflucti miserāda patris, quem nec sua cōiunx
 Turbaq; natorū; nec magni gloria regni
 Oblitum tenuit uitæ, quin iret inermis
 Et solum inuicti castris se redderet hostis.
 Mirantur Danaū procures, miratur & ipse
 Aeacides animū miseri senis. illa trementes
 Affusis genibus tendēs ad sidera palmas,
 Hæc ait: O Graia gentis fortissime Achilles,
 O regnis inimice meis, te Dardana solum
 Victa tremit pubes, te sensit nostra senectus
 Crudelē nimiū. nunc sis mitissimus oro,
 Et patris adflucti genibus miserere precantis;
 Dona q; quæ porto miseri pro corpore nati,
 Accipias: si nec precibus, nec flecteris auro,
 In senis extremos tua dextera sēuiat annos,

Saltem sæua pater comitabor funera nati.
 Nec iam uita mihi magnos cōcedit honores,
 Sed funus crudele meū. miserere parentis,
 Et pater esse meo mitis de * funere disce. corpore
 Hectoris interitu uicisti Dardana regna,
 Vicisti Priamū. sortis reminiscere uictor
 Humanæ, uariosq; ducū tu respice casus.
 His tandē precibus motus grādæu^o Achilles
 Alleuat à terra, corpusq; exangue parenti
 Reddidit Hectoreū. post hæc sua dona reportat
 In patriā Priamus, tristesq; ex more suorum
 Cōparat exequias, supremaq; funera ducit.
 Tūc pyra cōstruitur, qua bis sex corpora Troū,
 Quadrupedes addūtur eis, currusq; tubæq;
 Et clypei galeæq; graues * argutaq; tela. Arginaq;
 Hæc super ingenti gemitu cōponitur Hector.
 Stāt circū Iliades matres, manibusq; decoros
 Abrūpunt crines, laniataq; pectora tundunt:
 Illo nanq; rogo natorum funera cernunt.
 Tollitur & iuuenū magno cū murmure clamor
 Flebilis, ardebat flāma nanq; Ilion illa.
 Inter quos gemitus laniato corpore cōiunx

Aduolat Andromache, mediosq; immittere in
 Se cupit Astyanacta tenēs, quā iussa suo- (ignes
 Tristis turbarapit. cōtrā tamen usq; resistit, (rū
 Donec collapsæ ceciderūt robora flāmæ,
 Inq; leues abiit tantus dux ille fauillas.

Tu iam siste gradū, finēq; impone labori
 Calliope, uatisq; tui moderare carinam,
 Quē cernis paucis stringentē littora remis.
 Lamq; tenēs portum metāq; patentis Homeri
 Pieridū comitata cohors, submitte rudentes.
 Sanctaq; uirgineos lauro redimita capillos,
 Ipsa tuas depone lyras, ades inclyta Pallas.
 Tuq; faue cursu uatis iam Phœbe peracto.

HOMERICAÆ ILIADOS EPI
 TOMES PER PINDARVM THE
 banum finis.

HOMERICAÆ ILIA

DOS LIBER PRIMVS, ~~PR~~

~~EDITIONE~~ **Officiorum**
 terprete.

IC dea pestiferam Pelidæ
 principis iram,
 Quæ dedit innumeros Da
 nais inimica dolores,
 Et quæ non paucas heroũ
 tradidit orco

Illustres animas: quorum laniata uoraces
 Mēbra canes, auidas etiã pauere uolucres:
 Tēpore quo primũ discordi pectore litem
 Cum magno Atrides durã suscepit Achille.
 Ergo quo tandem cōmisi numine Musa

Tantis certarunt odijs heroës Achiui?
Hoc dea Latone, hoc fecit Iouenatus Apollo.
Quippe ille iratus, regiꝫ infensus Atridæ
Graiorũ dira compleuerat agmina peste,
Propter sacrifici despecta precamina Chrysæ
Quẽ ductor Danaũ indignè tractarat Atrides.
Quandoquidẽ celeres naues acceßit Achiũ
Munera pro nata redimenda ingentia portãs,
Atq; tenens manibus Phœbeas ille coronas
Vnã cum sceptro cunctos orabat Achiuos.
Supplice præcipuẽ reges est uoce precatus
Vtroſq; Atridas: Vobis ò inclyti Atridæ
Ac aliꝫ quotquot classe huc uenistis Achiui,
Dent superi Troiæ subuersis mœnibus urbis
Felicẽ in patriã reditũ, uentosq; secundos.
At uos accepto precio mihi soluite natam
Dilectã, magni reuerentes numina Phœbi.
Omnibus hic una placuit tunc uoce Pelasgis
Esse sacerdotẽ Phœbi reuerẽter habendum,
Claraq; pro capta dona accipienda puella.
At non hæc animo placuit sententia Atridæ,
Sed malè dimittens duro sermone minatur

Ule

Ille sacerdoti Tymbræi templa colenti:
 Ne te effœte senex Troiano in littore iuxta
 Naues Argolicas offendā fortè memento,
 Aut nūc cunctantē, uel cras huc rursus euntē.
 Non erit auxilio sceptrū Phœbiq; corona.
 Sacra tibi dabitur per me tibi filia nunquam
 Libera seruitio, prius hanc q̃ tarda senectus
 Aedibus in nostris patrijs a finibus ætæ
 Curuarit gracili texentem stamine telam,
 Participemq; tori nostri, sociāq; cubilis.
 Ergo hinc tolle gradū, nec me uerbose laceffas,
 Vt possis iterum tua tecta reuifere sospes.

Sic ait. attonitus tali sermone sacerdos
 Mente pauens cessit dictis iræq; minaci.
 Moxq; per undisoni uadebat littora Ponti
 Voce silente senex, ac Phœbo multa seorsum
 Vota facit regi Latoo sanguine creto:
 Phœbe tuas aures fac uerba precātia tangant,
 Qui Chrysæ Cillæq; geris pater optime curā,
 Et clarā Tenedō sceptri grauitate gubernas.
 O' Smintheu, si grata tibi de marmore templa
 Cōstruxi solido quōdam, si pinguia sacris

Delie crura tuis adoleui altaribus unq̃
Taurorū, neq; nō cæsarū fortè caprarum,
Da pater hoc potiar concesso maxime uoto,
Vt nostras lachrymas rapta pro uirgine fusas
Dorica fatiferis persoluant agmina telis.

Sic ait. orantē properè exaudiuit Apollo.
Nec mora, stellifero ueniēs descēdit Olympo,
Flāmato magnū uoluens sub corde furorem,
Ex humeris arcūq; ferēs tectāq; pharetram.
Tum quoties gradiēs se iratū fortè mouebat,
A' tergo toties clausæ sonuere sagittæ.
Ille ergo compar nocti incedebat opacæ
Ac tandem à ratibus ripa consedit in alta:
Mox telum adducto uelox intorsit ab arcu,
Vnde emissā graui sonuit stridore sagitta.
Primum letiferis petijt deus agmina telis
Mulorum atq; canū, tandē discrimine nullo
Ipsos Argolicos iaculis inuasit acerbis.
Crebris ergo rogis ardebant funera nigræ
Missa neci, per tela dies nam dura nouenos
Dorica Phœbeæ turbabant castra pharetræ.

Ast ubi iam decimæ lux est exorta dici,

Con.

Concilium populi fortis collegit Achilles,
 Admonitu tactus magnæ Iunonis amico.
 Nāq; hæc sollicita morientes mēte Pelasgos
 Curabat. cunctis pleno quibus undiq; cœtu
 Collectis surgēs pedibus nō segnis Achilles,
 Talia maturis dictis est uerba profatus:
 Censeo nunc iterū Danaos Atrida retrorsum
 Turgida uelifera mensuros æquora classe,
 Actos per tumidas uarijs erroribus undas.
 Non alia est nobis concessa occasio mortis
 Vitædæ. parili nunc Mars & pestis Achiuos
 Absumunt leto. uatis responsa petenda,
 Aut sunt sacrifici quærenda oracula nobis,
 Aut agè Oniropolon poscas, cui somnia parēt,
 (A' Ioue nam ueniunt obscuræ somnia noctis)
 Qui gnarus nobis exponat Apollinis iram
 Conceptam ex sacris forsan nō ritè solutis:
 Num satur agnorū uelit aut nidore caprarū
 A' nobis miseram placidus depellere pestem.
 His dictis sessum magnus cōcessit Achilles.
 Quē post surrexit collectos inter Achiuos
 Calchas Testorides Danaū celeberrim⁹ augur, Calchas.

Qui cū præteritis callens præsentia rebus;
Norat quid ferrēt secum quoq; fata futura.
Tūc etiā instructis ratibus comitatus Atridas
Dux fuit Argiuis Troiana ad mœnia propter
Notitiā augurij, quo munere Phœbus Apollo
Donarat uatē præclaro Testore natum.

Ergo in concilio sic est exorsus Achiuis.

Vt tibi Apollinei memoretur cāsa furoris,
Imperio mandas nobis illustris Achille.
Hæc nō inuita referā tibi mente, uicissim
Si iuratus opem nobis promiseris ipse
Dictis ac manib⁹ prœptum te uelle tueri
Me uatē: quoniā, si non sententia ludit
Vana meam mentē, cōmota bile tumebit
Iratu cunctos dominans hic inter Achiuos,
Et cuius iussu Danai mandata capeſſunt.
Iam plus ſceptringeri ualet alta potētia regis,
Proſequitur quoties feruenti pectoris æſtu
Sorte minore uirū. quis ad tempus atrocem
Lenito ſtomacho placidē cōcoxerit iram:
Poſt tamē accenſis redit in præcordia flāmis
Iraterū: quæ non, niſi ſit ſeſe ulta, quieſcit.

Dic

Dic ergo num sis nos defensus Achilles?

Talib⁹ huic contrà dictis respondit Achilles:

Eloquere audaci conceptas pectore sortes,

Ac nobis quaecunq; tenes præsaga Pelasgis

Verba refer posito uates uenerande timore.

Per tua fatidici iuro tibi numina Phœbi,

Cui tu uota uouens nobis ora clare texis,

Dum mea uita mihi fato tardante superstes

Manserit auricomi cernēti lampada solis,

Nemo te manibus temerè uiolabit adortus

Vim faciēs Danaïs ex oībus inclyte Calchæ:

Non si uoce tua fuerit perstrictus Atrides,

Qui procures cunctos hic se præcellere iactat.

Tum confirmatus fidenti pectore uates

Integer his dictis fortē compellat Achillem:

Haud neglecta deo cōmouit uictima mentē,

Nec cupit iratus taurorū sanguine centum

Splēdidā per procures Danaos sibi sacra parari,

Propter sacrifici sortē stomachatur iniquam,

Quem rex dimisit spretū petulanter Atrides,

Nec precio accepto properauit soluere natā,

Propterea miseros affluxit peste Pelasgos.

Est

Est mala mortiferis etiā in super ille daturus
 Plura suis telis, sed nec contagia morbi
 Tollet pestiferi dextra capiente quietem,
 Antè nisi charo reddatur filia patri
 Non empta, & nullo precio dimissa puella,
 Ac mox in Chrysen fuerit perducta Hecatōbe.
 Munere quo sanctas ubi placauerimus aras,
 Spes erit adiutos reualescere posse Pelasgos.
 His dictis uates arrepta sede quieuit.

Post hūc exiliij ira inflāmat Atrides
 Militis Argolici princeps Agamēno, furore
 Intima succenso plenus præcordia, & illi
 Vtraq; terribili fulgebant lumina flāma.
 Ac primū dictis Calchanta inuasit acerbis:
 Improbe nil sanū solitus prædicere uates,
 Grata tuæ semper mala sunt præsagia menti.
 Qualia terrifico respondes ore rogatus,
 Tempore non ullo felicia dicta dedisti,
 Nec manib⁹ nec uoce ualēs, sed inutile pōdus.
 Vt nunc cōfirmas præsaga mente Pelasgis,
 Scilicet hos Danaïs Phœbū immisisse dolores,
 Pro pulchra quoniā Chryseide splēdida dona

Sumere noluerim, postq̃ retinere Mycenis
 Aedibus in nostris statui uice cōiugis illam.
 Quippe Clytēestræ haud mihi postponēda ui
 Vxori q̃uis teneræ, florētibus annis: (detur,
 Qua nō corporeis mēbris, nō indole uirgo
 Ipsa est inferior, nec mēte, nec arte Minervæ.
 Attamē hanc rursus tristi uolo reddere patri.
 Quandoquidē hoc uideo factu præstātius esse.
 Nam cupio populi potius seruire saluti,
 Quā quod pestifera pereat sic morte necat⁹.
 At uos q̃primum nobis donū ite parantes,
 Ne rex solus ego reliquos hic inter Achivos
 Indonatus agā: quod q̃ sit nostis iniquum.
 Vnde mihi ueniat confectum munus Achiui,
 Actutum uobis, uelut impero, quærite cuncti.
 Talibus huic cōtrā dictis respōdit Achilles:
 Atrida princeps longē cupidissime rerum,
 Quod tibi magnanimi præstabūt mun⁹ Achiui:
 Nusquam scimus opes cōmunes esse repostas.
 Nā quæ direptis lucrati ex urbibus huc nos
 Attulimus, dudum iam sunt diuisa Pelasgis:
 Nec decet hæc Danaos iterū collecta referre.

Quo-

Quocirca hanc Phœbo pacatus mitte puellam,
Quā nos muneribus quōdā pensabimus amplis,
Quando Dardaniā nobis Saturnius urbem
Iuppiter infestis dederit subuertere telis.

Talibus hunc contrā dictis cōpellat Atrides:
Hoc equidem nunq̃, quamuis sis fortis Achille,
Concipias animo: nec enim me uincere tali
Fraude potes, nec me compto sermone mouebis.
An cupis, ut postquam donis sis ipse potitus,
Rector ego populi sedeam sine munere solus?
Insper hanc mandas me irato reddere Phœbo.
Ni mihi magnanimi dederit cito munus Achilli,
Quod placeat, quod sit regali nomine dignum,
Debita cessantes quōd si mihi dona negarint,
Fraudatus læsos ueniam ipse ulturus honores.
Aut tu deinde tuis per me priuabere donis,
Siue suis Telamone satus spoliabitur Aiax,
Siue suis Ithacæ saxosæ rector Vlysses.
Ille dolens equidem tumida stomachabitur ira,
Cuius ego intrabo subitis tentoria plantis.
Ista tamen melius post discutienda resumam.
Nunc agē pontigradam collecto remige puppim
Aptemus,

Aptemus, qua cum Chryseide sacra ferantur
In Chrysen, unusq; ducum comitetur euntem,
Aut Ajax, aut Idomeneus, aut acer Vlysses,
Aut tu Pelida, quo non immanior alter,
Vt Phœbea pijs placentur numina sacris.

Hūc toruē intutus sic cōtrā affatur Achilles:
Heu mihi perfrictō nimium temerarius ore,
Quā tua corda tumēt fœdū spirātia lucrū. (uū
Quis nā p̄mpto animo tua dicta capeſſat Achi-
Certū ut uadat iter? seu iuſſos pugnet in hoſtes,
Martia magnanima ſubiens diſcrimina dextra?
Nō ego belligeros huc propter Troas in armis
Cōceſſi auxilium bello laturus Achiuis:
Nulla quia læſit nos unq̄ iniuria Troum.
Nunq̄ per Phrygios nobis ſubducta latrones
Sūt armēta boū, nec equos mihi Teucer abegit,
Pinguia nec patriæ ſuccenſis frugibus arua
Vaſtarunt noſtris Phrygiꝝ cultoribus hoſtes.
Plurima nam medio ſunt interiecta, per alti
Montes, ac tumidi reſonantia flumina ponti.
Atqui nos ingrate ſumus tua ſigna ſecuti,
Quò lætus tacita ſentires gaudia mente,

Dum

Dum te germanūq; tuū dignamur honore.
 Tu tamē his cunctis nequaq; ingrate mouere,
 Irrita sed nostri tibi sunt benefacta laboris.
 Nunc etiam nobis truculenta uoce minaris
 Dona erepturū, quæ multo parta labore
 Possideo, et nostra est donata hoc munere uirtus.
 Nunq̃ æquale tibi, nunq̃ par munus habebo,
 Hostilem quando subuersis mœnibus urbem
 Diripient Danaï succensam Marte secundo.
 Semper ego uarij grauiora pericula belli
 Præ cunctis subeo, maiusq; interritus hasta
 Martis opus tolero pugnando cōminus hosti.
 Porro ubi iam partæ Danaïs sunt præmia palmæ
 Distribuenda, tibi longè maiora quieto
 Munera dātur, ego modico cōtentus Achiuas
 Accedo naues, ubi iam sum fessus & æger
 Aduersus Teucros pugnādo gnauiter hostes.
 Nunc quoniā uideo longè consultius esse
 Ut patrias repetam rostratis nauibus oras,
 Classe petā Phrygio deserto littore Phthiam.
 Nec te cēsemus, nisi me fortè omnia fallāt,
 Spreti quantumuis immensos æris acervos

Na-

Nacturum certis opibus sub Marte paratis.

Talibus huic cōtrā respōdit rex Agamemnō:

Quòd si tāta fugæ te cepit Achille cupido,

Tolle moras, ac te fugitiuum trade marinis

Fluctib⁹. haud ego te supplex me ppter inertē

Orabo ut maneat. alij sunt deniq; mecum

Argolici procures p quos dignabor honore,

Præcipue superum rector Saturnia proles.

Regibus ē cunētis non est inuisior alter

Te mihi. cui semper discors cōtētio cordi est.

Quē nisi pugna iuuat, cui sunt nisi prælia grata

Inuictō reliquos si uincis robore Graios,

Ne cōcessa Iouis tollant tibi munera cristas.

Quin tu cū socijs instructa classe profectus

In patriā tractas regnando sceptrā tuorum

Myrmidonū, princeps folio sublimis auito.

Sollicitat nos nulla tui nec cura nec angor,

Sed neq; perculsite succēfente mouemur.

Attamen audaci tibi præsens ore minabor,

Vt me dispoliat Chryseide Phæbus Apollo,

Quā modò cū socijs & nostra naue remittā:

Sic tua Briseis roseo formosa colore

Cedet rapta mihi statim tua castra petenti,

Quò nā ambigūe posthac cognoscere possis

Quam.

Quanta te præstem sceptri uirtute ferocem,
 Quo cū sustineat temerè cōtendere nemo,
 Nec cui se cōferre parem desideret ullus.

Talibus Aeacidæ exarsit uiolentia dictis
 Voluētis geminos dubio sub pectore motus,
 Acer an extracto cōsurgens ocyus ense
 Tolleret Atriden alijs procul inde fugatis:
 Aut an sedato motu cōpesceret iram.

Talia dū secum suspensa mente uolutat,
 Vagina ē magna fulgentē diripit ense.
 Illico Pallas adest celeri delapsa uolatu,
 Miserat hāc cælo niueis dea Iuno lacertis,
 Utrosq; ex animo parili complexa fauore.
 Astitit à tergo, & flaua cōprendit Achillem
 Cæsarie adparens nota sub imagine soli,
 Præterea nulli dederat se diua uidendam.
 Obstupuit subito uisu conuersus Achilles,
 Ac mox sagaci cognouit mēte Mineruam,
 Horridus ex oculis illi micat acribus ignis.

Talibus hanc tandē compellat uocibus ultro,
 Aegiferi cur nata Iouis descendis olympos?
 Nunquid ut Atridæ turpandā sanguine cadē
 Aspicias? atqui tibi sic confirmo futurum
 Bellipotēs uirgo, uelut est petulāsque, procaxque.

Di

Digna suo capiet semel hic nece præmia fastu.

Talibus hūc glaucō cōpellat lumine uirgo:

Venimus incensi sedatū pectoris iram

De cælo Pelida tui, si fortè gerendum

Censebis morē monitis fortissime nostris,

Misit enim nos huc humeros dea cādida luna.

Vtrosq; ex animo parili cōplexa fauore.

Quare agè mitte precor certatē sanguine litē,

Ac ensem manibus uagina cōde nitentem:

Obiurga duris potius sermonibus illum.

Pectore sagaci uelut auguror ipsa futurum,

Ac ita certus habe persuasum mēte ratumq;

Acacide, quōdam ter tanta tibi affore dona

Ulati propter dispendia turpia probri.

Talibus huic cōtrā fortis respōdit Achilles:

Vestra quidē fas est ò diua faceffere dicta,

Ferneat incensum licet acri pectus ab ira:

Quandoquidē hoc uideo factu præstātius esse.

Nam quicūq; deū monitis auscultat amicis,

A superis nullā fert supplex ille repulsam.

Sic ait, atq; manu capulū cōprendit, & arcta

Rursus fulmineū uagina cōdidit ensem

Belligeræ uictus placido sermone Mineræ.

Quæ ppter æthereū rursus cōscēdit olympū,

Magni te cta Iouis repetens, sedesq. beatas.
 At noua Pelides peracerbis iurgia dictis
 Incipiens, nondū cōceptam miserat iram,
 Ac tali regem uoce est affatus Atriden:

Helluo uinose, ac oculis fugitiue caninis,
 Nunq̃ cum populo paribus circūdatus armis
 Ausus es in bello duræ succedere pugnae.
 Sed neq. cū primis socius cōiunctus Achiuis,
 Ausus es insidias infensis tendere Teucris.
 Propositā tali noras discrimine mortem.
 Tutius at multo Graiorum ad castra sedenti
 Est tibi muneribus procures spoliare receptis,
 Quorum fortē tua fuerit sententia dispar.
 Rex populi uultur, laniatu & sanguine pascens
 Te miserae turbæ, cui nunc dominaris inermi,
 Quam tua penē ferox petulātia fracta ruiſſet.
 At tibi cōfirmo superū quoq. numina iurans,
 Perq. etiā hoc ſceptrū, quod nūq. frōde renatos
 Producet ramos, poſtq̃ de ſtirpe reciſum
 Matre caret, poſuitq. comas & brachia ferro,
 Nec reflorēbit ſolijs & cortice duro
 Nudatū, ſed nunc factū geſtamē Achiuis
 Iudicibus populū ſancto qui iure cōercent:
 Tali cōfirmo noſtrū tibi pignore uerbum,

Ar.

Argolicus populus siquando requireret Achilles
 Forsan opem rigidi pressus discrimine belli,
 Quos nullis armis, nulla ratione iuuare
 Ipse queas, & si tristi tunc mēte dolebis,
 Scilicet Hectorea quando sub cuspide plures
 Efflabūt animā miserāda strage cadentes.
 Interno sed tu laniabis uulnere mentem
 Iratus, quòd, qui superat uirtute Pelasgos,
 Illi præstiteris nullos ingratus honores.

Sic ait, & sceptrū in terrā piccit Achilles
 Auro exornatū: dehinc pressa uoce resedit.
 At parte ex alia rex succensebat Atrides.
 Post hæc exilijt Nestor Neleius heros,
 Gentis dux Pyliæ, facundo præditus ore,
 Dulcior à cuius lingua uox melle fluebat:
 Cui cōsumpta duo mortalis secula uitæ,
 Et fuerant seri conspecti sæpe nepotes,
 Tertia tum Pylios regnantem uiderat ætas.
 Talibus ille duces dictis cōpellat, utrisq;
 Ex animo cupiēs cōsultum fautor amicus.
 O' superi, quāto lugebit Græcia luctu,
 At rursus quantum gaudebit Troius heros
 Cū natis Priamus, tū quāto deniq; plausu
 Dardanidæ reliqui exultātiā pectora tollēt,

Nestor.

Huius ubi fuerit iam dedita fama per urbem
Dissidij, & Teucris hæc iurgia uestra patefcēt,
Vos qui consilio Danaos superatis & armis.
Atqui agite & nostris animos aduertite dictis
Florētes iuuenes, me longē ætate minores.
Nanq; uiris quondam melioribus ipse uocat^o
Cōuixi, qui me nunq̃ spreuere monentem.
Haud unquam tales uidi, nec fortē uidebo
Posthac heroas, qualem uidiſſe recordor
Clarū Pirithoū, regēq; Dryanta potentem,
Caneāq; Exadiūq; parēq; deis Polyphemum,
Theseāq; Aegiden cœlestibus æquiparandum.
Hos ego præstantes inuictor robore noui
E cunctis quot sunt humana stirpe creati.
Et quoniā illorū bello fuit inclyta uirtus,
Pugnarūt cōtra fortissima mōstra bimbres
Monticolas, uictos dira quos cæde necarūt.
His ego conuixi patria è tellure profectus
Lōginqua iuuenis procul è regione, uocabar
Nāq; p̃ hos p̃ceres precib^o socia arma rogātes,
Et fera pro nostra tolerabam bella uirili
Pugnans aduersus Centauros Marte feroces,
Cum quibus auderet nemo decernere ferro,
Quales nūc homines magno nascūtur in orbe.

Con

Consiliūq. meū moniti meliora probabant,
 Parentes dictis māsuetō pectore nostris.
 Quare uos etiā monitis parete benigni,
 Præstat enim nimiū linguæ parēre salubri.
 Nec tu rex quis, uelis hūc spoliare puellā,
 Sed sine possideat, Danaī uelut antē dederūt
 Hoc illi munus. nec tu cōtendere uerbis
 Turpibus Acacida cōtra fortissime regem
 Sustineās: nondū parilē es sortitus honorem
 Regis sceptrigeri, quē Iuppiter extulit ipse
 Ornatum sceptro, clarū imperijq. coronā.
 Quod si præcellis reliquos uirtute uel armis
 Viribus inuictus, cœlesti es matre creatus.
 Ille tamen melior, quoniā dominatur Achivis
 Pluribus insigni princeps diademate clarus.
 At rex ardētem placidē cōpesce furorem.
 Supplice Peliden ego uoce precabor Achillem
 Ut missum faciat cōmoti pectoris æstus,
 Utile qui cūctis uallum & tutela Pelasgis
 Est, quoties feruet cāpo lachrymabile bellum.
 Talibus huic cōtra dictis respōdit Atrides:
 Ista senex equidē es uero (ut decet) ore locut⁹,
 Vir tamen iste cupit cūctos præcellere, cūctos
 Imperio premere, & cūctis dominarier audax.

Omnibus hic etiā quæ sunt facienda potētī
 Nequicq̃ nutu Danaïs præscribere gessit.
 An, quia pugnacem superi fecere beati,
 Propterea audebit quoq; dijs autoribus idem
 Illota lingua magnos incessere reges?

Hūc interpellās clarus cōpellat Achilles:
 Sanè ego nullius deiecta mente momenti
 Mancipiū meritò timidūq; & uile uocarer,
 Si, quas tu mandes, tibi rebus in oībus amens
 Obsequerer. mādēs alijs tua iussa superba,
 Nolo mihi quicq̃ præscribas imperites ue:
 Quippe tua haud unq̃ iussus mādāta capeſſam.
 Quin aliud dicam tacita quod mēte reponas.
 Haud ego pro tenera manib⁹ pugnabo puella
 Cū quoq; quoniā grati quo munere primū
 Me condonastis, rursus ſpoliatis eodem.
 Porro ſi quæ mihi reliquarū cōdita rerum
 Sunt iuxta naues, harum contingere quicq̃
 Ne uelis inuitis nobis Atrida ſuperbe.
 Aut agē tētato per uim ſubducere quicq̃,
 Quò tua cognoscāt audacia facta Pelasgi:
 Mox tuus infectā ſanguis circūfluet haſtā.
 Sic poſtq̃ alternis iactaſſent iurgia dictis,
 Cōcio diſcuſſa eſt procerū ſurgente corona.

Inde sua Aeacides repetiuit castra ratesq;
 Cū socijs, nec non fido comitāte Patroclo.
 At rex æquoreas properè pertraxit in undas
 Aptatā remis puppim & naualibus armis.
 Huic sacra Phœbeis adolēda penatibus addit
 Inducta pariter roseo Chryseide uultu.
 Dux dat⁹ est illis Ithacæ moderator Vlysses.
 Inde citò ingressi soluunt de littore funē,
 Humida currētes pandētib⁹ æquora uelis.
 Atrides populū iussit lustrare piacis,
 Illico purgantur salsū lustralibus extis
 In mare proiectis. tum debita sacra litātur
 Ad ripas Phœbo Sigæa per arua comato
 Tauri cornigeri, tū uiscera tosta caprarum.
 Sustulit emergēs nidorē ad sidera fumus.
 Talia dū peragūt Graia per littora gentes,
 Inceptæ nondum liquit rex iurgia litis,
 Quā fuit Atrides magno antè minatus Achilli.
 Quare Talthybiū uocat Eurybatēq; sodalē,
 Quēis utebatur præconibus atq; ministris,
 Ac ait, Ite citi Pelidæ castra petentes,
 Ducite prehensam dextra huc Briseida nobis.
 Quā si nō dederit uobis fortasse repugnans,
 Aētutū ueniam multis cum millibus ipse.

Ullud erit longè, nisi fallor, acerbius illi.

Sic ait, ablegans duro sermone ministros.

Ibant inuiti sterilis per littora ponti.

Postq̃ Myrmidonũ uenere ad castra, propinquũ

Præ castris illũ & ratibus reperere sedētẽ.

His sed conspectis haud est gauisus Achilles.

Perculit hic trepidos regis reuerentia, quare

Stabant attoniti compressa uoce silentes.

At bene quid uellent tristis cognouit Achilles,

Ergo illos ultrò uerbis affatur amicis:

Præcones saluete Iouisq; hominũq; ministri.

Huc ite, & castris propius succedite nostris,

Nullius mihi caussa mali probri ue fuistis,

Atridæ qui uos huc perpulit imputo totum.

Quin agè chare foras educ Patrocle puellam,

Ac des ducendam præconibus inde duobus.

Quos ego, cui facta est indigna iniuria, testes

Ante deos hominesq; uoco regemq; malignũ,

Si quod tẽpus erit, quod ego citò spero futurũ,

Quo Dånai nostræ dextræ socia arma regrẽt,

Vt properem lapsis bello succurrere rebus.

Namq; parum sano bacchatur pectore demēs,

Nec quicquam rectè uecors perpendere nouit,

Ante retroq; sagax, oculis uigilantibus utens,

Qui

Qui sine clade queant salui pugnare Pelasgi
Ad naues quoties uis ingruit horrida belli.

Sic ait, auscultat charo Patroclus amico,
Ac mox è castris nitidæ Briseida formæ
Eductam tribuit missis auferre ministris.

Præcones properè repetunt uestigia retrò.
Ad classẽ, hos mulier comes est inuita sequuta.

Ipse sed à socijs longè disiunctus Achilles,
Vbertim lachrymās ripa consedit in alta,

Cœrula conspiciens undosi flumina ponti
Multa querens matri palmas utraq; tetendit:

Chara parēs, postquā mihi longa ætate negatū
Posse frui, certo uiuum debebat honore (est

Me cumulare deūm genitor Saturnius ingens.
Iam me ne minimo spretū est dignatus honore,

Quandoquidẽ probris me rex affecit Atridēs:
Ille tenet nostrum rapta Briseide donum.

Sic fatur lachrymās. hūc mater ut audiit imo
Sub thalamo pelagi, confecto ætate parenti

Accumbens, raptim canis emerfit ab undis,
Haud sec⁹ ac nebula, et natū ante resedit Achil

Fœcūdis uultū lachrymis ac ora rigantē. (lẽ
Quem dextra iniecta compellat nomine mater:

Cur uultum lachrymis fœdas ò nate serenum?

Re-

Responde, qualis cœpit tua pectora luctus?
Dic agè, ne celes, quò sint hæc cognita utrisq.
Ille graues gemitus imo de pectore ducēs
Tali compellat respondens uoce parentem.
Sunt prius ista tibi nimium cōperta, quid autem
Hæc memorē repetēs nequicq̃ cuncta scienti?
Venimus in Thebæa sacrā Eetionis ad urbē,
Qua capta est ingēs per nos huc copia prædæ
Adducta, & cunctos inter diuisa Pelasgos.
Hic Danaï proceres mirāda uirgine forma
Ante duces alios regem Chryseide donant.
At Chryses Phœbi turbato corde sacerdos
Veloces supplex naues accessit Achiuūm
Munera pro nata redimēda ingētia portans,
In manibusq̃ gerēs Phœbeas ille coronas
Vnā cum sceptro cunctos orabat Achiuos.
Cū primis humili Atridas est uoce precatus,
Summa quibus belli incūbit mādāta duobus.
Omnibus hic una placuit tūc uoce precatis
Esse sacerdotē Phœbi reuerenter habendum,
Tātāq̃ pro capta dona accipiēda puella.
At nō hæc animo placuit sententia regi,
Sed malè dimissum cōterrituit ore minaci.
Unde senex ira grauitè succensus abiuit.

Cuius multiplices audiuit Apollo querelas,
Quippe sacerdoti propēsa mente fauebat.
Ergo pestiferis inuasit Apollo sagittis
Argiuos: populus feruenti pestis ab æstu
Correptus perijt occūbens clade frequenti.
Omnia nā Danaū passim per castra uolabāt
Spicula Phœbeæ sæuissima peste pharetræ.
Præsciens augurij hic nobis oracula uates
Calchas faticano quæsitus reddidit ore.
Illico ego Phœbum primus placare iubebam.
At regē ira citò grauis inflāmauit Atriden,
Nec mora, subsiliens durissima uerba minatus
Est nobis, quæ iam uiolenta mēte peregi.
Hæc siquidē in Chrysen unā cū naue Pelasgi
Legarūt patri, adiecto quoq; munere Phœbo.
Altera per missos sedenī paulo antè ministros
Atridæ iussu ē castris abducta puella est,
Quæ mihi per proceres dono data cessit Achi.
At tibi cura tui mater charissima nati (uos.
Sit precor, adfer opē poteris quancūq; salubrē,
Conscenso cœlo multis uenerata fatiga
Ipsa Iouē precibus, princeps siquādo timentē
Iuisti quocūq; modo in cœlestibus illum.
Sæpe tui audiui te patris in ædibus ipse

Lactantem auxilium è superis, quod sola tulisses
Cœlicolum regi, quando Saturnia Luno
Et pater Oceani simul auxiliante Minerva
Iniectis uoluere Iouem constringere uinclis.
Hic subito ueniens soluisti uincula capto,
Cētimano properè supera ad conuexa uocato,
Quē Briareum diui, genus Aegæona uirorum
Nominat, ille suo præstabat corpore patri.
Cui tunc accūbens magnum se mente ferebat.
Hunc etiam ueriti superi desistere cœpto,
Ac Ioue dimisso posuerunt uincla coacti.
Hæc illi in mentē memorās reuocabis, & ambo
Supplicibus genua assistens contingito palmis,
Iuppiter ut Teucris animum uiresq; ministret,
Ipsos sed Danaos proras & littora circum
Oceani à Phrygijs raptetq; trahatq; perēptos,
Regis ut iniusti cunctis iniuria fraudi
Sit Danaïs, culpamq; tuam cognoscat Atrides,
Nempe quòd ingratus solito fraudarit honore
Hunc cuius bello supereminet inclyta uirtus.
Inde Thetis natū lachrymis affatur obortis:
Heu mihi multijugos partu perpeffa dolores,
Cur te nate pia nutriui sedula cura?
O utinam citra lachrymas immunis ab omni.

Ad naues damno trāquilla mente sederes.
Cū citò rūpendo appropereſt tibi ſtamine fatū,
Et nūc uita tibi pariter lōgæua negata eſt,
Et pariter cunctos fortuna uincis iniqua,
Hinc ego te peperifatis miſeranda malignis.
Quod tamē exoptas, qđ tuta uoce precariſ,
Ipsa Ioui dicā rutilo qui fulmine gaudet,
Cōſcensura polū per nubila denſa niuoſum:
Et ſua fortē meis ſelectentur pectora dictis.
Tu tamē interea ad naues & caſtra manendo
Indignare ferox malē gratis uſq; Pelafgis.
In ſuper in totū fugias certamina belli.
Nāq; per Oceani ſpatioſa fluēta profundi
Luce ſub heſterna ſuperis comitatibus iuit
Iuppiter Aethiopū cōuiuia læta frequentans.
Aſt ubi biſſenos Phœbeæ lampadis ortus
Aurora extulerit, circūdatus agmine diuū,
Rurſus in æthereū ueniet regreſſus olympū.
Tunc ego te cta peti ſummi rectoris, & ipſum
Appreſſis genubꝰ querulo nimis ore precabor:
Et ſpero, accipiet uultu mea dicta benigno.
His dictis mater natū digreſſa reliquit
Iratum propter nitidā gracileq; puellam,
Qua nolēs per uim fuerat ſpoliatuſ Achilles.

Por

Porro Dulichiæ pubis moderator Vlysses,
 Adpulit in Chrysen sacrâ ducens Hecatoben.
 Ast ubi contigerât portû littusq; profundû,
 Vela legunt socij, inq; ratem collecta reponût.
 Fanibus ad thecâ mali demittitur arbor,
 Protinus ad ripâ cõpellunt remige puppim.
 Anchora proijcitur à prora fune reuincto,
 Exinde egressi flaua potiuntur arena.
 Nigra sacra ferunt è puppi debita Phœbo.
 Deniq; pontigrada egreditur de naue puella,
 Quâ citò Apollineas ductâ rex sistit ad aras,
 Atq; patri tradens sic est exorsus Vlysses:
 O' Chrysa regis uenio huc legatus Atridæ,
 Ocyus adductâ properē ut tibi reddere natâ,
 Nec non pro Danaïs Phœbo sua sacra litare,
 Vt nos fatidici placemus numina diui,
 Qui modò luctifera immisit discrimina Graijs.
 Sic ait, inq; man⁹ dedit. at pater ipse libēter
 Suscepit natam, socij sed protinus aris
 Bellē substructis admorût sacra ferentes,
 Hinc loti salsæ sumpserē piacula frugis.
 Hos inter Chryses palmas utraq; tetendit,
 Et sic est Phœbum fidenti uoce precatus:
 Phœbe preces nostras placato percipe vultu,

Qui

Qui Chrysaë Cillaëq; geris pater optime curā,
 Et clarā Tenedon sceptri gravitate gubernas.
 Si pater orantē non surdis auribus antē
 Spreuisti, sed me merito dignatus honore
 Vota exaudisti, ac populū proceresq; Pelasgos
 Afflixisti grauitè telis arcuq; timendo:

Da pater hoc iterū potiar precor optime uoto,
 Fac uelis infestā à Danaïs propellere pestem.

Sic ait. orantē properè exaudiuit Apollo.

At postq; Phœbi sunt numina magna precati,
 Et molæ salsæ libamina proiecerunt,
 Principio adductos properāt mactare iuuecos,
 Exin direptis denudant pellibus ossa,
 Crura alij resecant denso nidore tegenda.
 Bipartita sacris diuorum cruda reponit
 Aris Argolicus flāmis adolenda sacerdos.
 Hæc Ithacus flāmæ imponit, uiniq; rubentis
 Pocula cœlicolis libat, stat lecta iuuentus
 Iuxta quintuplici serie uerua aspera gestās.
 Crura deis postq; superis sunt igne cremata,
 Et iam tosta duces gustassent uiscera flammis,
 Cætera frustatim cōscindunt, fixaq; longis
 Assarunt ueribus multa cura atq; labore.
 Porro ubi cessātes cōiunia laeta parassent,

Discubuerē toris procere epulisq; fruuntur.
Postq̄ exēpta fames, & amor cōpressus edendī
Crateras iuuenes statuūt, & uina coronant.
Fundentes cunctis carchesia plena tulerunt.
Inde diem totū siccantes pocula, Phœbum
Certatim uario placāt modulamine uocum
Argolici iuuenes pulchrū Pæana canentes,
Laudibus in cœlū tollunt & carmine natum
Latonæ, quorū gaudēs animo audiit hymnos.
Sol ruit interea, & mōtes umbrantur opaci,
Argolici dulcem capiunt in littore somnum.
Iamq; rubescebat radijs mare, et æthere ab alto
Aurora in roseis surgebat lutea bigis.
Ad sua tunc iterum remeantes castra Pelasgi
Nauigio notæ repetebant littora Troiæ.
His deus exciuit felici flamine uentum.
Hinc malū statuūt instructæ remige puppis,
Albaq; de longo suspēdunt carbasa malo.
Mox inflat mediū uenti uiolentia uelum,
Ipsa sed æratam circunsonat unda carinam
Puppi cœruleū uentis currēte per æquor.
Iamq; per undosos currebat Dorica fluctus
Puppis, & immensī cāpos salis ære secabat:
Ast ubi Dardaniū tetigerūt littus & oras

Tro-

Troianas, fuerant qui missi à rege Pelasgi,
 In terram traxere ratem, lignisq; locata
 Subiectis alta tandem requieuit arena.
 Effusi ad puppes socij q; & castra ruebant.
 Ad naues sed enim remanens Peleius heros
 Irato tacitas aluit sub pectore flammæ.
 Nunquam concilij commercia clara subibat,
 Dura nec audaci repetebat prælia dextra,
 Sed charum tristi corrumpēs pectus ab ira,
 Permanet in castris cupidus belli atq; tumultus.

Verū ubi bisseñi fulsissent æthere soles
 Sidereas iterum superis comitantibus oras
 Iuppiter inuisens notū repetiuit Olympum.
 Necdū etiā matri nati mandata precesq;
 Exciderant animo, salsis emerfit ab undis,
 Ac super æthereas conscēdit protinus auras.
 Repperit hic superūm rectorē ingressa sedentē
 In summo à reliquis seiunctū uertice cœli.
 Protinus ante Iouē turbata mente resedit,
 Et læua genua, ac dextra pulcherrima mentum
 Apprendens, supplex regē est affata tonātem:

Iuppiter oīpotēs, rex ac sator inclyte diuūm,
 Si quando superos inter, te iuimus ullis
 Officijs, aut ulla meæ tibi gratia linguæ

Profuit, officiosa tuis bene cognita rebus,
Huius fac compos fiam pater optime uoti:
Adde decus nato, meritos si pascit honores:
Illustra extremos obitus, cui funus acerbum
Imminet, & cunctos æui breuitate Pelasgos
Præcurrit, morti satisq; propinquus iniquis.
Quæ nunc indignè probris affecit Atrides,
Possidet illius raptam uirgine donum.
Quocirca læsi lachrymas ulciscere nati
Rector cœlicolûm, uires Marteq; fauentem
Addēs Dardanijsq; interrita pectora turmis,
Donec persoluant multo discrimine culpam
Argiui, & natum merito dignentur honore.

Sic ait. hanc tacito neglexit Iuppiter ore,
Nāq; sedens siluit. Thetis ut cōprendit utrūq;
Antè genu læua, sic tum quoq; perstat inhærēs,
Atq; Iouem precibus mox est affata secundis:
Hæc mihi pollicitis confirmans annue certis
Vera, aut me dura spretam dimitte repulsa,
Res uacat ista metu nullis cōiuncta periclis,
Ne qua mihi gnaræ dubitatio fortè supersit
Quam sim præ cūctis dea contēptissima diuis.

Inde trahēs imo gemitū de pectore, tali
Voce deā magnus compellans Iuppiter inquit:

Perni-

Perniciosa struis Nerine diua profectò,
 Infensum quando me reddere dura laboras
 Iunoni, dictis ut nos exasperet illa
 Turpibus. hæc aliàs obiurgitat ore procaci
 Me semper diuûm in cœtu superûq; corona,
 Sedula clamat opẽ me tantû ferre benignam
 Troiugenis, quoties sæuit Mars impius armis.
 At tu discedas, ne te Saturnia luno
 Cõspiciat: mihi erût, quæ poscis, cætera curæ,
 Omnia ut hæc effecta suo tibi tẽpore reddam.
 Quinetiam capitis nutu tibi signa relinquam,
 Maior ut in nostris tibi sit fiducia uerbis.
 Hoc inter superos ex me non maius habebis
 Signum unq; neq; cui maior tribuẽda fides sit.
 Quippe meum nunq; ueniet reuocabile uerbû,
 Nec manet infectû, sed ab oĩ fraude remotû est
 Si quod ego capitis nutu confirmo futurum.

Dixerat, atq; supercilijs pater annuit atris,
 Ambrosiæq; comæ cõcussæ in uertice summo
 Sũt Iouis, ac ingēs nutu tremefactus Olympus.
 His ita cõpositis disuncti protinus ambo
 Secessere: Thetis cœlo delapsa sereno
 Insiluit põtum ripis undisq; profundum,
 Ipse suas sedenim repetiuit Iuppiter ædes.

Surrexere dei proprijs de sedibus omnes,
 Et summū solito regē uenerantur honore,
 Nec quisq̃ mansit loue prætereūte quietus,
 Sed contra illius surgentes numen adorant.
 Nec latuere doli lunonē: quippe sciebat
 Quālia diua Thetis nitidis argētea plantis
 Cū loue struxisset solo cōmenta susurrans.
 Ergo illum subito dictis inuadit acerbis:

Quē tecum dicam modò fraudulente deorum
 Cōsilijs fraudē arcanis, struxisse malignam?
 Semper ego gratū uideo tibi, semper amicū
 Me sine cū superis tacitis gannire susurris,
 Cumq̃ alijs arcana deis tractare, nec unq̃
 Ipse uolens nobis alta quæ mente uoluntas
 Cōmunicas referens animi secreta dolosi.

Ille refert contrā, Ne luno subdola speres
 Omnes te semper sermones noscere nostros:
 Nā tibi erunt, quis coniunx sis nostra, dolori.
 Quæ tamen auditu iusta aut iucūda relatu
 Cognoro, nec erunt lingua reticenda fideli,
 Illa prius nulli memorabo hominūq̃ deūmq̃.
 Si qua tamen solus dis ignorātibus ipse
 Scire uolo, hæc luno simul inquisita reliquas,
 Nec uelis anxiferis rimari singula curis.

Talibus huic contrà fatur Saturnia Iuno:
 Quale tibi uerbū diuūm implacidissime duro
 Excidit ore precor? quæ nā quæ sita priori
 Tempore sunt nobis, aut indagata molestè?
 Quādo ita fert animus, statuas quæcūq; place-
 Pectore trāquillo. quāq; perculsatimore (buns
 Ipsa graui uerear ne te persuasferit acris
 Pelidæ genitrix niueis argentea plantis:
 Nanq; sub auroram tibi supplex astitit. illi
 Pollicitis certis mihi confirmasse uidere,
 Te fore Peliden ulturum uindice dextra
 Occisis multis hostili in littore Graijs.

Iuppiter hanc tali cōpellat uoce uicissim:
 Pessima, cōiectas, quæ molior omnia, semper,
 Effectū nec te clām quicq; reddere possum.
 Esse tuum quīs conatum cernis inanem,
 Hoc magis ex animis inimica elabere nostris,
 Quod grauius tolerās nimū patiēre dolēter.
 Quod si uera putas, nihilo secus ista placebūt.
 Atqui compressis sessum concede labellis,
 Ac nostris animū dictis aduerte quietum,
 Ne cuncti nequeāt superi tibi ferre salutem
 Asper ubi duris te flentē inuasero palmis.
 Dixerat, obstupuit perterrita Iuno timore,

Compressaq; sedēs actutum uoce quieuit
 Demulcēs charam tristi sub pectore mentē.
 Indoluere Dei per Olympica tecta frequētes
 Incipit his tandē sic Mulciber inclytus arte
 Charæ gratificans Iunoni uoce parenti:

Res grauis & nullo pacto tolerāda profecto
 Hæc erit, indignis si uos contēdere pugnis
 Propter mortales homines iuuat, atq; molesto
 Omnia cœlicolas inter miscere tumultu.
 Sic omnis perijt genialis gratia mensæ,
 Semper enim sequitur uictoria deteriora.
 Quocirca matri, quis sit pectore pleno
 Prædita, suaderē charum uenerata parentem
 Placaret, dictis ne surgat rursus acerbis,
 Et nobis instructa pater conuiuia turbet,
 Diuorum rector, mortales fulmine terrens.
 Si uelit è cathedris nos deturbare ruentes,
 Cunctis cœlicolis inuicto robore præstat.
 Ergo agē chara parēs, hūc mollior atq; benignis
 Iratum dictis properē lenire memento:
 Mox iterum nobis placata mente fauebit.
 Hæc ubi dicta dedit, surrexit Mulciber, atq;
 Præstantē phialam gēmis ac arte parenti
 Obtulit, & dictis illam compellat amicis:

Per-

Perfer, & obdura, quis cruciere dolore
Chara parēs, ne te, quā diligo, uerberare corā
Affligi uideā, nec opem tibi ferre benignam
Ipse dolens possim patria conterritus ira.
Quā graue sit nosti feruētī fortē reniti:
Iam tibi nāq; aliās semel auxiliarier ausum,
Me pede correptū à summo est iaculat⁹ Olym
Inde ruens tota de cælo luce ferebar, (po:
Igniferis donec bigis sol fessus lberos
Attigit, excepit me Lemnia terra cadentem.
Spiritus exangui tenuis restabat in ore,
Hic me delapsū Lemni fouere latrones.

His dictis, risit niueis dea Iuno lacertis,
Atq; manu claudi suscepit pocula nati.
Inde alijs aptè superis quoq; uina ministrat
Nectareū fundēs pleno ex cratere Falernum.
Hinc di perpetuo testantur gaudia risu,
Cernētes claudū satagentē hinc inde ministrū
Vulcanū superūm per Olympica tecta deorū.
Sic per læta diē celebrant conuiuia totum,
Donec in Hesperias sol aureus incidit undas.
Defuit hisce nihil gaudentes cuius egerent,
Non cithara insignis qua pulcher lusit Apollo,
Non etiam Aoniæ castissima turba sorores

Dulcia concinna modulantes carmina uoce.
 At postquam toto Phœbus discessit Olympo,
 Affecti somno sunt ad sua tecta profecti,
 Clarus ubi ignipotēs magna fabricauerat arte
 Aedes cuiq; suas spaciōsa per atria cœli.
 Ipse suos repetit thalamos quoq; Iuppiter ingēs,
 Carpsit ubi placidā nunq̃ non antē quietē.
 Hunc sequitur lecti cōsors pulcherrima Iuno.

LIBRI PRIMI FINIS.

HOMERICAÆ ILIA

DOS LIBER SECVNDVS,

VINCENTIO Obsopœo

interprete.

ALTERA turba deūm noctē
 populiq; Pelasgi
 Per totam placido mulcebant
 corpora somno.

At non ulla quies dulci comitata sopore
 Lumina rectoris magni subigebat Olympi,
 Ille sed intento uarios in pectore motus
 Voluebat, quinam læsum decoraret Achillem
 Multorum fusq; Graiorū sanguine iuxta

Naues Argolicas Sigæo in littore. tandem
 Hæc alternanti potior sententia uisa est,
 Regem mendaci deludere imagine noctis.
 Hæc pater aligeris cōpellat deniq; uerbis:

Vade comes somni, citò sumptis labere pēnis
 Argolicā ad classē regis tentoria quærens.
 Cui mea iussa memor referes, uelut ip̄ero, cum
 Indutos armis populos dic ipse Pelasgos (Et
 Educat properè castris ex omnibus actos:
 Nūc etenim capiet perituræ mœnia Troiæ.
 Amplius haud illi obstabit dissensio diuū,
 Quos precibus cunctos flexit Saturnia Iuno,
 Plurima sed miseris struxit discrimina Teucris.
 Dixerat. hæc raptim audito sermone uolando
 Ad celeres Danaū curarum filia naues
 Venit, ubi Atriden adiit Agamēnona, molli
 Sopitum in castris quem repperit illa quiete:
 Hūc iuxta ambrosio recubabat munere somn⁹.
 Ergo illi properè stertenti occurrit, & alto
 Assistens capiti, in faciē conuersa senilem
 Nestoris annosi Neleio sanguine creti,
 Quē reliquis ducib⁹ rex anteferebat Atrides.
 Illius hæc formam nota ementita loquela
 Cōpellauit, Atrida ducū illustrissime dormis?

Haud

Haud decet obscuri concessas tēporis horas
Tota nocte ducē pigro trāsmittere somno,
Cui populi cōmissa salus, & credita summa
Imperij tanta rerum stat mole tuenda.
Nunc aut paucis princeps mea percipe dicta,
Nāq; tibi à magno uerax loue nūcius adsum.
Absens ille tui curam gerit, ac miseretur,
Teq; iubet properē castris ex omnibus armis
Indutos populos Graiæ producere gentis:
Nunc siquidē capies peritura pergama Troiæ,
Vltra nulla tibi obstabit dissensio diuūm,
Nam precibus cūctos flexit Saturnia luno,
Plurima sed miseris struxit discrimina Teucris.
Non renuēte loue. ergo imis mea dicta reponas
Sensibus, illorum capiat ne obliuio mentē
Fortē tuam, postq̃ somni te cura reliquit.

His dictis, subito ex oculis cōcessit imago,
Deseruitq; ipsum uoluentem talia secum,
Quæ nōdum optato fuerāt cōplenda labore.
Illo nanq; die stolidus sic mēte putabat
Capturum sese superatæ mœnia Troiæ,
Ignarus quid fata louis metuenda potentis
Allatura forent, aut quid decreuerat ipse. (res
Quippe graues gemit⁹ Teucris multosq; dolo-
Nec-

Necnon belligeris duro sub Marte Pelasgis
 Immissurus erat, sua sic decreta ferebant.
 Excutitur somno, tacitas circūsonat aures
 Vox audita sibi per noctem sacra silentē.
 Ac mox è stratis correpto corpore surgit:
 Regales uestes, chlamydē tunicāq; decoram
 Induit, ac imis addit sua uincula plantis.
 Fulmineū latis humeris accōmodat ensem,
 Tandē corripuit sceptrū gestamē auorum,
 Hoc ille instructus naues accessit Achæas.
 Mox surgens aurora suis inuasit Olympum
 Ingentem radijs, lucem formosa reducens
 Et superū turbæ, & cūctis mortalibus almam.
 Illico iussa dedit præconibus ille sonoris,
 Cōcilium cogant populi properāter Achiui.
 Auditis illis citò confluxere Pelasgi.
 Concilium procerum primò collegit Atrides
 Nestorēā ad nauē magni regis Pyliorum.
 His tunc collectis rex sic est orsus Atrides:
 Huc chari pceres aures adhibete benignas.
 Mira per ambrosiam nobis insomnia noctem
 Venerunt speciē referentia Nestoris om̄nem
 Et forma & mēbris & corporis indole nota.
 Quorū me apparēs ita compellauit imago

Aſſe.

Assistens capiti, Atrida illustrissime dormis?
 Haud decet obscuri concessas temporis horas
 Tota nocte ducem pigro transmittere somno,
 Cui populi commissa salus, & credita summa
 Imperij tanta rerum fiat mole tuenda.
 Nunc aut paucis princeps mea percipe dicta.
 Nāq; tibi a magno uerax Ioue nuncius adsum,
 Ille tui ingentem curā gerit, ac miseretur,
 Teq; iubet properē castris ex omnibus armis
 Indutos populos Graiae producere gentis,
 Nūc siquidē capies ruituræ Pergama Troiae.
 Ultra nulla tibi obstat dissensio diuū,
 Nam precibus cūctos flexit Saturnia Iuno,
 Plurima sed miseris struxit discrimina Teucris
 Nō renuēte Ioue. hāc aīo bene cōdita serues.

His dictis subitō ex oculis concessit imago,
 Ac me deseruit grata dulcedine somnus.
 Quare agitē in pugnā telis armētur Achivi,
 Quos ego cōficta primū tentabo loquela,
 Si licet, & uobis sententia nostra probatur,
 Utq; petāt patrias hortabor nauibus oras.
 Porro uos omni studio retinete uolentes
 Terga dare, his dictis sessum cōcessit Atrides.
 Post hāc surrexit Nestor Neleius heros,

Ne-

Nestor arenosæ Pyli rex inclytus annis,
His animo pronus placido sic incipit ore:

O Danaï proceres Mauortia pectora, si quis
E' Graijs alius tranquillæ somnia noctis
Dixisset, certè mendacia uana putassem,
Ac mage ueliuolū fugeremus classe per æquor.
Nunc ea cōspexit reliquis qui præstat honore.
Quare agite in pugnam telis armentur Achini.

His dictis è consilio digressus abiuit.

Altera sceptrigerum regū quæ turba secuta est
Atridæ auscultans. popul⁹ se effundit opertos
In campos coiens subducta à classe, frequentū
Instar apum, quarum ad uernos examina flores
E' petra exesa properant numerosa uolando.
Hinc pars festinat, pars illinc altera tendit,
Haud secus illorū à castris & nauibus ingens.
Turba ruit populi innumerabilis, atq; profundo
Incedunt multæ Graiorum in littore gentes
Densæ in concilium, quos internuncia magni
Ossa Iouis celeres ad gressus impulit omnes.
Ast illi coeunt collecti. concio turbis
Perstrepit innumeris. ingenti terra gemit
Sub populis strepitu sessum properantib⁹, illos
Præcones multo retinent clamore, tumultu

Se.

Sedato ut uacuas præberent regibus aures.
 Vix tandē posito clangore resedit Achiuūm
 Sedibus arreptis populus, surrexit Atrides
 Argiuūm ductor portans gestamina sceptri
 Aurea, Dædalea quæ Mulciber arte pararat,
 Ac dederat magno rectori munus Olympi.
 Mercurio hæc tribuit Saturnius Argicidæ.
 Mercurius Pelopi, regi sed præstitit Atreo
 Ipse Pelops, Atreus moriēs hæc dona Thyestæ
 Liquit, at ipse Thyēs tandē cōcessit Atridæ
 Multis ut populis, patrijs rex ille Mycenis
 Imperet. hoc gestās uolitātia uerba profatur:

O Danai proceres Mauortia pectora, quali
 Me miserū noxa cōstrinxit Iuppiter hostis,
 Qui me pollicitis erexit & annuit antē
 Vt patrias iterū post diruta Pergama sedes
 Incolumis peterē sortitus ritē regressum.
 At nunc damnosa delusum fraude Mycenæ
 Me iubet incelebrē sine re, sine laude redire,
 Postq̃ tot populos aduerso Marte peremptos
 Amisi. hæc summo placuit sententia regi,
 Per quē nō pauca præclaris mœnibus urbes
 Subuersæ pronò tetigerunt culmine terram.
 Quinetiā posthac uersas populabitur urbes,

Omnia

Omnia nanq; potest immensa potentia patris.
Hoc erit auditu populis quoq; turpe futuris;
Sic frustra tanta ac tali cum gente Pelasgos
Consertis dextris heroas inutile bellum
Aduersus Troas numero bellare minores,
Cū nōdum ullus adhuc lōgi belli exitus instet.
Quòd si Martigenæ percusso fœdere Teucris
Argiuiq; uelint populi numerarier ambo,
Indigenæ sedenim Troes legerentur ab urbe,
Et nos in decadas diuisi uina bibentes
Troianū ciuem qui nobis pocla propinet
Sumamus, multi pocillatoris egerent.
Tanto Dardanidis ego plures esse Pelasgos
Censeo, quos urbis tutantur mcenia ciues.
Atqui belligerūm sociorū maxima turba est,
Qui Priamo asciti multis ex urbibus adsunt,
Auxilium Teucris duro sub Marte ferentes.
Illi frustrantur dubio mea uota duello,
Nec mihi cōcedunt opulentæ Pergama Troia
Quantūuis cupido nostris excindere telis.
Præteriere nouē, lapsis iam mēsibus anni,
Et modò putrescunt naualia ligna, rudentes
In cariē antiquam uersi periere sub imbre.
At nostræ uxores & pignora chara sedentes

Fortè domi nostrū suspensa mente regressum
 Expectant, dum nos hic res infecta fatigat.
 Huc cuius caussa sulcauimus æquora remis.
 Quare agite & monitis aïos aduertite nostris,
 Conscensa ad patrios fugiamus classe penates:
 Amplius haud nostris urbs corruet Ilion armis.

Sic ait, & cunctis patriæ telluris amore
 Commouit mentem media de plebe Pelasgis,
 Quotquot consilio constabat abesse priori.
 Concio digreditur magno cōmota tumultu,
 Haud secus Icario motantur in æquore fluctus,
 Quos simul ingentes attollūt Eurus & Auster,
 Aetherea horrisono ueniūt dum nube boatu.
 Ac ueluti Zephyrus segetes hinc inde pfundas
 Sæpe mouere solet uehementi flamine spirās,
 Dum flectit fragiles nutāti uertice culmos:
 Sic tota Argiæ cōmota est concio gentis,
 Adproperātq; rates magno clamore ruentes,
 Quorū sub pedibus puluis sustollitur ingens.
 Illi se clara cohortantur uoce uicissim
 In mare uertēdas properent attingere naues.
 Fit uia purgatis sulcis classi apta trahendæ,
 Dūq; animo reditū uoluūt, ferit aurea clamor
 Sidera, quisq; suæ tollit retinacula nauis.

Hic

Hic equidem in patriā præter decreta redissent
 Fatorū Argiui, nisi Pallada Iuno Minervam
 Talibus exhortata foret Saturnia dictis.

Nata Iouis summi, uirgo Tritonia Pallas,
 Siccine terga dabunt reduces heroes Achiui
 Cū populo ad patrias fugientes nauibus oras?
 Tantaq; Dardanio linquetur gloria regi
 Scilicet, & Teucris Helene deserta Lacæna,
 Quā propter multi Troiæ sub mœnibus altis
 Oppetiere duces duro sub Marte Pelasgi
 Hic procul à patria hostili in littore cæsi?
 Ergo agè te confer properanti concita cursu
 Ad populū, & blandis facundo è pectore dictis
 Deprōptis cuiusq; animum reflecte parato
 A' reditu, nullumq; sinas auertere naues.

Dixerat, hāc audit Tritonia glauca Minerva,
 Ac mox à summo dea se demisit Olympo,
 Et celeri gressu naues accessit Achiuūm.
 Tandē consilijs magnū conspexit Vlyssēm
 Sollicitē stantem feruenti in littore, nōdum
 Ille suas naues pelagi tractarat in undas,
 Anxius at tacitum uoluebat corde dolorem.
 Hunc iuxtā assistens uerbis affata Minerva est:
 Dulichiæ gentis princeps Lærtia proles,

Siccine terga dabūt reduces heroes Achiui
 Cū populo ad patrias fugientes nauibus oras
 Omnibus Oceani per spūnea dorsa profundi?
 Tantāq; Dardanio linquetur gloria regi,
 Troianisq; uiris formosæ filia Leda,
 Quā propter multi Troiæ sub Marte cruento
 Hic procul à patria hostili in littore cæsi?
 Propterea ad populū maturis gressibus ito,
 Nec differ blandis facundo è pectore dictis
 Deprōptis cuiusq; animū retinere Pelasgi,
 Ne ue sinas ullum protractā soluere nauem.

Sic ait. ille deæ sensit citò dicta loquentis,
 Acceleratq; uia, ex humerisq; reiecit amictū,
 Quē tulit Eurybates præco post terga secutus.
 Obuius Atridæ mox lōga per agmina uenit,
 Corripies sceptrū quod dextra forte gerebat,
 Hoc ille instructus naues accessit Achæas,
 Si quē dehinc regē, aut aliquē uirtute ualentem
 Prenderet ille uirū discessum naue parantem,
 Mollibus hūc dictis retinebat cōminus astans:
 Haud uelut ignauū turpi trepidare timore
 Te decet infelix, sed enim sessum ipse quietus
 Concede, ac alios solito cōpesce ruentes
 Imperio populos: nec enim tibi cognita mēs est

Principis Atridae, siquidē nūc tentat Achiuos,
Mox autem meritis pœnis affliget eosdem.
Quippe in cōsilio rex qualia dixerit, haud sunt
Omnibus audita. hinc ne malis iratus Achiuos
Afficiat, nobis studio uigilante cauendū est.
Magna etenim magni est excandescētia regis.
Insuper à Ioue uenit honos sceptriq; potestas,
Et colit ætherei regem dominator Olympi.
At si fortē uirum media de plebe boantem
Ore importuno uisum reperisset Vlysses,
Hunc sceptro domitū uoce obiurgabat amara:
Illico sedato confide ignaue tumultu,
Ac alios audi quorum prudentia maior
Cōsilio uiget, & uirtus præstātor hasta est.
Tunāq; ignauus sine ui, sine robore miles,
Nunq̃ in consilio, nunq̃ numeraris in armis.
Haud fas est omnes nos hic regnare Pelasgos.
Multorū imperiū multa est confusio, semper
Multi sunt damno domini. rex unicus esto,
Vnus sit princeps populū ditione gubernans,
Cui dedit imperij sceptrū Saturnius ingens.
Sic Laertiades compescuit agmina Graiū,
Perfungens ducis officio rectiq; boniq;
Mox illi à castris iterumq; & classe ruentes

Regū in cōcilium properāt strepitāte tumultu:
 Haud secus ac resonāt percusso in littore fluct⁹
 Aequorei, ac medijs fremitū dat pōtus in undis.

Iam reliqui Graij cōpressa uoce quierant,
 Solus Thersites ore immoderata loquaci
 Nondum desierat inter garrire Pelasgos.
 Plenus inornatis uerbis & plenus ineptis,
 Et qui nequicq̃ cum regibus aspera magnis
 Iurgia miscebat contendens litibus asper.
 Sed quod ridiculū fuit huic illi inter Achiuōs,
 Tūrpior ad Troiā miles non uenerat alter.
 Lumine strab⁹ erat, reliquo pede claud⁹ inibat,
 Gibbosis humeris angustū in pectus adaētus.
 Et caput impositū ceruici turpis acutum
 Gesserat, hoc raris uiguit deforme capillis.
 Pelidæ extremè magnōq; infensus Vlyssi
 Dulichio, dictis quos obiurgabat acerbis,
 Præstantes lacerās reges sycophāta malignus.
 Tunc quoq; ductori conuitia dixit Attidæ
 Turpia uociferans solito pro more, sed illi
 Cuncti indignantes irascebantur Achiui.
 Ille sed intenso clamore Agamēnona probris
 Afficiens tales effudit pectore uoces:
 Cui⁹ nūc iterū causa stomacharis Attidæ?

Aut quæ tranquillis urget te rebus egestas?
Cū tibi sint multæ forma præstante puellæ
In castris, primū tibi quas præstamus Achiui,
Hostilem quando telis excindimus urbem:
Nunquid adhuc te auri penuria uexat egentem
Quod ferat huc aliquis pro dulci præmia nato
Pensurus Troū? quemcūq; adduxero bello
Aut aliū captum Sigæis Graius in aruis,
Aut potius nitidam florente ætate puellam
Quæris egēs qua cū Veneris cōmerciatrac̃tes,
Quæ domino surrepta, tibi sit clausa seorsim:
Haud fas est, cū sis princeps, iniusta Pelasgis
Iussa dare imperij duro sub iure coactis.
O pepones molles, o turpia probra, Pelasgæ:
Nemo etenim iustè uos dixerit esse Pelasgos.
Quin nos hinc imus redeuntē classe soluta
Isto, quò solus teneat data donā, relicto,
Vt sciat expertus nostrum ne profuit illi
An non auxiliū, qui probro affecit Achillem
Nō pridem, cū sit longè præstantior ipso:
Nam tenet illius rapta Briseide donum.
At tunc non iratus erat, sed lentus Achilles,
Qui si non animo tolerasset probra remisso,
Iam foret extremum tuā nacta iniuria finem.

Sic ait, efficiens probris Agamemnona regem
Thersites, mox astitit huic diuinus Vlysses.

Quæ cū fronte truci atq; oculis iratus obisset,
Sic illum obiurgans dictis inuasit acerbis:

Plurima iudicio nullo Thersita maligne
Verba mouens, et si dulcis tibi copia fandi
Suppetat, at linguā frenis cōpesce loquacem:
Ne ue uelis solus lites intendere magnis
Regibus, haud ego te potiorē existimo Graiū
Esse, sub Iliacas huc quotquot nauibus oras
Vnā cum Atridis ducibus uenere Pelasgi.

Quapropter noli probris traducere reges,
Vesane hos uersans petulanti semper in ore.
Desine probrosē proceres lacerare ducesq;
Et iam de reditu corā Sycophanta relinquo.
Haud ulli constat quæ res sit fortē futura,
Nū bene nū sec⁹ hinc nos discedemus Achiui.
Propterea Atriden illoto turpiter ore
Dedecoras, illi quia munera multa dederunt
Heroes Danai? hoc est quod cōuitia dicis?
At tibi iam planis edicam talia uerbis,
Quæ post haud dubiē nobis effecta dabuntur:
In reliquum si te parili ratione uelut nunc
Lingua scurrili deprendero desipientem,

Am

Amplius haud latis humeris caput insit Vlyssi,
 Telemachi nec ego nati pater esse uocabor,
 Ni te correptum detractus uestibus ipse,
 Et chlæna & tunica, tum quæ uelare pudenda
 Fortè solent, flentem ad celeres in littore naues
 Dimittam ferulis inhonesto uerbere cæsum.

Sic ait, & dorsum sceptro percussit Vlysses,
 Atq; humeros crebris angustos ictibus heros.
 Hic sed cōtractus lachrymas profudit obortas.
 Percusso in dorso mox subsiliere rubentes
 Sanguine uibices duro sub pondere sceptri.
 Consedit pauidus deiecta fronte, dolensq;
 Absterfit lachrymas gemebūd⁹ ab ore cadētes.
 Sustulit at lætos Danaorū turba cachinnos,
 Thersitæ ridens, quamuis turbata, dolores.
 Et sic est aliquis media de plebe locutus,
 Inspiciens alium uicina in sede morantem:
 Quāta bona, ò superi, dux est operat⁹ Vlysses
 Consilio meditans Argiuis optima factū,
 Et duri tractans animosa negocia belli.
 Maiori uerū nullam rem laude peregit,
 Quā quòd turpiloquū cōpescuit atq; loquacē
 Obtrectatorem plagis cordatus Vlysses.
 Regibus haud iterū cōiitia, mente superba

Impulsus, dicet turpi scurriliter ore.

Vox fuit hæc populi. tandē dicitur Vlysses
Surrexit, dextra sceptrum regale tenente.

Astitit huic glaucis oculis Ioue nata Minerva,

Praconis faciē referens Ithacensis alumni,

Imperitans populo pressis reticescere linguis.

Auribus intentis ut concio tota ualeret

Vocis Vlyssæ sermonem audire decentem,

Primi postremiq; loco quocunq; sederent,

Et de communi quæ sint statuenda salute.

Exin sic tumuli sublimis ab aggere fatur.

Extremo nunc te perfunderè Atrida pudore

Quærūt Argolici, cunētis mortalibus ut sis

Fœda modis uarijs infamia nota per orbem.

Cum neq; promissis, inito nec fœdere stare

Curāt, percussū quod promissere, per æquor

Vndisonū à claris huc quando nauibus Argis

Venerunt, nisi se capta discedere Troia.

Quippe uelut pueri iuuenes uiduæq; maritis

Vxores, patriā querula modò uoce requirunt.

Et si quem dolor absūmit, pro iure laboret

Quātocyūs patriæ succedere finibus hospes.

Nāq; sua si quis mensem nō amplius unum

Cōiuge fraudatus remis cōscendit in undas,

Mæ-

Mœret apud nauē, quā iacetat fluctibus actam
Vnda procellosis, ac pontus motus ab Euro.
At nonus nobis agitur iam mensibus annus
Ex quo pugnantes Sigæo in littore duri
Pertulim⁹ Martis discrimina multa manendos
Quare ego nequaquā fessos indignor Achiuos
Tristari captos patriæ telluris amore.
Turpe sed est multos hic cōsedisse per annos,
Et tandem uacuis frustra discedere palmis.
Quapropter durate uiri, tolerate labores,
Mutatoq; animo ad tēpus consistite saltem,
Vt nos, num Calchas prædixit uera, queamus.
Noscere, seu falsa delusit uoce Pelasgos.
Illud adhuc memori reor omnes mente tenere,
Cuius sunt tēstes quos nōdum parca peremit
His annis, quando cōuenit in Aulide clāsis
Graia ferens Priamō cladē Troiæq; ruinam,
Circum fontanos latices, altaria circum
Sacras dis superis epulas dū fortē paramus
Pulchra sub platano, fons līpidus ūde scatebat,
Cūcti ibi uidistis magnū & mirabile mōstrum,
Terribilē aspectu, et maculosum terga draconē
Quem tunc in lucē rector produxit Olympi.
In platanum mox ille sacris erupit ab aris.

Passe-

Passeris in summa saliebant arbore pulli
Octo, nona quibus numero fuit addita mater.
Quæ pullos positis refouens excluserat ouis.
Hos draco correptos miserāda uoce pipantes
Absumpsit, matrem lugenti pectore natos
Dum circūuolitat demū quoq; predidit alis.
Ille ubi iam pullos miseros ipsamq; parentem
Aluo condiderat diro sub dente peremptos,
Redditur à Ioue conspicuus, qui fecerat antè.
Fit lapis, & nota durefcit imagine saxi.
At nos attoniti mirando corda stupore
Dum stamus tacita uoluētes mente quid esset
Hæc quòd mōstra dapes diuorū arasq; subiisset,
Ullico uaticinans sua Calchas ore resoluit:
Cur sic attoniti subito obticuiſtis Achiui?
Iuppiter hæc nobis misit portenta deorum,
Quæ serò & tardis sunt conficienda diebus,
Sed cuius uinax aboleſcet gloria nunquam.
Nam uelut hic pullos absumpsit passeris octo,
Nona quibus miseris accesserat addita mater:
Tot nos ad Troiā Danaï pugnabimus annos,
Quæ tandem decimo ſpolijs capietur opimis.
Protulit hæc augur, quæ iam cōſecta uidetis.
Quare agite, & cūcti quæſo durate manentes,
Do-

Donec captaruant Priameiæ Pergama Troiæ.

Sic ait, applaudunt certatim murmure claro

Fortia Dulichij laudantes uerba Pelasgi.

Terribili naues circum clangore resulant,

Sub magna Danaum passim clamante corona.

Talibus his tandem fatur Neleius heros:

O' superi, iuuenum certè decernitis instar

Cuncti in cōsilio quib. haud res bellica curæ est,

Quo'nam uestra retro fluxerunt pacta Pelasgi?

Quo'ue sacramenti iurati fœdera uobis

Cōcessere precor? temerè contraximus ista

Consilijs, ubi porrectæ coniunctio dextræ,

Qua freti Graia conscēdimus æquora classe?

Omnis uerborū frustra est cōtentio cursu,

Inter nos uerbis ergo contendimus ultro?

Nec tantis quicq̃ bello promouimus annis,

Hic quot in Iliacis Danaï consēdimus aruis.

Quare Atrida tenēs uelut antè immobile pect̃,

Acer in æratas Graios educito pugnas.

At qui discordes à nobis fortè seorsum

Cōsultant, missos facito, quorū unus & alter

Officio nullo nobis prodesse studebunt.

Nō prius hinc patrios classē uertem⁹ ad Argos,

Quā nobis promissa Iouis sunt cognita, uerā

Sit

Sit ne pollicitus Danaïs, seu falsa sponondit.
Quippe reor nutu certissima signa dedisse
Saturni prolem, quo tēpore Dorica classis
Primum cœruleas pelagi cōscendit in undas,
Dardaniæ portans crudelia funera genti,
Et diram multo tolerandā sanguine cædem:
Fulgura cū dexter detorsit ab æthere claro,
Ostentans nobis felicia signa Pelasgis,
Quare nemo prius patriæ festinet ad oras,
Quam qua Teucrorū potiatur in urbe puella,
Ac Helenæ gemitus sic uindictet atq; dolores.
At si quis pressus cupiens discedere gestit,
Ille suam nauem uastum producat in æquor,
Quò ruat ante alios sæua in discrimina mortis.
At rex ipse tuis prudenter consule rebus,
Cōsilijs pare alterius quoq; recta monentis.
Quicquid fabor, erit nō uituperabile uerbum.
Per genera atq; tribus bellantes delige Graios,
Ut generi genus auxilio, tribuiq; tribus sit.
Hæc si curaris non aduersantibus ipsis
Argolicis, cuiusq; ducis tibi cognita uirtus
Sic erit, & populo quæ uis fiet insita cuiq;:
Tunc pro namq; sua pugnabit quisq; uirili.
Cognosces etiam an satis obstantibus urbem

Non possis Phrygiâ cæsis subvertere Teucris.
Aut ne ignava tibi bellantû pugna uirorum
Fortè moram pariat, uariq; inscitia belli.
Talibus huic cōtrâ dictis respōdit Atrides:
Cōsilijs iterum superas longæue Pelasgos,
Sic pater ille deûm faciat, sic altus Apollo,
Quæq; ualet mēte & bello Tritonia Pallas.
Ipse decem uideam mihi tales esse relictos,
Qui me cōsilijs rectis moneantq; iuuentq;:
Collapsura citò magna subuersa ruina
Sperare à nobis direptæ Pergama Troiæ.
Nunc aut indignos mihi Iuppiter ipse dolores
Præstitit, in duras lites & iurgia qui me
Iecerit, unde nihil sequitur cū scœnore fructus.
Nam mihi cū magno Pelida est orta simultas,
Et lis ob raptam Briseida nata puellam.
Cuius me pugnae fateor caput esse, sed olim
Prisca iterum inter nos si gratia sarta coibit,
Haud erit ulla mali ulterius concessa futuri
Ne tantilla quidem miseris dilatio Teucris.
Quod superest, epulis releuâtes corpora fortes
Procurate uiri, instructis in prælia turmis
Vt mox aduersos duce Marte ruamus in hostes.
Sint molli nobis hastilia cote subacta,

Sint

Sint curata probè clypei gestamina magni,
 Pabula dētur equis uelocibus, & sua currus
 Cura leues obeat studio uigilante paratos.
 Deniq; cum in pugnas animū referetis Achiui,
 Qui queat inuictus bello satis esse diurno.
 Nulla quies dabitur, cessatio nulla futura est,
 Nox nisi fusca uiros tenebris disiūxerit atris.
 Baltheus ex clypeo pectus sudore rigabit,
 Firma suo dextram lassabit pondere cuspis,
 Sudabunt etiam uertentes plaustra iugales.
 Quē uerò à pugna conspexero fortè seorsum
 Ad classē in castris ignaua mente sedentem,
 Vulturios morsus nunq̃ dentesq; caninos
 Effugiet fati uitata morte supremi.

His dictis alacres succlamāt undiq; Graij,
 Haud secus ac alto resonāt in littore fluctus
 Illi scopulo per iugera multa fragosum
 In mare porrecto, uehemēs quos cōcitāt Ausfer
 Nūc huc nunc illuc uentoso turbine motos.
 Dispersi repetunt stantes per littora naues,
 Seq; cibus omnes castris fumantibus explent.
 Hic sua quisq; p̃ijs placabat numina sacris,
 Quo liceat mortē ac duri discrimina belli
 Effugere in pugna collatis cōminis armis.

At rex ipse Iouem mactati sanguine tauri
Pinguis quinquēnisq; deum placabat & extis.
Ex omni tandē proceres uocat ordine summos.
Prima quidem Pyllo cessere sedilia regi.
Quo cū cōiunctum uocat Idomeneā secundo
Ille loco, Aiaces exinde utriq; sequentes
Cum socio ueniunt forti Diomede uocati.
Consilijs pollens accessit sextus Vlysses.
Vltimus ipse sua Menelaus spēte frequentat
Magnorum ascitus nulli conuiuia regum.
Norat enim implicitū curis Agamēnona patrē.
Inde bouē sumptis circūstant agmine sacris.

Hos inter, diuos in uota uocauit Atrides:
Maxime cœlicolūm rector Saturnia proles,
Ne prius occiduas uideat sol aureus undas
Inductis tenebris, Priami q̄ regia magni
Corruat Argolicis deiecta à culmine telis.
Et circū urbs omnis rutilo conflagret ab igne.
Da pater Hectoreā ferro pertumpere uestem,
Da iuxta socios disiecto in puluere plures
Mordentes terram prono cōtingere uultu.

Sic ait, at uotis haud Iuppiter annuit istis.
Sacra quidē placida suscepit mente, sed ille
Voluebat machinās durum sub corde laborē.

At postq̃ superũ sunt numina magna precati,
 Et molæ falsæ libamina proiecerunt,
 Principio abductũ altari mactare iuencum
 Curarunt, tandẽ direptam auellere pellem.
 Crura aliĩ resecant dulci nidore tegenda,
 Bipartita sacris diuorum cruda reponit
 Aris Argolicus flammis adolenda sacerdos.
 Hinc tenuere super Vulcani uiscera uires.
 Argiui proceres. sed postquam crura sacrato
 Libantes superis cœlestibus igne cremarunt,
 Et iam tosta duces gustarunt uiscera flammis,
 Cætera frustatim conscindunt, fixaq; longis
 Assarunt uerubus multa cura atq; labore.
 Postq̃ cessantes conuiuia lauta parassent,
 Discubuere toris deinceps epulisq; fruuntur.
 Verũ ubi iã potusq; cibiq; extincta cupido est,
 Hos inter Nestor tali sic incipit ore:

Rex Atrida uirũ celebri clarissime fama,
 Nõ est hic longo tẽpus sermone trahendum.
 Sed nec agenda diu sunt ocia inertia nobis,
 Ne, quod opus nobis aderit deus ipse secundũs,
 Martia cunctando metuẽtes bella moremur.
 Quare agẽ præcones uocali uoce Pelasgos
 Ad naues cogant castris ex omnibus actos,

Vt mox educto subeamus milite bellum.
Sic ait. auscultat monitis prudentis Atrides
Nestoris, ac statim uocales ille ministros
In pugnam iussit bellantes cogere Graios.
Illi proclamant, citò confluxere Pelasgi.
Magnanimi sedenim reges Agamēnona circum
Discretis properant populos educere turmis.
Hos inter glauco bellatrix lumine Pallas
Astitit immēsi precij palma Aegida portans
Læua, quæ senio non est obnoxia, quæq;
Interitum nunq̃ per secula cuncta uidebit.
Huius erāt centū fuluo magna arte metallo
Confectæ bullæ, sed quarū quæq; paranda
Bobus erat cētū precio haud redimēda minori:
Hanc quatiēs properē populū pertrāsīt Achiuū
In pugnam impellēs animosis uocibus omnes,
Infraētoq; replens cūctorū robore pectus,
Fortes ut possint pugnā perferre diurnam.
Dulcius his multo tandē lachrymabile bellum
Cūctis Palladio mutatis numine factum est,
Quā patriæ charos accedere classe penates.
Conspicius ueluti flammis ardentibus ignis
Montis in excelsi populatur uertice syluam
Immensam, & latè collucet flamma per agros:
γ 2 Haud

Haud sec^{us} illorū quoq; splēdor ab ære coruscās
 Attigit æthereum penetrās per nubila cœlum.
 Vt multæ pelagi uolucres ad stagna Caystri
 Sæpe solent alis alacres gestire uolando
 Nunc huc nūc illuc circū Asia prata frequētes,
 Quæ quoties sidunt, littus clangore resultat:
 Sic etiam illorum à castris & nauibus altis
 Effundebantur uastata per arua Scamandri
 Innumera gētes, quarum sub concita gressu
 Tellus horrisono strepitās clangore gemebat.
 Stabāt instructi per prata Scamandria Græij
 Turbis innumeris, quot uerno tēpore flores,
 Aut quot tūc quauis nascūtur in arbore frōdes;
 Ac ueluti multæ muscarum sæpe cohortes
 Prima æstate casas pastoris tecta frequētant,
 Quando plena rigat mulētralia copia lactis:
 Tam cōfertæ acies Argiua & robora pubis
 Aduersus Troas Sigæo in littore stabant.
 Et sicut nullo pastores multa labore,
 Quāuis mixta in agris, separāt armēta caprarū:
 Sic etiam hosce duces dextra læuaq; cruentam
 In pugnam solito discretos ordine iungunt.
 Ipse inter primos procero corpore princeps
 Versatur superās reliquos Agamēno Pelasgos,

Os oculosq; deo similis qui fulmina torquet,
 Cinctura Martem, Neptunum pectore firmo
 Aequiparās, magno ueluti cū corpore taurus
 Insignis lato præcellit in agmine uaccas:
 Talē Saturni proles produxit Atriden,
 Illo falsa die quo somnia miserat illi,
 Vincentē proceres humeris & uertice cūctos.
 Nunc mihi Pierides cœlestia numina Musæ
 Cultori uestro quæso memorate canenti
 (Omnia nā corā uobis sunt uisa deabus,
 Nos tenuis famæ saltē percepimus auram,
 Nec quicq; ceu uos oculis cognouimus ipsis)
 Qui reges Phrygias petierunt nauibus oras,
 Argolicæ gentis cōfusam non ego turbam
 Expediā, hāc nullo numero cōprendere possum,
 Nō mihi si sint ora decē, totidem quoq; linguæ,
 Vox infracta, graui fabricatū pectus ab ære,
 Ni uos Pierides Iouis inclyta & alma propago,
 Dixeritis quot nam uenere sub Ilion ingens.
 Nunc ego cū ducib⁹ cūctas memorabo carinas.

SECUNDI LIBRI FINIS.

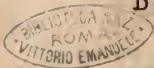
Y 3

HOMERICÆ ILIA

DOS LIBER TERTIVS, NI

COLAO Valla

interprete.

T postquam æratas struxere in
bella cohortes
Dardanidæ, & cantu strepue-
runt classica rauco,

Clamorē extollunt: quales sub nubibus atris
Aëriæ dāt signa grues, sonitu æthera tranāt,
Oceani hybernū fugiunt dum sidus ad undas,
Et matutinæ breuibus fera bella minantur
Pygmæis. taciti furias Mauortis anhelant
Argolici procures, alterna in morte parati
Irarum magnos uoluunt sub pectore motus.
Tum peditum pulsu sublatus ad æthera puluis
Prospēctū eripuit, ueluti cū uertice montis
Crassa procellosi dispergunt nubila cori,
Densus in obscura caligine uertitur aër:
Qualē optant tacitæ per amica silentia noctis
Inuisam fures pastoribus. unde uideri
Lōgius haud poterat q̄ tendat dextera iactum.
Tum superis forma similis cōspēctus in armis
Ante

Ante alios Paris insultat, cui pellis obibat
 Pardalea ingētes humeros, simul arc⁹, & ensis
 Pēdebāt, latē crīspans hastilia ferro
 Bina manu, in clamat: Quis enī cōtēdere Graiū
 Audet, & alterna Martem decernere morte?

Marti⁹ ut Paridē Menela⁹ in arma furentē
 Audijt, exultat ueluti leo nactus ab antro
 Sylvestrē ue caprā, aut crescētē in cornua cer⁹
 Quē telis agitāt iuuenes aut aspra canū uis, (uū,
 Excutit ille thoros, rabiēq; in dentibus auget:
 Haud secus Atridæ uisa est uenientis imago.
 Arduus ē curru saltum dedit ocyus aruis
 Arma ferens, ueterisq; ulturus crimina facti.

Ut uerò ardentē pugna conspexit Atriden
 Priamides, oculos longē radiatus ab armis,
 Obstupuit, retrōq; pedē ad socia agmina tor-
 Ac ueluti imprudēs mōtano ē fornice si qs (quēs.
 Surgentē squāmis rigidū ppē cōspicit anguē
 Attollentē iras, & cœrula colla tumentem,
 Pallidus ora fugit, gelid⁹ tremor occupat artus:
 Haud aliter uiso gressus Paris hoste recepit.
 Ut procul hūc Hector uidit formidine pulsū,
 Vocibus increpuit: Specie licet ipse Paris sis
 Conspiciuus, uirtute tamen, uel robore dispar:

Fraude uales tantū, solāq; libidine fortis. (quādo
Proh pudor, heu mallē Priamū sine semine,
Cōseruit matri tenerum latus, unde labores
Tot Phrygios & dāna simul patriāq; sequūtur.
Num potius tenera potuisti occūbere uita,
Dedecus æternū patriæ? specularunt Achiui
Ludibriū Troiæ, & Paridē sine uiribus unum
Natorum Priami, forma præstāte, sed armis
Defæctū, instructa socijs qui classe per æquor
Delectis, hinc ire externa ad regna profectus
Ausus es, & nupta Menelcos fraude potiri?
Quid tantū horrescis? rapta pro cōiuge regem
Bellantem trepidas patriæ illature tibiq;
Exitium, & Priami regno Phrygibusq; ruinā.
Num regē ignoras cuius consorte potiris?
Haud citharæ pulsus, Veneris nec dona iunabūt,
Insignes ue comæ, bello cōgressus ab hoste
Pulueribus quādo medijs misceberis aruis.
En quibus arma tuū facinus dedit, agmina Troū
Deficiunt ducis exēplo, iam bella uerentur.

Tū Paris, Haud ultrā q̄ sit satis arguis Hector,
Indomitū cui cor feruēs q; in pectore uirtus
Hæret, ab impulsu dextræ uelut acta securis
Indefessa rati scindit cum fissile lignum,

Dura inuicta acies ferri per robora transit.
Id uerò indignum, Veneris quòd munera culpæ “
Obijcis. arbitrio nobis data munera diuūm “
Haud licuit spreuisse quidem, sed grata tulisse. “

Obsopæus priores tres sic uertit:

Ne mihi grata deæ Veneris des munera pbro, “
Quandoquidē superū nō sunt spernēda deorū “
Munera, quæ nullis possunt cōtingere uotis. “

Quòd si me tātum uocat in certamē Atrides,
Idq; animo sedet Hectoreo, nihil ipse recuso
Ire uirum cōtra, & nudo concurrere ferro.
Tu tamē arma iube Phrygibꝰ pariterq; Pelasgis
Deponāt, testes sedeant spectentq; duellum.
Adjice quinetiam leges, feriantq; uicissim
Fœdera per campos. laudes uictoria cuiq;
Fatalis dederit. rerum potiatur honore
Et belli series, hinc Tyndaris aurea cedat,
Hinc acies Troiā repetāt, inde Argos & arua
Telluris Graiæ pulchris generosa puellis.

Hic alacer postq; germanū in prælia uidit,
Cōminus ausurū medijs in cœtibus Hector,
Cui tum nixus erat ualidā circumtulit hastam.
Dardanidūq; globos restrinxit ī arma fremētes
Hic genus omne simul telorū effundere cōtrā

Inachidæ certant. populorū Agamēnonius rex
Præstātes Danaos ruere ūdiq. in arma repressit,
Et procul exclamat: Audite o mentibus æquis
Argolici, quid nā in mediū iam cōferat Hector.
Continuere manus bello ducis agmina iussu,
Tum populos inter fatur sic Hector utrosq.:

Præstantes Danaï, qualē sub pectore mentē
Consilium ue gerat nuper Paris omine cuius
Conterit hoc populos bellū, iubet ille uicissim
Troas & Argolicos posito spectare tumultu
Pugnantes sese tantum, & Menelaon in armis.
Hæc belli summa est, primas cui Martia laudes
Contulerit uirtus, gaŕa potiatur, & ipsa
Cōiuge Tyndaride, feriant sacra fœdera post
Inter se populi, confecto Marte Pelasgi (hæc
In patriam redeāt, nostros petitura penates
Hinc Troiana manus. taciti simul ora tenebāt
Heroes Danaūm. contrā sic reddit Atrides:

Me simul, imò magis quē iā dolor anxio urget,
Audite o proceres, liceat dimittere ab armis
Vos tādē incolumes, finēq. imponere Marti (rū
Quē mea causa dedit Danaïs, Phrygib⁹q. malo
Et princeps, & causa Paris, quēcūq. sub hoste
Cōtigerit uictū præsentī occūbere fato.

Non

Non Danaus ruat in Troiã, & Troiana q̄scāt
Arma, simul nostro dirimamus sanguine bellū.
Ipse ego militiæ populos iam munere soluo.
Huc agnum niuei, uosq; atri uelleris agnam
Ferte citò: Soli primū mas, fœmina Terræ
Maçtentur, nostraq; Ioui cadet hostia dextra.
Quinetiã Priamus feriat sacra fœdera uoto
Ante aras, fiant natorum ne irrita fraude.
Abiurare quidem suetos, & fallere dextas
Iam satis expertū est. uaria in discrimina rerum
Sunt animi iuuenū faciles & mobile pectus.
Ille quidem senior statuet rata fœdera primū
Et rex & genitor, populis cui fortius æquū est
Cōsulere, atq; omnes metuētē expēdere casus.

Hæc ubi dicta, uirū spes anxia quēq; fouebat
Tantorum requiē iam iam superesse laborum.
Interea Danaï Troes pariterq; per agros
Haud longo distāt spatio, & de curribus altis
Defiliunt, graui arma solo galeasq; reponunt,
Defigunt tellure hastas, & scuta reclinant.
Inter lora rotasq; suas, tum quisq; iugales
Stringit equos, gaudetq; tuēs ante ora fremētes.

Tū geminos acer præcones Hector ad urbē
Ire iubet, Priamūq; acciri, & dicere leges,

Ferre

Ferre simul superis agnos in sacra litandos.
 Nec minus Atrides è puppibus afferat agnū
 Talthybio iubet. ille ducis mādāta secutus
 Accelerat. sancire parant dū fœdera reges,
 Nūcia Tyndaridi cælo delapsa per auras
 Iris adest, niueæ formam assumilata puellæ
 Laodices. Helenæ comes hæc & gloria magni
 Natarum Priami, diuiq; Helicaonis uxor.
 Cui pater Antenor. cōtextam murice telam
 In pallam radio texebat fortè Lacæna.
 Hic auro insigni distinxerat arte Pelasgūm
 Aeratas acies, Troumīq; ex ordine pugnās,
 Millia se propter tot iam cecidisse uirorum.
 Ad quā sic roseo Thaumātias ore loquuta est:
 Charā mihi ante alias diuini nympha decoris
 Admiranda ueni nuper uisura, labores
 Differ, & extinctū cāpis simul aspice Martem.
 Dudū ego iam cuneos armorū efferuere bello
 Prospexi alternæ miscentes uulnera morti:
 Nunc lōgis stāt nixi hastis, et scuta per herbas
 Acclinata tenent, latè silet undiq; campus.
 Te propter tantū Paris & Menelaus in armis
 Pugnabūt. qui uictor, erit te coniuge dignus,
 Sic ait, ast illi natorū & coniugis ardor

Plurimus antiqui, patriæq; per ossa cucurrit.
Nec mora, candenti textit uelamine uultus,
Egreditur thalamū famulis comitata duabus,
Huic Clymine comes est, atq; Aethra filia Pit.
Dū graditur, teneris humectat fletib⁹ ora: (thei.
Incedūt pariter, Scææq; in culmina portæ
Cōscendunt. illic Priamum Lāpusq; Thymetes
Panthusq; & Clytius, bello præstās Icetaon
Stāt circū, simul Vcalegon desuetus ab armis
Iam senio, Antenorq; ambo, sed plurima utriq;
Consilij uirtus. summis de rebus habebant
Sermones, et multa inter se & magna loquētes,
Arboribus quales gracili stridere cicadæ
Sæpe solent cantu. postq̃ sub mœnibus altis
Tyndarida aspiciūt, procerū tū quisq; fremebat,
Mutuaq; exorssi, Decuit tot funera Teucros
Argolicosq; pati, longoq; in tempore bellum,
Tantus in ore decor, cui nō mortalis in artus
Est honor, & uultu diuina efflagrat imago.
Diua licet facies, Danaū cum classe recedat,
Lōgius excidio ne nos aut nostra fatiget
Pignora. sic illi tantis de rebus agebant.

Tūc Helenā Priamus ad sese in sede uocauit:
Huc mihi chara ueni, patrias uisura cohortes

In-

Intuere Argolicas, & primi coniugis ora
 Sub galea longè. neq; enim te diua malorum
 Arguerim, superũ fatis sors ista senectæ (bellũ.
 Debita erat nostræ, & Teucris lachrymabile
 Agnoscis ne tuos? quis enim (refer) ille Pelasgũ
 Celsior ante alios, qui primº in agmina præstat,
 Egregius forma simul & fulgentibus armis,
 Argolicos qualẽ nondum conspeximus inter
 Heroas, cui clara & regia fulget imago?

Talia poscenti Nympharum diua resoluit
 Tyndaris ora, senẽ pariter pudibunda ueretur:
 Num potui hanc animã crudeli effundere leto
 Ascensura ratem, cũ te Paris orba sequebar,
 Et patriã infelix, thalamum, natosq; reliqui,
 Hermionenq; meã, mollis dum lusibus ætas
 Grator, & matris defleret nomen ademptæ?
 Haud retrahũt uim fata, licet dolor anxio ægrã
 Sollicitet mentẽ, lachrymãq; per ora cadentes.
 Ille quidẽ quẽ iam memoras, Agamẽnõ Atrides,
 Argiũm ductor, duplici qui laude superbit,
 Optimus imperio, & fortis bellator in armis,
 Cõiugis & nostri frater. nec plura locuta est.
 Tum senior tales effudit pectore uoces:
 Fortunate uirũ ductor, cui millia parent

He-

Heroum, auspicijsq; intēdunt agmina Graiūm.
 Iā memini innumeras Phrygiā penetrasse cohortes
 Bacchiferā ipse olim, diuo cū bella fuere
 Mēdoni atq; Otreo Sagaris, ppe fluminis undas,
 Auxilio accitus comes unā & ductor utriq;
 Accessi, aratas cū traxit Amazonas illuc
 Impetus. hic armis, numeroq; ingentior illo
 Hostis, & horrendo maior fulgore coruscat.

Pōst acies inter longē speculatur Vlyssēm.
 Quis procul ille, minor toto q uertice Atridæ,
 Amplior ast humeris, & pectore latior extat,
 Depositisq; solo cuneos circumuolat armis?
 Vir gregis ut mutas pecudes niger agn^o oberrat
 Lanigeris aries hirsutus tergora uillis.

Tum Ioue nata senē sic est affata Lacæna.
 Ille Laertiades rerum consultor Vlyssēs,
 Pubētes quis Ithacis in montibus annos
 Egerit, ingenio ualet acri, & fraudis abundat.
 Tū cōtrā exorsus uerbis maturus & æuo
 Antenor, Vera hæc (inquit) si ritē recordor,
 Hic Helenæ raptu quondā legatus ab Argo
 Appulit Iliacā simul & Menelaus ad urbem.
 Hos ego tunc primū patrijs in sedibus ambos
 Hospitio accepi pariter ueneratus amicos,

Sermonesq; uirum, uultus, & singula noui
 Cōsilia, in medijs Troum cum cœtibus essent.
 Celsior ille humeris, hic iam maturior æuo,
 Et solio insidens uultu grauiore uerendus.
 Ast ubi legatis coram data copia fandi,
 Et breuiter primum sermonē exorsus Atrides,
 Quanq̃ ex more breui suetus sermone potiri,
 Defuit haud pōdus suauis nec gratia uerbis.
 Ast ubi solerti fandi ius cessit Vlyssi,
 Intentus telluri oculos atq; ora tenebat
 Obtutu tacito, sceptrumq; immobile dextra,
 Attonito similis. quid enim? similēq; furenti
 Dixeris. exundās dumq; increbresceret ore
 Eloquiū, hybernis niuibuscq; simillima uerba,
 Nemo uirum contra, quanto licet oris hiatus
 Fulserit, auderet. formæ et si laude uerendus,
 Plus tamē excultæ præstabat gloria linguæ.
 Ut uerò ingentē Priamus cōspexit ab arce
 Aiacē, Quis ne ille ducū qui præstat in omnes
 Egregius forma nimiū & præstantibus armis,
 Atq; alios humeris & toto uertice supra est?
 Tū Priamo Argolidū respondit diua Lacænæ
 Hunc illum Aiacē, bello qui murus Achiuis,
 Esse reor. iamiam comitē simul aspice iuxta

Idomeneæ, deum sibi quem sua Creta ueretur,
Et Lyciæ gentes quæcunq; in bella sequuntur.
Hunc olim hospitio toties Menelaus in Argo
Martius accepit Creta Lycijsq; profectum.
Præstantes licet heroas, & quemq; sub armis
Ductorum aspiciam, norimq; insignia Graiûm:
Eminus hic geminos nequeo discernere fratres
Insignes armis, & cultis uestibus ambo, (dax,
Castor equûm domitor, Polluxq; in cæstib⁹ au
Aut Agamemnonias acies nec castra sequutos
Hos reor, aut Troiam petiisse, sed inde reuersis
Dedecus, & nostræ corâmpuere rapinæ.
Sic effata silet, geminos Lacedæmon habebat
Natalis fratres tellus. dum talia narrat,
Iussi ad sacra ferût geminos uim fœderis agnos
Præcones, capreo conclusumq; utre Lyæum,
Cratera, & calices, Priamôq; ita uocibus in fit:

Venimus Hectoreo iussu mandata ferentes
Laomedontiade, raptim te transfer in agros,
Hic ubi fulgentes armis rutilantibus hostes,
Et Troes pepigere, simul sacra fœdera firmes.
Hæc belli summa est, Paris et Menela⁹ in armis
Pugnabunt ferro. primas cui Martia laudes
Contulerit uirtus, Helene potietur honore.

Hinc acies Troiā repetēt, inde hostis in Argon
 Nympharū in patriā, Pelopeiaq; regna recedet.
 Sic ille effatus. stupor ima per ossa cucurrit
 Laomedontiadae. sublimes nectere currus
 Imperat, & scādēs manib⁹ detorquet habenas,
 Instratosq; comes sequitur super usq; iugales
 Antenor, Scææq; egressi lumina portæ
 Cōueniunt ubi pugna duces armauit utrosq;.
 Tum medios inter cuneos hinc inde sedentes
 Desiliunt telluri, & rem simul ordine tangunt.

Vt Priamū Iliacis & diuū Antenora campis
 Prospexit ductor Danaūm, & Laërtius heros,
 Procedūt, pariterq; monent pro fœdere certo
 Præcones, ex more dapes & sacra parentur.
 Haud mora, festinant pateris ingentibus undas
 Fūdere Baccheas, manib⁹q; aspergere lymphas.
 Tū gladio Atrides (lateri quē semper habebat)
 Agnorum media uillos de fronte reuulsit,
 Quos inter primos Danaūm Troūq; uicissim
 Præcones tribuere duces, tunc orsus Atrides:

Iuppiter omnipotēs, rerūq; æterna potestas,
 Cūcta tuo qui regna pater sub numine torques:
 Et Sol, qui cœli radijs opera omnia lustras,
 Fulminaq; & tell⁹ omnis, quæq; ætheris alti

Rel

Relligio, & quæ cœruleo sunt numina ponto,
 Visq; deûm inferna, & nigri sacraria Ditis,
 Cui fontes & fœdifragos sub tartara pœnis
 Humanos post fata licet torquere nephâdis:
 Sacrorum testes estote, & fœderis icti.
 Dardanio si fors uictoria cesserit hosti,
 Cōuenit è Phrygia Danaos discedere ad Argos
 Cōiuge pro rapta: nec post ulla arma rebelles.
 Atridæ referent, bello ue hæc regna laceissent.
 Sin nostro annuerit potior uictoria regi,
 Restituent Helenā cū gaŕa, & Troes honorẽ
 Debebunt meritò quæcunq; in tēpora Graijs.
 Si tamen extincto quæ iam pepigere recusent
 Hoste Phryges, testor rursus sacraria Ditis
 Numinaq; ipsa deûm, uiolati fœderis ultor
 Insistam bello. aut uicti pellemur ad Argos,
 Regnorūq; inopes, aut bello imponere finẽ (mis.
 Decretū, & Teucros & Pergama uertere flam
 Dixerat, & ferro stomacho ten⁹ amputat ag-
 Spirâtesq; solo, resperso in sanguine liq̃r. (nos,
 Ast alij proceres fundētes uina coronant,
 Et Danai, & Troes superos sic uoce precātur:
 Iuppiter omnipotens, æternaq; numina cœli,
 Vt liquor hic Bacchi telluri infunditur atræ,

Tros Dana^oq; fluat, q; quis sacra fœdera primū
 Læserit, infra illi cerebrū sic defluat omne,
 Natorumq; simul cōiunx sit adultera cuiq;
 Talibus inter se firmabant fœdera dictis
 Cōspectu in medio, uotis tamē obstruit aures
 Iuppiter. At Priam^o trepido sic reddidit ore:
 Dardanidæ insignes, & uos præstātib^o armis
 Argolici, cū sit gnatus pia cura parentis,
 Nō pugnā aspiciere hāc oculis, nec fœdera pos-
 Ipse urbē repeto, norūt pia numina cui sit (sum.
 Mortalis uitæ finis. Sic fatus, in altum
 Cōscendit currū, & retrō iubet ire iugales
 Frenaregēs. grauis Antenor comitatur euntē.
 Interea Laërtiades, & Troius Hector
 Cāpum ad certamē medijs in fluctibus aptum
 Dimēsi, & sortis ærata in casside miscent.
 Sic ipsi statuēre duces, quis primus in hostem
 Torqueat excusso telum exitiale lacerto.
 Inde acies passim Troū Danaūq; per agros
 Intētæ indulgent uotis. superosq; precantur,
 Tollentesq; manus certatim ad sidera clamant:
 Iuppiter æternūm cui gloria fulget in Ida,
 Victum sterne solo, & lacerū detrude corusco
 Fulmine præcipitē tenebris, iter auctor in arma

Europamq; Asiāq; dedit, pacemq; futuram
 Amborum populis, æternāq; fœdera sancti.
 Sic illi, ærata sortem tulit Hector ab urna,
 Et Paridi primus micuit locus ordine longo (sit.
 Inter & arma, & equos, spacia in sua qsq; reces
 Vt primum hic ocreis suras inclusit ahenis,
 Inde habilem fratris thoracæ Lycaonis artus
 Induit argento, lateriq; accommodat ense,
 Et grauitè summo nutabant uertice coni
 Hirsutam galeæ frontem, clypeumq; sinistra
 Alligat, & ualidā dextra rapit improbus hastā.
 Haud secus arma humeris circūdat fortis Atri-
 Hic postq̃ āborū fortunā hīc inde cohortes (des.
 Conspectere ducū, pulsāt tremor undiq; mētes;
 Attonitiq; feros alterna in mortē tuentur.

Illi indignantes furijs, ac dira frementes,
 Certatim inuadūt Martē, & sub casside uterq;
 Dētibus infrendit, iaculumq; euibrat in hostem
 Sortitus fortunā oculis. tum Dardanus aptat
 Tela, & funestæ casum prior occupat hastæ.
 Illa uiam medium clypei conata per orbem,
 Non perfert ictum, forti sed uincitur ære.
 Cuspis iter retro sine uulnere pulsa retor sit.
 Tum ferus Atrides, cui fortior impetus altē

In clypeum assurgens, quāto non ante lacerto
Euibrat iaculum, & sœua sic uoce precatur:

Iuppiter æternū numē, da sternere corpus,
Et thoraca manu ualida lacerare reuulsum
Prædonis Phrygi, et scdare in puluere crines.
Polluti meritò hospitij det sanguine pœnas
Improb⁹, ut moueāt memorāda exēpla futuros.
Dixit, & intorquens totis cū uiribus hastā
Coniicit. illa uolans clypei transfixa per orbē,
In thoraca subit: lateriq; hausura cruorem
Hostis, & orbatum uita liquisset in armis,
Pronus in obliquum ni se torisset ab ictu.
Nec mora, fulmineum uagina diripit ensem
Rex ferus, & galeā crebris quatit ictib⁹ hostē.
Dum geminat, mucro glacies ceu futilis ictu
Dissilijt, fulua resplendent fragmina arena.
Vt uerò attonitus dextrā conspexit inermem
Attollens oculos, sursum suspirat Olympo:
Iuppiter hospitibus si te dare iura loquūtur,
Quo superos inter nunc nemo nocentior extat
Orui dudum lueret scelus ille nephandum
Prædator Danaūm. sic ne impia Iuppiter ult⁹?
Dissilijt mucro, & manibus sine uulnere telum
Exijt. in Paridē, tantū furor addidit, amens

Irruit, & dextra setosum è uertice conum
Arripit, innixus pronū ad socia agmina tractat.
Ille quidem inserto ualida sub casside loro
Angitur in iugulum, nec respirare potestas.
Iam magis elisus uitam exhalasset, & hostem
Insignes belli poterant contingere laudes,
Nil loue nata Venus rupisset uincula furtim.
Dū magis obstringit, dextræ ducis hæsit inanis
Cassis, at ille furens uacuam proiecit in aruis
Ad socios. illi spoliū uelut hostis ouantes
Accipiunt. dum tela parat, dum colligit hastā,
Dum furit Atrides, circum dea textit amictu
Nubifero Paridem, & multa caligine sepsit,
Sublimemq; uirum rapuit, laribusq; paternis
Illæsum thalamo stratisq; induxit, odoris
Floribus effultum, molliq; reliquit in umbra.
Ipsa Helenā acciri properat, quæ uertice muri
Spectatrix inter Phrygias mirata maritas
Stabat, & in curuæ formam assimilata ueternæ
Quæ quondā lanæ Lacedæmone sueta recessit
Tyndaridi socia, & primū seruauit amorem.
Tum leuiter tractat uestē sic fata sinistra:
Expectata ueni, dudum tuus ignis anhelat,
Te Paris ante thorū gaudens geniale moratur,

Vnde Arabi rores, & amoma rubentia fragrant.
Nec uulgare nitet, rutilanti insignis amictu
Conspicitur, qualis solitus uariare choreas.
Haud bellum gessisse putes. sic fata, labantes
Peruertit sensus, atq; osibus implicat ignem,
Necdū animus toto percepit pectore flammās.
Vt uerò agnouit roseæ ceruicis odorem,
Pectoraq; & uultus, oculosq; ardore micantes,
Aduertitq; simul diuini signa decoris,
Obstupuit, talesq; dedit de pectore uoces:
Quid dea me ludis? qd fraudib; impba captas?
Fallere pröpta dolis tētas num forte Lacænam
Mæoniæ aut Phrygiæ turritas ducere ad urbes
Principibus qui te & lasciuum numē adorant,
Cū Paridem meus ille armis superarit Atridēs?
Scilicet ipsa sequar primum comitata maritum
In patriam, partoq; ferar regina triumpho.
At tu læta dolis falsa sub imagine sensus
Ambire inceptas. Paridem modò sedula cures,
Sidereā sedem & superūm cōsortia linquis,
Haud ultra reditura polo, nisi nupseris illi,
Vel tenerè æternū serues famulata cubile.
Et nunc ille diu spe multum captus inani
Expectare potest, pudor & reuerentia matrum

Ire

Ire uetat, quibus ipsa forem ludenda uerendis,
Tribus & toto lachrymis consumerer æuo.

Tū furijs incēsa nouis Citherea profatur:
Ne me iterum infliges, ne te irritata relinquam.
Non adeo dum te colui, tibi dulce uolenti
Numē erā infelix, quātum experieris acerbum.
In te cōiugibus geminis odia aspera uertam,
Vt merita incesti soluas scelera impia morte.

Talibus obstupuit dictis Ioue nata Lacæna,
Flauentes uelata comas occulta per urbem
Ad Paridem sola graditur comitata Dione.
Vt simul auratis nitidos ingressa penates
Limnibus, thalamūq; uiri cōcessit eburnum,
Perq; domū famulæ studia ad seruilia currunt,
Tyndarida aurata candentem in sede locauit.
Ante uirum, risitq; dolis Cytherea repertis.

Illa oculos breuiter terræ delecta profatur:
Venisti tandem forti congressus Atridæ,
Vix mortē effugiens duri in certamine Martis,
Expertus paruo leti discrimine quantus
In clypeū assurgat, quo turbine torqueat hastā
Vir meus. has ne mihi quondā uentosus in illum
Iactabas furias? hæc num Paris illa superbi
Effera uis animi, quoties furibundus & armis

Maiores in absentem bellum metiris Atriden?
Desine quæso minis pugnaq; laceessere rursus
Prælia, lude domi, Graia ne cuspide pectus
Infelix iaceas medijs confossus in aruis.

Ille refert; Dictis mulier ne incesse superbis,
Instiges ne animū. quid nam, si uicit Athenæ
Palladis auxilio? posthac ego rursus Atriden
Experiar, quando sunt & mihi numina bello.
Nūc dulces Veneris furias, aliosq; sequamur
Cōgressus stratis in mollibus. aucta medullas
Flāma subit, totūq; hortante libidine pectus
Occupat, & maior nunq; mea sensa resoluit,
Non adeo cū te rapui Lacedæmone primum
Aduectam puppi medijs in fluctibus ingens
Insula suscepit, Venus hic ubi iunxit amantes.
Dixit, at illa thoro Paridē complexa quieuit.

Hæc inter, trepidos toto uolat æquore cāpi
Huc illuc uoluens oculos, similisq; furenti
Vestigat Paridē Menelaus, & increpat altè
Spectātes bellū, Quis enim mōstrauerit hostē?
Quo'ue sequar? nullus Troū Danaūq; p agros
Viderat, ut uisum Menelao ostendere posset.
Nemo quidē auderet Paridē cōmotus amore
Occultare, metu concepti fœderis: imò

Optasset

Optasset potius crudeli occūbere leto,
 Tantū odij populis inerat. tūc maximus armis
 Argiuū ductor Phrygijs Agamēnon adorsus:
 Audite ò Troes, Paridē superauit in armis
 Atrides, seruate fidem, sancitaq; nobis
 Fœdera. Tyndarida Argiuā, raptūq; Pelasgis
 Ornatū, & quales meritò debentur honores
 Reddite, quos nunq̃ uentura aboleuerit ætas.
 Dixerat, at Danaū strepitu assensere cohortes.

TERTII LIBRI FINIS.

HOMERICAÆ ILIÆ

DOS LIBER QVARTVS, NI

COLAO Valla

interprete.

N T E Iouē interea diuū cō
 uenerat ordo

Sidream in sedem, cunctisq;
 loquentibus Hebe

Nectareos passim miscebat di-

na liquores.

Auratas illi celerant haurire uicissim

Inter se pateras, cœlitum uertice Troiam

E2

Et Danaum latos spectat prope littora campos.
 At pater æthereus solio conspectus ab alto,
 Iunoni sic incipiens illusit Achivæ:

Sunt geminæ forti tanta in certamina diuæ
 Præsidio Atridæ, Iuno & Tritonia Pallas,
 Quæ spectant tacita meditantes gaudia mente.
 Hinc Paridem complexa suū Ven^a aurea leto
 Implicitum eripuit. belli iam gloria fortem
 Stat penes Atriden. nos consultare decebit,
 Bella odiūq; iterū populis, placidam ne quietem
 Præstet, & ambobus pacē præbere futuram.
 Si placitū id supis, habitēt sacra mœnia Troes,
 Tyndaridē Argivā reuehat Menela^o ad Argos.

Sic fatus, solvunt alta in suspiria mentem
 Et Iuno & Pallas, propius quæ fortē sedentes
 Exitū implorāt Teucris. nil ausit Athena
 Dicta Iovis cōtra, tacitam sed cōprimit iram.
 At Iuno impatiens tantum simulare furorem,
 Pressa dolore gravi furias sic fata resolvit:

Iuppiter, unde tibi diuū i placidissime surgit
 Hic animus, quando infectum uanūq; laborem
 Esse iubes, frustra toties quæ fracta subiui?
 Sudantesq; simul deflexi hinc inde iugales,
 Dū populū ad Troiā Priamo natisq; ferentem

Exci-

Excidium traxi. cceptis modò uicta quiescam.
Perge tamen, sed non alij tua iussa uolentes
Laudabūt superi. strinxit grauis ira Tonantem.
Tum satur contrā cœli qui sidera torquet:

In te qd Priam⁹, Priami quid regia proles
Dæmonia emeriti potuere, ut sedula nunquam
Ira odijsq; uaces, donec sacra mœnia Troiæ
Funditus euertas, totosq; ingressa penates?
Necdum etiā cesses, crudū nisi dētibus ultrix
Discerpas Priamū prolēq; & Troas, & oēs
Iliadas? necdum penitus saturata quiesces.
Iamq; agito, ut tua fert animū furiosa libido:
Nil aduersor ego. tu tantum sensibus hauri:
Quando etiā libeat, penitus radicitus urbes
Eruam, & æqua solo turrata palatia ponam,
Hic ubi sacra litāt tibi gens, & amica propago.
Haud iram impedies, animo quādo ista petenti
Inuito dedimus. quot flammeus ambit Apollo,
Quotq; operit stellis cœli radiantibus orbis,
Vrbibus ex ipsis cordi mihi gratius unum
Ilion, & Priam⁹, Priami quoq; Martia proles.
Hinc mihi nanq; calent sacris & odoribus aræ,
Qui superis impendit honor. Tum regia Iuno:
Treis equidē ante alias dilexi Iuppiter urbes,

Ar-

Argon, & illustrem Sparten, ditesq; Mycenæ.
Has euerte solo iam si lubet, anxia quanquam
Obstiterim cui tanta deum collata potestas
Ire Iouem contra superos qui fulmine terras.
Me tamen indignum est cœptis desistere rebus.
Cum dea sum, genus unde tibi sortita perenne,
Saturnoq; prior te sum generata parente,
Tū tua sum coniunx, quādo immortalibus altis
Imperitas, paribus cœlum populosq; regamus
Auspicijs: ego te, me tu foueamus: utriq;
Quæ uolum⁹, superū tū cætera uota sequetur.
Tu modò Teucrorū Danaūq; pagmina Athene
Iram odiumq; serat iubeas, captetq; per artes
Insidias belli, rumpant sacra fœdera Troes.
Dixerat, at dictis diuū pater atq; hominū rex
Annuit, & natæ uerba exitialia fatur:

I medios inter populos, & differe Palla
Crimina bellorū, rumpant sacra fœdera Troes
Exhortare prius. cœlo ruit Attica Pallas,
Ac uelut ignitum cum mittit ab æthere fulgur
Iuppiter infestum nautis populisq; timendum,
Corda pauor pulsat stillatibus undiq; flammis;
Haud aliter dilapsa polo stupuere tuendo
Dardanidū Danaūq; acies, sic quisq; reflexi

Ad

Ad socios referunt, Aut hæc portenta minantur.
Bella odiumq; uiris, aut icti fœderis autor
Iuppiter ambobus pacem firmabit amicam.

Tunc Antenoridae uultum assimilata uirile
Laodices Pallas, diuersa per agmina cedit
Vestigans oculis si quô Lycaonius erret
Pandarus, utq; illum multa inter millia uidit,
Quem circû clypeatae acies in bella fremebât,
Quas secum ad Troiam Aesopi de littore uexit,
Ante uirum sistens uerba exitialia fatur:

Diue Lycaonide nil iam parere recuses,
Surge agè, fatalem Menelao intende sagittam,
Pronum sterne solo, quem si cecidisse sub armis
Contigerit, Teucros insigni laude fouebis,
Quos bene apud memores tanti tibi gratia facti
Nunquam aberit. Paridi gratus splendentia regi
Dona feres, quando ille pyra conspexerit atra
Impositum Atriden. Lyciæ regionis amico
Funde preces Phœbo, uires tibi suggerat arcu,
Cui pecudum primos aris imponere fœtus
Voueris, ad Zeliâ cum mox remeaueris urbē.

Sic effata, uiri mentem dementis Athena
Impulit. ille arcum enudat, syluestris erat qui
Cornibus è capræ quam quondâ Pandar⁹ alta
Rupe

Rupe procul stantem iaculo sub pectore fixit,
 Alta tribus cubitis (mirum) cui cornua fronti
 Surgebant, quibus exectis firmauerat arcum
 Ingeniū artificis, postremaq; texerat auro.
 Hunc rapit, atq; aptat nervo, terræq; reclinat.
 Tū sociū clypeatæ acies circum undiq; sese
 Opposuerunt duci, spectent ne longius hostes
 Telum ex insidijs, celeres tueantur Atriden.
 Ipse nouā pennisq; habilē squallente sagittam
 Deprōpsit pharetra, nervoq; aptauit acerbos
 Laturam Atridæ luctus: Phœboq; dicauit,
 Cū Zeliā attigerit sacrā, mactare bidentum
 Primitias, cornu tum forte uolatile flexit,
 Et duxit longē, donec curuata coirent
 Inter se capita, & manibus iam tāgeret æquis
 Læua aciem ferri, dextra nervoq; papillam.
 Extemplo celeres nervo stridente per auras
 Profiliūt telum: cuspisq; impulsā petiuit
 Teferiens Menelae, tui casusq; fuere
 Dij memores. iētum letalem auertit Athena.
 Dum celerat telū, nusquam tibi longius illa
 Corpore distabat, nato quā sedula mater,
 Cū uetat à dulci muscarum prælia somno.
 Illa quidē ueniens, quā circum sutilis ambit

Baltheus, & laterum iuncturas fibula mordet
 Aurea, quaq; duplex circum tegit ilia thorax,
 Detorsit telum. transit per cingula, & ipsum
 Thoraca infixum crispans lorica morata est,
 Et tandē extremū perstrinxit corpus Atridæ.
 Tum niger illato defluxit uulnere sanguis.
 Mæonis aut Cariæ ueluti si uirgo rubenti
 Tingat ebur minio, phalerisq; imponat equorū,
 Pendentes thalamo longè quas fortè uidentes
 Exoptant equites, tantū si regibus apti
 Ornatus extant aurigæ, & gloria currus.
 Sic latera atq; ocreas curretes sanguinis undæ
 Tinxerunt Menelae tibi rorata cruore.

Arma uidēs Agamēnō & ictū in corpore uul
 Expauit: stupuitq; simul Menela⁹ & ipse (nus,
 Aligerū aspiciēs telū penetrasse sub armis.
 Tum grauius socij totis suspiria rumpunt
 Pectoribus. dextra Menelaū amplex⁹ abundis
 Suspirās lachrymarū oculis Agamēnō adors⁹:

Heu mihi nūc frater, quādo hæc inopina Pe-
 Sors fuit, utrupto p̄cūbas fœdere mortē, (lascis
 Hic ne timor superū: percussa hæc fœdera, &
 Agnorū sanguis sacer & libamina diuū (aris
 Nō uiolanda: quibus dudū sic fidimus, ut tu

A

Occi-

Occideris frater. contemni numen Olympi
Haud impune sinūt superi. scelera impia, quanq̃
Distulerint culpas hominū, grauiora morātur
Supplicia, æterni si qua est sententia cœli.
Nanq; dies aderit, sacrū quādo Ilium & omnis
Martia cum Priamo proles, Teucriq; peribunt.
Iuppiter altitonās, scelerū impia facta repēdēs,
Induet obscurā fallentibus Aegida Teucris
Perfidia ulturus. sint hæc licet, heu mihi quāt ū
Mœstitiæ, & quantū linquis Menelae doloris,
Si moriens uitæ sortē complebis acerbam.
Scilicet indecores sine te remeabimus Argos,
Præcipites patriæ Danaos feret anxius ardor.
Iam Priamo & Teucris insignis gloria belli
Funere parta tuo est. heu q̃ liquisse pudebit
Hic Helenā, tellusq; tui cōsumpserit ossa
Dardanis, exhausto quē spes dabat ante labore.
Iamiam aliquis Troū nullo obsistente superbus,
Ingentis tumulo insultans Meneleos et umbræ,
Sic ne iaces Menelae? (feret) sic alter Atrides
Improbis ardorem belli consumat in omnes.
Ille quidē ad patriā tota cū classe recessit
Expertus frustra vires, fratremq; reliquit
Tellure hostili. uos ò miserescite saltem

Infer-

*Inferni manes. potius mihi terra dehiscat
Ampla satis, nostras hæc quæ referatur ad aures.*

*Tū flauus cōtrā affatur Menelaus Atriden:
Iam solare acies, ne ue exhorresce cruorem,
Haud altè in uulnus telum penetrauit acutum,
Ferreæ iam missæ repressit cuspidis ictum
Lamina, ferratus textit simul ilia thorax.*

*Hūc iterū affatur pŕinceps Agamēnō Achiuū:
Sic pater ille deūm faciat Menelae, dolores
Iam lenire decet medicādo uulnus acerbos.
Talthybiū iubet acciri, cui talia mandat:*

*Vade uocaturus, siste huc Machaōta medētē
Talthybi, belligeri foueat qui uulnus Atridæ,
Arciger insignis Lycius quē perculit aut Tros,
Mæstities Danaïs, atq; ingens gloria Teucris.
Dixit. at ille gradu celeri mandata secutus,
Huc illuc uoluens oculos, circū agmina lustrās
Aeratas acies inter rimatur Achiuūm*

*Heroē Machaōta, procul quē cōminus armis
Circūstāt clypeatæ acies, quas plurima Tricæ
Terra bouum generosa dedit socia agmina bello.
Hic propior fit præco duci, et sic uocib⁹ inq̃t:*

*Perge Coronide, princeps Agamēnō Achiuū
Ire iubet, fratrig; man⁹ adhibere medentes,*

A 2 Arci-

Arciger insignis Lycius quē perculit aut Tros,
 Mæstities Danaïs, atq; ingens gloria Teucris.
 Dixerat ille acri turbatus uulnere mentem,
 Talthybiusq; simul glomerata per agmina passus
 Accelerant, ingens ubi tunc percussus Atrides
 Stabat, acerba fremēs procerū uallāte corona.

Ille deo similis cōspectus in agmine primū
 Per media infixum detraxit cingula telum,
 Quo simul educto paulū cessere dolores.
 Cingula tum soluit, ferrataq; tegmina circum,
 Exiit occultum uulnus, teliq; latebras
 Explorat dextra, cōcretumq; inde cruorem
 Abluit, & mixto plagam linit arte liquore,
 Quæ pater huic illi dederat medicamina Chi.
 Hi dū uuln⁹ alūt diui Meneleos, in armis (ron.
 Cōcurrunt Troianæ acies, pugnaq; parāt se.
 Intrepidū aspiceres Agamēnona et arma fremē
 Hortātemq; uiros bello. nō segnius acres (tem,
 Quadrupedes arcet, currusq; ex ære sonātes,
 Quos procul ardētes pugna seruabat habenis
 Armiger Eurymedon Ptolemæi sanguine nat⁹.
 Hūc assistere equos propi⁹ iubet agmine fact⁹,
 Ardor anhelātes cū uiribus hauserit artus,
 Ipse pedes cūctos hortatus obibat Achivūm.

Bellorū Argiui memores nūc sumite vires,
 Non erit auxilio periuris hostibus olim
 Iuppiter, at primi frangentes fœdera Troes
 Vulturibus laniāda dabunt sua corpora sæuis.
 Cōsortes natosq; domum super alta feremus
 Aequora, & eversa raptabimus omnia Troia.
 Quos uerò exangues præsentī Marte uidebat,
 Argutis longè uerbis simul increpat omnes:

Dedecus Argiuū, plebes moritura timēdo,
 Militia indigni, quorum Mauortis imago
 Mētibus omnis abest, timidi uelut hinnuli apto
 Quos labor in campo currentes laxat inanīs,
 Defectiq; iacent, & nulla in pectore uis est:
 Haud secus attoniti armatos horrescitis hostes.
 Num pelagi turmas spumosa ad littora Troum
 Expectatis adhuc, firmāt ubi uincula puppes,
 Visuri dextram si porrigat altus ab astris
 Iuppiter auxilio nobis? sic fatus, Achiuū
 Hinc atq; hinc acies longè imperiosus obibat.
 Vt Lycios alacer populos pr̄netrauit in armis,
 Qui positi in signē circū Idomenea fremebant.
 Idomeneus apro similis, prima agmina bello
 Struxerat, extremas Meriōe hortāte phalāges.
 Hos placidè ut uidit gaudēs Agamēnon adors⁹:

Idomeneu Danaos ante omnes digne uereri,
 Militiæ pariterq; domi, mensasq; per omnes
 Discumbis conuiuia prior, cyathosq; potiris
 Vndanti primum nigro ueneratus laccho.
 Ast ibi tunc alij heroes (si maximus extet)
 Mensura potant media. tibi plenior uni
 Stare solet crater, uelut & mihi quādo bibēdi
 Est anim⁹. quantū ualeat nūc Martia uirtus,
 Et bello uires ostende, ut sæpe locutus.
 Tunc ille affatur cōtrā, & sic uocib⁹ infit:
 Atride, me nulla dies à fortibus ausis
 Dissimilē arguerit. iam iam spectabis amicum
 Qualem optas, bellumq; animo flagrāte subibo.
 Exhortare duces alios, atq; agmina pugna.
 Quandoquidē primi uiolarūt fœdera Troes,
 Certā dum est armis. pœnas dēt sanguine rupti
 Fœderis. hinc abiit mentem lætatus Atrides.
 Mox ille Aiaces geminos offendit in armis,
 Quos acies densæ peditū post terga sequūtur.
 Ac ueluti nubes scopulo quā spectat ab alto
 Per mare rumpentē Zephyri sub flatibus atrā
 More picis, pastor trepidās pcul horret iniqui
 Tollentē imbriferas cœli, pelagiq; procellas,
 Tum rationis inops pecudes tutatur in antro:

Haud

Haud sec^o arua terūt cōdensæ in bella phalāges
Horrendæ clypeis simul & surgētibus hastis.
Hos procul aspiciēs Argiūū ductor Atrides,
Vociferans altē uerbis affatur amicis:

Aiaces magni, quorum fera pectora thorax
Ambit, & æratæ stant cinctæ ad prælia gētes,
Haud opus esse reor uos ultrā incendere bello,
Hortatu callent uestro pugnare cateruæ.
Iuppiter ò summe, ò Palla, et uag^o ignis Apollo,
Omnibus hic ardor fieret: nam Troia sub armis
Et Priami imperiū caderet populāda Pelasgūm.
Sic ait, hos linquens alios hortatur Achiuos.

Venerat ad Pylios ubi struxerat agmina Ne-
Exhortās fortis socios cōcurrere pugnae. (stor
Hic magnū Pelagonta suis, & Alastora turmis,
Hæmona dat Cromiūq; duces, simul atq; Biāta
Dūctorē populorū equitū. currumq; potentes
Prima acies in fronte locat, peditūq; sequūtur
Agmina lecta uirūm, fortiq; in robore plebem
Imbellem statuit medio, pugnentq; coacti
Inclusi. primū uetat admiscere iugales
In populum, turbent ne acies. mox fidere quenq;
Cursib^o aut frenis prohibet, ne solus in hostes
Irruat, & longē quantū sinit impetus erret.

Tum simul ire acies, cōsertaq; robor in hostē
 Fluminis in morē prorūpere, fluxaq; passim
 Debiliora monet, hostiles figere currus,
 Curribus ex istis præstat pugnātib; hastas
 His olim multas uerterunt uiribus urbes
 Antiqui heroes. Nestor sic belliger artem
 Bellorum expertus lōgo mōstrabat ab usu,
 Quē procul ut uidit, gaudēs affatur Atrides:

Sit tibi diue senex animū par robur, & ausus
 Corporis æquarent uires & fortior ætas.
 Sed te fracta situ, neruiq; effœta senectus
 Obruit. ò utinam iuuenili in pectore robur
 Afforet, atq; annos sinerent mutare seniles
 Numina, uel tali iuuenesq; senescere sensu.

Tū Nestor (quanq̃ senior tamē armiger) inq̃t:
 Ipse quidē Atride rursus iuuenescere uellem,
 Qualis erā diuum cum Ereutalionā peremi,
 Attamē haud superi mortalibus omnia præstāt.
 Fortis eram quōdā iunior, nunc longa senectū
 Conficit, & sensus immutat robur aniles.
 Verū equidē medius populos in bella fouebo
 Consilio, qui solus honos solet esse senectæ,
 Tela manu iaciat miles cui fortior ætas,
 Et feriant iuuenes fidunt qui uiribus hostem.

Sic

Sic fatus Nestor, gaudensq; recessit Atrides.
 Tū properās uidit Petheos Meneſthea magni,
 Quē circū adſtantē populi glomerātur Achinī
 Verborū artifices. huic proximus acer Vlyſſes
 Ingenio ſtabat, Cephalenorūq; cohortes
 Stāt ferro accinctæ circū, bellūq; morātur.
 Nōdū horū populi rumor ſublatus ad aures
 Venerat hic primū miſceri in bella cohortes.
 Spectātes ſtabāt Teucrosq; erumpere pugna,
 Cōminus, Argiuūq; ſequi ſimul agmina cōtrā,
 Mox ipſi irruerēt. quos ut ſpeculatus Atrides,
 Vocibꝰ increpuit: Petheos ſate ſanguine magni,
 Et tu fictæ dolis, uulpinæ & fraudis abunde,
 Quis metus imbelles, quæ uos tā ſera moratur
 Segnities? alios ſpectatis in arma ruentes,
 Cū deceat uos ante omnes pugnare priores.
 Vos olim acciti dapibus, quas fortē parauī,
 Cū primū audistis, mēſis ſuper, arma furētes
 Induitis, carnes auidiq; aſſumitis aſſas,
 Vndantesq; mero pateras inuergitis aluo.
 Vos etiam ante decē ſpectabitis ire cohortum
 Præſidia in pugnas hoſtilibus obuia turmis.
 Tū cōtrā intorquens oculos aſſatur Vlyſſes:
 Qualis ab orbe tui nox, excidit oris Atride?

A 5 Qui

Qui segnes belli nos arguis, agmina quando
 Marte calent aïo, quãdo hæc tibi cura, uidebis
 Telemachi genitorẽ acies irrumpere primum
 Hostiles, & te mentiri, & uana tulisse.

Vtq; illum agnouit subito caluisse furore,
 Subridens iterum sic est effatus Atrides:
 Diue Iouis Laërtiade sate sanguine magni,
 Haud ultra scire decet, q̃ iurgia præstent
 Irarum causas. tibi nulla iniuria per me,
 Nec iubeo bellare quidẽ, non turbida menti
 Consilia assuetus miscere & uertere sensus.
 Noui animũ uigilẽ laudis. iãq; ista (quid ultra?)
 Vana dabunt superi. si quid cõmisimus in te,
 Pœnitet, & nugas uirtus abolefcet inanes.
 Sic fatus, gradiens alios offendit Achiuos
 Magnanimũ aggressus Diomedẽ. hic currib⁹ al
 Et Stelenus magninatus Capaneos agebãt (tis
 Quadrupedes, uultu simul hos affatur acerbo:
 Tydide armipotẽs q̃s te metus obruit? aut quõ
 Effera uis animi patriæq; recessit imago
 Virtutis? non sic patrem timor arguit olim,
 Obuius aduersos totiens qui terruit hostes.
 Sic referunt qui tum illius uidere labores
 Egregios. ego nil memini, licet ipse Mycenæ

Venerat absq; armis socio Polynice receptus
Hospitio. Argiui cogeant undiq; belli
Præsidia, ut sacræ uastarent mœnia Thebæ.
Et belli uires, sicut uoluere precando,
Obtinuere quidem, nisi Iuppiter altus ab astris
Signa daret, totos quibus ille exterruit Argos.
Huic tum fama uiro nullos æquabat in armis.
At postq; herbosi uenere Asopidos undas,
Tydea legatum Thebas misere Pelasgi.
Ille, ut erat fidens animis, id solus obiuit
Munus, & ingressus multos Etheocleos aulam
Oedipionidas mensis discumbere uidit,
Hic ubi nullus erat qui se tueretur amicum,
Terrorē iniecit Thebis: quosq; ille lacepsit,
Solutus Ethionidas uaria in certamina uicit,
Auxiliū & uires tantum dabat Attica Pallas.
Illi indignantes, secreta in ualle latentes
Insidias struxere duci uestigia retro
Dum seruata legit, procures coguntur in unum.
Quinquaginta, illi mortē latura iuuentus.
Horum ductores dijs immortalibus æqui,
Hæmonides, Mæō, & Echioni⁹ Lycophōtes.
Tydeus hos homines lætum sibi ferre parātes
Exitio affecit, tantū dedit ire deorum

Auspicijs ductus, Thebas qui mira referret
 Mæona. talis erat, nulli uirtute secundus
 Aetholius Tydeus: natum tamen ille reliquit
 Alloquio sese meliorem, at uiribus infra.

Sic fatus, regē longē ueneratus Achiuūm,
 Nil cōtra est ausus Diomedes inclytus illum.
 Tum Stelenus magni natus Capaneos adorsus,
 Vera quidē nosti, quæ nunc mentiris Atride.
 Nos patribus lōgē præstantes gloria tollit,
 Nos min⁹ Argiuū populorū ad mœnia Martis
 Duxim⁹, & sacrā Thebarū euertimus urbem.
 Nos Iouis auspicijs intēdimus hæcenus, illi
 Iratis fatis temerē indignantibus ausi
 Occubuerē, sui pœnasq; dedere furoris.
 Nos quibus aut igitur nostros dignare parētes
 Laudibus Atride? cōtra tum Martius inquit
 Tydides, uetuitq; loqui, & parēre cōgūt:

Haud ego te argueri populorū rector Atride
 Hortantē Argiuos. pugnat uictoria quando
 Te penes, atq; ipsum sequitur te gloria belli,
 Si Troas uincēt Danaī, sacrumq; reuellent
 Ilion: & uictis luctus te tristis Achiuīs.

Eia agē nos igitur Stelene accigamur in hostes.

Dixit, & armatus curru uiolentus ab alto

Pro-

Profilijt. sonitū pectus super, arma dedere
Horrēdum, quo uir quicūq; horresceret ingēs.
Haud aliter densatæ acies super arua mouētur:
Ductorū impulsæ strepitu, uelut eminus undæ
Stridentis pelagi Zephyris miscētibus æquor
Paulatim sese tollunt, mox flatibus actæ
Vorticibus rapidis longè glomerātur in altum,
Tellure illisi refruunt super æquora fluctus
Spumosi, & salsæ rorant aspergine cautes.
Agmina ductores animare in bella uideres
Effari nil ausa metu, sed pectora tantum
Marte calent, acies uarijs luxere sub armis,
Progressæ in numerū. cōtrā tū plurima Troum
Turba fremit, pecudū similis, quas pastor ī aula
Diues agit, septa patulas ad ouilia mulgens.
Aspiduos referunt circū balantibus agnis
Ad uoces strepitus: talis super agmina Troum
It rumor, uaria in mores, & dissona linguis.
Hos acuit Mauors, ast illos Pallas Athena:
Terror utrosq; tenet, idem pavor occupat oēs:
Rixaq; mortiferi soror et comes horrida Martis
Parua metu primo, mox sese attollit in auras,
Ingrediturq; solo, & caput inter nubila cōdit,
Per populos præceps rumore accenditur acri,

In medium lites, affert, ac suscitāt iras.
Hæc ubi peruenit, campo furibunda superbi
Spectatrix belli sedit, rabiemq; per omnes
Miscuit, unde oritur gemitus mortisq; dolorq;.
Aduersi postq; apparent, tum tela reductis
Protendunt longè dextris, & spicula uibrant.
Iamq; intra iactum teli progressus uterq;
Cōstitērāt, subito erumpūt clamore furentes.
Missilibus feriunt clypeos, thoracas ahenos,
Pectora pectorib⁹, clypeis clypeosq; repellūt
Connixi. strepitu uario fremit illa tellus.
Fit gemitus morientū, & mixta cæde uirorum
Semineces hinc inde cadūt, fluit undiq; sanguis
Per terram, ueluti plures de mōtibus amnes
Per caua saxa ruunt, aucti pluuiaribus undis,
Miscuntur simul, & uiolenti fluminis instar
Rauca sonāt, strepituq; pauet de uertice pastor.
Haud secus immixtis oritur gemitusq; cruorq;.
Hic primū Antiloch⁹ pgnātē & dira fremētē
Dardanidūm iplicuit Thalysiaden Echepolum.
Excussis galeæ cristis sub fronte cruentum
Traiecit telum, cuspsq; impulsā per ossa
Transilit, & nigræ lucem clausere tenebræ.
Ille ruit medio uelut in certamine turris

Vulsa solo, lapsum raptopede ductor Abātum
Calcodontiades Elephenor in arua trahebat
Rapturus spolia, ac inhians hostilibus armis:
Haud uotum tulit incautus: nam flexus apertū
Dat latus. obseruans oculis id fortis Agenor
In læuum uersus transuerberat ilia ferro.
Singultantē animā trepidosq; extinxit in art⁹.
Hic Teucrūm Danaumq; simul pugna aspera
Implicuere inter sese, legitq; uirum uir (surgit.
Exitio affecti rapidorum more luporum.
Hic Anthemione natum Telamonius Ajax
Simesium excepit, teneri cui protinus anni
Impubesq; genæ, quondam quem mater ab Ida
Discedens genuit rapidi Simoentis ad undam,
Dum pecora infelix uisenda parentibus egit,
Simesiumq; simul fluuij de nomine dixit.
At non hic miseræ præstare alimenta parenti
Eualuit, uitæ spacio breuiore potitus.
Obuius huic Ajax ferratum hastile mamillæ
Magnanimus dextræ intorsit, pectusq; repente
Trāsilit atq; humeros extra. tum pron⁹ in aruis
Corruit, & totus telluri insternitur atræ,
Qualis adulta solo pingui sinuosa uirentes
Populus in ramos, nigra quam fortē bipenni
Arti-

Artificis cædit manus, acri ut robor curru
 Arte rotasq; paret, iacet illa in littore, donec
 Arescat. talis cecidit prostratus ab armis
 Anthemionides. Aiæcis uulnere ut illum
 Vidit Priamides confectum Antiphus acerbo,
 Per medios ruit, & iaculum proiecit in hostem.
 At non Aiæcē, sed fixit cuspide Leucon
 In latus. hic magni fuerat comes unus Vlyssi
 Carior ante alios. qui dum Simesion adunca
 Ad socios traheret dextra, confosus arenæ
 Defunctū iuxta cecidit, dextraq; remisit.
 Tunc Ithacus cari comperta morte sodalis,
 Perfurit, ac rapto prorumpit in agmina telo.
 Bellator ualidis proiecit uiribus hastam
 Per medium, Troes teli uenientis ab ictu
 Seducunt sese. diræ non irrita mortis
 Hasta uolat longè, meditantem prælia pulsat
 Democoonta nothū Priami, qui solus Abydo
 Ardentes conduxit equos. per tempus utrunq;
 Illa subit, nigræq; oculos clausere tenebræ.
 Corruit in præceps, sonitū sup arma dedere.
 Tūc retrò incipiūt Teucris et mauortio Hector
 Ferre pedē, Danaï facto clamore fremebant,
 Cōcurrentiq; ultra, & spoliāda cadauera raptāt.
 Per-

Pergamo ab excelsa pugnas dū spectat Apollo
Palātesq; Phrygas, sic ira turbidus inquit:

Ite alacres (quid nā Troes dubitatis?) ī hostes.
Nō lapis est illis, nec durū in corpore ferrum,
Vt nequeant armis uiolari, & uiribus angi.

Nō hic æquoreæ Thetios bellator Achilles,
Puppibus in medijs sed tristem digerit iram.

Sic deus excelsa Teucros affatur ab urbe.
Excitat hic cōtra Danaos Tritonia Pallas,
Ingrediens lapsos reficit, uiresq; ministrat.
Tunc Amaryggiden fatum Diorea ligauit.
Hūc Pir⁹ Imbrasides, Thracū qui ductor ab oris
Venerat, iniecto percussit crura molari.

Perfregitq; genu, nervos cōtriuuit & ossa.
Collapsus tandem iacuit resupinus in aruis,
Ad sociosq; manus anima fugiente tetendit.
Tum Pirus hūc iterū currēs percussit acuto
Vmbilicum iuxta ferro. fluxere cruore
Viscera cōmixto, & lucem claufere tenebræ.

Dum furit, illius percussit pectora Thoas
Aetholius, iaculoq; animæ spiramina fixit.
Tum propior ualidū deducit uulnere telum
Magnanimus Thoas, gladioq; euiscerat alium,
Vna eadēq; uia sanguisq; animusq; sequuntur.

B Non

Non tamen exuuias, licet ingens uiribus ille,
 Eripuit. longis facto simul agmine Thraces
 Obnixi incurrunt hastis, hostemq; repellunt.
 Sic illi exanimés utrinq; per arua iacebant
 Vulnerib⁹ mixti, Thracūq; Epathrūq; cateruæ,
 Ductoresq; ipsi: sanieq; inuoluitur omnis
 Turba uirū, quis enim cōfusæ stragis acervos
 Ediderit? non si media inter prælia Pallas
 Duxerit illæsum dextra. tot millia Troum
 Argiūmq; die passim cecidere sub illo,
 Implicitiq; iacent per mutua uulnera fossi.

QVARTI LIBRI FINIS.

HOMERICAÆ ILIA
 DOS LIBER QVINTVS, NI
 COLAO Valla
 interprete.

IC iam Tydidæ Diomedi Pal-
 las Athena

Fulgorem uiresq; dedit, quo ma-
 ior in omnes

Surgeret Argolicos: aspectu il-
 lustrat honoro.

Ar-

Ardet apex galeæ cristis, ac uertice flamma
Fūditur, & tremulos umbo uomit aureus ignes.
Qualis ubi oceani perflusus lucifer unda
Extulit os cælo sacrum, longeq; coruscat:
Tydidæ talis species radiabat ab armis.
Per mediū pugnae, frēdet quā plurim⁹ horror,
Irruit in Teucros, diues purusq; sacerdos
Vulcani geminos Dares ad praelia natos
Ideum Phegeūq; uno super axe comantes
Miserat insignes belli. tunc obuius hastam
Tydidæ Phegeus humeri quā tegmina surgunt
Cōiicit, ærato procul illa umbone repulsa est.
Tydidæ contra dextram non irrita liquit
Hasta, papillosum pectus trāsuerberat hostis.
Dat gemitū armorū pulsu conterrita tellus.
Deserit Idæus Phegeū pulchrosq; iugales,
Expectare pauēs Diomedē fratre perempto.
Haud nigrum poterat fugiens euadere fatum:
Sed patris orbatī sortē miseratus acerbam
Mulciber, obscuro fugientem texit amictu.
Ille rapit currum socijs, pariterq; iugales
Imperat ad naues duci. tum cætera Teucrūm
Ideæ turba uidēs pauitātem, & Phegea lapsum
Inter lora rotasq; procul densantur in unum.

Hic Pallas Martē cōplexa his uocib⁹ orsa est:
 Bellipotēs Mauors hominū populator, et urbū
 Euerfor, Troas Danaosq; in bella quid ultra
 Vrgemus? nostris pugnent sine uiribus omnes:
 Cedamus; uincant tantū quos uincere mauult
 Iuppiter, atq; ipsos comitetur gloria belli.
 Nos procul amoti Iouis hinc uitabimus iram.
 Sic effata, deum totis subtraxit ab armis
 Et statuit longē herboſi Scamandros in aruis.

Acrius hic instant Danai, fugitq; uirum uir,
 Deficiūt Troes, princeps Agamēnō Achiuūm
 Altronum Odion ductorem perculit haſta
 Pectus in aduerſum, micuit trans terga cruēta
 Cuſpis, & ē curru cecidit reſupinus in aruis,
 Deſuper arma graui ſonuerūt quaſſa fragore.

Licius hic Phæſton rapit Idomeneus ab alto
 Mæonio genitum, Boro qui ex ubere Tarma
 Venerat: hunc ualida pugnante uulnerat haſta,
 Et dextro affixa ex humero tremebūda pepēdit
 Ille ruit, Stygiæq; oculos clauſere tenebræ,
 Et ſocij exuuijs ſpoliare cadauera currunt.

Hinc Strophio genitū fugiente magn⁹ Atri-
 Venatu egregiū, Scamādriō trañcit haſta, (des
 Delia quē docuit nemoraleis currere montes,

Et

Et terrere feras iaculisq; agitare fugaces.
 Sed nec diua uirum, celeresq; in bella sagittæ,
 Nec iuuerē quibus cunctos superauerat arma,
 Nanq; humeros inter fugientis cōijcit hastam
 Atrides Menelaus. micuit trans pectora ferrū,
 Dat sonitū ingentem curru delapsus ab alto.

Tūc Myreonæa currens exceptus ab hasta
 Pheredus Harmonides, coluit quē Pallas Athe
 Omnia q; nosset manibus faciēda per artes. (na
 Hic Paridi instructas puppes æquauit in undis,
 Principiū infaustū Teucris, ipsiq; futurum
 Exitio, monitus qui non audire deorum
 Eualuit, lūbis proiecta superuolat hasta,
 Osibus effractis inuenit uiscera cuspis,
 Suspirās q; oculos æterna in morte ligauit.

Pedea Phylides cōnixus corpore Meges
 Excipit arte Nothū celebri, quē diua Theano
 Erudit studijs tantum gratata mariti.
 Martius hūc Meges lōga ferit eminus hasta
 Ceruice obuersa, neruorū ubi nexilis hæret
 Stirps capiti. lingua cuspis porrecta sub ipsa
 Per dentes inuenit iter, cum frigidus aruis
 Decidit, & ferrum moriens hostile momordit.

Eurypyl^o diuū Emonides Hypsenora magnō

Dolopione satū, dudum qui sorte sacerdos
 Scamandri fuerat, populis ducibusq; uerendus,
 More dei, stricto gradientē intercipit ense,
 Et solidū magnaq; humeri cū parte lacertum
 Amputat. effuso cōmixta in sanguine dextra
 Decidit, ac subito moriens expalluit aruis.

Talia per cāpos passim dum funera Graij
 Edebant, medios Tydides transilit hostes.
 Haud utris bellū gereret, Teucris ne suis ne
 Qernere erat, Danaos tantū tulit impet⁹ ultra.
 Tegmina nulla ualēt, nec quisq; ex hostib⁹ audet
 Pugnando tētare uices: pcul arma frementis,
 Mortiferosq; ictus, & cristas cassidis horrent.
 Ac ueluti torrēs qui multis imbribus auctus,
 Aggeribus ruptis, hominūq; bouq; labores
 Sternit, & insertos euellens gurgite pontes,
 Fertur in arua furēs: rapido sic Martius omnē
 Percurrens cāpum Tydides agmina uertit,
 Cōfertosq; licet perturbat uiribus hostes.
 Ut procul hunc acies uidit Lycaonius heros
 Vndiq; rumpentem, lunato infensus ab arcu
 Vulniferū laxat telū, quaq; æra fatiscunt
 Thoracis transit, dextroq; infigitur armo.
 Transadijt cuspis, micuit de corpore sanguis.

Hic

Hæc uerba
 non sunt Ho-
 merica.

Hic subitò illati quem gloria uulneris auget,
Pandarus exclamat, Longè conuertite Troes
Magnanimi currus auriga, & sumite uires.
Scilicet Argiuûm melior confectus acerbo
Vulnere, nec sperè teli uim ferre supremam,
Quod mihi iâ neruo manib⁹q; aptauit Apollo,
Nec uoluit Lycijs quodâ me excedere frustra.
Talia iactabat. neq; enim cōsumpsit acerbum
Tydiden uulnus, sed iam penes ipse iugales
Excedens, Stelenum sic est affatus amicum:
Haftenus ò Stelene potui, nunc uulnus acerbū
Cōficit, hâc humeris actutum euelle sagittam.

Sic fatus. curru Stelenus mox desiluit alto,
Et penitus dextra telum de uulnere traxit.
Tūc niger ex humero totis cruor effluit armis.
Saucius ille preces tandē sic reddit Athenæ:

Exaudi me nata Iouis Tritonia Pallas,
Pugnantē totiēs duro sub Marte parentem,
Me quoq; si dextro fouisti numine, da nunc
Horrentes tenebras nigræ uanescere mortis,
Admotūq; uiripectus lacerare superbi,
Qui dudum feriens nitidum me cernere solem
Lactatus non posse diu. sic fatur. Athena
Audiit orantem, propiusq; admotâ lacertos

Contingens totos vires infudit in artus,
Exhortata ducem sic ore affata sereno est:

Tydidē armipotēs, Teucrū ne horroſce tumult
Nec pugnare time. patriū tibi robur iarmis, (t²,
Quale dedi Oenidæ quouis ſub Marte potēti.
Quinetiā ex oculis nubē quæ plurima circum
Mortales hebetat uiſus, operitq; tenebris,
Eripui, ut pariter diuos homineſq; uideres.
Si quis in hoc ſuperū fautor certamine Teucris
Venerit, excepta tantum uiolare Dione
Parce deos. illam (ſi uenerit) excipe ferro,
Sit Ioue nata licet. Pallas ſic fata receſſit.

Talibus incenſus dictis Aetolius heros
Acrior ad pugnam redit, ac uim ſuſcitāt ira.
Ut leo cum pleno ſerus inſidiatur ouili,
Quē feriēs longa paſtor non conficit haſta,
Saucius ille thoros quatit, impaviduſq; minaxq;
Ingreditur caulas, fremitu per ouilia ſæuus
Græſſatur, cū ſegne pecus denſatur in unum:
Haud ſec² aduerſos crudescit ductor in hoſtes.
Aſtynoon populi paſtorem, & Hipenora ferro
Percutit, aſt illum fixit penes haſta papillam,
Huic humerū ſtriſto & totū tulit enſe lacertū.
Hos linquēs ſequitur Polidō et Abāta fugaces,
Quos.

Quos sacer Eurydamas genuit, qui somnia docti
 Scire uirum, natis Troiana ad bella profectis
 Somnia non cecinit, melior sed Martius illis
 Interpret soluit Tydides somnia ferro.

Post hos implicuit Xantho, pariterq; Thoon
 Phenopo genitos annis pubentibus ambos.
 At pater audita natorum cæde, penates
 Seruabat lugens, æuq; exhaustus anili
 Haud ultra sobolē sperat cui lauta relinquat
 Rura suis longos atavis possessa per annos.
 Nanq; animā ferro Diomedes fortis ademit
 Ambobus patri steriles in luctibus annos.
 Cū natos rediisse sibi non uiderit ultra,
 Cognatisq; domos, & pingua culta reliquit.

Tū geminos Priami natos Echemona leto
 Et Chromion curru stantes detrusit in uno,
 Vt leo profiliēs pascentē in terga iuuenctum
 Aut armentalē uaccam prosternit in aruis:
 Sic hos Tydides curru super arua cadentes.
 Tū spoliare uiros socijs, rapere inde iugales
 Imperat, exuiasq; omnes inferre carinis.
 Hunc postq; Iliacas uidit turbare cohortes
 Aeneas, celerat pugnātum ubi plurima sæuit
 Tēpestas, natū explorās Lycaone per omnes.

Ast illum postq̃ media inter millia uidit
 Bellantem, sese antè ferēs sic ore profatur:
 Pādare nunc ubi sunt tela exitialia, & arcus,
 Gloria qua nullus se iā tibi Dardanus æquat,
 Nec quisq̃ Lycius melior tibi prætulit heros?
 Eya agè tende uiro iaculū, manibusq; precatus
 Ante louem passis, qui nūc tot funera Teucris
 Per campos infert, & uiribus agmina uertit.
 Quis, nisi fortè deus, cessantibus ordine sacris
 Iratus Teucris strages tot miserit atras?
 Durā quidē res est mortalibus ira deorum.

Ille refert cōtrā, Teucrorū maxime ductor
 Aenea, longè tantum (ni fallor) ab armis
 Illum ego Tydiden hominū delebile fulgur
 Esse reor, nosco triplices in casside crīstas,
 Et telypeum, & currus. sed nō ego certior idem
 Sit nē deus. certè non hic sine numine magno
 Tāta mouet diuūm, quisq̃ stat proximus illi
 Nube latens, alio qui corpore uulnera torquet.
 Iamdudum cōtrā telum iaculatus, & armo
 Infixi dextro, laxat quā brachia thorax
 Orbe cauo, Stygioq; ducem trussisse sub orco
 Spēraui, frustra uires expertus in illum
 Tela dedi, deus hic aliquis mihi protinus ictus

FRU-

Frustratur, fatis inij iam bella sinistris.
Tum curr⁹, & equi desunt, qbus ipse p hostes
Inferar. undenos Lycaonis in atria currus
Aeratos circū, peplis phalerisq; decoros,
Instratosq; ostro geminos, ad quenq; reliqui
Cornipedes, qui nūc tenues pascuntur auenas,
Ordeaq; assueti bellis. mihi saepe Lycaon
Ducere quadrupedes uēturo ad praelia suasit,
Troianos ut eques inter uersarer equestres:
Nūc repeto infelix monit⁹, quos antè refelli.
Linquere equos duxi melius, ne Marte perenni
Pabula deficerent: nitidi stabulantur in altis
Aedibus, ad sacrum ueni pedes Ilion arcu
Fretus, & his tandē quæ nil ualuere sagittis:
Nanq; duces geminos dudum sine funere fixi
Præstātes armis diuūm, Menelaon, & ipsum
Tydiden, fuso rubuerunt membra cruore,
Quo magis iratos acui super agmina Troum.
Has equidē rapui fortuna obstante sagittas,
Suspētosq; arcus ramo, quādo Ilion altum
Accessi Teucris, traxit me plurimus ardor
Hectoris auxilio. felix augere Pelasgos
Nō cessat fatū. quòd si patriāq; laresq;
Rursus ut aspiciā dabitur, charosq; parentes,

Mox

Mox caput hoc humeris Danaū q̄cūq; recidat,
 Hos ego tum manibus fractos flagrantibus arcus
 Cōijciam flammis, sic dij mea uota sequūtur.

Tū cōtrā Aeneas, Hæc iā desiste loquendo
 Pādare, præstat enim Tydidæ occurrere forti.
 Scāde meos currus, quātū per aperta uolātes
 Profiliant cursu nunc experiere iugales.
 Nam si fortè iterū Tydidæ gloria belli
 Fulserit, & grauior Teucros Iouis ira sequetur,
 Versi urbem cursu uolucritutumq; petamus
 Effugium, cape lora manu, compelle sonoro
 Verbere quadrupedes, descēdo, et bella subibo
 Ipse pedes pugnās, uel equūm moderabor habe
 Etti Tydiden fatali intercipe ferro. (nas,

Dixerat Aeneas, contrā Lycaonius heros:
 Aenea tute ipse & frena, & uerbera, & axes
 Sol⁹ habe, assuetusq; tuos auriga iugales,
 Obliquosq; regat currus, ne fortè recusent
 Iussa aliena pati, passimq; per arua fūrentes
 Assueti imperio domini retinacula rumpant,
 Et pauidi alterno longè rectore trahantur,
 Exoptentq; tuos mōnitus, mox irruat in nos
 Tydides, perimatq; & equos sibi raptet, & ar-
 Ergo tuos rege cornipedes, ego lōgi⁹ hasta (ma-

Ex-

Excipiam uenientem. ambo super axe ferantur
Tydiden contra. Sthelen⁹ quos inclytus armis
Vt procul aspexit, sic ore exclamat aperto:
Tydide Diomede animo gratissime nostro,
Ipse ego nunc geminos in te torquere iugales
Prospicio heroas: alter praestantior arcu
Pandarus ante alios natus Lycaonis: & alter,
Aeneas Anchisiades acerrimus armis,
Quē Ven⁹ alma parēs genuit Simoētis ad undā,
Nec te magnanimæ laudis ferat ardor in hostes
Vsq; adeo ut nimium pereas ingētibus ausis.

Huic toruo contra Tydides lumine fatur:
Talibus ardentē pugnae praeuertere frustra
Sollicitas mentē uerbis, fuga nulla sub armis
Degenerē arguerit, sunt & mihi fortia bello
Pectora, uisq; animi. qd enim moror obui⁹ ipsis
Hostibus ire pedes, geminosq; laceffere ferro?
Dū mea bellipotēs modō me tueatur Athena,
Diripientur equi retrō, uel pronus uterq;
Corruet, aut alter. q; si mihi candida Pallas
Amborum illato dederit de funere laudem, (det
Hauri aīo hāc memori, te nūc mora nulla retar
Quī ad equos pperes Aeneā, et corripe dextra
Frena citatorum, totoq; ex agmine raptos

(Hor

(Horrendū quanq̃ fremitent) ad littora ducas.
Illorum de prole genus traxisse feruntur
Quos dedit æthereo regi de semine Troo
Iuppiter altitonās preciū Ganymedis adempti
Ante alios longè uolucres, quos tota sub axes
Sidereos nutrit tellus, ac lustrat Apollo.
His armentales clam Laomedonte per agros
Subdidit acer equas Anchises, inde iugales
Sex tulit, & geminos efflantes naribus ignes.
Aeneæ dedit, ipse alios ad pabula seruat
Auxilio belli, quibus hic si fortè potiri
Cōtigerit, laudis quantū referemus ad Argos?
Sic alternantes hi dum sermone fruuntur,
Accelerant illi gressus, hostiq; propinquant
Et primum affatur Lycaonius ore proteruo:
Tydeos armipotēs magni sate sanguine frustra,
Vulnere quem dudum nostræ petiere sagittæ,
Rursus ut experiar ualida nunc cōmin⁹ hasta,
Veni equidē, num tela magis felicia sint hæc.
Dixit, & intorquens quantis non uiribus hastā
Ante tulit, forti clypeo super ingerit ictum,
Quē penetrās medio cuspis thorace retēta est,
Tum satus ingenti clamore Lycaone fatur
Exultans uicisse ratus, Non irrita uoti

Ha-

Hasta subit ferrum, nunc altè in corpora pressi,
Nec superesse diu poterit, mihi gloria tanti
Per gentes ierit leti, laudesq; ferentur.

Tunc illi intrepidus contrà fatur Diomedes:
Pandare uana putas, nec quicquã corporis ict⁹
Perstrinxit, nostrū mage nūc penetrabile telū
Experire: prius uos hinc non ire licebit,
Arida quàm uestro satietur sanguine tellus.
Hæc dicens iaculum conuersa cuspide uibrat,
Et iacit, at Pallas medijs in naribus illi
Detorsit ueniens subito, dentesq; per ipsos
Cuspis it, extremæ radens superantia linguæ
Transiliit, fossa micitur ceruice cruenta.
Corruit in uulnus, gemitū super arma dedere.
Vno animus simul & sanguis effluxit hiatu,
Armorū ingenti sonitu expauere iugales.

Tū celer à stricto mucrone horrēd⁹ & hasta
Desilit Aeneas, ueritus ne exangue cadauer
Corriperent Danaï, ueluti leo uiribus audax
Prostratum circa ferrugine clarus obibat
Dētib⁹ infrendēs morti dare quenq; parabat,
Instātes iāq; hos clypeum, nunc uertit ad illos,
Ingeminatq; ictus acri tum percitus ira
Tydides, magna saxum ui corripit ingens.

Vix

Vix illud gemini ualida cervice subirent,
Qualia nunc hominum producit corpora tellus.
Illa manu raptum celeri detorquet in hostem,
Excussitque genu nervos, et ferrea circum
Tegmina pelliculae paulum scidit aspera cautes.
Incidit ad terram duplicato poplite nixus
Aeneas dextra, tenebrisque adopertus obictum
Lumina, iam tenues uitam exhalasset in auras,
Nunc complexa Venus natum Citherea lacertis
Splendenti peplo Danaum texisset ab armis
Traxissetque uirum denso per inane tumultu,
Ne quis in occursum lapsum contingere ferro
Vectus equo celeri, uitamque extinguere posset.
Tum Stelenus memor imperij, quos ipse regebat
Ad currum conpescit equos, pugnaque remouit,
Et procul astrictos in frena reliquit habenis.
Actutum aggreditur crinitos inde iugales
Aeneae, densoque obliquat ab agmine raptos.
Deipilo, quo non erat alter amicio illi,
Tradidit hic uelox, omni in industrior arte
Tydidae ad naues duxit, licet usque frementes.
Ille suos tandem sumptis repetiuit habenis,
Tydiden mox pone subit, qui turbidus ira
In Venerem fertur bello, quia debile numen.

De-

Degeneremq; deam norat, non qualis Athena
Bellica, non urbes qualis populatur Enio,
Sed cui nil magnæ uirtutis in arma fuisset.
Tunc acies inter spectans rotat acrius enseni.
Quâ Venus ipsa fugit, pepli uelamina ferro
Discidit ambrosij, Charites quæ munera diuæ
Texuerât, mediūq; infodit uulnere dextro,
Vnde cruor fluxit, qualis solet esse beatis
Numinibus. neq; enim crustis cerealibus illa,
Nec nigro dapibus sumptis uescuntur Iaccho,
Sic diui exangues, immortalesq; uocantur.

At Venus ingenti grauitè cōcussa dolore
Vociferat, natūq; manu, peplumq; reliquit.
Actutum Aenean obductu nubis Apollo
Eripuit leto, ne quis celer hostis amicam
Hauriat illi animā longè, mox uoce superba
Tydides clamat fugienti, & iurgia diuæ
Multa refert, Magno pugnas Ioue nata uirorū
Sollicitas, luxu molliq; assueta furore.
Num tibi fœmineos satis est incendere sexus?
Quinetiā insidias acies media inter & arma
Ausâ parâs Danais? non hæc tibi prælia diuū
Dat pater. armisonū nī ptinus improba cāpū
Deferis, hoc ipso disces mansuescere ferro.

C Dixit

Dixerat. ast acri Venus exanimata dolore
 Multa gemit, pulchros art⁹ cruor undiq; mollit.
 Tunc Iris cōplexa deam uentosa gementem
 Abstulit armorum strepitu per inania uelox,
 Et Martem ante ipsum pugnae qui laeu⁹ in hasta
 Nixus erat, curruq; sedens spectabat Achiuos,
 Deduxit lachrymantem, elapsa in poplite fluxis
 Voce deum lachrymis sic est affata trementi:

Darogo chore tuos frater mihi cede iugales,
 Ut uehar æthereos misera hīc sublimis ad axes
 Si qua deis sit tuta domus: nam uulnere tetro
 Saucia conficior, Tydides impulit in nos
 Mortalis ferrum, qui cum loue fortius ipso
 Cōsereret dextrā. Sic diua effata. frementes
 Dat Graduius equos, niueis sub dentibus illi
 Aurea frena terūt, scandit tum saucia currum.
 Iris lora manu torquens Taumantias urget
 Alipedes stimulis, rapido super æthera cursu
 Profiliere pares, illos de curribus Iris
 Amouet, atq; hilares diuina ad pabula neſtit.
 Illa super genibus totiens recidiua Dionæ
 Procubuit, toto collapsam corpore mater
 Sustinet, & uerbis dulcem solatur alumnam:
 Cui licuit de te tātum molliſſima diuūm

Gna-

Gnata, uelut magnam dederis dijs impia cladē?
Tū sic fata Ven^o, Dedit hæc mihi uulnera nat^o
Tydeos armipotēs, pugnae cum sola tuerer
Implicitū Aenean. mihi carior oībus hic est
Quos peperī. haud ultra lis est odiosa Pelasgis;
Pugnaq; cū Teucris, quādo immortalibus ipsis
Bella gerunt. rursus tribuit sic diua Dione:
Perfer, & obdura tātum mea nata dolorem:
Cœlestes etenim multi grauiora tulerunt
Vulnera, confossi pariter mortalibus armis,
Mortalesq; deūm telis cecidere uicissim.
Bellipotēs certè Mauors tulit anxia, quando
Nexilibus uinclis Othos fortisq; Ephialtes
Aloidæ strinxere deum: uinctusq; catenis,
Donec Luna decē ternosq; reuolueret orbes,
Ferrata inclusus stetit & periturus in olla,
Ni pia Mercurium Eribcea nouerca moneret.
Ille deum uinclis furtim subtraxit iniquis
Iam penè extinctum. doluit Saturnia Iuno
Cū ferus Alcides traiecit cuspide mammam,
Vulnere quo diuæ dolor intolerabilis hæsit.
Quinetiam Pluton nigri regnator auerni
Sustinuit uulnus: idem Ioue natus ad umbras
Prorumpens erebi, primis in faucibus illum

Implicuit, multumq; dedit sentire doloris,
Mactassetq; necē si dii paterentur acerbam.
Saucius ille humerū magni Iouis atria lāguens
(Sic animam angebat dolor exitialis) adiuit.
Illic infundens plagæ medicamina Pæon
Abstulit omne malū, neq; enī mortalis erat Dis.
O nimium infelix Alcides, impia quando
Est ausus, iaculisq; deos uiolauit Olympi.
Hūc (si uera reor) Tydiden Pallas Athena
Impulit indomitū mentis, sensusq; carentem;
Quē latuit non posse annos superare seniles,
Quī dijs infensus gerit immortalibus arma,
Nec penes hūc genibus nati super usq; sedebūt
Blandiri assueti, si iam remeabit ab armis.
Sit licet is bello præstans, & uiribus audax,
Aspiciat ne quis secum præstātor arma
Conferat, & uitam crudeli sorte relinquat.
Usq; adeo Adrastis pauida Aegialea parentes
Excitet à somno plorans mala fata mariti,
Exclamet, repetatq; uirū mæstissima cōiunx.
Dixerat, & digitis sanie de uulnere mulgēs
Lenibat, penitusq; graues cessere dolores.
Hæc dum Iuno simul lætæ Pallasq; tuentur,
Ante Iouem stātes Veneri ludibria iactant.

Alba oculos tunc illudens affatur Athenæ:

Diue deūm genitor, licet indignatus acerbis
Corripies mea uerba minis, & singula dānes:
Ipsa tamen referam, cælo Venus unde cucurrit
Saucia. iandudum Graiā studiosa puellam,
Iret ut ad Teucros, uerbis pellexit & arte:
Sed dum blāda manu pēdentia cingula tractat,
Aurea molliculā pupugit mala fibula dextram,
Sic effata. deūm risit pater atq; hominum rex,
Et Veneri illudens formosæ talia fatur:

Haud belli imperiū curæ tibi nata relictū est,
Sed molli amplexu flammisq; incendere diuos:
Hæc tibi sint curæ. Mauors, & bellica Pallas,
Arma uirosq; regāt. Hæc dū simul alta loquūtur
Numina, Tydides Aenean turbidus urget,
Esse licet tectū nouisset Apollinis umbra.

Ter conatus ibi ferro rescindere nubem,
Ter deus obiecit clypeū. tum dæmonis instar
Sæpe insurgenti minitans, sic fatur Apollo,
Terrificū infrēdēs, arcuq; horrēdus & armis:

Aspice Tydide, quid iam uiolentior audes?
Cede deis, tantosq; animi metire furores.
Nec superos æquare putes, mortalia quando
Inferiora deis, ceduntq; colentibus astra

Terrarū indigetes, minitantis Apollinis iram
Arcigeri ueritus paulum super arua recessit.

Interea Aenean subtraxit Apollo tumultu
Perganū in angustā, raptūq; in tēpla locauit
Numinibus sacrata suis, ipsumq; Dianæ
Arcigeræ, & matri Latonæ liquit alendum.
Ipse (ut erat ualidus) clypeo telisq; coruscantem
Effigiem Aeneæ campo formauit inanem
Bellanti similē, quā circū fortibus armis
Argolicū in Troūq; simul pugna aspera surgit,
Obnixi telis clypeos clypeisq; repellunt,
Pectora pectoribus cādūt & ensibus hastæ,
Cōflictūq; gemūt galeæ. tum Phœbus Apollo
Gradiū alloquitur. Mauors Mars belliger urbiū
Atq; hominū populator (ait) nunq̃ ne superbū
Viribus expuleris Tydiden longius unum,
Qui ferus in magnū pstringeret arma tonantē?
Hic primum Veneris percussit uulnere dextrā,
Dæmone mox rabido truculentior irruit in me.

Sic fatus tendit gressus ad mœnia Troiæ,
Firq; Athamas Thracū ductor, cuneosq; p oēs
Ultro animos tollit dictis, atq; increpat ultro:

Dardanidæ magni, claroq; è sanguine nati
Priamidæ (exclamat) finitis tot funera Teucrū?

Nū

Num quia fortè iuuat spectare ingentis acervos
 Stragis, & ora uirum Troiæ sub mœnibus altis
 Trunca solo? reuocate animos. en inclyt⁹ armis
 Aeneas Anchisiades, quem uiribus æquum
 Hectoris, & simili iam dignabamur honore:
 Eia agite egregium socium tueamur ab hoste.

Talibus incēdit uires animūq; per omnes.
 Acrius hic ingens Sarpedon Hectora diuum
 Vocibus increpuit: Quō nūc uis effera, et acer
 Spiritus Hector abit? cū te sine cinibus urbem
 Auxilioq; uirum tutari posse ferebas
 Viribus ipse tuis fidens, fratrumq; tuorum
 Cognatūq; simul, quorū pars nulla uidetur.
 Iam, cū tela man⁹ poscūt, pcul arma uerentur,
 Turba canum ueluti rugitantis ab ore leonis.
 Nos pugnae impliciti tātū qui uenimus Hector
 Præsidio Troiæ. Lycijs sum uectus ab oris,
 Et procul à Xanthi lōgè reuolubilis unda
 Auxilio accitus, patriam dulcesq; reliqui
 Cōsortem natūq; & opes, quas ardet habere
 Pauper inops rerum. liqui tamen omnia, quādo
 Huc me traxit amor uestri. quin audeo contra
 Tydiden, Lyciosq; animare in bella frequento,
 Quāta tui (quis timeant) non perdere ciues,

Nec quantū Danai sperent, si uertere Troiam
 Dij dederint. pugnae cessas ne incēdere Troas?
 Auxiliūq; ferant pugnantibus ipse coherce.
 Expectas ne ut aues sub retia linea captos
 Hostibus occidi populos, sacrumq; reuelli
 Ilion in prædam lacerantibus omnia Graijs?
 Te tātum ante alios quātum uirtute feroci
 Exuperas Hector, socijs impensius æquū est
 Consulere, & rerum duros expellere casus.

Talib⁹ affat⁹ mentēq; animūq; momordit
 Hectoris. hic curru totis horrendus in armis
 Desiluit, liquido crissans hastilia ferro.
 Progreditur, passiq; acies hortatur in hostes,
 Incenditq; animos ingenti Martis amore.
 Hic acres redeūt Troes, cōtraq; phalanges
 Expectant Danaūm, sublat⁹ in agmina puluis
 Funditur impulsu peditū tractuq; rotarum,
 Quadrupedūq; cito cāpum terit ungula cursu.
 Non aliter cuneiresperso puluere sordent,
 Quā cū nuda cohors ardēti sidere fruges
 Separat, excussis Eurys dum spirat aristis.
 Si qua tamē cōtrā uiolentior ingruit aura,
 Dum fragiles stipulas culmosq; per aëra iactāt,
 Omnia peruolitāt Cereris purgamina circum

Ter-

Terga humerosq; caput, albescit rustica pubes.
 Iam Gradiuus equos urget, populosq; fatigat
 Discurrens passim fusa caligine tectus:
 Hortatur Teucros, vires animosq; per omnes.
 Sermonis Phœbi memor imperijq; fouebat.
 Ipse etiam Aeneæ robustos reddidit artus.
 Delius, atq; adyti penetralibus extulit inter
 Pugnâtes. postq; ualidum uidere per agmen,
 Lætitia exultant Troes, cupiuntq; potiri
 Iam sermone uiri, sed bello argenteus omnes
 Delius inuoluit Mauorsq; & densa tumultu
 Rixa uiros, horret cōflictibus aspera pugna.
 Hinc gemini Aiaces Danaos, & diuus Vlysses,
 Tydidesq; ingens, quando imperterrita bello
 Corda gerūt, pugnare oēs hortantur in hostes.
 Stant ferro accincti Danai, Troasq; morantur.
 Nubibus assimiles, summi quas uertice montis
 Iuppiter addensat, Boreæ silet impetus omnis,
 Et posuere minas alij super æthere uenti
 Imbriferas sueti flatu dispergere nubes.
 Atrides acies longè imperiosus obibat;
 Hortaturq; uiros, Nunc ò nunc sumite robur,
 Nunc animis opus ò socij, timor omnis abesto.
 Quos pudor et uirtus animat, min⁹ haurit acerba

Mors hoīm, & plures remanent q̄ bella timen
Nulla fugā uirt^{us} sequitur uel gloria nulla. (tes.

Sic fatus, raptim iaculū detorquet in hostem
Magnanimū Aeneæ comitē Docoona potenti
Pergaso genitum, coluit quē Dardana pubes
Ut Priaminatum. nam cum data copia pugnae,
Ocyus aduersos primus surgebat in hostes.
Haud uim sustinuit, clypeū p̄ & arma, per aluū
Hasta subit uelox, ceciditq; in uulnere pronus.
Fit sonus armorū, cōcussa est pondere tellus,
Chretona Aeneas ferro rapit, Orsilochumq;
Præstantes armis natos genitore Dyocleo.
Is pollens opibus Phera confederat urbe,
Cui genus Alphæo, Pylios qui gurgite cāpos
Influit. is quōdam rebus populisq; potentem
Orsilochū genuit, genuit Dyoclea superbum
Orsiloch^{us}. geminos (q̄ nūc cecidere) Dyocleus
Chretona & Orsilochū præstātes uiribus am.
Hi simul ad Troiā transuecti puppib^{us} altos (bos.
Argolicū heroes, geminosq; in bella secuti
Attidas, fato simul interiere sub uno:
Ut gemini iacuere simul super arua leones,
Quos aluit catulos nemorosa in ualle leana.
Hi, dum dira fames urget, tauros pecudesq;

Ad caulas raptant, ferro sed pastor acuto
Conficit. haud aliter iuuenes iacuere cruenti
Arua super. lapsos spectans miseratus Atrides
Et ferro accinctus medios irrupit in hostes.
Embrans iaculum dextra. Mars ipse furorem
Vimq; dabat, magni caderet quò uict⁹ ab armis
Aeneæ. imparibus pugnantē uiribus utq;
Nestoris Antilochus lōgē conspexit Atriden,
Duētori cui tot populorum cura laborq;
Imminet, auxilio, ne quid patiatur acerbi,
Aduolat. alternæ morti dum tendit uterq;
Aeneas cēsit, cursu licet acer, & armis
Egregius. neq; enim tutum bellare duobus
Auxilio enixis alterno duxit Achivis.
Illi autē amborū prostrata cadauera Graiū
Dant socijs, uersiq; iterū fera bella sequuntur,
Dardanidasq; urgēt. similē Pylemona Marti
Paphlagonum regē iaculo Menelaus Atrides
Insignis tetigit, medios penetrauit in armos
Cuspis. & Antilochus rectātē Mydona curr⁹
Percutit Amynto genitū, per inane rotato
Confregit cubitum saxo: dum uulnere currus
Luctat, eburna manu ceciderunt lora dolore.
Tunc illū Antilochus stricto mucrone petiuit,
Tem.

Tempus utrunq; ferit curru reuolutus ab alto.
 In caput, inq; humeros, stetit alta ī puluere cer-
 Mersa diu, pedib⁹q; super miratib⁹ auras, (uix
 Donec equipedibus triuere in puluere corpus;
 Quos pugna Antiloch⁹ cōcussos uerbere tra-
 Hæc ubi cōspexit sublat⁹ ab agmine Troū(xit;
 Priamides Hector, magnis clamoribus actus,
 Per media arma ruit, sequitur quē plurima circū
 Turba uirūm, Mauors hūc & comitatur Enyo;
 Frēdentes strepitu pugnae simulacra ciebant.
 Armiger antè deus ferratum hastile gerebat.
 Et nūc ponè subit, postq̃ tot millia Teucrūm
 Tydides uidit, Martēq; horrentibus armis,
 Expauit, ueluti si quis per littora tendens
 Nescius in rapidū cursu simul incidat amnem
 Spumātis pelagi, uel qui refluentibus undis:
 Haud aliter Diomedi animo fiducia cessit.
 Vertit iter retrò, longēq; exclamat Achiuis:

O socij, quid enim uires miramur in armis
 Hectoris? armipotēs Mauors stat proximus illi.
 Mortalem indutus uultum, quo tutus ab omni.
 Exitio bellare potest, quin cedimus ultrò?
 Qui dijs bella gerit, nequicq̃ fortiter audet.
 Sic fatus, magno Teucris in siluere tumultu.

Mar-

Martius Enchialon simul & Menesthea ferro
 Obtruncat curru pugnantes Hector in uno.
 Hos procul iustratos uidit Telamonius Aiax
 Cōmiserans fatum, splendentiq; obuius hasta
 Amphiona è Selago genitū prope cingula fixit,
 Qui Pesum incoluit rerū dominator & agri.
 Ast illum infelix Priamo natisq; ferentem
 Auxilium traxit fatum, cōsumptus ab hasta
 Cōcidit Argolica, sonitum super arma dedere.
 Ipse inhians spolijs lapsi, rapere arma cucurrit.
 Dardanidæ obnixa iaciunt tela omnia cōtrā,
 Nec sufferre ualet, iaculis superantibus Aiax
 Obruitur, riget innumeris hastilibus umbo.
 Ictibus ingeminant Troes, tandē ille recepta
 Defuncti sese retrò dedit arduus hasta.

Arma humeris spoliare neq; meliora repulsus,
 Grādinis in morē crepitant tot spicula circum.

Interea aduerso Danai cū Marte laborant,
 Tlepolemū ingentē magno uelut Hercule natū
 Corporis atq; animi fatū crudele ligauit.
 Nanq; indignāti similis, similisq; minanti
 Incidit ante Iouis natum Sarpedona magni.
 Iam subito aspectu turbatus inhorret uterq;
 Dux odijs, hinc arma nepos Ioue nat⁹, at illinc
 Stri-

Stricta tenent, ac uunt alterna in uulnera ferrū.
Tlepolemus sic incipiens hostile profatur:

Quæ te Sarpedon Lyciorum ductor ab oris
Militiæ expertem tam sors tulit aspera bello
Oppetere extremos obitus? mentitur alumnum
Qui Iouis esse refert, longè cum uiribus absis
Illorum qui se genitos uirtute fatentur
Esse Iouis, qualem cecinit uetus Herculis ætas:
Quo feror haud illi dispar, nec uiribus infra.
Sex olim ratibus Troiæ penetrauit ad oras
Alcides, quanq̃ paucis comitatus Achiuis,
Laomedontis equos rapuit furibūdus, & armis
Ilion euerit sacrum, facinusq̃ piavit.
Tu uerò imbellis passim socia agmina cernis
Expirare animas, sperant se posse tueri
Auxilio Lyciūm Troes. tu sis licet ingens
Viribus, his erebi manib⁹ penetrabis ad umbras.

Tū cōtrā intrepido Sarpedon reddidit ore:
Tlepoleme augustum pater hic tuus Ilion olim
Eruit, infidi regis periuria tantum
Laomedōtis enim meruere: ingratus equorum
Alcidæ munus, percussaq̃ pacta negarat.
Cui tribuit magnos (non inficiamur) honores.
At tibi Tlepoleme armipotens nil tale licebit,
Sed

Sed moriēs animā Diti dabis, & mihi tantæ
 Gloria mortis erit. Sic ille effatus. uterq;
 Alter in alterius cōtendunt spicula corpus.
 Vulnere dāt ambo, cervix trās fixa recumbit
 Tlepolemi, tenebræq; oculos clausere natātes.
 Lācea Tlepolemi ligno tenus inguine dextro
 Illius affixa est, nervos penetrauit & ossa,
 Sed penē extincto mortē pater expulit atram.
 Ast illum fidi æquales genua ægra trahentem
 Deducunt pugna, pendēs grauat acrius hasta.
 Vellere non ausus ferrum de vulnere quisq;
 Sic animā angebat dolor exitialis in artus.

At parte ex alia Danaï rapuere iacentem
 Tlepolemm. diuus postq; cognouit Vlysses
 Infelicē obitum comitis, seseq; animumq;
 Increpat ipse suū socijs tot dira ferentem.
 Heu qd agat? magnū ne prius Sarpedona secū
 Ambigit, an Lycios ingenti strage sequatur.
 In Lycios furias illi commouit Athena.
 Nāq; Iouis natū manibus telisq; negarant
 Inuida fata suis. sæuit super agmina, tandem
 Interimit regē, Cromiūq; & Alastora ferro,
 Næmona & Alcādrū fortē, Pritanimq; Aliōq;
 Ingentes orco Lyciūm misisset acervos,

Sed

Sed ferro accinctus Hector galeatus Achivis
 Terrorē iniecit, cuneosq; in cæde furentēs
 Restitit: aduentū cuius lætatus Olympum
 Sarpedon spectans oculis miserabile fatur:
 Priamide ne linque feris super arua cadauer
 Hostibus (oro) meū prædæ, sed tolle cruentum.
 Da dextrā misero, refer urbi ubi sæcula liquā.
 Vicina iam morte domum, connubia, natum,
 Non ultrā aspiciam. coniunx miseranda maritū,
 Et puer infelix flebis mala fata parentis.
 Belliger ast illi contrā nil reddidit Hector,
 Acrior urget enim quo longius arceat hostes,
 Multorumq; animas Argiuū in mactat auerno.
 Interea socij uix se retinente sub alta
 Semianimē quercu ducūt Sarpedona: summo
 Quæ cū sacra Ioui, nulli uiolata remansit.
 Hic illi insignis Pelagō de uulnere ferrum
 Euulsit, grauiusq; animā dolor ultimus anxio.
 Defecere oculi tenebris, uix spiritus omni
 Fetus ope exhaustos redijt reuocatus in artus.
 Argolici contra Martem, contra Hectora ferro
 Accinctos, nō terga dabant, sed cedere retro
 Paulatim, norant Teucris accedere Martem.
 Tūc ibi quē primū aut postremū deijcis Hector?
 Armī

Armipotēs Mauors Graiū quot corpora fūdis?
 Teuthrātē ignipedū domitorē et Orestē equorū
 Threūq; Aetoliū pręstantē uulnerat armis,
 Oenomaūq; Helenūq; & Presbiō ampla colētē
 Tecta Cephiseis Hylę refluētib; undis.
 Diuitijs inhians auro pollebat & agris,
 Nāq; opibus lautos studuit superare Boētas.

Has ubi cōspexit strages dea candida luno,
 Tor Danaos cecidisse dolens, affatur Athenā:
 Heu loue nata malū facinus Tritonia, quando
 In uanum Atridę promissus Ilion altum
 In prędam, Danaïs patrię tutosq; recessus,
 Nec spē facta seq; Mauors populatur Achiuos,
 Eya agē nos etiā pariter cingamur ad arma.

Dixerat, & dictis nō alba repugnat Athena.
 Iam festinat equis, atq; aurea frena parabat
 Magna Iouis coniunx, ferratas curribus Hebe
 Arte rotas mira celebres adiungit eburnis.
 Desuper æra nitēt octo firmantibus orbem
 In circum radijs, operiq; argenteus axis
 Vertitur, auratis fulgent curuamina bullis.
 Eminent alta super sedes, quam circulus ornat
 Aureus ambitu duplici nodantur in aurum

Vndiq; compactam stringentia cingula sedem.
Sūma crepant auro iuga, temo argenteus ardeat
Aurea distinctis auro connexa capistris.
Tū celeres admouit equos nō Marte pauentes
Iuno iugo. uestes auroq; ostroq; rigentes
Deposuit, Pallas strato quas ipsa laborum
Prima suis manibus mira uariauerat arte.
Induit arma Iouis, quibus ille exterritat urbes
Luctificū populis cū mittit ab æthere Martem:
Aegidāq; horriferam suspendit uincula collo,
Quā circū strepitus passim, terrorq; furorq;
Rixaminox, clamorq; et uis fremebūda rotatur:
Gorgoneū clypei medium caput asperat orbē.
Mōstrū horrēdū atrox, quo nullū tristius ultra
Iuppiter aspexit, triplici cum casside crista
Inclusit uultus fuluoq; incenditur auro,
Heroūq; capax capitū quot mœnia centum
Magna tenēt, uolucrig; super salit ignea curru.
Dextra grauē ualidāq; capit qua disijcit hastā.
Ingentes populos, acri cum feruet in ira,
Vt Ioue nata deo totum qui territat orbem.
Vrget equos Iuno, rapiunt ad limina cursum
Ignipedes cœli, sistunt ubi tempora & horæ:
His

His data sunt magni custodibus atria cœli.
 Altera nigrantes expellunt æthere nubes,
 Alteræ ut inducant noctesq; diesq; sequuntur.
 Spõte sua patuere fores, per aperta volantes
 Præcipitant sese elati, sublime uidentur
 Aëra per liquidū ferri atq; hinnire per auras
 Ignipedes. ubi tunc extremo in uertice Olympi
 Conspxere Iouem sine dijs in sede locatum,
 Illic sistit equos candens dea brachia Iuno,
 Ante deū regem sic est effata uerendum:

Diue deū genitor tibi ne hæc satis ista uidetur
 Digna quidē, tu^o Argolicis quot funera Maiores
 Iam dedit, & quales quātosq; emisit Orco
 Heroas: certē non hæc iubet ordo deorum.
 Infensus nobis, Phæboq; & Cypros alumnæ
 Indulget, nostris gaudent in luctibus ambo.
 Hūc sine honore pater (neq; enim mihi turbid^o
 Obstiteris, si iura deis dabis oībus æqua) (ira
 Indomitum affligā, sensūq; & lege carentem
 Multabo totiens monitū, pugnaq; repellam.

Iuppiter huic cōtrā q̄ nubila cogit & imbres:
 Iuno hæc armiferæ, suenit quādo iclyta Martē
 Afficere in bello, peragēda relinque Mineruæ.

Dixerat, ac dictis parei dea candida Iuno,

D 2 Ver-

Verbere flectit equos. auidi per inania cursus
 Protendūt, scinduntq; obstātes pectore nubes.
 Suspensi tellure procul, super aëra distant,
 Quātum acie possunt oculi spectare sedentis
 In scopulo, nigri cum respicit æquora ponti.
 Hoc tantū spacio cœli terræq; per auras
 Ignipedes cursu soliti prodire deorum.

Vt uerò ad Troiā uenere, ubi gurgite fluctus
 Miscetur Simois simul & Scamādrus in uno,
 Sistit equos Iuno, soluitq; à curribus ipsos,
 Et caliganti circum contextit amictu:

Ambrosias Simois pascentibus egerit herbas.
 Ipsæ dehinc geminæ uelut incessere columbæ,
 Accinctæ auxilio Danaïs, ubi plurima turba
 Magnanimiq; duces truculētū more leonum,
 Aut aprūm quorum uis ingens dentibus hæret,
 Tydiden circum fremitant. hic candida Iuno
 Stentoris in specie clamat, uox ferrea cuius
 Tantū clamorem tollebat ad æthera, quantum
 Quinquaginta simul cū clamāt ora uirorum.

Proh pudor Argiui corā pudet ista fateri:
 Magnanimus bello dum uersaretur Achilles,
 Dardanidæ nunq̄ penetrarunt limina Troiæ,
 Illius ingenti sic expauiere sub hasta.

Nunc

Nunc procul à muris circum naualia pugnāt.

Talibus Argiuū percussit uocibus aures,
Vimq; animūq; ferēs. oculos dea cādida Pallas
Tydiden stabat iuxta, quem fortè iugales
Offendit crasso purgantem sanguine uulnus
Magna Lycaonidæ quod stragula fixerat olim.
Ipse quidem multo sudore, & puluere sordens
Cōfectus graui arma solo, clypeūq; rigētem
Exuit, & motis dextra fouet ulcera uincis.

Ad quem sic roseo fatur Tritonia uultu:

Magnanimus quōdā natū sibi robore Tydeus
Disimilē genuit, mēbris breuis ille, sed acer
Bellator. totiens me tunc prohibēte labores
Martis adit quōdam socia sine gēte profectus
Nuncius ad Thebas conuiuia per atria multis
Accitus dapibus, tantum sibi gloria laudis
Auxerat ingentes animos. quoscunq; laceffit
Egregios iuuenes uaria in certamina uicit.
Hortatrix aderam tātū, tibi sedula custos
Te penes assisto, iubeoq; audentius hosti
Congredere. obtusus totos uelut ictus in artus
Deficis, atq; animū Martis pauor ater obūbrat.
Magnanimi neq; enim gnatū te dixeris ultrā
Tydeos. huic cōtrā fatur diuus Diomedes:

Novi equidē dea nata Iouis, sed uera fatebor
Nil simulās, nō me pugnae timor occupat ullus,
Sed memor ipse tui monitus, pugnare beatis
Me dudum superis uetuiſti & parcere ferro,
In Venerem tantum ruerem, ſi uenerit inter
Aeratas acies. nunc ipſa in praelia Martem
Intuor, excedo, ſocijsq; excedere ſuaſi.
Huic oculos candens fatur ſic Pallas Athena:

Tydidē Diomede animo gratiſſime noſtro,
Nō adeo extimeas Martē nec quenq; deorum,
Auxilio tibi ſum praesens, impinge iugales
Graduo, nec te ulla eius reuerentia tardet,
Iratuſ uariuſ gerit & mutabile pectus.
Nō mihi, nec magnae Iunoni ſeruat honorem,
Pollicituſ dudum nobis dare funera Teucris,
Pugnaturuſ acies contra, Danaoſq; tueri.
En promiſſa fides, Teucroꝝ praesidet armis
Arguū oblituſ. Stelenuſ ſic fata ſonanti
Expulit ē curru, diuū penes ipſa ſubiuit
Tydidē. feſtina manu molitur habenas,
Indulſit galeae, ne fiat cognita uultuſ,
Vrget equoſ, axis ſtridebat quernuſ in aere
Numiniſ & magni Tydidae pondere preſſuſ.
Dat dextrae ſtimuloſ, obliquat frena iuniſtra,

In Martē cōpūgit equos, quibus obui⁹ it Mars,
 Cū procul aspexit diuo Periphāte relicto
 Ductorē Aetholūm quē dudū fixerat hasta,
 Nixus uterq; ruūt animis & cursibus acres.
 Sāguinis utq; auid⁹ Mars primū hostile tetēdit,
 Inter lora & equos ueniens obliquat ab axe:
 Pallas at à caro detorquet corpore ferrum.
 Tydides contrā Marti non irritus ictum
 Impulit, inq; uterum quā lamina ferrea pendet,
 Percutit hasta deū, totis quā pressit Athena
 Viribus, & ferrum diuino in corpore cōdit,
 Vnde cruor fluxit tracto de uulnere telo.
 Clamore ingenti percussit ferreus auras
 Vulneris impatiēs Mauors, nō millia quantum
 Ora nouem ferrent, nec millia dena uirorum
 Si pugnae impliciti fremerēt crudelibus armis:
 Quo Teucrūm, Danaūq; exercit⁹ horruit oīs.
 Nec mora, conscendit solito uiolētior auras,
 Dumq; abit, obscurus Diomedi apparuit aēr,
 Vt solet in nubes cū uertitur aura repentē.
 Aduolat ante Iouē magno de uulnere languēs,
 Asseditq; illi, plagamq; cruore natantem
 Ostentat, gemitu uerba incidente resoluit:
 Quo tādē genitor scelera hēc ipunē licebūt?

Vsq; feres animos studia in cōtraria diuūm
 Misceri, & curis grauius mortalibus angi?
 Non uerbis satis est, odijs pugnatur & armis.
 Tu pater indomitā genuisti Pallada natam,
 Quæ sceleris solers, & iniqui operosa laboris.
 Dii quot habet cœlū cuncti tua iussa sequūtur,
 Cogimur imperio parēre, hæc sola recusat.
 Nec tamē hāc uerbis iurgas nec uerbere cædis;
 Indulgesq; tuo tantum quia uertice nata est.
 Filia magna quidem stultum sæuire coegit
 Tydiden superis, dudum qui Cypridis hasta
 Cōfixit dextrā, mihi turbidus insiluit pōst
 Dæmonis instar agēs, dedit ista, diuq; moratus
 Immortalis ego poteram sentire dolores,
 Sed pedibus raptum uelocibus inde receßi.

Iuppiter at cōtrā toruo sic lumine fatur:
 Me penes assiduis clamoribus obstrepis ò Mars,
 Qui mihi de superis cœlū quot sustinet unus
 Infestas grauius, strepituq; obtundis Olympū.
 Tātum animo strages, rixas, & prælia, & arma
 Sēper babes, matrisq; tibi uis effera restat
 Iunonisq; furor, uerbis quā sæpe necesse est
 Indomitā urgeri rabidāq; inflectere mentem.
 Alius ingenium reddis, sed nō ego tantum

Fer-

Ferre queo uuln⁹, nostro de germine quando
 Te genuit mater sæuū tam numē & atrox.
 Si quisq̃ superūm nostro genuisset Olympo,
 Titanū Stygias præceps cecidisset ad umbras.
 His dictis iussuq̃ dei medicamina Pæon
 Insuper sit plagæ, rescissi uulneris oram
 Iunxit ut antē fuit, nec quid deforme remansit.
 Nō citius liquidum strinxere coagula lacte.
 Sanguine sordentē Iunonia diluit Hebe,
 Pone Iouē sedit uestes indutus honoras.
 Ut uerò Argiuū tantis de stragibus illum
 Deiecere simul Iuno & pulcherrima Pallas,
 Sidereum cursu repetunt per inania cælum.

QVINTI LIBRI FINIS.

HOMERICAÆ ILIÆ

DOS LIBER NONVS, VIN
 CENTIO Obsopæo
 interprete,

IC erat excubijs Troiana in-
 tenta iuuentus,
 At fuga perculsos præceps in-
 uasit Achiuos,

D S Quæ

Quæ comes ignauo semper solet esse timori.
 Cunctorum ingenti torpebant saucia luctu.
 Pectora magnatum, ueluti cum flamine uenti
 Fortè duo uastos piscosa per æquora fluctus
 Cū Zephyro Boreas horrèdo murmure tollūt:
 Quorū à Threicio dū proruit impetus axe,
 Nigra procelloso cum fluctu attollitur unda.
 Multa aut è pelago cōuulsa effunditur alga:
 Sic Danaūm tristi feruebant pectora casu.
 Præcipuè magno concussus corda dolore
 Argiūm ductor tacitè iubet ire ministros,
 Cogere cōciliumq; & nomine quæq; uocari.
 Ipse inter primos satagēs sese anxius infert.
 Illi in concilio confusa mente sedebant.
 Mox quibus Atrides lachrymās, de rupe cadētē
 Præcipiti æquiparās turbato flumine fontem,
 Surgit, & hisce duces cōpellat uocibus ultrò:

O Danaï pcceres Mauortia pectora, quali
 Me miserum noxa cōstrinxit Iuppiter hostis,
 Qui me pollicitis erexit & annuit ante
 Vt patrias iterum post diruta Pergama sedes
 Incolumis peterem sortitus ritè regressum.
 At nunc dānosa delusum fraude Mycenās

Me iubet incelebrem sine re, sine laude redire,
Postq̃ tot populos aduerso Marte peremptos
Amisi. hæc summo placuit sententiæ regi
Per quẽ nõ pauca præclaris mœnibus urbes
Subuersæ pronò tetigerunt culmine terram.
Quinetiã posthac populabitur oppida soluens,
Omnia nanq; potest immensa potentia patris.
Quare agite, & monitis aĩos aduertite nostris.
Instructa ad patrios fugiamus classe penates,
Amplius haud nostris urbs corruet illiõ armis.
Sic memorat. cūcti p̃ceres simul ora tenebāt,
Et multo tristes tacuerunt tẽpore, donec
Tali Tydides sermone silentia rupit:

Primũ ego Atrida tuis p̃perabo occurrere di
Et quæ suastisti monita incõsulta refellā, (Etis,
Vt solet ista fori libertas esse monendi.
Quare me placida rex perfer mente loquentẽ.
Quæ prior ipse palàm cõuitia dixeris in me
Imbellẽ ignauũq; uocans, hæc cūcta profectò
Norunt Argiui iuxta iuuenesq; senesq;.
Vt uideo, tibi multa dedit, tibi multa negauit
Iuppiter obliquo dispensans omnia nutu.
Cõspiciũ sceptris & maiestate potentem
Præ cunetis summo dignum te fecit honore.

Ille

Ille sed infractas animoso in pectore vires
 Non tribuit, quib? haud res est præstâtior ulla.
 Ergo adeò ignavos & inertes reris Achiuos
 Infelix, tali moveantur ut agmina suasu?
 Quòd si animū tātus redeundi perculit ardor,
 Vade petens patrias conscensis nauibus oras,
 Est uia strata tibi, stant curuo in littore puppes
 Quæ te sunt multæ per uasta fluentia secutæ.
 At non discedet reliqui, sic spero, Pelasgi,
 Donec direptæ excindantur mœnia Troiæ.
 Quòd si etiā hosce fugæ retraxerit ide cupido,
 Et patriæ fessas admorint æquore puppes,
 Nos tamē & Stelenus bellum fugiētibus illis
 Aduersus Troas præfracto Marte geremus,
 Donec Teucrorum captæ dominabimur urbi.
 Venimus auspicijs huc nāq; & numine diuū.
 Dixerat, applaudūt certatim murmure claro
 Fortia Tydidæ laudantes uerba Pelasgi.
 Pòst quibus assistens Pylius sic incipit heros:
 Ut tua Tydide supereminet inclyta uirtus
 Bellando, sic consilio nec inutilis, inter
 Aequales etenim nō est prudentior alter,
 Nec quisq; è nobis tua dicta refellet Achiuū,
 Aut fortasse tuis dicet contraria uerbis.

Non

Non tamen optatum fert consultatio finem.
 Et quamuis uigeas florēte ætate, meusq;
 Filius esse queas nostro haud conterminus æuo:
 At cordata tamen iuuenili è pectore promissis
 Regibus Argiuis, postq̃ aptè es cuncta locutus:
 Verū agè cū te sim multis iam grandior annis,
 Expediam nostræ quæ sit sententia menti
 Singula percurrēs, nec quis mea dicta superbe
 Despiciet, nō ipse ducū induperator Atrides
 Ille ab amicitia, ille est alienus ab omni
 Iure, fociq; hostis longè deterrimus est, cui
 Perfida ciuilis grata est discordia belli.
 At nūc (quod suadeo) nocti cedamus opacæ,
 Corpora fessa cibo releuabimus, excubiæq;
 Ad fossam muri lecto custode locentur.
 Hæc acri dabimus per noctē obeunda iuuentæ.
 Cū uerò penes imperij summa sit inter
 Argiuos, agè duc proceres, epulisq; uocatos
 Accipe adornatis, ut par est, inclyte Atrida.
 Sunt instructa tibi multo tentoria uino,
 Frigida belligeris quod Thracia mittit ab oris
 Cottidie in super omnis adest tibi copia rerum,
 Qua facile ascitos reges tractare licebit.
 Multi nāq; tuis parent rex optime sceptris.

Auditis tandem multorum uocibus ultrò
 Cōsiliū sanū dederit quicunq; patebit.
 Firmo autē & sano dubijs iam rebus egemus,
 Quandoquidē nostris uicini nauibus hostes
 Consedere solo succensis ignibus. ista
 Conspiciens animo quī nam queat esse soluto?
 Hæc nox aut pdet populū, aut seruabit Achiuū.

Sic memorat, monitis auscultāt ocys oēs.
 Custodum mox turba foras procurrit in armis
 Excubias actura. minor Pylio sene natus
 Prim⁹ erat, dein Ascalaph⁹q; & Ialmen⁹ audax,
 Quart⁹ Meriones, Aphare⁹ hinc Deipyriusq;
 Strēnuus hos segtur Creōte, satus Lycomedes.
 Ductores septem centeni quenq; secuti
 Prælōgis iuuenes armati hastilibus omnes,
 Murū intra & fossam castris exinde locatis
 Incenso cœnam uigilantes igne parabant,
 Ipse sed Atrides seniores gentis Achiuæ
 In sua collectim perduxit castra frequentes,
 Hisq; ibi regifico apponit conuiuia luxu,
 Illi proposita extendunt ad fercula palmas.
 Ast ubi iam potusq; cibiq; extincta cupido est,
 Nestor principibus primum sua dicta retexit,
 Cuius & antē senis potior sententia uicit.

Ille

Ille fauēs Danais sic (inq̃) est uoce profatus:
Rex Atrida potēs celebri clarissime fama,
A te principium dicendi & sumere finem
Collibuit, quoniā multis dominaris Achiuis.
Nāq; tibi sceptrūq; & legū iura sacratum
Iuppiter attribuit, populos ut ubiq; iuuares
Cōsilijs, quapropter opus expromere uerbum
Altumq; & sapiens, aliosq; audire monentes.
Quinetiā si quē mens incitet, annue, uerū
Si quid protulerit recti, illius arbiter esto.
Porro ego quæ nostræ sunt iā uisa optima menti
Edi cam, nemo melioris forsitan autor
Cōsilijs accedet, quod nunc olimq; probabam.
Ex quo cōmoti tu in castra profect⁹ Achillis
Per uim formosam abduxti Briseida, nostram
Haud iuxta mentē, scis quo dissuasimus ore
Ista tibi. magna sed enim tu uictus ab ira
Probro se summum læsisti heroa puella
Abducta, superi quē di uoluere per omne
Tēpus honoratū. at nūc cōsultabimus omnes
Quinam placantes mollire queamus Achillis
Et donis multis, & blandis pectora dictis.
Hūc breuiter cōtrā est affat⁹ rex Agamēnō:
Haud falsō nostræ cōmissa piacula culpæ
Chare

Chare senex memoras: deliqui impulsus ab ira
Sed neq; peruersus uitiosa mente negabo
Esse hūc multorū (quicūq; sit) instar habēdum,
Quē colit ex animo supremi rector Olympi.
Hūc ueluti coluit, populūq; affixit Achium.
At postq̃ nocui mentis dictata secutus
Damnosæ, hunc iterum donis placare studebo.
Lam uerō uobis memorabimus inclyta dona,
Principio tripodas septē, bis quinq; talenta
Auri, bis denos candenti ex ære lebetas,
Bis sex præterea solitos certamine palmam
Veloci cursu reliquis auferre iugales.
Non sine diuitijs foret hic cui tanta super sit,
Nec foret hic auri fului possessor egenus,
Quāta mihi per equos adcreuit copia rerum.
His addam septem forma præstare puellas
Lesbidas, euersa quas cepimus urbe per ipsum,
Multorū gnaras operum simul atq; laborum,
Quæ longè superant formoso corpore cūctas.
Illis accedet nuper quam abduximus ipsi
Filia Brisei: ac sanctè iurabo, puellæ
Me nunq̃ thalamos raptæ in scēdisse pudicos,
Aut tetigisse meo uiolatum corpore corpus
Cen uir legitimo suenit mulierq; cubili.

Curabo actutum simul ut sint omnia præsto.
Quòd si deinde dabit superùm clemētia Troiā
Ingentem Priami regis subuertier urbem,
Auri ærisq; suas numerofo pondere naues
Impleat. at ubi prædā distribuemus Achiui,
Viginti ipse sibi Troianas ordine matres
Eligat ex omni pulcherrima corpora turba,
Quæ sunt post Helenæ formā laudata lacanæ.
Si uerò ad patrios unq̃ remeabimus Argos,
Ille gener mihi erit pariter dilectus Oreste
Cum puero, teneris qui iam pubescit in armis,
Sera mihi suscepta pia de coniuge proles.
Tres autem natæ uersantur in ædibus altis,
Chrysothemis cū Laodice cūq; Iphianassa.
Harū quæ placitura uiro est sine dote dicata,
Cōnubio iunctam ferat hāc ad tecta parētis.
Addam ego thesauros illis, ingentia dona,
Quanta suæ nemo dedit unq̃ munera natæ.
His addam septē multis cum gentibus urbes,
Cardamylē, Enipenq; feracē graminis, Iren,
Ingentes Pheras pratis Anthean amcenis
Cōspiciuā, Aepeanq; & Pedasō undiq; cinctā
Vitiferis Bacchi plantantis collibus uuas.
Cūcta Pyli pelago sunt oppida structa ppiquo,

E

Quo-

Quorum pulchra colūt opulenti moenia ciues,
A quibus ut numen donis cumulatus amicum
Sētiet exhibitū Aeacides sibi semper honorē,
Atq; suis lēti parebunt legibus omnes.

Ocyus hāc illi placato effecta dabuntur,
Tantum commoti doinet oro pectoris iram,
(Vnicus ille deūm prece inexpugnabilis Orc
Immitis, quare non est inuisior alter)

Accedat nobis, uel nostra potentia quanto
Est maior, uel quanto ipso sum grandior æno.

Hūc tandē Pylius respōdens excipit heros:
Rex Atrida potens celebri clarissime fama,
Haud sp̄rēnda dabis Pelidæ munera regi.
Verū agē mittantur properē qui castra ferocis
Accedant missi placatum pectus Achillis.
Hos ego delectos habitaratione requiram,
Nec dubito quin nostra uiri mādāta capeſſant.
Duxerit illorum Phœnix gratissimus heros,
Hunc magnus cum facundo comitetur Vlyſſe
Ajax, hos Odius simul Eurybatesq; ministri
Magnorū heroū faciētes iussa sequantur.
Fundite aquā manibus, linguis animisq; fauete,
Ut summo patri libemus Bacchica dona,
Si fortasse uelit placido nos uisere uu ltu.

Sic

Sic memorat, cūctis Neleia uerba probatur.
Mox famuli manibus iussas dāt fluminis undas.
At iuuenes magno uinū cratere coronant,
Fundentes cunctis hinc pocula plena tulerūt.
Verū ubi libantes solito pro more bibissent,
Certatim ē castris Agamemnonis exilierunt.
His autem Pylius mandabat plurima Nestor,
Diducēs in quēq; oculos, sed maximē Vlyssi, ut
Omnibus ille modis placare studeret Achillē.
Iamq; per undisoni uadebant littora ponti,
Supplicibus uotis Neptunum multa precantes,
Quō liceat magnam Aeacidæ mitescere mentē.
Postq̃ Myrmidonum castris uenere propinqui,
Illum pulsantē citharam inuenere sonoram,
Quæ formosa fuit multum fabricata per aurū,
Quam tulit ex spolijs capta Eētionis ab urbe.
Hac animū oblectans heroum facta canebat
Fortia, Patroclus tacitē ē regione sedebat
Captans Aeaciden. cessasset dum ille canendo,
Hi propius mouere pedem. dux ibat Vlysses,
Et tandē corām apparent. stupefactus Achilles
Cum cithara actutū exiliūt, sedemq; reliquit.
Sic Patroclus, ubi procures cōspexit Achiuos.
Hos dextra excipiēs placidē est affat⁹ Achilles:

O' chari saluete uiri qui nostra subistis
 Castra, meo cordi capita optatissima, quanq̃
 De malè me meritis uehemens irascar Atridis.

Dixit, & ad sessum fortis perduxit Achilles.
 Quos introductos aulæis ille superbis
 Excipit, ac statim fidum cōpellat amicum,
 Maiorem statues nobis cratera Patrocle,
 Vinaq; miscebis generosa meracius, atq;
 Vt sua sint cuiuis curabis pocla parata:
 Nanq; uiri nostros chari subiere penates.

Sic ait, & dictis paret Patroclus amici.
 Ille dehinc magnū flāmis admouit ahenum,
 In quod ouis tergumq; capræ coniecit adultæ,
 Et spinam spumātis apri pinguedine plenam.
 Dū tenet Automedō, secat hæc aīos⁹ Achilles,
 Quæ uerubus dissecta probè figenda parauit.
 Patroclus magnum interea succenderat ignē.
 Postq̃ cōbusto uehemens flamma igne resedit,
 Substernit uerubus prunas fortissimus heros,
 Conspergitq; sale in lapides sublata tenaces.
 At postq̃ tostas detraxerat ordine carnes,
 Excipit ē pulchris cerealia dona canistris
 Patrocl⁹, carnes sedenim ipse ministrat Achil.
 Hospitibus, cōtraq; bonū cōsedit Vlyssēm (les
 In

In latere aduerso. superis sua soluere iura
Imperat, hūc audit persoluens sacra Patroclus,
Primitias mensæ rapidum cōiecit in ignem.
Illi propositis epulis uinoq; fruuntur.
Ast ubi iam potusq; cibiq; extincta cupido est,
Phœnici signis Telamonius innuit Ajax.
Hoc uaser aspiciens mox intellexit Vlysses,
Impletisq; mero pateris excepit Achillem:
Magnanime Aeacida heroū fortissime salue,
Haud equidē dapibus mēsæ genialis egemus,
Atridæ à castris huc uenimus antè cibati,
Nec minor hic lautis epulis est copia præsens,
Sed nō sunt agitando modò cōiuiua, nanq;
Ardua res nobis & certa pericula magnum
Incussere metū, quæ cor àm obiecta uidemus.
Hæret in incerto nostræ spes fracta salutis,
Simus ne incolumes seruata classe futuri,
Aut an consumptis perituri nauibus igne,
Ni tua nos uirtus præsentirobore firmet.
Nam classi ac muro uicini castra locarunt
Magnanimi Troes, tum qui uenere uocati
Auxilio socij. crebris tentoria lucent
Ignibus incensis inimica per arua, putantq;
Amplius haud ullam dubij subsistere causam,

Quo minus inuadant naues cras Marte feroci.
Iuppiter his animū similis uehementibus addit,
Ostentans læuo felicia fulgura signo.
Quos inter ualidis tollens se uiribus Hector
Terribili iam more furit, loue fretus amico,
Nō homines, nō ipse deos fer^o ultrā ueretur,
His furijs fertur rabioso percitus æstro.
Ut primū surgat reparato lumine Phœbus,
Optat atrox: siquidem pietas à culmine proras
Est animus fractis furioso euertere rostris,
Exin tabificos immittere nauibus ignes.
Hasiuxta fumo domitos decreuit Achiuos
Hostili miserè ferro iugulare cruentus.
Hinc nimīū metuo percussa mente minaces
Has ne illi uoces audaci prona deorum
Numina conficiant, ac sit fatale sub ipsis
Mœnibus inuisæ Graijs occumbere Troiæ
Hic procul à patria crudeli cæde peremptis.
At rex si pateris, uel sero respice fessos
Auxilio firmans aduersus Troas Achiuos,
Haud dubiè grauitur turbato corde dolebis
Post, ubi nulla malo poterit medicina peractō,
Nullum consilium, sed nec ratio ulla parari.
Quare flecte aī, ac danais multo antè salubrē
Con-

Confer opem dubij sublata peste diuelli.
Sic tibi chare tuis præcepit in ædibus ipse,
Ipse pater Peleus, cum te mittebat Atridis:
O fili ualidas procero in corpore uires
Ipsa dabit Pallas tibi cum Iunone Minerva,
Si feret illarum sic talia certa uoluntas:
Tu modò magnanimi tumidâ fac pectoris iram
Cõpescas, placidæ est potior nam gratia mētis.
Et lites, causas multorū nate malorum,
Effuge, maiori ex meritis quò semper honore
Certatim cunētis dignus uideare Pelasgis.
Hæc dederat mandata senex, obliuia quorum
Te cepere diu. sed agè o fortissime mentem
Vince tuam, ac iram concepti mitte furoris.
Inclyta placato tibi dat rex dona Agamemnon
Quæ tibi perstringã, tu me memorãte benignã
Da mihi saltē operã, p certo ut munera noscas
Quãta tibi in castris princeps promisit Atrides.
Principio septē tripodas, bis quinq; talenta
Aurea, uiginti candente ex ære lebetas,
Bis sex præterea solitos certamine palmam
Veloci cursu reliquis auferre iugales.
Haud sine diuitijs foret hic qui tanta teneret,
Non foret hic auri fului possessor egenus,

Quāta Agamēnonij pedibus retulere caballi.
His addet septem formā præstātē puellas
Lesbidas, euersa quas per te elegit ab urbe,
Multorū gnaras operū simul atq; laborum,
Quæ lōgē superant formoso corpore cunctas.
Illis accedet nuper quā abduxerat ipse
Filia Brisei. diuorum numina iurat
Se nunq̃ thalamos raptæ inscendisse puellæ,
Aut tetigisse suo uiolatum corpore corpus
Ceu uir legitimo suevit mulierq; cubili.
Hæc tibi mox aderūt iūctim simul oīa præsto.
Quòd si deinde dabit superūm clemētia Troiā
Ingentem Priami regis subuertier urbem,
Auri ærisq; tuas numeroso pondere naues
Impleto. præda aſt ubi distribuetur Achiuīs,
Viginti ipse tibi Troianas ordine matres
Eligito ex omni pulcherrima corpora turba,
Quæ sunt post Helenæ formā laudata Lacænæ.
Si uerò ad patrios unq̃ remeabimus Argos,
Huic gener esse potes pariter dilectus Oreste
Cū puero, teneros iam pubescēte per annos.
Tres illi natæ uersantur in ædibus altis
Chrysothemis cū Laodice cumq; Iphianassa.
Harum quæ placitura tibi est sine dote dicata,

Connubio iunctam ducas ad tecta parentis.
Thesauros addet uobis ingentia dona,
Quanta sua nullus dedit unquam munera natae.
His addet septem multis cum gentibus urbes,
Cardamylen, Enopenque feracem graminis, Iren
Ingentes Pheras, pratis Anthean amoenis
Cospiciam, Aepeaque, et Pedason undique cinctam.
Vitiferae Bacchi generantis collibus uuas.
Cuncta Pyli pelago sunt oppida structa prope quo,
Quorum pulchra colunt opulenti moenia ciues,
A quibus ut numquam donis cumulatus amicum
Cernes exhibitum gaudes tibi semper honorem.
Atque tuis laeti parebunt legibus omnes.
Haec tibi lenito mox (inquit) missa dabuntur.
At si non possis non esse infensus Atridae,
Eius et irato tibi non nisi munera sordent,
Tum precor ut saltem populi misereris Achiui
Vexati toties duri certamine Martis.
Hic tibi diuinos alacris praestabit honores.
Et nunc tempus adest magnae quo gloria famae
Non moritura tua possit uirtute parari,
Audacem capies certe nunc Hectora, postquam
Impulsus rabie tibi uenit ab urbe propinquus.
Nec sibi quenquam parum censet uirtute uel armis

E' cunctis quotquot classe huc petiere Pelasgi.
Huc cōtrā est magn⁹ dictis affatus Achilles:
Dulichiae gentis princeps Laertia proles,
Sunt tua uulgari mihi dicta neganda repulsa.
Sic erit, ut statui iandudum mente, futurum,
Ne semper querula uenientes uoce molesti
Hic modò, mox alius nostras obuerberet aures:
Ut mihi tartarei postes inamabilis Orci
Sunt odio, sic ille mihi deuotus habetur,
Qui premit hoc animis, aliud sed uoce pfatur.
Porro ego quæ nostræ uisa est sententia menti
Optima, simpliciter uerbis effabor apertis.
Ut reor, haud unq̃ me persuadebit Atrides,
Nec quisq̃ è Danaïs, q̃a gratia nulla relictā est
Semper in aduersos pugnāti gnauiter hostes.
Est eadem fors bellāti, in castrisq̃ manenti.
Strennuus ignauusq̃; pari uenerantur honore.
Sunt etiam æquali subiecti deniq̃; fato,
Et qui multa manu non pigra fecit, & ille
Quem tenet imbelli cessantem corpore terror.
Nec mihi plus superest, quis sim plurima pass⁹.
Hanc animā in duri semper discrimina belli
Obiectans, uelut implumes cibāt anxia pullos
Ore ferens escas multo sudore paratas

Ex-

Excrucians semet miseranda & fida uolucris:
Haud secus insomnes ego multo tēpore noctes
Transēgi uigil, ortarum sed longa dierum
Tēpora cōtra hostes infesto Marte cruentus
Consumpsi duris bellando miles in armis
Semper ob uxores charissima pectora uestras.
Bis sex diripui subuersis mœnibus urbes
Nauibus adiutus nostris, pedes at minus una,
Ex his plurimæ opes, substātia multa, supellex
Non parua à nobis uastās huc uecta per undas
Est data ductori Argiuū simul omnis Atridæ,
Ille sed ad celeres tranquillo pectore naues
Expectans, audis suscepit munera palmis,
Quædā distribuens parcè, licet ampla teneret:
Munera sed ducibus quæ præstitit, illa recepta
His immota manēt: me solū orbauit Achiuū
Ex omni numero dilecta coniuge raptā,
Qua cum postq̃ inijt socij commercia lecti,
Gaudeat oblectans mentem lasciuus Atrides.
Et quæ caussa subest aduersus Troas Achiuus
Bellandi? aut huc collecto cur milite uenit
Atrides? an non Helenæ tolerata Lacænæ
Huc uos ultores iniuria traxit Achiuos?
Num soli è cūctis mortalibus esse putandi

Atri-

Atridae nuptas qui complectuntur amore?
Nā quicūq; bonus cordatū pectus habebit,
Ille suā uxorem summo complexus amore
Diligit, ac illi solitos ostendit honores:
Sicut ego hāc, nostrum quis captiua cubile
Ambijit, ex animo charam fouiq; habuiq;
At nūc ē manibus postq; mihi munus Atrides
Extorsit miserē, defraudatumq; fefellit,
Ne bene me gnarū susceptæ deniq; fraudis
Tentet iners: nec enim me uoce mouebitis unq;
Atqui cum reliquis tu cōsultabis Vlysse
Regibus, hostilem ut moueas à nauibus ignem.
Quā uerò nobis hic multa absente peregit?
Scilicet & naues muro circumdedit alto,
Et circumduxit lata tentoria fossa,
Aspera quæ passim palis horrescit acutis:
Sed nec sic potis est miser Hectoris ille cruenti
(Proh pudor) audacem bello depellere dextrā,
Porro donec Achiui me duce bella gerebant,
Noluit à muro campos ingressus apertos
Hector Priamides aciē protendere pugnae,
Vix adiit Scæas timido certamine portas,
Et semel annosam est ausus contingere fagum,
Me solum expectans, ubi uix elapsus abiuit

Quo

Quo minus à nostra prostratus corruiſt haſta.
At nunc cum magno poſtq̃ pugnare reſuſo
Hectore, cœlicolis ſacris cras ritè litatis
Protrahere eſt animus ſtipatas in mare puppes.
Si cupis, aut ſi forſan erunt tibi talia curæ,
Helleſpontiacas ſpectabis nare per undas
Luce meas naues tenebris oriente remotis,
Atq; uiros ualidis uerrentes æquora remis
Impigros ſocios magno conamine. quòd ſi
Neptunus uentis impleſcit uela ſecundis,
Tertia lux uectos patrijs nos ſiſtet in oris.
Eſt mihi magna domi multarũ copia rerum
Ad Troiæ pugnas huc claſſe relictæ petenti.
Atqui etiã hinc alio cõpletis nauibus auro
Diſcedam, nec non rubei ditiffimus æris.
Præterea graciles florente ætate puellas
Et cani ferri formandum incude metallum
Abducam, quæ ſorte mihi euenere ſecunda.
Porro quod dederat primũ mihi mun⁹ habere,
Rurſus idẽ per uim princeps Agamœno recepit.
Singula cui reſeres, ut mando, proſatus aperte,
Quò capiat reliquos etiam indignatio Graios,
E Danais ſi quẽ poſthac quoq; fallere geſtit:
Qui nõ, perfricta quis ſit fronte caninus,

Audeat in nostros faciem defigere uultus.
Sed neq; consilium uobis conferre libebit
Hoc cum coniunctis, non ulla negocia rerum.
Ex quo me primū frustratus fraude fefellit,
Haud dabit Atrides iterum mihi uerba dolosus.
Sit satis hoc tentasse semel, nunc ille quiescat
Ac ualeat, quoniam mentem deus abstulit illi.
Sunt inimica mihi illius quoq; munera, quippe
Quē Care contēpto nūquam maioris habebō,
Non, mihi si decies aut ultra tanta darentur,
Quanta modō rebus iam possidet ille paratis,
Et quanta illi olim sunt accessura tenenti,
Quāta nec Orchomenon ditat substantia rerū,
Nec quibus Aegypti Thebanæ censibus arcēs
Sunt celebres, ubi opū uis est immensa reposta,
Quarum centenis referantur mœnia portis,
Per quas alterna uice millia multa uirorum
Cū plaustris et equis simul egrediūtur et intrāt:
Nec si tāta daret, quantū undiq; pulueris extat,
Aut quātum bibulæ tenet undiq; littus arenæ,
Nostrū animus petulās est psuasurus Atrides,
Is prius illatæ quā soluerit omnia noxæ.
Nec mihi connubio Atridæ sociabo puellam,
Inferior quamuis siet hac Venus aurea forma,

Et superet doctam licet ingeniosa Mineruam,
Non tamen hæc uinclo cedit mihi iūcta iugali.
Ille sed è ducibus generum sibi quærat Achiius
Longè alium, qui sit tum convenientior ipsi,
Tum qui me imperij sceptris præcellat auitis.
Quod si unq̃ patriæ superis ductoribus arua
Intraro sospes, Peleus Iunone secunda
Vxorem nobis sociali fœdere iunget, (las.
Nā fouet innumeras modò Græcia magna puel
Nec numerū illarū dat patria Phthia minorem
Magnorū natas procerū, multæ quibus urbes
Subiectæ parent, harum dulcissima coniunx
Quæ mihi cūq̃ placet pprias ducetur ad ædes,
Horsum me magis impellit mens alta, maritus
Vt iuuenem & nostris uxore moribus aptam
Extractis opibus, genitor quas antè parauit
Peleus, oblectem dulci complexus amore.
Nulla mihi uitæ res anteferenda uidetur.
Quamlibet excellēs, non ipsa opulentia Trōiæ
Ingentis, pridem qua tempore pacis amcenæ
Floruit urbs populosa prius q̃ classe Pelasgi
Fluctibus æquoreis uecti uenere Mycenis:
Sed nec Apollinei locuples substantia templi
Delphica quæsitæ ubi præstat Pythia sortes.
Namq̃

Nanq; boues aliqua possent ratione parari,
Lanigeriq; gregis pingues cū matribus agni.
Quinetiā tripodes, & equorū plurima turba
Cornipedum certo datur acquirenda labore.
Sola potest nunq; mortalibus uita redire,
Hæc amissa semel, non est reparabilis ulli.
Iam mea me genitrix albis argentea plantis
Diua Thetis duplici subiectum conscia fato
Prædixit, quòd si Neptunia Pergama circum
Gessero sanguineas audaci pectore pugnas,
Nunq; post reducem me patria chara uidebit.
Attamē hinc semper uicturæ gloria famæ
Exurget nobis omni memorabilis æuo.
At si iam patrios deserto Marte penates
Accedā, celebris perijt mihi gloria, sed me
Annis longæuum senio curuata senectus
Excipiet, nec ego ueloci morte peribo.
Quare cōsulerem reliquis ego fidus Achiuīs,
Protinus ut patriæ succedant finibus omnes.
Nunq; Martigenæ capietis mœnia Troiæ,
Iuppiter ipse suo Troianos robore firmat.
Et populo maior semper fiducia crescit.
At uos regressi ducibus referetis Achiuīs
Qualia sim uobis legatis uerba locutus:

Nam decet ista senes prouincia, quò potiore
Consilio lapsis properent succurrere rebus.
Ne sua flāmiuomo mox classis ab igne creme-
Et popul⁹ duro succumbat Marte perēptus (tur,
Hic iuxta naues, quoniam hæc consulta Pelasgi
Nequicquā euentus sperant habitura secundos,
Dum grauiter læsi iusta stomachabimur ira.
Phœnix hic capiat mulcentem pectora somnū,
Vt cras in patriam socios comitetur euntes,
Si uolet, inuitus non abducetur Achilli. (bant
Sic memorat, cūcti proceres simul ora tene-
Sermonem Aeacidæ turbata mente stupentes,
Quippe graui nimium renuebat uoce rogata.
Hunc tandem serò lachrymis affatur obortis
Phœnix, Argiæ metuens incendia classis:
Ergo tui quoniam reditus es certus Achille,
Nec uis à nostris depellere nauibus ignem,
Postquam non molli feruet tibi pectus ab ira,
Cui nā me hic solum charissime nate relinques
Discedens? comitem tibi quem pater addidit illo
Tēpore, quo primū ē patria te misit Atridæ
Communis nondum belli fandiꝑ; peritum,
Vnde uiros cernis uirtute emergere claros.
Propterea Peleus tibi me dedit esse magistrum,

Bellandi qui te facerem fandiq; potentem.
Hæc me causa mouet, ne te sine nate relinquer,
Non mihi si certis promissis annuat ipse
Iuppiter, exutum senio florentibus annis
Deniq; me factum iuuenem reuirescere posse,
Qualis ubi primum Graijs è finibus exul
Cedebam fugiens genitoris Amyntoris iram.
Qui me formosæ cõsuetum propter amorem
Pellicis, infensus dictis lacerabat amaris
Cottidie inuadens. huius tenebatur amore
Ille, meã cessans non dedecorare parentem,
Mœchus adulterio. hinc mater me chara fatigat
Assiduis precibus, dum supplex instat & urget,
Pellicis ut properẽ uitiatæ inscendere lectum,
Quo factò illa patris thalamos exosa seniles
Sperneret. huius ego precib⁹ superatus iniquis
Pellicis inuasi furtiui fœdera lecti.
Quod pater infandiferuens ubi conscius acti
Senserat, accensus furijs est multa precatus
Dira, ciens tristes imo ex Acheronte sorores,
Ne qua suis unq; soboles me nata parente
Luderet in genub⁹, quæ uox haud irrita cessit,
Nã Stygij implerũt inimica precamina diui,
Ille gener Cereris rapta cum cõiuge Pluto.

Hic

Hic mihi commoti genitoris in ædibus ultra
Haud fuit acceptum cōcessam ducere uitam:
Quamuis me socij, quis me multa sobriini
Orarent, nimia quoq; sedulitate tenerent,
Crebra licet cæsis struerent conuiuia bobus
Atq; agnis, multaq; sues pinguedine crassæ
Vulcano sua terga darent urenda uoraci,
Multaq; melliflui biberetur copia uini.
Inde nouem noctes me circū membra sopore
Laxant alterna uigilantes sorte, nec unquam
Defuit incensi focus ardentissimus ignis.
Nanq; alio magnæ lucebat porticus aulæ,
Vestibulumq; alio circumdabat igne cubile.
Ast ubi iam decimæ uenerunt nubila noctis,
Tunc foribus thalami ruptis egressus & aulæ,
Transiliens ualli munimina tutus abiui,
Fallens excubias, turbam fallens famularum.
Mox uag^o Argolicos ppero dū linquere cāpos,
Fertilibus Phthiæ successi finibus exul:
Rex ubi me Peleus animo suscepit amico,
Ac me ceu genitor natum dilexit amanter,
Quem locuples solum seris suscepit in annis,
Et me diuitijs cumulauit munificus rex,
Reddidit & multa me Peleus gente potentem:

Extremo Phthiæ Dolopes sub fine regebam.
Hinc ego te tanta feci uirtute ualentem
Inclyte Pelida, immodico te semper amore
Cōplectens, alio nec enim comitante uolebas
Lætus adire cibus conuiuia structa paratis,
Fercula nulla domi nisi me præbente paternæ.
Sumebas, aut in mea te genua antè locatum
Imponens tenero sociassem uina palato.
Sæpe merū nostras reuomēs ex ore rigasti
Vestēs, inualida nutans ætate puellus.
Sic ego multa tuli te propter, multa labore
Exhausi, hæc mecū persuasa mente uolutans
Ut quoniā nostro nunq̃ mihi sanguine prolem
Præstarent ortam superi, te illustris Achille
A' puero officijs possem mihi reddere natum,
Exitū ut quōdam meritis pro talibus à me
In duris presso uelles depellere rebus.
Ergo agē uince tuā generoso in pectore mentē,
Te talem nec enim decet implacabile pectus.
Quælibet est superū mutabilis ira deorum,
Quamuis sit uirtus horum atq; potentia maior,
Sæpe tamen uotis diui pacantur & extis,
Sæpe prece & puro fiunt libamine mites,
Hos quoties hominū læserunt impia facta.

Quin-

Quinetam Litæ natæ Iouis esse feruntur,
 Rugosæ, claudæq; pedes, & lumina toruæ,
 Quæ retrò curis Aten comitantur onusta.
 Cū pedibus sedenim & mēbris quoq; polleat
 Has celeri gressu lōgē præcurrit, & oēm (Ate,
 Occupat immenso præiens discrimine terram,
 Innumeris hominū cōplens commercia dānis.
 Illam sed faciles Litæ post terga sequuntur,
 Læsis consilium auxiliumq; salubre laturæ.
 Iam Ioue qui natus monitus reueretur, ille
 Ex his ætutum captat bona multa uicissim,
 Vota nec illius non exaudita repellunt.
 At, qui Litarum monitis non paret amicis,
 Has bona suadentes sed spreuerit ille superbe,
 Mox adeūt patrē precibus cōsuetæ rogantes
 Ut luat acceptis ex Ate tormina pœnis.
 Quare agē flectēdum quoq; te Pelida puellis
 Da Iouis, ac illis solitum fer uictus honorē.
 Sapius hæ placidē mentem flexere bonorum.
 Quod si nulla tibi non plenæ munera dextræ
 Nūc daret Atrides, nec post foret ullā daturus;
 Frenderet at rabido tumidus sine fine furore:
 Non ego te posita commoti pectoris ira
 Auxilium Argiuis maturum ferre iuberem,

Quamuis extrema bellantes sorte laborant.
 Nunc aut tibi multa citò missurus Atrides
 Est dona, & quædã post offeret haud reuocã.
 Quæ se pollicitis promiserat antè daturũ. (dis
 Insuper & summos procures huc ille rogatum
 Certi delectus habita ratione remisit,
 Quorum nec possis uerè reprehendere uerba,
 Sed neq; corporeas illorum spernere dotes,
 Prima licet fuerit non uituperabilis ira.
 Hæc etiam ueterũ laus est audita uirorum
 Olim iam nobis, excandescencia si quem
 Fortè grauis tumidũ stimulis agitasset amaris,
 Hos sua muneribus crebrò placanda dedisse
 Pectora, nec rarò uerbis superanda benignis.
 Et iam clara subit ueteris mihi fabula facti,
 Hanc etiã dulces memorabo hic inter amicos.

Ingens pugna fuit Calydonia mœnia circum
 Ciuibus Aetholis socia cū gente propinquũ
 Curetum: alternis bellantes sæpe cadebant
 Cædibus. Aetholi siquidem Calydona tuentes
 Pugnabant, hostes uersis sed mœnibus illam
 Curetes captis spolijs excindere tentant.
 Causa mali tanti fuit his irata Diana,
 Quòd non ob plenos successus fertilis anni

Primitias illi frugum sacrauerat Oeneus:
Et cum dijs alijs rex splendida sacralitaret,
Solā inhonoratā nō aduocat ille Dianam
Nescius, aut fortē in mentem nō uenerat illi.
Attamen offensa magnam Latoida læsit.
Propterea Oenēios agrestem diua per agros
Misit aprum ultorem, candentē dentibus albis.
Protinus ille furens multis regalia complet
Arua malis. patulis radicitus eruta ramis
Arbor multa cadit, mali cum floribus ipsis
Prosternunt latē deiecto uertice terram.
Exiit hunc uita Meleager morte peremptum,
Cum uenatores multis ex urbibus ille
Atq; canes acri duxisset odore sagaces.
Vincibilis nec enim paucis erat ille manipulis,
Tantæ molis erat Latoidos horribilis sus,
Et dederat duro iam plurima funera læto.
Deniq; propter apri Oenidæ iam cuspide fixi
Et caput immane, & rigidis horrentia setis
Terga, furoriferos commouit diua tumultus,
Inter Curetas simul Aetholosq; colonos.
Ergo dum fortis pugnans Meleager obibat,
Semper ab infesta Curetes clade ruebant:
Nec numero plures licet, extra mœnia quibāt

Hostem expectantes duro sub Marte manere.
 At postq̃ flammis heros Calydonius iræ
 Exarsit, queis prudẽtum quoq; pectora turgent,
 Desertis pugnis irascens ille parenti
 Althææ, in gremio pulchræ iacuit Cleopatრæ
 Coniugis, ẽ nitida Marpissa matre creatæ
 Atq; Ida genitore, uiros qui uicerat omnes
 Temporis illius membrorum uiribus acer,
 Qui Latonigenãq; in tonso uertice Phæbum
 Pennigeris telis formosæ nomine Nymphæ
 Impetere est ausus, quam tũc cognomine chari
 Alcyonẽ certam ob causam dixere parentes:
 Alcyones etenim multum lugentis amarum
 Experiens fatum mater plorabat ab illo
 Tẽpore quo rapuit Cleopatრã Phæbus Apollo.
 Huic ille accũbens feruentis pectoris æstum
 Lenibat, propter materna precamina motus.
 Quãdoq; ob eadẽ & crudelia funera fratrũ
 Magno uicta dolore deos est multa precata:
 Multum etiam terram palmis pulsabat, ab imo
 Et Ditem, & Stygiã lunonẽ Acherõte ciendo.
 Prona genu flexo lachrymis fœcunda rigabat
 Illa sinus nitidos uestis uestana fluentis,
 Filius ut misera deuotus morte periret.

Has obscura preces inimiti prædita mente
Ex erebi tenebris tandem exaudivit Erinny.
Illorum subito portas & mœnia circum
Ingens exoritur trepido clangore tumultus,
Altas infesto dum oppugnant agmine turres.
Illum sed precibus grandes ætate fatigant
Aetholi procures turbata mente rogantes.
Mittunt præterea superum qui templa deorum
Sacra sacerdotes redolenti thure uaporant,
Oratum præsens egressus ut ille periculum
Hostibus occisis patria propellere uellet.
Addita sunt precibus præstata munera magnis,
Ut quocumque loci Calydonia rura uigerent
Fertiliore solo, proprios ibi semper in usus
Quinquaginta iubent fecundi iugera campi
Eligeret, quorum pars altera fertilis uuae
Grata uoluptifici produceret Orgya Bacchi,
Alter a pars fruges proferret arata benignas.
Supplicat huic Oeneus genitor quoque multa ro
Ipse solū ingressus sublimis græde cubilis. (gato.
Concussit tabulas cōiunctas uerbere læui,
Voce petens operam Meleagri supplice nati.
Hunc etiam orarūt dilectæ multa sorores, (uit,
Hūc reuerēda parēs lachrymis Althæa roga-

Hoc magis auxilium implacabilis abnuuit heros.
Deniq; consueti charissima turba sodales
Quos coluit semper summo complexus amore,
Hunc humiles querula lugentes uoce rogarunt,
Sed neq; mens tali prece flexa resedit ab ira,
Antè sui thalami quàm crebris ictibus hostis
Pulsaret muros, & turres scanderet altas.
Etiam Curetes incendia multa per urbem
Magnam miscebant, uastantes omnia flammis,
Tùc uerò Oenidè lachrymàs pulcherrima cõ-
Mellitis dictis supplex aggressa rogauit. (iunx
Cui mala cūcta breui memorat cõplexa relatu,
Quã sortè miseri ciues, quantumq; malorum
Auxilio uacui capta paterentur in urbe,
Ceduntur ciues, tota urbs uastatur ab igni,
Pignora chara trahunt alij, gracilesq; puellas.
His mēs mota malis splendētia protinus arma
Induit, & currens infesta apparuit hasta,
Ac sic Aetholis damnosa tempora lucis
Depulit Oenides cæso feliciter hoste,
Iratum superans animum: sed nulla dederunt
Illi dona, licet præstantia multaq; ciues
Spondebant, frustra sed pestem depulit ille.
At tu ne talem feruenti in pectore mentem

Concipias

Concipias, horsum nec dæmonis ullius astu
Impellare precor, quoniam grauiore labore
Haud dubiè incensas possis defendere naues,
Obuius extensis sed enī arripe munera palmis,
Præstabuntq; parē cū Dijs tibi semper honorē
Argolicæ gentes. at si sine munere bellum
Exitiale uiris placata mente subibis,
Tales te nūquā (mihi crede) sequetur honores,
Quāq; sustuleris duri discrimina belli.

Hūc cōtrā est magn⁹ dictis affatus Achilles:
O' Phenix reuerēde senex, Iouis inclyta ples,
Nec uolo, nec tales moror ambitiosus honores.
Quē mihi fata Iouis stataerunt, ille sequatur
Nos honor, hoc iuxta naues retinēte manebo,
Donec uitali spirant mea pectora flatu,
Dūq; genu alterno gressu mihi utrūq; mouetur.
Verum aliud dicam tacita quod mēte reponas,
Ne mea perturbes sic tristi pectora luctu
Atq; dolore, duci gratum facturus Atridæ,
Ille meam mentem tibi non est præter amandus,
Ne mihi te propter nimis ægrè fiat amanti.
Huic mecum faueas nobis quicunq; fauebit,
Ac mecum regnes parilem sortitus honorem.
Illi abeant Graijs ducibus mea dicta ferentes,
Tu

Tu uerò in molli releues hic membra grabato
Capturus somnū, at roseos ubi crastinus ortus
Extulerit Titan, tum consultabimus ambo
Nauibus ituri patrias ne sumus ad oras,
Aut hic mansuri spectantes horrida bella.
Dixerat, & tacito nutu innuit ille Patroclo,
Mollia Phœnici struerentur strata cubilis,
Quò celeri gressu properent decedere castris.

Sic tādē his infit magnus Telamonius Aiax;
Dulichiaē gentis princeps Laertia proles,
Quin nos hinc ergo maturis gressibus imus?
Non ullum sic est habitura oratio finem,
Conficienda uia est, atq; hic referendus Achivis
Quamprimū sermo, quāuis sit durus & asper,
Quo nos cunq; loco suspensa mente sedentes
Expectant Danaï, agrestem sed durus Achilles
Implacido nimium concepit pectore mentem,
Nec sociæ turbæ studio nec amore mouetur
Ipse quibus nobis præ alijs est cultus Achilles
Semper apud naues habito uenerandus honore,
Immitis: citius pro fratris cæde cruenta,
Aut pro nati aliquis miseranda morte necati
Muletam lenito persuasus corde recepit:
Nec pede cætori uita est quæsita fugaci,

Sed

Sed multam pendens uenia dignatus abiit,
 Alter & euicta pacatus mente recepit
 Pœnâ. porro tibi constrictû adamante dederunt
 Cœlestes animum, ob raptæ tolerata puellæ
 Vnius probra, at septem præstamus ab omni
 Nûc tibi fœminea pulcherrima corpora turba
 His alia innumera accedent ingentia dona,
 Indue placatam facili modò pectore mentem,
 Hospitiū reuerere focos, reuerere sodales
 Quos tua tecta tibi iunxerunt fœdere firmo.
 Insuper è Danaïs certò nos esse putamus
 Qui tibi præ cunctis chari sint atq; uerendi.

Hûc cōtra est magnus dictis affatus Achilles:
 O' præstans Ajax animi Telamonie princeps,
 Iuxta dicta meam tibi sunt hæc omnia mentem.
 At mihi non facili turgescit pectus ab ira,
 Illius quoties leuiter fortasse recordor
 Qui me ceu stupidû cūctos hic inter Achiuos,
 Ac uelut abiectum, patria qui pulsus ab urbe
 Errat in orbe uagus, probris affecit Atrides.
 At uos ite citi referentes dicta Pelasgis,
 Me prius haud belli memorẽ fore sanguinolenti,
 Magni quàm Priami natus Mauortius Hector,
 Myrmidonû naues adeat, castrisq; propinquet,
 Argiuos

Argiuos perimens, & puppes igne perurens.
 Attamen à castris & nauibus Hectora nostris
 Declinaturum uim belli certus opinor.

Dixerat, illi aut, sumptis ubi quisq; Lyæum
 Libasset cyathis, duce regrediuntur Vlyſſe.
 Iuſſa Menœtiades ancillis atq; ministris
 Mandat, Amyntorida citò mollia strata parētur
 Phœnici, dictis parent ac iuſſa capeſſunt.
 Nec mora, puluinis denſum ſtrauere grabatū.
 Tunc ibi diffuſus placido per membra ſopore
 Feſſa ſenex lucis nitidum requieuit ad ortum.
 Intima caſtrorum penetralia fortis Achilles,
 Illi ubi lectus erat, ſomnum capturus adiuit:
 Quo cum communes thalamos ſociabat amica
 Filia Phorbantis nitidis malis Diomede,
 Quam tulit exciſa Leſborum uictor ab urbe.
 Ex alia at ſidus dormiuit parte Patroclus,
 Quem propter iacuit formoſa & nobilis Iphis:
 Hanc illi dono dederat diuinus Achilles,
 Scyron Enei felicem ubi ceperat urbem.
 Poſtq̃ ſunt regis legati ad caſtra regreſſi;
 Oblatis cyathis hos excepere Pelasgi
 Certatim proceres ſurgentes atq; rogantes,
 Quorum ſic prior eſt illos affatus Atrides:

O multis

O multis Laërtiade defuncte periclis,
Dic agè, dic ingens Argiæ gloria gentis,
Ecquid ab incensis hostilem nauibus ignem
Pellere Pelides statuit? seu dicta negauit?
Feruēt adhuc tumida forsā mens illius ira?

Talibus huic cōtrā dictis respondit Vlysses:
Rex Atrida potens celebri clarissime fama,
Non uult ille suæ ueteres extinguere flammās
Iræ, sed tumidus grauiore furore subinde
Impletur: quare teq; & tua dona perosus,
Cum reliquis iussit te consultare Pelasgis
Qua ratione rates rutilo tuearis ab igne,
Quaq; tuos populos serues à cæde cruenta.
Addit & ista minax, ubi crastina fulserit Eos,
Inde soluturum se nauibus in mare tractis.
Præterea reliquis etiā consultat Achiuīs,
Protinus ut patrijs succedant finibus omnes:
Quippe capi nunquā cōfirmat Pergama posse,
Dextra namq; sua Troas Saturnius ipse
Protegit, & populo semper fiducia crescit.
Hæc sic dicta dedit, bene quæ nouere sequenti
Qui me sunt comites Ajax & utriq; ministri
Non imprudentes. Phœnix sed dormiet istic
Ullius iussu, ut socios comitetur euntes

Crastina

Crastinus ad patrias conscensis nauibus oras,
Si uolet: inuitū haud est abducturus Achilles.

Sic memorat, cūcti pceres simul ora tenebāt,
Sermonē Aeacidæ turbata mente stupentes,
Quippe graui nimium renuebat uoce rogata.
Et multo tristes manserunt tempore muti,
His donec sera Diomedes uoce profatur:

Rex Atrida potens nota clarissime fama,
O' utinam precibus nullis heroa rogasses
Peliden, tantis oblatis deniq; donis:
Semper enim ille aliās sublata mente superbit,
Et nunc illius maiore superbia fastu
Inflatos animos tollet, mentemq; ferocem.
At iam Peliden heroa ualere sinamus.
Manserit, indutis forsan pugnabit in armis,
Tunc ubi mens illum impulerit, belliq; cupido
Traxerit, aut deus hunc aliq; reuocarit ab ira.
Quare agite, ac mentē monitis attēdite nostris,
Nunc imus cūbitum uinoq; ciboq; refecti:
Quādoquidē mēbris uenit hīc durable robur,
Corporis hinc lassī reparantur deniq; uires.
At postq̄ roseis surgens aurora quadrigis
Lāmpada Phœbeam terris inuexit apertis,
Ante rates equitū peditumq; exercitus omnis

Mox

Mox tibi productus stet duris acer in armis.
 Ipse inter primos obeas quoq; munia pugnae,
 Et reliquis animos addens, & praelia miscens.
 Dixerat, applaudūt iucūdo murmure reges,
 Fortia Tydidæ laudantes uerba Pelasgi.
 Ac demū laticem superis ubi quisq; Lyæum
 Libasset pateris, sua sunt ad castra profecti,
 Exin ibi placida laxarunt membra quiete.

LIBRI NONI FINIS.

HOMERICAÆ ILIA

DOS LIBER XIII. NI

COLAO Valla

interprete.

VPPITER ut Troas ad-
 mouit & Hectora classi,
 Hos penes armorum studium
 belliq; laborem

Liquerat, ipse oculos fulgentes

tor sit ab oris

Thracū equitū, gētēq; super respexit & urbes
 Mysorum Agauūq; pares in gentibus æui
 Antiqui, absq; opibus, lactis uescuntur equini;

G

Na-

Naturæ genus innocuæ, patiensq; laboris.
Nō iterū aspiciens Troiā, nec quenq; deorum
Auxilio Teucris censet Danaisq; futurum.
Nō tamen hic latuit te rex Neptune recessus:
Nāq; super Samo nemoroso uertice Thraciæ
Admirans belli sortem populosq; sedebas,
Vnde acies hinc inde atq; omnis cernitur Ida,
Et Priami sedes ingens, & clāssis Achiuūm.
Illicet è summo descendit uertice montis,
Sub pedibus syluæ trepidāt ueniētis & alpes,
Immortalis agens celeres per inania gressus
Ter saltu nixus mox attigit ultima quarto,
Aegæ ubi est illi medijs in fluctibus ædes,
Aureaq; arma nitent nullo uiolanda sub ictu.
Huc ubi delatus, ferratōs cursibus acres
Nectite quos, curru radiant per colla cadentes
Aere iubæ fuluo. se cultibus induit aureis
Cōspiciūq; auro dextra capit inde flagellum,
Admotūq; salit currum, mox fertur in undas.
Agnouisse suum regem maria ipsa uideres,
Sub quo iam tremulis gestibant motibus undæ.
Atq; eius summas currus perlabitur undas.
Nulla mora, ad naues donæ peruenit Achiuū.
Antrū immane mari summo sub fluctibus altis,
Aren

Arentem Tenedon mediū latet inter, & Imbrō.
Illic sistit equos terram qui circuit undis,
Amborum curru mox aurea uincula soluit,
Ambrosia irrorans fremitantibus ordea fudit,
Illaqueatq; pedes aurata compede, ne quis
Soluere possit eos, aut uincula rūpere, donec
Expectet regē rediturū. ipse agmina Achiuūm
Hortaturus adit, uiresq; incendere bello.
Tum Troes flammæ similes aut turbinis instar,
Hectora Priamidē turmatim in bella sequūtur.
Nil intentatum linquunt, nec ferre laborem,
Quo Danaos inter puppes extinguere adorsi,
Ignibus aut iaculis ualeant exurere classē.
Tum deus undisonans mortales induit artus
Omnia Calchanti similis uocēq; habitumq;
Ac ueluti à pelago ueniens hortatur Achiuos.
Aiaces primū stantes affatur in armis:
Nūc opus est animis, uires reuocate, timorem
Mittite, nūc populos tutari, en classe sub ipsa
Bella gerunt, totis occurrite uiribus, hostes.
Nūsq; alibi timeo Teucrorū arcere furores.
Hinc nos inuadunt, & currere lōgius audent,
Nanq; alios aditus passim tutantur Achiui.
Hinc tantum timeo ne quid patiamur acerbi.

Hinc flammæ similis candenti Martius urget
 Hector agens turmas, & se Iouis ingerit alti
 Auspicijs fretus, diuûmq; è sanguine iactat:
 O' si aliquis nobis tanto in discrimine præstet
 Immortalis opem, viresq; inspiret Achiuis,
 Quò saltem ualeant propellere nauibus ignē,
 Atq; ipsum Iouis auspicio licet Hectora nixum.

Talibus undisonans Aiaces excitat armis,
 Et sceptro quatiens impleuit uiribus ambos,
 Dat pedibus celeres cursus, mēbrisq; uigorem.
 Ille uelut uultur uolucrum speculatus ab alta
 Rupe uolat, medioq; aliam per inania cursu
 Insequitur, donec latebras per gramina prædā
 Vnguibus infiliēs quærentem euiscerat uncis.
 Agnouere deum procures sub imagine falsa.

Affatur Telamoniaden Oileius Ajax:
 Nō nos fata canēs, & qui sapit omnia Calchas
 Admonet, o Ajax, superūm qui lapsus Olympo
 Calchanti similis, naues & castra tueri.
 Posteriora pedum uestigia certus euntis,
 Ardentesq; notavi oculos. num respicis Ajax
 Quis uultus, uocis ue sonus? quis spiritus illi?
 Diuini facile est discernere signa decoris,
 Humanis sint rara licet commercia cum dñs:

Quum

Quū mihi nūc animus maiori feruet in hostes
 Pugnandi studio, iam gestit dextera ferrum,
 Stare pedes nequeūt, iam iā salit impetus, & uis
 Acrior insurgit, pugnaq; immensa cupido.

Illi tum contrā reddit Telamonius Ajax:
 Vis mihi nūc eadem, sequitur sua lācea dextrā,
 Vltrò animus pugnae pedibus perniciores aura.
 An deus humanis mentē, uel dira cupido
 Exagitet? solus diuum in certamine posco
 Hēctora Priamidē, populos qui territat armis.
 Sic illi inter se uario sermone loquuntur,
 Numinis instinctu pugnae maioribus aucti
 Viribus, inde alios celerat Neptunus Achiuos
 Quibelli circum naues sudore madebant.
 Horū aīos pugnae labor attenuauerat ingens,
 Et dolor hostiles cuneos transcendere uallum,
 Et faciles ad castra aditus nauesq; uidebant.
 Posse rati exitium pelli non uiribus ullis,
 Fundebant lachrymas mœsti, et suspiria corde.
 Per mediū celerans cūctos hortatur in armis
 Neptunus, uiresq; animis praeſtātibus auget.
 Ante alios Teucrum, mox Leiton, inde ciebat
 Peneleonta heroa, Thoantaq; Deipyronq;
 Merionem simul, Antilochū, fortissima bello

Pectora. mox tales effundit pectore uoces:

Proh pudor, ò iuuenes uobis pugnātib⁹ ultrò
Sperabam tutas hostili à turbine puppes.

Quòd si adeò attoniti pugnā modò qsq; recusat,

Hæc erit illa dies, quæ uos cecidisse sub armis

Arguet Iliacis populos sub Marte cadentes

Auspicijs segnes. oculis quàm mira uidentur

Ista meis, & dura quidem: nā tale futurum

Prodigiū nunq̄ rebar (nisi Iuppiter autor)

Troianas acies pugnando inuadere classem.

Hi quondam similes cervis fugientib⁹, acer

Quos agitat metus in syluis, ubi pabula fiunt

Pardalibus lanianda feris. seu præda luporum,

Imbelles non antè manus, nō agmina Graiūm

Expectare ausi, nec sese credere pugnae.

Nunc procul effusi circa tentoria certant

Anterates. ò segnities, ò principis ira

Causa mali: nanq; imperio parère recusant

Seditione ducum populi, & cōsuetâ relinquūt,

Quiq; suos comites in aperta pericula relinquūt.

Intereunt miseri sub puppibus, acrius hostis

Instat enim, nemo auxilio succedit Achiuis.

Indignantur enim ductori gentis Atridæ,

Hoc, quia præstātem bello cōtempserat Achillē.

Nō

Nō tamē est cur uos pugnae mora lōga retra-
 Hac ne adeò funesta odia, socij q̃ dolores, (ctet.
 Ut nequeant aboleri animis? placantur & irā
 Sape deūm, mētes q̃ hoīm placabitis. ergo
 Cōsulite in medium. sunt hic latissima bello
 Pectora, sunt animi, & rebus spectata iuuent̃.
 Nō ego nūc homini (quanq̃ modò debilis æuo).
 Pugnare attonito, quē iam timor arcet ab armis.
 Sim licet imbellis, cur non ego Martis inertes
 Arguerim socios? quorū fortissimus inter
 Quisq̃ calet sortes, pariet tamen ista futuris
 Triste aliquid maius, nec tūc medicabile uulñ,
 Segnities tam sera. igitur conuertite mentes,
 Ante oculos ignominia modò ponite, & ingēs
 Dedecus ò nostrū, quod nulla aboleuerit ætas.
 Hector it ante rates, strepituq̃ exterret Achi-
 Marti⁹ effraētis trāscēdit mœnia portis. (uos,
 Sic Neptun⁹ agēs animos exciuit Achiuūm.
 Aiaces geminos fortes cinxere phalanges
 Septæ armis, Pallas nō ipsa erūperet, aut Mars
 Bellorū præses, si cōtrā obsisteret armis.
 Ante alios primi Teucros, diuūq̃ morantur
 Hectora, condensi circū glomerantur in unū.
 Hærebant clypei clypeis, hastilibus hastæ,

Vmbonē terit umbo, premūt arma arma, uirum
 Et galeas galeæ, nutant in uertice coni, (uir,
 Ornatusq; pilis simul immiscetur equinis,
 In manibus curuata uirum reflectitur hasta.
 Armorum facies, & uis coit omnis in unum:
 Stant auidi pugna, seseq; hortantur in hostes.
 Tum densæ Teucrorū acies & Martius Hector
 Profiliunt, celso ueluti de monte reuulsus
 Vi torrentis apex per saxa, per auia rumpens
 Præcipitatur, & inde repente rotatur ab amni,
 Effractis ingens resonat fragor arborib⁹, mox
 Desiliens uolucrē linquit per plana tenorem.
 Non secus in Danaos sese fer⁹ Hector agebat,
 Per strages hominū penetrare in castra minat⁹,
 Et naues inter populorū effundere cædes.
 Ut uerò ad densas inceserat usq; phalanges,
 Restitit haud procul inde man⁹. Argiua iuuetus
 Expediunt hastis, & strictis ensibus hostes
 Quisq; ferit, luct⁹ hinc inde, et plurima cædes.
 Bis reiecti hostes. tandem mox turbid⁹ Hector
 Vociferans socios medio de Marte retractat:
 Magnanimi Troes, Lycijq; et Dardana pubes
 Bellipotens satis est, præsentī absistite pugna.
 Expectent me, me tādē experiantur Achiui.

Non

Non iam sufficient, quanq̃ glomerantur in unū
 Turritæ in sese acies: hac protinus hasta
 Præcipientes fundentur enim, lunonius ille
 Magnus multis coniunx me uiribus auxit,
 Sic fatus, cunctos Martis uirtute repleuit.

Hos inter se Deiphobus mox primus in armis
 Aptabat leuior pedibus, præcesserat omnes
 Inclusus clypeo. contra parat eminus hastam
 Meriones diuus, magni quam turbinis instar
 Intorsit, longè sed sustinet æreus umbo
 Intextum toties tauris opus, ima resedit
 Cuspis, & in corpus torta non pertulit ictum.
 Ille pedem referens, concussus pectoris oras
 Cessit, & in clypeo præfixū hostile refregit.
 Meriones retro ad socios turbatus abiuit,
 Quod sine cæde suum telum iaculatus inane
 Perdiderit: subito ad naues celerabat Achiuū,
 Laturus iaculum in castris quod liquerat olim.
 Confligunt alij, pugnae fragor intonat ingens.

Tum Teucer ferro Telamonius excipit armis
 Imbrion egregium, diuino Mentore natum.
 Pedæum hic olim rerum prædiues & auri
 Incoluit, Danaï ad Troiam quàm classe uenirēt.
 Obsidione notham Priami sibi Medesicastam

Connubio sortitus erat, penetrauit ad oras
 Classis ut Iliacas Teucris, generoq; profectus
 Auxilio, incoluit Priami propè mœnia sedes.
 Non secus ille uirū, quàm si sibi natus, amabat,
 Hūc Telamoniadæ dextra procul acta sub aure
 Hasta ferit, quam mox illata cæde retraxit,
 Ille (uelut ferro procera in uertice montis
 Icta cadit folijs per membra uirentibus ornus,
 Dat sonitum concussa solo) super arma fragorē
 Reddidit horrendū, gemuit sub pondere tellus.
 Exuijs inhians Teucer spoliare parabat
 Arma uirū: procul aspiciens quod Martius He-
 Ingentē ualidis contorsit uiribus hastā. (ctor,
 Hic simul aspiciens iaculum uolitare per auras,
 Corpus in obliquum uersus declinat ab ictu.
 Sed gerit hasta necē: Amphimachū ferit Acto-
 Per medias acies trāsfixit pectus eūtis: (rionis;
 Corruit in uulnus, sonitum super arma dedere.
 Hector & Amphimachi galeā tractare parabat
 Insertam capiti, sed Martius obstitit Ajax:
 Respiciens iaculum contorsit in Hectora diuū
 Eminus, hostilis nec quicquā corporis hausit:
 Totus enim ferro tectus lucebat & armis,
 Vix iaculum clypei tetigit pendentia lora.

Non

Non tamē incassum cecidit, nāq; Hēctora lōgē
 Expulit à spolijs. mox bina cadauera pugnae
 Detraxere procul Danaī de strage uirorum,
 Strēnu⁹ amphimachū Stichī⁹, diu⁹q; Menesthe⁹
 Ductor Athenarū, reddūtq; cadauera Achīuis:
 Imbrion Aiaces Martis uirtute supbi
 Eripiunt gemini, ueluti si quando leones
 Præreptam capream de maxillaribus arētis
 Corripuere canū, quā mox nemo inter opacū
 Suspensam referunt: sic illi hostile cadauer
 Sublatum, exuias, clypeumq; & tela ferebāt.
 Tum galea exertum caput à ceruice recidit
 Ajax Oilides leto indignatus acerbo
 Amphimachi, retro p tela, p agmina ad hostes
 Vertit iter, iacit inde caput per inania longē
 Hēctoris ante pedes, cecidit tellure rotatum.
 Nec minus Amphimachi casu Neptunus in irā
 Arserat infausto Danaos sub Marte cadentes.
 Indignatur enim, gressumq; ad littora tendit,
 Auxilium Danaīs, luctus laturus acerbos
 Dardanijs. illi tunc obuius Idomeneus
 In primis heros belli cui gloria summa est,
 A socio rediens, qui uulnere saucius acri
 Parte genu, ferro suram confossus acuto,

Stabat

Stabat inops animi, medicis mādarat alendum
 Curandumq; suis, belliq; cupidine multa
 Accingi ferro rursus gestibat in hostes.

Tum sermone uirum tali Neptunus adorsus,
 Omnia per similis speciem uocemq; Thoanti
 Andremonos genito, qui sub ditione frequentē
 Pleuronem populis omnem Calydonaregebat.
 Aetholiaq; deus ueluti ueneratur ab omni:
 Idomeneu Cretæ ductor, quō robur & iræ?

Quo ueniam in Teucros abiere? ubi pubis A-
 Effera uis aī? cōtrā sic reddidit heros: (chiua

O Thoā, caussæ quis nā modò conscius? oēs,
 Quantū oculis uidi, bello præstamus & armis,
 Non aliquē timor exanimat, nā fortiter audēt:
 Nec quē segnities, nemo nam cessat ab armis.
 Nemo fugit belli sortem quis ferre laborem,
 Et tamen aduerso pugnamus Marte. quid ergo
 Iam certum? deus ille deūm Saturnius augeat
 Troianos, patria procul ut cædamur ab Argo
 Sic miseri statuit rerum moderator Achiui.

Tu tamen o Thoan heros, cum semper in armis
 Perstiteris, Danaos hortare per agmina, si quē
 Defecisse uides, pge ergo, haud desine cceptis.

Tū deus horrissonis terrā qui fluctib⁹ ambit:

Triste

Triste uiro exitium pugnam qui liquerit ultro,
Imprecor Idomeneu, redeat nō amplius Argon
Littore ab Iliaco, pereatq; inglorius & sit
Præda feris canibus lacerada in uiscera et art^o.
Verum nos armis pariter celeremus oportet
Ocyus assumptis: præstantes uiribus ambo,
Ambo pares animis, tum robur, & utilis est uis
Auxilio socijs ueniens, cum cætera turba
Fessa iacet bello, nos & pugnare parati,
Et sumus audentes, opus est ubi fortibus armis.

His dictis abiire. Deus sub Marte labantes
Instaurat Danaos, diuersa per agmina gressus
Nunc hos nūc illos pugnae succendit euntes.

Vt uerò Idomeneus alta ad tentoria uenit,
Induit arma humeros, dextrāq; hastilib^o implet,
Mox celerat, radijs stillantibus arma coruscāt.
Sic ubi fulgur agens sublimi uibrat Olympo
Iuppiter ostentans signum mortalibus iræ,
Irradiat ferrum longè currentis in armos.

Merones cursu medio fuit obuius illi,
Rapturus iaculum pugnae, cui talia fatur:

Meriones Molide animo gratissime nostro,
Veneris unde, effare. qđ arma reliqueris? an tu
Vulnus habes teli? quis nā fuit autor? an ultro?

Nūncius

Nuncius is qui me pugnae non passus inertem
Excires? uenio stragem laturus in hostem.

Illi Meriones reddit sic Martius heros:

Magnanimū Idomeneu populorū maxime du-
lādudū īgrediēs pugna, iaculat^o in hostē (etor,
Deiphobi clypeo frustratum hostile refregi:
Sumpturus uenio si te penes hasta relicta est.

Olli tum princeps sic reddidit Idomeneus:

Si qua uoles, mox una domi & bis dena uidebis
Spicula, quæ muris annixa per atria cernes.

Ille ego tum uictor cæsis ex hostibus olim
Eripui, Troiana quidem sunt arma, sed illis
(Ut quæ inimica man^o gessit) nō utor in hostes.

Sunt clypei, et galeæ, et thoraces ære nitentes.

Tū sic Meriones, Sunt & mihi plurima certē
Rapta manu, sed quæ capiā modo nauib^o arma
Fixa manēt, nō apta mihi, nāq; eminus absunt.

Degenerem nondum fateor me Martis & usus
Militiæ, assueui prima inter prælia fortes

Ire uiros contra, uel cum magis aspera lis est.

Nec mihi præsidio quisq; successit Achiuūm

Pugnanti, tu uera refer, namq; omnia nosti.

Talibus hunc iterū affatur dux Idomeneus:

Non ignarus eram quantis sis uiribus heros, /

Verū

Verū hęc cōmemorare, qd est? Mars urget A-
Nūc op^o est aīs, uirtute et uirib^o, armis (chinor,
Certatī ante rates se quisq; ostētet ī hostes
Præcipuē uirtus alienæ laudis & actus
Aemula, fit maior, studijsq; obnixa nitescit.
Longius alternis tum quantum distet inertī
Magnanimus, quantū ignauo sit fortior acer,
Apparet. stupet ille metu, nec sistit in armis,
Genua labāt, pedib^oq; sup uelut umbra residit,
Nō animo fidit, nō dextræ, in utrunq; recūbens
Sæpe pedē nutat, artus sudore madescunt,
Sponte metu mortis fugit, et sub pectoribus cor
Palpitāt, & gelidi crepitant formidine dentes.
Magnanimi color est idē, formidinis expers,
Nō tremit insidias, postq̄ semel instruit, ardet
Ocyus immisceri & sese ostendere pugna,
Nunc dextra ingeminās ictus, nūc ille sinistra.
Nemo tuā merito, dū non modò terga uel armos
Cervicem ue retro iaculo feriare uel ense,
Virtutē arguerit, uel pectora perforet ictus,
Aut fugienti iterū pugnando cōminus instes
Obuius, aut expers ibis formidinis hosti.
Immo alijs præferre pedem primusq; uideri,
Hoc uirtutis opus primum laudatur in armis.
Hactenus

Haecenus hæc: neq; enī pueri uelut oia frustra
 Ducamus, uel quis poterit fortasse proteruus
 Carpere cunctantes. intra tentoria telum
 I, cape, mox redeas, simul ut celerem⁹ in hostes.

Dixit. Meriones præfixum cuspide telum
 Corripuit, sequiturq; ducem furibūdus euntē,
 Qualis erat Mauors hoīm populator in armis,
 Quē sua progenies Cratherus et acer Atartes,
 Dum populis fatum parat exitiale, sequuntur,
 Quādo Ephyris Thraces Phlegysis ue horrēda
 Bella, uirū quēuis præstātē uiribus ur (minātur
 Ambobus nutant populis certamina, tādē (gēt,
 Cui deus ipse fauet, certa est uictoria parti,
 Non secus incedunt inclusi pectora ferro
 Meriones heros, regnator & Idomeneus.

Tū prior ille refert, Vbi primū irrūpim⁹ hostē
 Deucalide? à dextro cornu potius ue sinistro,
 Per mediūue? acies nec ubi inclinare uidemus?

Illi tū contrā sic reddidit Idomeneus:
 Præsidio Aiares ambo pro nauibus astant,
 Et Teucer, quo non iaculo præstantior aliter,
 Marte bonus stabili pugnaq; resistit in omni,
 Hi poterunt Troum quoscunq; arcere furores,
 Hectoraq; heroum quamuis accertimus armis,

Et

Et rabies illum pugnandi inuasit atrox,
Et classem certet flagrantibus urere flammis.
Non ut retur, erit facilis sibi sudor, ab alto
Ni deus ardentis iaculetur Iuppiter ignes.
Mortali cedit nulli Telamonius Ajax,
Qui uictu Cereris uitæ uescatur & aura:
Non hostile timet ferrum, uec uulnere saxi
Frangitur, aut iaculi manet imperterritus omni
Congressu, inferior non armipotenti Achilli
Viribus, indefessus enim sub Marte moratur.
In leuibus quis enim pedibus similādus Achilli?
A' læuo nobis aditus sit in agmina cornu.
Aut erit alterius de nobis gloria belli,
Vel nostra ex alijs. fatus sic Martius anteit
Idomeneus, mediumq; acies irrumpere certant.
Vt uidere duces fulgur uelut ignis in armis
Cōspicuos, illuc alacris concursus Achiuūm
Aduolat, exortis circum clamoribus instant.
Exterior quā classis erat, certamina surgunt.
Cōfligunt hinc inde acies, furit aspera pugna,
Alter in alterius cōuertunt pectora ferrum.
Mutua fit strages, ueluti per inanæ procellæ
Ventorum feriunt, sese cum puluereã uim
Per uada p̄q; uias glomerāt, torquētq; uicissim,

Colliduntur, & aduersi se turbine quassant.
Non secus inuadunt acies in mutua uersæ
Exitia, insiliunt ferro, rapiuntq; ruuntq;
Obtruncant sese densata per agmina passim,
Sæuit amor pugnae, galearum in uertice coni,
Scutorūq; orbes nitidi, & thoraces aheni
Perstringūt oculos uenientū, & fulgura iactāt.
Qui propè nō pauid⁹ pugnae spectator adesset,
Armorūq; habitus obtutu lätus in ipso,
Atq; alacris, nō ultrā iterū fera bella timeret
Quaecunq; aspiceret. Gemini Saturnia proles
Autores aderant diræ duo numina cladis.
Victores Teucros atq; Hectora Iuppiter ambit,
Non tamē Argiuos extinguere ante Iliō omnes,
Sed Thetidi ut morē gereret, quò maior Achillis
Gloria, quò reges alios excelleret armis.
Neptunus Danaū sortē miseratus iniquam
Teucrorum manibus cædi sub Marte dolebat.
Hoc igitur fratri longè indignatus agebat,
Quo minus Iliadæ belli potirentur honore.
Hæc lis amborū studia in cōtraria mentes
Verterat: unus enim sanguis atq; una propago,
Terra fuit genitrix eadem, sed grandior æuo
Iuppiter, anterior ueluti satus, omnia longè

Callebat rerum multarum gnarus ab usu.
Insidias ueritus fratris Neptunus, Achiuis
Venerat auxilio mortalis imagine septus.
Hostiles illi quamuis magis aspera Martis
Irrumpunt acies, ferro conferta refringunt
Agmina magnanimi, nō horrēt tela manusq;.
Tū (licet ætatis mediæ) Idomeneus Achiuos
Excitat infrendēs, nūc hos nūc uersus ad illos:
Præcipites agitat Teucros, atrumq; timorem
Iniicit, obtruncat multorum corpora ferro.
Hos inter patria Cabyso insignibus armis
Othryoneus erct: Cassandra incensus amore
Venerat auxilio Teucris: sine dote petebat
Priamidem, tali pro munere pactus Achiuos
Sumptibus ipse suis tota deducere Troia.
Hoc illi Priamus promisit fœdere natam.
Spe iuuenis tanti fidentior ibat in hostes
Coniugij. rūpentem acies hastile coruscans
Idomeneus illum media transfixit in aluo:
Corruit in uulnus, sonitū super arma dedere.
Insultans heros strato super arduus hoste,
Mortales (inquit) dignum te laudibus ultra
Otrionee feram, modò si promissa, fidemq;
Dardanidæ Priamo pacta pro coniuge nata

Per solues eadem. tibi nos promittimus Argi
 Atridae gnatam quæ sit pulcherrima forma,
 Vxorem dabimus, populis & mœnibus altis
 Ilion insignem nobis modò uerteris urbem.
 Itamen ad naues, ut connubialia mecum
 Fœdera perficias: tibi sum non improbus autor.

Sic fatus, pedibus per stragis corpus acervos
 Dum retrahit raptis celerans, mox Asius illi
 Affuit auxilio lateri: nam proximus ante
 Quadrupedes aderat, quos tunc auriga tenebat
 Post humeros domini, stricto dū cedere ferro
 Idomenea parat, prior hic intercipit illum.
 Sub mento iugulum transfixit cuspis, & altè
 Gutturè perfosso media ceruice reluxit.
 Corruit, ut quercus, uel ut iستا securibus ilex,
 Quā manus artificis rescindere classis in usum
 Vel nemore in denso, celsis seu mōtibus instat.
 Ante suos collapsus equos, in terga iacebat
 Quātus erat multo respersus puluere, & atro
 Sanguine frendenti moriens immurmurat ore.
 Hic animū trepidus sensumq; auriga reliquit.
 Tunc animi si quicq; habuit, nō ausus ab hoste
 Vertere equos, nec se leto (nam Martius hasta
 Perforat Antilochus) thorax nō ferreus illum

Texerat, inq; uteri medium penetrauit harūdo.
Suspirans curru cecidit resupinus ab alto.
Hic mox Nestorides per tela, p agmina Teucrū
Traxit equos, egitq; pcul, quos tradit Achiuīs.
Deiphobus cōtra telum Idomenea coruscat
Contristatus Asi casu: sed prouidus heros
Inclusus clypeo tauri quem pellis obibat,
Insutum ferro geminis canonibus, altè
Prospiciens telum clypei suscepit in orbem.
Horrendum sonuit ferratæ cuspidis hasta.
Non tamen incassum cōtor sit dextera telum,
Vulnerat Hippasiden. populorū ducere turmas
Suetus erat. furas telum perfodit euntis,
Genua cadūt, mox lapsus humi sup arma recū-
Hic tūc Deiphob⁹ uoces iaculatur ī auras: (bit.
Non Asius tandem ad manes concessit inultus,
Autorem dedimus dīræ solatia mortis
Infernīs, igitur secum lætabitur orco.

Sic fatus. tristis affecit luctus Achiuos,
Antilochum ante alios. casu turbatus acerbo
Indoluit tandem, curam non liquit amici.
Per mediū rumpens traiectum uulnere pugnae
Protexit clypeo, donec subiere sodales,
Mecistens Echionides, & diuus Alastor,

Ad naues illum suspiria longa trahentem
Impositum scuto referunt. hic acrius instat
Idomeneus, stragis nondum satis esse putabat.
Flagrat enim studio, nimiaq; cupidine ferri,
Teucrorū si fortè aliquē modò destinet orco,
Ipse uel intereat, certū modò præstet Achivis
Præsidium. Alcathous pulchris radiabat ī armis
Hesiades opibus pollens, sed clarior omni
Virtutis merito, par & præstantia formæ.
Heroi Anchises coniunxerat Hippodamiam.
Natarum maior, studijsq; exculta Minervæ
Hæc erat, in signē formam decorabat honestis
Moribus, ante alias genitor materq; uerenda
Dilexere, pares quod uinceret arte puellas.
Sic iuueni ingenuo qui Troia excelleret omni
Nupserat, hunc armis sacrauerat Idomenei
Neptunus, uelauit enim, ne cernere possit,
Lumina: moliri ue fugam, dedit obuia plantis
Vincula, perstabat ueluti immobile robur
Seu procera solo fixis radicibus arbos.
Obuius obiecta pectus transuerberat hasta
Idomeneus, clypei textit non lamina ferri,
Non totiens tauri pellis circumdata: transit
Loricæ squamas, tepuitq; in pectore cuspis.

Dat sonitum lapsus fato moribundus acerbo,
Voluitur, insiliunt circum præcordia pulsus:
Spiritus extincto tandem pulmone recessit.

Talibus Idomeneus percussit uocibus auras:
Deiphobe illuxit nobis per gloria, quando
Tres una pro cæde uiros mactauimus. at nunc
Dignū op⁹ amborū, mecū modò cōsere dextrā,
Dæmonie huc assiste, simul iactaris ut amens.
Aspicias qualis ueniat Ioue natus in armis,
Vnde satus Minos, qui Deucaliona parentem
Edidit illustrem, Creta me liquit in ampla
Deucaliō regē populorū & gentis auitæ.
Huc tibi iam patrijs uexit me classis ab oris,
Omni⁹ exitium Teucris Priamōq; futurum.

Dixerat, ille animi dubius sub pectore uersat
Auxilio quenq; Teucrū qui præstet in armis
Euocet, aut animi fiden⁹ decertet in hostem.
Ambiguo tandem potior sententia uisa est
Acciri Aenean, acies erat ultimus inter,
Insensus Priamo regi. cum fortior esset
Pugnantes inter, nullum sibi munus honoris
Pro merito uirtutis erat. tum talibus in fit:

Aenea Teucrū nunc te cōsultor oportet:
Auxilium genero, si te modò gloria tangit,

Fer. celeremus enim, iacet is modò sauci⁹ armis.
 Imecum, gener est, & te nutrit in aedes
 Ille suas puerum, & miro dilexit amore.
 Martius hunc leto dedit Idomeneus acerbo.

His animum dictis saeuus dolor egit in iram,
 Acrius hostiles cuneos irrumpere certat
 Idomeneia petens. manet imperterritus heros
 Idomeneus, ueluti canibus de montibus altis
 Actus aper, setis horrentibus instat in armis,
 Igne micant oculi, dentes in dentibus atrox
 Exacuit, uenantum acies cunctatur, & ultrò
 Ire canes contra telisq; frequentibus audet:
 Non secus Aenean iraq; armisq; frementem
 Idomeneus manet intrepidus. tū fortè p̄p̄inquos
 Ascalaphū aspiciens, & Apharea, Deipyrōq;
 Merionem, heroas praestantes, Antilochumq;
 Hos ciet: O' fidi comites (sic fatus) Achiui
 Ferte citi auxiliū: timeo nā solus, & impar
 Aeneam pedibus celerem manibusq; minantem
 Prospicio, sumptis qui me petit improb⁹ armis.
 Exitio multos pugnando affecit Achiuos,
 Quin illi floret (quæ uis ingentior) æuum.
 Esset par ætas, & idem si robur in annis,
 Aut animi eximiam de me uictoria laudem

Fer.

Ferret, uel cæso tandem concederet hoste.

Talia dicenti sociūm chorus omnis in unum
 Hærebant, clypeos lateri sibi quisq; parabat,
 Tela manu, pergunt animis & uiribus aucti.
 Nec minus Aeneas socios uocat eminus ipse,
 Deiphobū Paridemq; uidens, et Agenora diuū.
 Ductores adeunt omnes, mox plurima Teucrū
 Turba subit, ueluti pecudes cū dux gregis æteit,
 Quē potur⁹ aquas sequitur grex pulsus ab her
 Spectat oues pastor secū lætatus euntes: (ba,
 Sic animū Aeneæ circumflua turba replebat
 Lætitiā. postq; Teucrūm glomerata iuuentus
 Alcathoon circum longis innititur hastis,
 Ictibus alternis concusso pectora ferro
 Horrendum crepitare furentis turbinis instar,
 Tela sonant, utrinq; uiri duo, quisq; per agmen
 Eminent alterutrum, tum primus in Idomeneā
 Aeneas uiibrans ingentem uiribus hastam
 Contorsit, procul aspiciens declinat ab ictu
 Idomeneus: celer is uolat. & sine cæde p auras
 Vibrata intremuit ualido uelut acta lacerto.
 Oenomaum Idomeneus nō frustra pculit ictu.
 Per medium scindēs latebras thoracis ad ima
 Viscera cuspis adit: cedit collapsus in arma,

H s Indi

Indignatus humum uita fugiente momordit.
 Idomeneus hastile uiri de cæde retraxit,
 Nō arma ex humeris potuit meliora, repulsus
 Missilibus. cursus pedibus non acer in illo
 Insultare alijs, cursū ue excedere pugna,
 Sed diro sub Marte diem pugnare morando.
 Ut uita Oenomaum diuus spoliauerat heros,
 Ferre pedē sensim: dum se retrahebat ab armis,
 Deiphobus ualidis ingentem uiribus hastam
 Cōiicit: hunc odio pignantē semper habebat.
 Fallitur hasta uolans, hærentem perculit autem
 Ascalaphon, trāsītq; humeros, et pectora ferrū:
 Labitur, & moriens fuso se uulnere turpat.
 Nondum terrificus forti cecidisse sub hoste
 Mars natum audierat: cæli regione remota,
 Omnis et ordo deūm periter sub nubib⁹ aureis,
 Concilio Iouis ammoniti conuexa tenebant,
 Impliciti neutrūm partes in bella fouerent.
 Tū circum Ascalphon pugnātū turba fremebat
 Arma hūeros spoliare. manu dū cassida tractat
 Deiphobus, Marti simili feriente lacertum
 Merione, insignem galeā tum dextra relinquit.
 Icta solo raucum sonuit. mox uulturis instar
 Aduolat, hostili telumq; ē uulnere traxit,

Ad

Ad sociosq; redit. tum dira in sorte Polites
Germanū aspiciens, cōplexū abduxit ab armis
Vsq; ad equos, qui post acies belliq; tumultum
A' tergo procul auriga custode fremebant.
Impositum curru comites ad mœnia ducunt
Vulnere languentē grauitē, madefacta cruoris
Dextera profluuio quoq; circumfusa rubebat.
Sœuit atrox bellū, cū dissonus æthera clamor
Percutit, & duri crebrescunt undiq; luctus.
Aeneas aggressus Apharea Callithoriden
Aduersum iugulo splendenti perforat hasta.
Tum caput immoriens recidit, galeamq; remisit
Et clypeum ad terrā, mox uita recessit in auras.
Dū uidet Antilochus retro dare terga Thoonē,
Excipit incautum uenientem, à uertice uenam
Amputat, in lumbos cecidit resupinus harenæ,
Ad sociosq; manus moriens tendebat inanes.
Antilochus spolijs inhians auferre parabat
Arma humeris. circū dū confert lumina ne q's
A' tergo ueniens feriat, ruit impetus omnis
Teucrorum, & circumfusi iaculantur in unum
Telorū genus omne, uolāt clypeo super hastæ,
Neptunusq; aciem telis hebetabat in auras,
Pugnantē cuneos mediū inter & arma tegebat.
Nunquam

Nunquā laxa manus frustra lentauerat hastā.
 Nūc hos nūc illos procul inde, et comin⁹ hostē
 Inuadit, telōq; animo quos destinat haurit.
 Nō tulit id longē speculatus ab agmine diuus
 Asiadēs Adamas: hominem percussit acuto
 Assurgens iaculo, clypei stetit ictus in orbem.
 Nigricomus telo uires Neptunus eunti
 Eripuit, clauus micuit uelut igneus, acta
 In clypeo cuspis telluri desilit hasta.
 Mox illū ad socios, dum mortē euadere tentat,
 Meriones telo fugientem percutit inter
 Umblicum & genitale. illic ubi uulnus acerbū
 Et mors dira magis mortalibus et dolor ingens.
 Vnlneris impatiens animo suspiria flabat
 Morte reluctanti, ueluti bos mugit in altis
 Montibus, illaqueāt fortes si quando bubulci,
 Luçantemq; trahunt: nimio sic ille dolore.
 Non tamen usq; diu, nam uulso ē corpore telo
 Spiranti clausere oculos uitamq; tenebræ.
 Deipyronq; Helenus telo percussit ad aurem
 Thracio, ingenti cecidit de uertice lapsa
 Casis humo, sonitumq; dedit effusa per agrum
 Tela pedesq; inter, quidā dum prendere certāt:
 Nox æterna uiri morientia lumina clausit.

Haud

Haud procul hīc socij cādē. Menelaus Atrides
Aspiciens, Heleno heroi funesta minatur.
Telū immane manu uibrās contendit in hostē,
Ille simul tento componit spicula cornu.
Cōcurrunt ambo, iaciunt mox ambo, sed hasta
Hic ferit ingenti, uolucris ferit ille sagitta.
Priamides neruo tellum lentauit abactō
In thōraca, procul forti quod ab ære repulsum
Sic, ubi disiliunt uentorum uiribus actæ (est.
Nigrorū tēgnæ cicerum fragiles uē fabarum.
Turbine cum magno telum cōtor sit Atrides,
Hostilemq; manum traiecit cuspis & arcum.
Tum retro ad socios mortem fugiturus acerbā,
Pendentem dextram fixumq; hastile gerebat,
Quod mox magnanim⁹ de uulnere traxit Age.
Et fundæ uulnus uillosæ strinxit habena (nor,
Quā famulus iaculādi auido seruabat in usum;

LIBER IMPERFECTVS,

desunt enim plus quā ducenta car-
mina non reddita.

HOMERICAÆ ILIA

DOS LIBER XVIII. NI

COLAO Valla

interprete.

LAMMARVM in morē
pugnabant Troes & Argi.
Nec morā, Nestorides magno
festinat Achilli
Nuncius. hunc ægro meditan:

tem talia corde

Anxius urgebat dolor, & sic mente uolutans
Secum ait: En pauidi campo turbantur Achiui,
En iterū, uereor misero mihi ne quid acerbum,
Ne superi quid triste ferant. hoc præscia mater
Vaticinata mihi, quòd te Patrocle peremptum
Viuus ego aspicerem? potuisti occumbere tandē
Optiē Myrmidonū? dirū hoc mēs augurat, heu
Admōui quotiēs ne cū Hectore bella para (heu
At postq̃ expuleras fatalē ē puppib⁹ ignē, (res?
Ad classē rediturus eras. dum talia uersat,
Occupat Antiloch⁹, lachrymæq; p ora fluebāt,
Aduersos referens casus: Sate sanguine Pelei,

Hen

Heu mihi, nescio qd miserū et lugūbre reporto.
 Patroclus iacet exanimus, spolijsq; triumphat
 Hector, & hinc, illinc, Troes Danaiq; laceſūt
 Ingentē Patrocle tuo pro corpore pugnam.

Dixerat, Aeacides mœſta caligine tectus
 Strat^o humi, geminasq; man^o in puluere uerſās,
 Ora, caput, uestem turpat, faciemq; decoram.
 Infelix, ſcinditq; comam. mora nulla, ministræ
 Accurrunt circū, quondam prædatus Achilles
 Quas tecum Patrocle fuit. miſerabile, pugnis
 Pectora collidūt, querulus ferit æthera plāgor.
 Parte alia Antilochus caſus lachrymatur acer-
 Aeacida, cohibetq; manū ne fortē cruento (bos
 Transadigat ferro iugulum. ſuſpiria ab alto
 Ille trahens, gemitum ingentem clamore ſoluto
 Rupit. ab oceano genitrix miſeranda profundo
 Audiſt ante patrē reſidens Thetis, altaq; fundēs
 Pro nato lamenta dedit. tum protinus omnes
 Vndiq; concurrunt Nereides æquore ab imo,
 Neſæe, Glaucēq; Thaliaq;, Cymodoceq;
 Tū Spioq;, Thoeq;, Halie, cui lumina magna,
 Cymothoe quoq;, & Actee, dehinc Limnoria,
 Venit Iera ſimul, Melite, Amphithoeq;, et Aga-
 Dotoq;, tū Protho, Peruſaq;, Dynameneq; (ut
 Dexamenē,

Dexamene, Amphinome, pariter quoq; Callia;
Dorisq; et Panope, suml' i signis Galathea, (nira
Nemertes quoq; et Apseudes, et Callianassa,
Adcurrunt etiam Clymene, Ianira, Iänassa,
Mæra, et Orithya, et pulchris Amathya capil-
Atq; aliæ, quæ se uasto sub gurgite mergūt. (lis;
Plena domus gemitu resonat, miserôq; tumultu
Nympharū: Thetis ipsa suos exorsa dolores
Sic ait, Audite hæc, audite, & discite caussam
Vnde dolor miseræ tantus mihi. mater Achillē
Infelix genui, fuit hic nutritus in ulnis,
Arboris in morem, quæ pingui surgit in agrô,
Arduus heroas qui nunc supereminet omnes.
Prole quidem tanta infelix, quæ numine læuo
Misimus ad Troiam rediturū ad Pelea nunquā.
Quinetiam donec uitali uestitur aura,
Opprimitur mœrore graui, nec prælia tentat
Immemor armorum: miseræ succurrere nato
Nec matri licet, ibo tamen, caussamq; malorum
Tantum exquiram. Sic alta uoce locuta
Pergit, & undosis turba comitante sororum
Profiliuit thalamis, hinc illinc scinditur æquor,
Et circum latæ cedunt uenientibus undæ.
Et iam cōtigerāt loca magnæ uberrima Troiæ,
Con-

Conscendunt littus Nereides ordine longo
 Hic ubi Myrmidonū classes, ubi mæstus Achil-
 Fata Menœtiadæ queritur. cui p̄xima mater (les
 Adstitit, & cōplexa caput plangore soluto
 Nate (inqt) quæ nā tanti tibi causa doloris?
 Fārē agē, nec retice. succedunt omnia magno
 Ab Ioue. nōn ne uides p̄ puppes territa Graiūm
 Agmina, magnanimiq; iplorāt nomē Achillis?
 Scilicet hoc supplex tendēs ad sidera palmas
 Orabas: uoto succedunt omnia, quid iam
 Tristis es? Ille imo repetens suspiria corde,
 Mater (ait) mater, succedunt omnia magno
 Ab Ioue. quæ tādē nobis hinc gaudia, quādo
 Occidit ille quidem, qui me mihi charior ipso
 Viuebat? caput ille meū, spolia ampla reportat
 Hector, & ereptis uictor lætatur in armis
 Quæ Peleo tribuere dei mirabile donum.
 Quū dea mortali Thetis es cōiuncta marito,
 Debueras potius cū dijs habitare marinis:
 Mortalē uxorem Peleus mortalis haberet.
 Nūc querere infelix morituri mater alumni,
 Infelix mater. patriam rediturus ad urbem
 Nunq̄ ego, sic animus suadet: nec uiuere dignū
 Mens putat, ipse mea nisi uitā expiret in hasta.

Hector, & ingētes luat atro in uulnere pœnas.

Sic ait. at mater cōtrā: Verissima narras

Heu nimiū mea progenies, post Hectora uictū
Occūbens, longa ulterius nec pensa trahūtur.

Ille refert: Moriar, iacet & mea uita Patrocl⁹
Exanimis procul à patria, nec ab hoste tueri
Fas fuit. ò utinam tutorem habuisset Achillem.
Ast ego nec patriam petij, nec ab Hectore diuo
Corpora tot Graiūm, nec te Patrocle perēptū
Defendi. sedeo ante rates telluris auaræ
Pōdus iners: bello quo non præstantior alter,
Cōsilio uinci fateor. discordia diuūm
Atq; hoīm pereat: pcul hinc pcul illa recedat,
Quæ turbat sapiētem hominē, cū fusa per art⁹
Humanos fumi surgit crescentis ad instar
Pessima, melle quidem stillanti dulcior ira.
Nuper in hāc etiā sic me cōmouit Atrides,
Atrides hominū princeps. uetera ista sinamus,
Nūc op⁹ est furor ille abeat. quæram Hectora,
Hectora, tã cari capitis q pign⁹ ademit, (quæ rā
Inde licet de me diuūm pater atq; hoīm rex
Viderit. ipse etiam cecidit Tyrinthius heros,
Lunonis tantum ira ualet, nec profuit illi
Vis inuicta uiri, nec quòd tibi summe decorum

Di.

Dilectus. sic me fatis parère necesse est,
 Si me fata uocant. aliquid nunc laude decorum
 Experiamur, & ingentis sit gloria palma.
 Lugeat extinctū cōiunx Troiana maritum,
 Dilanietq; genas, bello cognoscet Achillem
 Abstinuiffe. qd ò prohibes Thetis? arma capeßā
 Te licet inuita. tacuit, nec plura locutus.

At mater cōtrā nitidis argentea plantis: (nūc
 Vera refers, æquum est miseris succurrere, sed
 Arma ubi nūc tua sunt? uictrix Troiana iuuet
 Hæc habet, & gestans humero lætatur in illis
 Hector acerba fremēs, galea cristisq; decorus.
 Mox tamē ingentes pœnas dabit improbus ille
 Victor, nec lōgum lætabitur, hūc modò fata
 Prospektant. at tu matris pia cura memento,
 Ne sæuo Martis rumore accensus in hostem
 Progrediare prius q̃ me hic astare uidebis.
 Solis in exortu cum crastina fulserit hora,
 Arma feram, multa quæ doctus Mulciber arte
 Ediderit. Sic fata gradus conuersa, marinas
 Alloquitur Nymphas: Vos ite, ingēsq; pfundū
 Vos intrate maris, patriq; hæc dicite Nereo
 Omnia, Vulcanū ipsa petā, supplexq; rogabo
 Arma paret nato nitido splendentia ferro.

Hic trahit, hic retrahit miserādū exāgue cada-
 Impb^o ante alios Hector festinat, et urget. (uer.
 Quin & Patroclo dirū ac crudele minatur;
 Auulsum caput arrectis præfigere in hastis.
 Surge agē, pelle morā, socij te gratia tangat,
 Tāgat honos. Phrygijs canib^o fera prædia iace
 Dedecus ille tuū si quid patiatur acerbū. (bit?
 Dixerat. at cōtrā pedib^o celer (inqt) Achilles:

Iri, quis huc diuūm misit te? dixit. at illa:
 Iuno Iouis coniunx, nescit Saturnius ista
 Altitonās, superi ignorāt. nec plura loq uenti
 Reddidit Aeacides: Quib^o armis utar ī hostē?
 Arma Phryges mea nūc retinēt, spolijs q; triū-
 Quētiā matris monitu parēre necesse est (phāt
 Ne prius ad bellum q̄ se hic astare uiderem
 Progrediar. doctā quæ Mulciber edidit artes,
 Arma feret. nostrū quæ nā ulla decētia corpus.
 Tela forent, ni se clypeum Telamonius Ajax
 Exuat: ille tamen socij pro funere pugnat.
 Spero equidē multos aduersa interficit hasta.

Illā refert cōtra: Non hæc incognita nobis
 Arma Phryges retinēt. pcul ad cōtermina fossæ
 Te tantūm ostenta: si te modō senferit hostis,
 Terga dabit: fessi uires animūq; resument

Argolici. salubre est, modò respirare potestas.

Protinus Aeacides summo dilectus amore

Ab Ioue surgit atrox, rutilū dedit ægida Pallas

Ipsa suū, aptauitq; humeris, caput aurea nubes

Protegit, è summo flagrant uertice flammæ,

Haud aliter q̃ si obsessa tollatur ab urbe

Sole sub ardenti fumus, caligine obumbrat

Omnia: siue ignis media cum noctis in umbra

Apparet procul, & circum fulgore corusco

Signa dat, auxilium si quis ferat accola, si quis

Si quis fortè mari ueniens succurrat ab alto.

Ventum erat ad fossam, stetit acri turbidus ira

Aeacides: animo matris præcepta reuoluens.

Abstinit bello, nec se miscebat Achiuus,

Horrèdū procul exclamās. simul Attica Pallas

Intonat, horribili credas clangore tubarum

Attonitos trepidare hostes. uox ferrea tantū

Aeacidæ potuit, fugit omnis Troia pubes,

Aurigæ auertunt currus, fatale timentes

Exitium, & summo flagrātes uertice flammās

Quas furti incēdit Pallas. ter magn⁹ Achilles

Terribile intonuit, ter pugnae uersa iuuentus

Bella mouet, bis sex fortissima corpora leto

Occubunt. Danaï media inter tela, uirosq;

Eri.

Eripiunt chari certatim corpus amici,
Inponūtq; toro flentes exangue cadauer.
Circumstant socij, dirum lugebat Achilles
Ponē sequens. cui iam pridē cōcesserat arma,
Arma, & equos, currus, crudeli morte relatū
Aspicit infelix. feretroq; iacentia membra.

Interea Oceani radios sol occulit undis
Inuitus, neq; enim ipse suum cōpleuerat orbem:
Iunonis tamen imperio parēre parabat.

Secedunt bello Danai. tum Dardana pubes
Postq̃ soluit equos curru, coit omnis in unum,
Cōciliumq; uocat belli de rebus agendum.
Conuenti adstabant omnes, nullusq; sedere
Audet humi, tantus fēssos timor occupat artus.
Nā pcul horrēdū ferus exclamarat Achilles,
Tempore qui longo iratus cessarat ab armis.

Polydamas hic Pāthoides, cui cognita solitur,
Quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox uētura trahū
Adstabat magni comes Hectoris. hos eadē ābos
Nox genuit, tamē ille armis præstātor, iste
Cōsilio. tum sic docto sermone locutus:

Accipite hæc aīo Troes præcepta, petēdū est
Ilion ante diem roseis quàm lutea bigis
Ostendat. miseri procul ecce erramus ab urbe

Argolicas circum puppes. iratus Atridæ
 Dum fuit Aeacides, facilis uictoria nobis
 Cōtigit, ipse etiā ante rates securus ab hoste
 Telo exultabā, iam iamq; apprehendere classē
 Sperabā. nunc hostis atrox surrexit Achilles;
 Ille timendus habet quid dirū in pectore duro
 Marte ferox. ò Dardanidæ nunc creditis illum
 Hoc tātum pugnare loco, quo Troes & Argi
 Cōmoti bellum exercent? ferus ibit ad urbem,
 Ibit, & impavidus petet altæ mœnia Troiæ,
 Iliacasq; nurus. Phrygi quid statis inertes
 Nocte sub umbrosa? cum bello cessat Achilles,
 Pergite. quod si nos hic ipsa in luce morantes
 Offendat, tūc terga fugæ, tūc protinus omnes
 Ad Troiam uertetis iter, tunc sanguine nostro
 Insultet licet Aeacides, canibusq; cruentis
 Atitibusq; feris lanianda cadauera Troum
 Prosternat. precor hoc utinā sit ab aure sini-
 Cedēdū est, urbis tuti statione sub ipsa (strum.
 Nocturnum taciti belli de rebus agemus
 Consilium, clausis tutabimur omnia portis:
 Manē tamē muris circa urbē adstabimus altis
 Cælati ferro, tunc lustret mœnia; lustret
 Aeacides. quid aget? q̄ spe frustratus inani?

Alipedum postquam cursus agitarit equorum,
Vertat iter, Troiam ne ferox intrabit Achilles?
Quin potius canibus morsu laceretur acerbo.

Dixerat, at toruū aspiciens sic reddidit Hector.
Polydama, tu' ne hæc nobis tantū optima suades
Polydama? claudi portis, petere Ilion altum?
Num satis intra urbem potuisti abscedere bello
Egregias tutatus opes, quas diues habebat
Troia? Sed in nihilū redierunt omnia, postq̃
Desuper iratus Troianæ est Iuppiter arci:
Oia uendidimus, Phrygiā dispersa per omnem
Mæoniamq; iacent, perierunt æris & auri
Pōdera. quid suades igitur petere Ilion altum
Demens, quandoquidem nobis succurrit ab alto
Iuppiter? en hostes uexati ad littoris undam,
Quassatæq; rates. his uti desine iussis
Polydama, quin ò potius discumbite mensis
Eia agite ò Troes, huc adferat omnia si quis,
Si quis opum melior, ne nostris rebus Achivi
Exultent, melius rem nostram absumere nobis.
Cum lux alma diē extulerit, nitidi ære corusco
Impauidi ante rates Martē & fera bella ciemus.
Quòd si dira fremēs nos cōtra insurgat Achil-
Nulla fugæ uia sit, me me illi interritū ultro (les-

Obijciam: siue Hectora cadet ille sub hasta,
Aut ego Achilleo procumbam saucius ictu.
Quid dubitē? Mars in medio est cōmunis utriq;
Alter & alterius dextra cadit. hæc ita fatus
Priamides, laudant Phrygiū clamore secundo.
Ah miseri, mentē quibus abstulit Attica Pallas:
Polydamas laudandus erat, cui prouida mentis
Cōsilia, accumbunt epulis longo ordine Troes.

Interea Danaï gemitu miseroq; tumultu
Noctē exercebāt, lachrymas urgebat Achilles
Carnificesq; manus Patrocli ad pectora tendēs
Horrendum suspirat atrox de more leonis,
Cui catulos sylua abstrusos uenator ademit,
Ille uirum quærens mugitibus omnia complet,
Scrutatur si qua apparent uestigia, & altos
Perlustrat montes frendenti percitus ira:
Haud secus Aeacides rapti de morte sodalis
Asperat infelix, feretroq; hæc insuper addit:

Hæc ne mihi de te misero seruata parenti
En promissa fides? de te ista Menœtius audit
Orbatus genitor? spes uana fefellit Achillem.
Huic ego te infelix Opoenta reducere ad urbē
Pollicitus, post tot prædas, post Ilion ingens
Scilicet euersum, Phrigiæ post præmia gaza.

Hæc

Hæc equidē sperabā animo : deus omnia uertit,
Et uanas hominum mentes facit, hic eadē nos
Sors manet, hic nostro manabit sanguine tell^{us},
Nec genitor Peleus æuo maturus & annis,
Vlterius nec me mater miseranda uidebit:
Hic locus est, corpusq; meū Troianus habebit.
Non tamen ipse prius tumuli tibi debita soluā,
Quā caput Hectoreū, caput huc prius, arma re
Victor amice tui iā mox ego funeris ul (portē
Ante rogū bis sex tibi tūc ego corpora troū (tor
Irat^{us} gladio feriam, iugulumq; recludam.
Interea ante aras busti sine honore iacebis:
Te circum mœstæ Iliades, mea præda ministræ,
Ingentes fundent gemitus, & pectora tudent.
Sic ait, undantem tripodem iubet igne locari.
Festinate (inquit) socij, miseriq; lauemus
Membra Meneitiadæ sanie taboq; cruenta.
Expediunt, tripodēq; locāt, lymphasq; coronāt.
Tum circum intenti flāmas, & ligna ministrāt,
Illum exundantem Vulcanius ambiit ignis,
Deponunt calidos latices: tū sanguine ab omni
Mēbra lauant, oleoq; omnes perfunditur artus,
Aetas in nonum quod iam seruauerat annum:
Vlceraq; implentur, feretro componitur alto

Extinctum

HOMERICAÆ ILIA

DOS LIBER XVIII. NI

COLAO Valla

interprete.

LAMMARVM in morē
pugnabant Troes & Argi.
Nec morā, Nestorides magno
festinat Achilli
Nuncius. hunc ægro meditan-

tem talia corde

Anxius urgebat dolor, & sic mente uolutans.
Secum ait: En pauidi campo turbantur Achiui,
En iterū, uereor misero mihi ne quid acerbum,
Ne superi quid triste ferant. hoc præscia mater
Vaticinata mihi, quod te Patrocle peremptum
Viuus ego aspicerem? potuisti occumbere tandē
Optiæ Myrmidonū? dirū hoc mēs augurat, heu
Admōui quotiēs ne cū Hectore bella para (heu
At postq̃ expuleras fatalē ē puppib⁹ ignē, (res?
Ad classem rediturus eras. dum talia uersat,
Occupat Antiloch⁹, lachrymæq; p ora fluebāt,
Aduersos referens casus: Sate sanguine Pelei,

Hec

Heu mihi, nescio qđ miserū et lugubre reporto.
 Patroclus iacet exanimus, spolijsq; triumphat
 Hector, & hinc, illinc, Troes Danaïq; laceßūt
 Ingentē Patrocle tuo pro corpore pugnam.

Dixerat, Aeacides mœsta caligine tectus
 Strat^o humi, geminasq; man^o in pulvere uersās,
 Ora, caput, uestem turpat, faciemq; decoram.
 Infelix, scinditq; comam. mora nulla, ministræ
 Accurrunt circū, quondam prædatus Achilles
 Quas tecum Patrocle fuit. miserabile, pugnis
 Pectora collidūt, querulus ferit æthera plāgor.
 Parte alia Antilochus casus lachrymatur acer-
 Aeacidæ, cohibetq; manū ne fortē cruento (bos
 Transadigat ferro iugulum. suspiria ab alto
 Ille trahens, gemitum ingentem clamore soluto
 Rupit. ab oceano genitrix miseranda profundo
 Audiit ante patrē residens Thetis, altaq; fundēs
 Pro nato lamenta dedit. tum protinus omnes
 Vndiq; concurrunt Nereides æquore ab imo,
 Nesæe, Glaucēq; Thaliaq; Cymodoceq;
 Tū Spioq; Thoeq; Halie, cui lumina magna,
 Cymothoe quoq; & Actee, dehinc Limnoria,
 Venit Iera simul, Melite, Amphithoeq; et Aga-
 Dotoq; tū Protho, Perusaq; Dynameneq; (ue-
 Dexamene,

Dexamene, Amphinome, pariter quoq; Callia-
 Dorisq; et Panope; simul i signis Galathea, (nira
 Nemertes quoq; et Apseudes, et Callianassa,
 Adcurrunt etiam Clymene, Ianira, Iānassa,
 Mæra, et Orithya, et pulchris Amathya capil-
 Atq; aliæ, quæ se uasto sub gurgite mergūt. (lis;
 Plena domus gemitu resonat, miseroq; tumultu
 Nympharū: Thetis ipsa suos exorsa dolores
 Sic ait, Audite hæc, audite, & discite caussam
 Vnde dolor miseræ tantus mihi. mater Achille
 Infelix genui, fuit hic nutritus in ulnis,
 Arboris in morem, quæ pingui surgit in agro,
 Arduus heroas qui nunc supereminet omnes.
 Prole quidem tanta infelix, quæ numine læuo
 Misimus ad Troiam rediturū ad Pelea nunquā.
 Quinetiam donec uitali uescitur aura,
 Opprimitur mœrore graui, nec prælia tentat
 Immemor armorum: miseræ succurrere nato
 Nec matri licet, ibo tamen, caussamq; malorum
 Tantorum exquiram. Sic alta uoce locuta
 Pergit, & undosis turba comitante sororum
 Prosiluit thalamis, hinc illinc scinditur æquor;
 Et circum latæ cedunt uenientibus undæ.
 Et iam cōtigerāt loca magnæ uberrima Troiæ,
 Con-

Conscendunt littus Nereides ordine longo
 Hic ubi Myrmidonū classes, ubi mœstus Achil-
 Fata Menœtiadæ queritur. cui p̄xima mater (les
 Adstitit, & cōplexa caput plangore soluto
 Nate (inqt) quæ nā tanti tibi causa doloris?
 Fare agē, nec retice. succedunt omnia magno
 Ab Ioue. nōn ne uides p̄ puppes territa Graiūm
 Agmina, magnanimiq; iplorāt nomē Achillis?
 Scilicet hoc supplex tendēs ad sidera palmas
 Orabas: uoto succedunt omnia, quid iam
 Tristis es? Ille imo repetens suspiria corde,
 Mater (ait) mater, succedunt omnia magno
 Ab Ioue. quæ tādē nobis hinc gaudia, quādo
 Occidit ille quidem, qui me mihi charior ipso
 Viuebat? caput ille meū, spolia ampla reportat
 Hector, & ereptis uictor lætatur in armis
 Quæ Peleo tribuere dei mirabile donum.
 Quū dea mortali Thetis es cōiuncta marito,
 Debueras potius cū dijs habitare marinis:
 Mortalē uxorem Peleus mortalis haberet.
 Nūc querere infelix moriturū mater alumni,
 Infelix mater. patriam rediturus ad urbem
 Nunq̄ ego, sic animus suadet: nec uiuere dignū
 Mens putat, ipse mea nisi uitā expiret in hasta.

Hector, & ingētes luat atro in uulnere pœnas.

Sic ait. at mater cōtrā: Verissima narras

Heu nimiū mea progenies, post Hectora uictū.

Occubens, longa ulterius nec pensa trahūtur.

Ille refert: Moriar, iacet & mea uita Patrocl⁹

Exanimis procul à patria, nec ab hoste tueri

Fas fuit. ò utinam tutorem habuisset Achillem.

Ast ego nec patriam petij, nec ab Hectore diuo

Corpora tot Graiūm, nec te Patrocle perēptū

Defendi. sedeo ante rates telluris auaræ

Pōndus iners: bello quo non præstantior alter,

Consilio uinci fateor. discordia diuūm

Atq; hoīm pereat: pcul hinc pcul illa recedat,

Quæ turbat sapiētem hominē, cū fusa per art⁹

Humanos fumi surgit crescentis ad instar

Pessima, melle quidem stillanti dulcior ira.

Nuper in hāc etiā sic me cōmouit Atrides,

Atrides hominū princeps. uetera ista sinamus,

Nūc op⁹ est furor ille abeat. quæram Hectora,

Hectora, tā cari capitis q pign⁹ ademit, (quæra

Inde licet de me diuūm pater atq; hoīm rex

Viderit. ipse etiam cecidit Tyrinthius heros,

Lunonis tantum ira ualet, nec profuit illi

Vis inuicta uiri, nec quòd tibi summe decorum

Di-

Dilectus. sic me fatis parère necesse est,
 Si me fata uocant. aliquid nunc laude decorum
 Experiamur, & ingentis sit gloria palmæ.
 Lugeat extinctū cōiunx Troiana maritum,
 Dilanietq; genas, bello cognoscet Achillem
 Abstinuiffe. qd ò prohibes Thetis? arma capeßā
 Te licet inuita. tacuit, nec plura locutus.

At mater cōtrā nitidis argentea plantis: (nūc
 Vera refers, æquum est miseris succurrere, sed
 Arma ubi nūc tua sunt? uictrix Troiana iuuet
 Hæc habet, & gestans humero lætatur in illis
 Hector acerba fremēs, galea cristisq; decorus.
 Mox tamē ingentes pœnas dabit improbus ille
 Victor, nec lōgum lætabitur, hūc modò fata
 Prospektant. at tu matris pia cura memento,
 Ne sæuo Martis rumore accensus in hostem
 Progrediare prius q̃ me hic astare uidebis.
 Solis in exortu cum crastina fulserit hora,
 Arma feram, multa quæ doctus Mulciber arte
 Ediderit. Sic fata gradus conuersa, marinas
 Alloquitur Nymphas: Vos ite, ingēs q; pfundū
 Vos intrate maris, patriq; hæc dicite Nereo
 Omnia, Vulcanū ipsa petā, supplexq; rogabo
 Arma paret nata nitido splendentia ferro.

Dixerat, una de æ mergūtur in æquora Nerei,
 Lōgæuiq; domos repetūt. Thetis arma rogare
 Pergit, & ætherei culmē cōscendit Olympi.
 Interea dux Priamides urgebat Achiuos,
 Diffugiūt trepidi, ad littus maris Hellesponti,
 Hic ubi classis erat Danaūm, defendere corp⁹
 Inualidi Patrocle tuum. Troiana iuuentus
 Obstat, & horrorē multa ui cōcutit Hector
 Ardenti similis flammæ, cōpusq; iacentis
 Ter trahit à pedibus, gemini ter robore multo
 Aiaces retrahūt. socios uocat Hector, & instat
 Impavidus, poterat ui nulla à corpore uelli.
 Ut leo qui pecudem frendenti concitus ira
 (Suadet enī uesana fames) rapit, hæret, & istat
 Visceribus super accūbens, auellere frustra
 Pastores pugnāt gemini: sic Hectora contra
 Nequicq; Aiaces oblato Marte resistunt.
 Credo equidē extiterat uictor Priamei⁹ heros,
 Nūcia ad Aeacidē sed protinus æthere ab alto
 Iris adest, tacito monitu lunonis amicæ
 Clā loue, quæ supra caput adstitit, atq; ita satur:
 Surge tremor Pelide hoīm, succurre Patroclo
 Ante rates, cuius misero pro corpore pugnant
 Hic danai, hic Troes, oriturq; miserrima cades:

Hic

Hic trahit, hic retrahit miserādū exāgue cada-
 Impb^o ante alios Hector festinat, et urget. (uer.
 Quin & Patroclo dirū ac crudele minatur;
 Auulsum caput arrectis præfigere in hastis.
 Surge agē, pelle morā, socij te gratia tangat,
 Tāgat honos. Phrygijs canib^o fera prædia iace
 Dedecus ille tuū si quid patiatur acerbū. (bit?
 Dixerat. at cōtrā pedib^o celer (inqt) Achilles:

Iri, quis huc diuūm misit te? dixit. at illa:
 Iuno Iouis coniunx, nescit Saturnius ista
 Altitonās, superi ignorāt. nec plura loquenti
 Reddidit Aeacides: Quib^o armis utar ī hostē?
 Arma Phryges mea nūc retinēt, spolijs q; triū-
 Quētiā matris monitu parēre necesse est (phāt
 Ne prius ad bellum q̄ se hic astare uiderem
 Progrediar. doctā quæ Mulciber edidit arte,
 Arma feret. nostrū quæ nā ulla decētia corpus.
 Tela forent, ni se clypeum Telamonius Ajax
 Exuat: ille tamen socij pro funere pugnat.
 Spero equidē multos aduersa interficit hasta.

Illā refert cōtra: Non hæc incognita nobis
 Arma Phryges retinēt. pcul ad cōtermina fossæ
 Te tantūm ostenta: si te modō senserit hostis,
 Terga dabit: fessi uires animūq; resument

Argolici. salubre est, modò respirare potestas.

Protinus Aeacides summo dilectus amore
Ab Ioue surgit atrox, rutilū dedit ægida Pallas
Ipsa suū, aptauitq; humeris, caput aurea nubes
Protegit, è summo flagrant uertice flammæ,
Haud aliter q̃ si obsessa tollatur ab urbe
Sole sub ardenti fumus, caligine obumbrat
Omnia: siue ignis media cum noctis in umbra
Apparet procul, & circum fulgore corusco
Signa dat, auxilium si quis ferat accola, si quis
Si quis fortè mari ueniens succurrat ab alto.
Ventum erat ad fossam, stetit acri turbidus ira
Aeacides: animo matris præcepta reuoluens
Abstiniuit bello, nec se miscebat Achiuīs,
Horredū procul exclamās. simul Attica Pallas
Intonat, horribili credas clangore tubarum
Attonitos trepidare hostes. uox ferrea tantū
Aeacidæ potuit, fugit omnis Troia pubes,
Aurigæ auertunt currus, fatale timentes
Exitium, & summo flagrātes uertice flammās
Quas furti incēdit Pallas. ter magn⁹ Achilles
Terribile intonuit, ter pugnae uersa iuuentus
Bella mouet, bis sex fortissima corpora leto
Occubunt. Danaï media inter tela, uirosq;

Eri.

Eripiunt chari certatim corpus amici,
Imponūtq; toro flentes exangue cadauer.
Circunstant socij, dirum lugebat Achilles
Ponē sequens. cui iam pridē cōcesserat arma,
Arma, & equos, currus, crudeli morte relatū
Aspicit infelix, feretroq; iacentia membra.

Interea Oceani radios sol occulit undis
Inuitus, neq; enim ipse suum cōpleuerat orbem:
Iunonis tamen imperio parēre parabat.

Secedunt bello Danai. tum Dardana pubes
Postq̃ soluit equos curru, coit omnis in unum,
Cōciliumq; uocat belli de rebus agendum.
Conuenti adstabant omnes, nullusq; sedere
Audet humi, tantus fēssos timor occupat artus.
Nā pcul horrēdū fērus exclamarat Achilles,
Tempore qui longo iratus cessarat ab armis.

Polydamas hic Pāthoides, cui cognita solitur,
Quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox uētura trahū
Adstabat magni comes Hēctoris. hos eadē ābos
Nox genuit, tamē ille armis præstātor, iste
Cōsilio. tum sic docto sermone locutus:

Accipite hæc aīo Troes præcepta, petēdū est
Ilion ante diem roseis quā lutea bigis
Ostendat. miseri procul ecce erramus ab urbe

Argolicas circum puppes. iratus Atridæ
Dum fuit Aeacides, facilis uictoria nobis
Cōtigat, ipse etiā ante rates securus ab hoste
Telo exultabā, iam iamq; apprehendere classem
Sperabā. nunc hostis atrox surrexit Achilles;
Ille timendus habet quid dirū in pectore duro
Marte ferox. ò Dardanidæ nunc creditis illum
Hoc tātum pugnare loco, quo Troes & Argi
Cōmoti bellum exercent? ferus ibit ad urbem,
Ibit, & impavidus petet altæ mœnia Troiæ,
Iliacasq; nurus. Phrygiū quid statis inertes
Nocte sub umbrosa? cum bello cessat Achilles,
Pergite. quòd si nos hic ipsa in luce morantes
Offendat, tūc terga fugæ, tūc protinus omnes
Ad Troiam uertetis iter, tunc sanguine nostro
Insultet licet Aeacides, canibusq; cruentis
Alitibusq; feris lanianda cadauera Troum
Prosternat. precor hoc utinā sit ab aure sini-
Cedēdū est, urbis tuti statione sub ipsa (strum.
Nocturnum taciti belli de rebus agemus
Consilium, clausis tutabimur omnia portis:
Manē tamē muris circa urbē adstabimus altis
Cælati ferro, tunc lustret mœnia, lustret
Aeacides. quid aget? q̄ spe frustratus inani?

Alipedum postquam cursus agitarit equorum,
Vertat iter, Troiam ne ferox intrabit Achilles?
Quin potius canibus morsu laceretur acerbo.

Dixerat, at torum aspiciens sic reddidit Hector.
Polydama, tu ne hæc nobis tantum optima suades
Polydama? claudi portis, petere Ilion altum?

Num satis intra urbem potuisti abscedere bello
Egregias tutatus opes, quas diues habebat
Troia? Sed in nihilum redierunt omnia, postquam
Desuper iratus Troianæ est Iuppiter arci:

Oïa uendidimus, Phrygiâ dispersa per omnem
Maoniamque iacent, perierunt æris & auri
Põdera. quid suades igitur petere Ilion altum
Demens, quandoquidem nobis succurrit ab alto
Iuppiter? en hostes uexati ad littoris undam,

Quassatæque rates. his uti desine iussis
Polydama. quin o potius discumbite mensis
Eia agite o Troes, huc adferat omnia si quis,
Si quis opum melior, ne nostris rebus Achiui
Exultent, melius rem nostram absumere nobis.

Cum lux alma diem extulerit, nitidi ære corusco
Impauidi ante rates Martem & fera bella ciemus.
Quod si dira fremens nos contra insurgat Achil-
Nulla fugæ uia sit, me me illi interrit ultro (les-

Obijciam: siue Hectora cadet ille sub hasta,
 Aut ego Achilleo procumbam saucius ictu.
 Quid dubitē? Mars in medio est cōmunis utriq;
 Alter & alterius dextra cadit. hęc ita fatus
 Priamides, laudant Phrygiū clamore secundo.
 Ah miseri, mentē quibus abstulit Attica Pallas:
 Polydamas laudandus erat, cui provida mentis
 Cōsilia, accumbunt epulis longo ordine Troes.

Interea Danaī gemitu miseroq; tumultu
 Noctē exercebāt, lachrymas urgebat Achilles
 Carnificesq; manus Patrocli ad pectora tendēs
 Horrendum suspirat atrox de more leonis,
 Cui catulos sylva abstrusos uenator ademit,
 Ille uirum quærens mugitibus omnia complet,
 Scrutatur si qua apparent uestigia, & altos
 Perlustrat montes frendenti percitus ira:
 Haud secus Acacides rapti de morte sodalis
 Asperat infelix, feretroq; hęc insuper addit:

Hęc ne mihi de te misero seruata parenti
 En promissa fides: de te ista Meneceus audit
 Orbatus genitor: spes uana fefellit Achillem.
 Huic ego te infelix Opoenta reducere ad urbē
 Pollicitus, post tot prædas, post Ilion ingens
 Scilicet euersum, Phrygiæ post præmia gaza.

Hęc

Hæc equidē sperabā animo : deus omnia uertit,
Et uanas hominum mentes facit, hic eadē nos
Sors manet, hic nostro manabit sanguine tell⁹,
Nec genitor Peleus æuo maturus & annis,
Vlterius nec me mater miseranda uidebit:
Hic locus est, corpusq; meū Troianus habebit.
Non tamen ipse prius tumuli tibi debita soluā,
Quā caput Hectoreū, caput huc prius, arma re
Victor amice tui iā mox ego funeris ul (portē
Ante rogū bis sex tibi tūc ego corpora troū (tor
Iratus gladio feriam, iugulumq; recludam.
Interea ante aras busti sine honore iacebis:
Te circum mœstæ Iliades, mea præda ministræ,
Ingentes fundent gemitus, & pectora tudent.
Sic ait, undantem tripodem iubet igne locari.
Festinate (inquit) socij, miseriq; lauemus
Membra Mœtæiadæ sanie taboq; cruenta.
Expediunt, tripodēq; locāt, lymphasq; coronāt.
Tum circum intenti flāmas, & ligna ministrāt,
Illum exundantem Vulcanius ambiit ignis,
Deponunt calidos latices: tū sanguine ab omni
Mēbra lauant, oleoq; omnes perfunditur artus,
Aetas in nonum quod iam seruauerat annum:
Vlceraq; implentur, feretro componitur alto

Extinctum

Extinctum corpus tenui uelamine tectum:
 Desuper hinc uestis circum prosternitur alba.
 Adstabat flens Aeacides, miseriq; gementes
 Myrmidones nocte lachrymis solantur acerba.

Tum sic Iunonem compellat Iuppiter ultro:
 Surrexit tandem duce te, surrexit Achilles
 Iuno, quid ingenti studio tutaris Achivos?
 Iam reor Argolicum genus ex Iunone creatum.

Dixerat. at contra Iuno, Quid inania nectis
 Iuppiter? an ne hoies homini succurrere fas est?
 Ast ego quæ diuum incedo regina, Iouisq;
 Et soror, et coniux, superum cui summa potestas,
 Quippe uetor Iuno in Phrygios armare Pelas-
 Talibus inter se dictis duo numina certat. (gos.

At Thetis accelerat nitidis argentea plantis,
 Vulcanumq; petit. domus illi æterna manebat
 Syderibus uariata suis, ferro omnia surgunt.
 Hanc deus ipse sibi docta fabricauerat arte.
 Tunc operi insudans uentosis foliibus ignem
 Afflabat, tripodes illic ex ordine longo
 Viginti aspiceres, quos circulus aureus imis
 Sustentat pedibus (uisu mirabile) ut irent
 Sponte sua ad templum, & nullo ducete rediret.

His tunc ignipotens manicas in forcipe uersans

Apta

Aptabat, propius Thetis adstitit, obuia uenit
 Pulchra Charis, panno tenui uelata capillos,
 Claudus ouans cū qua noctē Vulcanus agebat,
 Dat dextram dextræ, et uerbis cōpellat amicis:

Quid petis? aut quæ causa uicæ Thetis ò bona?
 Insuetū per iter casus dea compulit? eya (quis te
 Ingredere, & nostros hospes dignare penates.

Sic fata, argenti Thetiden in sese locauit,
 Supposuitq; aliam pedibus, tum nuncia uadit
 Vulcano dea grata Charis, O Mulciber (inqt)
 Hic Thetis est, artesq; tuas implorat. at ille,

Hic Thetis est, dea magna mihi, semperq; colē
 Numen. ab excelsō cū me demisit Olympo (dū
 Præcipitem genitor matris de mente caninæ,
 Præbuit illa sinum nobis caussamq; salutis.

Quinetiā Oceani circum loca cuncta fluentis
 Filia, me toto suscepit protinus alueo

Eurynome. latui undoso secretus in antro,
 Nulli hominum certè, diuū nec cognitus ulli.

His tamē exceptis, quondā quibus arte magistrā
 Multa quidem inflexi circillos auribus aptos,

Quæq; solent niueo pendere monilia collo,
 Ornatusq; alios meriti non immemor omnes,

Quicqd in arte mea possunt promittere curæ,

Ser

Seruiat hoc Thetidi, cui me parère necesse est.
Vade agè nūc hospes, Thetidiq; assiste uerēdæ,
Interea folles fabriliq; arma reponam.

Sic fatus, claudo surgit pede, fractaq; mēbris
Crura labant, folles ardenti amouit ab igne,
Cæteraq; argenti collecta recondidit arca.
Abluit inde manus, robustaq; spongia colla,
Squalentem faciem, setosq; pectora tergit.
Tum sceptro grauis accepto, tum ueste decora,
Egreditur claudus, famulæ circumq; sequuntur
Quas pater ipse sibi mira cælauerat arte,
Tam similes uiuis, animamq; afflauerat auro,
Et uocem, & uires, & qui cœlestia nosset
Addiderat sensum, quarum stipante caterua
Debilis incedit claudo pede, dextera dextræ
Iungitur, & Thetidē uerbis compellat amicis:

Dic dea, quæ nam te nobis huc caussa coëgit?
Quid petis? expediā, liceat modò. cūcta subire
Nil dubitem pro te. uix hæc Vulcanus, obortis
Hæc genas lachrymis effusa, Quid ò mihi restat?
An ne ulla in cœlis Thetide infelicior ulla est?
Tot mala, tot gemitus, tantos experta dolores,
Vllā ne apud superos Vulcanē? hæc oīa nobis
Ab Ioue, sum misera ante alias, inuitaq; Peleo.

Sum

Sum cōiuncta homini cōiunx dea, nūc iacet ille
Confectus senio, luctusq; exercet amaro.
Quī maiora premūt: me me me⁹ urget Achilles
Quem genui infelix, fuit his nutritus in ulnis,
Arboris in morem quæ pingui surgit in agro
Arduus heroas qui nunc supereminet omnes:
Prole quidem tanta infelix, quē lumine læuo
Misimus ad Troiā rediturum ad Pelea nunquā.
Quinetiam donec uitali uescitur aura,
Opprimitur mœrore graui. succurrere nato
Nec matri licet. irato sub pectore Atriden
Seruabat, nec adhuc repetenti iniuria raptæ
Virginis exciderat. multis ergo ille diebus
Abstinnit bello, passim cæduntur Achini,
Et ratibus Phrygio circum clauduntur ab hoste,
Nec prodire audent, ut surgeret acer Achilles,
Orauere senes, ingentia præmia pugnae
Polliciti: duro mens illi immota manebat,
Patroclo tamen arma suo concessit in hostem,
Bellantumq; ingens agmen. ruit arduus ille,
Bella ciet, Martemq; fremit: dare cuncta ruinae
Certus, ad occasum pugnavit solis ab ortu
Ad Scæas instans portas, iamq; Ilion altum
Eruiere illa dies atq; omnia uertere prædæ

Sat fuerat, Phœbi monitu Priameius heros
Arma capit, cadis Hectorea Patrocle sub hasta.
Ergo ad te supplex uenio et sanctū mihi numē,
Arma rogo genitrix nato, cui fata minantur
Mortē infelicem. iam iam, nec iam amplius ipsa
Mater ero. læues ocreas, galeamq; nitentem,
Et clypeū ingentem, et durū, thoraca precamur,
Hector Achillis habet moriēti erepta Patroclo
Arma, nouis opus est, noua cōfice, dixit, at ille,
Ne dubita, expediā quodcūq; ab sis te precādo
Arma acri facienda uiro, mirabitur artem
Quisquis ad hæc oculos cōuerterit. ò mihi si sic
Si liceat fati uicinum auertere Achillem.
Post hæc sopitum uiginti follibus ignem
Suscitāt, illi auras capiunt, aurasq; remittunt,
Afflantes nunc ui multa, nunc mollius illos
Temperat ignipotens operi, fluit ignibus aurū,
Aes, statnum, argētum uasta fornace liquefcit.
Ignipotens crebros ualidis incudibus ictus
Multiplicat, uersansq; tenaci forcipe massam
Ingentē informat clypeū, quinq; orbibus orbes
Implicuit, triplicis texturæ argentea pendet
Zona. dehinc docta in medio cælauerat arte
Multa deus, terrā, magnū mare, & æthera miris

Orna-

Ornatum stellis, Lunam cui corpore pleno
 Addidit, & magni radiantem lampada Solis,
 Pleiadas, Hyadasq; potens & Orionis astrum.
 Vrsam etiā, quā nūc currū cognomine dicunt;
 Illic aspiceres illam ceruice reflexa,
 Stellatumq; auro circumspectit Oriona,
 Oceani nec tangit aquas. Tum Mulciber auro
 Cælarat geminas urbes, quarū altera plausu
 Ingenti exultat, fieri conuiuia circum
 Credideris, totā feruent hymenæa per urbem;
 Incedunt Nymphæ iuuenes agitare choreas.
 Cernere erat citharā, & lituos audire putares;
 Saltatum hos inter strepitus miratur, & oēs
 Vestibulo adstabāt, populū iuuat inde uidere
 Parte alia, densē subito coit omnis in unum,
 Cum lis orta duos agit in discrimina ciues:
 Ille dedisse probat, negat alter, iudicis æquum
 Itur ad arbitrium. populus circūfluit omnis
 Quisq; suis fautor, propiusq; accedere turbant
 Præco uetat, silet illa procul. tū sceptrā tenētes.
 Consedere senes, causamq; inquirere certant,
 Consilia expediunt, auri stant bina talenta
 In meritum cuius melior sententia uisa est.
 Hinc geminæ astabāt acies fulgentibus armis,

Urbis in obsidium alterius fatale minantes
 Omnia partiri, siue omnia uertere prædæ.
 At contrà obsessi ciues, ubi nulla salutis
 Spes erat, insidijs hostes auertere tentant.
 Stabant promuris pueri, innuptæq; puellæ,
 Longæuiq; senes: armis exercita pubes
 Egreditur furtim, Mars aureus, aurea Pallas
 Ibant dūctores belli, nitida arma ferentes,
 (Esse deos credas) magna stipante caterua.
 Est locus insidijs, & ripa accōmoda fraudi:
 Fluminis hic dulces spargebat riuulus undas,
 Hic soliti potare greges, hic fraude sub ipsa
 Celati ferro obseruant dum prodeat hostis.
 Protinus ecce greges aderāt, quos ponē sequen
 Pastores dulci carmē modulātur auena (tes
 Incanti: quos cum specula explorator ab alta
 Aduentare uidet, confestim nunciat hosti:
 Cōcurrunt, mactantq; greges, grassantur ouili
 Sanguine, quinetiā miseris agrestibus atram
 Infigunt mortem. postq̃ peruenit ad aures
 Mugitus pecudum morientū, quilibet acres
 Scandit equos, taciti nanq; hi tellure sedebant.
 Cōmittūt rapidi Martem prope fluminis undā:
 Aspiceres mixtos alternis ensibus enses.

Hic

Hic lis, hic rumor, pallens hic mortis imago
Horrebat, cuius hominum perfusa cruore
Palla rubet, qđ cuiq; suū est fatū illa minatur.
Hunc trahit exanimē à pedibus p tela, p hostes:
Hunc amplexa fouet crudeli uulnere uictum,
Expirātem animam, multos à cæde tuetur.
Mirādum aspectu, uiuos bellare putares,
Alter & alterius inhumata cadauera portant.

Præterea ignipotens nuper cælarat aratæ
Pingue solū terræ, ter adunco uomere uersum.
Sub iuga pāda boues doctus uertebat arator,
Qui simul ad summi sulcos peruenerat agri,
Sumebat plenos calices dulcemq; Lyæum:
Inde operi intentus redit ad fastigia terræ.
Versa nigrescebat retrò (mirabile uisu)
Aurea cū fuerat tellus, & arata uidetur.
Hic quoq; maturas campi flauentis aristas
Atq; operi accinctos uncata falce colonos
Cælarat, fragili stringentes ordea culmo
Cernere erat, sulcis multa in collecta iacebāt.
Tres illic pueros paulatim sparsa legentes
Aspiceres, manibusq; graues asferre maniplos.
Inde manu uirgam qui cunctis imperet unus
Ostentans sulco adstabat, mirumq; uideri

Exultantem animo. fessis messoribus æstu
Accelerant epulas, alij sub tegmine quercus
Ingentem taurum superis ad sacra litarant.
Rustica tū cōiunx sed præparat ipsa polenta.
Parte alia multo turgescit uinea foetu
Aurea, purpureos credas pendere racemos:
Argento excussi sustentant pondera pali.
Clauserat hanc nigro sepes argentea uallo,
Hæc inter stanno fulgebat semita, per quam
Iq; reditq; ferens maturas uinitor uuas,
Qua pariter molles pueri innuptæq; puellæ
Iam plenis gaudent calathis, agitâtq; choreas:
Quos inter medius dulci modulatus auena
Incipit, atq; Lino laudes & carmina dicit.
Hunc omnes læti festo clamore sequuntur.

Posthæc tollentes tauros capita ardua, quorū
Altera pars auro, stanno pars altera fulget,
Fecerat: à stabulis longè mugitibus altis
Pascua nota petunt, rapidis immurmurat undis
Quā Rhodani ripæ resonât. et arūdine multa
Quatuor inde auro cælati armēta sequūtur
Pastores, catuliq; nouem, uestigia quorum
Alba pedum geminos illic agit ira leones,
Ingentemq; bonē rapiūt, ille omnia complet

Mugitu multo: fauces in sanguine pascunt,
Tergora diripiunt costis, & uiscera nudant.
Ecce aut exciti custodes omnia turbant,
Immittuntq; canes: altis latratibus illi
Instant, & nullos audent infigere morsus.

Præterea longè uiridantia pascua uallis
Cælarat, casulas pastorum, & ouilia multa.
Hic etiã excuderas similẽ Vulcane choream,
Pulchra Ariadna tibi Gnoſo quã Dædal⁹ alta
Arte ſua inſtituit: pueri innuptæq; puellæ,
Alternis iuncti manibus, saltu omnia cõplent.
Ire coronatas illas faſtuq; ſuperbo
Credideris, tenui uelamine corpore tectas.
At pueri gladios accincti uestibus aptis
Ludũ habiles agitãt celeripede, & oĩa gyro
Circũdãt figuli in morẽ, cum mille per orbes
Acer op⁹ rotat. hĩc geminos tãtũ ire putares,
Atq; inter ſeſe ſalientes tendere in altum.
Hinc duo præterea mediũq; interq; choreã
Impliciti miris mulcebant cantibus aures:
Innumeri aſtabant, cunctis mirũq; uideri.
Insuper Oceanũ rapidis mare fluctibus omnem
Orbem ambit clypei. Cælauerat arte magiſtra
Talia Vulcanus: tum cætera tendit ad arma.

Terribilē, ingentē galeā, cristisq; decoram
 Informat, capitiq; aptam cōponit Achillis.
 Hinc durum thoraca, & supra lāpadis ignem
 Splendentē æthereā, tenui dum perficit ære
 Ignipotens læueis ocreas. his ritē peractis,
 Ad Thetidē properat, Thetidiq; hæc obtulit ul
 Illa dei donis & tanto munere læta, (trō.
 Vt leuis accipiter tenues elapsa per auras
 Desilit in terras, nubes cœlumiq; relinquit.

LIBRI XVIII. FINIS.

HOMERICAÆ ILIA

DOS LIBER XIX. NI
 COLAO Valla
 interprete.

VRORA interea roseos in-
 duta colores
 Surgit ab Oceano, terrisq; &
 lumina cœlo
 Reddidit. arma ferens properat
 Thetis anxia nato
 Vulcani fabricata manu. prope funus amici
 Stra-

Strat⁹ humi mœrēs lachrymas fundebat Achil
Stāt flētes circū socij. charissimamater (les.
Adstitit, apprehendensq; manū sic talia fatur:

O mea progenies fili, licet urgeat acer
Corda dolor, paulū lachrymis urgere iacentē
Desine: sic placitū superis. en accipe docti
Arma dei manibus fabricata, & qualia nunq̃
Visa humeris hoīm. sic fata est mater, & antē
Deposuit: sonitū ingentē procul illa dederunt.
Myrmidonū tremuere acies, nec lumina cōtrā
Ferre ualent. subito furij accensus & ira
Infremit Aeacides, totoq; ardentis ab ore
Scintillæ absistunt, oculis micat acribus ignis.
Exultat donis, & tanto munere lätus
Expleri mentem nequit, ardescitq; tuendo.
Dona dei manibus tractat.

Haec lenus.

K 4

HOMERICAÆ ILIA

DOS LIBER XX. NI

COLAO Valla

interprete,

IC coram inuicti conspectu
armantur Achillis
Ante rates Danai, sublimi in
uertice campi

Parte alia Troes: Themidi cum

Iuppiter omnes

Consilio acciri superos iubet, illa repente
Euolat, & magni monet ire ad tecta tonantis,
Vndiq; ab oceano cōcurrūt flumina, Nymphæ
Protinus accelerāt, magno sub numine syluæ
Sunt & fluminei fontes, & amœna uireta.
Postq̃ introgressum est, sederūt ordine longo.
Hic patri summo propria fabricauerat arte
Mulciber è niueo miranda sedilia saxo.
Huc properat terræ motor Neptunus ab alto,
Nec contra fas ire putat mandata tonantis:
Consedit medio, & quæ sit sententia quærit:
Iuppiter altitonās, quæ diuos causa nocēdi?

Nā

LIBRARIUS
ROMA
7 JUNIO EMANUELE

Nū Danaūm te cura premit, num Troiā castra
Sūt aīo? propius quorū ecce asperrima Martis
Bella tument. Cui sic nubis collector aquosæ:

Mētis habes quicqd nostræ est Neptune, nec
Cōuentus te caussa latet. Sūt ō mihi curæ (hui⁹
Hinc Phryges, hinc Danaī, fatū quib⁹ imminet
Ipse qdē celso residēs in uertice Olympi (atrū.
Despiciā hæc animo exultans, uos pergitē diuī,
Vos aliī capite arma manu, defendite utrinq;
Aut Phryges, aut Danaos, ut fert sua quēq; uo-
Cōtra Troianos tātūm si pugnet Achil (lūtas.
Nil trepidi audebūt, sæuo sic terruit illos (les
Aspectu. quid nunc rapida cum fertur ab ira

Vltor Patrocli? timeo ne Pergama Troiæ
Eruat ante diem. sic fatus, suscitāt ingens
Bellū inter superos. diuī si hinc inde recedunt,
Iuno petit Danatos, Pallas, Neptunus, & astu
Acer Mercurius, tum magno robore gaudens
Claudicat, & tardis pedibus comitatur euntes
Muciber ad bellum. Mars inde ad Troiā castra
Cristatus galea uadit, crinitus Apollo,
Et Latona simul cum bellatrice Diana,
It festina Venus dulci placidissima risu.

Interea, superi dū sese ad castra propinquāt,

Apparet ferus Aeacides, latantur Achiui,
Ois abest timor, et pugnae spes omnis in illo est.
Nec mora, Dardanidum tremor inges occupat
Aspiciunt trepidantque uirum fulgore nitentem (artus,
Sanguineo similem Martiam castra tenebant
Coelicolae, lis orta graues hinc inde tumultus
Excitat: horredum prius intonat Attica Pallas,
Nunc fossam repetens, nunc se clamore ferebat
Per maris undisoni resonantia littora longe.
Parte alia Mauors tenebrofi fulminis instar
Bella fremit, magnae nunc summo est uertice Troiae,
Nunc Simoenta prope exclamat spacia ampla recur
Acceditque animos. sic pugnae excita iuuat res,
Arma parat. Tum rex hominum pater atque deorum
Terribile ex alto intonuit, uibrataque tellus
Neptuni manibus, nutant a uertice montes,
Atque omnis tremuit motis radicibus Ida:
Quinetiam Argolicas puppes, ipsamque moueri
Conspiceres arcem Troianam. territus alta
Profuit Pluto de sede, et Nerea contra
Exclamat: Tantas in me ne frange ruinas,
Infera ne pateant immani regna barathro
Regna ipsis horrenda deis, tam magnus utrinque
Excitus rumor uenientum ad bella deorum.

Con-

Contra Neptunum Phœbus pugnabat Apollo
Tela tenens pennoſa manu, cū Pallade Maſors
Congreditur, iacit arcitenens Diana ſagittas
Iunonem contra, pedibus talaria geſtans
Latonam aggreditur ſumptis Cyllenius armis.
Parte alia ignipotēs magno cū flumine pugnat,
Quod ſuperi Xanthū, Scamandrū noīe dicunt
Mortales, ſic ſeſe inter concurrere diui.

At ſerus Aeacides ſuper Hectore cogitat uno,
Illius affectat Martem ſaturare cruore.

Tum magnas uires Aeneæ afflauit Apollo
Ire in Peliden, animūq; accendit in hoſtem.
Aſſimilans uultum uocemq; Lycaonis, illum
Talibus alloquitur dictis, atq; increpāt ultrò:

Aenea Troum conſultor, ubi illa minarum
Copia, qua potus Phrygijs promittere quondā
Auſus es Aeaciden te uelle obſiſtere contra?

Tū ſic Aeneas, Priami ſate ſanguine, quid me
Magnanimū cōtra Aeacidē pugnare, qd urges?
Cedo equidē, meū eſt impar cōgreſſus Achilli:
Noui hominem, noui cum me ille fugauit ab Ida
Ponē ſequens haſta Troiana armenta, bouesq;
Et Pedāſi populatus agros, Lyrneſiāq; arua.
Sed me cura dei tam ſæuo exemit ab hoſte

Annectens

Annectens pedibus celeres pernicibus alas.
 Sin secus, Aeacides, & me domuisset Athena:
 Hæc illi comes, & bellifert præuia lumen
 Dardanidas contra, quis congregiatur Achilli?
 Secum numen habet semper, quo tutus acerbâ
 Nec mortē horrescit, telum neq; fallitur unquâ
 Illius emissum dextra, si numen adesset
 Et nobis aliquod, quâq; armis præstet Achilles:
 Non tamen Aeneæ facilis sic uictor abiret.

Dixerat, at contrâ magno loue natus Apollo,
 Tuq; etiam confide deis præstantior heros,
 Et tibi diua parens de sanguine nata Tonantis
 Fertur, at Aeacides matre inferiore creatus:
 A' loue nata Ven⁹, Thetis est sene nata marino.
 En cape tela manu, nec uim, nec uerba minasq;
 Illius horrescas. simul his afflauit Apollo
 Vim magnam Aeneæ, quē tectū corpore ahenō
 Percurrentem acies per bella, per arma ruentē
 Persensit Iuno, superos uocat, his ita fatur:

Hæc Neptūe aïo meditare, et Pallas Athena,
 Cernitis Aenean, ducit quē Phœbus Apollo
 Peliden contra, rebus quisnam exitus istis?
 Eya agite hunc omnes retro pellamus, Achilli
 Adsistat donec nostrum unus, uimq;, animumq;
 Acrē

Acrem addat: contra Aenean audentius ibit.
Defendant alij Phrygios, & Troia castra,
Numina nos maiora deum tutemur ab hoste
Aeaciden, pro quo ad pugnam concurrimus oēs:
Illæsus nobis hodie seruabitur ipse.

Hinc ea fors quæ nascenti contingit Achilli
Succedat, nostro interea sit numine tutus,
Nec quenquā trepidet si quis ferat obuia forsan
Tela deus, sunt & superis sæua arma manusq;
Cum sese ostendant nullo uelamine tecti.

Talia dicenti, contra sic Nereus inquit:
Desine turbari luno, mortalibus armis
Immiscere deos (neq; enim decet) haud ego tētē
Bellum inter superos, iuuat hic secedere, et alto
Hæc spectare loco, nec fas ea cura quietos
ollicitet: secum mortales arma laceffant.

Quod si aliq; seu Mars, siue ipse obsistat Apol-
Nec sinat Aeaciden bello uictore potiri, (lo,
Tunc licet exciti pugnam accendamus utrinq;
Nec dubitē his manibus domitos, et robore no-
Protinus ætherei fugientes culmē Olympi (stro
Diuisos petere, & turbæ immiscere deorum.

His dictis mouet ante gradū Neptun⁹ ad ædē
Herculis, hanc muro docta cum Pallade Troes
Firmatam

Firmatam duplici cœlo tecta alta ferentem
 Composuere, tuos fugiens balena uoratus
 Hic ubi se totiens recipit Tyrinthius heros.
 Nereus ante alios, tum cætera turba deorum
 Hic stetit, & multo nebulæ funduntur amictu.
 Inde alia Phœbus diuorum astante caterua,
 Et Mars euersor populorum in parte sedebat,
 Hinc illinc belli magnis de rebus agentes
 Consilia expendunt, tamē arma capeffere nulli
 Mēs anim⁹q; dabat, de⁹ hæc speculatur ab alto.
 Vndiq; Mars sæuit campo, peditumq; equitumq;
 Sub pedib⁹ strepit omne solū, nitida arma coru-
 In medio heroes stabant pugnare parati (scāt.
 Aeneas Anchisiades & diuus Achilles.
 Nutanti galea Aeneas uultuq; minaci
 Insurgens, forti protectus pectora parma,
 Aeratam summis uibrabat uiribus hastam.
 Parte alia Aeacides ultro implacabilis ardet,
 Attollitq; animos, sæui de more leonis
 Quem iuuenes agitant campo, mitissimus ille
 Tum demum mouet arma, graui cū saucius ictu
 Venantum infrendens inhiat, spumantiaq; ora
 Mādit, et hīc illinc caudā latera ipsa retorquēs
 Verberat ad pugnā excitus, tum lumine toruo
 It ui-

It uictore ferox animo aut moriturus in hostem:
Haud secus accenso gliscit uiolentia Achilli
Magnanimū contra Aenean. iā cōminus ambo
Stare duces, primū Thetidis sic filius inquit:

Cur sic Aenea secedis ab agmine? mecū
Nū forsā bellare paras, atq; hāc tibi mēs est?
Quōd si fortē mei uictricia signa reportes,
Imperium Priamus cedit tibi? falleris amens:
Sunt nati quibus ipse suū rex cedit honorē.
Ergo tibi regni prudens committat habenas?
An fortē occisi in meritum promisit Achillis
Troia tibi campum & fœcundæ iugera terræ?
Hāc agitas animo, sed spe frustraris inani.
Si memor es, nosti Aeaciden, cū te ipse fugabā
Vertice ab Idæo: neq; enim uestigia retro
Vertebas, pauitans intra Lyrnesia tecta
Te recipis, quæ deinde meis cecidere sub armis:
Auxilio Iouis & diuina Palladis arte
Captiuas duxi matres: tu numine tutus
Aethereo, hāc fugiens potuisti euadere dextrā.
Haud ita nūc moneo: pcul hinc fuge ad agmina
Nec faciles tibi finge deos: te triste mane (Troū,
Exitium, magno si congregiaris Achilli. (bit
Dū licet hinc ppera, stultū est cū pœnitet acti.
Dixit

Dixerat, at contrā magnis ita uocibus inquit
 Aeneas: In me quid uerba loquacia iactas?
 Num terrere minis Aenean credis Achilles?
 Iurgia sunt etiam nobis, artesq; loquendi.
 Vnde tuū genus? unde meū? primiq; parentes?
 Scim⁹ ab antiquis, neq; enim cognouimus illos.
 Te perhibent claro Pelei de sanguine natum,
 Diua parens Thetis est, sed nobis inclyta surgit
 Magnanimi Anchisæ, et Veneris materna ppa-
 Te flebūt hodie pater et pia mater adēptū, (go.
 Tristis ad Anchisen seu de me nuncius ibit.
 Pugnandū est, neq; enim uerbis secedere bello
 Mens suadet pueri in morē: tamen ordine dicā
 Vnde mihi antiquæ surgunt primordia gentis,
 Oīb⁹ indubitata etiā hæc cognoscat Achilles.

A loue pgenies nobis, loue Dardan⁹ ort⁹
 Urbem Dardaniā qui condidit: Ilion ingens
 Nondū erat, in magnis habitabant uallibus Idæ
 Venit Erichthoni⁹ post te tua Dardane proles,
 Ante alos præstans opibus, ter mille uagantes
 Qui pascebat equas, lambentesq; ubera pullos.
 Concupit has Boreas, faciemq; imitatus equinā
 Nigricomas sectatur equas, uotoq; potitur:
 Vernat ubi tellus, & florida pascua, nati

Bis

Bis sex alipedes Boreæ de semine, quorum
Quilibet intactæ segetis per summa uolasset
Gramina, nec teneras cursu læsisset aristas:
Vel mare per mediū fluctu suspensus in ipso
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plātas.
Tros ab Erichthonia sat⁹ est, de sanguine Trois
Ilus & Assaracus, similisq; deo Ganymedes,
Egregius forma, raptus, sublimis in auras
A⁹ superis cœlo positus diuū inter honores,
Pulcher ut ante Iouē misceret pocula mensis.
Laomedonta illos genuit, Priamum Laomedon,
Tithonū, Lāpum, Clytium, fortē Hicetaonta:
Assarac⁹ Capī, Anchisen Capis, hīc ego nat⁹,
Hinc mihi nobilitas, hinc surgūt nomina gētis.
Hectora rex Priamus genuit. mortalibus istis,
Cum lubet. omnipotēs uirtutē datq; adimitq;.
Eya agē qd uerbis opus est? quid stamus inertes
En stolidi, medio belli flagrante tumultu?
Multa quidem inter nos dici conuitia possent,
Quæ nō ullaratis, cui trāstra ingentia centū,
Ferre queat: uolucris lingua est, & copiarerū
Verborumq; simul. sed qualia dicet Achilles,
Talia & Aeneas. nil respondere timebit.
Iurgia iam cessent: mos est mulieribus iste,

L Cum

Cum rixas acuunt, & se clamore soluto
 Extra tecta ferunt, uocesq; ut postulat ira,
 Hinc inde insurgunt, & uerba minacia iactāt,
 Suggestit arma animo, uiresq; ī pectora surgūt.
 Iam uerbis impone modum, tentemus utrinq;
 Quātū enses animiq; ualēt. sic fatus, & hastā
 Vi iacit, illa uolans infixa cuspide sedit
 In clypeo. Aeacides umbonē protulit ultro,
 Ne forsan corpus laedat penetrabile telum:
 Demens, qui diuūm uiolari munera credit
 Mortali sic posse manu. non transiit hastā
 Magnanimi clypeū Aeacidæ, sed tegmine primo
 Cōstitit, inq; orbem uix est emissa secundum.
 Quinq; etenī ignipotēs fabricauerat arte magi
 Fuluo ex ære duo, stāni duo tegmīa, prim^o (stra
 Aureus orbis erat, fixū hic hastile pependit.

At cōtrā Aeacides ingentē dirigit hastā,
 Quā ferrū tenue, & pellis tenuissima tauri
 Umbonē tegit: illa moras trāsgressa per omnes
 Cū sonitu clypeū excussit. tū protinus heros
 Substitit Aeneas, sublata ad pectora parma
 Desuper hastā humeros trāsit, clypeoq; retenta
 Fixa solo est. casu Aeneas perterritus ipso
 Semianimis stātem dū cōminus aspicit hastā,

Obsta

Obstupuit, subitaq; oculos caligine fudit.
Nec minus Aeacides frendenti turbidus ira
Altior insurgens, uagina diripit ensem.
Ipse manu raptū trepida cōtorsit in hostem
Saxū ingēs uidet Aeneas, quod nō duo ferrēt
Qualia nunc hominū producit corpora tellus,
Saxū antiquū ingēs, cāpo quod fortè iacebat.
Forsitā aut galeā, aut clypeū cōcussit. acerbam
Quo mortem Aeacides saxi tutatus ab ictu
Fertur in Aeneā, iāq; ipsius imminet hostis.
Exitio. superos Nereus uocat, his ita fatur:
Heu heu q̄ magno uexātur corda dolore,
Angor in Aenea cui fata extrema minatur
Aeacides, iam iamq; ferox sub tartara mittet.
Paruit imperio Phœbi confusus in illo
Ad pugnā excitus, nunc casibus eximat istis
Aenean pater arcitenens, sed cur luat insons
Alterius peccata, deis qui munera semper
Obtulit, & supplex aris celebravit honorem?
Ergo agite hūc meriti memores tutemur ab ho-
Fortè nec ipse aīo patietur Iuppiter æquo (ste,
Aeneæ interitū. tamē hunc euadere mortem
Fata uolunt, tua ne sine semine Dardane ples
Aut aliqua sine laude cadat: quē Iuppiter oēs

Ex se ortum ante alios, summo dilexit amore.
Dijs Priami genus inuisum, gēs Dardana uiuet,
Et pater Aeneas Phrygibus dominabitur ipsis,
Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.

Dixerat. at cōtrā Iuno: Neptune quid optas
Perge, uel ille tuo defensus numine uiuat,
Aut dextra cadat hostili: quodcunq; sequatur,
Hoc opus est Neptune tuū, tua magna uolūtas.
Ast ego, uel Pallas (quoniā iurauimus ambæ)
Nunq̃ Troianis adero, nō si ipsa cremari
Pergama cōspicerem iam mox ruitura sub igne
Argolico. tacuit Iuno, gressum arripit ultro
Per medias acies Nereus belliq; fragorem,
Magn⁹ ubi Aeneas, ubi clar⁹ pugnat Achilles.
Protinus huic oculos fusa caligine obumbrat,
Illius è clypeo pendentem detrahit hastam,
Quā deus ante pedes furtim proiecit Achillis.
Aeneam in tennes auras rapit, euolat iste,
Mille acies Danaūm fugiēs, mille agmina rūpit,
Alipedum tacito Neptuni numine tutus.
At postq̃ retrō belli ad cōfinia uentum est,
Rursus ubi fessis renouantur Caucones armis,
Astitit Aeneæ propius Neptunus, & illum
Talibus alloquitur dictis, atq; increpat ultro:

Quis

Quis deus, aut belli suasit quæ tãta cupido
 Tros Anchisiade magno cõcurrere Achilli?
 Grator hic superis, te bello maior & armis;
 Impar es, Aenea fuge, ne sis obuius hosti,
 Ante diem fati ne te sub tartara mittat.
 Tũc tibi pugnãdũ, nec quẽq̃ horresce Pelasgũ,
 Fìsus Marte tuo Troum comitante caterua,
 Occiderit postq̃ Aeacides. nec plura locutus
 Hinc abit, iste dei monitus ac iussa capeßit.
 Protinus ex oculis nebulas amouit Achillis
 Nereus. at mirũ Aeacides circumspicit atrox,
 Asper, acerba fremẽs, secũq̃ ita corde uolutat:
 Proh iacet hasta solo, ex oculis euauit hostis
 Quẽ cecidisse meo rebar sub uulnere. sed quid
 Tutãtur superi Aenean? dñs gratus & ipse est,
 Incassum nec se Veneris de sanguine natum
 Iactabat. ualeat non congressurus Achilli,
 Amplius euasit suprema pericula mortis.
 Eya agè nunc oēs ad bellũ hortare Pelasgos,
 Ire iube Iliades contra, tuq̃ obuius obsta,
 Experiare Phryges alios. sic fatus in ipsas
 Irrumpens acies ait: O' quid statis Achiui
 Magnanimi pcul à Phrygib⁹. ferte obuia tela,
 Ite uirum cõtra uir quilibet. omnia nobis

Ferre graue est, quis uires & grādia surgāt
 Pectora, tot contra solus non ibit Achilles.
 Palladis armisona, nec tanta potentia Martis,
 Tot belli fauces moderari & rebus adesse.
 Ast ego, quātum ipsae uires animiq; ualebunt,
 Belli ductor ero, manibus pedibusq; iuuabo.
 Scilicet accedat propius, hanc sentiet hastam
 Hostis Troianus. sic pugna accedit Achiuos.

Parte alia armipotēs Troianos excitat Hector
 Talibus: Ite alacres, nec formidetis Achillem
 Magnanimi heroes. loq̃tur multa ille, loquēdo
 Scirem ego cū superis etiā pugnare, nec istis
 (Credite) rebus erit finis quem dicit Achilles.
 Plura quidē faciet, plura imperfecta relinquet.
 Ibo egomet contrā, quamuis igni manus illi
 Sit quamuis igni similis manus ignea ferro,
 Ardenti similis, uis sauo in pectore quamuis
 Fulminet. his dictis Troes hastilia contra
 Disposuere, fremit uis undiq; mixtus utrinq;
 Bellandi rumor. propius tunc Phœbus Apollo:
 Hector (ait) nimium ne hosti cōfide superbo,
 Hinc cede, et furtim paulū te subtrahe pugna,
 Pelides de te tantum ne gaudeat atrox.

Dixerat: ad uocē Phœbi cōterritus heros

Paruit, & retrò cedens intra agmina sese
Miscuit. Aeacides uim pectore colligit acrem,
Horrendū exclamās Troianos fertur in hostes,
Et primū ante alios interficit Iphitionem.
Multorum hic ductor populorū sanguine natus
Otrynthæ tuo, mater nimbosus ubi mons
Tmolus & in cāpis fœcundæ pinguibus Idæ
Quē genuit Nais. hasta hūc percussit Achilles
Cervicis medio, & partes discidit in ambas:
Insonuit lapsus, morienti hæc addidit heros:
Occidis Otryntide hoīm tremor, ecce sub ipsa
Mors tellure tibi est, quis generatus in undis
Sit Gigea tuis, ubi opes & terra paterna est
Hyllo in piscoso & sinuosi fluminis Hermo.

Dixerat. hūc atro mors circumfudit amictu,
Sternitur alipedes inter, tractuq; rotarum
Scinditur in partes uarias. tum robur in armis
Demoleonta petit Troiano Antenore natum:
Tēpora cuspis adit, nec ferrea reppulit ictum
Cassis, ad os trāsīt, totumq; hastile cerebrum
Ossaq; disper sit cerebro permixta cruento.
Inficit inter equos fugientē inde Hippodamāta
Ponē sequens, tristi cervicē uulnere signat:
Ule animā expirās immugijt, ut ualidus bos

Cū iuuenū manibus Neptuni in sacralitādus
Sacratas trahitur Eliconi regis ad aras.

Inde petit Priami Polydorū è sanguine natū,
Quē genitor frustra infelix pugnare uetabat.
Nā minimus patri ante alios gratissimus oēs.
Sectātem pedibus uelox Polydorus Achillem,
Donec anhelanti uires animæq; ualebant,
Dū fugit, & teneris uirtutē ostēdit ab annis,
Verberat hasta humeros, quā pēdēt aurea Zonæ
Lora: p hęc duplicē thoracē rupit, & ipsum
In medium defessa femur. suspirat ab alto
Infelix oculos subita caligine fusus:

Labitur in gēua, & paulum semotus ab hoste:
Viscera sustētat manibꝰ, manibusq; tenentem
Viscera dū fratrem uidit Priameius Hector,
Prostratūq; solo, & turpatum puluere multo,
Et caligantes oculos, stetit acer in armis
Ardenti similis flammæ, iamq; obuius ibat
Acacidæ excutiens ingentem uiribus hastam.
Quē procul ut uidit ueniētē ac dira frementē,
Insiluit contrā, simul hęc effatus Achilles:

Iā propē adest chari inuisus pstrator amici
Excidiūq; meū. libeat nunc arma uicissim
Intrepida conferre manu, locus aptus utriq;

Hos

Hos etiam stragis pugnabimus inter acervos.

His dictis torvū aspiciēs, sup̄ Hectore tantū.

Exclamat; mortem & crudelia fata minatur.

At contrā impavidus galea cristisq; decorus

Hector ait, Num me Aeacide clamoribus istis

Perterrere putas? facilem sic Hectora credis?

Iurgia sunt etiam nobis artesq; loquendi.

Et quanquam bello præstes insignis & armis,

Forsitā occūbes dextra hac. deus æqu⁹ utrūq;

Respicit, est etiam nobis penetrabile telum.

His pariter ualido intorquens hastile lacerto

Mittit in aduersum: subito quod flamine Pallas

Auertit, retro rediens sine uulnere telum

Hectoris ante pedes cecidit, tūc sæuus Achilles

Terribile infrendēs fertur uiolentus in hostem.

Protinus aërio circumuelauit amictu

Priamidē Phœbus, manibusq; exemit Achillis.

Ter frustra insiluit, nebulas percussit inanes

Ter frustra Aeacides. grauit̄ tū motus ab alto

Pectore, Nunc iterū potuisti euadere mortem

Crude canis, magno defensus numine Phœbi.

Nūc uenerare hector, supplex dā thuris odores:

Hoc duce tutus eris, quoties bella aspera tentas.

Quòd si fortē aliàs nobis deus annuit, ultro

L 5 Hac

Hac caderes dextra non cōgressurus Achilli.
Amplius ibo alios contra. sic fatus, & hasta
Percussit Dryopē media inter colla:repentē
Mortuus ante pedes cecidit. petit inde potentē
Demuchon, ferit hasta genu, quo uulnere tard⁹
Substitit, eripiens animā ferro instat Achilles.
Hinc geminos curru fratres deuoluit ab alto,
Ex te magne Bias Laogonū et Dardanon ortos:
Eminus hasta illum ferit, illum cōminus ense.
Dumq; in Alastoriden Troem furit, obuius iste
Occurrit flexis genubus, uitamq; precatur,
Munera pollicitus inquit, miserere iuuentæ,
Te decus hoc æui, similis te gratia tangat.
Orabat demens, manet implacabilis ille,
Indomitum cui cor, sæuitq; in pectore uirtus
Prōpta neci, tamen iste manus, si flectere posset,
Tractabat supplex. frendenti concitus ira
Hostis atrox, iecur in mediū mucrone subacto
Vulnus agit: toto fluit ater corpore sanguis,
Nox oculos obscura tegit. tum dirigit ictum
In Mulion, auremq; hasta transfixit utrinq;.
Hinc petit ense ferox Echeclon Agenore natū:
Dat uulnus capiti calefactus sanguine mucro,
Purpuream uomit iste animā. tum Deucalionem
Quā cubitum nerui seruant, ferit arduus hasta.

Cuspis adit, fixumq; tenet, miser iste moratur,
Et mortē āte oculos uidet, ensem sœu⁹ Achilles
Fulminat, & longē caput à ceruice reuulsum
Cum galea iacit: exanimis, taboq; cruentus
Strat⁹ humi cecidit. Pirei dehinc sanguine natū
Rhigmū adit, ad Troiā pinguis quē Thracia mi
Vulnerat hūc, medio ferrūq; in corpore cō (sit:
Cōcidit ē curru, flectētē Arethoō habenas (dit:
Hinc petit aurigā, ceruicemq; imprimit hasta:
Labitur infelix, turbati hinc inde iugales.
Non aliter uēto crepitantibus undiq; flammis
Immensas urit ualles Vulcanius ignis,
Quā fer⁹ Aeacides hīc illinc dæmonis instar
Cuncta metit, nigro manabat sanguine tellus.
Vt frumenta premūt uincti per colla iuueni,
Si quando lata tritura urgentur in area,
Sub pedib⁹ spicæ, et stipulæ uoluuntur inanes:
Non aliter sub magnanimi calcantur Achillis
Cornipedū pedibus, clypeiq; et fusa uirorum
Corpora, rorabat conspersus sanguine currus,
Humidus axis erat, radij q; orbesq; rotarum,
Aspiceres ab equis guttas manare cruentas.
Humana sic cæde manus fœdabat Achilles,
Egregiam cupiens uirtutem extollere factis.

HOMERICAÆ ILIA

DOS LIBER XXII. NI

COLAO Valla

interprete.

IC fugiunt muros, & propu-
gnacula complent
Ceruorum de more Phryges
sudoris anhelis,
Alleniantq; sitim guttæ super
ora cadentes.

At Danaûm contrà concusso Marte phalanges
Protectæ clypeis humeros muroq; propinquât.
Ante urbem obscura mortis caligine tectus
Stat bello intrepidus Scæas defendere portas
Priamides: tum Peliden affatur Apollo:

Quid me immortalẽ celer iſectaris Achille
Mortalis? nec adhuc tibi cognit⁹. aspice, Troes
Intra tecta ruunt, illos nihil amplius urges
Pugnando, tantumq; mihi sic feruidus iſtas,
Vt summâ de me laudẽ et ſpolia ampla reportes.
Falleris, inuietum numen mihi. talia fatus
Conticuit. tum ſic contrà indignatus Achilles:
Multa

Multa quidē trīsti cecidiſſent corpora leto
 Dardanidūm, & terræ moribūdōs figere mor-
 Aſpiceres: at tu nobis telo obuius obſtas (ſus
 Improbe, tu tantum noſtris decus eripis armis
 Vltimus abſcedēs: neq; enim hæc humana time
 Tela. ſed ò utinam de te mihi ſumere fas ſit (bas
 Supplicium, lueres inimico uulnere pœnas.

His urbem dictis curſu petit, haud aliter q̃
 Cū bellator equus currūq; rotasq; uolucres
 Secum agit effuſo protenſus in æquore campi.
 Ibat, & ærati radiabant pectoris arma:

Autumno ueluti cum ſyduſ Orionis alto
 Extulit os nitidum cælo, & fulgore coruſco
 Ingentes uincit tenebras, noctemq; reſoluit,
 Sed letale malum miſeris mortalibus infert.

Hunc prior ex imo rumpens ſuſpiria corde
 Cōſpexit Priamus uenientē, & brachia tollens
 Ora quatit, ſparſasq; manus ante Hectora tēdēs
 Pro foribus ſtantē, & magno ſe credere Achilli
 Nil trepidū, miſera genitor ſic uoce precatur:

Nate patris prædulce decus, fuge nate, qd̃ ho
 Expectas ſolus uenientē, et uiribus impar? (ſtē
 Ne tamen occūbas, magis hic abſiſte morari.

Q̃ utinam tantum ſuperis dilectus Achilles,

Quā

Quam mihi: præda feris canib⁹ laniãda iaceret,
Huius & exanimis uultur depasceret artus.
Sic ego, sic tantos possem finire dolores.
Hostis atrox, qui tot charissima pignora natos
Aut leto dedit, aut alias transmisit ad urbes.
Heu ubi nũc etiam Polydorus, & ipse Lycaon,
Quos mihi Laothoe pepit pulcherrima: non hic
Aspicio infelix. ò saltem luce fruantur
Captiui: sunt magna æris, sunt pondera et auri,
Multaq; quæ quodã natæ dedit inclytus Altes:
His redimam. quod si inferni crudelibus umbris
Hostili cecidere manu, dolor heu mihi quant⁹,
Heu quantus miserae matri dolor, atq; eadẽ nos
Mœstitia urgebit Troes. tamen omnia solus
Hæc lamenta potes sedare, & tollere luctus,
Eripe te paulũ hinc, ne magnã extinctus Achilli
Concedas belli laudem, spes una salutis
Ingredere, & tantis Troiam defende periclis
Hector, et affecti senio miserere parentis,
Quẽ deus omnipotẽs subeuntem extrema senæ
Casibus aggreditur tãtis, ut acerbameorũ (etæ
Funera conspiciam, notosq; in cæde madentes,
Allisosq; solo pueros, natasq; nurusq;
Infandis raptas manibus, violataq; lecti
Fœdera,

Fcedera, tum demum nobis in limine primo
Ferro aliquis uitam eripiat, canibusq; cruentis
Præda ferar, quos ipse domi studiosus alebam
Portarum uigiles custodes, iamq; iacebunt
Vestibulū ante ipsum saturati sanguine nostro.
Infelix, iuueni pulchrū est occūbere in armis,
Et ferro sua membra rapi: miserabile uisu
Esse tamen reor, ut confectum ætate parentem,
Cui canum caput & canæ reuerentia barba,
Ora cruēta canū lacerant. nec plura locutus,
Albentes summo uellit de uertice crines.
Parte alia infelix nudato pectore mater,
Infelix mater ostentans ubera nato,
Et lachrymis effusa genas, sic talibus infit:

Nate mei (si qua est pietas) miserere precātis:
Si tibi lac tribui, paulum reminiscere matris.
Nate urbem ingredi & magno te subripe A-
Me miseram, leto si te dabit impius ille: (chilli,
Non coniunx, non ipsa mei te mater ademptum
Florē uteri pheretro aspicerē de more locatū,
Hinc pcul ante rates canib⁹ fera præda iacebis,

Dixerat, effundēs lachrymas. nihil ille moue
Incaßum gemitus et inania uerba parentū: (tur
Hæret, et inuictā nim pectore suscitāt omnem
Fulgenti

Fulgenti nixus clypeo. de uertice supra
Arduus expectat uenientem cōminus hostem.
Qualis ubi agricolā coluber mala gramina pa-
Lumina cōtorquēs manet acri pcitus ira, (stus,
Multiplicatq; sinus, seq; in sua terga reuoluit:
Talis Priamides, secumq; ita corde uolutat:

Ingrediar patriæ muros, ubi uoce magistra.
Insurget mihi Polydamas? quē multa monentē
Nil ueritus, ne nostram aciem temerarius hosti
Obijcerem, inq; urbis tuta statione tenerem
Nocte sub obscura, qua bello armatur Achil-
Scilicet obieci demens, & fusa meorum (les.
Agmina conspexi. ò utinam tua iussa secutus
Polydamas. pudet ire, meorumq; ora tueri,
Quorū aliquis tales iactabit ad æthera uoces:
En hic, qui tantis affecit cladibus urbem
Fisus Marte suo. sic de me. tunc ego mallet
Occubuisse libens tecum congressus Achille
Ante urbē: neq; enī hic cecidisset inglorius ar-
Aut mea te uictum strauisset dextera leto. (mis,
Nunc quid agam? quid si telis exutus Achilli
Obuius Hector eam? rigida nec casside tectus,
Nec clypeo ingenti? coniunx erepta marito,
Tanti causā mali, & belli reddatur origo.
Tyndaris,

Tyndaris, et quicquid cū pellice uexit adulter:
 Quinetiā Phrygiæ quas cūq; habet Ilion ingēs,
 Pollicemur opes media pro parte, nec ulli
 Illarum quicq; iurato abscondere fas sit:
 Cūcta palā, sed quæ nūc mentē insania uersat?
 Nulla mei pietas, nec me miserabitur hostis:
 Protinus occumbā imbellis de more puellæ.
 Iam cape telā manu, neq; enim de uertice saxi,
 Ut quodā assuetus, nec magno ē robore quere?
 Ille mihi affandus, nec tanq; uirgo prociusq;
 Certemus licet: experiar cui nam deus istam
 Concedat belli laudē. dum talia uersat,
 Ecce ferō similis Marti galeatus Achilles
 Irruit, excutiens ingentem uiribus hastam
 Quā nato dederat genitor: pcul arma coruscāt
 Flāmarum in morē, aut Phœbeæ lāpadis instat.
 Contremuit tanto aspectu Priameius heros,
 Inde fugam retro celeri pede corripit Hector.
 Nec minus Aeacides pernicibus aduolat alis,
 Quā facile accipiter saxo demissus ab alto
 Cōsequitur pennis sublimē in nube columbā:
 Illa uiam celerat trepidans, ille ocyus instat
 Stridēs, et prædā pedib⁹ iam prædit adūcis: (su
 Haud sec⁹ Aeacides rapido premit Hectora cur

M Ten

Tēdētem ad muros.tumulū post terga reliquūt,
Prætereunt ubi se muro caprificus in alto
Erigit, atq; imis penitus radicibus hæret.
Et iā cōtigerant ubi nunc (mirabile dictu)
Erumpunt gemini Scamādro è flumine fontes:
Fervidus alter enim, fundoq; exæstuat imo,
Vnde uelut rapido circum se tollit ab igne
Fumus, & ad cœlum caligine uertitur atra:
Alter enim multa concretus grandine surgit,
Vnde gelu mediaq; niues æstate uideres
Effluere. hos circum preciosi marmoris urnas
Aspiceres, quibus antè tamē q̃ Pergama Grai
Opprimerent, lataq; urbem obsidione tenerēt,
Iliades solito uestes de more lauabant.
Huc iter expediunt. fugit hic, ille acrius urget
Ponē sequens, meliorq; pedis uim corripit oēm
Acacides. neq; enim abiecto pro uellere certāt,
Nec bonis astatat coriū ipsa in præmia pugnae:
Omnis in Hectoreo pendeat funere cursus.
Haud secus alipedes, precium si fortè laboris
Apparent tripodes, coniunx ne orbata marito,
Exiliunt spacio, & metam contingere gaudent:
Sic illi accelerant gemini, iamq; acer Achilles
Ter circum Iliacos agitant erat Hectora muros,
Aspe-

Aspexere dei, quorum pater atq; hominū rex
Iuppiter has tristi mittit de pectore uoces:

En supi, Acacides rapido fugat Hēctora cur-
Cerno eqdē, mētēq; mihi dolor anxi⁹ urget. (su
Ille igitur totiēs nunc Troiæ in mœnibus altis,
Nunc nostri memor Idææ sub uertice syluæ
Terga boū pecorūq; dedit torrēda per aras.
Quare agite ò supi, & uobis qd præstet agēdū
Cōsulite: aut illū manibus trademus Achillis,
Aut leto ereptus uitales exigat auras.

Dixerat. at cōtrā surgit Glaucopis Athena:
Iuppiter hæc ne tuo residet sentētia cordi?
Scilicet hunc quē fata diu iā proxima morti
Decreuere mori, fatis auertere tentas? (būt
Perge quod ipse uelis, neq; enī (reor) ipsa pba
Cœlicolæ. tum sic nubis collector aquosæ (las

Ne dubita, neq; enī hæc stabili Tritonia Pal-
Mēte loquor, cari miseret tamē Hēctoris: at nūc
Esto quod ipsa cupis. dixit. mora nulla, p auras
Illa uiam celerans summo de uertice Olympi
Desilit ad terram. fugientē urgebat Achilles
Priamiden canis in morē, cū ceruus ab alto
Colle rapit cursum, uallesq; & cōcaua circū
Fertur, & interdum nimia formidine septus

Virgultis latet: ille sagax uestigia naetus
 Prosequitur, certatq; avidos infigere morsus,
 Haud aliter poterat fugere hūc Priamei⁹ heros.
 Nā quātum ille urbis portas accessit, & arte
 Extructas turres, ferrent Phrygiū unde supnis
 Auxilium telis, hostemq; à cæde mouerent:
 Tātum hic præuertēs in cāpum traxit ab urbe.
 Ac uelut in somnis fugere haud ualet alter, et al
 Frustra iſectatur, sic pñix Hectora achilles (ter
 Cōprēſare neq;: qui sic fugere haud ualuiſet,
 Ni genua & uires confirmauiſſet Apollo
 Obuius accurrens, & ni uetuiſſet Achilles
 Voce manuq; suis ne quis temerarius illam
 Præriperet laudē, qua nō ſpecioſior ulla eſt.
 Cū uerò quartū ſub aquā uenere, deūm rex
 Lancibus auratis amborum fata pependit,
 Hectoreumq; citò deflexum inferna petiuit.
 Quod cernēs mœſto dehinc Deli⁹ Hectora uul
 Deſerit, at præſens affatur Pallas Achillē: (tu
 Inclyte Pelide, ſuperūm chariſſime regi,
 Hactenus ingentem ſperaui è funere laudem.
 Hectoris indomiti nos naues ferre ad Achæas.
 At nūc nulla fugæ ſpes eſt, mora nulla fugaci,
 Nō ſi procumbens patris ad uestigia Phœbus

Ar.

Arciger obstiterit. sed cursum siste parumper
Respirans, donec tibi congregiatur; ut ultro
Persuadebo uiro, lætusq; his paret Achilles
Fraxinea innitens hastæ. tum uersa Minerva
Deiphobi in faciem uocemq; his uocibus infit:

Ah nimiū frater te circū Pergama Achilles
Persequitur uelox: agè consistamus uterq;
Illū aggressuri. cui magnus reddidit Hector:

Deiphobe ante alios Priamōq; Hecubāq; creā
Nup̄ char⁹ eras: nūc lōgē charior, unus (tos
Egresso patrīs comitem te mœnibus addis.

Atq; iterū Pallas: Genitor, uenerādaq; mater
Consistas orant proni genibusq; reflexis.
Omnes nāq; timent q̄ par sit credere Achillem,
Et mœrore graui trepidant præcordia cunētis.
Sed nunc rectā in eum læti irrūpamus uterq;
Amplius haud cessent tela, experiamur an ille
Occisis nobis spoliatisq; arma cruenta
Ad naues referat, telo an magis occidat isto.

Hæc ait illa dolo, tanq̄ sint iussa parentum.
Cū fierent igitur propiores, magnus Achillem
Priamides prior inuadens ait: Haud ego posthac
Te formidabo Pelide, ut Pergama circum
Actus ter dudum potui consistere nusquam.

Nunc animus redijt, quo uel te uictor ad imos
 Demittam manes, uel uictus destiner orco.
 Verum obtestemur diuos, quos fœdera curæ,
 Et qui pactorum custodes optimi habentur:
 Si me fortè tui uictorem Iuppiter istis
 Donarit spolijs, cum te spoliauero pulchris
 Dilectusq; armis, non te crudeliter ultra
 Exanimè ulciscar, sed charis reddā inhumādū:
 Tuq; uelim facias itidem, si uincere detur.

Tū toruis oculis respectās sœuus Achilles:
 Erras Hector (ait) mecum nolito pacisci.
 Vt iusiurandū nullum est homini atq; leoni
 Sæctum, nec fidum quicq; est agnoq; lupoq;
 Semper in alterius siquidē mala cogitat alter:
 Sic nec amor nobis, nec amoris fœdera sunt,
 Ni prius alterius funestum sanguine Martem
 Expleat alteruter. quocirca pectore firmo
 Virtutes omnes, animosq; recollige totos,
 Quis tibi nūc op^o est, quoniā fuga nō datur ul
 Nāq; Minerva meate mox deiecerit hasta, (trā:
 Ulciscarq; meos socios quos straueris unq;
 In festo telo Troiæ pro mœnibus altæ.

Dixit, & insultans prælōgā fortiter hastā
 Corpus in Hectoreū cōtor sit. at inclyt^o heros
 Præ-

Præuisam euitat capite in contraria flexo.

Quam dea Pelidæ supra caput illius actam

Attica restituit, latuit tamen id populorum

Hectora pastorem, qui sic insurgit Achilli:

Errasti Graiūm Pelide acerrime, nec di

Ex loue te nostrum casum docuere, quod inq̃s

Subdolus atq; loquax, ut me formidine captum

Immemorem efficias notæ uirtutis. at ipse

Experiere quidem non tergum te fugientis,

Sed cū uulneribus (modò Iuppiter annuat) in te

Vrgentis pectus. nunc telum, si potes, istud

Quo minus accipias, uel toto corpore uita.

Te siq̃dē exanimi premerēt nos bella minora,

Vt qui præcipuè nos lædis. talia iactans,

Insiluit telum uibrans, clypeumq; petiuit

Nil errās mediū, sed duro umbone repulsum

Decidit innocuum. stetit autem tristior, atq;

Indignabundus, quòd frustra emiserat ipsum

Fraxineum telum, quo solo præditus esset.

Ergo Deiphobum præclara uoce petebat

Cādenti insignem clypeo, qui cōmouet hastā:

Ulle aut iam longè aberat, nam subdola Pallas

Quæ fratrem illius simularat, conscia fraudis

Se procul ex oculis subduxerat expectantis

Suppetias frustra. quod cernens Hector, amare
Hei mihi proclamat, dij me traxere profecto
In mortē, siquidem fratrem quem rebar adesse
Mœnia habent Troiæ, sic me decepit Athena.
Nunc dirum exitium misero impendet, neque quisque
Quomodo fugiam locus est: siquidem rex Iuppiter, atque
Natus Apollo Iouis, fueram quibus antea cordi,
Et quibus auspiciis seruatus bella peregi,
Nunc me destituunt, urgentque grauissima fata.
Non tamen ignauus cadet aut inglorius Hector
Priamides quondam bellatum terror Achiuum,
Verum magnū aliud fortasse minoribus ipse
Moliat audendum. sic fatus, magnum et acutum
Atque grauem lateri pendentem diripit ensem,
Aduolitansque, uelut Iouis ales nubila scindens
Deuolat in capum timidum leporē uel opimum
Direptura agnum, stricto defertur in hostem
Obiectum gladio. sed Achilles uiribus olle
Collectisque animis, clypeo pulchro uarioque
Admoto ad pectus, quadricristique per auras
Nutanti galea, cui crines Mulciber aureos
Aptarat uento stringendos, astitit acer
Atque ferox. qualis tamen hesperus inter Olympi
Ignes per noctem fulget pulcherrimus atram,
Eni-

Emicuit uibrata hasta ferro sub acuto,
 In festoq; animo partem obseruauit inermem,
 Qua petat Hectorum letali uulnere corpus.
 Totum namq; armis quibus expoliauerat ante
 Patroclum, infelix sese munierat Hector,
 Vna parte modò tanto de corpore dempta,
 Quà ceruix latis humeris committitur: hancq;
 Fraxineo telo partem uiolentus Achilles
 Perfodiens, iugulum non totum incidit, et arctū
 Linqvit iter uoci, qua respondere superbo,
 Atq; preces humiles uictori effundere possit.
 Ipse tamē moribūd' humo cadit inclyt' Hector,
 Quē super his pariter dictis exultat Achilles?

Tu ne etiam demens sperasti euadere nostras
 Posse manus, o dure mei prostratos amici?
 Nec mentē subit Aeacides, nec me ipse timebas
 Absentē, & longē residētem in puppibus altis?
 Credo equidem, nec fata lues inimice Patrocli,
 Alitibus linquēre feris canibusq; cruentis
 Præda, Menœtiadē tumuli ueneremur honore.
 Sic fatus paulum aspirans sic reddidit Hector:

Per genua hæc animāq; tuā, charosq; parentes
 Aeacide hunc oro saltem dimitte furorē, (tes,
 Ne me trade feris, miseri pro corpore nati.

M s

Aes

Acs aurūq; dabit genitor: cape munus Achilles,
 Me quoq; redde meis: sine iam collapsa cremari
 Mēbra rogo, patrioq; artus concede sepulchro.
 Dixerat. at toruum aspiciēs sic reddit Achilles:

Quid me p̄ genua hēc, animāq; et amica pa-
 Noīa crude rogas canis? hos ego (si modò rētū
 Mēs animusq; pati) laniarē dētibus art⁹, (posset
 Patrocli tantus urget dolor. hoc mihi de te
 Šuppliciū expēdes, canibus data praeda iacebis.
 Alitibusq; feris, Priami nil dona ualebunt,
 Sint ea magna licet, maioraq; plura daturum
 Spondeat, exanimem nec si te ponderet auro:
 Improbe diripiēre feris, non te optima mater
 Vrgebit lachrymis feretro de more locatum.

Sic fatus moriens tum sic Priameius heros:
 Ferre⁹ es, nec te ulla mouēt, nec flectere possūt
 Verba, precesq; meæ. nimis ah nimis asp̄ Achil
 His saltē annueres, dabis ò dabis improbe (les
 Improbe: te Paris, et lunato Delius arcu (pœnas,
 Prosterneant medio Scææ sub limine portæ.
 Hęc ne audis? hoc omē habe, tecumq; reporta.
 Talia dicenti gelidos mors occupat artus,
 Vitaq; cum gemitu fugit indignata sub umbras.
 Tum super exanimis artus ita fatur Achilles:

Nunc

Nunc morere, ast de me diuū pater atq; hoīm
 Viderit. hoc dicens eduxit corpore telum, (rex
 Arma humeris spoliāt multo conspersa cruore
 Exuiasq; omnes. concurrunt undiq; Achiui,
 Mirantur speciem insignem, mirantur et annos
 Hectoris, atq; hilares in uulnere uulnera figūt:
 Quorum fortē aliquis iactabat talia, Quā tu
 Mollior hic, quā cū iaculatus puppibus ignes
 Letiferasq; faces. sic dicens uulnera telo
 Ingeminat. postq; exuias spoliauit Achilles:

Argolici heroes (inquit) belloq; potentes,
 Occidit hostis atrox dijs aspirantibus Hector,
 Atra lues Danaūm, & multorū caussa malorū,
 Nunc igitur tōtis adeundum est Ilion armis.
 Festinate uiri, quā nam hostibus Hectore raptō
 Vis anim⁹q; aderit? siue arcē et Pergama liquēt;
 Aut arma expedient trepidi. quō pectora uertis
 Aeacide? tumuli ne prius celebrabis honores
 Patroclo? iacet ante rates inhumatus, ad urbem
 Tu tamen ire paras defuncti oblitus amici.
 Quinetiā ipse meos dū spiritus hoc reget art⁹,
 Et mea fata uolēt numerari hos inter Achiuos,
 Excidet ille meo nunquam de pectore, nec me
 Oblitum fore crede tui cum fata deusq;

Hanc

Hæc animã abstulerit, manesq; imittat ad imos,
Quamquã ibi sint obitus et longa obliuia rerũ.
Quare agitẽ ò lætum socij Pæanã canentes
Ad naues celeremus iter, referantur & artus
Hectoris exanimis, quẽ magni numinis instar
Iam pridẽ coluit sua Troia. hæc fatus Achilles
Transadijt ferro talos, corioq; iuueni
Annectit curru, caput atro in puluere pendet.
Tum super asiliens ingentia collocat arma,
Præcipitatq; moras. fertur miserabilis Hector
Pulcher adhuc, neq; enĩ mutarat forma decorẽ
Ipsa suũ: tamen huic ceruixq; comãq; trahũtur
Per terrã, et puluis inscribitur Hectore tracto.
Sic illum, sic dijs placitum, raptabat Achilles.

Protinus ipsa sui capitis uelamina soluit,
Euellitq; comas, altumq; in pectore mugit
Infelix imò rumpens suspiria corde
Mater acerba tuens direpti funera nati.
Parte alia pater, et populi circum undiq; tristes
Ingeminãt questus, gemitu oĩs Troia remugit,
Non aliter quam si supremis ignibus altum
Ilion, et magnæ ruerent sacra Pergamia Troia.
Quinetiam Priamum portis exire uolentem
Vix cuncti tenuere Phryges: sed pugnat, et instat

Strat⁹ humi genitor, cupit ire, miserq; precatur
Nomine quēq; uocans, Sinite ò finite ire uolētē
O Phrygij, uobis seruandum est Ilion intus:
Ibo equidē, supplexq; inimicū affabor Achillē,
Crudelis si fortē meos miserabitur annos,
Antiquumq; caput. talis manet, & manet illi
Peleus Aeacides, cuius de sanguine cuius
Vrbis in excidium Troianæ erupit Achilles
Exitiumq; meum. uidi tot acerba meorum
Funera, tot natos sæua florentibus annis
Aeacidæ cecidisse manu: quin occidit Hector,
Ille meos omnes gemitus habet, ille dolores.
Quem sequar infelix, & uitæ lumina linquā,
Infernasq; petam sedes? tam maximus urget
Corda dolor. saltē ille meis cecidisset in ulnis,
Explere mētem lachrymis pater, ægraq; mater.
Dixerat, ingeminant miseri suspiria ciues:
Tum tristes Hecube fundit miseranda querelas:
Quid magis hac in luce moror? quæ nam ista
Viuedi? imperiū, spes, et tutela suorū (uoluptas
Occidit infelix Hector. charissime fili
Troianum tu numen eras, te Troia colebat
Numinis in morem, dum uiuere fata sinebant:
Nūc moriēs lachrymis afflictā deseris urbem.

Sic

Sic ait. at nōdū Andromachæ percusserat au
 Fama malitanti: fortē in penetralibus altis (res
 Telam exercebat, uariosq; in murice flores
 Dum misera intexit radijs, iubet ire ministras,
 Ingentesq; agitare focos, tripodemq; locare
 Vndantem lymphis, sese quibus abluat Hector.
 Andromache infelix, nec tanti conscia luctus,
 Iāq; tu^o pcul Hector adest, nec balnea quærit.
 Interea gemitus uocemq; ē turribus altis
 Cōcipit, ac subit^o misera tremor occupat art^o,
 Flauentes detecta comas, Mecum ite ministra,
 Hei mihi nescio quid, uocem, lamentaq; socrus
 Audio. iam mentē tremor occupat, ægraq; motu
 Genua labant. utinā uana frustremur ab aure,
 Sit sine mente sonus: timeo tamē omnia, nostrū
 Ne ferus Acacides rapido premat Hectora cur
 Vulneraq; atra ferat. timeo, nā maximus illi (su,
 Martis amor, nec stare potest, sed ab agmine ce-
 Intrepidus sese temerarius obijcit hosti. (dēs
 Hæc effata, rapit cursum, similisq; furenti
 Corda metu pulsans: famulæ post terga sequū.
 At postq̃ Iliadū medio stetit agmīe, et altos (tur.
 Conscendit muros, uidet atro in puluere corp^o.
 Cōiugis, exanimēs q; trahi uidet Hectoris art^o.
 Nō

Non tulit hanc speciem, nigra caligine obūbrat
Nox iniecta oculos, animamq; efflauit anhelam
Andromache collapsa retro, detecta capillos
Ornamenta iacit, capitisq; in signe coronam,
Quā quodā dono dederat Venus aurea, tūc cū
Transtulit hanc Hector patris Eëtionis ab urbe
Ilion in patriam, & communia fœdera lecti
Munera magna ferens. Priami natæq; nurusq;
Semianimem adstabāt circum. postq; illa reuixit
Visq; animo redijt, auras ita questibus implet:

Infelix Hector, nimiūq; miserrima coniunx
Vna eademq; ambo fatorum sorte creati,
Te Priamus Troiæ genuit sub mœnibus altis,
Me pater Eëtion Placea generauit in urbe
Thebarū, & primis miserā sors fecit ab annis.
Infelix utinam infelix non orta fuisset.
Sub terris petis ipse domos, uiduamq; relinquis.
Andromachē, uiduā Andromachen, plena oīa,
Mœroris Stygij. quin et te filius infans (nobis
Extinctū dolet, ac patris spem luget ademptam.
Qui si etiam fortasse manus euadat Achiuūm,
Cernet cuncta rapi, atq; alios dominarier agris.
Pupillus puer, & primis orbatus ab annis.
Heu quantum damni fatū attulit. omnia narrat.

Et

Et lachrymis effusa genas hæc insuper addit:
Ibis ad antiquos miseri genitoris amicos
Infelix puer, & gemitu confusus ocellos
Nunc hunc nunc illū accipiens pietate mouebis.
Horū forte aliquis tibi pocula porriget, hæc tu
Vix ore attingens summo: quos inter erit qui
(Cui mēs dura quidē, cui nondū nota parētum
Funera) te puerum expellet, uerbisq; laceſset:
I procul hinc, nō est pater hic tuus. inde redibis
Pulsus ad Andromachen, gremio quē sæpe sole
Sustentās genitor pecorū nutrire medullis, (bat
Quiq; etiam dulci perfusus membra sopore
Amplexus inter nutricis & ubera somnum
Carpebas. sors & fatum nunc omnia uertit,
Multaq; sublato patiere indigna parente
Astyanax, quē sic Troes cognomine dicunt,
Astyanax mea progenies, spes una salutis.
Occidis heu nimium infelix charissime cōiunx,
Iā canibus data præda feris: misera ora manūq;
Dilaniant rapidi, & si quid de corpore restat
Hoc sæuæ uolucres morſu laceratis aduncō.
Nudus adhuc prostratus humi, detectaq; mēbra
Oſtentas cælo. quid tot penetralibus imis
Arte laboratæ uestes ſeruantur? habebit,
Vret

Vret & ignis edax. tecum simul occidat usus
 Illarum, neq; enim hæc restabūt Troia decori
 Ornamenta tuo. pereant simul. hæc ita fatur
 Andromache, lachrymisq; genæ roratur obor
 Cūctaq; scemineo replētur mœnia luctu. (tis,

LIBRI XXII. FINIS.

HOMERICAÆ ILIA
 DOS LIBER XXIII. NI
 COLAO Valla
 interprete.

ARDANIDAE totā fun
 dunt lamenta per urbem,

At Danai littus repetunt maris
 Hellesponti

Quisq; suas iter ad naues. disce
 dere Achilles

A se Myrmidonas uetuit, fortissima bello
 Pectora, quos uerbis sic est affatus amicis:

Præstātes socij, pugnaeq; electa iuuentus,
 Soluere nūc nō tēpus equos: sub curribus ipsis
 Astantes lachrymas Patrocli in funus amici.

N FUN

Fundite, defunctis tales debentur honores.
 Tum demum tristi saturati pectora fletu
 Alipedes soluemus equos, ac quisq; paratis
 Accūbet dapibus. simul his præcedit Achilles,
 Clāmorem extollunt omnes, cōdensq; circum
 Turba gemit, curr^o agitantq; hinc inde iugales.
 Excitat ipsa Thetis plāct^o, lamētaq; suadet: (næ.
 Arma uirūm lachrymis, lachrymis rorātur arc
 Tū sic Aeacides Patrocli ad pectora tendēs
 Sanguineas hominūq; manus in cæde madētes,
 Incipit: Infernis gaude Patrocle sub umbris,
 Expediā promissa, trahā huc exāgue cadauer
 Hectoreum, morsuq; canū lacerabitur unco:
 Bis sex ante pyrā pulcherrima pectora Troium
 Iratus gladio feriam. sic fatus, & illud
 Ante Menœtiadæ feretrū trahit, inde cruentū
 Pulvereæ resupinat humi: tum cætera pubes
 Soluit equos curru, splēdentiāq; exuit arma.
 Hinc inde ad naues circumfunduntur Achillis
 Innumeri heroes, ubi gratæ pocula mensæ
 Adstabantq; dapes: ferro dant colla iuuenti,
 Balātumq; greges, stillāt extensa per ignem
 Pingua terga suū, circumq; exanguē cadauer
 Manat cæsorū passim cruor armentorum.

Inte-

Interea Aeacidē ad regē Agamēnona ducūt
Ductores Danaūm, tentāt lenire dolorem
Iratosq; animos. postq; ad tentoria uentum est,
Præcones hinc ire iubent, tripodemq; locari
Vndantem lymphis, quibus artus tabe cruentos
Cōspersos lauet Aeacides. tamē ille repugnat,
Perq; Iovem iurat, quo nullū est numine maius,
Nūq; hoc unda caput, nūq; abluet, ossa Patroclī
Ni prius in cinerē iaceant cōuersa sepulchro.
Hos etiam abscindā crines, tumuloq; sodalis
Imponā mœrēs. quid nā mihi tristius unquam
Accidere, aut tanti possent urgere dolores?
At nunc inuisis epulis accumbere fas sit,
Manē tamē primo Græcos hortare Agamēnon
Ligna ferāt, statuātq; pyrā qualem decet artus
Patrocli exāgues miseri, quem nigra moratur
Tartara: nūc rapidis urendū imponite flammis
His procul ex oculis. dixit. labor omnibus idē
Imminet, assensere omnes, dapibusq; paratis
Discumbunt æquis partiti lancibus escam.
Postq; exempta fames epulis, uinoq; repleti
Discedunt, fessos placidus sopor occupat artus.
At maris undisoni mœrēs prope littus Achilles
Aegra iacet summo repetens suspiria corde:

N 2 Stant

Stāt circū mœstī comites. tū mēbra dolore
 Fessa graui, quibus iliacos circū Hēctora muros
 Impulerat, furtim curas animumq; resoluens
 Occupat alta qes. dū somno indulget Achilles,
 Viuenti similis uocemq; habitumq; oculosq;
 Infelix supra caput astitit umbra Patrocli:

 Aeacide dormis (inquit) nec te amplius ulla
 Cura subit nostri. dum uiuere fata sinebant,
 Charus erā: me nunc inopina morte perēptum
 Deferis. extinctū corpus concede sepulchro,
 Da sedes petere infernas: transire silentum
 Me prohibent umbræ: neq; enim miscerier illis
 Ultra amnē licet, ossa prius nisi terra recōdat:
 Interea obscuris inhumati erramus in umbris.
 Da dextram misero, nunq̄ ad te posse redire
 Fas iterum, nostros postq̄ artus ufferit ignis,
 Nec dabitur tecum rursus de rebus agendis
 Cōsulere. heu fatū Stygijs me mersit in undis.
 Te quoq; sors eadē Troiæ sub mœnibus altis
 Prosternet leto, pariter tunc ossa recondi
 Nostra iube, nec stare alio permitte sepulchro.
 Scis bene, me teneris fatū tibi iūxit ab annis,
 Cū genitor patria ex Opoente ad Pelea duxit,
 Quādo ego mētis tōps natū Amphidamāte pemi

Talorum iratus ludo, me fronte benigna
 Suscepit, paruumq; domi studiosus aiebat,
 Adiunctus comes inde tibi. sic uiximus unā,
 Sic cineres urna amborum cōdantur in aurea,
 Quā tibi diua Thetis dono dedit optima mater.

Dixerat. Aeacides cōtrā: Patrocle qd ò qd
 Tāta mones? charū caput ò mihi desine, cuncta
 Expediā: huc adsis paulum, sine tāgere dextrā,
 Alternò extinctum fletu solemur amorem.
 His dictis, cupit amplexus, & inania tendit
 Brachia: nam fumi refugit labentis ad instar
 Umbra solo repens, tenuiq; immurmurat aura.
 Territus Aeacides somno surrexit Achilles,
 Terq; quaterq; man⁹ ābas quatit, altaq; fundēs
 Lamēta, Heu comites (inqt) miseri ūbra Patrocli
 Tartareas habitat sedes: sensus tamen ipsos
 Esse alibi reor. illa meum sub nocte silenti
 Multa monēs supra caput astitit, omnia certē
 Viuenti similis, & fata miserrima flebat.

His dictis querulis iplēt cōquestibus auras
 Astantes feretro. dum fletibus ora rigabant,
 Ecce diem roseis aurora inuecta quadrigis
 Ostentat cœlo, Danaos iubet ire Agamemnon,
 Ligna ferāt, statuātq; pyrā. quos maximus inter.

Meriones surgit famulus ducis Idomenæi.
 Itur in antiquā syluā, sunt arma, bipennes,
 Et bene contextæ portanda ad pondera funes.
 Præcedunt operi hemiones, decluvia pergunt
 Nūc loca, nūc summis sursum conatibus instāt.
 Cōtigerant liquidis undantem fontibus Idam,
 Sese aptant celeres operi, sonat icta bipennis,
 Allicomæq; cadunt ingenti pōdere quercus:
 Dat gemitū tellus, cælum tonat omne fragore.
 Tum partes in frustra secant, extensaq; dorso
 Multorum imponūt, redeunt, lætātur onusti
 Per nemus umbriferū, signat gravis ungula cæ-
 Quisq; manu ramū referebat, iusserat istud (pū.
 Meriones clari famulus ducis Idomenæi.
 Ventū erat ad littus, tumultū quo diu⁹ Achilles
 Et sibi communemq; tibi Patrocle dicarat:
 Hic longo ingentem deponunt ordine syluam,
 Littoreq; expectant medio. tum tristior heros
 Myrmidonas iubet armari, curruq; iugales
 Nectere. consurgunt omnes, & iussa facessunt,
 Lora parant aurigæ, atq; audit currus habenas.
 Præcedunt equites, peditū pōst nubis ad instar
 Densantur turmæ, referūt hinc inde frequētes
 Impositū feretro Patrocli exangue cadauer,

Et

Et miseros uelant abscessis crinibus artus.
 Ponē sequēs, caput Aeacides cōplexus amici
 Sustinet alta trahens imo suspiria corde,
 Deposuere loco funus, properantq; uicissim
 Cōgerere ingentem syluā, differsaq; passim
 Ligna. sed Aeacides summo de uertice crines,
 Quos totiēs Sperchie tuis madefecerat undis,
 Fluentes secat ante pyrā. tū lumina torquens
 Aequora prospexit, querulisq; ita uocibus inqt:

Sperchie, hos alio crines tibi nūmine Peleus
 Sacrarat, reditum ad patriam si fata dedissent
 Impia felicem: quin & sacras Hecatombas
 Et quinquaginta ad fontem mactare bidentes,
 Hic ubi templa tibi & diuina altaria fumant,
 Pollicitus. miseri non exaudita parentis
 Vota, sed aduersa dānamur sorte. Patroclus
 Hos secum crines habeat, seruetq; sepulchro.

Sic fatus, chariq; manus obnubit amici
 Cæsariē imponens lacerā. quis talia cernens
 Tēperet à lachrymis? gemitus ad tēpora noctis
 Durasset, nisi sic regem monuisset Achilles:

Atrida, quoniā Danaūm tot millia parent
 Ante alios tibi, & unius mandata uerentur,
 Præcipe secedāt paulū hīc, epulasq; ministrēt:

Tum lachrymis loc⁹ & tātū exaturare dolorē
 Tempus erit, nobis curādum exāgue cadauer,
 Ductores tātum expectēt. sic fatus Achilles,
 Audijt Atrides, dispersi hīnc indē recedunt
 Ad classē. ingenti statuunt hēroes Achivi
 Mole pyrā, pedibus quæ partes æqua per oēs
 Cētū erat, hic funus suprema in parte locarūt,
 Multa boum circā maculantur corpora morti,
 Balantumq; greges, costas & uiscera nudant.
 Hinc totū Aeacides mixta pinguedine corpus
 Vngit taurorum, pecudumq; exanguia mēbra;
 Imponit mellis oleiq; ingentia uasa,
 Quatuor addit equos flāmis capita alta ferētes,
 Indē canes geminos numero delegit ab omni
 Quos ipse assuetos mensæ pascebat herili:
 Bix sex indē rogo pulcherrima corpora Troum
 Ense necat, miseros ignis depascitur artus.
 Suspirans sic Aeacides affatur amicum;

Patrocle, infernis salue Patrocle sub umbris,
 Promissa expediā: bis sex Troiana cremantur
 Corpora. sed canibus laniandos Hectoris artus
 Tradā eqdē, haud tumuli tātō uenerabor hono
 Mixta minis ea uerba dabat, tamē iteger He(re-
 Ullasusq; iacet, seruabat sedula funus (ctor

A' Ioue nata Venus, prostratū exangue cadauer
 Ambrosio infundens oleo, si forsitan hostis
 Raptet atrox, nullo lædantur uulnere membra.
 Inde globos atræ nubis demisit Apollo,
 Velauitq; locum, ne solibus usta iacerent
 Mēbra, neq; Hectoreos uis ignea læderet art?

Interea Acacides, quoniā sine uiribus ignem
 Senserat esse rogi, Zephyrū Boreāq; sonantē
 Conuocat, & geminis sacra atq; ingentia dona
 Pollicitus, supplex patera libabat in aurea:
 Festinate (inquit) uimq; omnē immittite flāmis,
 Vrite Patrocli corpus. sic fatus, & Iris
 Audiit orantem, celeri cita nuncia cursu
 Aduolat ad uentos, quos nō sine turbine magno
 Indulgere epulis circumspicit intus in aula
 Marmorea: medios inter dea constitit Iris,
 Consurgunt, ueritiq; deam considerare mensis
 Inuitant, uerbis quos illa affatur amicis:

Oceani repetam fluctus extremaq; ponti,
 Hic epulas nobis & dijs sacras Hecatombas
 Aethiopes de more parant: accumbere uestris
 Nūc dapib⁹ uetitū est, sū magni nūcia Achillis
 Hic Zephyrū Boreāq; petit, sacra munera sup-
 Pollicitus, hos sopitas accendite flammās, (plex

Excitet aura rogum, miserandum funus amici
Corruat in cinerem quæ luget Achiua iuuetus.

Sic effata gradum retro dedit, omnia uenti
Turbinibus miscent, & nubibus aëra complēt,
Incubuntq; mari, sonitu procul unda remugit.
Nec mora, contendunt ad sacræ littora Troiæ,
Insiliuntq; rogo, flammisq; repente uideres
Ventorum crebris hinc illinc flatibus actas.
Per totam feruet noctem Vulcanius ignis.

Tum dextra Aeacides plenum cratera Lyæo
Accipit, & uerso tellurem aspergit laccho
Patroclum exclamans. heu nō secus impia nati
Funera conqueritur pater, omnis cuius acerbo
Interitu domus orba, & spes sublata parentum:
Quam miser Aeacides repetens suspiria ab alto
Corde, pyram iuxta serpens, mœrebat amici
Corpus inane rogo flammisq; liquentia mœbra.

Aurora interea roseos induta colores
Extulerat cœlo lucem, cum flamma quieuit,
Sopitiq; ignes, uentis redeuntibus æquor
Infremuit, paulum inde tamē semotus Achilles
Demum fessa graui pascebat lumina somno.
Interea regem heroes Agamemnona circum
Ante pyram cœunt, strepitum uenientibus illis.

Hæc

Hausit, & ereptus somno sic fatur Achilles:

Atrida, & uos o Danaï fortissima Martis
Pectora, nunc nigro cineres extinguite uino,
Ignis edax quantū patuit: miseri inde legemus
Ossa Menœtiadæ. medio posita ista uidentur
Sola loco, Troiana rogi sub parte suprema
Mixta uirū collapsa iacēt, & corpora equorū.
Colligite, & multa circum pinguedine tecti
Patrocli cineres urna condantur in aurea.
Ipse tuos donec manes sequar, & comes antris
Infernis adero, te nunc nec honore sepulchri
Ingenti ueneror, post me quos fata reseruant
Busta duces, nobis statuent maiora Pelasgi.

Dixerat, expediunt cineres extinguere uino
Argolici heroes, quantum Vulcanus obibat.
Tū flentes nitida ossa legunt, atq; omnia pingui
Aspergunt adipe tenui, uelataq; panno
Includunt auro, atq; intus seruata reponunt
Ante pyram, donec tumulū facto aggere terræ.
Certatim effodiunt, descripto limite fossæ.

Interea populū uocat in certamen Achilles.
Principio ē ratib; pulcherrima præmia pugnae
Extulit ingentes tripodas, clarosq; lebetes:
Addit equos, tauros addit capita alta ferētes.

Ulic

Illic & mulos, & grandia pondera ferri,
Illic aspiceres forma præstante puellas.
Alipedum uolucris si quis contendere cursu
Audeat, indicit: cui dat uictoria laudem,
Olli serua datur operû haud ignara Minerva.
Præterea ingentē tripodem cui brachia pendet
Ansarum, ter quinque cados, septenaque uasa.
Qui caperet metam tangenti donat eidem,
Huic nondū domitæ præciū dat habere secundo
Acris equæ, sextū quæ iam cōpleuerat annum,
Et teneram grauido gestabat corpore mulam.
Tertius intactum flāmis atque igne lebetem
Accipiet lata capientem quattuor aluo.
Vasa dehinc auri quarto dat bina talenta,
Inde noua quintus phiala donatus abibit.
Talib⁹ ante oculos positis sic inquit Achilles:
Atrida, & uos qui bello præstatis Achini,
Dona patent, cursu si quis contendere equestri
Audeat. at nobis si nunc certare liceret,
Nil dubitem nostros contingat gloria tantæ
Laudis equos, nostis quanta uirtute ferantur:
Immortale genus Peleo Neptunius habendos
Quos dedit, ipse suo genitor concessit Achilli.
Cedo tamen: uincant alij, lugere Patroclum.

Nos

Nos decet, aligeris nec quod prius esse solebat.
Robur equis, animiq; alacres in pectora surgūt.
Flent mæsti aurigam, nitida quibus ille lauare
Corpus aqua, suetusq; oleo perfundere, crines
Nunc sparsiper colla iacent. iā nuncia castris
Fama uolet, currus properè in certamina iūgāt,
Acri si quis equo fidat. sic fatus. in unum
Conueniunt, prior Admeti de sanguine natus
Surgit doctus eques hominū princeps Eumel⁹.
Post hunc Tydides curru fortis Diomedes
Nectit equos, Phrygio quos abstulit acer in ar-
Aeneæ, fugientē illū tutatus Apollo est. (mis
Tertius assurgens generosæ stirpis Atrides,
Alipedem uolucris curru subnectit Eortem:
Cū quo iungit equā germani Agamēnonis Ae-
Hāc Amphisiades magno donarat Atridæ (thē.
Diues equis, opibusq; potens: Sycione relicta
Ad bellum accitus, peteret ne Pergama Troiæ,
Esse domi inter opes & opaci gaudia regni
Orabat, celerem in meritū regi dedit Aethen.
Post hunc armat equos pulchra in certamina re
Magnanimo Pylī de sāguine Nestoris ort⁹ (gis
Antilochus, patriæ insignis uirtutis imago:
Quem iuxta genitor cursumq; artemq; docebat
Multa

Multa monens, Quodā iuuenē te Iuppiter, inq̃t,
 Te maris undisoni rector Neptunus, equestris
 Artis erat quicquid docuit, nec plura necesse
 Esse reor monstrare patri: iam doctus in orbem
 Flectere equos nosti, & metā circūdare curru.
 Sed tibi sunt hebetes nec tantis cursibus apti
 Cornipedes, alium hæc expectat gloria palmæ.
 Aspice equos sociorum alacres, quæ pectora,
 Assurgunt animis vires. tamē oīb⁹ unus (quātæ
 Nil dubitem præstes uirtute insignis equestri.
 Sed cape dicta memor: non ui, sed uincere nate
 Consilio poteris. non ui, sed fissile lignum
 Scinditur ingenio, medijs in fluctibus actam
 Ipse gubernator puppim regit arte magistra.
 Sic comes aurigam currentem præterit astu.
 Acri quisquis equo fidit, nec legibus ullis
 Frena regit, facile huc illuc diuersa pererrat.
 Ille autem, segnes cui sunt & ad omnia tardi
 Quadrupedes, moderet si frena & laxet habe-
 Dū sequitur comitē, et cursu præcedere (nas,
 Mētē, animū ad metā tēdēs, et lumīa, cuius tētat
 Signa tibi dicam, tu condita mente teneto,
 Huic poterit facilis uictoria cedere laudem.
 Stat medio campi nullo uiolatus ab imbre

Octo pedū pinu uel querna ex arbore trūchs
 Nudatus folijs, uiridis cui deficit humor.
 Hinc illinc geminos lapides, ubi bina uiarum
 Conueniunt capita, aspicias albentia saxa.
 Planicies campo iacet, aptum cursibus æquor.
 Illic esse reor ueteris monumenta sepulchri,
 Aut alias metam primi statuere parentes,
 Hanc etiam uobis hodie designat Achilles.
 Proximus huic acres tunc totis uiribus urge
 Lætus equos: tamē ad lapidē, latus inq; sinistrū
 Te curru inclines dextro, laxentur habenæ
 Alipedi, stimulis illum & clamoribus altis
 Ire iube, læuum modera, tantum hæreat iste
 Ipsaq; uix summæ tangat contermina metæ,
 Ne saxo offensus sonipes: & currus, & axis
 Mille in frustra ruant, radij q; orbesq; rotarum:
 Gaudebunt comites casu, tu nate dolebis.
 Ergo caue, nam si ante alios circundare signum
 Hoc dabitur, celeres & circumflectere cursus
 Ingenio ualeas, comitem post terga relinques,
 Quanquam illi currus Adraſti, insignis Arion
 Regis equus uehat, æthereo de sanguine natus,
 Et Laomedontis, quos his nutriuit in aruis,
 Nate tibi alipedes cedant, post talia retro
 Confedis

Consedit Nestor Neleius: ordine quintus
 In certamen agit currusq; rotasq; uolucres
 Meriones, terræ descendunt protinus omnes.
 Elicit Acacides uersata è casside sortes:
 Antilocho sors prima loci datur, altera regi
 Eumelo: Atriden Menelaum tertia, quarta
 Merionem tetigit, fuit ultima sors Diomedis.
 Ordine composito longè super æquore campi
 Designat metam Acacides, quam fidus Achilli
 Seruabat Phoenix, qui cursus uera referret.

Protinus alipedes loris & uocibus acti
 Finibus exiliere suis, ratibusq; relictis
 Corripiunt spacia ampla, leuis ferit ungula caput,
 Erigitur pedibus sublatus ad æthera puluis.
 Esse procellosæ nubis caligine tectum
 Aëra credideris. hinc inde mouentur ab aura
 Alipedum per colla iubæ: nunc mobilis hæret
 Currus humi tractus, celeri nunc emicat orbe.
 Instabant auide aurigæ, exultantiaq; haurit
 Corda pauor pulsans, laudūq; immensa cupido.
 Quisq; suos urget clamore, & nomine uero
 Increpat alipedes: festinant acrius illi
 Puluerem in caput, et longè spacia ampla relinquunt.
 Cum tamen ad ripam rapidi prope littora ponti

Ven-

Ventum erat, hic uirtus et uis animosa docebat
Quis melior cursu. sed principis hic Eumeli
Ecce uēhuntur equæ ante alios pernicipibus alis,
Quas celeres Diomedis equi iā iamq; sequētes
Euadunt, iam terga premūt, & præpete cursu
Iam scindunt cāpum, latosq; humeros Eumeli
Afflanti incendunt aura: sic æqua uolantes
Colla gerunt, sic ora loco spirantia eodem.
Vincere Tydides poterat, uel forsitan ambo
Æquassent cursus, & par spectabat utrunq;
Gloria: sed manibus Diomedis iratus Apollo
Verbera discussit, currūq; reliquit inermem.
Ille autem in lachrymas ira cōmotus, euntes
Antē uidebat equas, mētē premit anxius ardor:
Iamq; sequi nec posse datur. quibus urgeat ipsos
Poscebat stimulos. audit Tritonia Pallas,
Nec fratris perpeffa dolos dea reddidit ultro
Verbera, & ad cursum mox excitat ipsa iugales.
Inspirans animis uires. tum protinus ipsum
Eumelum turbata petit, nec tendere passa
Vlterius, fregitq; iugum. per deuia campi
Obliquant, tenduntq; uias iam colla solutæ
Regis equæ, ad terram resupinus uoluitur axis,
Ipse rotas inter cecidit: lacera omnia, nares,

Os, frōtem, & cubitū miser ostētabat, & uide
 Lumina, & ob casum uox ipsis faucibus hæsit.
 Accelerat cursum paulum semotus ab illo
 Ante alios dux Tydides. Tritonia Pallas
 Urget equos, tantāq; uiri pro laude superbit.
 Tydidem Atrides sequitur, dehinc Nestore natus
 Increpat alipedes dictis: Quid statis inertes?
 Ite citi: nec uos Diomedem excedere cursu
 Sollicito, uires illi dedit Attica Pallas:
 Sed pudet, Atrides q; uos post terga relinquit,
 Fœmina quod uobis equa sit uelocior Aethe.
 Festinate, dabit uobis nec pabula Nestor
 Ulterius, quin & ferro iugulabit acuto,
 Ultima si pigris contingat gloria palmæ.
 Creditis hæc? ergo ite alacres, ego tramite re-
 doctus frena regā, nec me uia fallat euntē (Et o
 Ire per angustum callē. dum multa minatur,
 Corripiunt spacia ampla breui. caua semita tan
 Obijcitur, quē fecit hyēs pluuias lib⁹ undis (dem
 Abrosa tellure locus uergebat ad inum,
 Hæc iter obliquū Menelaus tendebat Atrides
 Quē iuxta insequitur, sed paulū tramite flexo,
 Antilochus, cui sic trepidās Menela⁹, Habenas.
 Cōprime (ait) demēs, loc⁹ hic formidine plen⁹.
 Re-

Respicit in præceps, mox latū pādītur æquor,
 Imminet exitiū hic ambobus, cōprime currum.
 Instabat magis Antilochus, stimuloq; premebat
 Acrius alipedes, & dictis obstruit aures.
 Quantū aut potuit terræ cōprendere discus,
 Quem iuuenis misit uirtutē expertus ab annis,
 Tātum Nestorides post terga reliquit Atriden.
 Cesserat iste uolans celeri stridore rotarum
 Territus, angusto ne limite currus uterq;
 Aurigam opprimeret, collisisq; orbibus orbes
 Ad terram ruerent, palmæ dum gloria pendet.
 Quem sic obiurgans iterum affatur Menelaus:
 Pessime (quo nemo est alius) tu scilicet ille es,
 Quē falso appellāt prudentem heroes Achiui.
 Occumbas. iurare opus est, nec præmia laudis
 Hac cum fraude feres. sic dicēs urget anhelos
 Acer equos, Properate gradū, qd tristia corda?
 Quæ uos segnities hebetat? præcedite, uobis
 Sunt animi iuuenes, & uis, & robur, & ætas:
 Genua labant illis effracta senilibus annis.
 Accelerant regem ueriti clamoribus altis,
 Exciti, iam iam cursu propiore tenebant
 Antilochum. ludos spectabat Achæia pubes,
 Atq; in puluereo uolitantes æquore currus.

Cetera desiderantur.

○ 2

HOMERICAÆ ILIA

DOS LIBER XXIIII. NI

COLAO Valla

interprete.

T iam finis erat ludorum, effusa
iuuentus

Ad naues festinat iter, labor o-
mnibus idem

Accelerare dapes, placito per
membra sopore

Carpitur alta quies: dirum sed luget Achilles
Patrocli exitium. nunc huc, nūc uertitur illuc,
Et nunquam dulci declinat lumina somno.
Patroclum cupit, ac defunctum robur amici,
Crudeles fundēs lachrymas, haud imemor, ille
Quā uarios secum casus belli, furores
Pertulit, & rapidos scopulosa p æquora fluct.
In latus interdum iacet, interdumq; supino
Corpore, nūc hæret uultu, nūc surgit, & alti
Anxius ad littus maris errat & omnia uersat.
Non hunc littoreis surgens aurora sub undis
Ulius immemorem fecit: tandemq; nolucres

Post

Postq̃ iunxit equos curru, rapit Hectora, bigæ
 Alligat extremæ, quẽ circum funus amici
 Ter rotat. hinc fessus redit ad tentoria, & illũ
 Pulvereæ resupinat humi, stratumq; relinquit
 In faciem neq; nõ lacerum. miseratus Apollo
 Hectoris extinctũ corpus, ne sparsa trahãtur
 Membra uiri, tegit hũc, atq; auri tegmine uelat.
 Sic Priami genitum iratus spernebat Achilles.

Indoluere dei, mora nulla, hortãtur & oēs
 Ire satum Maia, & prompto furarier astu
 Hectoreũ corpus. placet hoc, sed Nere⁹ instat,
 Glaucãq; cum magna pariter Iunõne Minerva:
 Est odio Priamus, gens, & sacramenia Troiæ,
 Haud animo exciderãt ueteris monumẽta dolo
 Iudiciũ Paridis, spretæq; iniuria formæ, (ris,
 Et prælata Venus, meriti quæ munera reddit
 Exitiale malum. Iam bis sex acta dierum
 Trãsierãt spacia, & supos tũc Phœb⁹ Apollo
 Talibus aggreditur: O diuũ ingrata potestas,
 O nimium infesti. num sacris ignibus Hector
 Terga bouum pecudũq; dedit torrẽda per aras?
 Nec miseret? neq; collapsos defenditis artus,
 Quos uideat cõiũx, quos nat⁹, & anxia mater,
 Quos pater infelix, quos oĩs Troia crematos

Mādet humi? placet ut sæu^o crudescat Achilles,
 Cui nihil humanū est, atq; implacabile pectus?
 Surgit acerba fremens, rapidi de more leonis
 Cū trahit hūc uestigia fames, tumidusq; p agros
 Fertur in armentum: nihil inclementius illo
 Aeacide, furit in facinus, quem nulla pudoris
 Causa mouet, iuuat interdū pudor, & modò læ
 Mortales. nū chara magis rapiūtur? adēpto (dit
 Fratre dolet frater, queritur pater impia nati
 Funera, sed flendo finem posuere dolori.
 Fata dedere homini patientius omnia ferre.
 Hic tristi postq̃ diuum dedit Hēctora leto,
 Alligat acer equis, & circum funus amici
 Raptat atrox. hoc ille piū quod retur, iniquū est
 O' superi, nec adhuc miseret? furibūd^o Achilles
 Sæuit in exanimum corpus. sic fatus, & iram
 Non tenuit cōtrā candenti pectore luno:

Sit quod ais pater arcitenēs, æquetur Achilli
 Hēctor, & alterius alter non cedat honori:
 At gen^o humanū hic mortaliaq; ubera sumpsit,
 Ille dea genitus, mea quam custodia talem
 Nutriit, & thalamo consortem Pelea iunxi:
 Acceptū superis. sacros celebrasse Hymenæos
 Vos eadem memini pariter, cultorq; malorum

Ad-

Adstitit, atq; aures cithara mulcebat Apollo
Perfidus. hic tacuit Iuno, nec plura locuta est.
Iuppiter huic contrà nubis collector aquosæ:
Desine, nec prorsus superos irata laceßas:
Haud honor un⁹ erit, gratū sed et Hectora cre-
Cœlitib⁹, quorū magno sub nuīe Troia est: (das
Tum mihi, cui nunq̃ cumulare altaria donis
Destitit, & sacros implere uaporibus ignes.
Dignus honos superū. sed nō furemur Achilli
Fraude sub occulta, uinctos soluamus & art⁹:
Iā nihil est Hector, supplex rogat anxia mater
Ante aras, noctesq; dies pro funere nati.
Huc aliq; Thetidē uocet, ut mea iussa capeßat,
Consulat & nato, Priami pro munere corpus
Soluat ut Hectoreū. pedibus celer aduolat Iris
Nūcia ad æquoreas sedes, Imbrūq; Samumq;
Inter utrāq; cadit, sonitu procul unda remugit.
Haud secus ima petit, q̃ cornu plumbea moles
Dū grauat, & pisces iacta ī mare decipit hamo.
Hāc ingressa cauo stātem prospexit in antro
Cœruleas inter Nymphas, media ipsa sedebat
Anxia, & ingeminās questus lugebat Achillē
Sede procul patria periturū ad Pergama Troiæ.
Adstitit, & roseo Thaumātias ore locuta est:

O dea surge, vocat magni cōsultor Olympi.
 Cui Thetis, Et qd me uolet ille? sed hei mihi, q
 Misceri superis pudor est, sic æstuat imo (iam
 Cōrde dolor: ueniā tamē, haud mādāta refellā.
 Certē aliquid, sic fata caput uelamine nigro
 Diuūm de more tegit, sed candida uestis
 Fulget, iterq; rapit. pedibus celer expedit Iris
 Antē uiam, cedunt latæ uenientibus undæ,
 Conscēdunt littus, cœliq; ad mœnia uentū est.
 Iuppiter adstabat medius diuūm inter honores,
 Cui Thetis admota est soliū ppe: cessit Athena
 Protinus, & blādīs dedit aurea pocula Iuno
 Oblectans uerbis, ea sumpto reddidit haustu.
 Incēpit tādē diuūm pater atq; hominum rex:
 Venisti dea, quanq̃ ægri tua pectora questus
 Sollicitēt, nec me ista latēt: sed percipe quæ nā
 Aduentus modō causa tui, quid' ue ipse uocārim.
 Nona dies agitur, rixam cœlestibus ex qua
 Hinc Hector, regnorū illinc euerfor Achilles
 Excitat ire deum, & prompto furarier astu
 Suadebāt: at nos (quoniam tua magna ueremur
 Numina) laude aliquid dignū quærem? Achilli.
 Ergo agē carpe uiam, & nato pia cōsule mater,
 Iratosq; deos, ac me magis omnibus unum

Edoceas, quoniam crudo sic pectore sæuit
 Impius, & sicca ad naues iacet Hector arena
 Vincit⁹ adhuc. quod si mea numina magna uere
 Eximat à uinclis. Priamo mittem⁹ et Irum, (tur.
 Munera grata ferat nati redimentia corpus.
 Sic fatus. Thetis æthereo de culmine labens
 Paruit imperio Iouis, & tentoria nati
 Iam tenet, hunc ægro dantem suspiria corde
 Aspicit, at circà sociorum intenta labori
 Turba dapes celerat: nam fortè ad sacra litarāt
 Dīs pecudem. propius nato stetit anxia mater,
 Attingitq; manu, & uerbis compellat amicus:
 Nate. quid in tristes soluis tua pectora quest⁹?
 Nec cibus ora capit, mœstā neq; scemina mentē
 Vlla mouet Veneris, quāuis ea grata uoluptas.
 Heu moriture citò, pennīs circumuolat atris
 Te fera mors. fatumq; tibi crudele minatur.
 Nūc aduerte animū, summi mandata tonantis
 Exequor, irasci tibi se pia numina diuū
 Haud dubites, ipsum sed cunctis altior urget
 Ira Iouem, quoniam sic crudo pectore sæuis
 Impius, & sicca ad naues iacet Hector arena
 Vincit⁹ adhuc. sed iā preciū cape, et exime uinclis.
 Dixerat. huic cōtrā pedib⁹ celer inq; Achilles:

Huc ueniat qui dona ferat, fas reddere corp⁹
Hectoreū, summi postq̃ Iouis ista uoluntas.
Multaq; præterea alterno sermone feruntur
Matris ad Aeacidē. Tū sacræ ad Pergama Tro-
Ire iubet, celeremq; affatur Iuppiter Irim: (iæ
Idea, linque polū, uelocemq; arripe cursum,
I, Priamo mandata refer, pro corpore nati
Munera grata ferat, solus naualia Graiūm
Dic adeat, tantumq; senex auriga sequatur
Frena regēs, referat qui tristes Hectoris artus:
Impavidus rex castra petat, Cyllenius unā
Fidus ad Aeaciden comes intra limina ducet.
Hic senis aduentu procul omnes stare iubebit,
Nec ferus in Priami mortē crudeſcet Achilles:
Haud illū demēs agitat furor, impia nō sunt
Corda, sed oranti paret. sic fatus, & Iris
Desilit in terras, Priamiq; ad mœnia tendit:
Quem tristes inter strepitus, miserosq; ululat⁹
Aspicit. at circā natorum maxima proles
Stat lachrymās, sedet hic atro uelatus amictu
Colla, caput multo turbatus puluere circum
Quem stratus collegit humi: natæq; nurusq;
Immensos iterant questus, defunctaq; plangūt
Corpora, quæ dudū Graia cecidere sub hoste.
Tunc

Tunc propius Priamo Thaumätias adstilit Iris,
Pauca refert, illi subitus tremor occubat artus:
Ne dubites, depone metū, non triflia mecum
Iussa fero: felix adsum tibi nuncia magno
A Ioue, quæ tua fata premunt, miseretq; malorū
Tantum, iubet ut chari pro corpore nati
Munera grata feras, solum naualia Graiū
Ire monet, tantumq; senex auriga sequatur
Frena regēs, referat qui tristes Hectoris artus,
Impavidusq; ad castra ueni: Cyllenius unā
Fidus ad Aeacidem comes intra lumina ducet:
Qui senis aduentu procul omnes stare iubebit,
Nec ferox in Priami mortē crudeſcet Achilles:
Haud illum demens agitat furor, impia nō sunt
Corda, sed oranti parcat. sic fata recessit.
Protinus hemiones natis currumq; parari,
Et feretrum super imponi iubet, inde superbos
Ascendit thalamos, miris ubi teſta figuris
Intus odoratam respirant omnia cedrum.
Hic Hecubam Priamus uerbis affatur amicis:
Chara mihi coniunx, Irim demisit ab alto
Iuppiter, ut rapti miſero pro corpore nati
Munera digna ferā, sed quid tibi mēte uidetur?
Ire animus ſuadet, uiresq; in pectora ſurgunt.
Per

Per medias Danaorum acies, hostiliaq; arma.

Dixerat, at lachrymis cōiunx ita fatur obortis:

Heu ubi nūc cecidit tua mēs, qua laudis adept
Nomē eras? decus īperij nūc solus ad hostē (tus
Ire paras? poteris crudelem ferre tyranni

Aspectum, qui tot natorum tradidit orco

Illustres animas? equidem tua ferrea credam

Pectora. uade, truces oculos si intorserit ille

Perfidus, arreptum non te miserabitur hostis

Impius, haud quenquā Priami reuerentia tāget.

Siste igitur, mecum lachrymas lamentaq; funde

Debita, sic illum parcarum stamine duro

Infelix peperit, nimiumq; miserrima mater,

Vt procul (heu pietas) mæstorū ante ora parētū

Occidat, & canibus iaceat fera praeda cruētis.

Acacidæ cui si iecur ò iecur ò mihi si quis

Apportet medium, morsus ubi sæua nephandos

Explerem, tua nate ultrix, quem nō fuga nobis,

Non timor eripuit bello, haud inglorius armis.

Occidis, omnis enim uidit tua Troia cadentem,

Argolicas stātē ante acies, nec plura locuta est.

Olli tum contrā sic Laomedontius heros:

Ne prohibe, neu triste mihi prænuncia cantes

Omen auis, cupit ire animus, nulloq; uirorum

Ducimur

Ducimur auspicio, manifesta in luce monentem
Ipse deum uidi, uocemq; his auribus hausi.
Ibo equidē, neq; enim magni contemnere fas est
Iussa Iouis. mihi si campis occumbere Graiū
Sorte datur, rapiat uiolento protinus ense
Hanc animā Aeacides, complexo corpore nati:
Sed liceat lachrymis prius exaturare dolorem.

Hæc fatus, subito capsarū ingentia pandit
Tegmina, dehinc bis sex numero pulcherrima pæ
Eligit ac totidē chænas, totidemq; tapeta, (plæ
Et procul albentis totidem uelamina panni,
Tot tennes tunicas, auri bis quinq; talenta
Addidit æquata primū cum pondere lance:
Tum geminos tripodas, fuluosq; ex ære lebetes
Quattuor, hinc paterā signis auroq; nitentem,
Clarū opus, hæc Thraces peterēt cū Pergamæ
Legati dederant Priamo, mirabile donū: (Troia
Nec tamen huic parcit genitor, modò corpora
Eximat, hæc animo pendet pia cura senili. (nati
Egreditur tandem, Troiantiq; agmina uulgi
Vestibulo excludit dictis, atq; increpat ultro:
Ite Phryges mala sors hoīm, pcul ite, quid æ-
Urgetis? neq; enim tantis plāgoribus ædes (grū
Exultant uestra, Priamū sed acerba gementem.
Cernere

Cernere fortè iuuat, tantiq; incendia luctus.
 Hectore sublato facilis uictoria pendet
 Ià Danaïs: utinamq; prius sub tartara Ditis
 Mittar et ad Stygios manes, quàm diruta cernā
 Argolica mea regna manu, Troiamq; cadentem.
 Sic ait, insequitur sceptro, Phrygia agmīa circū
 Effugiūt, tū rex Helenūq; Agathona, Parimq;
 Pāmona, et Antiphonon, ac clarū uoce Politē,
 Deiphobū, Hyppothoū, et diuū cōpellat Agauū
 Talibus: Ite citi natorū pefima proles
 Digna obitu, quos extinctos tātūm Hectore ui-
 Optarem: periere quidem fortissima bello (uo
 Corpora, quæ genui infelix. ubi Mestor, et ar-
 Troilus acer equo? uel quaiacet Hector ha(mis
 Sydereū quondā numen mortalibus ille, (rena?
 Dignior ætherea diuorum ab origine nasci.
 Hos mihi Mars rapuit, soboles inuisa remansit.
 Quē cantus choreaq; iuuant, mentitaq; uerba,
 Nec pudet agnorum turpes committere raptus.
 Ite citi, currumq; mihi (quid statis inertes?)
 Construite, hæc etiam superaddite. dixit, at illi
 Iussa patris celerant trepidi, currumq; nitentem
 Expediunt, feretrumq; locant, pendentiaq; alto
 Tum iuga deponunt buxo fabricata recenti,

Et

Et maculis uariata suis, firmataq; clauo:
Inde nouem cubitis protenta ligamina soluunt,
Temoni prius illa, iugo dehinc protinus aptant,
Et triplici firmant nexu. sudantia mittunt
Tum ualidos operi hemiones ualidosq; labori
Sub iuga, quos olim Priamo donarat habendos
Mysia gens, huc è thalamis ea dona ferentes
Desuper imponunt miseri pro corpore fratris.
Parte alia regi currumq; rotasq; parabant,
Cui celeres iunguntur equi, præsepibus altis
Quos ille ingenti studio mandarat alendos.

Interea Priamus seniorq; Idæus eundi
Expēdūt casus animo, atq; iter omne reuoluūt,
Et uarias agitāt curas. cum proxima coniunx
Alipedes contra stetit acri fixa dolore,
Fulgentemq; auro pateram, dulciq; Lyæo
Vndantem dextra ostentans, sic uoce precatur:

Postq̃ ita mēs suadet, nec te tua cōtinet uxor,
Hanc prius Idæo pateram libamina patri
Accipe, quē summo patriæ ueneremur honore;
Felices ora reditus, utq; auspice certo
Mittat auē cælo, sibi quam magis omnibus unā
Seruitio elegit celeri stridore uolantem.
Hac cōfusus abi, Danaū pete castra, nec ultra

Demoror

Demoror. ast illam si Iuppiter abneget, ultro
Siste precor, nec tetantis committe periclis.
Dixerat, at contrā sic Laomedontius heros:

Fas tua dicta sequi, cæloq; extollere palmas:
Sic tu summe parens diuū miserere precantis.
Hæc fatus, Tamienq; uocat, quæ iussa nitentem
Dat manib⁹ lymphā, peluimq; ministra tenebat:
Tum paterā capit, ac superis libauit honorem
Suppliciter cælum aspiciens, sic uoce precatur:

Summe parēs sacra Phrygiæ regnator in Ida,
Da facilē Priamo Aeaciden, reditusq; secūdos:
Quæq; tibi ante alias, qua non præstantior ulla
Seruitia exercet, celeri per inane uolatu
Felicem concede aquilam, sic omine certo
Castra inimica petam. tacuit, nec plura locutus.
Audiit omnipotens, cælo Iouis ales aperto
Venanti similis, uarios induta colores
Defilit ad dextram, spaciosasq; explicat alas,
Haud aliter quā si reserari ingentia credas
Limina portarum. confestimq; omine uiso
Lætitia exultant animi, rex ipse iugales
Scandit, & excusso tenduntur lora flagello.
Porticus ingenti sonitu tremēfacta rotarum,
Et procul illi reboant testudinis arcus:

Nec

Nec minus antè trahit sapiens auriga quadrigā.
At socerum generi lachrymis comitatur euntē,
Mœstaq; prosequitur natorum turba parentē,
Ac uelut extremæ subiturum incēdia mortis.
Postq; urbem egressi cāpos tenuere patentes,
Dardaniæ repetunt Neptunia Pergama Troiæ.
Isti ibant gemini, quos cū deus æthere summo
Prospiceret, Priami casus miseratus acerbos,
Mercurium Maia genitum compellat ab alto:

Vade comes Priamo, tibi nā magis oībus uni
Conuenit iste labor: uariaq; ambage uiarum
Falle hostes, ne quis sciat aut cognoscere possit,
Quā pri⁹ ad magni aspectū uenietis Achillis.
Audistin? celeres iter arripe iamq; per auras.

Dixerat, ille patris magni parēre parabat
Imperio, & primū pedibus talaria nectit
Aurea, quæ sublimem alis siue æquora supra,
Seu terram rapido pariter cū flamine portant:
Tum uirgā capit, hac oculos deus excitat ipse,
Hæc dulces suadet somnos, & lumina claudit.
Iāq; uolās Phrygiū super incidit Hellespōtum
Effigie similis iuueni, cui gratior ætas
Induit albentes tenera lanugine malas.

Interea expediūt cursus, tumultoq; propinquāt

P In.

Ingenti, sistuntq; inuento fonte iugales,
 Atraq; nox fuscis terram complectitur alis,
 Cum subito Idæus uenientem cōminus audit
 Mercuriū, & tacita Priamo sic uoce locutus:

Audēdū est, uigeāt omnes in pectore sensus,
 Nunc fati suprema dies: mihi uisa per umbras
 Forma uiri, iam carpe fugā, uel supplice dextra
 Oremus, fortē est aliquid pietatis in illo.

Vix ea fatus erat, Priamo color excidit omnis,
 Obstupuit, steteruntq; comæ, collapsaq; mēbra.
 Ille tamen contrā graditur, dextramq; senilem
 Arripit, & uerbis sic est affatus amicis:

Quō pater hos currus, quō te uia ducit euntē
 Noctē sub umbrosa, dū somno cūcta quiescūt?
 Nec sæuas Danaū mentes, hostiliaq; arma
 Horrescis demens? quorum si uisus ab ullo
 Ferre per obscurum noctis tot pondera rerum,
 Quæ tibi mens? cum nec uires defendere cōtrā
 Sufficiant, sumilesq; tibi comes exigat annos.
 Ex me pone metum, pro te mea pectora ferro
 Obijciam, summiq; loco uenerabere patris.
 Sic fatus. contrā sic Laomedontius heros.

Vera quidem sunt hæc (fateor) charissime fili,
 At nūc nosco deos, & opem conferre roganti

Cum tu chare puer Priamo sic obuius adsis,
 Credo equidē sanctos qui te genuere parentes,
 Eximia tantum mirandus imagine formæ
 Ac clara uirtute nites. Tum reddidit ille:

Haud aliter loqueris q̄ te decet optime regū,
 Tu modò fare precor, cui nam seruāda ferūtur
 Tutius externæ genti tot pondera rerum?
 Siue metu potius miserandam linquitis urbem,
 Postq̄ Hector magnæ cecidit spes inclyta Tro-
 Ille quidem nulli bello cessurus Achiuūm. (iā?

Tū Priam⁹, Quis nā hic, q̄ tā bene tristitia natī
 Fata refert? agē fare precor, quo sāguine cret⁹?
 Dixerat. Ille tamen cōtrā, Pater optime nosco,
 Nosco animū, iam scire aliqd super Hectore tē-
 Vidimus hūc, cū pugnaci uiolētus in hasta (tas.
 Hostilem inuasit classem, quot funera passim
 Edidit, Argolico manabat sanguine ferrum,
 Mirati astantes, neq; enim tela obuia duci
 Atridæ infensus regi concessit Achilles.
 Armiger huic ego sum, puppiq; inuectus eadē,
 Myrmidonū patria est, genitore Polyctore na-
 Qui nūc diues opū similes tibi computat an(t⁹,
 Sex etiam uiuunt fratres tellure paterna, (nos:
 At mihi Myrmidonū comitari ad Pergama clasē

Sorte datum. sed nūc paulū per apta uagamur
Digressi ratibus: cum crastina fulserit hora,
Nuncio pugnaturā aciem, circumq; uidebis
Ilion ingentes agitari in praelia turmas:
Gens bello satis abstinuit. nec plura locutus.
Tum senior: Si te famulū dignatur Achilles,
Vera refer. iacet ante rates me⁹ Hector? an illū
In partes secuit uarias, canibusq; trahendum
Tradidit hostis atrox? Priamo sic reddidit ille:
Diue senex, neq; adhuc canib. rostrisq; trahēdū
Tradidit, ante rates media iacet Hector in aula
Pulcher adhuc, nullo uiolatus corpora tabo,
Quāq; abiit bis sexta dies, nec uermibus ullis
Læditur, exangues solitis depāscier artus.
Ille autem quotiens undis aurora resurgit,
Raptat atrox circum defuncti corpus amici:
Integer ipse tamen, nec parte offenditur ulla.
Multi etiam exanimum telis petiere iacentem,
Restat adhuc nato roseum decus. omnibus idem
Vulneribus color est, ac nullo tetra crūore
Membra nitent, mirū credas. sed scilicet altos
Hæc tāgit pia cura deos, quib⁹ Hector ad auras
Dona tulit; totiesq; sacros libauit honores.
His senior paulum gauiso pectore fatur:

Est

Est aliquid superis igitur libare, nec illos
Immemores reor accepti dum fata sinebant;
Semper honore pio coluit sacra numina diuū
Infelix Hector, nunc illi corpora seruant
Nate tua accepti memores. quid demoror ultra?
Iāq; agē, carpe uia, & miserū comitare parentē
Fidus ad Aeaciden superis felicibus oro,
Hæc etiam meriti precium cape pocula. dixit.
Sic fatur contrā interpretēs hominūq; deūmq;:

Quāq; æuū iuuenile mihi, tibi grādiōr ætas
Iam matura annis, nunq; hoc suadebis, Achille
Vt meriti precium ignaro data pocula sumam.
Illam equidē timeo, qui si modō senserit, insons
Supplicio affligar, subreptaq; pocula dicet.
Nil posco: clarū usq; etiā comitabor ad Argos,
Siue pedes, uel si celeri placet ire carina:
Me duce tutus eris, nec quisq; offendet euntem.

Sic fatus, curru tum protinus insilit alto,
Et uiolentus equis iter omne afflauit anhelis
Lora tenens, & iam turres fossasq; subibant.
Fortē ibi custodes portarum limine clauso
Inuigilāt dapibus, quos hic dulcedine somni
Leniit, & docta medicauit lumina uirga:
Tum furtim reserat uectes, & limina pandit.

Ingreditur Priamus, preciosaq; munera portat.
Idæus senior, sed iam tentoria Achillis
Contigerant, secta quæ montibus abiete regi
Myrmidones fecere suo, trabibusq; coactis
Constituere aulam in medio, sed culmina fœno
Tecta patent, ingens claudit sera lignea portâ:
Vix illam poterant foribus tres addere Graiûm
Viribus enixi, uix illam euellere contrâ,
Quâ solus præstanti animo librabat Achilles
Postq; introgressi, curru deus exilit alto
Humanam exutus faciem, capitisq; decorum
Effulsit iubar, & Priamo sic talibus inquit:
Sum Deus, et nihil est in me mortale futurû,
Sum Iouis interpres, nûc æthere missus ab alto
Dux tibi ad Aeacidẽ, sed ne me indignus Achil
Aspiciat, neq; enim fas est ita numina diuû (les
Ostendi sese, cœlo uestigia uertam.
Tu tamẽ ingredere, et genua amplexat⁹ Achil
Per Thetidẽ patremq; suû natûq; precator. (lis
Credo eqdẽ, si qua est pietas, miserabitur hostis.
Sic fatus, uento similis se tollit in auras.
Desiliit curru senior, traditq; tenendos
Idæo alipedes, sed Achillem tramite recto
Rex adiit, nulli uisus nec cognitus ulli,

Cœnantẽ

Cœnantē offendit mensa, neq; cui omnis edēdi
 Finis adhuc: circūq; epulas & uina parabat
 Heros Automedon, ac clarum robur in armis
 Alcim⁹. hic genua amplectēs tremebūd⁹ Achil
 Oscula dat manib⁹, toties quas cæde uirorū (lis,
 Polluit, & misero natorum sanguine tinxit.
 Obstupuit uisu Aeacides, mirantur et omnes
 Alter in alterius iactantes lumina uultum.

Nec sec⁹ ille oculos hominū sibi cōtrahit, ac se
 Mirandum ostentat populis, qui crimine cædis
 Damnatus petit externos patriamq; relinquit,
 Quē Priam⁹ tādē lachrymis ac uoce precatur:

Heu ubi nūc Peleus? reminiscere patris Achil
 Fortē illū similis patientē extrema senectæ (le:
 Vicini populant hostes, nec regna tueri
 Posse datur, tantum senio confractus & annis,
 Nec cui rem committat habet, te sospite nato
 Latatur tamen, atq; animo spem concipit ille,
 Et nati fingit reditus noctesq; diesq;.

Ast mihi cui nimīū infelix fortuna minata est,
 Quinquaginta aderat natorum clara propago
 Quorū alios aliæ peperant, sed fœmina tantum
 Vna decemq; nouem: quorum ualidissima bello
 Pectora, uidi equidē manib⁹ succurrere Graiū.

Heu dolor, heu tātū spes una remāserat Hector
 Hūc etiā rapuit tua uis merita arma gerētem
 Pro patria, quid agā? sed nūc mea uota precesq;
 Exaudi, subeat chari genitoris imago,
 Et uenerare deos. exangues exime uinculis
 Hectoreos artus, tumulandos redde parenti.
 Accipe & hæc meriti preciū quæ munera por-
 Heu nimiū infelix, q̄s enī infelicior alter? (10
 Hostiles en tāgo m̄nus, quas sanguine iunxit
 Hectoreo, supplex hostis licet ora tueri.

Sic fatus, patriæ subiit pietatis imago,
 Inq; pios pariter gemitus prorupit Achilles
 Patrocli memor, atq; interdum Pelea flebat.
 Ille etiam amissi lachrymatur funera nati
 Affusus genibus, tectis lamenta resultant.
 Deposito tandem gemitu miseratus Achilles
 Et canum caput, & canam sub pectore barbam,
 Surgit, & ante pedes ægro mœrore iacentem
 Alleuat à terra Priamum, dehinc talia fatur:

Infelix totiens casus expertus acerbos,
 Fare agē nūc, qua mēte senex, quo pectore sol?
 Castra inimica petis? potuisti ferre tyranni
 Aspectum, qui tot natorum tradidit orco
 Illustres animas? equidem tua ferrea credam

Pectora, nunc unà paulum hic assiste, quiescāt
 Hæ lachrymæ, pater infelix, quid fundis inanes.
 Cōquestus? sic Dîs placitum: tristissima fato.
 Hæc data fors homini, ut miseris in luctib⁹ æuū
 Exigat, at nullos superi nouere dolores.
 Bināq; præterea Iouis esse in limine dicunt
 Vasa, quibus sortem deus ipse emittit utrāq;.
 Ille miser, cui fors fati contingit amara:
 Heu quantos etiam gemitus, quā dura uidebit
 Exitia, atq; omnem mixtam mœroribus atris
 Vitā aget, hūc homines odio superiq; sequētur.
 At genitor Peleus primis donatus ab annis
 Munere felici diuū, sub sceptrā tenebat
 Myrmidones, quo non opibus sublimior alter:
 Et iuncta est homini coniux dea, iamq; beatus
 Tu pater unus eras, tamē inuida fata, malorum
 Adiecere aliquid, non illi optata propago
 Natorum concessa deis, nisi solus Achilles,
 Et cui uita breuis, nam me procul urbe paterna
 Bellantem tua Troia tenet ferroq; ruentem.
 Quondā etiā felix tua fors fuit, & tibi tantum
 Imperiū, quantū pandit sacra Lesbos, & ingens
 Nūc Phrygiam supra circunsonat Hellespōr⁹.
 Adde etiam natos, charissima pignora patrum,

Omniſus his admixta mali pars maxima, cædẽ
 Et fera bella uides circũ ſacra Pergama Troiæ:
 Siſte igitur, neq; enĩ plorãdo extincta reſurgũt
 Corpora, nõ ita fata ſinunt: iã cõprime luctus.
 Sape nocet nimiũ lachrymis explere dolorem.
 Dixerat, at diuũ ſic ille ſimillimus heros:

Ipſe licet ſedeam media proſtratus in aula,
 Hector adhuc merito iaceat ſine honore ſepul-
 Heu dolor, heu pietas: preciũ cape, et exi (chri?
 Redde patri: tibi ſic felicia fata ſecun (me uĩclis;
 In patriã reditº, tecũq; hæc munera portes. (dẽt
 Seruaſti hanc animam nobis & ueſcimur aura
 Aetherea. tum ſic contrã reſpondet Achilles:

Deſine, quid toties hortaris ſoluere natum?
 Hoc etiã Thetis admonuit, patre nata ſub undis
 Oceano, mihi magna parẽs, Ioue miſſa tonante
 Lampridem, diuũ iuſſis parẽre neceſſe eſt.
 Te quoq; neſcio quis deus huc comitatur eũtẽ:
 Quandoquidem iuuenile etiam ſi robur ineſſet,
 Nec quiſq; auderet, nec ſe committeret hoſti
 Ingreſſiens furtim reſerato cardine noſtras
 Decepto cuſtode fores. quid noſtra querelis
 Pectora ſollicitas? ad Troiam hinc tutus abibis,
 Infelix referes exanguis Hectoris artus:

Nam

Nā uereor mandata Iouis. nec plura locutus.
 Territus his senior dictis, ac paruit ultro.
 Ille autem egreditur frendentis more leonis,
 Heros Automedō simul, et comes Alcim⁹ ibāt,
 Quos sibi delegit socios post tristia chari
 Fata Menetiadæ, & primo ueneratus honore:
 Exonerant currum, atq; ingētia munera portāt.
 Hic geminas tantū uestes, tunicamq; relinquunt
 Arte laboratam, quarum uelamine nati
 Mēbra tegāt, referat qui tristes Hectoris artus:
 It simul Idæus senior, tum clarus Achilles
 Exanimū corpus, tergendāq; uulnera lymphis
 Tradidit, atq; olei crasso spargenda liquore,
 Aspectu procul à Priami, ne fortè recentes
 Irrumpant gemitus, ac ferrum iratus Achilles
 In iugulum senis absumat. Iam lauta nitebant
 Mēbra, leuāt curru, et stratis collapsa reponūt,
 Tum uarios super ornatus. hic tristis Achilles
 Pátrocli memor ingemuit, cui talia fatur:

Si quid apud mānes indignum percutit aures,
 Parce precor, corp⁹ cōcessum exanguie parenti
 Munera digna dedit, quorum tibi debita ponam
 Dijs superis. fatus repetit tentoria Achilles,
 Atq; ē conspectu regali sede locatus

Quam manus artificis uaria confecerat arte.
Constitit, ac regem uerbis affatur amicis:
Soluimus exangues nati pater Hectoris artus.
Infelix iacet en curru sublimis in alto:
Cum tamen effulget roseis aurora quadrigis,
Cernere fas illum, et patriam referetis ad urbem.
Nunc mensis adsisse, modumque impone dolori.
Aureo sex natas arcu cecidisse Dianæ,
Ac totidem Phœbi iuuenilia corpora telo
Infelix uidit Niobe, cum se illa per omnes
Ostentat populos, nec demens cedit honori
Insignis Latona tuo, quia munere felix
Natorum, sed te genitam Titanida Ceo
Arguit enixam geminos: qui numina facti
Tam facile exitio potuerunt tradere plures.
Nona dies illos funesta morte iacentes
Vidit adhuc, neque enim tumulari Iuppiter ipse
Passus; et in lapidē populū conuerterat omnem.
Luce tamen decima miseratione numina diuū
Mandare solo. Niobe tot funera uidit,
Et potuit tandem lachrymis saturata dolorem
Indulxisse epulis. Sypli nunc monte sub alto
In lapidem uersa aspicitur, similisque gementi
Supplicia expendit superis, ubi numina mille
Nympharū

Nympharū sua teſta colunt, Acheloia circum
Littore, ubi totiens iuvat indulgere choreis.

Quare agē diue ſenex epulis accūbe, quid agrū
Sollicitas animum lachrymis? tunc flere licebit,
Debita tunc ſolues nato, cum triſtis ad urbem
Exanimum referes corpus. ſic fatus Achilles
Albentem mactat pecudē, mora nulla, miniſtri
Tergora diripiunt coſtis, & viſcera nudant,
In partesq; ſecant uarias, uerubusq; trementes
Protinus inſigunt artus, cereremq; caniſtris
Exedit Automedon, dapibusq; ante ora paratis
Discumbunt, ferro carnes partitur Achilles.
Poſtq̃ exempta ſitis, & amor cōpreſſus edendi,
Laomedontiades magnum admiratur Achillem;
Quātū dijs ſimilis, q̃ pulchro corpore præſtet.
Nec min⁹ Aeacides cōtrā os, oculosq; loquētis.
Iamdudum, et toto luſtrabat lumine corpus.

Cū tamen amborum cernēdi expleta uoluptas,
Laomedonte ſatus ſenior compellat Achillem:

Dijs genite Aeacide, quoniā poſt triſtia nati
Funera, ſomn⁹ adhuc nunq̃ mea lumina clauſit,
Tot gemitus aderant, curarumq; anxia moles,
Stratus humi toties, facilē cōcede ſoporē (primū
Nūc precor, hei nimiū infelix pater, heu mihi,

Nūc dulces epulas, et Bacchi sumpsim⁹ haust⁹.

Dixerat, accelerāt famuli, lumenq; ferentes
Extruxere thoros, ornantq; tapetibus altis
Regifico luxu uarios intexta colores

Tegmina, et imponunt preciosas murice uestes.
Olli subridens pedibus celer inquit Achilles:

Vade senex, fessos dulcis sopor irriget artus,
Nec magis hic standū est, soliti nā sæpe uenire

Hūc Danaī, nostris et quid de rebus agendum

Consulti redeunt, quorū si uisus ab ullo,

Quæ tibi mēs? sciat hoc populorū ductor Atri.

Nec tibi cōcedet referēdos Hectoris art⁹. (des,

At nūc fare precor, quot nati busta diebus,

Et meritos etiam tumuli celebrabis honores,

Vt totidem bello abstineam sub pace sequestra.

Olli tum contra sic Laomedontius heros:

Cædua sylua mihi procul est in mōtib⁹ altis,

Vndē traves, & ligna ferant: tū Dardana pubes

Hostiles timet insidias, nam Pergama circum

Excubiæ inuigilant Danaūm, furtimq; latentes

Hīc atq; hinc errant, & tota claudimur urbe.

Si placet ut dignos nato impendamus honores,

Flere nouem concede dies, aurasq; querelis,

Aetheraq; & miseris implere ululatibus urbē.

At

At decima rogos hunc capiet, dapibusq; paratis
 Conueniet populus, cineres atq; Hectoris art
 Vndecima tumulo imponam: tum luce sequenti,
 Si placet, armatae redeant in praelia turmae.
 Dixerat, huic cōtra pedib⁹ celer inqt Achilles:

Ne dubita, cōcede libēs, sub pace sequestra
 Tutus eris: sic tāgo manū, sic fœdere certo
 Hinc abeunt gemini, & dulci collapsa sopore
 Mēbra leuāt, curasq; animo sub nocte uolutant.
 Nec minus Aeacides somnū penetralibus imis
 Carpit in amplexu charæ Bryseidis, & iam
 Cuncta silent, superūq; gen⁹ sopor alt⁹ habe-
 Insomnis tantū interpretēs hominūq; deūq; (bat.
 Noctem agit, & uario curarum fluctuat æstu,
 Vt Priamum tutē castris emittat Achiuū.

Huic furtim supra caput adstitit, atq; ita fatur:
 Surge agē. qđ magis hic inimica ī gēte moraris,
 Cum datur ad patriā reditus? natumq; reportas
 Exanimem, pro quo tot munera cepit Achilles?
 Scilicet expectas, sciat hoc Agamēnō Atrides,
 Captiuūq; trahat? miser hinc fuge, et arripe cur
 Ter tantū pro te soluent tua pignora nati. (sum.

Sic fatus. timuit senior, somnoq; iacentem
 Excitat Idæum. Deus ipse annectit habenas;

Et

Et curru subiungit equos, tacitusq; per hostes
Transilit, & frustra excubias custodia seruat.
Et iam contigerant sinuoso uertice Xanthum,
Quē pater omnipotēs propria de stirpe creatat:
Hic genitus Maia cœlo se tollit in auras.
Aurora interea roseis inuecta quadrigis
Extulerat lucem, totoq; effulserat orbe,
Hēctora lamentis referunt miseroq; ululatu,
Iliacos & iam muros, portasq; subibant,
Nec tamen auditum quicquam, mirabile dictu,
Sola prior Veneri similis Cassandra futuros
Prospiciens casus Troiæ, de mœnibus altis
Agnouit longē Priamum, curruq; iacentes
Hēctoris exanimēs artus, tum uicta dolore
Ingentes rumpit gemitus, urbemq; querelis
Excitat: Aspicite en qualis referatur ab hoste,
Heu mihi quā dispar, quantum mutatus ab illo
Hēctore, quē toties redeuntē ad Pergama bello
Vidimus eximiū patriæ decus. heu mihi quantū
Mœstitiæ, & quantū linquit tibi Troia doloris.
His dictis concussi animi, miseroq; tumultu
Concurrunt portis: hic uxor, & anxia mater
Innixæ curru, natum hæc gemit, illa maritum,
Amplexæ caput exanimum. stat flebile uulgus
Hinc

Hinc atq; hinc, & si flendi concessa potestas,
Credo equidē medio portarum in limine luctus,
Solis ad occasum durassent solis ab ortu:

Sed uetuit Priamus, curruq; erectus in alto
Talibus alloquitur populum: Sinite ire iugales
O Phrygij, spaciumq; uiæ concedite ad alta
Atria, tunc liceat lachrymis explere dolorem.
Secessere omnes, & in alta palatia uentum est,
Stratus ubi exanimis feretro cōponitur Hector.
Cantores circum miseri lugubria fundunt
Carmina, et ingeminant funesta uoce querelas.
Hinc atq; hīc mœstæ Iliades matresq; nurusq;
Quas inter caput infelix complexa mariti
Andromache tales effundit pectore questus:

Hector ubi es? cui me uiduā sub flore iuuetæ
Linqvis, et imbellē cōmunia pignora natum?
Quē peperī infelix, cui uita breuissima: nā mox
Diruta Troia cadet, cum tu spes inclyta gentis
Dardaniæ cadis ante annos charissime coniūx.
Tu patriæ tutamen eras, te coniuge raptō
Ibimus Argolicis seruitum matribus. at tu,
Captiuam quocunq; tuam comitabere matrem
Infelix puer, & mecum seruire licebit,
Multaq; sub domino patiēre indigna superbo.

Vel

Scilicet ulterius. num raptæ lumina uitæ
 Restituit Patrocle tibi? quid conqueror ultra
 Infelix nullo uiolatus corpora tabo?
 Nate iaces, illi similis, quem magnus Apollo
 Intendens arcum telo transfixit acuto.

Dixerat. ingeminant luctus. Tū tertia surgit
 Tyndaris, & mœstum lachrymis solata dolorē
 Sic ait, O utinam mihi si licuisset obire
 Quam prius hūc ego te nec digna morte perem
 Aspicerē clara cōsanguinitate propinquū, (ptū
 Si Paris est cōiunx frater tuus. heu mihi quid iā,
 Quid primū deserta querar? iā lustra trahuntur
 Quattuor his nobis, patriāq; & regna reliqui,
 Iratus nunquam ipse mihi, contra aspera patris
 Iurgia, me dominam solitus defendere contra,
 Illorumq; humili cohibebas uoce furorem:
 Omnibus inuisa infelix, me solus amabas,
 Spes mea solus eras. quid agā? q̄ maximus urget
 Corda dolor. sic fata. sonat concussa querelis
 Et uario mugit populorum regia luctu.

Tum Priam⁹ tali populū sic uoce precatur:
 Itē Phryges, uarias nec formidetis Achiuū.
 Insidias, pacem dextra firmavit Achilles,
 Sex totidēq; dies, ingentem euertite syluam,
 Sublimēq;

Sublimemq; pyram nato statuamus, at illi
Talibus accelerant distis, curruq; iugales
Et plaustris iunxere boues. mora nulla, parati
Conueniunt omnes in eodem limine portæ.
Itur in antiquam syluam, sonat icta bipennis.
Ligna nouē referunt plaustris congesta diebus.
Tū pyra construitur decima, cōponitur Hector
Desuper exanimis, gemitu miseroq; tumultu
Subijciunt flammæ, abeunt, ac luce sequenti
Conueniunt, nigroq; ignes extinguere uino
Dardanidæ certant, lachrymis albetia fratres
Ossa legunt, urnaq; solo clauduntur in aurea,
Purpureoq; tegunt molli uelamine circum.
Tum super imponunt ingentia saxa sepulchro,
Et uigil Hectoreos cineres custodia seruat,
Ne quicquam auderent Danai, seu fortè recēti
Effoderent tumulo funus rursusq; reportent.
Tū Priamus populum iubet in sua tecta uocari,
Et statuit de more dapes. hæc funera magni
Hectoris, hos illi genitor celebravit honores.

ILIADOS HOMERICAE

FINIS.

AD LECTOREM
Tetraſtichon.

*Qui legis, emenda: liuor diſcede, reuerſus
In Latium duce me magnus Homerus erat:
Romaq; certaffet tecum, uel Smyrna, uel Argos,
Vertere ſi totum Parca tuliffet opus.*

BASILEAE, MENSE
MARTIO, ANNO

M. D. XLI.

DEPT. OF AGRICULTURE

